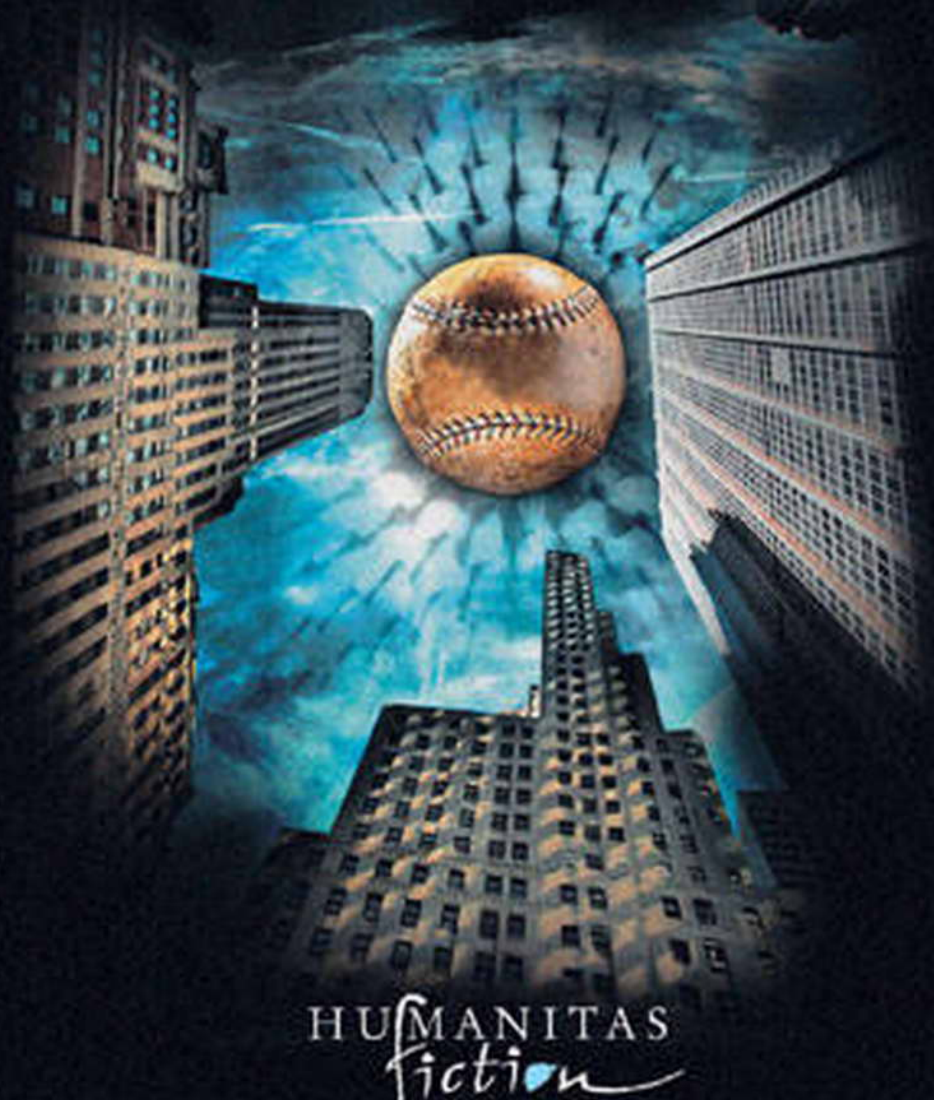
Raftul Denisei

„Un maestru al romanului."
Raymond Carver

Richard Ford

Cronicarul sportiv

roman

HUMANITAS fiction

Este viața însăși o boală sau un sindrom? se întreabă Frank Bascombe, prototipul antieroului debusolat și dotat cu o ironie amară, care a decis că existența trebuie trăită la nivelul epitelial. Într-un orășel patriarhal precum New Jersey, Paștele ar trebui să constituie un moment al purificării sufletești și al împăcării cu lumea. Pentru Frank Bascombe, lucrurile stau cu totul altfel. Scriitor ratat, în prezent cronicar sportiv și liber-cugetător, Frank încearcă să depășească tragedia morții fiului său Ralph, urmată de un divorț amar și de o criză existențială majoră. Datorită noii sale meserii, el poate să studieze diverse tipologii umane și încearcă să capteze emoțiile și frământările fiecărui individ cu care intră în contact. Când revista la care lucrează îl trimite la Detroit să îi ia un interviu unui fost sportiv, acum imobilizat într-un scaun cu rotile, Frank își retrăiește toate temerile și melancolia de care credea că se eliberase se reinstalează. Lumea amenință din nou să se prăbușească pentru el în momentul în care actuala iubită decide să îl părăsească, soția îi întoarce spatele, considerându-l un pericol pentru propriii săi copii, iar unul dintre prieteni se sinucide. Dar Frank va afla că la capătul unui drum înfundat poți găsi promisiunea unei noi speranțe.

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

RICHARD FORD

Cronicarul sportiv

Traducere din engleză și note de
IRINA NEGREA

HUMANITAS
fiction

Coperta de
IONUŢ BROŞTIANU

Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

RICHARD FORD
THE SPORTSWRITER
Copyright © Richard Ford 1986
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2008, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel./fax 021/311 23 30,
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FORD, RICHARD
Cronicarul sportiv / Richard Ford; trad.: Irina Negrea. –Bucureşti:
Humanitas Fiction, 2008
ISBN 978-973-689-258-5

I. Negrea, Irina (trad.)

821.111-31=135.1

Kristina

1

Numele meu este Frank Bascombe. Sunt cronicar sportiv. De paisprezece ani locuiesc aici, pe Hoving Road, la numărul 19, în Haddam, New Jersey, într-un imobil spaţios imitând arhitectura epocii tudoriene, pe care l-am cumpărat când o carte de povestiri scrise de mine s-a vândut pe mulţi bani unui producător de filme şi, aparent, ne-a oferit – soţiei, mie şi celor trei copii ai noştri, dintre care doi nu se născuseră încă – posibilitatea unei vieţi fericite.

Ce anume presupunea această viaţă fericită – cea la care mă aşteptam – nu vă pot explica acum prea clar, deşi n-aş putea spune că nu a fost astfel, doar că au intervenit multe de atunci. Bunăoară, nu mai sunt însurat cu X. Copilul pe care îl aveam, când a început totul, a murit, deşi au apărut alţi doi, aşa cum am menţionat, care trăiesc şi sunt minunaţi.

Am scris jumătate dintr-un scurt roman, la puţin timp după ce ne-am mutat de la New York aici, ca apoi să-l pun într-un sertar, unde a rămas de atunci şi de unde presupun că nu îl voi mai scoate, doar dacă nu se va întâmpla ceva ce încă nu-mi pot imagina.

În urmă cu doisprezece ani, când aveam douăzeci şi şase de ani şi capul plin de iluzii, editorul unei reviste sportive din New York, o publicaţie elegantă, de care toată lumea a auzit, mi-a oferit postul de cronicar, datorită unui articol în regim de colaborare, scris de mine într-un stil care lui i-a plăcut. Şi, spre surprinderea mea şi a tuturor celorlalţi, am lăsat baltă romanul şi am acceptat.

Iar de atunci singura mea ocupaţie a fost slujba aceasta, cu excepţia concediilor şi a unei perioade de trei luni, după ce a

murit fiul meu, când m-am gândit să încep o viaţă nouă şi m-am angajat ca profesor într-o mică şcoală privată din vestul statului Massachussetts, unde până la urmă nu m-a mai mulţumit nimic şi de unde abia am aşteptat să plec, ca să revin aici, în New Jersey, şi să scriu din nou cronici sportive.

N-am dus-o deloc rău în aceşti doisprezece ani şi lucrurile nu stau altfel nici astăzi. Din multe puncte de vedere, mi-a fost chiar foarte bine. Şi deşi odată cu vârsta tot mai multe lucruri mi se par înfricoşătoare şi mi-e tot mai limpede că nenorocirile există şi că ţi se pot întâmpla şi ţie oricând, prea puţine griji mă frământă totuşi sau mă împiedică să închid ochii noaptea. Nu mi-am pierdut încă încrederea în existenţa pasiunii şi a iubirii romantice. Şi nici nu mi-aş dori să schimb prea multe, dacă nu chiar nimic, în cazul în care ar trebui s-o iau de la început. Poate că n-aş mai divorţa. Iar fiul meu, Ralph Bascombe, n-ar mai muri. Dar cam la asta s-ar reduce totul, de fapt.

Dar poate că vă întrebaţi ce anume l-ar putea face pe un om cu o carieră literară promiţătoare – am avut parte de câteva recenzii favorabile – să renunţe la tot pentru a deveni cronicar sportiv?

Bună întrebare. Deocamdată, vă spun doar atât: dacă se poate învăţa ceva din scrierea cronicilor sportive, şi există aici mult adevăr, la fel ca şi o sumedenie de minciuni, este că, dacă vrei ca viaţa ta să valoreze ceva, trebuie să fii pregătit ca mai devreme sau mai târziu să te confrunţi şi cu cel mai cumplit şi mai sfâşietor regret. Dar, în acelaşi timp, trebuie să faci în aşa fel încât să eviţi asta, dacă nu vrei să-ţi distrugi viaţa.

Eu cred că am reuşit să le fac pe amândouă. M-am confruntat cu regretul şi am învins. Am ocolit dezastrul. Şi sunt încă aici pentru a vă povesti despre asta.

*

Am sărit peste gardul de metal în cimitir, direct din spatele casei mele. Este ora cinci dimineaţa, în Vinerea Mare, 20 aprilie. Toate celelalte case din cartier sunt cufundate în umbră, iar eu o aştept pe fosta mea soţie. Astăzi e ziua de naştere a fiului

meu Ralph. Ar fi împlinit treisprezece ani şi s-ar fi aflat în pragul bărbăţiei. În ultimii doi ani ne-am întâlnit aici devreme, la crăpatul zorilor, pentru a-i aduce omagiul nostru. Înainte de asta, veneam pur şi simplu împreună la mormânt, ca soţ şi soţie.

O ceaţă fantomatică se ridică din iarba cimitirului şi sus, în văzduhul apăsător, aud vâjâitul de aripi al gâştelor. O maşină de poliţie s-a strecurat pe poartă aproape fără zgomot, s-a oprit, a stins farurile şi m-a luat în colimator. Întunericul din maşină a fost întrerupt o clipă de flacăra unui chibrit şi am zărit atunci faţa poliţistului care se uita într-un blocnotes.

Din celălalt capăt al „cimitirului nou" o căprioară priveşte spre mine, cum stau şi aştept. Din când în când, coroidele galbene ale ochilor ei sclipesc în întuneric, îndreptate spre cimitirul vechi, unde copacii sunt mai mari şi unde trei semnatari ai Declaraţiei de Independenţă sunt îngropaţi nu departe de mormântul fiului meu.

Vecinii mei de alături, soţii Deffeyes, joacă tenis, strigându-şi scorul cu glasuri politicoase, abia şoptite, ca pentru această oră foarte matinală. „Scuze." „Mulţumesc." „Patruzeci-zero." Poc. Poc. Poc. „Avantaj pentru tine, dragă." „Da, îţi mulţumesc." „Serviciu, la tine." Poc. Poc. Le aud respiraţia nazală, aspră, şuierătoare, hârşâitul tălpilor. Au peste optzeci de ani şi nu mai simt nevoia să doarmă prea mult, aşa că sunt treji la cele mai neaşteptate ore. Şi-au montat nişte felinare opace cu bariu şi sulf, care să nu lumineze până în curtea mea, ca nu cumva să mă împiedice să dorm noaptea. Momentan nu prea avem multe de împărţit, eu nefiind invitat decât la puţine dintre cocteilurile organizate de ei sau de alţi vecini. Oamenii din oraş sunt încă de o politeţe distantă, iar eu îi consider nişte persoane de treabă, conservatoare şi cumsecade.

Am înţeles într-un târziu că nu e uşor să ai ca vecin un bărbat divorţat. Haosul pândeşte din el – contractul social viabil este periclitat de aspectul dubios al vieţii sale sexuale. Cei mai mulţi simt că trebuie să facă o alegere şi întotdeauna e mai simplu să aleagă nevasta, exact cum au procedat majoritatea vecinilor şi a prietenilor mei. Şi deşi pălăvrăgim peste alei, garduri vii şi capota maşinii personale în parcările băcăniilor, schimbând impresii

despre starea scafelor şi a ţevilor de scurgere din casa fiecăruia sau opinii despre probabilitatea unei ierni timpurii, planificând câteodată improbabile vizite reciproce, nu mă întâlnesc cu ei aproape niciodată şi îmi văd liniştit de ale mele.

Astăzi, Vinerea Mare are o dublă semnificaţie pentru mine. Când m-am trezit, în zori, era încă întuneric, iar inima îmi bătea nebuneşte şi am avut senzaţia că schimbarea pluteşte în aer, ca şi cum starea aceasta de visare impregnată de aşteptare, pe care o resimt de ceva vreme, m-ar fi părăsit pierzându-se în zorile reci şi tenebroase.

Astăzi plec la Detroit, pentru a începe un articol despre un fost fotbalist celebru, care locuieşte în Walled Lake, Michigan, şi trăieşte imobilizat într-un scaun cu rotile, din cauza unui accident suferit pe când făcea schi nautic, dar care a devenit un model şi un stimulent pentru coechipierii lui de altădată, fiind o adevărată pildă de curaj şi determinare, înscriindu-se la facultate, luându-şi diploma în ştiinţele comunicării, căsătorindu-se cu fizioterapeuta lui, o femeie de culoare, şi, în sfârşit, devenind capelanul onorific al fostei lui echipe. „Aportul unui om" va fi unghiul meu de abordare. Este genul de subiect care îmi place şi despre care mi se pare uşor de scris.

Speranţele şi emoţiile sunt totuşi mai mari ca de obicei, fiindcă o voi lua cu mine pe noua mea prietenă, Vicki Arcenault. S-a mutat doar de curând în New Jersey, din Dallas, dar sunt deja aproape sigur că m-am îndrăgostit de ea (ei încă nu i-am suflat nici o vorbă, de teamă să nu devină circumspectă). Acum două luni, când m-am tăiat la degetul mare de la mână în timp ce mă aflam în garaj ascuţind lama maşinii de tuns iarba, sora medicală Arcenault a fost cea care mi-a cusut rana, la Urgenţă, la Doctors Hospital, şi aşa a început totul. Studiile şi le-a făcut la Baylor, în Waco, iar aici a venit când căsnicia ei s-a dus de râpă. De fapt, părinţii ei locuiesc în Barnegat Pines, adică nu foarte departe, într-un cartier din apropierea oceanului, unde m-au programat să fiu exponatul principal la masa de Paşte – o garanţie pentru ei că fata lor a făcut o strămutare reuşită în nord-est, că şi-a găsit un bărbat bun la suflet şi de nădejde, lăsând pentru totdeauna în urmă vremurile rele, ca şi pe soţul ei, Everett, cap-fioros.

Tatăl ei, Wade, este taxator la Ieşirea 9 de pe Autostradă şi sunt convins că nici nu încape vorbă să îi convină diferenţa de vârstă dintre noi. Vicki are treizeci de ani. Eu am treizeci şi opt. Nici el nu are mai mult de cincizeci şi ceva de ani. Dar trag nădejde că-l voi putea câştiga de partea mea şi sunt, totodată, extraordinar de nerăbdător, având în vedere situaţia dată. Vicki este o brunetă minionă, picantă şi încântătoare, cu linia pometilor delicată, un grosolan accent texan şi un prozaism în clipele de extaz, care îl poate face pe un bărbat ca mine să ţipe de dorinţă noaptea.

Să nu-şi închipuie careva că sfârşitul unei căsnicii îţi dă libertatea să te ţii într-o veselie după fuste şi să duci acea existenţă fascinantă de care n-ai avut parte înainte. Nimic mai departe de adevăr. Nimeni n-o poate ţine aşa pentru multă vreme. Clubul Bărbaţilor Divorţaţi de aici din oraş, unde sunt şi eu membru, m-a ajutat să mă conving măcar de asta, dacă nu şi de altceva – nu prea obişnuim să discutăm despre femei când ne întâlnim şi ne simţim uşuraţi pentru simplul fapt că suntem noi între noi, bărbaţii singuri. Ceea ce desfacerea căsătoriei mi-a adus mie – şi celor mai mulţi dintre noi – a fost celibatul, împreună cu mai multă fidelitate decât voi fi avut eu vreodată, fără să existe totuşi persoana potrivită căreia să îi fii credincios sau să îi închini acest celibat. Doar un nesfârşit moment gol. Deşi fiecare om ar trebui să trăiască în singurătate la un moment dat în viaţa lui. Nu ca atunci când eşti puştan, în vacanţele de vară sau într-un dormitor de o persoană din internatul vreunei şcoli împuţite. Ci la maturitate. *Atunci* să fii singur. Poate fi foarte bine. Ajungi până la urmă să te concentrezi mai mult asupra ta, cum fac cei mai buni dintre sportivi, ceea ce contează enorm. (Un baschetbalist care efectuează săritura de aruncare la coş devine, pur şi simplu, personificarea dorinţei ca mingea să intre în gaură.) În orice caz, nu e puţin lucru să fii autorul unui act de curaj şi nici nu se presupune că ar fi. Îmi fac munca, şi o fac bine, aşteptându-mă şi sperând la tot ceea ce poate fi mai bun, fără să am nici cea mai mică idee despre ce anume ar putea fi vorba. Şi uite-aşa te trezeşti cu o bucăţică bună, gen sora Arcenault, pe post de dar al divinităţii.

Sunt câteva luni de când n-am mai fost într-o deplasare, iar revista mi-a găsit o mulţime de lucruri de făcut la New

York. Alan, jigodia aia de avocat al lui X, a afirmat în instanţă că frecventele mele călătorii au fost cauza problemelor dintre noi, în special după ce a murit Ralph; şi, cu toate că lucrul acesta nu este, tehnic vorbind, adevărat – a fost un motiv judiciar tipic, pe care l-am născocit împreună, X şi cu mine –, este adevărat că mie mi-au plăcut întotdeauna călătoriile inerente slujbei mele. Vicki nu a cunoscut decât două peisaje în toată viaţa ei: preriile monotone şi lugubre din jurul Dallasului şi New Jersey-ul – o stranie irealitate în ziua de azi. Dar îi voi arăta în curând cum este în Vestul Mijlociu al ţării, unde normalitatea de pe timpuri pluteşte material în văzduhul umed şi unde întâmplarea face să fi urmat şi eu facultatea.

Este adevărat că în mare parte munca mea de cronicar sportiv este probabil exact cum v-o imaginaţi: zboruri cu avionul, sosiri şi plecări de pe aeroporturi, camere preluate şi predate în hoteluri centrale, ore de aşteptare pe coridoare şi în vestiare, maşini închiriate, conflicte cu portari urâcioşi. Seri lungi cu băutură în baruri necunoscute, deşteptarea întotdeauna înainte de revărsatul zorilor, aşa cum am făcut şi în această dimineaţă, încercând să pun lucrurile cap la cap. Dar există, de asemenea, o certitudine în toate astea, de care nu prea mi-ar conveni deloc să mă lipsesc. Ajungi de încă foarte devreme să-ţi dai seama că nimic nu te poate face să scapi de tine însuţi. Dar în aceste oraşe anonime şi complet banale ale naţiunii – intră aici Milwaukee, St. Louis, Seattle, Detroit, ba chiar şi New Jersey – se poate întâmpla oricând ceva frumos şi nesperat. O femeie pe care am cunoscut-o la facultatea unde am predat o scurtă vreme mi-a spus odată că am avut prea multe opţiuni, că nu mă mâna de la spate nici o nevoie stringentă. Dar asta nu e decât o iluzie şi propria ei greşeală. Cu toţii avem nevoie de opţiuni. Iar când mă plimb prin urzeala de cărămizi şi beton a acestor oraşe americane, exact asta văd. Opţiuni cât cuprinde. Lucruri despre care nu ştiu încă nimic, dar care m-ar putea încânta sunt aici, probabil aşteptându-mă. Şi chiar dacă n-ar fi aşa. Euforia sosirii într-un loc nou. Lumina specială dintr-un restaurant care te încântă în mod deosebit. Un şofer de taxi, cu o poveste de viaţă interesantă. Vocea dezinvoltă, melodioasă

a unei femei pe care nu o cunoşti, dar pe care ai posibilitatea să o asculţi într-un bar în care nu ai mai fost niciodată, într-un moment când altminteri ai fi fost singur. Toate aceste lucruri te aşteaptă. Şi ce ar putea fi mai bine? Mai misterios? Ce ţi-ai putea dori mai mult? Nimic. Absolut nimic.

*

Felinarele cu bariu şi sulf se sting pe terenul de tenis al familiei Deffeyes. Cu glasul ei domol şi răbdător, Delia Deffeyes începe să îl liniştească tot în şoaptă pe soţul ei, Caspar, că a jucat bine, în timp ce păşesc amândoi spre casa lor cufundată în penumbră, îmbrăcaţi în echipamentul alb, bine călcat.

Cerul seamănă cu un ochi lăptos şi, deşi e primăvară şi se apropie Paştele, zorile au ceva iernatic, ca şi cum o pâclă înaltă învăluie stelele dimineţii estompându-le lumina. Luna nu se zăreşte nicăieri.

Poliţistul, considerând probabil că a văzut destul, iese agale cu maşina pe poarta cimitirului, pierzându-se pe străzile liniştite. Aud plesnetul sec al unui ziar pe trotuar. Undeva departe deslușesc zgomotul trenului care face naveta de aici la New York, oprind acum, cu clinchet de clopot, în staţia noastră – un sunet întotdeauna mângâietor.

Automobilul lui X, un Chevrolet Citation cafeniu, opreşte la lumina intermitentă a semaforului roşu de pe Constitution Street, vizavi de noua bibliotecă, apoi înaintează încet de-a lungul gardului cimitirului pe Plum Road, cu faza lungă aprinsă. Căprioara a dispărut. Pornesc în întimpinarea ei.

X este prototipul fetei de modă veche din Michigan. S-a născut în Birmingham iar eu am cunoscut-o în Ann Arbor. Tatăl ei, Henry, cel mai renumit liberal din generaţia lui şi susţinător al lui Soapy Williams, deţine şi acum o uzină care ştanţează garnituri de cauciuc pentru o maşinărie uriaşă care ştanţează apărătoare de noroi pentru automobile, deşi acum este republican şi bogat ca un nabab. Mama ei, Irma, locuieşte în Mission Viejo, iar cei doi părinţi sunt divorţaţi, deşi maică-sa

continuă să-mi scrie cu regularitate şi crede că eu şi X ne vom împăca până la urmă, lucru la fel de posibil ca oricare altul pe lumea asta.

X ar fi putut opta să se mute înapoi în Michigan, dacă voia, unde ar fi avut posibilitatea să-şi cumpere un apartament sau o casă în stil ranch ori chiar să locuiască pe domeniul tatălui ei. Am discutat despre asta la divorţ, iar eu nu am avut nimic de obiectat. Dar ea e o persoană prea independentă şi prea mândră ca să se fi mutat înapoi acasă acum. În plus, crede cu tărie în ideea de familie şi nu vrea să-i îndepărteze pe Paul şi Clarissa de mine, iar eu mă bucur că a reuşit, cu atâta succes, să se acomodeze cu noua ei existenţă. Uneori nu devenim cu adevărat adulţi decât după ce suferim o pierdere înfiorătoare şi viaţa ne prinde cumva din urmă, ne copleşeşte, se rostogoleşte peste noi ca un val şi totul merge înainte.

După divorţ, X şi-a cumpărat o casă în Haddam, într-un cartier mai puţin scump, dar cu potenţial mare, supranumit de către localnici „The Presidents", şi s-a angajat ca instructor la clubul de golf Cranbury Hills C.C. În facultate a fost unul dintre căpitanii echipei Lady Wolverines, iar în ultima vreme a început să participe la câteva competiţii de golf locale, mai ales că acum şi-a perfecţionat loviturile scurte, reuşind chiar să se claseze pe un loc fruntaş în turneul de vara trecută. Cred că a tânjit toată viaţa să încerce ceva de genul ăsta, şi uite că divorţul i-a oferit şansa.

Cum a fost viaţa noastră împreună? Aproape că nu-mi mai aduc aminte. Deşi îmi amintesc *viaţa*, intervalul de timp pe care l-a ocupat. Şi îmi amintesc cu drag.

Presupun că viaţa noastră a fost una tipică, vorba poetului. X era nevastă şi făcea copii, citea cărţi, juca golf şi avea prietene, în timp ce eu scriam despre sport şi mergeam de colo-colo, adunând informaţii pentru articolele mele, întorcându-mă acasă pentru a le redacta, tândălind prin casă zile la rândul îmbrăcat cu nişte haine ponosite, luând, uneori, trenul spre New York şi înapoi. X părea să aibă cea mai fericită atitudine posibilă faţă de slujba mea de cronicar sportiv. Credea că e ceva minunat sau cel puţin aşa susţinea că ar crede, şi părea fericită. Îşi imagina

că se măritase cu un tânăr gen Sherwood Anderson, care ar fi avut şansa unei cariere în cinematografie, dar n-a deranjat-o că lucrurile au stat cu totul altfel, iar pe mine nici atât. Plecam în vacanţe împreună cu cei trei copii ai noştri. La Cape Cod (sau cum spunea Ralph, Cape God), la Searsport, în Maine, la Yellowstone, să vedem câmpurile de luptă din războiul civil de la Antietam şi Bull Run. Plăteam facturi, făceam cumpărături, mergeam la filme, cumpăram maşini, aparate foto, asigurări, plecam în excursii unde ne găteam singuri, ne duceam la cocteiluri, mergeam la şedinţele cu părinţii şi ne iubeam unul pe celălalt, duios şi precaut ca doi adulţi. Eu priveam afară pe fereastra mea, stăteam în curtea mea la asfinţit, cu un sentiment de satisfacţie şi împlinire, îmi curăţam streşinile casei, verificam starea ţiglelor, făceam faţă furtunilor, puneam îngrăşăminte cu regularitate, îmi compuneam un aer imparţial, vorbeam cu vecinii cu o voce plină de interes – viaţa normală şi nespectaculoasă pe care o avem cu toţii.

Cu toate astea, spre sfârşitul căsniciei noastre am ajuns să mă pierd într-un soi de visare. Uneori, mi se întâmpla să mă trezesc din somn dimineaţa şi să o văd pe X lungită lângă mine, respirând regulat, dar să nu o recunosc! Nu ştiam nici măcar în ce oraş mă aflam sau câţi ani aveam, sau ce fel de existenţă trăiam, atât de cufundat eram în starea aceea ciudată de visare. Stăteam întins acolo şi mă străduiam din răsputeri să prelungesc necunoaşterea, să păstrez senzaţia aceea plăcută de ridicare-în-zbor-sfidând-azimutul-şi-înclinaţia pe care m-am învăţat să o savurez atâta vreme cât dura, în vreme ce prin minte mi se perindau vreo douăzeci de posibilităţi despre cine aş fi putut fi, unde m-aş fi putut afla şi ce tocmai mi se întâmpla. Până ce înţelegeam dintr-odată totul şi mă cuprindea un sentiment de – ce? Mare pierdere, cred că aţi fi tentaţi să spuneţi, deşi la ce anume se referea pierderea nu ştiu. Fiul meu murise, dar nu sunt dispus să cred că aceasta era cauza sau că vreun lucru poate fi vreodată cauza unică a altuia. Ştiu că poţi trăi într-un vis nesfârşit de-a lungul unei existenţe minunate altminteri, fără să te trezeşti vreodată, şi asta era cât pe-aci să fac şi eu . Cred că de-acum am trecut de faza asta şi aproape am lăsat

în urmă starea de visare, deşi X şi cu mine împărtăşim o tristeţe definitivă pentru faptul că mariajul nostru s-a terminat, o tristeţe care nu întristează. E cam ceea ce simţi la o reuniune cu foştii colegi de liceu când auzi un cântec de odinioară pe care îţi plăcea să-l asculţi noaptea târziu, doar că eşti complet singur.

*

X se iveşte din lumina de agat a cimitirului, cu paşi molatici, somnoroasă, purtând pantofi comozi, pantaloni largi din catifea reiată şi un trenci mai vechi, pe care i l-am dăruit eu cu ani în urmă. S-a tuns scurt şi are o nouă pieptănătură care îmi place. E o tipă înaltă şi robustă, şatenă, drăguţă, care pare să aibă mai puţin decât vârsta ei reală, adică doar treizeci şi şapte de ani. Când ne-am cunoscut acum cincisprezece ani la New York, la o plictisitoare sesiune de autografe, ea era manechin la un magazin de confecţii de pe Fifth Avenue, şi chiar şi acum mai are uneori tendinţa de a umbla cu umerii adunaţi în faţă, călcând cu paşi ampli şi mişcându-şi picioarele nonşalant, cu vârfurile degetelor îndreptate spre exterior, deşi când se înfige zdravăn cu tălpile în pământ, deasupra unei mingi de golf, poate să o proiecteze la o distanţă de un kilometru şi jumătate. În multe privinţe, pot afirma că a devenit o sportivă autentică. Inutil să mai repet că am o mare admiraţie pentru ea şi că o iubesc în toate felurile, mai puţin în cel mai strict sens al cuvântului. Uneori, o văd pe stradă în oraş sau în maşina ei, cu totul inopinat şi fără ca ea să ştie, şi rămân uimit, întrebându-mă: oare ce-şi doreşte ea de la viaţă acum? Cum a fost posibil să o iubesc cândva şi să mă despart de ea?

— E răcoare încă, îmi spune, pe un ton jos şi ferm, când e suficient de aproape ca să o pot auzi; are mâinile înfundate adânc în buzunarele impermeabilului. Îmi place vocea ei. Din multe puncte de vedere, vocea a fost ceea ce mi-a plăcut iniţial la ea, vocalele rostite pe tonuri înalte ca în Vestul Mijlociu al Statelor Unite, sintaxa succintă şi îngheţată: *Binton Herbor, himburg, Gren Repids.* E o voce care ştie să exprime exact

esenţialul şi mizează pe asta. De când mă ştiu, mi-a plăcut mai mult să aud vorbind o femeie, decât un bărbat.

Mă întreb, de fapt, cum o să sune vocea mea. Va fi o voce care spune adevărul, convingătoare ? Sau vocea tipică a fostului soţ, falsă, pseudo-sinceră, gata să stârnească iarăşi scandalul ? Am o voce foarte personală, un glas cumva rural, sincer, glasul unui negustor de maşini vechi: o voce fără farafastâcuri, care speră să dezvăluie adevărul-adevărat printr-o abordare directă a faptelor. Obişnuiam să mă folosesc de ea când eram la facultate. „Bun, OK, ce-ar fi să priveşti lucrurile astfel", spuneam eu, tare şi răspicat. „Bine, bine." „Da, dar fii atent aici." În definitiv, cam la asta se rezumă vocea mea de cronicar sportiv, deşi momentan am încetat să o mai folosesc.

X se reazemă de monumentul din marmură, cu forme rotunjite, închinat unui bărbat pe nume Craig – la o distanţă prudentă de locul unde sunt eu – şi strânge din buze, subţiindu-şi linia gurii. Până în acest moment nu mi-am dat seama cât e de frig. Dar acum, după remarca ei, încep să simt frigul în oase şi regret că nu mi-am pus un pulover.

Aceste întâlniri de la crăpatul zorilor au fost ideea mea şi, teoretic, par modul nimerit în care doi oameni ca noi să-şi poată împărtăşi rămăşiţele unei intimităţi. Practic, sunt la fel de inconfortabile ca o spânzurătoare, şi e posibil ca anul viitor să renunţăm la ele, deşi la fel am crezut şi acum un an şi nu s-a întâmplat aşa. Problema e că pur şi simplu nici eu, nici X nu suntem genul de oameni care să-şi plângă de milă. Nu avem vocabularul şi nici temperamentul necesar pentru aşa ceva, şi din acest motiv când ne întâlnim aici avem tendinţa de a ne petrece timpul mai degrabă sporovăind, lucru care nu e întotdeauna cel mai indicat.

— Ţi-a spus Paul că m-am văzut cu el aseară ? am zis eu. Paul, fiul meu, are zece ani. Aseară ne-am întâlnit pe neaşteptate, în timp ce el stătea în întunericul din faţa casei lor, iar maică-sa era înăuntru şi habar n-avea pe unde e, şi eu dădeam târcoale pe-afară. Am avut o discuţie cu el despre Ralph – unde se află şi cum am putea lua legătura cu el – toată această întâmplare făcându-mă în final să plec de acolo cu sufletul mai liniştit.

Eu şi X am convenit în principiu să nu vin niciodată la ei pe furiş, dar a fost cu totul altceva aseară.

— Mi-a spus că tati şedea în maşină, pe întuneric, şi supraveghea casa, de parcă ar fi fost de la poliţie.

Mă priveşte plină de curiozitate.

— Ieri a fost o zi ciudată atâta tot. S-a terminat cu bine, totuşi.

A fost de fapt o zi mai mult decât ciudată.

— Puteai să fi intrat în casă. Eşti întotdeauna bine-venit.

Îi zâmbesc cuceritor.

— Altă dată aşa voi face. (Uneori facem lucruri ciudate şi spunem că a fost o întâmplare sau o coincidenţă, şi de data asta vreau ca ea chiar să creadă că *a fost* o coincidenţă.)

— Mă întrebam doar dacă nu cumva e ceva în neregulă, spune X.

— Nu. Îl iubesc foarte mult.

— Bun, spune X şi oftează.

Am vorbit cu o voce care îmi place, o voce care este într-adevăr a mea.

X scoate din buzunar o pungă pentru sandviciuri, ia dinăuntru un ou fiert tare şi începe să îl cureţe de coajă în pungă. Nu prea avem ce să ne spunem. Vorbim la telefon cel puţin de două ori pe săptămână, în special despre copii, care trec pe la mine după şcoală, dacă X este încă prinsă cu lecţiile ei de golf. Uneori, mă ciocnesc de ea la băcănie sau mă aşez la o masă alăturată, în August Inn, unde schimbăm fugitiv câteva cuvinte, scaun lângă scaun. Am încercat să rămânem o familie destrămată modernă. Întâlnirea noastră de aici are loc doar în amintirea unei vieţi care s-a stins.

Rămâne totuşi un bun prilej de a sta de vorbă. Anul trecut, bunăoară, X mi-a spus că, dacă i-ar fi dat să poată lua viaţa de la început, ar aştepta probabil să se mărite şi ar încerca apoi să participe la competiţia LPGA[1]. Tatăl ei se oferise să o sponsorizeze, zicea ea, demult, în 1966 – un lucru pe care mie nu mi-l mai spusese niciodată până atunci. Nu a precizat dacă

1 *Ladies Professional Golf Association* – Liga jucătoarelor profesioniste de golf.

atunci când ar veni momentul s-ar mai mărita cu mine. Dar a menţionat, în schimb, că îi părea rău că nu terminasem romanul, că probabil asta ar fi ameliorat situaţia, lucru care m-a surprins. (Ulterior, a retractat partea asta.) Mi-a mai spus, de asemenea, pe un ton nu neapărat critic, că mă considera un însingurat, ceea ce iarăşi m-a surprins. A zis că am greşit făcându-mi aşa de puţini prieteni superficiali în viaţă şi concentrându-mă asupra puţinelor lucruri care mi-au trezit interesul – ea, de exemplu, şi copiii. Meseria de cronicar sportiv şi efortul de a fi un cetăţean obişnuit. Că din cauza asta nu am fost blindat suficient pentru neprevăzut, credea ea. Considera că asta se întâmpla pentru că eu nu-mi cunoscusem părinţii prea bine, studiasem la o şcoală militară şi crescusem în sud, unde e plin de trădători, secretomani şi persoane nedemne de încredere, ceea ce sunt de acord că e adevărat, deşi, personal, eu nu am cunoscut pe nimeni care chiar să fie aşa. Toate astea şi-au avut originea, spunea ea, în deznodământul Războiului de Independenţă. Era mult mai bine să fi crescut cum crescuse ea, într-un loc fără caracteristici remarcabile, unde nu există nimic ambiguu în jur, care să te deruteze sau să complice lucrurile, unde singurul lucru la care lumea s-a gândit vreodată serios a fost vremea.

— Crezi că, în ultima vreme, te-ai amuzat suficient?

Termină de curăţat oul şi înfundă punga adânc în buzunarul de la haină. Ştie de Vicki; în plus, de când am divorţat am mai avut vreo două iubite, despre care sunt sigur că a aflat de la copii. Dar nu crede, presupun, că relaţia cu ele mi-ar fi putut schimba în mod radical situaţia. Şi probabil că are dreptate. În orice caz, sunt fericit că putem avea această conversaţie aparent intimă, în care să ne spunem adevărul, un lucru de care nu mă bucur prea des şi pentru care o căsnicie serveşte cum nu se poate mai bine.

— Ba bine că nu, zic eu. Nu-mi merge deloc rău, dacă la asta te-ai referit.

— Probabil că da, spune X, uitându-se la oul ei fiert, ca şi cum i-ar pune o mică problemă, care o intrigă. Nu îmi fac prea multe griji legate de tine.

Ridică privirea spre mine, analizându-mă cu atenţie. E posibil ca discuţia mea de aseară cu Paul să îi fi lăsat impresia că mi-a sărit o rotiţă sau că m-am apucat de băut.

— Mă uit la emisiunea lui Johnny. Chiar te face să râzi, zic eu. Cred că devine tot mai nostim, pe măsură ce eu îmbătrânesc. Dar mulţumesc de întrebare.

Toată chestia asta mă face să mă simt ca un prost. Îi zâmbesc.

X ciuguleşte ca un şoricel din oul ei alb.

— Scuză-mă dacă mi-am băgat nasul unde nu-mi fierbe oala.

— Nu-i nimic.

X răsuflă zgomotos şi rosteşte cu glas moale:

— M-am trezit în dimineaţa asta pe întuneric şi, dintr-odată, mi-a venit în minte imaginea lui Ralph râzând. M-a făcut să plâng. Dar m-am gândit atunci că omul trebuie să se străduiască să îşi trăiască viaţa la maximum. Ralph şi-a trăit toată viaţa în nouă ani, iar eu mi-l amintesc aşa. Am vrut doar să fiu sigură că şi tu râzi. Tu ai mult mai mult timp de trăit.

— Ziua mea de naştere este peste două săptămâni.

— Crezi că te vei recăsători? întreabă X, foarte formal, ridicând privirea spre mine. Şi, timp de o clipă, am senzaţia că în aerul dens al dimineţii pluteşte un miros de piscină! Vine de undeva din apropiere. O boare apoasă, răcoroasă, cu iz de clor, specifică suburbiilor, care îmi aminteşte de venirea verii şi de toate celelalte veri mai fericite pe care le-am păstrat în memorie. O emblemă a suburbiilor, care mie îmi place, este că din când în când o piscină, un barbecue sau un foc de frunze, pe care tu nu le vei vedea niciodată, se întâmplă să îţi gâdile provocator nările.

— Nu sunt sigur, spun eu. Deşi în realitate mi-ar plăcea să pot spune: *Imposibil să se întâmple aşa ceva, exclus, nu băiatul acesta.* Doar că răspunsul acesta mi se pare mult mai aproape de adevăr. Şi la fel de iute cum a apărut, mirosul estival, mătăsos, a dispărut, iar izul de ţărână şi monumente funerare cufundate în tăcerea lor imperturbabilă şi-a recăpătat locul de drept, dincolo de gard. În zorile cenuşii şi tremurânde, o lumină se aprinde la o fereastră de la etajul al treilea al casei mele. Bosobolo, chiriaşul meu african, tocmai s-a trezit. Pentru el, ziua

a început deja; îi văd silueta întunecată trecând prin dreptul geamului. Peste suprafaţa cimitirului, în cealaltă direcţie, zăresc lumini galbene în căsuţa îngrijitorului; alături este parcat excavatorul marca John Deere, folosit pentru săparea şi curăţarea mormintelor. Clopotele de la St. Leo the Great încep să bată, chemând la rugăciunea din Vinerea Mare. „Hristos a murit azi, Hristos a murit azi" (deşi cred că este de fapt „Stabat mater dolorosa").

— Eu cred că o să mă recăsătoresc, spune X, ca şi cum n-ar fi nimic deosebit în asta.

Cu cine oare?, mă întreb.

— Cu cine?

Nu – te rog –, să nu fie cumva vreunul dintre membrii clubului cu terenul-de-golf-cu-19-găuri, genul de ins cu portofelul doldora de bani, fizic robust, sănătos-voios, îmbrăcat cu sacouri şic, care o s-o ducă mereu în weekenduri la Trapp Family Lodge şi în excursii în Poconos, unde vor asista la spectacole de revistă cu noi comici pe gustul evreilor veniţi în vilegiatură şi vor face dragoste pe saltele de apă. Sper, probabil zadarnic, să nu fie aşa. Ştiu totul despre astfel de indivizi. Mi-au povestit copiii. Toţi au maşini Oldsmobile şi poartă pantofi moi cu ciucuri de piele. Şi există o sumedenie de motive întemeiate de a le accepta invitaţia, asta da, de acord. Lasă să le cheltuiască banii şi să se bucure de timpul oferit la discreţie. Sunt cu toţii nişte tipi cumsecade, cu siguranţă. Dar nu merită să te măriţi cu ei.

— Oh, un comerciant de produse software, poate, spune X. Un agent imobiliar. Un tip pe care să îl bat la golf şi să îl bruftuluiesc.

Îmi zâmbeşte afectat, în timp ce colţurile gurii îi coboară şi pe faţă i se iveşte un surâs plin de tristeţe, apoi ridică din umeri a întrebare. Dar, pe neaşteptate, începe să plângă, cu tot zâmbetul ei, dând din cap spre mine, ca şi cum am fi ştiut amândoi despre ce era vorba şi ne-am fi aşteptat la asta, de parcă într-un fel eu sunt de vină, cum într-un fel şi sunt, de fapt.

Ultima oară când am mai văzut-o pe X plângând a fost în seara când ne-au spart hoţii casa; căutând atunci peste tot, ca

să vadă ce ni se furase, a găsit câteva scrisori pe care le primisem de la o femeie din Blanding, Kansas. Nici nu știu de ce le păstram. Nu însemnau, de fapt, nimic pentru mine. Pe femeia aceea nu o mai văzusem de luni de zile și, oricum, nu mă întâlnisem cu ea decât o dată. Dar eram pe atunci cufundat în cele mai dense adâncuri ale visării mele și simțeam nevoia – sau așa îmi închipuiam – să am la ce să mă gândesc dincolo de existența mea cotidiană, chiar dacă nu aveam de gând să mă mai văd vreodată cu ea și, oricum, intenționam să îi arunc scrisorile. Spărgătorii lăsaseră dinadins împrăștiate prin camere fotografii Polaroid cu interiorul casei noastre goale, pe care le-am găsit când ne-am întors de la cinematograf, unde văzusem *Cele 39 de trepte*, plus cuvintele „Noi ne-am făcut plinul", împroșcate cu vopsea pe peretele din sufragerie. Ralph murise de doi ani. Copiii erau la bunicul lor, la Clubul Huron Mountain, iar eu tocmai revenisem de la Berkshire College, unde predasem un curs, și pierdeam vremea prosteşte pe lângă casă, altminteri într-o dispoziție destul de acceptabilă. X a găsit scrisorile într-un sertar de la biroul meu, în timp ce căuta o șosetă plină cu dolari de argint, pe care o aveam de la mama; s-a așezat pe podea și le-a citit, după care, când am intrat în cameră, mi le-a dat mie, împreună cu o listă de aparate de fotografiat, radiouri și unelte de pescuit care dispăruseră. M-a întrebat dacă aveam ceva de spus și, văzând că tac, s-a dus în dormitor și s-a apucat să-și spargă lada de zestre, cu un ciocan cu vârful despicat și o rangă. A făcut-o bucățele, pe care le-a cărat apoi la șemineu și le-a ars, în timp ce eu stăteam afară în curte, visând cu ochii deschiși la Casiopeea și Gemeni și simțindu-mă invulnerabil, din cauza reveriei și a unui straniu sentiment de amuzament, pe care mi-l provoca aproape tot ceea ce însemna viața mea. Ar fi putut părea că eram „în mine însumi" atunci. Dar, în realitate, eram la o distanță de ani lumină față de orice.

Peste puțin timp, X a ieșit din casă, lăsând aprinse toate luminile înăuntru în vreme ce lada ei de zestre se risipea în văzduh odată cu fumul din horn – era iunie –, s-a așezat pe un scaun de grădină, în altă parte a curții întunecate, nu unde stăteam eu, și a început să plângă în hohote. Pitit în spatele unui rododendron, în bezna nopții, i-am adresat câteva cuvinte încurajatoare

şi nemângâietoare, dar nu cred că m-a auzit. Vocea mea nu era decât un murmur stins, imperceptibil pentru nimeni, în afară de mine. Priveam în sus la fumul care se ridica din ceea ce am descoperit apoi că era lada ei de zestre, plină de toate lucrurile acelea preţioase: meniuri, cioturi de bilete, fotografii, chitanţe de la diverse camere de hotel, cartonaşe indicând locul la mesele festive, voalul ei de mireasă şi mă întrebam ce era, ce *putea fi*, de fapt, ceea ce se împrăştia în văzduhul senin şi inert al acelei nopţi din New Jersey. Îmi aduceam aminte de fumul care anunţa un nou Papă – *un nou Papă*! – dacă aşa ceva e plauzibil acum, avînd în vedere împrejurările. Şi peste patru luni eram divorţat. Toate lucrurile astea mi se par ciudate şi foarte îndepărtate acum, ca şi cum altcineva le-ar fi trăit, iar eu doar aş fi citit despre ele. Dar, de fapt, asta a fost viaţa mea atunci şi aşa este viaţa mea acum, iar eu privesc totul cu o stare de spirit relativ bună. Un alt lucru pe care îl ai de învăţat din meseria de cronicar sportiv este faptul că în viaţă nu există transcendenţă. Indiferent de situaţie, e bine să ştii că un lucru este şi se termină aici, iar asta trebuie să-ţi fie de ajuns. Cealaltă perspectivă este o minciună a literaturii şi artelor liberale, acesta fiind motivul pentru care nu am avut succes ca profesor şi, de asemenea, un alt motiv pentru care am băgat romanul în sertar şi nu l-am mai scos de-acolo.

— Da, desigur, spune X, smiorcăindu-se.

Aproape că a încetat să mai plângă, deşi nici nu am încercat să o alin (un privilegiu pe care nu îl mai deţin). Ridică ochii spre cerul lăptos şi se mai smiorcăie un pic. A rămas în mână cu oul din care a ciupit un pic.

— Când plângeam pe întuneric, mă gândeam ce băiat mare şi frumos ar fi fost acum Ralph Bascombe şi mă mai gândeam că eu tot treizeci şi şapte de ani aş fi avut, oricum. Şi mă întrebam cum ar fi fost pentru noi toţi. Scutură din cap şi îşi încrucişează braţele strâns peste stomac, cum nu am mai văzut-o făcând de multă vreme.

— Nu e vina ta, Frank. Mă gândeam doar că nu e nimic rău dacă mă vezi plângând. Aşa concep eu amărăciunea. Nu ţi se pare tipic feminin?

Aşteaptă să spun şi eu ceva acum, pentru a ne elibera pe amândoi de veşnica nenorocire a amintirilor şi a vieţii. În mod

destul de evident, simte şi ea că se întâmplă ceva straniu astăzi, e un aer proaspăt în atmosferă ce prevesteşte o schimbare permanentă a situaţiei. Iar eu am fost dintotdeauna băiatul ei bun, fericit să fac exact acel lucru – să îmi folosesc optimismul pentru a salva ziua sau măcar dimineaţa ori eventual clipa când amărăciunea pare să înghită totul. Singurul meu atu forte, probabil, e că sunt şi eu bun la ceva când simţi că ţi s-au înecat toate corăbiile. În materie de succes nu sunt la fel de priceput.

— Ce-ar fi să citesc o poezie, zic eu, zâmbind fericit, cu zâmbetul unui fost pretendent refuzat.

— Dar parcă eu trebuia să fac asta, nu ? spune X, ştergându-se la ochi. Iar eu am plâns, în loc să aduc o poezie.

Aşa înlăcrimată cum e, pare numai un copil.

— Lasă, e-n regulă, zic eu şi scotocesc prin buzunarele de la pantaloni, căutând poezia pe care am xeroxat-o la birou şi am luat-o cu mine, pentru eventualitatea în care X ar fi uitat de promisiune. Anul trecut, am adus poemul lui Housman, închinat „Unui sportiv mort la tinereţe", dar am făcut greşeala de a nu-l fi citit înainte. Nu-l mai citisem din facultate, dar, judecând după titlu, m-am gândit că ar fi nimerit pentru a-l recita. N-a fost aşa, însă. De fapt, versurile se refereau prea literal şi într-o manieră prea visătoare la sportivii reali, un subiect în legătură cu care eu am concepţii foarte ferme. Ralph nu fusese, de fapt, un sportiv. Nici nu am trecut bine de „cetăţean al unei citadele mai calme", când a trebuit să mă opresc şi am rămas holbându-mă la mica piatră funerară din marmură roşie, pe care sunt scrijelite mărunt cuvintele RALPH BASCOMBE.

„Housman ura femeile, dacă nu ştiai", spusese X, în tăcerea oribilă care urmase, în timp ce eu stăteam acolo înlemnit. „Nu am nimic cu tine. Doar că mi-am amintit asta, din şcoală. Cred că era un pederast bătrân, care l-ar fi iubit pe Ralph şi ne-ar fi urât pe noi. La anul o să aduc eu un poem, dacă nu te deranjează".

„Perfect", răspunsesem eu, necăjit. Atunci mi-a spus că ar fi fost mai bine poate dacă îmi scriam romanul, că eram un însingurat şi că i-ar fi plăcut să intre în LPGA, mai demult, în anii şaizeci. Cred că îi era milă de mine – sunt sigur, de fapt – deşi şi mie mi-era milă de mine.

— Ai mai adus un poem de Housman? zice ea acum şi râneşte la mine, apoi se întoarce şi azvârle oul ciugulit, cât poate de departe, înspre mormintele şi ulmii din cimitirul vechi, unde aterizează fără zgomot. Are gesturile unui sportiv la o probă de aruncare, vâjâind cu oul prin dreptul urechii, foarte elegant, şi proiectându-l în linie dreaptă spre umbrele din faţă. O admir pentru forma fizică bună pe care o are. A jeli moartea unui copil, când mai ai încă doi, e o treabă dură. Iar noi nu suntem prea bine pregătiţi la acest capitol, deşi tratăm problema ca pe o chestiune de demnitate şi afecţiune personală, astfel încât moartea lui Ralph şi suferinţa noastră sufletească să nu rămână prinse în capcana timpului şi a evenimentelor, distrugându-ne pe nesimţite viaţa. Dintr-un punct de vedere, nu avem cum să greşim aici.

Afară, pe Constitution Street, camionul unei firme de reparaţii de instalaţii casnice a oprit la semafor. E de la *Philco Repair*, a lui Easler, iar la volan e Sid (fost *Sid's Service*, care a dat faliment). A făcut lucrări la mine acasă de nenumărate ori; acum se duce spre centru, ca să bea o cafea la *The Coffee Spot*, înainte de a-şi începe activitatea, băgându-se prin diverse bucătării, subsoluri şi pompe de evacuare aflate în canalizări. S-a luminat de-a binelea. Un pieton singuratic merge pe trotuar, unul dintre puţinii negrotei din oraş, îndreptându-se spre gară, într-un costum deschis la culoare, lavabil-şi-neşifonabil. Cerul este tot lăptos, dar e posibil ca, totuşi, ceaţa să se risipească, până când voi porni eu către Motor City[1] împreună cu Vicki.

— Fără Housman azi, spun eu.

— Bine, spune X şi zâmbeşte, aşezându-se pe piatra mormântului lui Craig, ca să asculte. Dacă aşa spui tu.

Luminile sunt numeroase, dar pălesc odată cu lumina zilei, în partea din spate a caselor de pe strada mea. M-am mai încălzit.

Este o „Meditaţie" de Theodore Roethke, care a studiat şi el la Universitatea din Michigan, ceea ce, precis, ştie şi X, şi încep să citesc cu cea mai frumoasă şi mai adevărată voce de

1 Poreclă data de americani oraşului Detroit.

care sunt capabil, ca şi cum fiul meu mort m-ar putea auzi din adâncuri:

„Am pornit către locurile solitare şi pustii din spatele ochiului..."

X a început deja să clatine din cap, înainte ca eu să ajung la al doilea vers, aşa că mă opresc şi mă uit la ea, ca să văd ce a deranjat-o.

Îşi răsfrânge buza de jos şi stă posomorâtă pe piatra ei.

— Nu-mi place poezia asta, spune ea, pe un ton sec.

Eram sigur că ştie poemul şi că are o idee preconceputã în privinţa lui. A rămas aceeaşi fată din Michigan, încăpăţânată şi principială, cu opinii certe despre toate lucrurile, care se simte dezamăgită când restul lumii nu reacţionează la fel. În viaţa oricărui bărbat ar trebui să existe o fată ca ea – robustă, voinică, meticuloasă şi ordonată. Fie şi numai fiindcă acolo înfloresc fetele de acest fel şi Vestul Mijlociu al Statelor Unite ar trebui să îşi justifice existenţa. Simt cum tensiunea se ridică în mine ca o febră. E posibil să nu fi fost o idee prea strălucită aceea de a citi un poem cu gândul la un băieţel căruia nu i-au plăcut niciodată versurile.

— Mă aşteptam să ştii poezia, spun eu pe un ton amabil.

— N-ar trebui să spun, de fapt, că nu-mi place, zice X, cu răceală. Doar că nu cred în ea, atâta tot.

Este un poem despre cum să găseşti fericirea în viaţa de zi cu zi – insecte, umbre, culoarea părului unei femei – alte câteva lucruri despre care am nişte convingeri ferme.

— Când îl citesc, mi se pare întotdeauna că eu spun toate astea, remarc eu.

— Eu nu cred că toate lucrurile menţionate în poezia asta te pot face fericit. E posibil să nu te facă să suferi, asta da. Dar atâta tot, zice X şi se dă jos de pe piatră.

Îmi zâmbeşte într-un fel care îmi displace, cu buzele strânse şi ironice, ca şi cum ar crede că greşesc în toate privinţele şi treaba asta ar amuza-o.

— Uneori, nu cred că omul mai poate fi fericit. Îşi vâră mâinile în buzunarele impermeabilului. Probabil că la şapte

are o lecţie sau o demonstraţie practică, iar mintea ei se pregăteşte să se îndepărteze cu mult de toate astea.

— Eu cred că suntem liberi să alegem ce vom face cu restul vieţii noastre, ăsta este felul meu de a vedea lucrurile, spun eu încrezător. Nu crezi?

Se holbează la mormântul fiului nostru, ca şi cum el ne-ar asculta şi s-ar simţi jenat că ne aude.

— Probabil.

— Chiar vrei să te măriţi?

Simt că am căscat ochii mari, ca şi cum aş cunoaşte deja răspunsul. Brusc, parcă am fi frate şi soră, Hansel şi Gretel, punând la cale fuga spre un loc mai sigur.

— Nu ştiu.

Saltă un pic din umeri, copilăreşte, dar mai degrabă cu resemnare.

— Alţii vor să se însoare cu mine. Deşi e posibil să fi ajuns la o vârstă când nu mai am nevoie de bărbaţi.

— Poate că *ar trebui* să te măriţi. Poate că aşa ai fi fericită.

Nu cred nici o iotă din ce spun, evident. Sunt gata să mă însor eu cu ea din nou, să repun viaţa pe vechiul făgaş. Mi-e dor de dulcea specificitate a căsniciei, de balastul ferm şi elanul pânzelor ei. Şi lui X îi este dor de aceleaşi lucruri, sunt sigur de asta. Amândoi le simţim lipsa. Suntem nevoiţi să inventăm totul acum, din moment ce nimic nu ne aparţine de drept.

Scutură din cap.

— Despre ce-ai vorbit cu Pauly aseară? M-am simţit cumva exclusă, ca şi cum ar fi fost vorba despre un secret între bărbaţi. A avut o senzaţie oribilă.

— Am vorbit despre Ralph. Teoria lui Paul e că am putea lua legătura cu el, dacă am trimite un porumbel voiajor la Cape May. A fost o discuţie interesantă.

X zâmbeşte, auzind ideea lui Paul, care în felul lui e la fel de visător ca mine. N-am considerat niciodată că X e foarte încântată de această trăsătură a lui şi ştiu că a preferat siguranţa de sine a lui Ralph, fiindcă îi amintea mai mult de firea ei, părându-i-se de aceea o calitate admirabilă. Odată, când se simţea foarte rău – suferea de sindromul Reye –, s-a aşezat

în capul oaselor pe pat, la spital, şi, cuprins de delir, a zis „Căsătoria este o treabă teribil de serioasă, în special la Boston" – găsise asta în cartea de citate a lui Bartlett, pe care obişnuia să o răsfoiască, memorând şi recitând precepte din ea. Şase săptămâni mi-a luat ca să descopăr că remarca îi aparţinea lui Marquand. Iar când am reuşit să aflu asta, el era mort şi zăcea aici, în pământ. Dar lui X i-au plăcut spusele lui, considerându-le o dovadă a faptului că mintea lui continua să lucreze şi în starea aceea de comă profundă. Din păcate, a devenit un fel de motto pentru căsnicia noastră, de atunci şi până la sfârşit, un blestem neintenţionat aruncat de Ralph asupra noastră.

— Îmi place noua ta tunsoare, îi spun eu.

Noua tunsoare însemna că părului i se dăduse volum până spre ceafă. Îi stă foarte bine. Cred că am spus tot ce era de spus pentru moment, dar tot nu-mi vine să plec.

X îşi prinde o şuviţă de păr între degete, o trage peste frunte în jos şi se uită cruciş la ea.

— E de lesbiană, nu ţi se pare?

— Nu.

Şi chiar nu mi se pare deloc.

— Mda. Crescuse mult şi avea o lungime ciudată. Trebuia să fac ceva. Acasă m-au întâmpinat cu chiote când m-au văzut tunsă aşa.

Surâde, ca şi când tocmai şi-ar fi dat seama că, de fapt, copiii devin părinţii noştri, iar noi redevenim pur şi simplu copii.

— Tu nu te simţi bătrân, nu-i aşa, Frank? Se întoarce şi scrutează depărtările, dincolo de întinderea cimitirului. Nu ştiu de unde îmi vin toate întrebările astea tâmpite. Azi mă simt bătrână. Cu siguranţă e din cauză că vei împlini în curând treizeci şi nouă de ani.

Negrul a ajuns la colţul străzii şi aşteaptă ca vizavi de noua bibliotecă, lumina semaforului să se schimbe din roşu în verde. Camionul firmei pentru instalaţii casnice a trecut, iar acum opreşte un minibuz galben şi din el coboară la acelaşi colţ de stradă câteva negrese, care lucrează ca femei de serviciu în cartier. Sunt femei trupeşe, în rochii albe şi drepte, adecvate meseriei lor; sporovăiesc şi îşi bălăngănesc poşetele lunguieţe,

aşteptând să vină cucoanele albe, ca să le ia de acolo. Bărbatul şi femeile nu îşi vorbesc.

— Oh, nu ţi se pare cel mai trist lucru pe care l-ai văzut vreodată, spune X, zgâindu-se la femei. Nu ştiu de ce, dar simt că mi se rupe inima.

— Eu nu mă simt câtuşi de puţin bătrân, declar eu, bucuros să pot răspunde cu onestitate la o întrebare şi eventual să mai strecor şi un sfat bun. Trebuie să mă spăl pe cap mai des. Iar uneori când mă trezesc din somn simt că inima îmi bubuie tare în piept – deşi Fincher Barksdale zice că nu e un motiv de îngrijorare. Cred că e un semn bun. Eu aş fi zis că e ceva grav, tu nu?

X se holbează la grupul celor cinci femei de serviciu, care stau de vorbă, privind atente în lungul străzii, de unde urmează să apară maşinile cu care vor pleca mai departe. De când am divorţat, X a dobândit capacitatea de a se rupe complet de momentul prezent. Poate foarte bine să discute cu tine, iar mintea să-i fie la mii de kilometri depărtare.

— Tu te adaptezi foarte uşor, remarcă ea, pe un ton detaşat.

— Aşa e. Ştiu că nu există dormitor de vară în casa ta, dar ar trebui oricum să încerci să dormi cu toate ferestrele deschise şi cu haine mai groase pe tine. Ai să vezi, când te trezeşti dimineaţa, eşti plină de energie. Eu fac asta deja de o bucată de timp.

X îmi zâmbeşte din nou condescendent, cu buzele strânse, un zâmbet care nu-mi place deloc. Nu mai suntem Hansel şi Gretel.

— Te mai vezi cu chiromanta ta, am uitat cum o cheamă?

— Doamna Miller. Nu, am lăsat-o mai moale.

N-am de gând să recunosc că am încercat să mă văd cu ea aseară.

— Simţi cumva că eşti pe punctul de a înţelege tot ce s-a întâmplat – cu noi şi cu viaţa noastră?

— Câteodată. Azi reacţionez destul de normal apropo de Ralph. Nu am senzaţia că mă aflu iar pe punctul de-a-mi pierde minţile.

— Ştii, zice X, privind în depărtare. Aseară stăteam lungită în pat şi aveam senzaţia că prin cameră zboară lilieci, iar când

am închis ochii n-am mai văzut decât o linie îndepărtată, la orizont, în rest totul fiind gol și plat, ca o masă lungă așternută pentru o singură persoană. Nu ți se pare groaznic? întreabă ea, scuturând din cap. Poate ar trebui să duc o viață mai asemănătoare cu a ta.

Mă cuprinde un mic resentiment, deși nu e locul potrivit pentru resentimente. X consideră că viața mea e o veselie permanentă, mult mai aproape de firea lucrurilor decât a ei și, în orice caz, cu totul altfel decât știu eu că e. I-ar plăcea probabil să-mi spună din nou că ar fi trebuit să continui să scriu romanul, în loc să fi renunțat la asta ca să mă fac cronicar sportiv, și că poate și ea ar fi făcut atunci altfel unele lucruri. Dar nu ar fi fost bine așa, cel puțin în ceea ce mă privește – au existat chiar nenumărate ocazii când a fost și ea de aceeași părere. Totul i se pare perimat și sumbru acum. Un efect pe care e posibil ca divorțul să-l fi avut asupra ei este că acum a devenit mai puțin flexibilă decât a fost înainte, iar toate frământările acestea la gândul că îmbătrânește sunt o dovadă în acest sens. Aș înveseli-o dacă aș putea, dar e și acesta unul dintre talentele pe care le-am pierdut demult.

— Scuză-mă, din nou, spune ea. Nu știu de ce, dar mă simt melancolică astăzi. Faptul că urmează să pleci îmi creează senzația că te pregătești cumva pentru o nouă viață, iar eu rămân pe loc.

— Așa mi-aș dori și eu, deși am îndoieli. Sper să poți face și tu la fel.

De fapt, nu mi-aș dori nimic mai mult decât să știu că astăzi în fața mea se va deschide o lume interesantă și complet nouă, deși n-aș putea spune că cea în care trăiesc acum mă nemulțumește. Aș fi cel mai fericit cu o cameră drăguță la Pontchartrain, un mușchi de vită *Diane* și o salată aranjată după gustul meu în restaurantul de la ultimul etaj, care se rotește lent, în timp ce mă uit cum joacă Tigers în nocturnă. Pe mine nu e greu să mă faci fericit.

— Tu nu-ți dorești niciodată să fii mai tânăr? spune X, nostalgică.

— Nu. Sunt foarte fericit și așa.

— Eu îmi doresc asta tot timpul, zise ea. Pare o prostie, știu.

Nu am nimic de spus la faza asta.

— Eşti un om optimist, Frank.

— Sper că da.

Şi îi zâmbesc, simplu şi din inimă.

— Sigur, sigur, zice ea, apoi îmi întoarce spatele şi se îndepărtează repede, păşind printre morminte, cu fruntea înălţată către cerul albicios, cu mâinile îndesate adânc în buzunare, ca o fată tenace din Vestul Mijlociu, care are ghinion deocamdată, dar ştie că în curând va renaşte mai puternică decât înainte. Aud clopotele de la St. Leo the Great care bat ora şase şi, nu ştiu de ce, dar am sentimentul că nu o voi mai vedea multă vreme de-acum încolo, că s-a terminat ceva şi că a început altceva, deşi n-aş putea spune nici în ruptul capului ce înseamnă, de fapt, *ceva*.

2

Tot ceea ce ne dorim, în fond, este să ajungem în punctul din care trecutul să nu mai poată spune nimic despre noi şi, de-acolo începând, să ne vedem mai departe de existenţa noastră. Care poveste de viaţă poate dezvălui vreodată îndeajuns de multe lucruri ? În opinia mea, americanii pun prea mult accent pe ideea că trecutul îi poate defini, ceea ce riscă să le fie fatal. Ştiu că sufăr întotdeauna când în romane (uneori sar complet peste aceste părţi; alteori, închid cartea şi nu o mai citesc deloc) autorul recurge la procedeul obligatoriu de a scormoni în trecutul personajelor. De cele mai multe ori, hai să fim sinceri, trecutul nu constituie un subiect prea dramatic şi ar trebui să fie suficient de neinteresant, încât să te poţi simţi eliberat, în clipa în care eşti pregătit pentru asta (deşi este adevărat că, atunci când ajungem în acel moment, suntem adesea speriaţi de moarte, ne simţim goi şi vulnerabili ca nişte melci fără cochilie şi nu mai avem nimic de spus).

Povestea vieţii mele este pentru mine ca o carte poştală cu scene schimbătoare pe o parte, dar fără mesaje speciale sau memorabile pe verso. Omul se poate detaşa de începuturile lui, aşa cum ştim cu toţii, şi asta nu din cauza vreunor scheme răuvoitoare, ci doar prin viaţa propriu-zisă, destin, chemarea eternului prezent. Amprenta părinţilor şi a trecutului, în general, asupra noastră este, după părerea mea, supralicitată, ţinând seama că la un moment dat suntem entităţi complete şi de sine stătătoare pe pământ, fără să existe nimic care să poată schimba situaţia în bine sau în rău, aşa că nu văd de ce n-am putea în fond să ne gândim la ceva mai promiţător.

M-am născut într-o lume modernă şi obişnuită, în 1945, ca unic copil al unor părinţi normali, care nu aveau puncte de vedere neconvenţionale, nici ideea vreunui *rost* special pe care să-l deţină în fluxul istoriei, fiind doar doi oameni plutind în lume şi nădăjduind la mai bine cu timpul, ca mulţi alţii, dar fără convingerea zdrobitoare a însemnătăţii trecerii lor pe pământ. Eu sunt şi-acum foarte mulţumit de descendenţa aceasta.

Părinţii mei proveneau din zona rurală a statului Iowa, din ferme aflate în apropierea oraşului Keoto, de unde au migrat în multe locuri, ca tineri căsătoriţi, stabilindu-se într-un final în Biloxi, Mississippi, unde tatăl meu lucra pentru Marina militară, în care fusese înrolat pe timpul războiului, ocupându-se de placarea navelor cu oţel, la compania de construcţii navale Ingalls. Cu un an înainte fuseseră în Cicero, unde nu ştiu prea bine ce-au învârtit. Iar cu doi ani în urmă, în El Reno, Oklahoma, şi înainte de asta lângă Davenport, unde taică-meu a lucrat ceva pe la căile ferate. Sunt destul de nelămurit, pe cuvânt, în privinţa slujbelor pe care le-a avut, dar pe el mi-l amintesc destul de bine: un bărbat înalt, zvelt, cu o faţă subţire, cu ochi spălăciţi – ca mine –, dar cu bucle romantice. Am încercat să mi-l imaginez în locuri ca Davenport sau Cicero, unde am fost şi eu pentru a relata diferite evenimente sportive. Dar efectul e straniu. Nu era genul de bărbat – cel puţin în amintirea mea – care să fi fost făcut pentru localităţi de acest fel.

Ţin minte că tata juca golf şi uneori mergeam cu el pe teren, în zilele de vară caniculare din Biloxi. Juca pe terenul Bazei Forţelor Aeriene, amenajat în mijlocul naturii, cu o vegetaţie ruginie şi decolorată de soare, care era frecventat de subofiţeri. Fusese soluţia aleasă pentru ca mama să aibă o zi la dispoziţie doar pentru ea, să se poată duce la cinema sau să se coafeze ori să stea acasă şi să citească reviste despre filme şi romane ieftine. Golful mi se părea pe atunci cel mai jalnic soi de tortură, şi nici pe bietul tata nu părea să-l amuze prea mult. Nu era genul de tip ahtiat după golf, mai degrabă l-ar fi pasionat maşinile de curse, dar presupun că s-a apucat să joace golf în mod deliberat, fiindcă avea o însemnătate specială pentru el, era un etalon al reuşitei în societate. Ţin minte cum stăteam lângă un

reper cu el, amândoi îmbrăcaţi în pantaloni scurţi şi priveam în lungul terenului cu linii ca în palmă, dincolo de care se vedea o faleză pe malul oceanului şi golful, şi mi-aduc aminte că l-am văzut strâmbându-se spre steguleţul plasat departe de tot, ca şi cum ar fi fost o fortăreaţă pe care nu avea chef să o asedieze, şi că mi-a spus: „Ei, Franky, ce zici, pot să trimit mingea atât de departe?" Iar eu i-am răspuns: „Mă cam îndoiesc". Era năduşit, dar continua să fumeze, în ciuda zăpuşelii, şi mi-aduc aminte foarte limpede cum s-a uitat atunci la mine, parcă minunându-se. Cine eram eu de fapt? Şi ce era de capul meu? Părea că asemenea întrebări îl nedumeresc profund. Nu era neapărat o privire rea, ci doar o expresie de profundă uimire şi resemnare.

Tata a murit când eu aveam paisprezece ani, iar după aceea mama m-a dat la ceea ce ea numea „academia navală", care era de fapt o mică şcoală militară lângă Gulfport, care se chema Gulf Pines (noi, cadeţii, îi spuneam Lonesome Pines) şi unde nu mi-a displăcut niciodată. De fapt, îmi plăcea comportamentul milităresc impus acolo şi cred că există o trăsătură verticală a caracterului meu, care respectă principiul rectitudinii măcar în aparenţă, dacă nu în realitate, lucru pentru care şcolii acesteia se cuvine să îi mulţumesc. Situaţia mea la Lonesome Pines era cumva peste medie, având în vedere că majoritatea cadeţilor proveneau din căsnicii destrămate, având părinţi bogaţi, sau fuseseră abandonaţi de familie, ori ajunseseră acolo fiindcă furaseră ceva sau dăduseră foc undeva şi rudele lor avuseseră posibilitatea să-i scoată basma curată şi să-i trimită acolo, în loc să fi nimerit la vreo şcoală de corecţie. Deşi ceilalţi elevi nu mi s-au părut niciodată altfel decât mine, doar nişte băieţi plini de secrete, necunoaştere şi alean abject, pentru care perioada petrecută aici era doar o etapă prin care erau obligaţi să treacă, astfel încât nimeni nu se ataşa sufleteşte. Era ca şi cum toţi simţeam că vom pleca relativ curând şi în mod subit – adesea se întâmpla să fie în toiul nopţii – şi nu voiam să ne implicăm afectiv. Sau, altă posibilitate, era ca şi cum nici unul dintre noi nu voia să aibă de-a face mai târziu cu un om care se afla în situaţia în care ne aflam noi.

Ce ţin minte eu despre locul acela este că exista un teren de paradă, unde mureai de cald, înconjurat de pini răzleţi, un stâlp de drapel cu o ancoră la bază, un lac cu apă joasă şi stătută, unde am învăţat să navighez, o plajă puturoasă şi un şopron pentru bărci, clădiri încinse, cu tencuială maro, în care erau sălile de clasă, şi dormitoare în barăci albe, unde puţea a spălător pentru podele. Predau acolo câţiva foşti ofiţeri de marină autorizaţi – dar inadecvaţi pentru învăţământul regulat. Exista şi un negru în corpul didactic, un tip pe nume Bud Simmons, care era antrenor de baseball. Comandant era un căpitan bătrân, care luptase în Primul Război Mondial şi pe care îl chema amiralul Legler.

Plecam în permisii în grup, pe Autostrada 1, în orăşelele de pe coasta golfului unde se putea ajunge cu autobuzele de transport în comun, umblând prin cinematografe cu aer condiţionat sau localuri unde se servea *tamale* ori pierzând vremea prin vecinătatea Bazei Forţelor Aeriene de la Kessler, în parcările încinse şi prăfuite ale cluburilor de noapte deocheate, toţi îmbrăcaţi în uniformele noastre maro şi încercând să îi convingem pe soldaţii adevăraţi să ne cumpere şi nouă pileală; şi necăjindu-ne mereu, fiindcă eram prea puştani ca să putem intra acolo şi aveam prea puţini bani ca să fi făcut altceva decât să-i prăpădim pe toţi.

În vacanţe, mă duceam la mama, care avea un bungalow în Biloxi, şi uneori mă vedeam cu fratele ei, Ted, care locuia destul de aproape şi care venea să mă vadă, luându-mă cu el în excursii la Mobile şi Pensacola, unde nu ne adresam unul altuia prea multe vorbe. Poate că aşa le este scris băieţilor ai căror taţi mor de tineri să nu fie niciodată – oficial – ei înşişi tineri, tinereţea fiind doar un scurt vis, un preludiu ce nu durează deloc prea mult înainte ca viaţa să înceapă cu adevărat.

Singura mea experienţă personală în domeniul sportului s-a produs acolo, la Lonesome Pines. Am încercat să joc baseball în echipa şcolii, sub îndrumarea lui Bud Simmons, antrenorul negru. Eram relativ înalt pentru vârsta mea – deşi acum sunt mai degrabă de înălţime medie – şi aveam mişcările acelea de braţ, lungi şi dezinvolte, specifice unuia deşirat ca mine şi care

fac toată grația unui jucător cu mingea înnăscut. Dar nu reușeam niciodată să joc bine. Întotdeauna mă vedeam parcă din exterior, făcând ceea ce mi se spunea să fac. Și asta era suficient pentru a nu face niciodată ceva bine sau complet. Un fel de ironie intrinsecă părea să mă bântuie, neservind nici unui scop util, dar făcând în schimb din mine un puștan reflexiv, sardonic, cu priviri alunecoase și veșnic secretos – prototipul ideal pentru un loc precum Lonesome Pines. Bud Simmons a făcut tot ce-a putut cu mine, asta însemnând că m-a pus chiar să arunc cu celălalt braț, ceea ce am acceptat cu bucurie, deși n-a ajutat la nimic. Problema mea, spunea el, venea din faptul că nu eram capabil „să renunț la control", și știam exact la ce se referea. (Astăzi, sunt uluit când întâlnesc sportivi care sunt niște oameni perfect realizați, dar au totodată capacitatea „să renunțe la control", în favoarea sportului pe care îl practică. Nu se întâmplă prea des așa ceva, fiind vorba de un dar prețios de la un Dumnezeu complex.)

Nu m-am văzut prea mult cu mama în anii aceia. Dar nici nu mi se pare ceva ieșit din comun. S-a întâmplat, probabil, la fel cu mii de alți copii născuți ca mine în 1945 și cu copii din veacurile anterioare, de asemenea. Pare mai ciudat, de fapt, că în ziua de azi copiii se văd *așa de mult* cu părinții și că ajung să-i cunoască mai bine decât ar fi nevoie, probabil. Mă vedeam cu mama când putea ea să se vadă cu mine în vacanțe. Locuiam în casa ei și ne comportam ca doi prieteni. Mă iubea atâta cât era ea în stare să mă iubească, ținând seama că situația se înrăutățise pentru ea. Poate că i-ar fi plăcut să fie mai apropiată de mine. Sunt sigur că mie mi-ar fi plăcut. Dar e posibil să fi fost și ea visătoare și să nu fi avut starea de spirit necesară pentru a ști cum să procedeze mai bine. Sunt sigur că nu s-a gândit niciodată că tata va muri, la fel cum nici eu nu m-am gândit niciodată că Ralph va muri, și totuși a murit. Avea doar treizeci și patru de ani, era o femeie scundă, cu ochi negri, cu pielea mai măslinie decât a mea, și care, îmi dau seama abia acum, era șocată pesemne cât de departe ajunsese față de locul unde se născuse, lucrul acesta absorbind-o probabil mai mult decât orice altceva. Existența ei îi distrăgea atenția, ca și cum

ar fi fost o altă persoană, nu cu aversiune, nici cu egoism, posibil chiar în felul în care îi distrăsese atenţia tatăl meu, dar despre asta nu ştiam nimic. Cred că probabil îşi făcea griji că va trebui să se întoarcă în Iowa, iar ea nu voia asta.

Până la urmă, s-a dus să lucreze într-un hotel mare, numit Buena Vista, din Mississippi City, având funcţia de casieriţă de noapte, şi în perioada cât a fost acolo a făcut cunoştinţă cu un bărbat, pe care îl chema Jake Ornstein, un bijutier din Chicago, iar după câteva luni în care el a vizitat-o de mai multe ori, s-a măritat cu el şi s-a mutat la Skokie, în Illinois, unde a trăit până s-a îmbolnăvit de cancer şi a murit.

Aproape în aceeaşi perioadă, am obţinut o bursă NROTC[1], prin intermediul şcolii Lonesome Pines, şi, printr-o pură întâmplare, m-am înscris la Universitatea din Michigan. Ideea Marinei militare era de a forma personalităţi complexe, şi nimeni nu ajungea să meargă acolo unde voia, deşi nici nu mai ţin minte măcar unde am vrut să merg, decât că probabil nu acolo unde am fost.

Îmi amintesc perfect vizitele pe care i le-am făcut mamei la Skokie, călătorind din Ann Arbor cu trenul, pe vechea şi minunata cale ferată New York Central; leneveam tot weekendul, încercând să mă simt bine şi să port conversaţii în casa aceea urbană cu stranie alură de ranch, unde existau huse de plastic pe mobilă şi douăzeci şi cinci de ceasuri pe pereţi, într-un cartier evreiesc dintr-un oraş de care nu mă lega nimic. Jake Ornstein era cu cincisprezece ani mai mare decât mama, fiind un tip foarte simpatic, aşa că m-am înţeles bine cu el şi cu fiul lui, Irv – mai bine, de fapt, decât am ajuns să mă înţeleg cu mama. Ea ţinea să menţioneze că, după părerea ei, facultatea mea era „una dintre şcolile bune", dar mă trata ca pe un nepot pe care nu-l cunoştea prea bine şi care o îngrijora, chiar dacă îi plăcea de el. (Când am plecat la facultate mi-a dat un smoching şi o pipă – era deja la Skokie pe atunci, aşa că plecarea mea se făcea de-acolo.) În ceea ce mă priveşte,

---

1 NROTC – *Naval Reserve Officers Training Corps* – Batalionul de pregătire a ofiţerilor de marină în rezervă.

sunt sigur că obișnuiam să mă holbez destul de mult și că păstram distanța. Sunt convins că amândoi am încercat să ajungem la un alt nivel al comunicării dintre noi, care ar fi putut să ne măgulească în aceeași măsură odată ce l-am fi atins. Dar viața i-o luase cumva înainte, iar eu am devenit pentru ea o persoană dintr-o altă etapă, trecută, lucru pentru care nu-i port ranchiună mamei și din cauza căruia nu m-am simțit abandonat și nici nedreptățit.

Cum o fi fost, de fapt, viața *ei*? Bună, rea, când bună, când rea? Un lung drum pe parcursul căruia tot ce a sperat a fost să nu aibă parte de prea multă nefericire? Ea a știut. Dar numai ea a știut. Iar eu nu sunt tentat să judec o viață despre care nu știu mare lucru, mai ales că pentru mine totul a ieșit bine până la urmă. Ce știam eu cel mai bine pe atunci, și încă știu, este cum era viața mea, iar în perioada când mama era măritată cu Jake Ornstein, știu că ardeam de nerăbdare să trăiesc din plin. Știu că ea și Jake erau fericiți, că o iubeam pe mama foarte mult, așa cum eram eu capabil, cunoscând în fond atât de puține lucruri despre ea. Când mama a murit, eram încă la facultate. Am mers la înmormântare, am fost unul dintre cei care i-au purtat sicriul pe umeri, am stat în casa lui Jake într-o după-amiază de weekend cu persoane pe care le cunoșteau amândoi, am încercat să mă gândesc la ce învățasem de la părinții mei cât fuseseră în viață (am conchis că „spiritul de independență"). Și, în aceeași seară, m-am suit din nou în tren și am ieșit din existența aceea pentru totdeauna. Ulterior, Jake s-a mutat în Phoenix, s-a recăsătorit și, în final, a murit tot de cancer. Eu și Irv am păstrat legătura timp de câțiva ani, dar cu timpul aceasta s-a întrerupt.

Dar pare asta o viață ciudată? Pare straniu că nu provin dintr-o familie cu un trecut lung și ilustru? Sau că nu am o listă de probleme și aversiuni pentru care să mă macin sufletește – o listă de plângeri personale și nostalgii care, chipurile, ar putea explica sau tulbura totul? Poate că m-am născut în alte timpuri. Dar poate că, de fapt, calea aleasă de mine e bună, ea fiind și cea preferată de majoritatea oamenilor, iar ceilalți nu fac decât să mintă.

Și totuși. Mi se întâmplă să mă întreb vreodată ce gândește familia mea despre mine? Despre profesia mea? Despre persoana

mea, ca bărbat divorțat, ca tată, ca mare fustangiu? Ca adult care se îndreaptă spre viață și moarte?

Uneori. Deși nu mă ține prea mult. Și, într-adevăr, *când* mă gândesc la asta, gândesc așa: că părinții mei ar fi aprobat probabil tot ce-am făcut eu – în special decizia de a renunța la scris și de a mă apuca de ceva ce lor li s-ar fi părut mai practic. Reacția lor ar fi asemănătoare cu a mea: uneori, tot răul e spre bine. Acest fel de a vedea lucrurile mi-a oferit șansa unei maturități interesante, chiar dacă nu prea simple.

Pe la 9:30 aproape am terminat de pus la punct și ultimele detalii răzlețe care mai rămăseseră, înainte de a o lua pe Vicki de-acasă și de a pleca la aeroport. Îndeobște, asta ar include o cană de cafea cu Bosobolo, chiriașul meu de la seminarul teologic din oraș, un tabiet care de obicei îmi face plăcere. Dar nu și astăzi. Am avut câteva schimburi de idei interesante despre subiecte cum ar fi dilema dacă beatitudinea celor mântuiți se intensifică odată cu suferințele celor damnați – el având aici, spre deosebire de mine, viziunea unui catolic. Bosobolo are patruzeci și doi de ani și este dintr-o țară numită Gabon, fiind un apologet sever al credinței nemărginite. Eu, de obicei, pledez în favoarea faptelor creștinești, dar fără să-mi fac iluzii despre unde aș putea ajunge practicându-le.

De ce mi-am luat un chiriaș? Ca să mă sustrag oribilei singurătăți. De-asta. Consolarea pe care ți-o pot aduce pașii dezinteresați ai unei alte ființe umane într-o casă altminteri pustie, în special cei ai unui negru din Africa, înalt de un metru nouăzeci și cinci, care locuiește în pod, poate fi considerabilă. În dimineața aceasta, totuși, a plecat devreme la serviciu; de la fereastră, îl văd cum abia se târâie pe Hoving Road, ca un vânzător de Biblii, îndreptându-se spre școală – cămașă albă, pantaloni negri și sandale cu tălpi ca niște anvelope. Mi-a povestit că el e un prinț în tribul lui – nwambe –, dar n-am întâlnit niciodată un african care să nu susțină asta. Ca și mine, are o nevastă și doi copii. Suntem amândoi prezbiterieni, deși sub acest aspect eu las mult de dorit.

Celelalte obligații care îmi revin presupun apelurile telefonice uzuale pe care le fac de la birou: întâi la revistă, pentru chestiuni

de serviciu cu Rhonda Matuzak, editoarea mea, la urechea căreia au ajuns nişte zvonuri cum că situaţia nu ar sta chiar pe roze în echipa din Detroit, ceea ce ar putea ridica o problemă. Opinia generală la şedinţa de redacţie este că eu ar trebui să îmi fac articolul şi să aflu tot ce se poate. Rubricile de sport se hrănesc din genul acesta de harababură şi dezinformări crase, deşi eu nu prea mă dau în vânt după aşa ceva.

Rhonda este divorţată şi locuieşte singură, cu două pisici, într-un apartament spaţios, care se întinde pe tot nivelul imobilului, cu pereţi închişi la culoare şi tavane înalte, în West Eighties, şi încearcă mereu să mă convingă să merg cu ea la cină la Victor's sau să mă târască la vreo acţiune în nocturnă, după serviciu. Toate astea deşi, cu excepţia unei seri jalnice de după divorţul meu, am reuşit întotdeauna să scap doar cu un pahar băut la Grand Central, după care am urcat-o într-un taxi şi am zbughit-o repede la Penn Station, iar de-acolo direct acasă.

Rhonda este o tipă înaltă, osoasă, cu părul de un blond-cenuşiu, trecută bine de treizeci şi cinci de ani, cu o siluetă clasică de balerină, dar cu o faţă de cal şi o voce sonoră, care îmi displac. (Orice încercare de a face abstracţie de asta ar fi absolut imposibilă, chiar şi cu lumina stinsă.) O vreme, după ce am divorţat, totul a început să mi se pară profund ironic. Ajungeam să descopăr în necazurile altora adevărate surse de amuzament personal şi zeflemea, la care mă gândeam noaptea ca să-mi ridic moralul. Rhonda m-a ajutat să ies din stările astea, continuând să mă invite la cină şi lăsându-mi bileţele pe birou, în care scria „Orice pierdere este relativă, băiete", „Nimeni nu a murit vreodată din dragoste" şi „Doar tinerii mor nevinovaţi". În singura seară când am acceptat să iau masa cu ea – la Mallory's pe West 70th Street –, am eşuat în final în apartamentul ei, aşezaţi faţă în faţă pe două scaune stil Bauhaus, când din nefericire m-a apucat o spaimă atât de puternică, încât aveam senzaţia că o auzeam şuierând prin ţevile de încălzire şi o vedeam roind prin cameră ca un mistral întunecat. I-am spus atunci că simţeam nevoia să mă plimb puţin ca să iau aer, iar ea a avut amabilitatea să creadă că încă mai întâmpinam dificultăţi în a mă acomoda cu statutul de celibatar, când eu de fapt, nu-mi dau seama de ce,

eram înfiorător de speriat la gândul de a rămâne singur cu ea. Am coborât împreună scările până la parter şi ne-am plimbat prin canioanele vântoase şi întunecoase de pe West End Avenue, unde ne-am postat la marginea trotuarului şi am discutat despre subiectul ei preferat, istoria mobilierului american, iar după o bucată de timp i-am mulţumit, m-am suit într-un taxi, de parcă m-aş fi refugiat la loc sigur, şi am şters-o până pe 33rd Street, răsuflând uşurat când m-am urcat în trenul de New Jersey.

Ceea ce nu i-am spus Rhondei şi ceea ce este încă valabil se referă la faptul că detest să fiu singur în New York după lăsarea serii. Noaptea, Gotham[1] capătă un aspect scânteietor, pe care nu-l pot suporta. Luminile barurilor mă demoralizează, strălucirile ostentative ale taxiurilor care gonesc vâjâind pe Fifth Avenue sau ies legănându-se din tunelul Park Avenue mă fac cumva să sufăr, mă răscolesc, îmi dau un sentiment de primejdie. Simt că nu am nici un rost – o senzaţie oribilă – când editorii şi agenţii ies din birourile lor din centrul oraşului, în hainele lor stupide, îndreptându-se spre diverse întâlniri, partide cretine de softball sau cocteiluri pe daiboj. Nu suport complicaţiile şi tânjesc după lucrurile de faţadă şi neatinse de cultură – piaţeta pseudocolonială confortabilă de aici, din convenţionalul Haddam; norii incolori din New Jersey, aşa cum se văd dintr-o clădire înaltă, cum este a mea, în amurg; înduioşarea ce te cuprinde când vii cu trenul înapoi seara, spre casă. A fost destul de rău în noaptea aceea când Rhonda „m-a plimbat" o bucată de drum prin West End, până la o intersecţie, dar a fost şi mai rău pe urmă, când a trebuit să merg cu taxiul acela, care a zdrăngănit şi m-a zdruncinat tot drumul până la gară, şi apoi când a trebuit să ţâşnesc – aveam picioarele îngheţate bocnă – în ascensorul cu care am coborât din Seventh, înainte ca întregul oraş să se întindă parcă spre mine şi să mă înhaţe ca mâna lividă a unui şofer de limuzină mort.

— De ce vrei tu să stai acolo ca un pustnic, Bascombe?

În dimineaţa asta, vocea Rhondei răsună şi mai tare decât de obicei în receptor. Fiind o adeptă a egalităţii între oameni,

1 Poreclă dată de ziarişti oraşului New York.

li se adresează bărbaţilor pe numele lor de familie, de parcă am fi la armată. N-aş putea niciodată să doresc pe cineva care mă strigă „Bascombe".

— Sunt mulţi oameni care rămân acolo unde le este locul, Rhonda. Mă număr şi eu printre ei.

— Dar tu eşti talentat, ce Dumnezeu, obiectează ea, bătând cu guma creionului într-un obiect dur de lângă telefon. Am citit toate povestirile alea, să ştii. Toate sunt bune, foarte bune.

— Mulţumesc că mi-ai spus.

— Te-ai gândit vreodată să mai scrii o carte?

— Nu.

— Ar trebui. Ar trebui să te muţi aici. Cel puţin pentru o perioadă. Atunci, ai vedea.

— Ce-aş vedea?

— Ai vedea că nu e chiar atât de rău.

— Aş prefera să am parte de ceva minunat, nu doar de ceva ce să nu fie *chiar atât de rău*, Rhonda. Cam de asta am parte şi aici, să ştii.

— În New Jersey.

— Mie îmi place aici.

— New Jersey e cartonul din spatele unui radio vechi, Frank. Tu ar trebui să miroşi trandafirii.

— Am trandafiri în curte. Vorbim când mă întorc, Rhonda.

— Splendid, spune Rhonda, tare, şi suflă fumul în receptor. Vrei să mai scrii vreun articol până la termenul de predare?

Există o ligă de baseball inter-companii, de care se ocupă Rhonda, iar anul acesta m-am implicat şi eu. E o bună modalitate de a-ţi ocupa timpul.

— Nu. Stau în banca mea.

— Perfect. Încearcă să obţii nişte chestii de culise apropo de programul NFL[1], OK? Vezi că au o acţiune în preliminarii duminică seara. Poate te duci şi tu.

— Mulţam, Rhonda. O să fac tot posibilul.

— Frank? Tu ce cauţi de fapt?

— Nimic, îi zic eu şi închid, înainte de-a mai apuca să zică ceva.

---

1 *National Football League* – Liga Naţională de Fotbal.

*

Mai dau câteva telefoane fulger. Îl sun pe un creator de încălţăminte de sport, din Denver, pentru „Sports Chek", o rubrică de informaţii diverse, la care au mai scris şi alte persoane din redacţie, pentru care pregătesc un material despre leziunile picioarelor. Aflu de la el că talpa piciorului are douăzeci şi şase de oase; de asemenea, că doar două persoane din opt pot numi mărimea corectă pe care o poartă la pantofi. Din acestea două, una va suferi de leziuni permanente ale tălpilor, înainte de a împlini şaizeci şi doi de ani – din cauza defectelor încălţămintei. În plus, aflu că femeile sunt cu 38 la sută mai susceptibile să sufere asemenea leziuni decât bărbaţii, deşi bărbaţii înregistrează un procentaj mai ridicat de răni dureroase, ca urmare a greutăţii lor corporale, a stresului şi a altor activităţi legate de sport. Bărbaţii se lamentează mai puţin, totuşi, şi în consecinţă e greu de făcut o statistică.

O sun, apoi, pe o călugăriţă carmelită din Fayetteville, West Virginia, care încearcă să participe la Maratonul de la Boston. Cândva o victimă a poliomielitei, femeia duce o luptă acerbă în vederea autentificării documentelor înscrierii în competiţie, aşa că mă bucur să pot pune o vorbă bună pentru ea la rubrica noastră de „Performanţe".

Sun din nou la biroul de relaţii publice de la Clubul de fotbal din Detroit, ca să văd dacă au găsit pe cineva care ar vrea să vorbească în numele organizaţiei despre Herb Wallagher, fostul fundaş, dar nu găsesc pe nimeni.

În final, îl sun chiar pe Herb în Walled Lake, ca să îl anunţ că mă pun în mişcare. Serviciul de documentare a pregătit deja un dosar despre Herb, aşa că am un teanc gros de tăieturi din presă, fotografii, precum şi transcrieri ale unor interviuri cu părinţii lui din Beaver Falls, antrenorul lui din liceu, de la Allegheny, chirurgul care l-a operat şi fata care conducea barca de schi nautic, când s-a accidentat Herb şi a cărei viaţă, am aflat eu, s-a schimbat pentru totdeauna. La telefon, Herb pare un tip simpatic şi sfătos, care are obiceiul să înghită consoanele când vorbeşte, cum fac cei din Beaver Falls, adică „ma'ala"

în loc „mahala", „cre'că" în loc de „cred că". Am fotografii cu el, înainte-şi-după, de pe vremea când juca fotbal şi de azi, şi judecând după cum arată în ele nici nu ai zice că e una şi aceeaşi persoană. Înainte, arăta ca un tractorist, cu un zâmbet până la urechi şi cu o cască din plastic pe cap. Acum are ochelari negri cu ramă de baga şi, fiindcă a slăbit şi i-a mai căzut părul, arată ca un agent de asigurări surmenat. Fotbaliştii au tendinţa să fie mai interiorizaţi decât alte categorii de sportivi, mai ales odată ce s-au retras din activitate, iar Herb îmi spune că a decis să se înscrie la facultatea de drept, în toamna următoare, şi că soţia lui, Clarice, a depus deja toate actele necesare pentru un stagiu complet de învăţământ. Îmi spune că el nu înţelege de ce n-ar trebui să nu studiezi cât mai mult cu putinţă, fiindcă nu eşti niciodată prea bătrân ca să revii pe băncile şcolii, iar eu îi dau dreptate din toată inima, deşi sesizez în vocea lui Herb un ton formal şi irascibil, pe care nu prea pot să mi-l explic, ca şi cum l-ar deranja ceva, dar nu ar vrea să facă mare tevatură în legătură cu asta acum. E foarte posibil să fie din cauza problemelor apărute în echipă, despre care am tot auzit. Dar, mult mai plauzibil, e vorba probabil despre reacţia tipică a oricărei persoane condamnate să rămână imobilizată în scaunul cu rotile: îţi antrenezi muşchii ridicând greutăţi, mănânci un mic dejun copios, te duci la toaletă, citeşti ziarul şi faci baie, dar pe urmă ce altceva te mai aşteaptă în restul zilei decât ştirile de la televizor, neîncrederea şi introvertirea? Un simţ solid al cuviinţei şi al convenienţelor poate face viaţa suportabilă, fiindcă altminteri ai fi tentat să-ţi zbori creierii.

— Bine, Frank, abia aştept să ne vedem.

N-am dat ochii unul cu altul niciodată în viaţă, iar la telefon nu am vorbit decât o singură dată, dar am senzaţia că îl cunosc deja.

— Va fi o plăcere să te întâlnesc, Herb.

— Ajungi să-ţi lipsească o mulţime de lucruri, să ştii, spune Herb. Ce ţi se dă la televizor e nemaipomenit, dar nu e de ajuns.

— O să avem o discuţie pe cinste, Herb.

— Ne vom simţi excelent, nu-i aşa? Sunt convins de asta.

— Poţi să fii sigur, Herb. Ne vedem mâine.

— Ai grijă de tine, Frank. Drum bun şi pe curând.
— Mulţumesc, Herb.
— Gândeşte metric, Frank. Hah.
Herb închide telefonul.

Tot ce-a mai rămas de povestit despre trecutul meu poate fi expediat în intervalul unui minut newyorkez. În Michigan, am studiat artele liberale, la Facultatea de Literatură, Ştiinţă şi Arte (dar am făcut şi ROTC[1]). Am urmat toate cursurile obligatorii, inclusiv cel de latină; îmi petreceam o parte din timp la *Daily*, unde scriam cronici de film excesiv de sensibile şi înzorzonate, iar în rest ardeam gazul în clubul Confreriei Sigma Chi, unde într-o zi răcoroasă de toamnă, în 1965, am cunoscut-o pe X, care a fost invitată la petrecerea de sfârşit de trimestru de către un coleg de-al meu, pe nume Laddy Nozar, din Benton Harbor, şi care – la X mă refer – mi s-a părut dizgraţioasă şi prea serioasă, pe scurt genul de tipă cu care nu mi-ar fi plăcut nicidecum să mă combin vreodată. Avea o alură foarte sportivă, dar nişte sâni prea mari, şi obişnuia să stea cu braţele încrucişate, cu un picior în faţa celuilalt şi un pic întoarsă într-o parte, lăsând impresia că te măsura probabil ca să se amuze pe seama ta. Părea genul de fată bogată, iar mie nu-mi plăceau fetele bogate din Michigan, sau cel puţin aşa credeam. Drept urmare, nu m-am mai văzut deloc cu ea până la evenimentul acela oribil cu acordarea de autografe, la New York, în 1969, nu cu mult timp înainte de a ne căsători.

La scurt timp după prima noastră întâlnire – dar nu din cauza asta – m-am lăsat de facultate şi m-am înrolat în infanteria marină. Asta se întâmpla pe la mijlocul războiului şi mi s-a părut că era lucrul pe care se cuvenea să îl fac – cu structura mea cazonă – iar NROTC nu a avut nimic de obiectat. De fapt, m-am înrolat împreună cu Laddy Nozar şi alţi doi băieţi la fostul oficiu poştal de pe Main Street, din Ann Arbor, şi pentru asta a fost nevoie să trecem printre protestatarii aliniaţi în mod penibil în faţa acestuia. Laddy Nozar a plecat în Vietnam

1 *Reserve Officer Training Corps* – Şcoala de pregătire pentru ofiţeri în rezervă.

şi a fost ucis la Con Thien, în Regimentul 3 de puşcaşi marini. Ceilalţi doi şi-au făcut stagiul complet, iar acum au o agenţie de publicitate în Aurora, Illinois. Întâmplarea a făcut ca eu să contractez un sindrom pancreatic, despre care doctorii au crezut că era boala Hodgkin, dar care s-a dovedit a fi o afecţiune benignă, iar după două luni am fost lăsat la vatră, la Camp Lejeune, fără să fi omorât pe nimeni şi fără să fi fost omorât, dar cu statutul de veteran de război şi cu avantajele aferente.

Incidentul acesta s-a petrecut când aveam douăzeci şi unu de ani şi îl consemnez doar fiindcă ţin minte că a fost prima oară în viaţă când m-am simţit visător, deşi sentimentul pe care îl aveam atunci nu era prea plăcut şi cred că mai degrabă eram înnegurat. Stăteam în pat în spitalul militar din Carolina de Sud şi nu mă gândeam decât la moarte, care o perioadă de timp mi-a captat interesul. Mă gândeam la moarte aşa cum te-ai gândi la o strategie într-un joc cu mingea, optând pentru o variantă, apoi pentru alta, văzându-mă mort apoi viu apoi iar mort, ca şi cum ar fi fost loc de considerente şi opţiuni. Pe urmă, îmi dădeam seama că nu aveam de ales şi că nu se va întâmpla aşa, şi mă simţeam nostalgic, dar apoi am devenit groaznic de demoralizat, încât doctorii au ajuns să-mi administreze antidepresive, ca să nu mă mai gândesc deloc la asta, ceea ce s-a şi întâmplat. (Foarte mulţi oameni care se îmbolnăvesc la tinereţe trec prin asta, pericolul fiind că poţi rămâne nenorocit pe viaţă.)

Efectul asupra mea, totuşi, a fost că mi-am putut relua facultatea, de unde nu absentasem decât un semestru, iar, prin 1967, aveam ideea fixă – care mă obsedase de când citisem jurnalele de călătorie pe mare ale lui Joshua Slocum, la Lonesome Pines – de a scrie un roman. În cartea mea urma să fie vorba despre un tânăr zăpăcit din sud, care se înrolează în Marină, dar este lăsat la vatră din cauza unei boli misterioase; după aceea, se duce la New Orleans şi îşi face de cap într-o lume tulbure, plină de sex, droguri, împuşcături, în încercarea zadarnică de a reconcilia un prezent ameţitor cu obsesia vinovăţiei de a nu fi murit pe front alături de camarazii lui din armată, totul culminând cu o partidă de sex violentă cu soţia unui pastor

metodist. Aceasta îl seduce într-o fostă locuinţă de sclavi, dar şi în diverse alte împrejurări, după care viaţa lui este distrusă complet, nemairămânându-i decât să se retragă definitiv pe câmpurile petrolifere din Texas. Totul era povestit sub forma unor crâmpeie de amintiri.

Romanul acesta se numea *Aripa nopţii*, titlul unui tablou nautic sentimental care era atârnat deasupra canapelei de două persoane, în salonul din Sigma Chi (am folosit un citat din Marvell, în deschidere). La mijlocul ultimului an de facultate, l-am împachetat frumos şi l-am expediat la o editură din New York, care mi-a răspuns peste şase luni, spunându-mi că „era promiţător", dar n-ar putea să mai vadă şi „alte lucruri"? Manuscrisul s-a pierdut, când a fost trimis înapoi cu poşta, aşa că nu l-am mai văzut niciodată, şi firește că nici nu păstrasem vreo copie. Deşi ţin minte perfect rândurile de început, de parcă le-aş fi scris în această dimineaţă. Descriau noaptea în care naratorul povestirii a fost conceput. „Era anul 1944, în aprilie. Sângerii înfloreau în Memphis. Japonezii nu se predaseră şi războiul continua anevoios. Tatăl lui a venit acasă de la serviciu, obosit, şi a băut ceva, fără să se gândească la oamenii cu halate albe şi nume de cod, care inventau în acel moment bomba atomică..."

După absolvire, mi-am cumpărat o maşină şi m-am dus direct la Manhattan Beach, în California, unde am închiriat o cameră şi timp de patru săptămâni m-am plimbat pe nisip, m-am zgâit la femei şi la turlele de foraj ale sondelor, dar nu mi s-a părut că merita să scriu despre ce vedeam acolo – fiindcă luasem deja decizia că asta voiam să fac – să scriu. Primeam o pensie de invaliditate de la armată, cu care se presupunea că urma să achit o bursă de studii, dar am reuşit să încasez cecurile prin intermediul unei femei pe care o cunoşteam şi care lucra la contabilitate, la Facultatea din Los Angeles City; pe urmă, ea îmi trimitea banii unde mă dusesem eu, adică în satul San Miguel Tchuantepec din Mexic, ca să pot sta acolo şi să scriu povestiri ca un scriitor adevărat.

În intervalul de şase luni de când am ajuns acolo, într-un iureş total, am scris douăsprezece povestiri – dintre care una

era o formă condensată a romanului *Aripa nopții*. Fără să trimit nici una la vreo revistă, am expediat toată cartea la editura cu care luasem legătura în anul precedent, care mi-a răspuns în nici patru săptămâni, spunându-mi că ar putea publica volumul meu de povestiri cu o serie de modificări, pe care nu m-a deranjat nicidecum să le fac, expediind totul înapoi imediat. Editorul m-a încurajat să scriu în continuare, ceea ce am și făcut, deși fără prea mult entuziasm. Scrisesem tot ceea ce aveam să scriu vreodată, dacă adevărul ar fi fost cunoscut, și nu e nimic rău în asta. Dacă și alți scriitori ar ști asta, lumea ar fi scutită de o sumedenie de cărți proaste, iar mulți oameni – bărbați și femei deopotrivă – ar putea duce în continuare o existență mai fericită, mai productivă.

Restul prezintă și mai puțin interes. Cartea mea, *Toamna albastră*, a fost acceptată oficial în timp ce eu eram pe drum, venind cu mașina de la San Miguel Tehuantepec. (Mi-au trimis telegrafic un cec de 700 de dolari.) M-am oprit în seara aceea și am urmărit un meci de baseball în nocturnă, din Liga de juniori, în orașul Grants, New Mexico, unde am băut o sticlă de Cold Duck, stând singur în tribună și închinând pentru mine și șansele mele în viitor. Imediat a doua zi un producător de filme s-a oferit să cumpere cartea la un preț bun, iar până am ajuns la New York – unde editorul meu mi-a sugerat că era recomandabil să locuiesc – eram un om bogat, cel puțin pentru acele vremuri. Era în 1968.

În doi timpi și trei mișcări, am închiriat un apartament stil vagon pe Perry Street, în Greenwich Village, și am încercat să îmi organizez un fel de viață de scriitor, care a sfârșit prin a-mi plăcea de-a binelea. Cartea mea a fost publicată în primăvară; am citit fragmente din text cu prilejul unor vizite la câteva mici colegii locale, am dat interviuri la radio, am ieșit în oraș cu o mulțime de fete, mi-am luat un agent literar, de la care încă mai primesc felicitări de Crăciun. Mi-a apărut poza în *Newsweek*, mă culcam târziu, fiindcă aproape în fiecare noapte beam și chefuiam cu noii prietenii pe care mi-i făcusem, scriam foarte puțin (deși stăteam la birou foarte mult), am întâlnit-o pe X la sesiunea de autografe de pe Spring Street și am luat

un avans de la editorul meu pentru a scrie un roman, pentru care am pretins că îmi venise inspirația, dar care nu mă interesa deloc, mai ales că nu aveam nici cea mai mică idee despre ce naibii aș fi putut să scriu.

În toamna anului 1969, am început să petrec mult timp cu X. Am fost în prima mea călătorie la Clubul Huron Mountain și la diverse cluburi simandicoase de golf, unde tatăl ei era membru. Am constatat că nu era deloc dizgrațioasă și nici prea serioasă, ci dimpotrivă, o fată atrăgătoare, ciudată și minunată (era încă manechin și câștiga o grămadă de bani). Ne-am căsătorit în februarie 1970, când am început să scriu articole pentru reviste, pentru a uita de chinurile pe care le presupunea scrierea romanului, care se intitula *Tanger* și se desfășura în Tanger – unde eu nu fusesem niciodată, dar îmi imaginam că era ca în Mexic. Prima frază din *Tanger* era: „Toamna a venit mai târziu în anul acela pe coasta stâncoasă de la poalele Munților Atlas, iar Carson reușea din ce în ce mai greu să nu se îmbete în public". Cartea era despre un pușcaș marin, care dezertase de pe front în timpul războiului și rătăcea pe la margini de continente în căutarea rostului lui în istorie; povestirea era la persoana întâi și aproape în totalitate în secvențe retrospective. A rămas până în ziua de azi în sertarul meu dintr-o debara, sub o mulțime de polițe de asigurare pe viață vechi și cataloage perimate.

În primăvară, cartea mea se mai găsea încă în unele librării, fiindcă un critic literar din New York spusese: „Domnul Bascombe este un scriitor care s-ar putea să se dovedească interesant". Producătorul de filme a decis că putea „vedea un film" în povestirile mele, așa că mi-a achitat și restul de bani pe care mi-i datora (deși ecranizarea nu s-a mai făcut niciodată). Eu am început să trudesc mai viguros la *Tanger*, pe care toată lumea, inclusiv eu, credea că trebuia să îl scriu. Ralph era și el pe drum. Eu și X ne distram de minune, mergând la meciuri la Yankee Stadium, plimbându-ne cu mașina la Montauk, vizionând filme și piese de teatru. Și, pe neașteptate, într-o dimineață m-am trezit din somn, m-am dus la fereastră de unde vedeam o felie din Hudson și am înțeles că trebuia să plec imediat din New York.

Când mă gândesc la asta acum, nu-mi dau seama de ce nu ne-am mutat, totuși, într-un apartament mai mare. Dacă ar fi

să o întrebaţi pe X, v-ar spune că nu a fost ideea ei. Totuşi, ceva în mine a tânjit brusc după asta. Simţeam pe atunci că lucrul cel mai important era să fii sigur şi încrezător în ceea ce faci. Iar în acea dimineaţă m-am trezit cu sentimentul că paşaportul meu pentru New York fusese anulat şi că priveam lumea şi tot ce era în ea cu o înţelepciune insurmontabilă; cu sentimentul că trebuia să plecăm din oraş fără întârziere, astfel încât opera mea să poată înflori într-un loc unde eu nu cunoşteam pe nimeni, unde nimeni nu mă cunoştea pe mine şi unde aş fi avut şansa să pot să îmi desăvârşesc anonimitatea mea de scriitor, care mi se părea acum esenţială.

Confruntată cu această situaţie, X a propus Lime Rock, Connecticut, în susul râului Housatonic, unde făcusem câteva excursii cu maşina. Dar ţinutul acesta echivoc şi înşelător îmi provoca o spaimă cumplită. Munţii meschini, puloverele Shetland penibile, enclavele cu automobile Volvo pentru întreaga familie nu-mi sugerau decât disperare şi amăgire, sarcasm şi un nonconformism arogant – nu era nicidecum locul potrivit pentru un scriitor adevărat, ci doar pentru editori de categorie inferioară şi agenţi ai unor autori de manuale, asta era opinia mea.

În lipsa unei idei mai bune, eu am votat pentru New Jersey: un peisaj fără pretenţii, fără nimic impresionant, comun, credeam eu, şi aveam dreptate. Şi, mai precis, pentru Haddam, cu seminarul pitoresc, cu locuri umbroase şi coline (văzusem o reclamă în *Times*, care lăuda zona ca pe un Woodstock din Vermont, încă nedescoperit), unde puteam să-mi investesc banii obţinuţi pe film într-o casă solidă (nu greşeam), unde exista un amestec de persoane cu preocupări diverse (aşa era) şi unde un om putea să se retragă liniştit şi optimist pentru a crea o operă serioasă (nu aveam dreptate în această privinţă, dar n-aş fi avut de unde să ştiu atunci).

X n-a găsit de cuviinţă să mai insiste pe varianta cu Connecticutul, aşa că în toamna anului 1970 am cumpărat casa în care locuiesc acum singur. X renunţase la serviciu, ca să se pregătească pentru naşterea lui Ralph. Eu m-am mutat cu un entuziasm reînnoit, sus, într-un „birou" la etajul trei – partea pe care i-am închiriat-o acum domnului Bosobolo – şi mi-am

dat silința să inventez niște tabieturi de scris mai serioase și să-mi asum o atitudine pozitivă față de romanul meu, pe care îl lăsasem de izbeliște peste vară. În câteva luni, ne-am împrietenit cu un grup de tineri (dintre care unii erau scriitori și editori) și am început să mergem, prin rotație, la petreceri; făceam plimbări pe jos pe malul râului Delaware din apropiere, ne duceam la evenimente literare în Gotham, la piese de teatru în Bucks County, făceam excursii cu mașina în diverse locuri din ținut, stăteam serile acasă și citeam. Treceam drept o pereche un pic neobișnuită (eu aveam doar douăzeci și cinci de ani) și, în general, eram fericiți de existența pe care o aveam și de alegerile pe care le făcusem. Am ținut o conferință intitulată „Cum am devenit scriitor" la o bibliotecă și la clubul Rotarienilor dintr-un oraș învecinat; am scris un articol într-o revistă locală despre „De ce locuiesc unde locuiesc", în care vorbeam despre nevoia de a găsi un loc în care să poți munci și care să fie, din toate punctele de vedere, „neutru". Am lucrat la un scenariu original, pentru producătorul care cumpărase cartea mea de povestiri, și am scris câteva articole ample pentru reviste – unul dintre ele despre un celebru jucător de baseball din vechea Sally League, care ulterior a devenit un baron în industria petrolieră și a făcut pușcărie o vreme, pentru fraudă bancară, a avut câteva neveste, dar, eliberat pe cauțiune, s-a întors în ținutul arid din vestul Texasului, în Pumpville, în casa în care se născuse, construind acolo o piscină în scopuri terapeutice, pentru copiii cu leziuni la creier, și aducând la tratament chiar și pacienți mexicani. Până la urmă a trecut un an, nici nu știu cum. După aceea, pur și simplu am încetat să mai scriu.

De fapt, nici nu-mi dădusem seama că încetasem să mai scriu. O bună bucată de timp am continuat să urc în birou zilnic, la opt, să cobor la prânz și să lenevesc prin casă, documentându-mă din cărți despre Maroc, „scornind câteva probleme structurale", făcând scheme, variante de desfășurare a acțiunii și „dosare" ale personajelor. Dar, în realitate, eram secat. Uneori, se întâmpla să mă duc sus, să mă așez și să nu am habar de ce eram de fapt acolo, ori despre ce voiam să scriu, constatând

că, pur şi simplu, uitasem tot. Gândurile îmi zburau la plimbări cu barca pe Lake Superior (ceea ce nu făcusem niciodată), iar după aceea, de obicei, mă duceam jos şi trăgeam un pui de somn. Şi, ca şi cum ar mai fi fost nevoie de o dovadă că eram complet secat ca scriitor, când editorul coordonator de la revista unde lucrez acum m-a sunat şi m-a întrebat dacă nu mă interesa să mă angajez la ei în funcţia de cronicar sportiv – revista lui, mi-a spus el, avea fler la articolele bine scrise, cum era cel publicat de mine despre texanul-milionar-puşcăriaş-filantrop –, am fost mai mult decât entuziasmat. Mi-a spus că văzuse ceva complex, şi totuşi realist, în articolul acela, în special faptul că nu încercasem să fac din fostul jucător de baseball un personaj negativ, dar nici un erou în ochii celorlalţi, iar el intuia că eu aş fi avut exact temperamentul potrivit şi ochiul pentru detaliu necesare pentru a scrie articole în specificul publicaţiei lor, deşi ştia că aş putea la fel de bine să consider că toată conversaţia aceea fusese doar o glumă. Am plecat cu trenul la New York, chiar în dimineaţa următoare, şi am avut o lungă discuţie cu omul care îmi telefonase, un tip din Chicago, gras şi cu ochi albaştri, pe nume Art Fox, şi cu adjuncţii lui, în vechiul sediu cu scaune de stejar, pe care redacţia îl avea pe Madison şi pe 45th. Art Fox mi-a spus că orice bărbat adevărat din ţara asta are, oricum, suficiente cunoştinţe pentru a fi un bun cronicar sportiv. Mai mult decât orice, spunea el, trebuie să ai disponibilitatea de a urmări nişte lucruri foarte asemănătoare, în mod repetat, de nenumărate ori, iar apoi să fii capabil să scrii despre asta în termen de două zile, plus să fii conştient de faptul că întotdeauna scrii despre oameni care au vrut să facă tot ceea ce fac, fiindcă altminteri nu ar face-o, ceea ce constituia singurul sentiment imperativ pe care o cronică sportivă l-ar putea reda, dar totodată şi cheia pentru a învinge irelevanţa propriu-zisă a sportului. După dejun, m-a condus în încăperea spaţioasă plină de compartimente de modă veche, în care existau încă maşini de scris şi birouri din lemn, şi m-a prezentat redacţiei. Am dat mâna cu toţi şi am ascultat ideile fiecăruia (nimeni nu a pomenit nimic despre cartea mea de povestiri), iar la ora trei am plecat acasă într-o stare de spirit excelentă. În seara aceea

am invitat-o pe X la o cină luxoasă cu şampanie, la Golden Pheasant, am dus-o apoi la o plimbare romantică sub clar de lună, pe malul râului, prin locuri unde nu fusesem niciodată, i-am povestit toate planurile mele, ce credeam eu că puteam, practic, spera de la o slujbă de acest gen (adică enorm, în imaginaţia mea), iar ea a zis, pur şi simplu, că totul i se părea efectiv minunat. Seara aceea, de fapt, mi-a rămas în amintire ca unul dintre cele mai fericite momente din viaţa mea.

Restul este istorie, cum se spune, până când fiul meu Ralph s-a îmbolnăvit de sindromul Reye, peste câţiva ani, şi a murit, iar eu m-am cufundat în starea de reverie pe care e posibil sau nu ca moartea lui să o fi cauzat, deşi, sigur, de ameliorat nu a ameliorat-o, iar viaţa mea alături de X s-a destrămat, după ce am văzut *Cele 39 de trepte*, într-o seară, când ceea ce s-a întâmplat atunci a împins-o să îşi pună pe foc lada de zestre, risipind toate speranţele noastre în fumul care ieşea pufăind din hornul casei, pentru ca apoi să se împrăştie în văzduh.

Deşi, aşa cum spuneam la început, nu prea ştiu ce ar putea demonstra toate astea. Cu toţii avem un trecut şi o poveste de un fel sau altul. Unii au cariere de succes, alţii slujbe mizerabile. Ceva ne-a adus pe fiecare acolo unde suntem, nici o altă poveste de viaţă nu l-ar fi putut aduce pe *acel* Tom, Dick sau Harry în acelaşi loc. Iar în opinia mea lucrul acesta limitează utilitatea finală a acestor poveşti de viaţă. În măsura în care trecutul rămâne incomplet înţeles sau nedezvăluit, sau e, pur şi simplu, plăsmuit, poate fi adevărat, presupun, că istoria creează mister. Iar pe mine m-au interesat dintotdeauna enorm misterele vieţii, care nu se găsesc niciodată în exces şi care, trebuie să spun, sunt foarte diferite de starea de reverie de care tocmai pomeneam. Visarea este, printre altele, o stare de recunoaştere suspendată şi o reacţie la o realitate prea complicată şi inutilă. Simptomele ei pot fi o preocupare de durată pentru condiţiile vremii sau un sentiment înălţător prelungit, ori o serie de priviri în gol, de care uneori nici nu eşti conştient măcar, decât retrospectiv, când etapa aceea ţi se poate părea înceţoşată. Când eşti tânăr şi suferi de aşa ceva, nu e chiar atât de rău, ba în anumite privinţe este ceva chiar normal şi plăcut.

Dar când ajungi la vârsta mea, visarea *nu* este prea plăcută, cel puţin ca regim de viaţă constant, şi e de dorit să fie evitată, dacă ai norocul să îţi dai seama că există, ceea ce mulţi oameni nu sunt capabili să sesizeze. Pentru un timp – perioada după ce Ralph a murit –, n-am avut nici eu habar de existenţa ei, imaginându-mi de fapt că făceam ceva de mare anvergură – un alt mod de viaţă, ruperea zăgazurilor, femei, călătorii, alte repere şi valori. Deşi mă înşelam.

Ceea ce ridică o întrebare care s-ar putea, de fapt, să fie interesantă.

De ce m-am lăsat de scris? Uitând deocamdată că m-am lăsat de scris ca să mă fac cronicar sportiv, ceea ce seamănă mai mult cu un om de afaceri sau un comis-voiajor de modă veche, care comercializează un nou sortiment de articole casnice, decât cu un scriitor autentic, din moment ce, sub atâtea aspecte, cuvintele sunt doar o monedă de schimb pentru noi, mijlocul nostru de comunicare cu cititorii, iar foarte puţin în meseria asta este cu adevărat creator – chiar dacă nu eşti decât un reporter bun la toate, ceea ce eu nu sunt. Scrisul autentic, în fond, este ceva mult mai complicat şi enigmatic decât tot ce are legătură îndeobşte cu sportul, deşi asta nu înseamnă că aş avea ceva împotriva meseriei de cronicar sportiv, pe care prefer să o practic, mai mult decât pe oricare alta.

A fost aşa doar fiindcă nimic nu iese niciodată prea uşor? Sau fiindcă nu eram capabil să-mi transpun constatările personale în substanţa mai ambiguă a literaturii complexe? Ori pentru că nu aveam despre ce să scriu, nu mai exista nici o revelaţie pe care să o scot ca pe un as din mânecă sau nu mai găseam vigoarea necesară pentru a scrie o operă mai amplă?

Şi răspunsul meu este: toate aceste motive sunt valabile şi există pe puţin încă douăzeci mai bune chiar. (Unii oameni nu sunt capabili să scrie decât o singură carte. Dar există lucruri mult mai grave.)

Un lucru cert este că-mi pierdusem cumva simţul anticipării la vârsta de douăzeci şi cinci de ani. Anticiparea este acea dulce durere de a şti ce va urma – o condiţie indispensabilă pentru orice scriitor adevărat. Iar pe mine ceea ce aş fi putut scrie în

continuare – următoarea frază, următoarea zi –, mă interesa la fel de puţin ca, bunăoară, greutatea unei roci de pe Marte. Şi nici nu credeam că scrierea unui roman mi-ar putea redeştepta cumva acest interes.

Şi totuşi mă preocupa ideea de a scăpa de obsesia că îmi pierdusem simţul anticipării. Iar revistele de sport scumpe promiteau că va exista întotdeauna un eveniment pe care să îl aştept cu nerăbdare, din două în două săptămâni. Fiindcă ăsta era rostul lor. Şi nu va fi ceva prea greu de tratat în cuvinte (prima mea „probă" a fost înotul, iar câţiva dintre redactorii mai vechi m-au supus unei ucenicii zdrobitoare, cum se întâmplă întotdeauna). Nu aveam un bagaj de cunoştinţe speciale despre sport, dar nici nu era necesar. Mă simţeam în largul meu, ca un prosop vechi într-o cabină de vestiar, aveam o sumedenie de opinii şi, oricum, resimţisem dintotdeauna o mare admiraţie pentru sportivi. Prezenţa tonică, masculină a unor bărbaţi albi şi negri, sumar îmbrăcaţi, mi-a dat întotdeauna sentimentul că mă aflu în locul potrivit, şi nu m-am simţit niciodată deplasat punând câteva întrebări – uşoare şi fiind cumva mai puţin impunător decât toţi cei din jurul meu.

În plus, urma să fiu plătit pentru asta. Bine plătit – şi să plec în deplasări. Puteam vedea cu regularitate „Frank Bascombe" tipărit deasupra unei mostre de jurnalism de bună calitate, un articol pe care mulţi oameni îl vor citi şi, posibil, îl vor savura. Din când în când, aş fi invitat să particip la emisiuni în direct cu ascultătorii (prin legătură telefonică, acasă la mine) şi să răspund la întrebări puse de fani din St. Louis sau Omaha, unde unul dintre articolele mele agitase, probabil, spiritele şi stârnise controverse. „Sunt Eddie din Laclede, domnule Bascombe, şi vreau să vă întreb ce părere aveţi despre conceptul de competiţie la nivel de colegii, în ziua de azi? În opinia mea, e o mare porcărie, domnule Bascombe, să ştiţi." „Ei bine, Eddie, iată o întrebare foarte interesantă..." Dincolo de toate astea, aş putea aştepta cu plăcere întâlnirile ocazionale cu diverşi oameni cumsecade care, cel puţin la un nivel superficial, mi-ar împărtăşi concepţiile – un lucru de care nu ai parte prea des, dacă eşti un scriitor autentic.

Ceea ce am decis să fac a fost să scriu bine tot ce mi se cerea să scriu – culturism pentru perechi mixte, paraşutism, bob, fotbal din Nebraska cu apărare în opt oameni – aş fi putut scrie trei articole diferite pentru fiecare subiect. Îmi veneau idei în toiul nopţii, săream din pat, alergam efectiv până jos, în birou, şi le scriam. Materiale brute pe care le aveam în minte până atunci – reflecţii, crâmpeie de amintiri, impulsuri pe care aş fi putut încerca să le modelez cu greu sub forma unei povestiri, mi se păreau subit nişte felii de viaţă, pe care le înţelegeam deja clar şi despre care puteam să scriu: lupta cu bătrâneţea; modalităţi de a privi viitorul în termeni realişti.

Sunt mii de oameni, probabil, cărora li se întâmplă să rateze o vocaţie la un moment dat în viaţă, iar apoi să facă totul doar pe jumătate – sentimentul unei împliniri ce s-a născut moartă. Dar în cazul meu a fost invers. Fără să ştiu dacă aveam o vocaţie înnăscută, nimerisem una perfectă: să stau în tribunele goale ale unui teren de baseball din Florida şi să aud zgomotul mănuşilor de piele şi conversaţia jucătorilor; să discut cu antrenori şi manageri de echipament în rafalele vântului de toamnă din Wyoming; să şed pe iarbă, pe un teren de antrenament dintr-un oraş agricol de mărime mijlocie din Illinois şi să urmăresc cum zboară mingile de fotbal prin aer; să studiez intens statisticile relevante, iar apoi să mă duc acasă sau înapoi la serviciu, să mă aşez la birou şi să scriu despre asta.

Ce ar putea fi mai bine, credeam eu, şi încă mai cred? Cum să potoleşti mai uşor eterna dorinţă fierbinte de a anticipa, altfel decât scriind despre sport – o dorinţă fierbinte, fără de care doar maeştrii zen şi victimele unei come pot trăi fericiţi?

Am discutat exact pe această temă cu Bert Brisker, care a lucrat şi el cândva pe post de cronicar sportiv la o revistă, dar care ulterior a devenit critic literar la unul dintre săptămânalele acelea de lux. Remarcabil e faptul că a avut o serie de experienţe similare şi el. Bert este un tip voinic ca un urs, dar blând de tot, acum, când s-a lăsat de băutură. Este cel mai apropiat cunoscut al meu din acest oraş, de pe vremea când dădeam petreceri prin rotaţie, şi veşnic încercăm să stabilim o dată când să mă duc la ei la masă, deşi când chiar am făcut asta, Bert a

început să tremure ca o piftie, pe la jumătatea serii (asta s-a întâmplat cam în momentul când a devenit limpede că nu aveam despre ce să discutăm) şi, până la urmă, a tras rapid câteva pahare de vodcă şi a ajuns să mă ameninţe că o să mă scoată prin zid. În consecinţă, ne vedem doar în trenul de Gotham, ceea ce se întâmplă o dată pe săptămână. Aceasta este, cred eu, esenţa unei prietenii moderne.

Bert a fost odinioară poet şi are vreo două–trei volumaşe delicate şi filiforme, pe care mi se întâmplă să le văd, uneori, pe rafturile unor anticariate. Ani de zile lumea l-a ştiut drept un tip feroce, care avea obiceiul să se îmbete la întâlnirile cu cititorii şi să spună publicului format din călugăriţe şi gospodine să se ducă direct la dracu', după care se prăbuşea de pe scenă şi se cufunda într-un somn adânc ca o transă; sau se lua la încăierare în locuinţele profesorilor care îl invitaseră acolo, crezând că aveau de-a face cu un artist. În cele din urmă, evident, a ajuns într-o clinică de dezalcoolizare din Minnesota, iar mai târziu a ţinut un curs de poezie la un mic colegiu din New Hampshire – foarte asemănător cu facultatea la care am predat şi eu –, de unde într-un final l-au dat afară, fiindcă s-a culcat aproape cu toate studentele lui, pe o parte dintre ele mutându-le chiar la el acasă, unde avea şi o nevastă. Nu e o poveste neobişnuită, deşi toate astea s-au întâmplat acum mulţi ani. A ajuns la meseria de cronicar sportiv pe aceeaşi filieră ca şi mine, iar acum locuieşte în apropiere, la o fermă aflată undeva pe dealurile din afara oraşului Haddam, cu a doua lui nevastă, Penny, şi cu cele două fiice ale lor, crescând câini ciobăneşti şi scriind recenzii despre cărţi. Specialitatea lui Bert, pe vremea când era cronicar sportiv, a fost hocheiul pe gheaţă, şi ţin să îl laud, spunând că se pricepea de minune să descrie un meci neinteresant jucat de canadieni, în aşa fel încât să pară, uneori, mai mult decât neinteresant. Mulţi dintre autorii articolelor noastre sunt foşti profesori de colegiu sau scriitori cândva aspiranţi, care pur şi simplu n-au mai putut face faţă la un moment dat, absolvenţi mai duri ai facultăţilor din Ivy League, care n-au vrut să devină agenţi de bursă sau avocaţi specializaţi în divorţuri. Epoca bătrânului reporter cu mutră de buldog de la

Register din Des Moines sau de la *Dakotan* din Fargo – gen Al Buck și Granny Rice – a trecut de mult, deși lucrul acesta nu era întru totul valabil când am început eu, acum doisprezece ani.

Am discutat cu Bert pe această temă cu prilejul călătoriilor noastre cu trenul prin zona de centură din New Jersey – de ce s-a lăsat de scris, de ce m-am lăsat de scris. Și am căzut de acord, până la un punct, că amândoi am devenit melancolici în tentativa de a fi serioși și că nu am înțeles necesitatea vitală a jocului de lumini și umbre în literatură. Eu credeam că povestirile mele erau bune, la vremea aceea (chiar și azi mă gândesc că s-ar putea să-mi placă). Mi se părea că redau bine ideea dilemei omenești, lăsând totodată impresia că erau realiste, cu o viziune convențională asupra lucrurilor. Era, de asemenea, adevărat, totuși, că existau în ele foarte multe descrieri ale fenomenelor naturale și ale lunii, și că majoritatea erau plasate în locuri de genul unor terenuri de vânătoare îndepărtate, pe malurile lacurilor canadiene, sau în cartiere de locuințe, ori în Arizona sau Vermont, unde eu nu fusesem niciodată, iar multe dintre ele se terminau cu bărbați zgâindu-se afară pe ferestrele înzăpezite ale unor internate din New England sau cu o persoană conducând mașina cu viteză pe un drum de țară, în beznă, ori izbind cu mâna de un zid sau spunându-i altcuiva că el nu și-a iubit *de fapt* niciodată nevasta, pentru ca totul să se cufunde apoi într-un vid profund. Totodată, în povestiri părea să existe multă tăcere. Era ca și cum, am simțit asta mai târziu, mă blocasem în niște stereotipii supărătoare. Toți bărbații din povestirile mele erau prea serioși, prea meditativi și lipsiți de umor, personaje într-o crâncenă încleștare cu diverse dileme iluzorii, mult mai puțin interesanți decât personajele mele feminine, care erau întotdeauna secundare ca importanță, dar neconvenționale și agere.

În cazul lui Bert, a fi serios s-a tradus prin faptul că a ajuns să scrie poezii despre pietre și cuiburi de păsări sălbatice sau despre case pustii unde frați imaginari, care în mintea lui erau chiar el, fuseseră uciși în ritualuri sinistre, până când într-un final nu a mai fost capabil să scrie nici un vers, alegând în schimb să se îmbete criță, să se culce cu toate studentele lui și să le

convingă de importanţa poeziilor lui, regulându-le cu patos în numele artei lui. Mie mi-a descris faza aceasta drept eşecul de a rămâne „maleabil din punct de vedere intelectual".

Dar ne-am blocat amândoi ca nişte puştani care ajunseseră la capătul lucrurilor pe care ştiau că le ştiau. Eu nu ştiam, de fapt, ce simt oamenii în *majoritatea* situaţiilor – şi nu ştiam cum să fac altfel sau încotro să privesc. Şi inutil să mai spun că exact acesta e punctul în care marii scritori – un Tolstoi şi o George Eliot – îşi iau avânt pentru a deveni grandioşi. Dar, fiindcă eu nu mi-am luat avânt pentru a deveni măreţ – iar Bert, nici el – trebuie să conchid că am suferit amândoi de lipsă de imaginaţie, exact în acel punct şi în cel mai evident mod cu putinţă. Ne-am pierdut autoritatea, dacă exprimarea aceasta este suficient de clară.

Ceea ce s-a întâmplat când am început să scriu *Tanger*, în care speram să introduc câteva părţi autobiografice plasate într-o şcoală militară, a fost că am devenit din ce în ce mai grav – mă refer la vocea mea literară, la fraze şi la construcţia lor (au ajuns să semene cu o dantelărie metalică şi greoaie, pe care nimeni, nici măcar eu, nu ar fi dorit să le citească), iar temele mele au devenit şi ele din ce în ce mai sumbre. Personajele mele întruchipau în general ideea că viaţa va fi întotdeauna o experienţă afurisită şi probabil contrariantă, dar că omul nu are încotro, trebuie să se târască mai departe prin propria viaţă. O asemenea atitudine, desigur, poate conduce în cele din urmă la un cinism teribil, din moment ce eu ştiam că viaţa nu era nicidecum aşa – ci cu mult mai interesantă, doar că nu puteam să scriu despre ea în acel mod. Deşi, până să ajung la aşa ceva, mi-a pierit cheful să mai înşir laolaltă asemenea lucruri, atenţia mi-a zburat în altă parte şi m-am lăsat păgubaş. Bert mă asigură că şi versurile lui au căpătat la un moment dat aceeaşi calitate scorţoasă, de damasc apretat. „Trezindu-te în fiecare zi/la sfârşit/într-o peşteră adâncă/solul este îndesat/ în nările mele/muşc prin/sol şi rădăcini/şi oase şi/ visez o existenţă separată" au fost câteva dintre versurile pe care mi le-a recitat din memorie într-o zi, chiar în tren. S-a lăsat de scris la scurt timp după ce le-a compus şi s-a apucat să agaţe studente, ca să uite de necaz.

Nu este deloc o coincidenţă că m-am însurat exact când cariera mea literară şi veleităţile mele pentru ea sucombau

lăsând locul unei seriozități profunde. Plângeam, s-ar putea spune, după jocul de lumini și umbre, dar nu există joc de lumini și umbre mai adevărat decât căsnicia și viața personală. Vedeam același nesfârșit orizont gol, pe care X spune că îl vede acum, masa așternută pentru o singură persoană, și am simțit nevoia să mă întorc de la literatură înapoi la viață, de unde să pot ajunge undeva. Omenirea nu are nimic de pierdut când un scriitor decide să pună punct definitiv. Când un copac cade în junglă, cui îi pasă, în afara maimuțelor?

3

Pe la zece fără un sfert mă conformez programului prevăzut pentru această zi şi sunt în automobilul meu Chevrolet Malibu, şofând pe Hoving Road, înspre Great Woods Road, îndreptându-mă spre cartierul de blocuri de apartamente Pheasant Run & Meadow, unde locuieşte Vicki – de fapt, mai aproape de Highstown decât de Haddam.

Foarte pe scurt, ar trebui spus ceva, presupun, despre Haddam, unde locuiesc de paisprezece ani şi unde aş putea trăi pentru totdeauna.

Nu e deloc greu să înţelegi cum este acest oraş. Imaginaţi-vă o mică localitate rurală din Connecticut, să spunem Redding Ridge sau Easton, ori unul dintre cartierele rezidenţiale mai drăguţe, cu ziduri din piatră aparentă, situate în apropiere de şoseaua Merritt Parkway: aşa este şi Haddam, mai mult chiar decât vrem un oraş tipic din Garden State.

Întemeiat în 1795 de către un negustor de lână din Long Island, pe nume Wallace Haddam, oraşul, înconjurat de păduri întinse, este o comunitate de douăsprezece mii de suflete, aşezată la poalele colinelor joase din partea centrală a statului New Jersey, la est de râul Delaware. Este situat pe calea ferată, la jumătatea distanţei dintre New York şi Philadelphia, iar din acest motiv nu e prea uşor de spus a cui suburbie suntem noi de fapt – navetiştii circulă în ambele direcţii. Deşi, ca o consecinţă, ai aici sentimentul că te afli într-un oraş mic, ferit de tumultul marilor metropole, la fel ca în oricare aşezare din New Hampshire, dar păstrând tot ceea ce New Jersey poate oferi mai bun: certitudinea că nu vei duce dorul lucrurilor misterioase şi nici că vei rata vreodată vreun mister semnificativ.

Acesta este motivul pentru care un oraş ca New Orleans pierde prin el însuşi. Duce dorul unui mister, pe care nu îl are şi nu îl va avea niciodată, dacă l-o fi avut cumva vreodată. New Orleans ar trebui să ţină seama de sfatul meu şi să ia exemplu de la Haddam, unde nu e deloc greu pentru un pragmatic să contemple lumea.

Nu este un oraş evlavios, deşi există destule biserici datorită micului Institut teologic de aici (o moştenire de la Wallace Haddam). Seminarul acesta, ca un stat în stat, îşi are propria capelă, cu ziduri de cărămidă şi acoperiş de cupru, cu un cor şi o orgă, care răsună de trei ori pe săptămână. Dar este un sat care-şi are rostul lui pe lume.

În centrul localităţii, cu faţa spre nord, se află o mică piaţă cu aspect colonial şi ziduri tencuite în alb, dar nu există nici o stradă principală. Majoritatea celor care locuiesc aici lucrează în altă parte, adesea la unul dintre marile institute de cercetare corporative situate în zona rurală. În rest, sunt seminarişti, pensionari bogaţi sau cadre didactice de la *De Tocqueville Academy* de pe Highway 160. Există câteva spaţii comerciale cu preţuri mari în spatele unor vitrine cu ştrasuri – magazinele cu articole pentru bărbaţi şi saloanele cu lenjerie de damă, în regim de franciză, sunt dintre cele mai căutate. Librăriile sunt în cădere liberă. Femei divorţate, agresive şi urâcioase (unele dintre ele foste soţii ale teologilor de la seminar) deţin majoritatea prăvăliilor; ele sunt cele care au imprimat pieţei centrale un aer rustic şi aferat, care aminteşte de stilul de viaţă ilustrat în cataloage (o viziune care îmi place destul de mult). Nu pare a fi un oraş în care se întâmplă foarte multe.

Oficiul Poştal este la mare cinste, având în vedere că suntem un oraş ai cărui locuitori duc o corespondenţă bogată şi sunt amatori de livrări la domiciliu. Nu e nici o problemă să te duci la frizer fără vreo programare prealabilă sau dacă ai ieşit singur în oraş seara – cum am făcut eu adesea după divorţ –, nu e deloc greu să bei un pahar la August Inn, pe banii vreunui bătrânel cu pantaloni în carouri, care urmăreşte un meci la televizor şi e fericit să audă o vorbă bună despre Ike, în loc să se ducă acasă la nevastă. Uneori, cu preţul câtorva cocteiluri daiquiri şi al unei conversaţii aţâţătoare, poţi chiar să momeşti vreo secretară

languroasă de la o firmă de asigurări să facă o plimbare cu tine, cu maşina, până la un motel de pe malul râului Delaware, unde să inspiraţi împreună aerul cald al nopţii de primăvară. Adesea, ieşirile astea se dovedesc a fi de-a dreptul reuşite până la urmă, iar în primele luni am petrecut câteva seri de genul ăsta, fără nici un fel de regrete.

Există un mic contingent de oameni cu bani, emigraţi din New England, majoritatea care fac naveta până la Philadelphia, cu case de vacanţă însorite în Cape şi pe malul Lacului Winnepesaukee. Şi, de asemenea, un grup mai mic, provenit din sud – majoritatea originari din Carolina şi angajaţi ai seminarului teologic –, cu cabane de iarnă în Beaufort Island şi Monteagle. Nu m-am integrat niciodată în vreuna dintre aceste găşti (nici chiar la început, când eu şi X abia ne mutaserăm aici), dar fac parte din celălalt grup, care este şi cel mai numeros; toţi suntem fericiţi să locuim aici şi ne comportăm ca şi cum avem pentru asta o motivaţie fundamentală, care nu ţine de bani – nu, nu cred –, ci de o anumită concepţie: a trăi într-un loc este unul dintre lucrurile pentru care toţi am urmat o facultate, ca să învăţăm cum să facem asta mai bine, iar acum, când suntem adulţi şi a venit timpul să punem totul în practică, ne ţinem tari pe poziţie.

Republicanii dau tonul aici, ceea ce nu este atât de rău pe cât ar putea părea. Ori sunt genul de golani bătrâni, foşti studenţi la Yale, înalţi, cu părul alb, atent bărbieriţi, cu ochi albaştri umezi şi un trecut cu iz de OSS[1]; sau, o altă variantă, sunt foşti angajaţi ai Camerei de Comerţ, acum pensionari şi aprigi susţinători politici, tipi mărunţi, care au crescut în oraş, cu un cerc de prieteni locali şi o concepţie clară, de sorginte conservatoare, despre valorile proprietăţii şi arta de a conduce o afacere privată. O mână de italieni cu ochi alungiţi conduc poliţia – urmaşi ai imigranţilor care au fost aduşi aici prin anii 1920, pentru a construi biblioteca seminarului teologic, şi care au întemeiat cartierul de locuinţe The Presidents, unde stă X

1 *Office of Strategic Services* – agenţie de servicii secrete a guvernului SUA în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

acum. Împreună, republicanii şi italienii au făcut ca regula *amplasamentul este totul* să fie luată în serios şi ca lucrurile să se desfăşoare cum nu se poate mai liniştit – ceea ce te face să te întrebi de ce această combinaţie nu conduce şi ţara mai bine. (Am noroc că încă mai am dolarii mei pre-1975.)

Totuşi, există şi un revers al medaliei: impozitele sunt explozive. Sistemul de canalizare ar necesita nişte investiţii, în special în cartierul lui X. Dar nu există aproape deloc infracţiuni soldate cu victime omeneşti. Avem o mulţime de medici şi un spital frumos. Şi, graţie vântului din sud, ne bucurăm de o climă plăcută ca la Baltimore.

Redactori, editori, autori de articole în *Time* şi *Newsweek*, agenţi CIA, avocaţi din industria divertismentului, analişti de afaceri, plus preşedinţi ai unor mari corporaţii formatoare de opinie, toţi locuiesc de-a lungul acestor drumuri şerpuite sau dincolo de zona urbană, în vile mari şi retrase, deplasându-se cu trenul la Gotham sau la Philadelphia. Chiar şi pătura de servitori, care sunt majoritatea negri, pare o categorie socială privilegiată, pe străzile laterale din Wallace Hill, în spatele spitalului, unde deţin locuinţe personale, cu tende la faţade, ca nişte claviaturi.

Una peste alta, nu e interesant să trăieşti în acest oraş. Dar nouă aşa ne place.

Din această cauză, la cinematograf nu e niciodată gălăgie după secvenţele în avanpremieră şi anunţurile cu rugămintea de a nu fuma. Ziarul săptămânal conţine în special anunţuri imobiliare, fără să pună accent pe ştirile importante. Elevii de la seminarul teologic şi de la şcoala cu internat rareori îşi fac simţită prezenţa şi par mulţumiţi să stea cuminţi în spatele porţilor lor de fier. Amândouă magazinele de băuturi, benzinăria şi librăriile vând bucuroase pe credit. Cafeneaua *Coffee Spot*, unde mă duc uneori în zori, pe fosta bicicletă Schwinn a lui Ralph, deschide la 5 a.m. şi oferă cafea pe gratis. Cele trei bănci nu îţi resping cecurile (primeşti un telefon de la un funcţionar). Băieţi negri şi albi – Ralph se număra printre ei – joacă în aceleaşi echipe sportive, studiază seara împreună pentru examenele de treaptă şi învaţă toţi la aceeaşi mică şcoală cu

ziduri din cărămidă. Şi, dacă îţi pierzi portofelul, cum am păţit eu, pe vreo stradă cu ulmi umbroşi şi replici arhitecturale ale unor clădiri istorice – vizavi de casa mea construită în stilul epocii tudoriene se află o vilă *second empire*, proprietatea unui fost judecător de la Curtea Supremă de Justiţie din New Jersey –, poţi fi sigur că până seara vei primi un telefon, exact înainte ca vreun adolescent de familie bună să ţi-l aducă acasă, cu toate cărţile de credit intacte şi fără nici o pretenţie de recompensă.

E posibil să obiectaţi că un asemenea oraş nu corespunde felului în care funcţionează lumea în ziua de azi; că viaţa în lumea reală este mai grea, mai perfidă, mai complicată şi că n-ar strica să ies mai des cu femei ca Rhonda Matuzak ca să mă conving de aceste adevăruri.

Deşi în cei doi ani de când am divorţat m-am plimbat uneori, după lăsarea întunericului, pe străzile acestea şerpuite şi umbroase, meditând la diferite chestiuni, şi am privit înăuntru în aceleaşi case – ferestre la care se văd aprinse lumini vesele, gălbui, maşini închise la culoare, care încalecă bordura trotuarelor, râsete, clinchet de pahare şi zumzet de voci voioase ieşind în valuri pe fereastră – şi m-am gândit în sinea mea: ce locuinţe plăcute sunt toate! Cât de împlinită e viaţa aici, ce acustică a împlinirii răzbate din ea – la casa judecătorului mă refer. Şi, deşi eu nu făceam parte din acel univers şi nici nu prea mi-ar fi plăcut să fac, m-am simţit înduioşat la gândul că noi toţi duceam o existenţă statornică şi responsabilă.

Cine poate şti? Nu e exclus ca judecătorul să aibă şi el momentele lui de tristeţe când, poate, se plimbă noaptea pe străzi. E posibil ca viaţa vreunui amărât să fi atârnat în balanţă în jalnicul Yardville, iar luminile din casa mea – de obicei le las aprinse peste tot – să-i fi alinat sufletul judecătorului, înduplecându-l să conchidă că toţi oamenii merită o a doua şansă. Şi nu ar fi exclus ca eu să fi fost înăuntru, analizând scorul mediu al unor lovituri de minge, citind *Ring* ori răsfoind vreun catalog în săliţa pentru micul dejun, fără altă speranţă decât iluzia unui vis frumos. Dar exact pentru astfel de lucruri sunt ideale străzile din suburbii, acesta fiind singurul mod în care vecinii, aici, pot fi cu adevărat vecini.

Cu siguranţă e adevărat că, din moment ce lumea a devenit astăzi atât de diversă, este mai dificil să apreciezi ceea ce este esenţial sau nu, incluzând aici până şi locul unde e bine să trăieşti. Acesta este alt motiv pentru care am abandonat scrisul serios şi mi-am luat o slujbă serioasă în domeniul garantat al sportului. Nu eram sigur ce ar fi trebuit să spun despre lumea cea mare şi nu voiam neapărat să risc începând să fabulez. Asta e valabil şi acum. Ideea că toţi privim lumea dintr-un unghi dat şi într-un anumit mod util-şi-optimist este cam tot ceea ce am constatat că aveam de spus – efortul meu cel mai sincer, cel mai tenace. Dar asta nu este suficient pentru literatură, deşi pe mine nu m-a deranjat prea mult. În prezent, sunt dispus să spun „da" la cât mai multe aspecte cu putinţă: da pentru oraşul meu, cartierul meu, vecinul meu, da pentru maşina lui, peluza, gardul viu şi burlanele lor. Să ne dorim să avem parte de tot ce poate fi mai bun. Fie să ne bucurăm de un somn liniştit noaptea, până când va fi să se termine totul.

*

În această dimineaţă Hoving Road este împestriţat de soare şi primăvăratic precum un drum englezesc străjuit de arbuşti de lemn-câinesc. Din oraş, răsună până la mine clopotele de la St. Leo the Great chemând credincioşii la slujbă, aşa explicându-se de ce nu-i nici urmă de grădinari italieni care lucrează pe peluzele vecinilor, unde de obicei tund şi aranjează frumos tufele de forsiţia şi piracantă. La unele case au apărut pe uşi ornamente de Paşte, din crini proaspeţi, în timp ce alte familii respectă vechea datină episcopală, păstrând coroniţele de la Crăciun până în dimineaţa de Paşte. O plăcută atmosferă de sărbătoare ecumenică pluteşte pe fiecare stradă.

În dimineaţa asta piaţa centrală e plină de oameni care îşi fac cumpărăturile de Paşte, iar ca să evit eventualele ambuteiaje o iau pe „uşa din dos", coborând pe Wallace Hill pe străzile cu sens unic, prin spatele spitalului, unde se intră la Urgenţă, şi a gării feroviare. Şi, în scurt timp, am ieşit pe Great Woods

Road, care duce la autostrada U.S.1 şi trec peste linia ferată principală, în pitorescul suav şi mângâietor al ţinutului de coastă din New Jersey. Este exact traseul pe care l-am parcurs şi ieri după-amiază, când am fost cu maşina la Brielle. Dar, dacă atunci starea mea sufletească era incertă – ştiam că mă aşteptau îndatoririle din această dimineaţă –, astăzi moralul meu este ridicat şi sunt într-o stare exuberantă.

După zece kilometri, Route 33 devine un şuvoi neîntrerupt de maşini, deşi resturile ceţii matinale continuă să plutească deasupra şoselei, care coteşte şi se ondulează spre Asbury Park. Din sud soseşte o ploaie fină care aşterne o perdea susurătoare de verde crud peste peisajul din jur, îndulcind marginile tarabelor de legume, acum goale din pricina extrasezonului, micile ferme, terenurile de minigolf şi prăvăliile mohorâte ale intermediarilor de echipamente Ditch Witch. Deşi New Jersey-ul nu-mi displace câtuşi de puţin. Nici vorbă de aşa ceva. Viciul implică virtute pentru mine, chiar şi în privinţa peisajului, iar virtutea valoare. Ar fi o nebunie pentru un american să refuze un asemenea loc, având în vedere că este cel mai atractiv şi cel mai lizibil dintre peisaje, iar limbajul este întotdeauna american.

„Un loc retras şi atrăgător te aşteaptă la doi paşi"

Mai bine să vii pe pământ în New Jersey, decât să nu vii deloc. Sau, mai rău, decât să îţi vii în simţiri în vreun loc spectral cum ar fi Colorado ori California, sau să rămâi în eterul îndoielnic căutând un loc potrivit, care nu a existat şi nici nu va exista vreodată. Renunţaţi să mai căutaţi. Înfruntaţi pământul acolo unde puteţi. Textual vorbind, în altă parte nu aveţi unde merge. Într-adevăr, cu împrejurimile lui simple şi liniile ferate secundare, ţinutul acesta pare nepretenţios, cum a fost probabil cândva şi Cape Cod, iar amestecul fremătător de viaţă-activă-şi-cartiere-cu-lume-bună face ca această zonă să fie chintesenţa spiritului citadin-şi-rural. Iluzia nu va fi niciodată adversarul tău aici.

Un loc retras şi atrăgător este Pheasant Run & Meadow. Virez şi intru pe drumul asfaltat, care şerpuieşte trecând pe

sub un imens turn de apă, de un albastru galactic lucios, ca apoi să se bifurce spre unul dintre cele două capete ale unui câmp de porumb, acum necultivat. Departe în față – la cel puțin un kilometru și jumătate –, un pâlc de tei, cu coroane înfrunzite unduindu-se în bătaia vântului, se profilează pe un cer de platină, iar în spatele lor stâlpii de înaltă tensiune își întind firele înșirate cu mingi portocalii, menite să avertizeze avioanele care zboară prea jos.

Pheasant Run, aflet undeva pe stânga, este un complex rezidențial tematic, în care toate străzile se termină în fundături cu indicatoare făcute din scânduri vechi, imitând ramele lui Andrew Wyeth, pe care sunt pictate „Hedgerow Place" și „The Thistles". Toată vegetația e tânără, dar pe alei se văd deja automobile scumpe. Eu și Vicki ne-am plimbat o dată cu mașina pe-aici, ca turiști, admirând construcțiile solide din cărămidă și cu acoperișuri din șindrilă, ale căror prețuri afișate la vedere erau mai mari decât am plătit eu pe casa mea cu trei etaje, din oraș, acum paisprezece ani. Tatăl lui Vicki și mama ei vitregă stau într-un cartier asemănător, ceva mai încolo, în Barnegat Pines, iar senzația mea este că tot ce și-ar dori ea mai mult ar fi să se mute cu viitorul ei soțior exact într-o astfel de casă.

Pheasant Meadow se află în celălalt capăt al mirištei – un complex dreptunghiular și inestetic de construcții joase, cafenii, ce dau spre un iaz artificial, mâlos și puțin adânc, un buldozer galben și alte câteva apartamente construite deja pe jumătate. Într-un plan ideal al lucrurilor, aceste locuințe sunt dedicate tinerilor care abia își fac intrarea în lume și speră să urce pe scara socială – secretare, agenți de vânzare ai firmelor de automobile, asistente medicale, care vor ajunge la un moment dat în viață să cumpere casele de dincolo, din Pheasant Run, când vor fi revândute. Oameni care iau startul, cum îi numesc eu.

Automobilul lui Vicki, un Dodge Dart acvamarin, e parcat în față, pe locul 31; are încă plăcuțele de înmatriculare, negru cu alb, din Texas, și vopseaua strălucitoare. Ultimele șuierături ale vijeliei se pierd răpăind înspre nord, în Brunswicks, când opresc lângă mașina ei. Afară, aerul dens și argintiu miroase a chimicale. Dar, înainte să cobor și spre uimirea mea, o văd

pe Vicki aşezată în automobilul ei, în faţă, aproape ascunsă de tetiera voluminoasă a scaunului. Învârt de manivela geamului din dreapta şi îi deslușesc privirea care mă caută din spatele volanului; brunetă, e coafată ca Loretta Lynn, cu două fâşii groase de păr, ca două draperii trase de la frunte spre ceafă şi pe după urechi, iar de-acolo nişte cârlionţi, în jos, până la umeri.

Vizavi, în structurile aflate în construcţie, doi muncitori stau şi rânjesc de pe nivelul al doilea, nefinisat. E limpede că au avut motiv să se amuze de ceva, până să ajung eu acolo.

— Mi-a fost teamă că n-o să mai vii, zice Vicki pe fereastra deschisă a maşinii ei, cu un aer timid de şcolăriţă. Stăteam acolo sus şi mă gândeam că din clipă în clipă o să sune telefonul şi o să-mi dai vestea proastă că nu mă mai iei cu tine, aşa că am preferat să vin jos, aici, şi să ascult nişte casete, pe care mi le pun când sunt tristă, spune ea, zâmbind dulce, ezitant. Sper că nu o să te înfurii pe mine, nu?!

— Ba da, dacă nu treci în două secunde lângă mine, spun eu.

— Ştiam eu, face ea, ridicând repede geamul de la maşină, înşfăcând o geantă de voiaj şi sărind într-o clipită din automobilul ei direct în viaţa mea. Mi-am spus că, dacă o să cobor şi o să stau în maşină, precis o să vină, precis, şi aşa a fost!

Toate presimţirile rele sunt alungate instantaneu, iar celor doi muncitori nu le mai rămâne decât să scuture din cap. N-ar trebui să le dau nici o atenţie, îmi zic eu, în timp ce ies în marşarier, clipind din cele patru lumini de poziţie şi dorindu-le să se distreze măcar pe jumătate la fel de bine cum sper s-o fac eu. Dar probabil că şi-au făcut o părere greşită despre toată situaţia. În timp ce dau cu spatele, le arunc un zâmbet larg, după care ieşim din Pheasant Meadow, pornind pe drumul asfaltat care duce la Route 33 şi la NJTP. Vicki s-a lipit toată de mine, mă strânge de braţ şi suspină ca o proaspătă majoretă.

— De ce-ai crezut că n-o să mai vin? o întreb, în timp ce ne croim drum printre străzile băltind de ploaie din Hightstown, felicitându-mă în sinea mea că am o maşină cu o banchetă de modă veche.

— Oh, veşnicele bazaconii şi aiureli din capul meu. Mi se părea că totul e prea frumos ca să fie şi adevărat, de-asta, probabil.

Vicki poartă o pereche de pantaloni negri strâmți, dar nu mulați, o bluză albă elegantă, cu volane și eșarfă, o jachetă albastră de piele, tipică pentru Dallas, și pantofi cu tocuri din plastic transparent. Aceasta este ținuta ei elegantă de călătorie, împreună cu geanta de nylon aruncată în spate și poșetuța neagră în care are diafragma. E genul de fată modernă care face față oricărei situații, iar eu constat că pot să mă intereseze și cele mai mărunte detalii din viața ei. Se zgâiește afară la clădirile federaliste înalte din Hightstown, prin dreptul cărora trecem acum.

— În plus, a mai fost ceva. Mi-a murit un pacient aseară, exact când vorbeam cu el, întrebându-l cum se mai simțea și chestii din astea. Nu era tura mea, dar a trebuit să mă duc la serviciu, fiindcă mi s-a îmbolnăvit o colegă. Și l-am găsit acolo pe tipul ăsta, un bărbat de culoare. Cu hepatită C în ultima fază, cu uremie avansată încă de la internare, ceea ce nu e ceva *chiar* atât de rău, fiindcă de obicei pacienții în situația asta încep să viseze la chestii din trecut și uită de problema din prezent. (Oftez ușurat, aflând ce-a făcut aseară. O sunasem, nu-mi răspunsese nimeni și începusem să intru în panică.) Doar că nu te poți obișnui cu moartea, ăsta fiind și motivul pentru care am preferat să trec la urgențe de la oncologie. Se presupune că personalul medical se învață cu toate astea, dar eu nu am putut, efectiv. Prefer să văd un tip făcut harcea-parcea și plin de sânge, decât să stau lângă unul care moare pe dinăuntru. Presupun că din cauza asta am început să mă frământ. Știam că te-ai dus la cimitir în dimineața asta.

— Nu, acolo a fost totul bine, să știi, am spus eu, și în multe privințe așa era.

Vicki scoate din poșetuță o țigaretă Merit Light și o aprinde. Nu e fumătoare, dar îi place să fumeze când e nervoasă. Întind o mână peste pulpele ei durdulii și o trag mai aproape de mine, lipind-o de piciorul meu. Lasă geamul un pic în jos, pe partea ei, și suflă fumul afară.

— Când e ziua ta de naștere, apropo?

— Săptămâna viitoare.

— OK, ăsta era răspunsul, știu. Nu, pe bune, zi, când e, de fapt?

— Dar e adevărat. Împlinesc treizeci şi nouă de ani.

Mă uit pe furiş în jos, ca să văd dacă există vreo reacţie adversă la această informaţie. Nu am discutat despre vârsta mea în cele opt săptămâni de când o cunosc. Probabil că mă crede mai tânăr.

— Nu se poate. Mînţi.

— Ba, din păcate, e adevărat, zic eu şi încerc să zâmbesc.

— Mda, bine, poate o să-ţi fac cadou o bandă de magnetofon pe care o să înregistrez toate melodiile mele preferate. Ce zici, ţi-ar plăcea?

Şi asta e singura ei reacţie la aflarea vârstei mele. Cunosc femei cărora le pasă de vârsta bărbaţilor şi femei pe care subiectul le lasă indiferente. Aşa era X, nu o interesa vârsta mea, iar eu am considerat întotdeauna că era o dovadă de simţ practic. Deşi, în ceea ce o priveşte pe Vicki – motivele posibile pentru care nici ei nu i-ar păsa de vârsta mea sunt legate, probabil, de eşecul unei căsnicii anterioare şi de dorinţa de a se combina cu un bărbat care să fie măcar blând –, iată încă o surpriză dintr-un număr înfloritor de surprize minunate. Poate că ne vom căsători în Detroit, de unde ne vom întoarce cu avionul, iar apoi ne vom muta în Pheasant Run, unde vom trăi fericiţi la fel ca restul concetăţenilor noştri americani. Şi ce-ar fi rău în asta?

— Mi-ar plăcea mult, da, spun eu.

— Nu te-ai supărat pe mine, sper, că m-ai găsit stând ca o paraşută în maşină?

— Eşti prea drăguţă ca să mă supăr pe tine.

Ajungem la autostrada principală, achităm taxa de acces şi pornim spre nord, peste şesurile reavăne, plate şi monotone din Jersey – un peisaj ideal pentru terenuri de golf cu trasee uşoare, plante cu valve şi diverse talciocuri.

Îngrijorarea lui Vicki la gândul că poate m-am supărat fiindcă n-am mai avut ocazia să sun la uşa ei vine din faptul că ştie cât de mult îmi place ritualul tribal de a veni să o iau de acasă când ieşim în oraş, chiar dacă ideea mea e că, oricum, voi rămâne peste noapte la ea. De obicei, sunt protocolar şi aduc un cadou, ceea ce am renunţat să mai fac de mult de tot,

când încă mai mergeam cu X pe undeva. Deşi e adevărat că eu şi X locuiam împreună, iar asemenea lucruri se uită uşor. Dar lui Vicki îi aduc de obicei ceva de la New York, unde ea nu a fost decât o singură dată şi susţine că nu suportă să se mai ducă. În ceea ce o priveşte, când vin să o iau, întotdeauna este *aproape* gata şi pretinde că eu o zoresc: aleargă în dormitor cu agrafele de păr în gură sau o vezi că îşi ţine părul ridicat cu o mână, sau zice că are de făcut câteva cusături la un tiv sau de călcat un pliu. Suntem de modă veche amândoi la acest capitol, dar mie îmi place nota de timiditate şi ceremonial care colorează relaţia noastră. E ca şi cum am şti fiecare ce îşi doreşte celălalt, deşi nu ne cunoaştem prea bine, lucru care a constituit o dilemă pentru mine şi X, la sfârşit. Se părea că nu aveam deloc aceleaşi înclinaţii. Deşi se prea poate, pur şi simplu, să fie şi faptul că la vârsta mea am ajuns să mă simt mulţumit mai uşor şi cu lucruri mai puţin complicate.

Oricare ar fi motivul, sunt întotdeauna fericit când primesc invitaţia de a rămâne peste noapte sau chiar doar de a aştepta un ceas, în atmosfera castă şi septică din micul apartament cu un dormitor al lui Vicki, pentru care tăticul ei achită nota de plată şi pe care l-au mobilat amândoi într-o singură zi, când s-au dus valvârtej la Miracle Furniture Mile din Paramus. Vicki a ales totul pe gustul ei: draperii pastel, oglindă cu ramă în formă de raze-de-soare, carpete în culori vii şi cu modele abstracte, canapea cu un imprimeu cu căluţi şi trăsurici, un set de mobilă de arţar pentru o mini-sufragerie, o măsuţă joasă lăcuită în negru, toată aparatura de culoare maro şi un televizor Sony. Wade Arcenault n-a trebuit decât să completeze un cec substanţial pentru a o ajuta pe fetiţa lui dragă să reintre pe făgaşul vieţii, uitând de păţaniile întâmpinate cu soţul Everett.

De fiecare dată când intru acolo, totul este exact ca ultima oară, încremenit în acelaşi loc şi previzibil ca o hârtie de ziar: un nou număr din revista *Nurse*, o arhivă de telenovele şi un *Ghid TV*, aşezate ca nişte şindrile pe masa lucioasă ca o plăcintă cu crustă. Un saxofon strălucitor pe postamentul lui, rămas nefolosit de pe vremea când Vicki cânta în formaţia liceului. Baia de oaspeţi impecabil de curată. Farfuriile spălate şi puse la locul lor. Totul

pus în perfectă ordine, ca în apartamentul nupţial de la Holiday Inn.

Casa mea, însă, întruchipează alte ţeluri, cu cotloanele ei confortabile şi supraîncărcate, rafturile pline de reviste, covoarele orientale decolorate, pragurile şi pervazurile care scârţâie şi rămăşiţele obişnuite ale eclectismului specific vârstei de mijloc – obiecte de artă aparţinând unei vieţi anterioare şi altor scopuri (multe neatinse), mărturii care nu pot indica adevărata calitate a unei existenţe într-un mod mai elocvent decât, bunăoară, un nou balansoar sau ultimul tip de robot de bucătărie, indiferent ce-aţi mai auzit până acum. De fapt, de la o vreme-ncoace am devenit un tip fără fasoane. Şi mă atrage ideea de a lua viaţa de la capăt într-un astfel de apartament nou şi prietenos, cu o infuzie instant de decoraţiuni colorate, proaspete şi impersonale. E posibil să fi făcut la rândul meu la fel, dacă nu ar fi existat Paul şi Clarissa, şi dacă nu aş fi crezut că nu începeam, de fapt, o viaţă nouă, ci doar încasam potul pe seama celei vechi. Şi, de asemenea, dacă nu aş fi considerat că, în fond, casa noastră reprezenta încă o investiţie solidă. Totul a ieşit bine până la urmă şi, în majoritatea serilor, adorm (oriunde aş fi – cu vreo tipă din St. Louis, din Atlanta, din Milwaukee sau chiar din Pheasant Meadow) convins că m-am ales, cum se spune, numai cu avantaje din această situaţie – exact lucrul după care râvnim cu toţii.

*

Vicki a stins ţigara şi a început să-şi aranjeze cârlionţii, privindu-se în oglinda din parasolar.

— Ţie nu ţi se pare ciudat că am plecat într-o călătorie împreună? Strâmbă din nas, întâi la imaginea ei, apoi spre mine, ca şi cum s-ar îndoi c-ar putea să audă vreun cuvânt demn de a i se da crezare.

— Aşa fac oamenii mari – pleacă în călătorii împreună, stau la hotel, petrec momente minunate.

— Pe bune?

— Sigur.

— Mda, probabil că așa e.

Scoate o agrafă de păr din manșeta bluzei și o pune în gură.

— Numai că n-am crezut niciodată că o s-o fac și eu. Mai mergeam uneori cu Everett la Galveston. Am fost și în Mexic, dar doar cât am trecut granița. Scoate agrafa din gură și o îngroapă adânc în părul ei negru. Apropo, tu ce *ești*, de fapt?

— Sunt cronicar sportiv.

— Nu, lasă, asta știu. Am citit și eu chestii scrise de tine. (Ce noutate pentru mine! Ce chestii?) Voiam să zic, ce zodie ești, Balanță sau Gemeni, înțelegi. Spuneai că până la ziua ta de naștere nu a mai rămas nici o lună. Vreau să-mi dau seama cum ești ca om.

— Sunt Taur.

— Și asta înseamnă că ești cum?

Mă privește atent cu coada ochiului, în timp ce termină să-și aranjeze părul.

— Sunt destul de inteligent. Nu sunt cinic, dar intuiesc bine oamenii, ceea ce s-ar putea să mă facă să par cinic.

Toate astea provin direct din spusele doamnei Miller, chiromanta mea. Face parte din serviciile ei să furnizeze informații de acest fel, dacă îi cer asta, pe lângă previziunile despre viitor. Încerc să mă văd cu ea cel puțin la fiecare două săptămâni.

— De asemenea, sunt și destul de generos.

— Aici, așa e, cel puțin în ceea ce mă privește. Mă întreb dacă toate chestiile astea te vor ajuta să-ți împlinești visurile. Nu mă prea pricep la treburile astea. Probabil că ar trebui să mă mai documentez.

— Ție ce visuri ți s-au împlinit?

Își încrucișează brațele sub sâni, ca o liceană, și privește drept înainte, la mulți kilometri depărtare. Ar putea oricând să treacă drept o fată de șaisprezece ani, pură și neprihănită, în loc de o femeie de treizeci de ani, divorțată; ca și cum n-ar fi asistat niciodată la ceva urât sau trist, în ciuda faptului că aproape zilnic vede nenorociri și oameni murind.

— Păi, uite, spune ea, cu ochii pironiți pe autostrada din fața noastră. Știai de pildă că mi-am dorit întotdeauna să merg

la Detroit? Aşa cum pronunţă ea „Detroit" rimează cu „knee-joint"[1].

— Nu.

— În fine. Totuşi, aşa stau lucrurile. Era să cad pe spate când m-ai întrebat dacă vreau să merg cu tine.

Îşi lasă bărbia în piept, ca şi cum ar cugeta profund, şi scoate un plescăit discret.

— Dacă mi-ai fi propus să merg cu tine la Washington, D.C. sau la Chicago, Illinos, sau la Tombuctu, probabil că te-aş fi refuzat. Dar când eram mică tati avea o vorbă: « De-troit face, lumea tace ». Eram atât de nedumerită de sensul acestor cuvinte, încât mi-am pus în cap să văd *neapărat* oraşul acesta. Mi se părea ceva atât de ciudat. Şi romantic. Tata a lucrat acolo, după războiul din Coreea, iar când s-a întors a adus o carte poştală ilustrată, cu o anvelopă mare de tot, pusă vertical, pe talpa de rulare. Şi asta îmi doream eu să văd, dar n-am apucat. În schimb, m-am măritat într-un loc oarecare. Pe urmă, te-am cunoscut pe tine.

Îmi zâmbeşte dulce şi lasă să-i alunece mâna spre interiorul coapsei mele, aşa cum nu a mai făcut niciodată până acum, iar eu trebuie să am grijă să nu-mi scape volanul şi să provoc vreun accident în lanţ. Tocmai trecem prin dreptul Ieşirii 9, New Brunswick, şi arunc o privire, pe furiş, în lungul cabinelor de sticlă; doar la două dintre ele afişajul electronic indică: „DESCHIS", prin dreptul lor perindându-se maşinile care o iau în direcţia respectivă. Figuri cenuşii, indistincte, se apleacă în afară, după care se retrag din nou, oferă lămuriri, dau restul la banii pe tichete, arată spre şoselele de suprafaţă, în cazul automobiliştilor plictisiţi. Ce poate fi mai frumos sau mai încântător decât să treci prin dreptul cabinei de taxare, în timp ce unica fiică a taxatorului se află lângă tine, furişându-şi degetele tandre şi iscusite spre cocoşelul tău mândru?

— Îţi place numele meu?

---

1 *Articulaţia genunchiului*, în engleză, în text.

Continuă să-şi ţină mâna pe piciorul meu, în partea de sus, unde unghiile ei, alunecând pe pantaloni, fac un zgomot abia perceptil.

— Da, mi se pare grozav.

— Pe cuvânt? face ea, strâmbând iarăşi din nas. Mie nu mi-a plăcut niciodată, dar îţi mulţumesc. Nu mă deranjează „Arcenault". Chiar îmi place. Dar Vicki e unul dintre numele alea pe care le vezi pe brăţările de la Walgreen.

Îmi aruncă o privire, după care întoarce capul spre estuarul larg şi luncile fluviului Raritan, care se întind ca holdele de grâu către capătul Insulei Staten şi spre Amboys.

— Ce peisaj! Arată de parcă lumea s-ar termina acolo, nu crezi?

— Ba mie îmi place cum e acolo, zic eu. Uneori, parcă ai fi în Egipt. Iar alteori se vede chiar şi World Trade Center.

Mă ciupeşte camaradereşte de picior şi îşi retrage mâna, îndreptându-se în scaun.

— Egipt, hah? Păi, *sigur*, ai vrea tu, ţicnit cum eşti! Ia spune-mi, din ce cauză a murit băiatul tău?

— Sindromul Reye.

Scutură din cap, de parcă nu i-ar veni să creadă.

— Măiculiţă! Şi tu ce-ai făcut când a murit?

Iată o întrebare pe care n-am nici un chef să o aprofundez, deşi ştiu că nu mi-ar fi pus-o dacă nu i-ar fi păsat de mine şi nu ar fi considerat că mi-ar face bine să vorbesc despre asta. Îi place să spună lucrurilor pe nume, cum îmi place şi mie, dar se pricepe la bărbaţi mult mai bine decât mă pricep eu la femei.

— Şedeam amândoi lângă patul lui. Era spre dimineaţă, înainte să se lumineze de ziuă. Probabil că aţipisem, de fapt. Dar a venit o asistentă medicală şi a spus: „Îmi pare rău, domnule Bascombe, dar Ralph s-a prăpădit". Câteva minute am stat amândoi acolo, aşa, stupefiaţi, deşi ştiusem că asta se va întâmpla. Pe urmă, ea a plâns un timp, am plâns şi eu, la fel. Şi după aceea m-am dus acasă şi am prăjit slăninuţă şi câteva felii de pâine, iar apoi am eşuat în faţa televizorului. Aveam o bandă cu secvenţe memorabile din campionatele NBA, la care m-am uitat până s-a luminat afară.

— Aşa-i că poţi să şi înnebuneşti când îţi moare cineva?

Vicki îşi reazemă capul de tetieră, trage picioarele în sus şi îşi adună la piept genunchii înveliţi în ţesătura neagră şi lucioasă a pantalonilor. Departe, în faţă, văd un avion – un jet imens – plutind spre pământ, unde ştiu că este aeroportul Newark; e semn bun.

— Ştii ce-am făcut *noi* când a murit mămica mea? Ridică privirea, ca şi cum ar vrea să se asigure că sunt încă aici.

— Nu.

— Ne-am dus şi am mâncat la un restaurant polinezian. Nu a fost nici pentru noi ceva cu totul neaşteptat când a murit mama, mai ales că avea toate bolile cu putinţă. Eu lucram la spitalul Texas Shriners şi ştiam o sumedenie de detalii, fiindcă discutasem cu doctorii, ceea ce probabil că era mai bine să nu fi făcut. În fine, Everett, tăticul, Cade şi cu mine ne-am dus la Garland Mall, în plină caniculă, după-amiaza, şi am mâncat porc *poo-poo*. Pur şi simplu, simţeam nevoia să mâncăm. Cred că aşa se întâmplă când afli că a murit cineva. După aceea, am umblat prin magazine şi am spânzurat o grămadă de bani. Eu mi-am cumpărat un lănţişor cu mărgeluţe de aur, de care nu aveam nevoie. Tati şi-a cumpărat un costum de haine cu vestă, de la Dillards, şi un ceas de mână. Cade şi-a luat şi el ceva. Iar Everett şi-a cumpărat un automobil Corvette la mâna a doua, pe care presupun că îl are şi acum. Îl *mai* avea, oricum.

Îşi trece buza de sus peste cea de jos şi priveşte în podea, încruntată ca o buburuză, în timp ce e vizibil că îşi aminteşte de maşina lui Everett, care o preocupă acum mai mult decât ideea morţii. E în firea ei să creadă mai degrabă în obiecte decât în conceptele esenţiale. Şi, în multe privinţe, lucrul acesta face din ea partenera ideală.

Nu mă aşteptam, totuşi, ca povestea ei să mă indispună aşa de mult. Sunt aspecte de viaţă necunoscute, care odată dezvăluite prezintă o concreteţe irevocabilă, departe de a-mi fi pe plac. M-aş arăta mai viteaz, probabil, dacă în poveste ar fi vorba despre cineva care descoperă că are boala lui Lou Gehrig sau o tumoare la creier, în ajunul ultimelor probe de atletism, dar nu renunţă totuşi să participe la competiţie. Dar povestea spusă de ea mă face vulnerabil în faţa emoţiei – sentimente intense –

provocate de realitatea morții, și brusc mă simt, înaintând cu mașina pe autostrada principală, exact cum m-am simțit în dimineața pe care am descris-o: în doliu, distrus sufletește și în pericol de a cădea pradă unei suferințe și mai cumplite.

Mie femeile mi-au *ușurat* întotdeauna poverile, m-au scuturat când am fost descurajat și mi-au ridicat moralul cu vechea consolare că totul trece, deși nimic nu trece de la sine, desigur, și nici nu s-a întâmplat așa vreodată.

Doar că, de data asta, vântul hoinar al pustiului a răpit din mașină iluzia mângâierii, lăsându-mă cu un ghem dureros în stomac și cu o grimasă de neplăcere, de parcă s-ar fi întâmplat cea mai mare nenorocire. Am evadat o clipă cu gândul în avionul acela, unde femeile nu pot fi de folos în stilul lor secular (asta, desigur, este ceva ce X mi-a spus în această dimineață, dar eu am trecut cu vederea). Nu înseamnă că mi-am pierdut vechiul ideal, ci doar că el mi se pare brusc vulnerabil în fața unor fapte pe care nu le poți evita – esența unei mici clipe goale.

Vicki îmi aruncă mici priviri amenințătoare, pe sub sprâncenele arcuite.

— Ce-i cu tine, ți s-au înecat corăbiile?

Dacă am fi mult mai departe, înspre nord, la Vince Lombardi Rest Area, aș opri mașina și aș sta o jumătate de ceas să admir obiectele memorabile ale lui Vince – bustul de bronz, imaginea celor Cinci Blocuri de Granit, faimosul pardesiu de gabardină. Avem o grămadă de timp astăzi. Dar muzeul Vince este tocmai dincolo de Giant's Stadium, iar noi suntem aici printre flăcările rafinăriilor, fără nici un liman de refugiu.

— N-ar fi mai bine să-mi dai o îmbrățișare?! îi zic eu. Ești o fată minunată.

Și într-o fracțiune de secundă îmi cuprinde gâtul cu brațele, cu o ferocitate incredibilă.

— Oh, oh, oh, oftează ea în urechea mea, și uite-așa, inimaginabil de simplu (știam eu) farmecul ei mă învăluie duios.

— Te bucuri că sunt cu tine? Mă mângâie gingaș pe obraz, uitându-se drept în ochii mei.

— Ascultă-mă pe mine, să vezi ce bine o să ne distrăm.

— Oh, biet băiețel, murmură ea, băiețelul meu drag și scump.

Mă sărută pe ureche, până simt gâdilituri în picioare şi îmi vine să închid ochii strâns, strâns de tot, şi să nu mai ştiu de mine. E suficient pentru a mă aduce din nou pe linia de plutire şi pentru a putea relua drumul către aeroport, cu toate vechile-mi speranţe renăscute.

Mă las salvat uşor, ce-i drept.

*

În acest moment, poate ar fi interesant să spun câteva cuvinte despre sportivi, pe care i-am admirat dintotdeauna, fără a fi simţit nevoia să fiu ca ei şi fără să-i fi luat prea în serios, deşi mi s-au părut pragmatici şi interiorizaţi exact ca grecii antici (dar mereu optimişti în ceea ce întreprind).

Sportivii, în general, sunt oameni care preferă ca faptele să vorbească în locul lor, oameni fericiţi că ceea ce întreprind îi reprezintă. Drept consecinţă, când stai de vorbă cu un sportiv, cum fac eu tot timpul în vestiare, în cafenele şi pe holuri de hotel, stând în picioare lângă automobile scumpe – chiar dacă nu e deloc atent la tine, aşa cum e cazul adesea –, nu se întâmplă niciodată să se simtă cumva stingher sau alienat, sau să aibă vreo spaimă existenţială. E posibil să se gândească la o ladă de bere sau la un grătar în aer liber, ori la vreun lac artificial din Oklahoma unde i-ar plăcea să facă schi nautic, la vreo tipă ori la o nouă caroserie de Chevrolet, sau la o discotecă pe care o deţine ca paravan fiscal, ori pur şi simplu la el însuşi. Dar poţi fi sigur că nu se frământă nici un pic apropo de tine şi de ceea ce gândeşti *tu*. Manifestă un egoism de o specie rară, care presupune că nu îşi analizează niciodată sentimentele pentru a se întreba ce alternative ar exista la ceea ce spune sau gândeşte el. De fapt, sportivii ajunşi în culmea gloriei transformă pragmatismul într-un mister de sine stătător, prin simplul fapt că se lasă absorbiţi de ceea ce fac.

Anii întregi de antrenament sportiv te învaţă un lucru: necesitatea de a renunţa la îndoială, ambiguitate şi introspecţie, în favoarea dimensionalităţii unice a promovării de sine, care are

recompense imediate în sport. Poţi chiar să strici totul atunci când li te adresezi unor sportivi cu vocea ta obişnuită, care să trădeze doza de contingent şi de nesiguranţă din ea. Îi poţi băga în sperieţi demonstrându-le că lumea – în care adesea nu le merge prea bine şi unde, odată cariera lor încheiată, uneori au parte de depresii, încurcături financiare şi lucruri mai urâte chiar – este mai complexă decât i-a făcut pe ei să creadă antrenamentul practicat. Prin urmare, sportivii îşi preferă propriile voci şi întrebări sau chiar păsărească unor coechipieri (fie ea şi în spaniolă). Iar dacă eşti cronicar sportiv, trebuie să te adaptezi vocilor şi răspunsurilor lor: „Cum o să bateţi voi echipa asta, Stu ?" Cu siguranţă că adevărul se poate obţine şi aşa – „O să ieşim, pur şi simplu, pe teren şi o să jucăm în stilul nostru, Frank, din moment ce în felul ăsta am ajuns aşa de departe" – dar va fi adevărul *lor* mai simplu, nu adevărul tău complex – doar dacă, firește, nu eşti de acord cu ei, ceea ce mie mi se întâmplă adesea. (Sportivii, bineînţeles, nu sunt *întotdeauna* atât de cretini pe cât se spune uneori, fiind adeseori capabili să discute inteligent despre lucrurile care îi interesează până îţi vâjâie capul.)

Un sportiv, de exemplu, nu s-ar lăsa niciodată indispus de o poveste ca aceea pe care tocmai mi-a spus-o Vicki, chiar dacă aceleaşi sentimente l-au secat, poate, şi pe el la inimă. Este antrenat să nu se lase prea impresionat de aşa ceva sau, dacă se întâmplă să îl impresioneze mai mult decât simte că poate suporta, să se ducă afară şi să facă cinci sute de aruncări la coş sau să alerge până cade din picioare ori să se repeadă la vreun aparat complicat. Admir această calitate mai mult decât pe oricare alta. Sportivul ştie ce îl face fericit, ce îl scoate din minţi şi ce trebuie să facă în ambele situaţii. Sub acest aspect, este un adevărat adult. (Deşi, din această cauză, îi este absolut imposibil să-ţi devină prieten.)

În ultimul an de căsnicie cu X, am reuşit întotdeauna să îmi analizez sentimentele „din afară". Dacă eram turbat de furie sau în extaz, îmi dădeam seama de fiecare dată că aş fi putut foarte uşor să simt sau să mă comport şi altfel dacă voiam – sumbru sau ranchiunos, ironic sau generos –, chiar dacă aş fi

avut, poate, convingerea că felul în care acţionam reprezenta probabil ceea ce *simţeam* de fapt, fie şi dacă n-aş fi văzut şi existenţa celorlalte posibilităţi. Acesta poate fi un mod atrăgător de a-ţi trăi viaţa, având în vedere că te poţi convinge singur că, de fapt, eşti un generalist tolerant şi un om îngăduitor faţă de concepţiile altora.

De fapt, aveam chiar un număr de voci diferite, o voce care voia să fie persuasivă, care urmărea să aibă efecte pozitive, să exprime dragoste şi să fie sinceră, să-i facă pe oameni fericiţi – chiar dacă ceea ce spuneam era o minciună totală şi la fel de departe de adevăr precum Atena de Roma. Era o voce complet lipsită de implicare, deşi e foarte posibil ca această ipostază să fi fost cea mai apropiată de mine însumi, de vocea mea autentică, în special cu o persoană dragă: înţelegere reciprocă fără vreo ironie semnificativă.

La asta se referă lumea când spune despre cutare ins că „a luat distanţă de propriile lui sentimente". Doar că eu am credinţa că, atunci când ajungi la vârsta adultă, această distanţă trebuie să se reducă, până când nu mai poţi distinge acele opţiuni, ci pur şi simplu faci ceea ce faci şi simţi ceea ce simţi – e posibil să trebuiască să renunţi la căsnicie, desigur. Analizarea sentimentelor „din afară" este exact ceea ce am făcut în povestirile mele (deşi nu ştiam asta) şi în romanul pe care l-am abandonat, ăsta fiind şi unul dintre motivele pentru care m-am lăsat de scris. Întotdeauna concepeam şi alte modalităţi de a trata subiectul despre care scriam sau alte voci prin care aş fi putut să mă exprim. De fapt, eram capabil de o sumedenie de lucruri, pe care aş fi putut să le duc la îndeplinire în orice moment! Însă ceea ce este obligatoriu la o scriere autentică e să te poţi topi în *unicitatea viziunii scriitorului* – un lucru care mie nu prea mi-a reuşit niciodată, deşi m-am căznit ca naiba şi, în cele din urmă, m-am lăsat păgubaş. Pentru X, era întotdeauna limpede, ca apa de izvor, ce simţea şi de ce făcea fiecare lucru. Era o persoană de nădejde, impermeabilă la nuanţe şi dubii, altfel spus genul meu de soţie ideală, deşi nu ştiu dacă acum mai are încă acea siguranţă de sine.

Totuşi, în privinţa sportivilor, vreau să mai spun doar un lucru: e posibil să înveţi prea multe despre ei, ba chiar să înveţi să-i deteşti, la fel cum e posibil să ţi se întâmple cu oricine. Când priveşti foarte de aproape, este extraordinar cât de mult ţi se pare că seamănă toţi – deloc surprinzător şi indubitabil. Şi, din acest motiv, uneori eu spun mai puţin decât ştiu, iar în opinia mea băieţii din branşă fac o greşeală cu interviurile acelea profunde.

Prefer să ating o coardă sensibilă, cu subiecte care să îţi meargă drept la inimă. Bunăoară, să scriu despre un puşti negru şi pricăjit din Bradenton, Florida, care nu ştia să citească, suferea de rahitism şi avusese ciocniri cu oamenii legii, dar care mai târziu primeşte o bursă pentru baschet la o universitate importantă din Vestul Mijlociu, devine vedetă, învaţă să citească şi, până la urmă, îşi ia licenţa în psihologie, se însoară cu o albă şi ulterior îşi deschide o firmă de consultanţă în Akron. Da, asta e o poveste frumoasă. Fata ar putea să fie de origine est-europeană. Părinţii ei s-ar opune iniţial, dar în final s-ar lăsa convinşi.

Dacă toate astea lasă impresia că a fi cronicar sportiv ar fi cel mult o treabă superficială este fiindcă chiar aşa stau lucrurile. Dar asta nu înseamnă deloc că e o meserie de lepădat. Şi nici că eu, recunosc, aş fi cu totul nepotrivit pentru aşa ceva.

*

La terminalul A ne transformăm în doi călători veterani. Eu stau la rând la United, în timp ce Vicki se duce la toaletă şi cumpără asigurări de zbor. Se dovedeşte până la urmă că e la fel de familiarizată cu aeroporturile ca şi mine. Când lucrurile luau o întorsătură urâtă cu Everett cap-fioros, m-a informat ea în ascensor, obişnuia să conducă până la noul aeroport din Dallas, să privească la avioanele care decolau şi să-şi imagineze că ar putea fi şi ea la bordul unuia dintre ele.

— Dacă ai fi rămas un an în aeroportul acela, a zis ea zâmbind şmechereşte, ca un ospătar, în timp ce ne îndreptam spre sala cu lumini sclipitoare, plină de ghişee, pasageri şi persoane

care nu-i scapă din ochi pe cei dragi, i-ai fi putut vedea acolo pe toţi oamenii din lume. Şi în mod sigur l-ai fi văzut pe Charley Pride de pe puţin o sută de ori.

Vicki crede, de asemenea, că poliţele de asigurare pentru zborul cu avionul sunt cea mai bună afacere din lume şi n-am de gând să o contrazic, deşi o sfătuiesc să nu mă numească pe mine beneficiarul ei.

— Sigur că *nu*, spune ea, vag scârbită. Întotdeauna desemnez R.C. Church drept moştenitoarea mea, indiferent de domeniu.

— E perfect atunci, spun eu, deşi noi doi n-am discutat niciodată despre religie.

— Am trecut la catolici când m-am măritat cu Everett, dacă vrei să ştii, spune ea şi se uită ciudat la mine. Catolicii fac enorm de mult pentru spitale. Şi Papa e un bătrânel de treabă, după părerea mea. Înainte de asta eram o metodistă împuţită, ca toată lumea din Texas, în afară de baptişti.

— Foarte bine, zic eu şi o strâng uşor de braţ.

— Libertatea de a alege, spune ea şi o şterge spre automatele pentru asigurări.

Mă simt incomparabil mai bine acum. Locurile publice au întotdeauna acest efect terapeutic asupra mea, în ceea ce mă priveşte funcţionând exact opusul agorafobiei. Îmi place aerul împărtăşit în mod liber în public. Într-un fel, mă simt în elementul meu. Chiar şi terminalele autocarelor Greyhound, cu atmosfera lor gălbuie, şi staţiile de metro, unde totul pare obscur, pe mine mă fac să mă simt bine, creându-mi senzaţia că locul acela a fost prevăzut special pentru ca eu şi semenii mei să putem fi împreună. Când eram însurat cu X, uram săptămânile ucigătoare de vară pe care le-am petrecut iniţial la Clubul Huron Mountain şi, mai târziu, la Sumac Hills, în Birmingham, unde tatăl ei era membru fondator. Nu puteam să sufăr ambianţa aceea încremenită, tipică privilegiaţilor, zgomotele timorate şi înăbuşite ale unei exclusivităţi specifice Vestului Mijlociu. Mi se părea că era nociv pentru copii, aşa că încercam mereu să îl iau pe Ralph şi să o ştergem amândoi la Grădina Zoologică din Detroit şi la Grădina Botanică din Belle Isle, ba o dată am mers chiar până la Arboretum, în Ann Arbor. X avusese parte

toată viaţa numai de privilegii – cluburi, mese rezervate, loje speciale în tribune, la meciuri –, deşi eu cred că toate astea nu înseamnă nimic dacă ai suficientă tărie de caracter încât să treci senin mai departe, ceea ce ea a ştiut să facă.

În timp ce studiez panoul cu plecări, zăresc de partea cealaltă o faţă cunoscută, dar sper să scap fără să mă observe. Este mutra lungă a lui Fincher Barksdale. Fincher ţine în mână plicul alb cu biletul de la United şi are pe umăr o geantă TWA mare, pentru golf. Fincher este internistul meu şi, cum spuneam, am fost la el ca să mă interesez în legătură cu palpitaţiile mele, dar mi-a spus că, probabil, e ceva legat de vârstă, că mulţi bărbaţi, când se apropie de patruzeci de ani, suferă de simptome inexplicabile din punct de vedere medical şi că după un timp toate astea, pur şi simplu, trec de la sine.

Lung, deşirat, cu mâini păroase, vag efeminat şi mişcând din fund când merge, Fincher face parte din categoria celor din sud, care de obicei devin avocaţi plictisiţi sau medici, şi pe care eu nu pot să-i sufăr, deşi, când am venit iniţial în Haddam şi eram o mică celebritate, cu poza publicată în *Newsweek*, X şi cu mine ne-am împrietenit cu el şi soţia lui, Dusty. El a absolvit Vanderbilt, fiind mai mare decât mine cu pe puţin trei ani, deşi pare mai tânăr. Şi-a făcut rezidenţiatul în medicină internă la Hopkins, şi, deşi nu-mi place deloc de el, mă bucur că îl am ca doctor. Încerc să mă prefac grăbit şi întorc capul, privind pe fereastra mare spre cerul mohorât din Newark, dar sunt convins că Fincher m-a zărit deja şi aşteaptă să se convingă că l-am văzut şi eu, dar refuz să deschid gura până nu ciripeşte el primul.

— Ia te uită cine-i aici. Unde-ai şters-o, aşa, frate Frank?!

E glasul de bariton al lui Fincher şi, fără măcar să mă uit, ştiu că îşi înăbuşă un rânjet insolent, dezgolindu-şi dinţii albi, şi că se uită larg, de jur-împrejur, ca să vadă dacă nu cumva prin preajmă se mai află vreun cunoscut. Întinde spre mine o mână moale, fără să îmi ofere de fapt vreo atenţie. Nu suntem foşti colegi de confrerie. El a făcut parte din asociaţia universitară Phi Delt, deşi la un moment dat a sugerat că s-ar putea să fim înrudiţi printr-o mătuşă îndepărtată, o ramură Bascombe a familiei lui, din Memphis. Dar i-am zdrobit rapid iluziile.

— În interes de serviciu, Fincher, spun eu cu nonşalanţă, scuturându-i mâna lungă şi osoasă, cu speranţa că Vicki nu se va întoarce prea curând.

Fincher e mare crai şi precis ar jubila să mă pună într-o situaţie jenantă în faţa tovarăşei mele de călătorie. Unul dintre dezavantajele locurilor publice este că, uneori, ai prefera să dai bani din buzunar decât să trebuiască să te întâlneşti cu persoane pe care n-ai nici un chef să le vezi.

Fincher poartă o pereche de pantaloni verzi penibili, cu mici embleme roşii ca nişte cruciuliţe, un pulover albastru de la clubul de golf Augusta National şi mocasini negri moi, cu ciucuri de piele. Îmbrăcat aşa, ca un papagal, precis se pregăteşte să ia avionul spre vreo destinaţie cunoscută jucătorilor împătimiţi de golf – Kiawah Island, unde are un apartament, în parteneriat cu cineva, sau San Diego, unde merge la congrese medicale, de şase sau opt ori pe an.

— Dar tu, Fincher, încotro ? întreb eu, fără pic de curiozitate.

— Dau o fugă până în Memphis, Frank, doar până în Memphis, aşa, fiindcă e sărbătoare.

Fincher se leagănă pe călcâie şi zornăie nişte mărunţiş în buzunare. Nu pomeneşte nimic de nevastă-sa. „De când a murit tăticul, Frank, mă duc acolo mai des, să ştii. Mama se descurcă minunat, slavă Domnului. Prietenele ei nu o lasă nici o clipă singură.“ Lui Fincher îi place întotdeauna să facă pe măscăriciul când vorbeşte, comportându-se de parcă toată lumea din jur a auzit de părinţii şi familia lui şi abia aşteaptă prilejul să afle ultimele noutăţi. Arată tânăr, dar se poartă de parc-ar avea şaizeci şi cinci de ani.

— Mă bucur, Fincher, mă bucur.

Arunc o privire către ghişeele de la Delta şi Allegheny, să văd dacă nu cumva vine Vicki. Dacă aflu că Fincher zboară în acelaşi avion cu noi, schimb compania aeriană.

— Frank, voiam să îţi povestesc despre o mică afacere pe care o am în vedere. Am vrut să îţi spun şi deunăzi, la cabinet, dar m-am luat cu altceva şi am uitat. Merită neapărat să iei în considerare această posibilitate. A trecut vremea marilor investiţii de capital, dar încă se mai poate face câte ceva la o scară mai mică.

— Noi urmează să plecăm într-un minut, Fincher. Vorbim poate săptămâna viitoare.

— Ohoho, şi cu cine suntem *noi*, Frank, mă rog?

O mare greşeală din partea mea. N-am făcut decât să-i dau prilejul lui Fincher să-şi vâre din nou nasul în treburile mele, ca un copoi.

— Cu o prietenă, Fincher.

— Aha, înţeleg. Păi, Frank, nu durează nici un minut ce vreau eu să-ţi spun, dacă tot suntem aici. Ştii, împreună cu nişte băieţi vreau să dau drumul la o crescătorie de nurci, mai la sud, în Memphis, Frank. Ăsta a fost visul meu dintotdeauna, nu ştiu de ce naiba.

Fincher îmi zâmbeşte prosteşte, de parcă s-ar minuna şi el singur de asta. Pun pariu că acum visează la ferma aia a lui tâmpită, pe care o vede parcă aievea cu ochii lui albaştri, mici, terni şi mohorâţi, ca de şopârlă. Incontestabil, are o privire de idiot.

— Nu ar fi prea cald pentru nurci, totuşi?

— Oh, sigur, Frank, dar o *să fie* aer condiţionat. În mod cert. Nici nu s-ar putea altfel, să ştii. Da' şi suma de început e colosală, să ştii.

Fincher încuviinţează din cap ca un bancher, în timp ce în căpăţâna lui blondă şi grizonată se conturează, spre entuziasmul său, un întreg puzzle de proaspete speculaţii financiare. Îşi îndeasă ambele mâini în buzunare, făcând să zornăie puternic chestiile pe care le-o fi având înăuntru. Totuşi, în momentul de faţă, eu cercetez fascinat părul lui Fincher, rărit deasupra frunţii, cum se vede acum, când a aplecat capul şi priveşte ritualic la spectatorii lui. Are o tunsoare care aminteşte de frizura blondă a lui Tab Hunter prin 1959, părul un pic înspicat cu alb, ca un saleu stropit cu sare şi cu o idee de fixativ inodor ca să stea cum trebuie. Este prototipul perfect al americanului-din-sud-în-exil, genul de filfizon care păşeşte cu vârfurile tălpilor spre interior şi se preumblă pe strada principală îmbrăcat ca o ţoapă – un soi întâlnit oriunde, numai în sudul Americii *nu*. La Vandy, era băiatul din Memphis, înăltuţ şi studios, aspirând la o lume mai largă – frezat, bronzat, blazat, cu pantofi albi de piele moale, curea şic şi cămaşă Oxford largă

şi cu mâneci lungi, mâinile vârâte adânc în buzunare, arogant de plictisit, şi totuşi extrem de satisfăcut şi obişnuit să privească lucrurile din turnul său de fildeş. (În esenţă, cam la fel ca acum.) La Hopkins, a cunoscut o fată din Goucher şi s-a însurat cu ea, dar ea nu putea suferi sudul Statelor Unite şi tânjea după suburbiile din zona metropolelor, de parcă ar fi fost Atena lui Pericle, iar de atunci Fincher a avut toată libertatea să îşi zornăie mărunţişul din buzunare şi să facă pe fantele pe lângă terenurile de golf, alături de alţi renegaţi sudici, care, cum spuneam, formează un contingent frumos. Când va veni cumplita zi în care Fincher va trebui să dea socoteală pentru tot, eu vreau să fiu departe, pe o barcă, n-am nici o îndoială în privinţa asta.

— Frank, spune Fincher, care a continuat să peroreze despre ferma de nurci, în timp ce eu mă gândeam la câte-n lună şi-n stele. Nu crezi că ar fi o realizare excepţională pentru noul Sud american? Te interesează şi pe tine treburile astea, nu-i aşa?

— Nu prea, spun eu, iar adevărul e că nu mă interesează deloc.

— Păi, ştii şi tu, Frank, toată lumea a crezut că Tom Edison era nebun, nu-i aşa?

Fincher trage din buzunarul de la spate plicul cu biletul de avion şi se bate cu el peste palmă, rânjind.

— Eu am convingerea că toată lumea l-a considerat pe Edison un tip inteligent, Fincher.

— OK. Ştii foarte bine la ce mă refer, băiete.

— Asta e gândire prospectivă, Fincher, aici îţi dau dreptate.

Şi pe chipul lui Fincher se aşterne subit o expresie de stupefacţie, ca şi cum acesta era semnalul pe care l-ar fi aşteptat. Şi, vreme de câteva momente, ne cufundăm amândoi în tăcere, în mijlocul pasagerilor care se vânzolesc în jurul noastru, exact cum am sta, probabil, împreună la fereastră, sus în Petroleum Club din Memphis, întorcând ideile pe toate părţile şi savurând cu anticipaţie petrecerea câmpenească din anul următor de la Commodore – distracţie ca la Ole Miss. Nu ştiu cum s-a făcut, dar într-un fel sau altul Fincher a reuşit să rămână într-o lumină favorabilă, în ciuda rezervelor mele apropo de ferma de nurci, iar pentru asta chiar îl admir.

— Ştii, Frank. Probabil că nu ţi-am spus niciodată asta, zice Fincher, mişcând înţelepţeşte din cap, ca un bătrân din sfatul tribului. Te admir extraordinar pentru ceea ce faci şi pentru felul cum îţi trăieşti viaţa. Mulţi dintre noi ar vrea să facă la fel, dar le lipsesc curajul şi vocaţia.

— Ceea ce fac eu nu e deloc dificil, Fincher. Probabil că ai fi la fel de bun ca mine, presupun. N-ar strica să încerci, dacă vrei.

Dar simt cum în interiorul pantofilor mi s-au chircit degetele.

— Măi, pe mine poate doar să mă ţii legat în lanţuri şi să mă baţi cu bâta de trei ori pe zi ca să mă faci să scriu ceva, Frank, să ştii. Păi, mă apucă pandaliile şi când trebuie să completez o reţetă.

Şi Fincher îşi coboară colţurile gurii, chipurile abătut. Ştie perfect în sinea lui că ar putea practica meseria mea la fel de bine ca mine şi, foarte probabil, chiar mai bine, dar simte nevoia să îmi facă un compliment nesincer.

— Şi multora dintre noi le-ar plăcea enorm să plece într-o mică escapadă cu o asistentă medicală dulce foc, mai adaugă Fincher, făcându-mi cu ochiul.

Mă întorc să-mi arunc privirea prin sala aglomerată şi o văd pe Vicki venind iute înapoi cu poliţele ei de asigurare, păşind cu dificultate din cauza tocurilor înalte din plastic. Are alura unei secretare care se îndreaptă grăbită către un copiator de documente, cu coatele scoase în afară ca să-şi menţină echilibrul, călcând de parcă ar avea picioare de lemn. Fincher *a văzut-o* şi a recunoscut-o de pe holurile spitalului, aşa că acum m-a prins.

Fincher a adoptat subit vechiul stil golănesc, pe care şi l-a perfecţionat în clubul Phi Delt, de la Vanderbilt, şi are de gând să mă ia peste picior sau să scoată de la mine o mărturisire picantă. Ne învăluie o stânjeneală cumplită. Tipul e şi mai neserios decât mă aşteptam, aşa că sunt foarte precaut, ca orice bărbat care are ceva demn de a fi apărat – deşi mor de ciudă că m-am lăsat momit într-o conversaţie cu el. Există riscul ca Fincher să-mi strice dinainte toată plăcerea, or să dea naiba dacă o să-l las să-mi facă aşa ceva.

— Ce-ar fi să nu-ţi mai bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala, Fincher? zic eu şi îi arunc o privire asasină.

Îmi vine să-i trag un pumn în nas, să-l umplu de sânge pe pantalonii lui penibili şi să-l trimit pachet înapoi în Memphis, cu cusături peste tot.

— Măi-măi-măi.

Fincher ridică bărbia şi face o jumătate de pas înapoi, privind peste umărul meu spre Vicki.

— Hai să ne comportăm ca nişte albi şi nişte persoane adulte, Frank.

— Nu mai sunt căsătorit, spun eu, feroce. Pot face ce vreau, fără nici o problemă.

— Da, într-adevăr.

Fincher rânjeşte cu toţi dinţii, dar spre Vicki, nu spre mine. Mă văd nevoit să depun armele şi nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva Fincher a bătut exact aceeaşi cărare înaintea mea.

— Hei, ca să vezi ce poate da peste tine dacă nu eşti în gardă, spune Vicki, înşfăcându-mă ferm de braţ şi zâmbind răutăcioasă spre Fincher, ca să-mi dea de înţeles că s-a prins de jocul lui.

O iubesc cum nici nu am cuvinte să spun.

Fincher bălmăjeşte ceva de genul „ce mică e lumea", dar şi-a cam pierdut din suflu.

— Am luat asigurările, spune Vicki şi flutură hârtiile în sus, arătându-mi-le; pe Fincher îl ignoră complet. S-ar putea să vezi acolo un nume cunoscut, dacă te uiţi. Am schimbat şi religia. Faţa ei drăgălaşă se urâţeşte din cauza gravităţii de care este cuprinsă. E o faţă pe care nu voiam nici s-o văd acum două clipe, dar pe care o salut acum cu multă afecţiune. Despăturesc teancul substanţial de hârtii subţiri ca foile de ceapă, emise de compania Mutual of Omaha, şi văd numele lui Vicki, aici în forma Victory Wanda Arcenault – şi al meu, trecut mai jos, ca beneficiar. Suma este de 150 000 de dolari.

— Şi cu Papa cum rămâne? întreb eu.

— E tot un moşulică de treabă, dar pe el nu o să-l *văd* niciodată, spune ea, ridicând privirea către mine şi clipind, de parcă o lumină scânteietoare tocmai ar fi explodat vizibil în jurul urechilor mele. Pe *tine* o să te văd, însă.

Mi-ar plăcea să o strâng la piept până ar chiţcăi de plăcere, dar nu în prezenţa lui Fincher. I-ar oferi ceva la care să se

gândească, or eu nu vreau să-i dau nimic. Momentam, buzele lui formează un „o“ perfect.

— Mulţam, spun eu.

— Mi-a plăcut să mi te imaginez cheltuind toţi banii ăia cu gândul la mine. Nici nu-ţi închipui ce fericită m-ar face. Ţi-ai putea cumpăra un Chevrolet Corvette – doar că probabil tu ţi-ai dori un Cadillac.

— Eu nu te vreau decât pe tine, spun eu. Oricum, vom fi împreună dacă avionul pică.

Vicki îşi rostogoleşte ochii în sus, către tavanul aeroportului pe care sclipesc lumini de cristal.

— Asta cam aşa e, nu ? Ia poliţa înapoi şi se lasă în genunchi, ca să o pună în geanta ei de voiaj.

— Păi, ar cam trebui s-o iau din loc, spune Fincher, săgetându-ne cu privirea, fiindcă tot ce s-a întâmplat acum îi cam depăşeşte puterea de înţelegere.

S-a îndoit un pic din şale şi e pe punctul de a-l cuprinde jena, un sentiment pe care el nu l-a mai avut, după toate probabilităţile, de pe puţin douăzeci de ani.

Aeroportul s-a umplut de persoane care poartă pe piept o etichetă pe care scrie „Excursie“. Au apărut de niciunde şi se scurg în direcţia porţilor 36–51. Miroase dintr-odată a dulciuri şi a alune. Un avion a fost reţinut la sol pentru pasagerii întârziaţi şi un sentiment de uşurare ne înconjoară ca o adiere de primăvară.

— Mă bucur că te-am văzut, Fincher, zic eu.

Lui Fincher, firește, i-a pierit aerul de crai, iar eu răsuflu uşurat că o să scap, în fine, de mutra lui gravă de Icabod.

— Îhî, ba bine că nu, zice Vicki şi se uită la Fincher cu scârbă, o privire pe care el pare să o accepte cu recunoştinţă.

— Cred că ne lasă să intrăm un pic mai devreme, spune Fincher, afişând un zâmbet scurt.

— Drum bun, îi zic eu.

— Salutare, mersi, zice Fincher şi îşi saltă crosele pe umărul lui ciolănos.

— Ai grijă să n-o bagi în lac, spune Vicki.

Dar Fincher s-a îndepărtat suficient încât să nu o mai poată auzi; mă uit în urma lui, cum își potrivește pasul cu ceilalți pasageri, veniți de la Buffalo. Își ține crosele de golf sus, pe spinare, și e fericit că se află în mijlocul unor necunoscuți, pregătit să poarte o conversație pe cinste și să ciupească un braț drăgălaș, în timpul zborului spre sud.

— Tu și Fincher nu vă prea aveți la inimă, nu? întreb eu, pe un ton camaraderesc.

— Cam așa ceva.

Vicki e în genunchi, cu mâinile vârâte până la coate în geanta ei de voiaj, scormonind la fund după ceva. Urmează să ne validăm biletele.

— Face glume proaste. Genul de tip care vine pe furiș și te atacă pe la spate, dacă înțelegi ce vreau să zic. E soi rău. Toate ne ferim de el, să știi.

— Te-a atacat și pe tine pe furiș, pe la spate?

— Nu, asta-i bună! exclamă ea și mă privește uluită. Ce prostii îți pot trece prin cap. Eu am întotdeauna grijă cine e în spatele meu.

— Dar tu la ce crezi că mă gândesc eu?

— Se vede pe fața ta la ce te gândești.

— Sunt doar gelos, spun eu. Nu ți-ai dat seama?

— N-am de unde să știu.

Scoate o sticluță de parfum din geantă, o deșurubează și și-o trece peste linia gâtului și brațe, în timp ce stă în genunchi pe pardoseala aeroportului. Zâmbește în sus, spre mine, în stilul ei lasciv, cum știu că știe cât îmi place.

— Nu ai de ce să-ți faci griji, domnule, dacă vrei să știi. Ești pe locul întâi, iar locul al doilea nu s-a inventat.

— Povestește-mi despre Fincher, atunci.

— Altă dată, poate. Oricum, nu vei fi deloc surprins, te asigur.

— Ai rămâne surprinsă dacă ai știi ce mă poate surprinde.

— Și ceea ce nu *mă surprinde* pe mine. Niciodată.

Se ridică în picioare și mă ia de mână, în timp ce așteptăm să ne vină rândul la bilete. Are palma umedă și în aer miroase a Chanel No.5.

— Ai câștigat.

— Corect. Sunt câştigătoare până la capăt, spune ea, pe un ton vesel.

Şi dacă aş putea face clipa să dăinuie – pierdut în visare, anticipând pe rând un zbor neprimejdios, o prăbuşire fatală, un succes răsunător, un eşec amar zdrobitor –, aşa aş face, şi n-aş mai pleca deloc din acest aeroport, nu aş mai vrea niciodată să fiu cu nimeni, nici să mă întorc la mine însumi, şi n-aş mai şti niciodată ce va urma, aşa cum trebuie întotdeauna să ştii, deşi este mereu la fel, acelaşi tu aflat în aşteptare.

4

În avion, ne trezim în Vestul Mijlociu de cum ne ocupăm locurile. Tot spaţiul pentru călători al jetului nostru 727 vibrează, practic, de farmecul dual al acestei zone. Stewardese voinice, cu zâmbete care parcă spun: „Hei, dacă vrei o să te iubesc după ce ajungem cu bine jos", depozitează bagajele de mână ale pasagerilor. Vicki pliază cureaua genţii, o vâră înăuntru şi predă geanta cu totul.

— Vai, ce minunăţie de valijoară! exclamă o blondă trupeşă pe nume Sue, punându-şi mâinile în şold, cuprinsă de o admiraţie copleşitoare. Neapărat trebuie să i-o arăt şi lui Barb. Ni s-a acrit de genţile noastre nasoale. Încotro mergeţi, oameni buni? Surâsul lui Sue dezgoleşte un canin lung, cumva maroniu, dar altminteri e o tipă binevoitoare şi veselă. Aş putea jura că tatăl ei a fost în Forţele aeriene şi că are o sumedenie de frăţiori foarte sportivi. Oricum, a văzut multe la viaţa ei.

— De-troit, anunţă Vicki, cu mândrie, uitându-se la mine pe furiş.

Sue înclină capul pe umăr, cu mândrie.

— Oh, să vedeţi ce frumos e la Detroit.

— Da, abia aştept să ajung, spune Vicki, zâmbind cu gura până la urechi.

— Splendid, efectiv, splendid, spune Sue şi pleacă să se ocupe de distribuirea cafelelor.

Peste tot în jurul meu, aproape imediat, oamenii încep să discute; au voci blânde şi un pic nazale, tonuri vag sentimentale, pe care le ţin minte de când eram la facultate. Toţi par originari din Detroit, merg probabil acasă în vacanţă; nu s-ar zice că mai sunt şi alţii care merg spre vest în vizită, ca noi.

Cineva de lângă noi afirmă că a stat până târziu la televizor ca să urmărească un întreg teledon, încât după aceea a trebuit să lipsească două zile de la serviciu. Altcineva s-a dus cu „ia-mă-nene" într-o excursie la pescuit, dar a avut necazuri cu motorul şi a eşuat în Bad Axe pentru tot weekendul. Altul începuse să studieze la Wayne State şi se înscrisese în confreria Sigma Nu, dar de Crăciunul trecut lucra din nou la firma de debitat tablă a lui taică-său. S-ar putea spune, desigur, că interiorul oricărui mijloc de transport modern te duce cu gândul la Vestul Mijlociu american. Spaţiile de depozitare perfect încadrate deasupra, de o parte şi de cealaltă a culoarului, scaunele pastel confortabile şi rabatabile, măsuţele-tăviţă care dispar funcţional şi impresia că poţi căpăta orice-pofteşti-în-limite-raţionale. Toate, produse ale ingeniozităţii tipice Vestului Mijlociu american, la fel de sigur cum valsul e vienez.

Peste puţin timp, Barb şi Sue vin înapoi şi se lansează într-o serie de întrebări şi răspunsuri cu Vicki pe tema genţii ei de voiaj, fiindcă ele nu au mai văzut niciodată vreuna exact la fel, iar Vicki e foarte încântată de discuţie. Barb e o tipă bondoacă, cu părul blond-zmeuriu, cu prea mult fond de ten şi pudră pe faţă şi cu mâinile cam butucănoase. O interesează nişte chestii numite „preţuri de referinţă" şi „valoare medie adăugată", precum şi dacă o geantă identică nu s-ar găsi de vânzare, poate, şi la buticul Hudson dintr-un mall din apropierea blocului de apartamente din Royal Oak, unde stă ea; se dovedeşte că a studiat merceologia comerţului cu amănuntul la colegiu. Vicki zice că ea şi-a luat geanta de la Joske, dar că n-are idee în ce alte magazine ar mai putea exista, iar pe urmă fetele vorbesc un pic despre Dallas (Barb şi Sue au locuit amândouă acolo, în perioade diferite); Vicki spune că ei îi plac un magazin numit Spivey şi un restaurant din Cockrell Hill – Atomic Ribs. Toate trei se simt excelent împreună. Pe urmă, dintr-odată, constat că suntem în aer şi că urcăm în continuare, peste Munţii Watchung acoperiţi de nori şi un râu industrial, de un verde-albastru strălucitor, spre Pennsylvania, îndreptându-ne către Lake Erie; fetele se retrag la treburile lor. Vicki ridică brusc cotiera şi se vâră lângă mine pe şirul nostru de trei scaune; coapsa ei strânsă

în țesătura lucioasă e tare ca un fund de tigaie, după răsuflarea ei adâncă îmi dau seama cât de excitată e. Am lăsat mult în urmă atmosfera furtunoasă de azi-dimineață.

— La ce te gândești dumneata, domnule, ia spune?

Și-a petrecut perechea de căști roz în jurul gâtului.

— La coapsa ta apetisantă și la ce mult mi-ar plăcea să o trag spre mine.

— De ce nu, în fond?! Oricum, nu te-ar vedea nimeni, decât eventual Suzie și Barbara, iar pe ele nu le deranjează, atâta vreme cât nu începi să-ți dai jos hainele de pe tine. În fine, de fapt sunt sigură că nu la asta te gândeai tu. Îmi cunosc eu marfa, șmecherule.

— Mă gândeam la Camera ascunsă. Cutia poștală vorbitoare. Cred că n-am văzut ceva mai caraghios în viața mea.

— Da, și mie îmi plac. Bătrânul Allen Funk. Mi s-a părut că l-am văzut într-o zi la spital. Am auzit că locuiește prin apropiere. Dar nu era el. Ai observat cât de mult seamănă uneori oamenii unii cu alții? Dar nici asta nu era, sunt sigură. Mai bine te las să continui.

— Ești o fată deșteaptă.

— Am memorie bună, o calitate de care ai nevoie ca asistentă medicală. Dar nu sunt de fapt deșteaptă. Dacă aș fi fost, nu m-aș mai fi măritat cu Everett, de asta poți fi sigur, adaugă ea, umflându-și obrajii și zâmbind spre mine. N-ai de gând să-mi spui și mie ce gânduri te tot frământă?

Mă apucă bine cu amândouă mâinile de braț și strânge. Am observat că îi place să te strângă tare, ori de câte ori are ocazia.

— Dacă nu-mi spui, te strâng până deschizi gura și vorbești. E puternică, probabil tot o cerință indispensabilă în cazul unei asistente medicale; totuși, sunt sigur că de fapt nu-i prea pasă ce-mi trece mie prin cap.

În realitate, desigur, nici nu am ce să-i răspund. Neîndoielnic, mă gândeam la ceva, dar constat că toate lucrurile la care mi se întâmplă să mă gândesc îmi zboară complet din minte și sfârșesc prin a nu mi le mai aminti deloc. Cu o asemenea trăsătură de caracter, era dificil și adesea plictisitor să fiu un bun scriitor. Ori trebuia să mă apuc să scriu imediat tot ceea ce-mi trecea prin minte în orice moment din zi sau din noapte,

când se întâmpla să-mi treacă prin minte, ori, dacă nu, uitam complet la ce mă gândisem, ceea ce am păţit frecvent la sfârşitul perioadei când lucram la roman. Până la urmă, am fost fericit să uit tot şi să nu mai notez nimic. Un scriitor autentic trebuie să fie mai atent, bineînţeles, or, pe mine nu mă prea pasiona ideea de a fi atent.

În orice caz, eu nu cred că e o idee prea bună să vrei să ştii la ce se gândesc oamenii (chestia asta te-ar descalifica iremediabil ca scriitor, pentru că, în fond, ce altceva înseamnă literatura decât că cineva ne povesteşte la ce se gândeşte altcineva). În opinia mea, există pe puţin o sută de motive pentru care nu merită să vrei să afli asemenea lucruri. Oamenii nu spun niciodată adevărul, oricum. Şi mintea celor mai mulţi oameni, ca a mea bunăoară, nu conţine niciodată ceva demn de relatat, în care caz se apucă doar să inventeze o chestie de-a dreptul ridicolă, probabil, în loc să spună adevărul – adică, nu mă gândeam la nimic. În varianta opusă, bineînţeles, există riscul să ţi se spună *chiar* adevărul despre ce gândeşte cineva, ceea ce s-ar putea dovedi a fi un lucru pe care nu vrei să-l auzi sau care te scoate din minţi, şi care ar fi fost de preferat să rămînă strict personal, oricum. Ţin minte că, pe când eram încă un puşti de vreo cincisprezece ani, în Mississippi – exact înainte de a pleca la Lonesome Pines –, un prieten de-al meu a murit într-un accident de vânătoare. Exact în seara următoare stăteam cu Charlieboy Neblett (unul dintre puţinii mei prieteni din Biloxi) afară, în maşina lui Charlieboy, bând bere şi văitându-ne fiindcă ne păruse bine că Teddy Twiford murise, apoi iertându-ne unul pe celălalt pentru asta. Dacă mama lui Teddy ar fi apărut acolo chiar atunci şi ne-ar fi întrebat la ce ne gândeam, ar fi rămas stupefiată să afle ce prieteni mizerabili avusese bietul Teddy. Deşi noi nu eram deloc nişte prieteni mizerabili. Sunt lucruri care îţi trec prin minte de la sine, şi nu e vina ta pentru asta. Aşa am învăţat eu toate astea atunci, demult – că nimeni nu trebuie să fie tras la răspundere pentru ceea ce gândeşte şi că, în general, nu-i treaba ta să ştii ce gândesc ceilalţi. Dezvăluirile complete nu fac bine nimănui, niciodată, plus că, oricum, există totuşi destui oameni pe lume suficient de interiorizaţi încât

asemenea dezvăluiri să nu fie din start nici pe departe credibile. Ca să nu mai vorbim că asta e de fapt o intruziune.

Îmi amintesc chiar că libaneza pe care am cunoscut-o la Berkshire College mi-a zis, după ce i-am mărturisit cât de mult o iubeam: „Îți voi spune întotdeauna adevărul, doar dacă, desigur, nu te voi minți". Ceea ce, inițial, nu mi s-a părut deloc o idee prea grozavă; deși rumegând mai bine lucrurile după o vreme mi-am dat seama că aveam, de fapt, un noroc excepțional. Mi se promitea ceva inedit, adevăr *și* mister – o combinație deloc simplă. Asta însemna că vor fi lucruri importante pe care le voi ști sau nu, că puteam conta pe asta, puteam să visez și să meditez la asta, să-mi fac griji din cauza asta, dacă eram cumva într-atât de idiot, ceea ce nu eram, în timp ce tot ce trebuia să fac de fapt era să accept, urmând să fiu eliberat pentru totdeauna.

Era adepta deconstructivismului literar și avea mintea antrenată pentru acel gen de distincție. Reușea să conceapă o strategie pornind de la un fapt de viață: în ce măsură poți ajunge să cunoști cu adevărat un om. Într-o foarte mică măsură. Deși eu nu cred că, în cele trei luni fulminante pe care le-am petrecut împreună, m-a mințit vreodată. Nu a existat niciodată motivul! Am avut grijă de asta, nepunându-i niciodată vreo întrebare la care răspunsul să nu fi fost deja evident. E posibil ca eu și X să ne fi putut înțelege mai bine, de fapt, dacă ea ar fi încercat să aplice cu mine această stratagemă și n-ar fi insistat să-i explic totul în seara aceea când stăteam printre rododendroni, minunându-mă de constelațiile Gemeni și Casiopeea, în timp ce lada ei de zestre se risipea în fumul care ieșea pe hornul casei. Ar fi înțeles exact ce însemna situația mea disperată – un indiciu de iubire și inevitabilitate, în loc de o trădare în dragoste. Deși nu vreau să mă lamentez din cauza asta. Lui X îi merge excelent acum, presupun, din multe puncte de vedere. Iar dacă nu mai manifestă aceeași certitudine în viață, ca odinioară, nu e nicidecum o tragedie, și cred că se va simți și mai bine pe măsură ce va trece timpul.

Când copilotul își vâră capul prin draperia de la compartimentul de călători și ne salută jovial, Vicki a ațipit deja, cu capul pe o pernuță, cu gura un pic întredeschisă. Am vrut să-i arăt

Lacul Erie, pe deasupra căruia tocmai trecem acum, verde şi scânteietor, cu cenuşiul Ontario mai încolo, în faţa noastră. A obosit de prea multă nerăbdare, iar eu vreau să fie plină de energie pentru mica noastră excursie instant. Poate să vadă lacul şi când o să zburăm înapoi spre casă şi să lenevească pe urmă în pat, duminică seara, când o să ne întoarcem de la părinţii ei.

Am păţit un lucru ciudat aseară şi aş vrea să spun câte ceva despre asta, fiindcă se leagă de toată povestea aia cu dezvăluirea completă şi fiindcă nu mi-a mai ieşit din minte de atunci. Este, bineînţeles, ceva ce nici nu mă gândeam să-i povestesc lui Vicki.

De doi ani, sunt membru al unui mic grup din oraş, în care ne-am adunat cei în cauză şi pe care l-am numit – cu un pragmatism admirabil – Clubul Bărbaţilor Divorţaţi. Suntem cinci membri în total, deşi componenţa s-a schimbat de vreo două ori, având în vedere că un tip s-a recăsătorit şi s-a mutat din Haddam la Philadelphia, iar altul a murit de cancer. În ambele cazuri s-a nimerit să apară altcineva exact la ţanc pentru a completa locul rămas vacant, fiindcă ne-a plăcut tuturor ideea de a fi cinci, întrucât e o cifră care pare să asigure un echilibru. Au fost câteva situaţii când puţin a lipsit să nu mă retrag din club, dacă poate fi numit „club", ţinând seama de faptul că nu sunt nici pe departe prototipul de membru şi că nu simt, sau cel puţin nu *mai* simt, că aş avea nevoie de sprijinul clubului. De fapt, tot ce se întâmplă acolo mă plictiseşte cumplit, iar de când am început să mă concentrez asupra propriului meu sine, am avut senzaţia că am depăşit momentul critic şi că voi putea reîncepe să-mi trăiesc viaţa. Dar am avut motive întemeiate de a rămâne încă membru. Nu am vrut să fiu primul care pleacă, dacă tot aveam de ales. Mi se părea un gest de un egoism meschin – să mă grozăvesc că „mie mi-a trecut", în timp ce ceilalţi probabil că nu şi-au revenit încă, deşi nici unul nu a recunoscut vreodată că de fapt rolul clubului este de a ne susţine reciproc. În primul rând, nici unul dintre noi nu e genul de tip sufletist, care să te îmbie la confesiuni. Toţi suntem oameni cu studii superioare. Unul e bancher. Unul lucrează la un institut de cercetări din localitate. Altul predă la seminarul teologic şi, în fine, ultimul e analist financiar. Suntem, mai

degrabă, un grup de bărbaţi glumeţi şi neconvenţionali, care preferăm să facem haz de necaz decât să luăm lucrurile prea în serios. În general, ne place să ne ducem la August, unde pufăim din trabucuri, vorbind tare şi gălăgios ca nişte oameni de afaceri, şi chefuim o dată pe lună. Sau, altă posibilitate, ne îngrămădim cu toţii în vechiul microbuz al lui Carter Knott şi plecăm să vedem un meci la Philadelphia sau mergem la o partidă de pescuit pe malul fluviului, unde avem un aranjament special cu Ben Mouzakis, la Paramount Show Boat Dock.

Deşi mai există un motiv pentru care nu părăsesc clubul. Şi anume faptul că *nici unul* din toţi cinci câţi suntem nu e genul de tip care să facă parte dintr-un club pentru bărbaţi divorţaţi – nici unul dintre noi, de fapt, nu pare potrivit pentru un orăşel ca Haddam – având în vedere circumstanţele specifice fiecăruia. Şi, totuşi, suntem aici de fiecare dată, speriaţi şi timizi ca nişte recruţi într-un pluton de execuţie, străduindu-ne să fim vorbăreţi şi politicoşi ca nişte rotarieni – încheind seara, indiferent unde am fi, cu discuţii despre viaţă, sport şi afaceri, aplecaţi solemn cu coatele pe genunchi, unii cu capătul ţigării roşu, în timp ce barca se întoarce spre debarcaderul luminat sau înainte de a se lua ultima comandă la Press Box Bar pe Walnut Street, încercând să fim cu toţii cât mai amabili unii cu alţii, dar fără destăinuiri de natură personală. De fapt, ne cunoaştem foarte puţin şi, uneori, abia reuşim să schimbăm câteva replici, până ni se aduce băutura la masă. De asemenea, au existat momente când abia aşteptam să plec, jurându-mă în sinea mea că nu voi mai veni niciodată. Dar, ţinând seama de firea noastră, cred că relaţia aceasta reprezintă maximum la care am putea spera fiecare vreodată, în materie de prietenie. (Sub acest aspect, X are perfectă dreptate în ceea ce mă priveşte.) În orice caz, comunităţile de genul orăşelului Haddam nu sunt locul în care să înflorească o prietenie. Şi, chiar dacă nu pot spune că ne simpatizăm unii pe alţii, pot afirma cu certitudine că nici nu ne *detestăm*, ceea ce s-ar putea să fie exact chintesenţa tuturor prieteniilor care nu s-au legat cu persoane pe care să le fi cunoscut dinainte de a ajunge să-ţi dai seama că trăieşti pe lumea asta – ceea ce este valabil pentru mine şi, presupun, şi pentru ceilalţi,

deşi nu-i cunosc suficient de bine pentru a putea spune cu certitudine că aşa e.

Ne-am cunoscut – toţi cinci, în formula originală – fiindcă ne-am înscris cu toţii la cursurile „Din nou în acţiune" de la liceul din Haddam, cursuri concepute special pentru oameni ca noi, care nu ne simţim confortabil în cluburile civice obişnuite. Eu am făcut parte dintr-unul numit „Preşedinţii americani din secolul XX şi politica lor externă". Doi din ceilalţi tipi erau în „Principiile acuarelei" sau „Să vorbim deschis" şi obişnuiam să ne adunăm în jurul cafetierei în pauze, ferindu-ne să ne uităm la femeile divorţate, amărâte, triste, slăbănoage, care voiau să plece acasă cu noi ca la 4 dimineaţa să înceapă să bocească. Şi aşa, din aproape în aproape, când am ajuns pe la jumătatea programului de cursuri, începusem deja să mergem împreună la August, pălăvrăgind despre excursii la pescuit în Alaska şi meciuri de baseball, semnalându-ne reciproc tipicurile şi tabieturile şi atribuindu-ne porecle haioase, de genul „Knot-head" pentru Carter Knott; „Basset Hound" pentru Frank Bascombe; „Jay-Jay" pentru Jay Pilcher – care, după nici un an, a murit singur în casă, cu o tumoare la creier despre care nici măcar nu a ştiut vreodată. Toţi, efectiv, prototipul perfect al personajului Babbitt, chiar dacă într-o oarecare măsură eram şi noi conştienţi de asta.

Într-un fel, probabil, s-ar putea spune că toţi eram şi suntem încă fără nici un rost şi că ştim asta, dar că încercăm, pur şi simplu, să ne instalăm în „fără-de-rostul" nostru, într-un mod cât mai confortabil, manierat şi cuminte. Şi, poate, singurul motiv pentru care nu ne-am retras este fiindcă nu am putut găsi un motiv suficient de întemeiat pentru a o face. Când vom găsi un motiv hotărâtor, fără nici o îndoială că ne vom retrage cu toţii imediat. Şi e posibil ca eu să mă apropii de acel moment.

Dar ăsta nu este neapărat esenţialul, cât mai degrabă o modalitate de a ajunge la el.

Ieri a fost ziua excursiei noastre de primăvară la pescuit, ca să prindem cambule şi bibani de mare, cu plecare din Brielle. Knott-head Knott a făcut toate aranjamentele şi, deşi Ben Mouzakis nu ne lasă niciodată o barcă pe mână, cu toţi banii pe care i-i dăm, ci de obicei mai ia în după-amiaza aceea un

grup de tipi simpatici şi ne duce el pe toţi cu barca, la preţul iniţial, ştiind că o să povestim despre asta în Haddam şi că vom veni oricum înapoi la anul, dar şi fiindcă cred că, sincer, îi place compania noastră. Suntem cu toţii buni prieteni pe parcursul acelei după-amiezi.

Plecasem din Haddam prost-dispus, cum mi se întâmplă în fiecare an înainte de ziua de naştere a lui Ralph. Plouase foarte devreme, dimineaţa, exact ca azi, dar când am ajuns la sensul giratoriu din Neptune şi am virat spre sud, către Shore Points, ploaia s-a mutat în Amboys, lăsându-mă scăldat în suprarealele raze ale soarelui de pe ţărmul mării şi în vuietul traficului de pe Shark River, fără să mă deosebesc cu nimic de oricare dintre concetăţenii mei din New Jersey.

Firește, îmi doresc acest gen de anonimat. Iar în New Jersey există nenumărate locuri în care te poţi bucura de aşa ceva. Aruncând o privire fugitivă spre ecluzele podului de la Avon şi de-a lungul debarcaderelor cu curse zilnice, unde fâlfâie fanioanele de plastic iar briza dansează la mal, mă conving că în locul oricăruia dintre indivizii voinici, îmbrăcaţi cu bermude, care aşteaptă nerăbdători, împreună cu nevestele lor voinice, ca *Sea Fox* să acosteze sau ca *Jersey Lady* să ridice ancora, aş putea foarte bine să fiu eu, plecând la pescuit în Mantoloking sau Deauville. Asemenea identificări aleatorii mi se par întotdeauna un exerciţiu util. Mai bine să crezi că eşti la fel ca semenii tăi, decât să îţi închipui – ca unii profesori pe care i-am cunoscut eu la Berkshire College – că nu ar mai putea fi nimeni ca tine sau în locul tău, ceea ce e o demenţă şi te conduce garantat spre melancolia după o viaţă care nu a existat niciodată şi spre ridicol.

Oricând am putea fi şi altcineva, din aproape toate punctele de vedere. Acceptaţi realitatea.

Deşi, posibil din cauza emotivităţii mele, ieri tipii în bermude de la debarcader nu mi s-au părut prea optimişti, de la distanţă. Aveam impresia că tot încercau să plece de lângă neveste, călcând crăcănaţi pe scândurile pontonului, cu braţele încrucişate, cu mutre ţâfnoase sub razele soarelui pal, roşi pe dinăuntru de pesimismul tipic celor din Jersey, care le sădea

în suflet teama că s-ar putea să le meargă prost azi – că, de fapt, lor *nu le putea* merge bine. Dacă o să-i pârlească cineva la bani pentru vreun serviciu inutil sau nesemnficativ; dacă nevasta o să aibă rău de mare şi vor fi nevoiţi să vină repede cu barca la mal; dacă n-o să prindă nici un peşte şi vor eşua la sfârşitul zilei în faţa unei farfurii amărâte de ciorbă pescărească într-un jalnic birt pescăresc de la doi paşi de casă! Cu alte cuvinte, puteau sfârşi prin a regreta tot ce avea să urmeze; mai bine să înceapă de pe-acum. Îmi venea să zbier la ei: Hei, fiţi veseli! Norocul vă poate surâde când nici nu v-aşteptaţi. S-ar putea să vă meargă din plin azi. E posibil să vă distraţi pe cinste, aşa că haideţi, hopa-sus, în barcă. Deşi nu prea aveam dispoziţia necesară pentru aşa ceva.

Dar, după cum s-a dovedit până la urmă, nici că s-ar fi putut să am mai multă dreptate. Ben Mouzakis închiriase jumătate din ambarcaţiune unei familii de greci – Spanelis – din satul lui natal, de lângă Parga, din Insulele Ionice, şi bărbaţii divorţaţi au adoptat cu toţii cea mai frumoasă purtare, acţionând ca ambasadori ai bunăvoinţei într-o misiune de bun augur: au ajutat femeile să-şi mânuiască undiţele lor boante, au prins fâţele maronii în cârlige ca să tragă la peşte şi au descurcat firele mulinetelor, când mâinile nedibace smuceau înapoi de undiţă. Grecii aveau metoda lor de a agăţa momeala, fiindu-le de aceea mai greu să cureţe perfect cârligele, aşa că foarte mult timp a fost ocupat cu deprinderea acestei proceduri. Până la urmă, Ben Mouzakis a făcut cinste cu nişte vin, iar pe la ora şase pescuitul s-a încheiat, cele câteva cambule prinse la „reciful secret" au fost puse la gheaţă, radioul a fost reglat pe un post grecesc din New Brunswick şi toată lumea – bărbaţii divorţaţi şi familia Spanelis (doi bărbaţi, trei femei drăguţe şi doi copii) – s-a aşezat înăuntru în lunga cabină de pe punte, cu coatele pe genunchi, dând amabil din cap, ţinând în mână paharul cu vin şi discutând solemn, cu genul de toleranţă cumsecade manifestată îndeobeşte faţă de vecini, despre diverse lucruri: valoarea drahmei, Melina Mercouri şi excursia la Yosemite pe care familia Spanelis o plănuia pentru iunie, dacă le ajungeau banii până atunci.

Până la urmă am fost mulţumit de felul cum au ieşit lucrurile ieri. Uneori, mă năpădeşte o cumplită senzaţie de deznădejde

când sunt cu aceşti bărbaţi, ca atunci când presiunea atmosferică scade brusc. Deşi în alte dăţi a fost şi mai rău decât ieri. Ceva din ei – toţi sunt tipi serioşi, buni la suflet – mi se pare că îi face teribil de visători, cu mult mai visători decât sunt eu. Iar oamenii visători adesea nu fac casă bună împreună, orice s-ar crede. Oamenii visători au prea puţin să-şi ofere unii celorlalţi, manifestând tendinţa de a-şi neutraliza reciproc starea de reverie, reducând-o la un moft prostesc. Nenorocirea nu are nevoie de companie – fericirea, da. Acesta este şi motivul pentru care am învăţat că trebuie să evit tovărăşia altor cronicari sportivi, atunci când nu lucrez – mă feresc de ei ca de nişte peşti răpitori –, având în vedere că, adesea, cronicarii sportivi sunt cei mai visători oameni cu putinţă. E, totodată, şi un alt motiv pentru care nu-mi place să rămân în Gotham după ce se întunecă. Ajunge să bei mai mult de un pahar, cu băieţii de la birou, la Wally's, o bombă faimoasă de pe Third Avenue, şi spaimele coboară cu efect de cianură direct din tavanul fals de tinichea şi din lămpile Tiffany. Genunchiul începe să-mi salte pe sub masă şi, în trei minute, mi-a pierit toată convingerea, rămân prostit ca o cizmă şi nu mai vreau nimic decât să stau aşa şi să mă zgâiesc la imaginile de pe perete, la ornamentele de pe tavan sau la felul în care în oglinzile din barul din spate se reflectă o încăpere diferită decât aceea în care mă aflu eu, ori să îmi imaginez cu plăcere ce bucurie va fi pentru mine drumul până acasă. Un grup de cronicari sportivi îţi poate îngusta perspectiva în cel mai cumplit mod imaginabil, întrucât cei mai răi dintre ei sunt îndeobşte persoane cinice, care nu caută decât drame false în germenii înfrângerii omeneşti.

În afară de asta, ce anume mă împinge totuşi să bat în retragere chiar şi în faţa unei conversaţii mărunte cu cineva care gândeşte ca mine, când nu există motiv de panică, nici cea mai mică urmă de cinism, şi când în principiu, cel puţin, îmi place ideea de camaraderie (altminteri de ce aş merge la pescuit cu Bărbaţii Divorţaţi)? Pur şi simplu, faptul că nu suport să ştiu că lucrurile sunt bătute în cuie, că posibilităţile se îngustează din cauza meschinului impact al faptelor – chiar şi simpla camaraderie. Nutresc mereu speranţa că o mare surpriză se va ivi

în locul unde a fost dintotdeauna posibil să apară – camaraderie între oameni de aceeaşi profesie; prietenie între egali; pasiune şi iubire romantică. Doar că, atunci când lucrurile se concretizează nu mai suport şi o iau la fugă cât pot eu de repede – la Vicki; ori în sălița pentru micul dejun, unde veghez toată noaptea zgâindu-mă prin cataloage sau scriind o bună cronică sportivă; ori la vreo femeie dintr-un oraş îndepărtat, pe care ştiu că nu o voi revedea niciodată. E ca atunci când erai mic şi visai la vacanţa cu părinţii; numai că, atunci când excursia se încheia, constatai că din visele tale nu mai rămăseseră decât nişte resturi şi spaima că toată viaţa va fi cam la fel – rămăşiţele viselor tale aruncate pretutindeni în jurul tău. Probabil că întotdeauna îmi va fi teamă că la *asta*, se rezumă totul.

Chiar şi aşa, m-am simţit destul de bine când am mers la pescuit cu Bărbaţii Divorţaţi. De obicei nu închiriez nici o undiţă cu mulinetă, ci prefer să mă fâţâi pe punte şi să mai schimb câte o vorbă cu bărbaţii care pescuiesc de mama focului, să le aduc berea, să stau jos în cabina pasagerilor şi să mă uit la televizor sau să mă duc sus, ca să stau lângă Ben şi să urmăresc sonarul de pe bordul de pilotaj, atunci când peştii apar ca nişte nori de metal alb pe postavul verde închis al apei. Ben nu ţine minte niciodată cum mă cheamă, deşi după o vreme mă recunoaşte drept un tip pe nume John, şi conversăm pe diverse teme cum ar fi economia, vasele de pescuit ruseşti sau baseballul, după care Ben e ahtiat şi care servesc drept un bun catalizator al comunicării de la om la om.

În excursia de ieri, mi-am încheiat ziua făcând ce-mi place cel mai mult: stând în picioare în dreptul parapetului de fier de lângă prora, pe *Mantoloking Belle*, şi holbându-mă la luminile ca nişte nestemate de pe ţărmul din New Jersey, care sclipeau tot mai intens pe măsură ce se lăsa întunericul nopţii. M-am simţit plin de încântare şi iluzii – ca un nou Columb sau ca un pelerin, când vede pentru prima oară cum continentul visurilor lui prinde formă în amurg. Planurile mele pentru seară prevedeau să fiu la Vicki la opt, să îi fac surpriza de a o invita la o cină intimă la restaurantul german Truegel's, de pe malul râului, la Lambertville – pentru a sărbători două luni de

dragoste –, iar apoi să mergem repede la ea acasă. Per ansamblu, proiectul nu era rău deloc.

Ceva mai încolo de locul unde stăteam eu, tot lângă parapet şi zgâindu-se ca şi mine la paietele nopţii, era Walter Luckett, pansiv ca un judecător, după cum stătea de zgribulit, cu coatele pe balustrada metalică şi probabil înfrigurat, în seara răcoroasă de primăvară.

Walter este cel mai proaspăt membru al Clubului Bărbaţilor Divorţaţi. A venit în locul lui Rocko Ferguson când Rocko s-a recăsătorit şi s-a mutat la Philadelphia, fiindu-ne recomandat de Carter Knott, care îl cunoştea de la Harvard Business School. Walter este din Coshocton, Ohio, a studiat la Grinnell şi pronunţă „Ohio" ca şi cum ar începe şi s-ar termina cu un „U". Este analist pentru industrii speciale la firma Dexter & Warburton din New York şi chiar are mutra specifică unei asemenea profesii, cu ochelari cu ramă de baga şi părul tuns scurt, lins pe cap. Îl mai zăresc uneori pe peronul gării când plec la serviciu, dar foarte rar se întâmplă să schimbăm o vorbă. De fapt, în rest nici nu mai ştiu altceva despre el. Carter Knott mi-a povestit că soţia lui Walter, Yolanda, l-a părăsit şi a fugit la Bimini cu un instructor de schi nautic; că ăsta a fost un şoc enorm pentru el, dar că acum părea „să facă faţă mai bine situaţiei". Oricare dintre noi ar fi putut păţi aşa ceva, desigur, iar Clubul Bărbaţilor Divorţaţi părea soluţia ideală pentru el.

Din când în când, am mai dat o fugă la Weirkeeper's Tavern după unsprezece noaptea – fac chestia asta uneori ca să văd finalul la sport pe un ecran mare – şi acolo l-am găsit pe Walter, un pic cherchelit şi foarte limbut. Odată a răcnit la mine: „Hei, Frank! Unde-s muierile, mă?!", după care n-am ştiut cum să ies mai repede de-acolo.

Altă dată, eram în The Coffee Spot la ora cinei, când a apărut şi Walter. S-a aşezat la aceeaşi masă cu mine, în separeul pe care-l rezervasem, şi am discutat despre Jaycees[1] şi ce şleahtă

---

1 *United States Junior Chamber*, cunoscută sub denumirea de *Jaycees*, este o organizaţie civică şi de formare profesională pentru persoanele cu vârste cuprinse între 18 şi 40 de ani.

de impostori considera el că erau toţi cei de-acolo, precum şi despre calitatea lenjeriei de mătase pe care o poţi procura prin intermediul majorităţii cataloagelor. Unele produse, spunea el, erau fabricate în Coreea, dar cele mai bune proveneau direct din China; era una dintre industriile de care se ocupa el. Şi pe urmă am rămas, pur şi simplu, aşa multă vreme – o sută de ani, aşa mi s-a părut –, în timp ce căutam fiecare unde să poposim cu ochii, până când în cele din urmă i-am fixat unul asupra celuilalt. Şi atunci am stat şi ne-am holbat unul la altul timp de patru, poate cinci minute oribile, dar efectiv oribile, ca apoi Walter să se ridice şi să iasă din local, fără să fi comandat nimic sau să mai fi spus vreun cuvânt. De atunci, nu a mai pomenit niciodată de momentul acela groaznic, iar eu, sincer să fiu, am încercat să îl evit, iar de două ori ştiu că a intrat pe uşă în August, m-a văzut şi a ieşit imediat – un lucru pentru care îl respect. Când suntem toţi, cred că cel mai mult îmi place de Walter Luckett. Nu are ce căuta într-un club de bărbaţi divorţaţi nici cât mine, dar e dispus să facă o probă, nu fiindcă îşi închipuie că ar ajunge cumva să-i placă până la urmă sau că e un lucru pe care şi l-ar fi dorit dintotdeauna, ci pentru că este într-un fel ultimul lucru pe care îşi putea imagina că l-ar face pe lume, ăsta fiind şi motivul pentru care simte nevoia să-l facă. Ar trebui să ştim toţi ce ne aşteaptă la capătul funiei şi care e senzaţia când ajungi acolo.

— Tu ştii, Frank, de ce-mi place mie să stau aici, lipit de parapet, şi să privesc departe spre ţărm ? a zis Walter încetişor, după ce eu mă ambiţionasem să nu scot nici un cuvânt.

— De ce, Walter ? Spune-mi !

Mă şi miram că mă remarcase. Walter prinsese un singur biban toată după-amiaza, cel mai mare dintre toţi bibanii capturaţi, iar după aceea renunţase la pescuit şi se cuibărise cu o carte pe una dintre banchete.

— Îmi place să văd lucrurile dintr-un unghi diferit decât cel pe care îl am îndeobeşte. Înţelegi ce vreau să spun ?

— Sigur, am zis eu.

— Stau acolo captiv în propria-mi viaţă zi de zi. Apoi mă îndepărtez nici doi kilometri de ţărm şi e întuneric, şi brusc totul pare altfel. Mai frumos. Nu-i aşa ?

Walter întoarce capul spre mine. Nu e un bărbat masiv, iar în seara asta, îmbrăcat cu un șort alb, o bluză albastră de tenis, care îi e destul de largă, și pantofi ușori, pare chiar și mai scund.

— Pare mai frumos. Probabil de-asta și venim aici, în larg.

— Corect, a spus Walter și a privit lung, câteva momente, înspre coasta care sclipea orbitor în întunericul nopții, în timp ce apa clipocea lovind într-o latură a bărcii.

Departe, în față, vedeam roata mare din Asbury Park, iar mai spre nord, inevitabil, strălucirea de ghețar a New Yorkului. Era ca o consolare să văd toate luminile acelea și să știu că alți oameni își duceau viața acolo, în timp ce a mea se petrecea aici. Și, pe moment, mi-a părut bine că venisem în excursie și m-am gândit că Bărbații Divorțați erau niște tipi foarte de nădejde, în fond. Cei mai multi dintre ei, de fapt, erau înăuntru, în cabina principală, chefuind cu familia Spanelis, distrându-se pe cinste.

— Știi, Frank, totuși eu nu văd întotdeauna așa lucrurile, a spus Walter, pe un ton sobru, împreunându-și strâns palmele peste balustradă și sprijinindu-se pe antebrațe.

— Și cum le vezi de obicei, Walter?

— OK. E o poveste nostimă. Când eram mic, locuiam în estul statului Ohio, de unde plecam în călătorii lungi, cu familia, prin țară. Ajungeam destul de departe, oricum. Din Coshocton, care e în partea de răsărit a statului Ohio, ne duceam tocmai la Timewell, adică în partea de vest a statului Illinois. Tot drumul îl făceam printr-un ținut de șes, înțelegi. Toate districtele alea identice, unul după altul. Și mi-aduc aminte că stăteam în mașină, lângă soră-mea, care se juca de-a capacele de la roți sau de-a plăcuțele de înmatriculare norocoase sau mai știu eu ce altă bazaconie, și mă concentram să reții diverse lucruri – o casă sau poate un siloz ori o ridicătură de pământ, sau doar o turmă de porci, ceva de care să-mi pot aminti pe drumul de întoarcere. Astfel încât să fie la fel pentru mine, ca și cum totul ar fi făcut parte din aceeași experiență neîntreruptă, presupun. Probabil că fiecare face asta. Eu, oricum, *încă* mai fac așa. Tu nu?

Când Walter s-a uitat la mine, ochelarii lui au prins un licăr din luminile țărmului, care-au clipit spre mine.

— Aici, cred că sunt exact invers decât tine, Walter, i-am spus eu. Mie șoseaua nu mi se pare niciodată la fel, la dus și

la întors. Uneori chiar am impresia că m-aş putea întâlni cu mine însumi în maşinile pe lângă care trec. Realitatea e că uit ce-am văzut, aproape imediat, deşi, în general, am tendinţa să uit o mulţime de lucruri.

— E mult mai bine să fii aşa, a opinat Walter.

— Mie în felul ăsta lumea mi se pare mai interesantă.

— Probabil că va trebui să învăţ şi eu asta, a spus Walter şi a scuturat din cap.

— Te necăjeşte ceva, Walter? am spus eu – şi n-ar fi trebuit s-o fac, întrucât am încălcat regulile Clubului Bărbaţilor Divorţaţi, care spun că pe noi nu ne interesează să ne exprimăm sentimentele.

— Nu, a răspuns Walter, melancolic. Nu mă necăjeşte nimic.

Şi a rămas o vreme privind departe spre coasta întunecată a statului New Jersey – luminile caselor rectangulare de pe plajă punându-ne cumva în legătură cu viaţa optimistă care se trăieşte acolo.

— Hai să te întreb ceva, Frank, a spus Walter.

— Sigur.

— Tu ai cui să te destăinui?

Walter nu s-a uitat la mine când a zis asta, deşi am simţit cumva că faţa lui netedă era, în acelaşi timp, tristă şi optimistă.

— Nu prea am, ca să fiu sincer, am zis eu. Adică, n-am pe nimeni.

— Nu i te destănuiai nici măcar soţiei tale?

— Nu, am spus eu. Am discutat cu ea despre diverse lucruri, de nenumărate ori. Asta e cert. Dar poate că tu şi eu nu înţelegem acelaşi lucru prin posibilitatea de a te destăinui. Eu, unul, nu sunt o persoană foarte ascunsă.

— Bine. Asta e bine, a spus Walter.

Îmi dădeam seama că era contrariat, dar şi satisfăcut totodată de răspunsul meu; oricum, cel mai mult conta că îi oferisem cel mai bun răspuns de care eram capabil.

— Frank, ne vedem mai târziu, a spus Walter pe neaşteptate şi m-a bătut amical pe braţ, după care a făcut câţiva paşi pe punte, în întuneric, spre locul unde unul dintre bărbaţii Spanelis mai pescuia încă, deşi era beznă pe apă şi se răcorise destul de

mult afară, aşa că am intrat în cabină şi am urmărit la televizor câteva pase dintr-un meci de baseball al echipei New York Yankees.

Totuşi, după ce am ajuns la mal, ne-am luat cu toţii la revedere, bărbaţii divorţaţi au donat peştii pescuiţi – câţiva bibani şi nişte cambule – copiilor Spanelis, iar eu am păşit pe pietrişul din parcare spre maşină, pregătindu-mă să mă duc direct la Vicki, s-o răpesc şi să mergem până la Lambertville, dar, târşâind din tălpile pantofilor lui uşori în timp ce se plimba pe lângă automobilul meu, îl găsesc pe Walter Luckett, care, văzut aşa pe întuneric, aducea în mod straniu cu un tip care voia să împrumute nişte bani.

— Hei, ia te uită, Wally, tu erai ?! am zis eu pe un ton vesel, pregătindu-mă să bag cheia în broasca portierei.

Aveam un ceas la dispoziţie ca să ajung acolo, aşa că mă cam grăbeam. Vicki se culcă devreme seara, chiar şi dacă nu trebuie să se ducă la serviciu a doua zi dimineaţă. Îşi tratează cu multă seriozitate profesia de asistentă medicală, aşa că ţine neapărat să fie vioaie şi voioasă, întrucât e convinsă că mulţi dintre pacienţii ei nu au pe nimeni care să îi înţeleagă în nenorocirea prin care trec. Drept urmare, orice-ar fi, nu mă duc niciodată la ea după ora opt seara.

— Ce viaţă, măi, Frank, nu-i aşa ? a zis Walter şi s-a rezemat de aripa din spate a maşinii mele, cu braţele încrucişate, privind parcă amuzat cum ceilalţi bărbaţi divorţaţi şi familia Spanelis ieşeau din parcare, în automobilele lor, spre Route 35, cu luminile farurilor legănându-se strălucitoare în bezna nopţii. Claxonau toţi şi chiuiau, iar puştanii Spanelis ţipau cu vocile lor piţigăiate.

— Da, Walter, aşa e.

Am deschis portiera şi m-am oprit să mă uit la el pe întuneric. Şi-a îndesat mâinile în buzunare şi şi-a strâns umerii. Un pulover deschis la culoare îi acoperea parţial spatele, cu mânecile atârnând libere, în vechiul stil dezinvolt al cluburilor rustice.

— Eu zic că totuşi viaţa asta e frumoasă, să ştii.

— Dar nu se poate plănui nimic dinainte, nu ?

— În nici un caz.

— Sunt atâtea lucruri pe care nu le poţi anticipa, dar în acelaşi timp totul pare prestabilit şi clar.

— Am impresia că ţie ţi-e frig, Walter.

— Hai să-ţi fac cinste cu un pahar, Frank.

— Nu pot în seara asta. Am alte treburi.

Şi i-am zâmbit conspirativ.

— Doar una mică, să ne încălzim oasele. Uite, dăm o fugă până dincolo, la Manasquan.

Vizavi de parcare era Manasquan Bar, un han în stil pescăresc, ca un hambar mare cu acoperişul în pantă, cu o firmă roşie deasupra, pe care scria BAR. Ben Mouzakis investise în local împreună cu fratele nevesti-sii, Evangelis, aşa cum mi-a povestit el mie odată, când vorbeam pe punte despre paravane fiscale.

— Eh, ce zici, mă ? a spus Walter şi a pornit într-acolo. Hai să bem un pahar, Frank.

Nu voiam să-mi închei seara bând la cârciumă cu Walter Luckett. Voiam să gonesc înapoi cu maşina până la Vicki şi apoi în molcomul Lambertville, în timp ce ultimele pâlpâiri din lumina soarelui se agăţau încă de cer, către apus. Amintirea cumplitelor veşnicii petrecute în The Coffee Spot mi s-a profilat subit în gând şi puţin a lipsit să nu sar în maşină şi să n-o şterg de-acolo ca un *desperado.* Dar n-a fost aşa. Am rămas locului şi m-am uitat la Walter, care traversase deja jumătate din spaţiul de parcare, întorcându-se acum spre mine, îmbrăcat cu şortul lui alb şi cu puloverul pe umeri, cu un aer pe care nu-l pot descrie decât drept jalnic. Şi n-am putut să-l refuz. Eu şi Walter aveam ceva în comun – ceva insignifiant, dar incontestabil totuşi, după cum dovedea alura lui jalnică. Walter şi eu eram amândoi bărbaţi, asta lăsând la o parte orice Vicki sau Lambertville.

— Doar un pahar, am spus eu în bezna din parcare. Am o întâlnire.

— O să ajungi la timp, a zis Walter, pierdut acum în lumina pâcloasă care venea de pe ţărmul oceanului, de la Brielle. Am eu grijă să nu întârzii, îţi promit.

În Manasquan, Walter a comandat un whisky, eu am comandat un gin şi, vreme de câteva momente, am păstrat o tăcere jenantă, holbându-ne la pozele vechi din spatele barului, care înfăţişau trofee pescăreşti obţinute în apele din largul pontonului.

Parcă era şi Ben Mouzakis în câteva dintre imagini – un tânăr vânjos, cu ceafa groasă, personaj tipic anilor 1950, cu un rânjet smintit de imigrant, fără cămaşă, cu muşchii înfoiaţi, stând în picioare lângă alţi bărbaţi mai înalţi, în pantaloni kaki, şi vreo două sute de peşti morţi înşiraţi pe o grindă.

Pe dinăuntru, barul Manasquan – o bombă din lemn întunecoasă, cu scânduri de brad şi iz de gudron – este în realitate unul dintre localurile unde prefer să merg când mă deplasez pe distanţe scurte. În oricare altă ocazie, nu m-ar fi deranjat câtuşi de puţin să fiu acolo. Are un bar lung din lemn de tec, cu un model cvasinautic, şi nimeni nu încearcă să intre în vorbă cu tine, deşi băutura e servită cinstit şi la un preţ rezonabil pentru o zonă turistică de la malul mării. Uneori, sosind prea devreme pentru excursia noastră, am mai intrat aici: m-am aşezat pe un scaun la bar, mi-am cumpărat un hamburger gustos şi unsuros, după care m-am simţit ca acasă, citind un ziar sau uitându-mă la televizor, alături de cei câţiva pescari cu căciuli bleumarin tricotate, care stau ghemuiţi şi mormăie în capătul barului, plus o femeie sau două, care mişună prin sală, răţoindu-se la străini. Este genul de local unde ai fi fericit să treci drept clientul casei, deşi, până la urmă, îţi dai seama că, în fond, nu ai nimic în comun cu nimeni de-acolo, în afară de o anumită stare de spirit inefabilă, de care doar tu ai habar.

— Frank, tu ai făcut vreodată sport? a întrebat Walter de-a dreptul, după ce am contemplat amândoi îndelung şi cu multă atenţie localul.

— Nu, Walter, dar am fost un mare amator de sport, i-am spus eu şi, ca să-l fac să se simtă bine, i-am zâmbit larg.

Era limpede că un gând nu-i dădea pace şi, cu cât îi dădea drumul mai repede, cu atât puteam şi eu să-mi iau tălpăşiţa mai iute spre treburile mele.

Walter mi-a surâs ironic, strâmbând dezaprobator din nas şi împingându-şi în sus ochelarii, spre frunte. Walter, mi-am dat seama, era de fapt un tip arătos, şi asta mi-l făcea simpatic. Nu e deloc uşor pentru oamenii cu un fizic frumos să fie ei înşişi, sau chiar doar să încerce să fie ei înşişi. Şi intuiam că Walter încerca să fie el însuşi în acel moment, iar din această

cauză îmi era simpatic, deşi preferam să spună odată ce avea de spus.

— Ai făcut facultatea în Michigan, parcă, a spus Walter.

— Exact.

— Asta înseamnă Ann Arbor, nu East Lansing.

— Exact.

— Ştiu că e altceva, a încuviinţat gânditor din cap Walter şi a pufnit iar pe nas. Nu aveai cum să fii sportiv acolo, înţeleg asta. E ca o fabrică, efectiv.

— N-a fost chiar aşa de rău.

— Eu am făcut sport la Grinnell. Oricine putea fi sportiv acolo. Nu era mare scofală, deşi sunt sigur că acum au crescut pretenţiile. N-am mai fost acolo niciodată de atunci.

— Nici eu n-am mai fost în Ann Arbor. Ce sport ai făcut?

— Lupte. Categoria 65 de kilograme. Eram în competiţie cu cei de la Carleton, Macalester şi aşa mai departe. Nu eram prea bun, oricum.

— Dar astea sunt şcoli bune, totuşi.

— *Sunt* şcoli bune, a spus Walter. Deşi nu se prea aude nimic despre ele. Presupun că tot omul vrea să discute despre sport, nu-i aşa?

Walter se uita cu gravitate la mine.

— Câteodată, da, am spus eu. Dar pe mine nu mă deranjează. Ca să fiu sincer, sunt oameni care se pricep la sport mult mai bine decât mine. Formează toţi un grup de inşi cumva inocenţi, iar discuţiile pe teme sportive au efectul pozitiv de a ne face să ne simţim mai aproape unii de alţii.

Nu ştiu ce mă apucase să mă adresez lui Walter pe tonul acesta sentenţios, de parcă eram Grantland Rice într-un discurs după dineu, decât poate faptul că lăsa impresia că îşi dorea aşa ceva şi, sincer vorbind, era singurul lucru care-mi trecea prin minte în acel moment. (Este, de asemenea, adevărat că sunt absolut convins de tot ce am spus şi că e de o mie de ori mai bine aşa decât să-ţi dai aere vorbind despre vreo carte, pe care eventual doar tu ai citit-o.)

Walter agita gheaţa din pahar, folosindu-şi degetul.

— Care ar fi, după tine, partea cea mai neplăcută a slujbei tale, Frank? Mie, unul, nu-mi place să plec în deplasări, şi totuşi sunt obligat să o fac. Precis că ai şi tu aceeaşi senzaţie, nu?!

— Nu pot spune că mă deranjează să călătoresc, nu, am zis eu. Nici nu ştiu dacă m-aş mai putea lipsi acum de o serie de aspecte legate de aceste deplasări. Mai ales acum, când am rămas singur acasă.

— OK, sigur.

Walter a băut dintr-o sorbitură whisky-ul din pahar şi, din aceeaşi mişcare, a făcut semn cu degetul să i se mai aducă unul.

— Bun, vasăzică drumurile nu sunt o problemă pentru tine. OK, bravo, e bine.

— Cred că aspectul cel mai dificil în slujba mea, Walter, dacă tot m-ai întrebat, este că oamenii se aşteaptă ca lucrurile să se amelioreze când apar eu. Dacă vin să le iau un interviu sau dacă scriu despre ei sau doar îi sun la telefon, toţi vor să se îmbogăţească. Şi nu mă refer la bani. Lucrul ăsta face parte din iluzia firească a profesiei mele. Realitatea e că uneori putem să nu înrăutăţim situaţia, dar că alteori putem s-o facem totuşi. Totuşi, de obicei, nu putem îmbunătăţi lucrurile pentru ceilalţi indivizi, luaţi separat. Reuşim însă, uneori, să ameliorăm situaţia pentru grupuri de indivizi. Şi nici asta întotdeauna.

— Interesant.

Walter Luckett dădea aprobator din cap, de parcă numai interesant n-ar fi fost.

— La ce te referi, când spui că situaţia se poate înrăutăţi?

— Vreau să zic că uneori poţi avea senzaţia că situaţia s-a înrăutăţit, prin simplul fapt că nu s-a îmbunătăţit. Nu ştiu dacă m-am mai gândit până acum la asta, am zis eu. Dar cred că aşa e.

— Oamenii nu au nici un drept să creadă că altcineva le-ar putea face viaţa mai bună, a spus Walter, pe un ton sobru. Dar este exact ceea ce îşi doresc cu toţii, asta aşa e. De acord cu tine.

— Nu ştiu cine şi ce drepturi are, am spus eu. Ar fi frumos, însă, dacă am putea face asta. Presupun că am crezut şi eu cândva că aş putea.

— Eu, nu, a spus Walter. Dovadă, căsnicia mea mizerabilă.

— Este o dezamăgire, într-adevăr. Adică nu căsnicia în sine e o dezamăgire, ci numai faptul că se sfârşeşte.

— Probabil.

Walter se uita la pescarii din capătul barului, unde lumina era difuză, şi unde stăteau toţi ghemuiţi la o partidă de cărţi cu grăsanul de Evangelis. Unul dintre bărbaţi a râs zgomotos, apoi altul a băgat cărţile de joc în buzunar, rânjind sarcastic, după care conversaţia a continuat în şoaptă. Aş fi dat orice numai să pot arunca un ochi la cărţile acelea de joc şi să pot râde copios cu pescarii, în loc să fiu eşuat pe uscat cu Walter.

— Înseamnă că pe tine căsnicia nu te-a dezamăgit deloc? m-a întrebat Walter, pe un ton care mie mi s-a părut cumva jignitor. Walter a atins cu vârful degetelor lui fine paharul cu whisky, după care m-a privit acuzator.

— Nu. A fost o căsnicie efectiv minunată. Din câte mi-aduc eu aminte.

— Soţia mea este în Bimini, a zis Walter. Fosta mea soţie, aşa ar trebui să spun acum. S-a dus acolo cu unul pe care îl cheamă Eddie Pitcock, un tip pe care nu l-am văzut în viaţa mea şi despre care nu ştiu nimic, în afară de nume, pe care l-am aflat de la detectivul particular angajat de mine. Aş fi putut afla mult mai multe chestii. Dar la ce bun? Eddie Pitcock, ăsta e numele lui. Nu ţi s-ar părea ciudat ca nevastă-ta să fugă de-acasă cu un bărbat pe care să-l cheme aşa?

— E doar un nume, Walter.

Walter şi-a încreţit nasul şi a pufnit scurt.

— Corect. Aici ai dreptate. Oricum, n-am nici un chef să vorbim despre chestia asta, Frank.

— Hai să vorbim despre sport, atunci.

Walter şi-a pironit privirile pe fotografiile cu peşti din spatele barului şi a suflat puternic pe nări.

— Cred că am dat dovadă de trufie, târându-te aici după mine aşa, Frank. Îmi pare rău. De obicei, nu am accese de trufie. Nu vreau să fac din asta povestea vieţii mele. Walter ignorase complet propunerea mea de a purta o conversaţie sănătoasă pe teme de sport, ceea ce putea însemna că pe ţeavă exista ceva mai serios, ceva ce putea să-mi provoace regrete. Şi nici nu e o viaţă prea amuzantă. Sunt sigur de asta.

— Înţeleg, am spus eu. Poate ai vrut doar să bei un pahar şi să mergi într-un bar cu o persoană cunoscută, dar fără să trebuiască să i te confesezi. Mi se pare foarte logic. Am făcut şi eu asta.

— Frank, am fost într-un bar din New York, acum două seri, şi m-am lăsat agăţat de un bărbat. Pe urmă, am mers împreună la un hotel – Americana, dacă tot veni vorba – şi m-am culcat cu el.

Walter se încăpăţâna să se holbeze la pozele pescăreşti. Se holba atât de intens, încât am ştiut că tot ce şi-ar fi dorit mai mult în acel moment era să fie şi el unul dintre pescarii aceia în kaki, fericiţi şi mândri de trofeele lor, pe care le etalau în ziua aceea de iulie, frumoasă şi însorită, din, să zicem, 1956, când noi am fi avut, Walter şi eu, vreo unsprezece ani – presupunând că suntem de aceeaşi vârstă. Iar pentru mine fericirea ar fi fost şi mai mare în acel moment dacă aş fi putut fi şi eu tot acolo.

— Asta era ceea ce voiai să-mi spui, Walter?

— Da, a recunoscut, uluit parcă, Walter Luckett, cu un aer groaznic de serios.

— Mda, am zis eu. Nu e treaba mea.

— Ştiu asta, a spus Walter, mişcând vag bărbia în sus şi în jos, ca şi cum şi-ar fi confirmat pe ascuns o bănuială. Am ştiut asta dinainte. Sau am crezut că ştiam.

— Ei bine, perfect, atunci, am spus eu. Nu-i aşa?

— Mă *simt* destul de penibil, Frank, a zis Walter. Nu am senzaţia că am făcut ceva sordid sau ruşinos. Nu mi se pare că e scandalos. S-ar cuveni, probabil, să simt că am făcut o tâmpenie, dar nu e nici măcar asta. Mă simt doar penibil. E ca şi cum chestia asta mi-a provocat o senzaţie penibilă.

— Ai vrea s-o mai faci o dată, Walter?

— Mă îndoiesc. Sper să nu, oricum, a zis Walter. Tipul era drăguţ, atâta pot să spun. Nu era genul de filfizon în haină de piele sau aşa ceva. Cum nu sunt nici eu. Omul are o nevastă şi copii, cu care locuieşte în partea de nord a statului New Jersey. În Passaic County. Probabil că nu îl voi mai vedea niciodată. Şi nici nu voi mai face aşa ceva vreodată, sper. Deşi aş putea,

presupun. Sunt convins că oricum nu i-ar păsa nimănui dacă aş face-o, ştii?

Walter a golit tot whisky-ul din pahar şi imediat mi-a aruncat o privire tăioasă. Mă întrebam dacă nu vorbisem cumva prea tare, încât să ne fi auzit şi pescarii. Precis ar fi avut şi ei ce să comenteze despre păţania lui Walter, dacă ne-am fi gândit să-i cooptăm în discuţie.

— Walter, ce crezi că te-a făcut să-mi povesteşti despre asta?

— Cred că am vrut să-ţi povestesc, Frank, fiindcă ştiam că n-o să-ţi pese. Ştiam într-un fel ce gen de tip eşti. Iar dacă totuşi ţi-ar fi păsat, mie mi-ar fi fost mai bine oricum, fiindcă aş fi ştiut că sunt mai bun decât tine. Te admir sincer, Frank. Am împrumutat cartea ta de la bibliotecă, atunci când am intrat în grupul nostru, deşi recunosc că nu am citit-o. Dar simţeam că nu eşti genul de om care să aibă opinii şi idei preconcepute.

— Am o mulţime de opinii, am zis eu. Dar de obicei încerc să le păstrez pentru mine.

— Ştiu asta. Dar nu şi cele legate de o chestie ca asta. Am dreptate?

— Nu e treaba mea. Dacă am o opinie despre asta, îmi voi da seama mai târziu.

— Aş fi fericit dacă mie nu mi-ai spune nimic atunci, zău, dacă se poate. Nu cred că mi-ar face vreun bine. Nu consider că a fost o confesiune, Frank, fiindcă nu aştept de fapt vreo reacţie din partea ta. Şi ştiu că ţie nu-ţi plac confesiunile.

— Nu, nu-mi plac, am zis eu. Cred că în general e mai bine dacă te rezumi să priveşti lucrurile ca pe o serie de fapte izolate.

— De acord, a zis Walter, încrezător.

— Şi, totuşi, mi-ai povestit, Walter.

— Frank, aveam nevoie de un context. Cred că acesta e rostul prietenilor.

Walter făcea cuburile de gheaţă să zdrăngăne de parcă s-ar fi pregătit să pună punct discuţiei, ca la încheierea unei şedinţe.

— Nu ştiu ce să zic.

— Cred că femeile sunt mai bune la chestia asta, a spus Walter.

— Nu ştiu, nu m-am gândit niciodată.

— Frank, eu cred că femeile dorm împreună, adesea, fără nici un fel de problemă. Sunt convins că şi Yolanda a făcut asta.

Până la urmă, au capacitatea de a înţelege mai bine noţiunea de prietenie.

— Crezi că tu şi tipul acela, habar n-am cum îl cheamă, sunteţi prieteni?

— Probabil că nu, Frank. Dar noi doi, da, suntem prieteni. Pot spune că eu nu am pe lume un prieten mai bun decât tine, în momentul de faţă.

— Bun, Walter, bun. Te simţi mai bine?

Walter şi-a apăsat spaţiul dintre ochii lui căprui cu degetul mijlociu şi a răsuflat adânc.

— Nu. Nu. Nu, nu mă simt mai bine. Nici măcar nu m-am gândit că mă voi simţi mai bine, ca să fiu sincer. Nu cred că ţi-am povestit asta ca să mă simt mai bine. Cum îţi spuneam, nu voiam nimic în schimb. Am vrut doar să nu ţin secret asta. Nu îmi plac secretele.

— Bine, şi-atunci ce simţi?

— La ce te referi? a întrebat Walter, fixându-mă cu un aer straniu.

— La faptul că te-ai culcat cu un bărbat, doar nu despre asta am tot vorbit până acum?!

Am aruncat iute o privire în lungul barului. Unul dintre pescari şedea şi se zgâia la noi, spre deosebire de ceilalţi care se uitau la un televizor de deasupra casei de marcaj, urmărind un meci de baseball cu Yankees. Pescarul părea beat şi presupun că nu asculta, de fapt, ce vorbeam noi, deşi asta nu însemna că nu ar fi putut auzi ceva din întâmplare.

— Sau, în fine, despre asta mi-ai povestit. Nu ştiu, am adăugat aproape în şoaptă. O fi sau n-o fi aşa, nu ştiu.

— Tu ai fost vreodată sărac, Frank?

Walter s-a uitat la pescar, apoi din nou la mine.

— Nu. Nu propriu-zis.

— Şi eu la fel. Sau, mai bine zis, nici eu. N-am fost sărac. Dar exact aşa mă simt acum. Ca şi cum aş fi sărăcit brusc. Nu fiindcă mi-ar lipsi ceva. Nu. Nici măcar fiindcă aş putea pierde ceva. Doar că mă simt penibil, deşi probabil că nu o să mă omor.

— Crezi că aşa te simţi când eşti sărac? Penibil?

— Poate, a spus Walter. E varianta mea, oricum. Poate ai tu alta mai bună.

— Nu. Nu, zău. E perfect aşa.

— Poate că ar trebui ca toţi să fim săraci, Frank. Măcar o dată. Doar cât să ne câştigăm dreptul la viaţă.

— Poate că da, Walter. Sper să nu fie aşa, totuşi. Mie nu mi-ar plăcea deloc.

— Dar nu ai niciodată senzaţia, Frank, că parcă trăieşti deasupra vieţii, că nu trăieşti viaţa pe de-a-ntregul, până la fund?

— Nu. N-am avut niciodată senzaţia asta, Walter. Întotdeauna am simţit că îmi trăiesc viaţa din plin.

— Înseamnă că eşti norocos, a spus Walter Luckett, cu bruscheţe.

Lovea cu paharul în tejgheaua barului. Evangelis a întors capul, dar Walter i-a făcut semn cu mâna că nu avea nevoie de el. A plimbat prin gură două cuburi de gheaţă, câteva momente.

— Parcă aveai o întâlnire, bătrâne, aşa-i? Şi a încercat să surâdă, dar din cauza cuburilor de gheaţă arăta ca un cretin.

— Am avut, oricum.

— Oh, va fi bine, o să vezi, a zis Walter.

A pus o bancnotă de cinci dolari, nou-nouţă, pe bar. Probabil că avea buzunarul plin de bancnote dintr-astea. Şi-a potrivit puloverul în jurul umerilor.

— Hai să facem o plimbare, Frank.

Am ieşit din bar, trecând pe lângă pescari şi Evangelis, care stătea în picioare privind în sus la meciul de pe ecranul televizorului color. Pescarul care se holbase la noi stătea şi se holba în continuare la spaţiul unde fusesem noi.

— Mai treceţi pe-aici, băieţi, a zis Evangelis, zâmbind, dar noi eram deja afară.

Jos, pe malul canalului navigabil, în preajma apelor întunecate ale râului Manasquan, aerul nopţii era mai înviorător decât mi-aş fi imaginat, avea o prospeţime răcoroasă ca după ploaie; era o seară făcută să aline necazurile omeneşti. Deasupra apei, parâmele se loveau ca o limbă de clopot de catargele metalice, în întuneric, cu un sunet duios şi melancolic. Blocuri de apartamente luminate se înălţau pe celălalt mal al râului.

— Explică-mi şi mie ceva, te rog.

Walter a tras adânc aer în piept şi i-a dat drumul afară. Doi negri tineri, ţinând în mâini echipamentul de pescuit şi găleţile

de plastic cu momeală, se foiau agale pe puntea ambarcaţiunii *Mantoloking Belle*, pregătindu-se pentru o noapte de aventură. Ben Mouzakis stătea în cabina timonei, holbându-se în jos la ei, din întuneric.

— Dacă pot, cu plăcere, am zis eu.

În ciuda propriilor aşteptări, Walter părea să-şi mai fi revenit.

— De ce te-ai lăsat de scris?

— Oh, e o poveste lungă, Walter, am zis eu, îndesându-mi mâinile în buzunare şi furişându-mă vreo doi paşi înspre maşina mea.

— Probabil, probabil, aşa presupun şi eu. Toţi avem poveşti lungi, nu-i aşa?

— O să-ţi povestesc odată, fiindcă suntem prieteni, Walter. Dar nu acum, nu.

— Frank, să ştii că mi-ar plăcea. Efectiv, mi-ar plăcea. Bem ceva bun împreună şi îmi povesteşti tot. Fiecare dintre noi are o poveste, aşa-i?

— A mea e destul de simplă.

— Bravo, perfect. Îmi plac poveştile simple.

— Ai grijă de tine, Walter. Mâine te vei simţi mai bine.

— Şi tu ai grijă de tine, Frank.

Walter a pornit spre maşina lui, care era în celălalt capăt al parcării, dar, când a ajuns la vreo douăzeci de metri de mine, el ştie de ce, a început dintr-odată să alerge, făcându-se nevăzut în noapte, până nu i-am mai zărit vag decât şortul alb şi picioarele subţiri mişcându-se repede.

*

Central Jersey picotea într-o dulce somnolenţă primăvăratică. Diverşi DJ, tocmai până în sud, la Tom's River, anunţau în lungul falezei că era trecut de opt seara. Odată cu lăsarea nopţii, străzile se goleau de la Bangor la Cape Canaveral, iar eu am avut ghinion cu Vicki, deşi am încercat să scot un timp bun.

La Freehold, am preferat să mă opresc dracului un pic şi să sun acasă la ea, unde nu mi-a răspuns nimeni; scotea

telefonul din priză, când se culca seara. Am sunat la numărul secret al asistentelor medicale, la spital – un număr pe care nu ar trebui să-l ştiu, fiind rezervat membrilor familiei, în eventualitatea unei urgenţe; este numărul obişnuit al spitalului, dar cu zero în loc de ultima cifră. Mi-a răspuns o femeie, pe un ton speriat, şi mi-a zis că în registru domnişoara Arcenault nu figura că ar fi de serviciu. Era ceva urgent? Nu. Mulţumesc, am zis eu.

Nu ştiu ce mi-a venit, dar am sunat şi la mine acasă. Robotul telefonic a intrat în funcţiune: era vocea mea, mai veselă decât suportam eu să aud. Am mutat pe mesaje şi s-a auzit glasul profesional-managerial al lui X, comunicându-mi că urma să ne vedem a doua zi dimineaţă. Am închis telefonul, înainte ca ea să termine ce avusese de spus.

Odată, când basetul nostru, Mr. Toby, a murit călcat de o maşină care nu a catadicsit să oprească – chiar pe Hoving Road –, X, plângând, a zis că şi-ar fi dorit să poată întoarce timpul înapoi. Secunde preţioase şi fapte recuperate, pentru a încerca să faci mai bine un lucru. Iar eu mă gândeam, în timp ce săpam mormântul în spatele tufelor de forsiţia care cresc de-a lungul gardului cimitirului, că doar o femeie ar fi fost în stare să sufere într-un mod atât de deznădăjduit şi patetic pentru o simplă întâmplare. Maturitatea, aşa cum o concepeam eu, însemna să recunoşti ce era rău sau ciudat în viaţă, să accepţi că va rămâne aşa şi să mergi înainte, alegând partea bună a lucrurilor. Doar că exact după asta tânjeam şi eu acum! Să-mi fie dată înapoi o oră preţioasă; o parte din tristele dezvăluiri ale lui Walter să fie amânate până la o dată ulterioară – aşadar, nicidecum partea bună a lucrurilor, nu?!

Care este adevărata măsură a prieteniei?

Vă spun eu. Cantitatea de timp preţios pe care eşti dispus să o risipeşti pe calamităţile şi ratările altcuiva.

Şi, ca o consecinţă, gonind pe şoseaua întunecată, în Jersey, prin dreptul pragmaticei localităţi Highstown, simţindu-mă ursuz ca un bucătar de cantină, gândurile negre au dat buzna în maşina mea ca o negură sepulcrală, atât de deasă, încât nici dacă aş fi deschis geamul nu le-aş fi putut goni afară.

Nimic pe lume nu poate fi mai promiţător decât să ştii că, undeva, o femeie care îţi place se gândeşte numai la tine. Invers, de asemenea, nu poate fi ceva mai rău pe lume decât să ştii că nu există nicăieri o femeie care să se gândească la tine. Sau şi mai groaznic. Că o femeie te-a părăsit din cauza că tu ai fost cap sec. E ca şi cum te-ai uita afară pe fereastră dintr-un avion şi ai constata că pământul a dispărut. Nici o singurătate nu se poate compara cu aşa ceva. Iar New Jersey, discret şi schimbător, este exact peisajul ideal pentru acest gen de singurătate, indiferent de celelalte plăceri pe care le oferă. Michigan vine destul de aproape din urmă, cu priveliştile acelea largi şi triste, apusurile de soare dezolante deasupra clădirilor joase, pădurile replantate, autostrăzile plate şi oraşele ponosite, ca Dowagiac şi Munising. Dar *doar* aproape. Singurătatea din New Jersey este cea mai pură dintre toate.

Dezvăluind o intimitate pe care, efectiv, nu avea de ce să o dezvăluie (nu aştepta sfaturi, în fond), Walter Luckett se făcea vinovat atât pentru că îmi stricase superba desfătare anticipată, cât şi pentru că scosese în evidenţă câteva fapte de viaţă, pe care aş fi fost fericit să nu le aflu niciodată.

Există lucruri pe lumea asta – o mulţime de lucruri – în legătură cu care nu e nevoie să ştim toate detaliile. Întâmplarea scârboasă care a făcut ca doi bărbaţi să se giugiulească într-un hotel de comis-voiajori de pe Seventh Avenue nu are *nici un* pic de mister în ea – exact, să zicem, cum o chitară electrică sau twistul sau un Studebaker vechi nu au nici un pic de mister. Sunt doar fapte. Walter şi domnul Cutărescu n-au decât să trăiască împreună douăzeci de ani, să vândă antichităţi, să treacă pe afaceri imobiliare, să adopte un copil coreean, să îşi modifice testamentele, să îşi cumpere o casă de vacanţă în Vinalhaven, să se certe şi să se împace de o sută de ori, să se întoarcă la femei de nenumărate ori şi, în final, să descopere dragostea împreună, la senectute. Dar tot degeaba.

Acum, mi se părea mai mult decât posibil ca Vicki să se fi plictisit şi să fi fugit cu vreun oncolog de la etaj, în Jaguarul lui de vis, iar în momentul acela să se zbânţuie amândoi în lumina

asfinţitului, cu un termos cu cocteil *mai tai* pe bord şi cu vocea lui Engelbert Humperdinck gâjâind pe casetă.

Ce-mi mai rămânea mie de făcut, atunci, decât să aleg partea bună a lucrurilor?

M-am îndreptat spre Route 1, apoi către sud până la vilişoara din cărămidă a doamnei Miller, aflată undeva în mijlocul unei parcele întinse acoperite cu iarbă, între un Exxon şi un Rusty Jones, unde un chiropractician şi-a pus cândva în practică terapiile. Câteva automobile mai vechi, joase şi cu botul lung, erau pe aleea de la intrare, iar înăuntru, în spatele draperiilor luminile erau aprinse, deşi firma *Interpretări şi sfaturi* era stinsă. Ajunsesem prea târziu şi aici, cu toate că lămpile aprinse în dosul perdelelor sugerau că înăuntru se petreceau lucruri secrete, posibil bizare; suficient cât să devin curios, cum i s-ar fi întâmplat, în fond, oricui ar fi şofat noaptea spre Philadelphia, neavând în minte decât perspective sumbre.

Colaborarea mea cu doamna Miller datează de doi ani, exact dinainte ca X şi eu să divorţăm, aşa că am devenit o figură foarte cunoscută printre rudele ei – mătuşi, unchi, veri, care stau tolăniţi prin odăiţele excesiv de încărcate, discutând în şoaptă, misterios, şi bând cafele la orice oră din zi şi din noapte. Probabil că exact asta făceau şi atunci şi, de asemenea, probabil că, dacă aş fi intrat în casă, aş fi fost primit la fel de bine ca una dintre acele rude, pentru o consultaţie după programul de lucru, dacă aş fi vrut să mă interesez ce mă mai aştepta pentru restul săptămânii. Dar am preferat să-i respect intimitatea, având în vedere că, la fel ca în cazul unui scriitor, locul de muncă este totodată şi casa ei.

Nu e nici o filozofie cum am ajuns eu să mă duc la doamna Miller. Mergeam cu maşina pe Route 1, înspre magazinul cu articole de fierărie, cu Clary şi Paul pe bancheta din spate – pornisem cu gândul să cumpărăm o pompă de bicicletă –, când, pur şi simplu, am zărit firma ei cu o palmă desfăcută, *Interpretări şi sfaturi*, şi am oprit. Probabil că trecusem pe-acolo de pe puţin o sută de ori de-a lungul anilor, fără să-mi atragă atenţia niciodată. Nu ţin minte să fi fost deprimat în acel moment, deşi e foarte posibil să nu-mi amintesc eu bine. Dar cred că

atunci când vine vremea să te duci la un specialist în chiromanţie, o ştii, asta dacă nu cumva te afli în plin război cu cele mai fine instincte ale tale.

Pentru câteva momente am rămas la capătul aleii. Am stins farurile şi am stat aşa, uitându-mă la ferestre, fiindcă doamna Miller, casa ei, ocupaţia ei, rudele ei, viaţa ei constituiau pentru mine o mică sursă reală de plăcere şi admiraţie. Acesta era şi motivul pentru care mă duceam la ea o dată pe săptămână, aşa că aseară m-am simţit destul de mulţumit doar să stau un pic acolo.

Sfaturile doamnei Miller, de fapt, sunt aproape întotdeauna sfaturile standard oferite de orice prezicătoare şi, frecvent, se dovedesc complet greşite: „Văd că vei căpăta o sumă mare de bani în curând (fals). „Văd o viaţă lungă" (puţin probabil, deşi nu ţin să o contrazic). „Eşti un om bun la suflet" (incert). Şi îmi dă sfaturi identice sau similare aproape în fiecare săptămână, cu amendamente provizorii care ţin în general de vreme: „Situaţia ta se va limpezi" (În zilele ploioase). „Viitorul tău nu e întru totul senin" (În zilele noroase). Sunt chiar şi zile când nici nu mă recunoaşte şi mă priveşte contrariată când intru. Deşi chicoteşte ca o şcolăriţă când terminăm şedinţa şi zice „Rămâne pe data viitoare" (fără să mi se adreseze niciodată pe nume), iar ocazional mă scuteşte de a-mi mai da cartea ei de vizită, pe care este imprimat jos, sub emblema cu globul de cristal: LOCUL UNDE SĂ ÎŢI ADUCI PRIETENII, FĂRĂ SĂ-ŢI FIE RUŞINE – EU NU SUNT ŢIGANCĂ.

Mie în nici un caz nu mi-e ruşine să mă duc acolo, asta e cert. Când te gândeşti că, pentru cinci dolari, doamna Miller te va conduce în interiorul casei ei solide din acea suburbie liniştită, într-un dormitor luminat difuz, unde există o draperie din imitaţie de brocart la fereastră (m-am întrebat, când am ajuns acolo prima oară, dacă nu cumva mă va aştepta acolo vreo verişoară sau vreo surioară cu figură orientală. Dar nu a fost aşa). Înăuntru lumina este galben-verzuie, iar dintr-un radio micuţ se aud în surdină melodii greceşti interpretate la nai. Se află acolo un glob de cristal autentic, cu o lumină ceţoasă pe masa de cărţi de joc (nu l-a folosit niciodată) şi câteva pachete de cărţi de tarot supradimensionate. După ce ne instalăm

frumos, îmi ia mâna, urmăreşte cu degetul toate liniile fine, îşi încreţeşte sprâncenele ca şi cum palma mea ar fi dezvăluit lucruri grave, face o mutră nedumerită sau răsuflă uşurată, iar în cele din urmă spune lucruri optimiste, pline de solicitudine, pe care nici un alt străin nu s-ar gândi vreodată să mi le spună.

Ea este *necunoscuta care îţi ia viaţa în serios*, personajul pe care, clipă de clipă, ne dorim cu toţii să-l întâlnim, prietenul marii majorităţi dintre noi care nu ne contrariază aproape deloc; care nu are nici o dizabilitate; nu e „bolnav" în sensul strict al cuvântului.

Ea, ca persoană, este o femeie frumoasă, oacheşă, la vreo treizeci sau patruzeci şi ceva de ani, un pic supraponderală şi vag condescendentă, dar absolut drăguţă ca om – atât de drăguţă, de fapt, încât la sfârşitul şedinţelor noastre aproape întotdeauna acceptă să-mi mai răspundă la vreo două întrebări, drept bonus. Îmi notez aceste întrebări pe bucăţele de hârtie în timpul săptămânii, deşi de obicei le pierd până să vin la ea şi ajung să o întreb chestii simple, concrete şi esenţiale, de genul: „Paul şi Clarissa vor fi în afară de orice primejdie săptămâna asta?" (un motiv de permanentă îngrijorare pentru oricine, în special pentru mine). La rândul ei, îmi dă răspunsuri care vizează spre latura senină a lucrurilor, în ceea ce priveşte fericirea mea, dar îndemnând la precauţie în ceea ce îi priveşte pe copiii mei: „Vor fi în afară de orice primejdie, dacă şi dumneata vei fi un tată bun". (I-am povestit despre Ralph, demult de tot.) Odată, panicat că nu găseam nici o întrebare interesantă, am întrebat-o dacă Tigers ar putea să se califice la un scor egal pentru American League East, ceea ce ar fi însemnat ca un meci câştigat cu Baltimore să fie decisiv. Dar chestia asta a enervat-o. Sfaturile cu utilitate în pariuri, a zis ea, costau mai mult de cinci dolari, şi apoi m-a taxat cu zece dolari, fără să-mi dea nici un răspuns.

Am învăţat de-a lungul timpului că, atunci când răspunsurile ei la întrebările mele au fost greşite, cel mai bun lucrul care îmi rămâne de făcut e să mă gândesc că într-un fel eu sunt de vină.

Dar de unde din altă parte ai putea obţine, la cerere, prezici optimiste, înălţătoare pentru ceea ce va să vină? Unde în

altă parte, într-o zi vântoasă de ianuarie, să te poţi duce cu maşina, copleşit de o neagră melancolie, ca în cinci minute o persoană relativ străină pentru tine să te convingă suficient că eşti cu adevărat cine crezi tu că eşti şi că lucrurile nu vor lua o turnură chiar atât de proastă cum te-ai fi aşteptat?

Ar putea fi un nou doctor Freud cumva mai amabil? m-am întrebat eu. Ar putea el să ştie mai multe şi să le împărtăşească cu tine? Mă îndoiesc. De fapt, în perioada urâtă de după divorţ, am cunoscut o fată din St. Louis care până atunci – avea vreo douăzeci şi cinci de ani, fiind o tipă arătoasă şi ţâţoasă – prăpădise mii de dolari şi ore de consultaţii la cel mai renumit psihiatru din acel oraş umbros şi cărămiziu, până când într-o bună zi intrase vioaie şi binedispusă la el în cabinet: „Oh, domnule doctor Fasnacht", declarase ea, „când m-am trezit azi-dimineaţă mi-am dat seama că m-am vindecat! Pot să renunţ la consultaţii şi să păşesc în societate ca un cetăţean matur. M-aţi vindecat. M-aţi făcut nespus de fericită!". La care escrocul bătrân a replicat: „Vai de mine, dar ce-mi spui dumneata e dezastruos. Dorinţa de a pune capăt programului de terapie este, din păcate, dovada tristă că devine absolut necesar să continui consultaţiile. Eşti mult mai bolnavă decât ţi-ai imaginat dumneata vreodată. Haide, întinde-te pe canapea".

Doamna Miller nu i-ar adresa niciodată cuiva asemenea remarci lugubre. Strategia ei ar fi să îţi ofere interpretări şi prezi-ceri mult mai promiţătoare decât de obicei, în acea zi, să dea mâna cu tine, (posibil) să renunţe la cei cinci dolari, în semn că ai noroc, şi să spună ridicând sprâncenele: „Întoarce-te când te vei simţi cu adevărat răvăşit". Filozofia ei este: *O zi bună e o zi bună. Şi-aşa avem parte de prea puţine asemenea clipe în viaţă. Du-te şi bucură-te de ea.*

Iar în cazul doamnei Miller asta este doar partea de supra-faţă din – cum să numesc mai bine ceea ce oferă ea? Serviciile ei? Tratamentul? Slabe cuvinte pentru mister. Întrucât pentru mine, misterul este partea crucială şi, în fond, *singurul* lucru care, după părerea mea, are valoare în această fază a vieţii mele – la jumătatea circuitului, cum s-ar spune.

Misterul este însuşirea atrăgătoare pe care un lucru (obiect, acţiune, persoană) o are, despre care poţi afla câte ceva, dar niciodată totul. Este promisiunea alambicată a unor lucruri necunoscute (efecte, interacţiuni, suspiciuni), pe care tu trebuie să ai înţelepciunea de a nu le explora prea adânc, de teama de a n-o sfârşi împotmolit în circumstanţe.

Un mister tipic ar fi să pleci la Cleveland, un oraş care nu ţi-a plăcut niciodată, să cunoşti o fată frumoasă, să ieşiţi împreună la o cină cu homari, unde să discutaţi despre o insulă din largul coastelor statului Maine, unde amândoi aţi fost cândva cu o fostă iubire şi v-aţi simţit atât de senzaţional, încât tot vorbind vă vine cheful să reînnoiţi experienţa, aşa că daţi fuga sus în cameră şi vă zbenguiţi împreună fericiţi. A doua zi dimineaţă totul e bine. Pleci cu avionul în alt oraş, uiţi de fată. Dar, de asemenea, vei avea altă impresie despre Cleveland pentru tot restul vieţii, deşi n-o să-ţi mai aminteşti exact cărui fapt se datorează asta.

Doamna Miller, când vin la ea pentru o consultaţie de cinci dolari, nu îmi dezvăluie lumea, nici viitorul meu în ea. Doar mă încurajează şi mă linişteşte în privinţa acestei lumi, mă acceptă pentru scurt timp în misterul care înconjoară viaţa ei, ceea ce îmi dă posibilitatea ca după aceea să mă întorc acasă plin de speranţă, năpădit de la primul nivel de interpretare de curiozitate şi felurite nedumeriri: Cine este această doamnă Miller, dacă nu e ţigancă? O evreică? O marocană? Este „Miller" numele ei adevărat? Cine sunt toţi ceilalţi oameni dinăuntru – rudele ei? Soţii? Sunt cetăţeni ai acestui stat? Cu ce se îndeletnicesc ei? Vând arme? Paşapoarte? Valută? Apoi, la un nivel un pic mai ridicat: Ce impresie îi fac *eu*? (Cine nu şi-a dorit să îi pună doctorului său această întrebare?) Deşi refuz cu încrâncenare să aflu mai mult decât informaţiile incidentale aferente vizitelor mele, din moment ce a afla mai mult ar însemna să mă simt ca un fraier, să mă las îngropat în fapte anoste şi să fiu obligat să caut vreun alt mister sau să mă mulţumesc fără vreunul.

Aşa cum m-am şi aşteptat să se întâmple, simpla proximitate a strălucirii calde ce răzbate prin draperiile ei – ca lumina cu parfum vetust a unui veac apus – îmi saltă moralul, şi mă simt

ca un autostopist în dreptul căruia opreşte în sfârşit o maşină exact când îşi pierduse orice speranţă să mai plece de-acolo. Atâtea lucruri păreau dintr-odată posibile, şi aproape, în timp ce până atunci nu găsisem nimic de care să mă agăţ. Dar, când am aruncat o privire nostalgică spre vilişoara pătrată a doamnei Miller, am avut senzaţia că uşa din faţă se deschisese un pic. Cineva mă urmărea de-acolo, întrebându-se cine eram şi ce căutam în faţa casei. O maşină cu îndrăgostiţi? Poliţia? Un beţivan pe care l-a furat somnul şi a tras pe dreapta? Nici măcar nu eram sigur că uşa se deschisese într-adevăr, aşa că lucrul acesta rămânea o enigmă pentru mine, la fel cum eram şi eu, probabil, pentru cine-mi imaginam eu că mă pândea dinăuntru. O enigmă împărtăşită, dacă el/ea exista, un troc perfect în spiritul unui mariaj. Şi am şters-o repede, strecurându-mă în traficul care se scurgea spre sud şi simţindu-mă împrospătat ca un bebeluş născut la vârsta mijlocie.

*

Am virat pe prima variantă în formă de toartă de urcior şi am gonit înapoi spre posacul oraş al dragostei frăţeşti pe Great Woods Road, pe lângă livezi de meri întunecate, ferme cu păşuni, grajduri cu vite, terenurile de sport de la De Tocqueville Academy şi peluzele moderne de la sediile unor companii internaţionale, toate acestea având rostul de a feri orăşelul Haddam de marile supermaketuri, de fermele comerciale cu produse lactate şi de elegantele magazine Radio Shack cu instrumente muzicale de pe Route 1. Nu-mi venea să mă duc la culcare acum. Nici pe departe. Odată luciditatea şi singurătatea trimise la locul lor, pofta de a face ceva deosebit pusese stăpânire pe mine. Ziua, transformată în seară de primăvară, tăinuia promisiuni pe care doar o aventură le-ar fi putut scoate la iveală.

Am hoinărit agale pe Seminary Street, o stradă impersonală şi pustie în pâcla gălbuie a serii provinciale. (De multe ori oraşul mi se părea trist.) Cele două semafoare din capete aveau doar o lumină galbenă intermitentă, iar pe latura sudică a pieţei numai

ofiţerul Carnevale aştepta în maşina lui al cărei motor continua să toarcă încet, cufundat în zumzetul de bas al staţiei radio, la pândă să-i prindă pe şoferii care depăşeau viteza legală sau pe hoţii de biciclete. Până şi la seminarul teologic era linişte – o solemnitate gotică şi luminile gălbui de la ferestrele îngropate în zidurile de piatră, care străluceau printre ulmi şi platani. Se apropiau colocviile de la mijlocul trimestrului şi toată lumea tocea pe rupte. Doar ţeava de eşapament a lui Carnevale stătea mărturie că un suflet în acest oraş respira totuşi pe o rază de o sută cincizeci de kilometri, unde deasupra copacilor cerul pălea, inundat de luminile vesele ale New Yorkului.

Ora nouă seara în Joia Mare, la o distanţă apreciabilă de-a lungul căii ferate din suburbii. Un oraş, aproape orice oraş, s-ar zice că are secretele lui. Deşi, cine crede asta, se înşală. Haddam este, de fapt, la fel de direct şi vertical, la propriu, ca un extinctor, iar din acest motiv, mai mult decât orice altceva, este într-adevăr o localitate extrem de plăcută.

Nimănui nu i-ar conveni dacă toate localităţile ar fi un Chicago cenuşiu sau un Los Angeles clisos – oraşe, ca şi Gotham, cu o urzeală cu adevărat încâlcită. Toţi avem nevoie de un peisaj urban ca al meu, simplu, lipsit de ambiguitate, chiar şi artificial. Locuri unde nu te confrunţi cu provocări sau cu o complexitate amară. Într-un orăşel anonim, un Terre Haute, cu zâmbete şi dans, sau Bismarck, cu valori imobiliare stabile, colectare regulată a gunoiului, canalizare eficientă, parcări spaţioase, plasat aproape de un aeroport mare, m-aş trezi în fiecare dimineaţă chiuind de fericire.

Am încetinit ca să arunc o privire la marchiza bisericii prezbiteriene din capătul terenului pe care este amplasat seminarul teologic. Uneori, trec şi eu pe la biserică duminicile, doar ca să văd ce se mai întâmplă acolo şi să-mi ridic moralul cu un imn religios. La început, când ne-am mutat aici, veneam la slujbă cu X, dar până la urmă ea şi-a pierdut interesul, iar eu am început să lucrez duminica. Demult de tot, când eram în ultimul an de facultate şi simţeam nevoia unui antidot la ironiile vinovate, amare şi scârboase, tipice pentru perioada de la mijlocul războiului în Ann Arbor, am început să particip

la întrunirile unui grup liberal şi nedogmatic, pe Maynard Street. Predicatorul, care se considera un „moderator" şi arăta ca o sperietoare, cu gulerul descheiat la cămaşă, plin de acnee pe faţă şi înalt, îşi mormăia predicile ce vizau foametea în lume, Naţiunile Unite şi SEATO, părând mereu jenat când venea momentul să ne ridicăm în picioare ca să ne rugăm şi săgetându-ne permanent cu privirile. Soţia lui, o femeie anorexică, micuţă şi sfrijită, era şi asistenta lui – amândoi proveneau din Muskegon –, iar grupul nostru consta în cea mai mare parte din văduve vârstnice, căsătorite cândva cu profesori, câteva studente confuze şi nasoale, unul sau doi homosexuali care abia făceau faţă situaţiei.

Am rezistat cinci săptămâni, după care am pus Biblia în cui şi am început să rămân până târziu sâmbătă seara la confrerie, unde mă îmbătam criţă. Creştinismul, ca toate celelalte lucruri în orăşelul Ann Arbor din acele vremuri, era prea concret şi orientat spre rezolvarea problemelor. Spiritul se întrupa prea pragmatic. Beatitudinea şi extazul la scară mică (motivul pentru care mă dusesem acolo) ieşeau din discuţie, având în vedere în ce hal ajunsese lumea. Drept urmare, uram să mai particip la întruniri.

Dar prezbiterienii din Haddam oferă o abordare sănătoasă şi pozitivă asupra lucrurilor. Speranţa lor fierbinte este să te poată aduce cu picioarele pe pământ, făcând ca spiritul tău să se înalţe – un fel de exerciţiu complex de orientare spirituală. Enoriaşii practicanţi nu au nici unul vreun dubiu în privinţa scopului pentru care se duc acolo; se duc la biserică pentru a fi mântuiţi sau pentru a lăsa impresia că asta li se întâmplă şi nimeni nu vrea să păcălească pe nimeni.

Ceea ce reuşeam să citesc însă, pe sub marchiză, mi se părea o chestie ciudată, deşi se va dovedi, probabil, ceva mai mult decât banal – o stratagemă menită să îi amăgească pe cei care vin doar o dată pe an la slujbă, făcându-i să creadă că biserica s-a schimbat.

„Cursa spre mormânt."

Predicatorul va începe precis cu o glumă spirituală, dar îndoielnică, de genul: „Măi, oameni buni, ce ziceţi voi, nu-i

aşa că tipul ăsta, Isus, era un ins foarte ciudat?" Şi noi toţi i-am da dreptate. Ca apoi să trecem imediat la lucruri practice, cum ar fi să ne imaginăm cum o treabă ca învierea din morţi ni s-ar putea întâmpla şi nouă.

Am trecut mai departe, i-am urat baftă ofiţerului Carnevale, ridicând simbolic degetul mare, un gest la care a catadicsit să-mi răspundă şi el, morocănos, după care am condus direct până în cartierul The Presidents – în sus pe Tyler, în jos pe Pierce şi continuând pe un traseu cu viraje în forţă până la Cleveland Street, înainte de a opri sub un arbore uriaş vizavi de numărul 116, casa în stil colonial, cu ziduri acoperite de scândurele albe, unde locuieşte X. Chevroletul ei Citation era garat pe aleea îngustă, iar lângă trotuar era parcată o maşină albastră necunoscută.

Agil ca un copoi, am coborât din maşină, am traversat strada, m-am lăsat pe vine şi mi-am pus palma pe capota maşinii albastre necunoscute – un Thunderbird –, după care m-am furişat iute înapoi la automobilul meu, până nu apuca să mă vadă vreun vecin. Aşa cum sperasem, Thunderbirdul era rece ca inima unui asasin; am răsuflat uşurat, gândindu-mă că aparţinea probabil unui vecin sau vreunor rude venite la familia Armenti, din casa alăturată. Deşi, la fel de bine, ar fi putut să fie maşina unui bărbat care o curta şi despre care eu nu ştiam nimic – vreun burtos cu buzunarele doldora de cărţi de credit, de la clubul de golf, un gând care a transformat sentimentul de uşurare, din nou, în îndoială.

Planul meu fusese să le fac o vizită nevinovată. Nu-i mai văzusem pe Paul şi Clarissa de patru zile, un interval destul de lung pentru cursul normal al existenţelor noastre. Amândoi obişnuiesc să treacă pe la mine după şcoală – mănâncă un sandvici, stau de vorbă, scormonesc prin fostele lor camere la fel cum făceau şi înainte, joacă Yahtzee sau Clue, citesc cărţi, toate astea în timp ce eu încerc, iluzionându-mă frenetic, să dovedesc că prezenţa mea ar constitui vreo continuitate în micile lor vieţi. Periodic, mă opresc din lucru şi urc la etaj, ca să îi tachinez şi să cochetez cu ei, le răspund la întrebări, îi incit şi încerc să îi ademenesc înapoi la mine într-o manieră clară şi directă, o strategie de care s-au prins şi ei, fără să se supere

însă, fiindcă mă iubesc amândoi, ştiu că şi eu îi iubesc, dar că nu avem de ales, efectiv. Suntem toţi patru în aceeaşi situaţie, o familie divizată şi solidă, străduindu-ne din răsputeri să ne facem datoria cum se cuvine.

Aseară speram să beau un pahar acolo, să pregătesc copiii pentru culcare, să sporovăiesc cu X o jumătate de oră, după care, eventual, să rămân peste noapte, dormind pe canapea, un lucru pe care nu l-am mai făcut de ceva vreme (de fapt, de când am cunoscut-o pe Vicki), dar pe care am simţit brusc nevoia să îl fac atunci.

Totuşi, dacă m-aş fi dus cu sărut-mâna la uşă, într-o misiune părintească solemnă, nu puteam fi sigur că nu aş fi întrerupt poate un *tête-à-tête* intim – copiii trimişi pachet peste noapte la familia Armenti, luminile aprinse pentru a înlesni cea mai bună atmosferă de excitare-dulce-amară-ca-între-doi-adulţi-care-au-trecut-prin-atâtea-la-viaţa-lor, spre beneficiul vecinilor interesaţi să vadă cum o femeie mândră ştie să renască din cioburile unei vieţi distruse. Aş fi rămas mască să interceptez vreun tip bine îmbrăcat şi bine plasat pe scara socială, cu priviri drăgăstoase, tolănit exact pe canapeaua pe care speram şi eu să mă cuibăresc. X ar fi avut tot dreptul să spună că i-am periclitat şansele de a reveni cu picioarele pe pământ, iar tipul ar fi avut tot dreptul să mă dea afară sau să-mi tragă un pumn. Şi, până la urmă, am fi fost nevoiţi să plecăm amândoi (cei doi bărbaţi ajung întotdeauna să se târască amărâţi prin noapte, singur fiecare, deşi nu este exclus să se împrietenească, dacă se vor întâlni ulterior într-un bar).

Pe scurt, întregul meu scenariu şi-a pierdut strălucirea, şi m-am trezit pe întuneric printre arbuşti, faţă în faţă cu maşina albastră intrusă, nemairămânându-mi decât să inspir aerul bogat şi să admir cartierul lui X, The Presidents, cu faţadele de nici mai mult nici mai puţin de cincisprezece metri, duzi maturi şi trotuare drepte, reprezintă de fapt un amplasament excelent, în care o tânără doamnă, divorţată, cu copii, cu mijloace financiare stabile şi cu o fire indepedentă, să îşi poată înfige tocurile. Şi într-o direcţie şi în cealaltă a străzii locuiesc alţi tineri care gândesc liber, dornici să ajungă undeva în lume,

indivizi idealişti, cu priviri agere, care au ochit o investiţie bună şi au acţionat rapid, iar acum trag bine-mersi de valoarea ei imobiliară. Imigranţii italieni care au construit casele (unele alese direct din cataloagele Sears) preferă acum Delray Beach şi Fort Myers, grupurile de cetăţeni mai apropiaţi de vârsta lor, şi au lăsat vechile cartiere tinerilor, deşi arareori tinerilor din familiile lor, care la rândul lor preferă Pheasant Run şi Kendall Park. Băncile au dat dovadă de compasiune în privinţa punctelor de ipotecare şi a dobânzilor variabile, iar drept urmare tinerii cu vederi largi – majoritatea agenţi de bursă prosperi, specialişti în relaţii publice şi avocaţi numiţi din oficiu – au reînviat un cartier semeţ, bine sudat, şi o etică bazată pe valoarea proprietăţii, unde fiecare are grijă de copiii celorlalţi şi îşi râşneşte singur cafeaua. Faţade noi, strălucitoare şi totul vopsit proaspăt.

Săpături pentru fundaţii noi. Reparaţii la acoperişul verandei. Numere de casă elegante, în stil art-deco, câte un vitraliu discret, lucrat manual. Totul promiţător de modern.

Cred că X e fericită aici. Copiii mei sunt aproape de şcoală, de prietenii lor şi de mine. Nu este la fel ca pe Hoving Road unde ne-am avut cu toţii bârlogul cândva, dar situaţia se schimbă cum nici nu-ţi trece prin minte, indiferent cât de avizaţi am fi ori cât de deştept şi de bine intenţionat este fiecare sau îşi imaginează că ar fi. De unde să ştim că Ralph va muri? De unde să ştim că certitudinile vor deveni mai rare decât diamantele? De unde să ştim că hoţii ne vor sparge casa şi că totul se va destrăma brusc? De unde să ştie Walter Luckett că îl va întâlni pe domnul Greşit acum două seri şi că viaţa lui se va schimba din nou, după ce nevastă-sa i-o schimbase înainte? Nu, exclus, nimeni nu avea de unde să ştie. Nimeni nu are o viaţă comună; nu există nimic monoton în bucuriile sau în nenorocirile noastre. Totul este la fel de problematic ca în geometrie, atunci când sunt la mijloc chestiuni sufleteşti. Viaţa unui om se poate schimba pur şi simplu, exact cum se schimbă vremea peste zi – după soare vine ploaia. Dar totodată se poate schimba din nou.

Orologiul de la St. Leo the Great a bătut ora zece şi ceva pare să se petreacă pe Cleveland, la numărul 116.

Lumina galbenă din verandă s-a aprins. Înăuntru, cineva a rostit câteva recomandări pe un ton răbdător, iar uşa din faţă s-a deschis. Fiul meu, Paul, a păşit afară.

Paul, într-un şort de tenis şi o bluză Minnesota Twins, pe care i-am adus-o eu odată, dintr-o călătorie. Are zece ani, e mic de statură şi nu prea dezgheţat deocamdată, un băiat sensibil, serios, bun la suflet, cu toate calităţile încântătoare pe care le au de obicei mezinii: răbdare, curiozitate, o ingeniozitate utilă, sentimentalism, un vocabular în permanenţă îmbogăţit, chiar dacă nu e prea pasionat de lecturi. Am încercat să mă consolez cu gândul că se va descurca bine până la urmă, deşi când stăm amândoi în taină la şuete în camera lui, pe care a umplut-o cu postere de la Sierra Club şi reproduceri imense după bodârlăii şi cufundacii pictaţi de Audubon, întotdeauna pare să afişeze un fel de fascinaţie nostalgică, ca şi cum simte că există un eveniment de o importanţă supremă în viaţa lui, pe care nu se ştie de ce nu şi-l mai poate aminti. Fireşte, sunt foarte mândru de el, la fel şi de sora lui. Amândoi merg înainte ostăşeşte.

Paul adusese afară cu el una dintre păsările din porumbarul lui. Un porumbel de stâncă pestriţ, un splendid exemplar de porumbel călător. A păşit bărbăteşte cu el pe trotuar, ţinându-l profesionist, cu amândouă mâinile, cum învăţase singur că e bine să facă. Eu îl urmăream ca un spion, ghemuit în spatele volanului, unde umbra întunecată a arborelui de deasupra mă făcea să trec aproape neobservat, deşi oricum Paul nu avea ochi să mă vadă, fiind atât de captivat de ceea ce făcea.

Ajungând la bordură, a scos cu mâna lui micuţă săculeţul de pe porumbel şi l-a băgat frumos în buzunar. Pasărea a înclinat din cap, speriată de noul decor. Văzând totuşi faţa gravă, familiară, a lui Paul, s-a calmat.

Paul a studiat porumbelul câteva clipe, ţinându-l din nou cu amândouă mâinile, iar prin liniştea nopţii s-a auzit glasul lui de copil. Instruia pasărea, folosind un limbaj pe care îl exersase dinainte. „Ţine minte casa asta." „Zbori exact pe această rută." „Ai grijă de primejdia asta şi de obstacolul acela."

„Gândeşte-te la tot ce-am repetat împreună." „Aminteşte-ţi cine sunt prietenii tăi" – tot felul de sfaturi bune. Când a terminat, şi-a apropiat pasărea de nas şi a amuşinat între penele din spatele capului ei. L-am văzut cum a închis ochii, iar apoi a ridicat porumbelul sus de tot şi i-a dat drumul: aripile largi au îmbrăţişat noaptea instantaneu, pasărea ţâşnind şi pierzându-se în întuneric ca un gând, albă şi apoi din ce în ce mai mică, trecând de cupola copacilor şi făcându-se nevăzută.

Paul a privit în sus câteva clipe, urmărind zborul porumbelului. Apoi, ca şi cum ar fi uitat complet de pasărea căreia îi dăduse drumul în noapte, s-a întors şi s-a uitat fix peste drum, spre mine, care stăteam prăvălit precum un ofiţer Carnevale în maşina cu care îmi făceam rondul de noapte. Mă văzuse probabil de ceva vreme, dar continuase să se ocupe de treaba pe care o avea de făcut, ca un băiat mare care ştie că este urmărit, dar nu-i pasă, fiindcă înţelege că astea sunt regulile.

Paul a traversat strada, cu mersul lui stângaci de băieţel, dar cu un zâmbet drăgălaş, un zâmbet pe care, ştiu bine, l-ar adresa şi unui străin.

— Bună, tati, a zis el, prin fereastră.

— Bună, Paul.

— Ce-i cu tine pe-aici?

Continua să-mi surâdă ca un băiat nevinovat.

— Stăteam şi eu un pic.

— În rest, e bine totul?

— Ah, da, perfect. A cui e maşina aia din faţă?

Paul a întors capul, în spate, spre Thunderbird.

— A familiei Litz. (Vecin, avocat, nici o problemă.) Nu intri în casă?

— Am vrut doar să verific că sunteţi în regulă. Ca patrula de poliţie.

— Clary, nani. Mami, ştiri la televizor, a zis Paul, adoptând stilul maică-sii de a vorbi telegrafic, un manierism din Vestul Mijlociu american. *Mers la piaţă. Făcut gripă. Cumpărat bilete.*

— Cine era porumbelul pe care l-ai pus în libertate?

— Nea Vassar.

Paul priveşte în lungul străzii. Păsările lui Paul poartă nume de diverşti cântăreţi folk – Ernest, Chet, Loretta, Bobby, Jerry Lee, alintaţi uneori cu *nea*, cum a auzit de la taică-său. Îmi venea să-l trag înăuntru pe geam şi să-l strâng în braţe până am fi ţipat amândoi tare, atât de mult simţeam că îl iubeam în momentul acela.

— Nu l-am pus în libertate aşa, pur şi simplu, totuşi.

— Înseamnă că nea Vassar are mai întâi o misiune de îndeplinit?

— Da, exact, a spus Paul, cu ochii pironiţi în pavaj.

Era limpede că mă băgam în sufletul lui, chiar dacă ştiam că era atât de mare. Dar se vedea că simţea nevoia să vorbească despre Vassar.

— Ce misiune are Vassar? am întrebat eu, cu curaj.

— Să-l vadă pe Ralph.

— Pe Ralph. Şi de ce trebuie să-l vadă pe Ralph?

Paul a oftat exasperat, chipurile, redevenind din băiat mare un puştiulică.

— Ca să vadă dacă e-n regulă. Şi ca să-i povestească despre noi.

— Aha, vasăzică să-i dea raportul.

— Da, cam aşa ceva, a recunoscut Paul, tot cu ochii în pavaj.

— Despre noi toţi.

— Da.

— Şi cum a ieşit până la urmă?

— Bine.

Paul evita să se uite în ochii mei, privind în altă direcţie.

— Şi partea despre mine, OK, tot?

— Partea despre tine nu a fost prea lungă. Dar a fost bine.

— Perfect, bravo. Bine că am încăput şi eu. Şi când vine nea Vassar înapoi la bază?

— Nu mai vine. I-am spus că are voie să trăiască în Cape May.

— Cum aşa?

— Da, fiindcă Ralph a murit. Aşa cred.

Mă dusesem cu el şi sora lui la Cape May nu mai departe de toamna trecută, iar acum mi se părea interesant cum presupunea el că morţii trăiau acolo.

— Înseamnă că e o misiune fără întoarcere.

— Exact.

Paul se holba cu încăpățânare la portiera mașinii mele, nu la mine, și intuiam că era derutat de toată discuția aceasta despre morți. Copiii se simt bine, în general, într-o atmosferă plină de sinceritate și viață (cine le-ar putea face o vină din asta?), spre deosebire de adulți, care uneori nu pot trăi fără să nu fie ironici, chiar și în privința lucrurilor care se află tocmai sub nasul lor și care le pot amenința existența. Prietenia dintre mine și Paul, totuși, s-a întemeiat întotdeauna pe piatra sinceității.

— Ce-mi spui în seara asta ca să mă faci să râd? l-am întrebat.

Paul e o enciclopedie secretă de bancuri diverse și poate face să râdă în hohote pe oricine, chiar dacă poanta era cunoscută dinainte, dar adesea nu prea are chef să se producă. Personal, îl invidiez pentru așa o memorie.

Întrebarea mea l-a pus pe gânduri, totuși. Și-a lăsat capul pe spate, ca și cum s-ar fi concentrat profund, și a privit fix în coroanele copacilor, de parcă toate bancurile bune creșteau acolo. (Ce spuneam adineaori, că lucrurile se schimbă mereu și ne iau prin surprindere?! Păi, de unde să mă fi gândit eu că o plimbare cu mașina pe o stradă întunecată ar putea duce la o conversație cu fiul meu! O discuție din care să aflu că e în contact cu fratele lui mort – un indiciu psihologic promițător, deși cam șocant –, și în plus să mai și aud o glumă drăguță.)

— Mmmm, bine, a zis Paul, cu un aer de actor de comedie.

După felul în care și-a îndesat mâinile în buzunare și a strâmbat din buze, precis era convins că dibuise un banc foarte hazliu.

— Gata? am zis eu.

Să-i fi făcut așa altcuiva, stricam poanta din start. Dar, cu Paul, așa era protocolul.

— Gata, a spus el. Cine vorbește cu accent irlandez și locuiește în curtea din spatele casei tale?

— Nu știu! am exclamat eu, prompt.

— Paddy O'Furniture.

Paul a pufnit în râs imediat, și eu la fel. Râdeam amândoi de ne prăpădeam – el pe stradă, eu în mașină. Am râs ca maimuțele, tare și mult, până ne-au dat lacrimile, și știam că, dacă

nu ne potoleam curând, maică-sa ar fi început să se întrebe (în sinea ei) dacă nu mi-am pierdut cumva uzul raţiunii. Particularităţile etnice se numără printre subiectele noastre preferate în materie de bancuri.

— Excelent, pe cuvânt, nemaipomenit, am zis eu, ştergându-mi o lacrimă.

— Mai ştiu unul. Mai tare, zău, a zis el, zâmbind şmechereşte, dar căznindu-se simultan să nu zâmbească.

— Acum trebuie să plec acasă, băiete, am spus eu. Ţine-l minte şi mi-l spui altă dată.

— Nu vii în casă?

Ochişorii lui Paul se uitau fix în ochii mei.

— Poţi să dormi pe canapea.

— Astă-seară, nu, am zis eu, şi inima mi-a săltat în piept de bucuria pe care mi-o produsese cu drăgălăşenia lui. Păstrează-mi locul cald pentru data viitoare.

— Pot să-i spun lui mami?

Sărise peste strania confuzie pe care i-o provocase faptul că nu voiam să intru în casă şi trecuse la următoarea chestiune importantă: dezvăluirea, relatarea celor întâmplate. Sub acest aspect, nu seamănă deloc cu taică-său, dar cu timpul, poate, va ajunge la fel.

— Zi-i că treceam pe-aici cu maşina, că te-am văzut, am oprit şi am discutat un pic ca doi buni prieteni.

— Chiar dacă nu e adevărat?

— Chiar dacă nu e adevărat.

Paul mă privea ciudat. Nu era din cauza minciunii pe care îl învăţasem să o spună – pe care putea sau nu să o reproducă, în funcţie de propriile lui considerente etice –, ci altceva îl frământa acum.

— Crezi că va dura mult până nea Vassar o să-l găsească pe Ralph? a zis el, pe un ton foarte serios.

— Probabil că a ajuns deja acolo.

Paul s-a întunecat la faţă ca un popă.

— Nu mi-ar plăcea să dureze o veşnicie, a zis el. Ar fi prea mult.

— Noapte bună, fiule, am spus eu, cuprins brusc de o nerăbdare de o cu totul altă natură.

Am pornit motorul.

— Noapte bună, tati, mi-a zâmbit el. Vise plăcute.

— Vise plăcute şi ţie.

A traversat înapoi Cleveland Street, spre casa mamei lui, în timp ce eu am pornit spre acasă, prin întunericul nopţii.

5

Atmosfera din aeroportul Detroit Metro seamănă cu cea dintr-o uzină plină de forfotă şi lumini. Maşini noi gravitează sclipitoare pe fiecare pistă. Paul Anka va cânta diseară la Cobo Hall, aflăm dintr-o imensă reclamă scânteietoare. Toate hotelurile sunt palate, toţi locuitorii sunt prietenii noştri. Chiar şi negroteii arată diferit aici – sănătoşi, surâzători, prosperi, în haine scumpe, deplasându-se cu serviete-diplomat spre ţinte precise.

Toţi pasagerii cu care am călătorit în avion au fost aşteptaţi de câte cineva, constatăm noi, nefiind aşadar persoane cu domiciliul stabil în Michigan, deşi la origine toţi sunt de aici, iar rudele lor întruchipează parcă imaginea lor în oglindă; femeile cu părul platinat, şolduroase, zâmbitoare; bărbaţii cu frizuri înfoiate, tăcuţi, secretoşi, purtând variante moderne ale scurtelor pentru maşină de pe timpuri şi pălării în genul celor tiroleze, întinzând solemni palma cărnoasă ca să-ţi strângă mâna în semn de bun-venit. E un oraş plin de oameni care poartă scurte pentru maşină, un oraş unde lumea se cuibăreşte confortabil fiindcă e frig afară, un oraş în care mă bucur că am aterizat. Dacă visaţi la o frumoasă peninsulă, priviţi în jur!

Barb şi Sue ne conduc pe pistă, spre clădirea aeroportului. Au valize pe rotile, blazere roşii foarte şic şi poşete de umăr; amândouă sunt vesele. Abia aşteaptă „să se distreze în weekend", zic ele, iar Sue îi face cu ochiul lui Vicki, zâmbind lasciv. Barb spune că Sue e măritată cu un „tip mişto" din Lake Orion, care are un atelier de tinichigerie auto, şi că s-ar putea să renunţe în curând la meseria de stewardesă pentru a se ocupa de gospodărie. Ea şi Ron, soţul ei, spune Barb, preferă încă „să ia masa în oraş".

— Să nu credeţi prostiile pe care vi le toarnă fata asta, spune Sue, pe un ton cântat, rânjind cu gura până la urechi. E ahtiată după petreceri. Aţi putea scrie o carte cu tot ce v-aş povesti eu. Dacă aţi şti voi ce face când plecăm în cursă, ehehei!

Şi blonduţa Sue îşi rostogoleşte ochii în cap, făcând pe interesanta.

— Nu-i daţi atenţie, zice Barb. Distraţi-vă bine şi să vă întoarceţi sănătoşi înapoi acasă.

— Fii sigură că aşa vom face, se laudă Vicki, zâmbind încântată la ideea că ajunsesem acolo. O seară frumoasă şi vouă, da?

— Nimic nu ne va opri, îi răspunde Sue din mers, în timp ce se îndreaptă amândouă spre ieşirea pentru personalul navigant, sporovăind ca nişte studente care ştiu că la colţul străzii le aşteaptă în automobile decapotabile cei mai chipeşi băieţi din tot campusul şi că supraveghetoarea de la cămin a fost mituită ca să nu obiecteze.

— Ce fete drăguţe, nu-i aşa? spune Vicki, părând detaşată emoţional de furnicarul nesfârşit din Detroit.

Momentan a căzut pe gânduri, deşi presupun că e şi efectul viselor cu care a venit aici şi al nerăbdării de a le vedea împlinite; probabil că îşi va reveni într-o clipită. E o mare anticipatoare, la fel ca mine, dacă nu chiar mai mult.

— Nici nu mi-am închipuit că fetele alea pot fi atât de drăguţe, pe cuvânt.

— Sunt absolut minunate, aşa e, zic eu, gândindu-mă la toate majoretele cu care Sue şi Barb seamănă leit. Îmbrac-o pe fiecare cu un sveter cu litere în relief, o fustiţă plisată înfoiată şi ciorăpei trei-sferturi, şi inima mea va începe să bată nebuneşte. Nişte fete minunate.

— Cât de minunate? zice Vicki, încruntându-se bănuitoare.

— Nici pe jumătate la fel de minunate ca tine, spun eu şi o trag spre mine, prinzând-o de braţul moale, aproape de subsuoară.

Suntem în mijlocul unui fluviu de oameni care înaintează târşâind din tălpi, o stâncă în mijlocul apei.

— Şi liliacul e frumos, dar formează tufe urâte, remarcă Vicki, mijind ochii cu subînţeles. Te cam uiţi după femei, domnule. Nici nu mă mai mir că nevastă-ta a dat divorţ.

— Asta e de domeniul trecutului, zic eu. Acum sunt numai al tău, dacă mă vrei. Ne-am putea căsători chiar acum.

— Am mai avut eu o căsnicie pentru totdeauna, care n-a durat, spune Vicki, cu răutate. Debitezi numai tâmpenii, pe cuvânt. Eu am venit aici să vizitez oraşul, aşa că haidem să vedem cum e.

Pentru o clipă sprâncenele i se încruntă de parcă ar fi nedumerit-o ceva, după care surâsul luminos îi reapare pe buze şi orice umbră pare să fi trecut. Bineînţeles că debitez tâmpenii, deşi m-aş însura cu ea într-o secundă, chiar acolo pe aeroport, în biroul neutru din punct de vedere confesional, unde capelanul ar oficia ceremonia, eu având drept cavaler vreun hamal de la United, iar ea având ca domnişoare de onoare perfect cosmetizate pe Barb şi Sue.

— Hai să ne recuperăm bagajele, ce zici, băiete? spune ea, pe un ton vioi acum, şi o ia înainte. Vreau să apuc să văd şi eu anvelopa aia mare a lor, până n-o dau ăştia jos. Îşi arcuieşte sprâncenele, cu un fel de promisiune tainică în privire, un cod sexual cunoscut doar de asistentele medicale. Cum aş putea să o refuz? Dac-ai vedea ce mutră jalnică ai făcut dintr-odată, spune ea, de la o distanţă de zece metri deja. Hai să ne mişcăm mai repede.

Orice e posibil într-un alt oraş. Uitasem lucrul acesta, deşi lângă o fată de la ţară mi-l amintesc întotdeauna rapid. Şi atunci o iau din loc, o prind din urmă pe Vicki, zâmbesc, dau iute din picioare spre caruselul cu bagaje.

Detroit, un oraş al viselor industriale pierdute, pluteşte de jur-împrejurul nostru ca un miraj al unei vieţi încremenite şi sănătoase. Cerul are nuanţa cenuşie a unui iaz de munte, vântul suflă tare, în rafale. Hârtii volante şi bucăţi de celofan se hârjonesc pe Ford Expressway şi plesnesc ca nişte muniţii flancurile autobuzului Flxbile cu care venim din suburbii, îndreptându-ne spre Center City. Case pe un nivel, cu ferestre înalte, şi blocuri noi cu balcoane de cărămidă se succed unele după altele într-o complicată combinaţie de urban şi industrial. Şi, ca de obicei,

se aşteaptă o schimbare a „vremii" din clipă-n clipă. Că trebuie să fii pregătit pentru orice situaţie. Se simte din plin un pesimism util care stă la pândă.

Am citit că, dacă ar avea suficient timp la dispoziţie, civilizaţia americană ar putea împământeni spiritul Vestului Mijlociu oriunde, inclusiv în New York. Şi, văzut de aici, lucrul ăsta nu pare deloc rău. Este un oraş minunat pentru îndrăgostiţi; pentru cine vrea să facă o facultate cu bursă de la stat; pentru cine vrea să ia o ipotecă; pentru cine vrea să vadă un meci în nocturnă, când lumina zilei devenite asfinţit se colorează în negru-albăstrui, pe un fundal de stele şi clădiri din piatră, în timp ce diverşi negri prietenoşi şi polonezi îşi suflecă la fel cracii pantalonilor, stând alături şi simţind briza rece canadiană, care suflă dinspre lac. Atâtea lucruri explicabile în viaţa americanilor sunt *made in Detroit*.

Şi eu aş putea fi un autohton perfect, dacă nu m-aş fi stabilit în New Jersey. Aş putea să mă mut aici, să mă înscriu în asociaţia absolvenţilor de facultate din Michigan şi să-mi cumpăr o maşină nouă în fiecare an, direct de la uşa uzinei. Nimic nu mi-ar conveni mai mult, ajuns la vârsta mijlocie, decât să mă pot instala într-o vilă din lemn de cedru în Royal Oak sau Dearborn, unde să-mi mai încerc odată norocul cu o fată din Michigan (sau posibil chiar cu aceeaşi, din moment ce toţi avem nişte tiparе de-a gata, pe care ne construim edificiul). Revista ar putea deschide o subredacţie pentru Vestul Mijlociu, unde să lucrez eu. S-ar putea chiar să îmi vină ideea să-mi încerc mâna la ceva mai aventuros – servicii de ghid turistic pentru lacurile nordice, bunăoară. Schimbarea de decor şi stabilirea într-un loc frumos este întotdeauna un tonic pentru creativitate.

— Aici parcă e tot iarnă, spune Vicki cu nasul lipit de geamul fumuriu al autobuzului.

Am trecut de anvelopa mare acum mulţi kilometri. Vicki s-a zgâit la ea, în tăcere, când am trecut cu autobuzul, o turistă contemplând o piramidă minoră. „Mda", a spus ea, când în peisaj a apărut o uzină Ford împrejmuită cu garduri, plată şi vastă ca Nebraska. „Se poate spune că am făcut-o şi pe-asta."

— Dacă nu-ţi place vremea, mai aşteaptă zece minute. Asta era o vorbă de-a noastră în facultate.

Îşi umflă obrajii, pe măsură ce Walter Reuther Boulevard se perindă scânteietor prin dreptul nostru, iar apoi Fisher Building şi Olympia bulbucată se ivesc în depărtările cenuşii, pâsloase.

— Aşa se zice tot timpul şi în Texas. Probabil că se zice aşa peste tot, spune ea, privind înapoi spre peisajul citadin. Ştii ce-a spus tăticul meu despre De-troit?

— Prespun că nu i-a plăcut prea mult.

— Când i-am povestit că o să plec azi aici cu tine, a zis doar: „Dacă De-troit ar fi vreodată stat, ar fi ca New Jersey".

Şi mi-a zâmbit cu şiretenie.

— Detroit nu are aceeaşi diversitate, deşi mie chiar îmi plac ambele zone.

— Lui îi place New Jersey, dar nu îi place oraşul ăsta.

Virăm şi intrăm în lunga tranşee de beton care este autostrada Lodge, în drum spre centrul metropolei.

— Lui nu i-a plăcut niciodată prea mult nicăieri, ceea ce e păcat, după părerea mea. Oraşul ăsta nu arată totuşi prea rău. Mulţi coloraţi, dar nu pot spune că mă deranjează. Trebuie să trăiască şi ei, în fond, remarcă ea, dând din cap serioasă, apoi mă ia de mână şi mă strânge, în timp ce pătrundem în tunelul cu lumini pâcloase, care ne va duce pe malul râului şi la Pontchartrain.

— Ăsta a fost primul oraş pe care l-am văzut vreodată. Obişnuiam să venim aici când eram la facultate; mergeam la spectacole burleşti şi fumam trabucuri. Mi se părea cel mai grozav oraş american.

— La fel e Dallas pentru mine. Deşi nu sunt supărată că am plecat de-acolo. Nici măcar un pic.

Îşi ţuguiază tare buzele şi îmi dă drumul la mână.

— Am o viaţă mult mai bună acum, să ştii.

— Unde ţi-ar *plăcea* să fii? o întreb eu, exact când lumina lăptoasă de pe Jefferson Avenue invadează autobuzul nostru întunecat, iar pasagerii încep să murmure şi să-şi adune bagajele pe culoarul din mijloc.

Cineva îl întreabă pe şofer despre o altă staţie, ceva mai încolo pe artera cu hoteluri. Ardem cu toţii de nerăbdare să ajungem acolo.

Vicki mă priveşte cu un aer solemn, ca şi cum gravitatea acestei metropole pătrunsese în ea, făcând ca orice frivolitate să pară falsă. E genul de fată care ştie să fie serioasă. Sperasem, bineînţeles, să spună că nu există loc unde i-ar plăcea mai mult să fie, decât lângă *mi-ne*, lângă mine. Dar nu pot să-i modelez *toate* dorinţele ca să se conformeze tiparului meu, nu pot să-i împlinesc orice vis aşa cum fac cu visele mele. Şi, totuşi, este la fel de nepregătită ca şi mine pentru răceala aceasta din Detroit, ceea ce în sinea mea mă face să fiu mândru de ea.

— Nu ziceai că ai făcut facultatea undeva pe-aproape?

Se concentrează tare la ceva. La licărirea unei idei.

— Cam la vreo sută de kilometri de-aici.

— Şi cum era acolo?

— Un oraş drăguţ, cu copaci de jur-împrejur. Un parc frumos pentru după-amiezele de primăvară, profesori cumsecade.

— Ţi-e dor de timpurile alea? Pun pariu că da. Pun pariu că a fost cea mai frumoasă perioadă din viaţa ta şi că ţi-ar plăcea să întorci timpul înapoi. Spune adevărul, haide.

— Nu, doamnă, să trăiţi, zic eu.

Şi era adevărat.

— Nu aş da pe nimic clipa de acum.

— Ahhh, spune Vicki, cu scepticism, după care se răsuceşte pe scaun spre mine, dintr-odată însufleţită. Jură că aşa e.

— Jur că aşa e.

Îşi strânge din nou buzele, şi le umezeşte, îşi fereşte privirea, ca să se poată concentra mai bine.

— Păi, în cazul meu nu e la fel. Asta ca să-ţi răspund unde mi-ar plăcea să fiu.

— Oh.

Autobuzul nostru Flxible opreşte cu un sâsâit în faţa hotelului unde vom sta. Uşile din faţă se pliază, deschizându-se pentru coborâre. Pasagerii înaintează pe culoar. În spatele lui Vicki, prin geamul fumuriu văd Jefferson Avenue, automobile cenuşii târându-se în trafic şi mai încolo Cobo, unde Paul

Anka va cânta în seara asta. Şi departe, peste râu, se profilează pe cer contururile oraşului Windsor – mohorât, mărunt, retrograd, reflecţie amorţită a Statelor Unite. (Primul lucru pe care l-am făcut după înmormântarea lui Ralph a fost să-mi cumpăr o motocicletă Harley Davidson şi să plec în călătorie spre vest. Am ajuns chiar până la Buffalo, la jumătatea distanţei pe Peace Bridge, după care mi-a pierit elanul şi m-am întors. Nu ştiu ce m-a făcut ca în Canada să-mi pierd parcă tot suflul şi mi-am propus să nu mă mai duc niciodată acolo, deşi evident că am mai mers şi în alte dăţi.)

— Când mă gândesc unde mi-ar plăcea să fiu, spune Vicki visătoare, îmi vine în minte prima mea zi la şcoala de asistente medicale, în Waco. Toate fetele eram aliniate pe holul din căminul de fete, dincolo de biroul de la recepţie, spre automatul de Cola dintre uşile duble. Cincizeci de fete. Şi vizavi de locul unde stăteam eu era un avizier cu un panou de sticlă. Şi mă vedeam oglindită acolo în geam. Înăuntru, pe avizier, cu litere albe pe fond negru scria „Ne pare bine că aţi venit aici", cu semnul exclamării. Şi mi-amintesc că m-am gândit atunci: „Eşti aici pentru a ajuta oamenii şi eşti cea mai frumuşică dintre toate; vei avea o viaţă superbă". Mi-aduc aminte de asta *atât* de clar, înţelegi? O viaţă superbă, repetă ea, scuturând din cap. Întotdeauna mă gândesc la asta.

Am rămas ultimii la coborârea din autobuz; ceilalţi pasageri aşteaptă să plece mai departe. Şoferul închide uşile de la compartimentul de bagaje; cele două genţi de voiaj ale noastre stau pe trotuarul umed şi aglomerat.

— Nu voiam s-arăt de parcă mi s-au înecat corăbiile.

— Nu arăţi deloc aşa, zic eu. Nu mi se pare, zău.

— Şi n-aş vrea să crezi că nu mă bucur că am venit aici cu tine. Sigur că mă bucur. E cea mai fericită zi din viaţa mea, după foarte multă vreme. Şi îmi place foarte mult tot ce-i aici. Oraşul ăsta mare îmi place enorm, pe cuvânt. Doar că nu trebuia să răspund la asta pe loc, atâta tot. E unul dintre defectele mele. Întotdeauna mă grăbesc cu răspunsul la întrebări, când mai bine aş tăcea şi mi-aş vedea de treaba mea.

— Mai bine nu te întrebam. Dar aşa-i că o să mă laşi să te fac fericită?

Îi zâmbesc plin de speranţă. Ce m-o fi apucat să vreau să aflu aşa ceva? Sunt cel mai mare duşman al meu, e clar.

— Sunt fericită. Doamne, cât pot fi de fericită.

Şi îmi înconjoară gâtul cu braţele, lăcrimând un pic (laçrimi, vreau să cred, de fericire), exact când şoferul îşi trage capul înăuntru şi ne face semn cu mâna să ieşim.

— M-aş mărita cu tine, şopteşte ea. N-am vrut să iau în zeflemea cererea ta în căsătorie. Sunt gata să mă mărit cu tine oricând.

— Bine, atunci vom încerca să includem şi asta în program, zic eu şi o mângâi pe obrazul ud, în timp ce ea surâde printr-o altă lacrimă fugară.

Şi după aceea suntem afară, jos, în vântul rece şi umed din Detroit, pe strada gălăgioasă unde bagajele noastre zac într-o fleşcăială de zăpadă mai veche, topită, ca două gunoaie. Un poliţai stă şi priveşte, gata să le urmărească destinaţia începând din acel moment. Vicki mă strânge de braţ, cu obrazul lipit de umărul meu, în timp ce eu salt cele două valize. A ei, din pânză în carouri e ca un fulg; a mea, plină de calabalâcul unui cronicar sportiv, parcă ar avea cărămizi înăuntru.

Şi ce simt eu în acest moment, odată debarcat aici?

Pe puţin o sută de chestii simultan, toate în competiţie pentru adjudecarea şi confiscarea momentului, pentru a reduce viaţa nedramatică la o esenţă perceptibilă şi puternică.

Desigur, aceasta este o minciună minoră, dar dăunătoare a literaturii, care spune că în momente de acest fel, după dezvăluiri semnificative sau dezamăgitoare, la sosiri sau plecări de o importanţă incontestabilă, când se marchează puncte, se înregistrează înfrângeri, se înmormântează persoane dragi, se bifează orgasme, aşadar în astfel de momente oricare dintre noi nu poate fi decât cufundat complet *într-o singură emoţie*, că suntem adânciţi în noi înşine şi incapabili să detectăm alte emoţii pe care le simţim eventual simultan, sau ne pregătim să le simţim, sau preferăm să le simţim. Dacă misiunea literaturii este cumva aceea de a spune adevărul despre asemenea

momente, de obicei nu reuşeşte acest lucru, în opinia mea, iar greşeala scriitorului este de a cădea în capcana unor asemenea convenţii. (Am încercat să explic toate astea studenţilor mei de la Berkshire College, folosind epifaniile lui Joyce drept un bun exemplu de falsitate. Dar nici unul dintre ei nu a înţeles nici măcar la ce voiam să mă refer, aşa că am început să cred că, dacă oamenii aceia nu ştiau deja o mare parte din ceea ce voiam eu să le spun, însemna că orice efort era zadarnic oricum – un motiv destul de bun pentru a ieşi complet din învăţământ.)

Ceea ce simt, de fapt, în timp ce ridic cele două valize de pe asfaltul ud, iar autobuzul nostru albastru pufăie şi huruie pornind spre celelalte hoteluri de pe traseu, sub privirile băieţilor de serviciu de la hotel care pândesc din spatele geamurilor groase, dornici să ne ajute contra cost, este, într-un cuvânt: o *tulburare.* Ca şi cum aş renunţa la ceva venerabil, dar la care e nevoie să renunţ. Simt o accelerare a pulsului. Am sentimentul puternic că mă pândeşte ceva rău (experienţa modernă a plăcerii, cuplată cu certitudinea că se va termina). Mă obsedează ideea că nu am nici un pic de simţ etic şi că manifest prea puţină consecvenţă. Simt în aerul ostil plutind posibilitatea unor regrete teribile. Simt brusc nevoia să mă destăinui (dar nu lui Vicki şi nici vreunei alte persoane cunoscute). Mă simt la fel de pragmatic ca întotdeauna – încolţit, necomplicat ca un imigrant. Toate astea le simt simultan. Şi mă abţin, dar îmi vine să plâng, cum ar fi omeneşte, pentru toate aceste motive, plus altele.

Acesta este adevărul despre ceea ce simt şi gândesc eu. Ar fi o tâmpenie să mă aştept la ceva mai simplu sau diferit. Un cronicar sportiv incompetent vrea întotdeauna să afle asemenea lucruri, deşi nu-l interesează niciodată să cunoască adevărul, nu găseşte niciodată loc pentru aşa ceva în articolele lui. Probabil că sportivii gândesc şi simt mai puţine lucruri decât oricare alţi oameni în momentele importante – fiindcă sunt antrenaţi să fie aşa –, deşi e foarte posibil ca şi lor să le treacă prin minte mai multe lucruri simultan.

— Îmi car singură bagajul, spune Vicki, lipită de mine ca o umbră şi smiorcăindu-se după o ultimă lacrimă provocată de fericirea sosirii. E uşor ca un fulg.

— De-acum înainte, până la plecare, treaba ta va fi doar să te distrezi, spun eu, cu ambele genți în mâini, îndreptându-mă spre intrare. Hai, arată-mi cum știi tu să zâmbești.

Și fața i se destinde într-un zâmbet mare cât tot Texasul.

— Auzi, nu sunt borțoasă, așa să știi, zice ea, în timp ce ușile pneumatice ale hotelului glisează lateral. Întotdeauna car singură ce e al meu.

Se face patru și jumătate până ajungem în camera noastră, un dreptunghi ordonat, tipic pentru pseudoluxul pretențios al Vestului Mijlociu – un coș cu fructe prearanjat, o sticlă de șampanie indigenă, albăstrele într-o vază de porțelan, tapet cu model roșu ca la bordel și un pat mare. De la etajul unsprezece, priveliștea ca printr-un obiectiv ochi-de-pește dezvăluie undeva în lungul râului etericul Ren-Cen și, la jumătatea distanței, cenușie și pseudopodică, strâmtoarea Belle Isle – luminile scânteietoare ale suburbiilor prelungindu-se în nord și vest, unde se pierd în întunericul nopții.

Vicki efectuează o inspecție amănunțită a tuturor spațiilor – dulapuri, duș, sertarele de la birou – exclamă „ooo" și „oh" văzând câte articole de toaletă și prosoape sunt aici gratis, apoi se instalează într-un fotoliu de la fereastră, scoate dopul de la șampanie și începe să mediteze la toate astea. Este exact cum mi-am dorit: încântată de splendoarea lucrurilor, amuțește de respect – un indiciu al faptului că mi-a ieșit bine totul.

Profit de ocazie pentru a da câteva telefoane necesare.

Întâi, ca să „reînnod firul", îl sun pe Herb și punem la punct planul pentru mâine. Râde cuprins de bună-dispoziție și ne invită la cină, alături de el și de Clarice, la un restaurant în Novi, dar invoc oboseala și câteva angajamente prealabile, iar Herb nu se supără. În mod evident, a devenit mai optimist și i-a trecut morocăneala de azi-dimineață. (Presupunerea mea este că i s-a prescris un tratament strict cu stabilizatoare de stare. Nici nu-i de mirare în cazul lui!) Încheiem convorbirea, închid, dar peste două minute Herb mă sună înapoi, ca să verifice dacă mi-a dat corect instrucțiunile pentru scurtătura specială pe care

urmează să o luăm după ce vom ieşi de pe autostrada I-96. De când cu accidentul, spune el, suferă de faze benigne de dislexie şi inversează mereu numerele, cu rezultate caraghioase de-a dreptul, uneori.

— Şi eu fac la fel, Herb, zic eu, doar că pentru mine e deja ceva normal. Dar Herb închide telefonul, fără să mai spună nimic.

După aceea îl sun pe Henry Dykstra, tatăl lui X, în Birmingham. Am adoptat tactica de a păstra legătura cu el, după ce am divorţat. Şi deşi situaţia dintre noi a fost încordată şi extrem de formală atâta vreme cât treburile mele şi ale lui X au fost în mâna avocaţilor, de atunci am revenit la o relaţie mai bună şi mai sinceră chiar decât fusese pe când eram căsătoriţi. Henry e convins că moartea lui Ralph a fost, pur şi simplu, ceea ce a făcut *kaput* mariajul nostru şi are o mare simpatie pentru mine – un lucru care pe mine nu mă deranjează deloc, chiar dacă ideile mele despre aceste chestiuni sunt cu mult mai complexe. Totodată, am rămas un fel de transmiţător de mesaje între Henry şi soţia lui, Irma, care stă în Mission Viejo, având în vedere că ea îmi scrie cu regularitate, iar pe el l-am asigurat că sunt un om capabil să păstreze un secret şi să comunice la timp informaţiile, care sunt adesea surprinzător de intime şi personale. „Vechiul plug trage încă brazdă", m-a rugat el odată să-i spun, şi eu i-am spus, deşi nu ştiu ca ea să-i fi răspuns. O familie nu se destramă aşa uşor pentru totdeauna. Ştiu şi eu asta.

Henry este un bărbat robust, de şaptezeci şi unu de ani, care, ca şi mine, nu s-a recăsătorit, deşi adesea face referiri voalate, dar ostentative la nume de femei, fără vreo altă explicaţie. Convingerea mea proprie – susţinută şi de X – este că Henry e nespus de fericit să trăiască de unul singur pe domeniul lui şi că i-ar fi convenit să facă asta încă din ziua în care s-a născut X, dacă ar fi reuşit să cadă la înţelegere cu Irma. Este un industriaş de modă veche, care a făcut avere prin muncă în anii 1930 şi care nu a înţeles niciodată pe deplin conceptul de viaţă intimă, ceea ce eu susţin că nu e vina lui, deşi X are altă părere şi pretinde uneori că nu poate să-l sufere.

— Vom ajunge la sapă de lemn, Franky, spune Henry, ursuz. Toată ţara stă cu pantalonii în vine şi face sluj la sindicate. Şi

chiar noi i-am ales pe nemernicii care ne fac acum porcăria asta. Nu-i culmea, zi şi tu ?! Republicani ? Nu dau nici o ceapă degerată pe promisiunile lor. Eu sunt de partea hunilor şi a lui Attila, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Nici eu nu mă dau în vânt după ei, Henry. Mi se pare totul o mare păcăleală.

— Păcăleală ?! Nu e nici o păcăleală ! Dacă aş vrea să fur şi i-aş da afară pe toţi de la fabrica mea, aş putea trăi o sută de ani, exact la fel de bine cum trăiesc acum. Nici n-ar trebui să mai ies din casă ! Sau să mă ridic din fotoliu ! Toată viaţa am fost adeptul lui Reuther, ştii şi tu asta, Frank. Şi am rămas la fel. Dar bandiţii ăştia din Washington, fiindcă sunt nişte bandiţi cu toţii, absolut, nişte criminali nenorociţi, vor să mă înfunde definitiv. Să mă facă să mă retrag din treaba cu şaibele. Ce mai e pe-acasă, apropo ? Tot divorţaţi sunteţi ?

— Totul merge de minune, Henry. Azi era ziua de naştere a lui Ralph.

— Aşa vasăzică ?

Lui Henry nu-i place să vorbească despre asta, ştiu eu, dar pentru mine e o zi foarte importantă şi nu mă deranjează s-o spun.

— Cred că ar fi ieşit din el un bărbat minunat, Henry. Sunt sigur de asta.

Pentru o clipă, convorbirea noastră telefonică se împotmoleşte într-o tăcere încremenită, în timp ce fiecare se gândeşte la şansele pierdute.

— Ce-ar fi să vii încoace şi să ne îmbătăm criţă, spune Henry, pe neaşteptate. O pun pe Lula să ne facă frigărui de raţă. Eu le-am omorât pe zburătoarele alea. Chemăm şi nişte curve. Am aici numerele lor de telefon private. Să nu crezi că nu le chem oricum.

— Ar fi nemaipomenit, Henry. Dar nu sunt singur.

— Ţi-ai luat o pipiţă cu tine ? se hlizeşte Henry.

— Nu, o fată drăguţă.

— Unde staţi ?

— În centru. Mâine trebuie să mă întorc. Am venit în interes de serviciu.

— OK, OK. Spune-mi şi mie, Frank, tu de ce crezi că te-a părăsit amica noastră cu golful? Spune-mi adevărul. Nu ştiu de ce, fir-ar să fie, dar chestia asta m-a obsedat toată ziua.

— Cred că voia să redevină stăpână pe viaţa ei, Henry. Cam la asta se rezumă totul.

— Întotdeauna a afirmat că eu i-am distrus şansa unei vieţi fericite cu un bărbat. E groaznic să ţi se spună aşa ceva. Eu n-am distrus niciodată viaţa cuiva. Şi nici tu n-ai făcut vreodată aşa ceva.

— Nu cred, de fapt, că mai are aceeaşi părere acum.

— Ba este exact ce mi-a *spus* acum o săptămână! Adică tot nu i-a ieşit din cap ideea asta. Mă bucur că am îmbătrânit. Mi-a ajuns cât am trăit. Timpul zboară, azi eşti, mâine te-ai dus.

— N-am fost întotdeauna un tip prea grozav, Henry. Mi-am dat toată silinţa, dar uneori nu faci altceva decât să te amăgeşti singur.

— Las-o baltă, gata, spune Henry. Şi Dumnezeu l-a iertat pe Noe. Poţi să te ierţi şi tu pe tine. Cine e pipiţa aia, apropo?

— Ţi-ar plăcea de ea. O cheamă Vicki.

Vicki întoarce capul zâmbitoare şi ridică paharul de şampanie, în cinstea mea.

— Vino cu ea aici, vreau s-o cunosc. Ce nume. Vicki.

— Cu altă ocazie, Henry. Suntem presaţi de timp de data asta.

Vicki îşi reia contemplarea înserării.

— Nu mă supăr pe tine, spune Henry, tăios. Ştii, Frank, uneori, când trăieşti alături de cineva tot timpul, poţi ajunge să nu mai suporţi să trăieşti la fel în continuare. Aşa a fost cu mine şi cu Irma. Am trimis-o în California, odată, în ianuarie, acum vreo douăzeci de ani, şi gata. E mult mai fericită. Aşa că foarte bine, stai acolo cu Vicki aia a ta.

— E greu să cunoşti altă persoană. Recunosc.

— Cel mai câştigat eşti dacă porneşti de la premisa că oricine e în stare de orice, oricând, ascultă-mă pe mine. Eşti mai ferit, în felul ăsta. E valabil şi în cazul fiicei mele, să ştii.

— Mi-ar plăcea enorm să vin acolo şi să mă îmbăt cu tine, Henry, ăsta-i adevărul. Mă bucur că suntem prieteni. Irma mi-a zis să-ţi spun că a văzut un spectacol foarte bun cu *The Fantasticks*

în Mission Viejo. Şi că toată chestia asta a făcut-o să se gândească la tine.

— Irma ţi-a zis ţie asta? face Henry. Cine-s *fantasticii* ăia?

— E o piesă de teatru.

— Aha, păi, înseamnă că e bine atunci, nu?

— Vrei să-i transmit vreun mesaj din partea ta? Probabil că îi voi scrie săptămâna viitoare. Mi-a trimis o felicitare cu ocazia zilei mele de naştere. Aş putea să-i transmit şi ceva din partea ta, dacă te interesează.

— De fapt, Frank, eu n-am cunoscut-o niciodată cu adevărat pe Irma. Ce zici de poanta asta, e tare, nu?!

— Erai foarte ocupat, fiindcă trebuia să-ţi câştigi existenţa, Henry, nu uita.

— Putea să fi avut amanţi, iar eu nici să nu mă fi prins. Sper că a avut totuşi. *Eu* în mod cert, n-am stat degeaba. Am avut tot ce-am poftit.

— Nu mi-aş face griji în locul tău. Irma e fericită. Are şaptezeci de ani.

— O să aibă, în iulie.

— Cum rămâne cu mesajul? Nu vrei să-i transmiţi nimic?

— Spune-i că am făcut cancer la vezică.

— E-adevărat?

— *Voi face*, probabil, dacă nu mă îmbolnăvesc de altceva înainte. Cui îi pasă?

— Mie. Găseşte altceva sau dacă nu o să găsesc eu ceva să-i spun ca din partea ta.

— Ce mai face Paul? Ce mai face Clarissa?

— Sunt bine amândoi. Facem un circuit cu maşina, la vară, în jurul lacului Erie. O să trecem să te vedem şi pe tine. Copiii abia aşteaptă.

— Ah, grozav, mergem împreună în Upper Peninsula.

— S-ar putea să nu fie timp pentru asta. (Sper să nu fie.) Copiii vor doar să te vadă. Te iubesc foarte mult amândoi.

— E minunat, deşi nu-mi dau seama cum e posibil. În fine. Ce zici despre echipa Universităţii Michigan, Franky?

— Băieţii din *Maize and Blue* sunt o adevărată forţă, Henry. Părerea mea. Au venit înapoi toţi jucătorii tari, până şi Swede de la Pellston e iar acolo.

Aceasta este singura parte ritualică a conversaţiilor noastre. Întotdeauna verific cum merge treaba acolo, discutând cu băieţii de la secţia de fotbal universitar, în special cu noul nostru editor-coordonator, un tip din Boston, pe nume Eddie Frieder, mic, neurastenic, fumător înrăit, astfel încât să-i pot pasa nişte informaţii „din interior" şi lui Henry, care n-a făcut nici o facultate, dar e un fan înfocat al celor de la Wolverine. În mintea lui, în afară de asta, nici nu vede altă utilitate în profesia mea, şi am o bănuială că îşi inventează cumva această pasiune sportivă tocmai ca să-mi facă mie pe plac, deşi pe mine fotbalul în sine mă lasă cam rece. (Oamenii îşi fac tot felul de idei greşite în privinţa cronicarilor sportivi.)

— Vei vedea nişte combinaţii extraordinare în apărarea echipei pe teren toamna asta, atâta pot să-ţi spun, Henry.

— Bine-ar fi acum dacă l-ar da în şuturi afară pe tembelul ăla care dictează totul acolo. Tipul e un dezastru, ascultă-mă pe mine, indiferent câte meciuri o fi câştigat.

— Jucătorii îl agreează totuşi, din câte am auzit.

— Aiurea, ce ştiu ei?! Uite. Din punctul meu de vedere, scopul nu scuză întotdeauna mijloacele, Frank. Aici e şi buba cu ţara asta. N-ar strica poate să scrii ceva despre asta. Terfelirea valorilor intrinsece ale vieţii. Ăsta da subiect!

— Probabil că ai dreptate, Henry.

— Pun mult suflet în toată povestea asta, Frank. Sportul e doar o paradigmă a vieţii, nu crezi? Altminteri, cui naiba crezi tu că i-ar păsa de sport?

— Ştiu că oamenii pot vedea lucrurile şi aşa. (Eu, unul, încerc să evit această viziune.) Dar e un unghi destul de restrictiv. Viaţa nu are nevoie de nici o metaforă, în opinia mea.

— În fine, cum o fi, nu contează, dar important e ca tipul ăla să dispară de-acolo, Frank. E un nazist.

Henry rosteşte cuvântul aşa încât să rimeze cu tezist.

— Pericolul în cazul lui vine tocmai din popularitatea de care se bucură. În realitate, antrenorul respectiv e un tip foarte

competent şi va ajunge probabil în Hall of Fame din Canton, Ohio. El şi Henry sunt foarte asemănători ca tipuri umane.

— O să transmit mai departe, Henry. Dar de ce nu scrii o opinie la *Primim de la cititori*?

— N-am timp. Fă-o tu. Atâta încredere în tine pot avea.

Lumina se revarsă acum în jurul Fortului Pontchartrain. Vicki stă în semiobscuritate, cu spatele la mine, strângându-şi genunchii la piept şi holbându-se pe geam afară spre firma luminoasă de la Seagram, la vreun kilometru depărtare în susul râului, roşie şi aurie în amurg, în timp ce căsuţele canadienilor se aprind ca licuricii pe plaja întunecată de pe celălalt mal al lacului, unde am fost şi eu. Tot ce mi-aş dori acum ar fi să o strâng în braţe, să simt spinarea ei puternică de fată din Texas şi să ne cuibărim unul în celălalt, până când chelnerul de la *room service* ar bate la uşa noastră. Dar n-am de unde să ştiu dacă n-a aţipit cumva, cu sufletul împăcat că şi-a văzut aşteptările împlinite – ceea ce reprezintă o adevărată binecuvântare într-o viaţă de om. Din nenumărate puncte de vedere, nici că ne-am putea asemăna mai mult, Vicki şi cu mine, şi mi-e cumplit de dor de ea, chiar dacă e numai la trei metri de mine şi aş putea să o mângâi pe umăr, făcând doar o simplă mişcare (ăsta e unul din necazurile principale când eşti anticipator din fire).

— Frank, noi, oamenii, contăm prea puţin. Nici nu înţeleg de ce ne mai chinuim atâta să avem opinii, spune Henry.

— Aşa contracarăm vidul de-o clipă. Asta e părerea mea.

— Ce dracu' mai e şi asta? N-am idee despre ce vorbeşti.

— Atunci, înseamnă că ai fost probabil destul de abil toată viaţa, Henry. Splendid, ce să zic. E ceea ce mă căznesc să fac şi eu.

— Câţi ani împlineşti? Ziceai ceva de ziua ta de naştere.

Nu ştiu din ce motiv, dar la subiectul ăsta Henry devine arţăgos.

— Treizeci şi nouă de ani, săptămâna viitoare.

— Treizeci şi nouă de ani, ce tânăr eşti. Treizeci şi nouă de ani înseamnă un fleac. Eşti un tip remarcabil, Frank.

— Nu cred că sunt chiar atât de remarcabil, Henry.

— Mda, nu eşti. Dar eu îţi recomand totuşi să te gândeşti că eşti. Nu aş fi ajuns nicăieri dacă nu aş fi crezut despre mine că sunt un tip perfect.

— Iau asta ca pe un dar de ziua mea, Henry. Sfaturi pentru anii de mai târziu.

— O să-ţi trimit un portofel de piele. Umple-l.

— Am câteva idei care valorează la fel de mult ca un portofel bine burdușit.

— Te referi cumva la schema asta cu Vicki?

— Exact.

— Îţi dau dreptate din toată inima. Fiecare bărbat ar trebui să aibă o Vicki în viaţa lui. Două, chiar, i-ar prinde şi mai bine. Numai să nu te însori cu ea, Frank. Din experienţa mea, aceste Vicki nu sunt bune de neveste. Faci doar sport cu ele.

— Gata, Henry, trebuie să închid acum.

Convorbirile noastre au adeseori tendinţa să ajungă în acest punct – el, purtându-se ca un unchi bătrân şi cumsecade, ca apoi, intenţionat parcă, să mă facă să-mi vină să-l înjur.

— OK. Eşti furios pe mine acum, ştiu. Dar puţin îmi pasă mie cum eşti tu. Ştiu eu ce gândeşti.

— Umple-ţi naibii portofelul ăla atunci cu asta, Henry, dacă te-ai prins ce vreau să spun.

— M-am prins. Nu sunt aşa cretin ca tine.

— Parcă ziceai că sunt destul de remarcabil.

— Exact. Eşti un zevzec destul de remarcabil. Şi te iubesc ca pe un fiu.

— E momentul să închidem telefonul, Henry. Mulţam. Mă bucur să aud asta.

— Însoară-te din nou cu fie-mea dacă vrei. Ai permisiunea mea.

— Noapte bună, Henry. Şi eu simt la fel.

Dar, ca Herb Wallagher adineaori, Henry mi-a închis deja telefonul, aşa că nu mai aude cuvintele mele la despărţire, pe care le rostesc în receptorul care-a amuţit, ca un strigăt în pustiu.

Vicki a aţipit într-adevăr pe scaun, în timp ce dedesubt un şuvoi rece de faruri auto se revarsă pe Jefferson spre cele cinci comunităţi adiacente, Grosse Pointe: Park, Farms, Shores,

Woods, cartiere ordonate şi impregnate de siguranţa vieţii în Vestul Mijlociu.

Sunt flămând ca o fiară acum, deşi când o trezesc din somn, atingând-o uşor pe umăr, fericit să-i ofer un sufleu de crab sau un grătar servite *à la carte* pe acoperişul turnant, Vicki se scoală cu alt meniu în cap – genul de meniu la care un azil de bătrâni ar zice precis *pas*. (A băut toată şampania şi are chef de zburdălnicii.)

Întinde braţele şi mă trage pe fotoliu, aşa că nimeresc în poala ei, simt mirosul de măsline al răsuflării ei somnoroase. Dincolo de fereastră, în noaptea fără stele din Detroit o barjă cu minereu brut, cu luminiţele roşii şi verzi aprinse, pluteşte spre Lake Erie şi furnalele din Cleveland.

— Oh, scumpul meu scump mic şi drag, îmi spune Vicki şi se foieşte ca să se aşeze mai confortabil.

Îmi dă un pupic umed şi dulce pe gură şi fredonează cu vibraţii în piept.

— Am citit undeva că, dacă un Taur îţi spune că te iubeşte, trebuie să-l crezi. Aşa o fi?

— Eşti o fată minunată.

— Hmmmm. Dar...

Zâmbeşte şi fredonează.

Mi-am umplut palma cu sânul ei superb, ce frumuseţe, pe cuvânt, e fata asta, o adevărată comoară pentru un bărbat dornic de aventuri romantice.

— Şi asta nu te face fericită?

— Oh, ba da. Ştii şi tu. Eşti bărbatul vieţii mele.

Vicki nu e deloc o visătoare, ştiu asta, ci o adeptă a pragmatismului în sensul adevărat al cuvântului, fericită să se poată bucura de lucrurile mărunte pe care i le oferă viaţa (valabil pentru tot mai puţine persoane, femei în special). Deşi nu îi e uşor, probabil, să fie aici cu mine, într-un hotel ciudat cu pereţi din sticlă dintr-un oraş sinistru, rece şi la fel de bizar cum i s-ar părea cuiva un mandril, şi să creadă totodată că o iubesc.

— Oh, of, of, of, şopteşte ea.

— Spune-mi ce te-ar face fericită acum. Eu de-asta sunt aici, ăsta e adevărul (sau o mare parte din el).

— Păi, hai să nu stăm pe fotoliul ăsta toată noaptea, fiindcă ar fi păcat să lăsăm singurel patul ăla mare şi bun. Sunt ca un foc de artificii doar gândindu-mă la tine. Credeam că n-o să mai termini *niciodată* de vorbit la telefonul ăla.

— Păi gata, am terminat.

— Păi, atunci, fii atent, păzea!

Şi imediat camera rece se pliază în jurul nostru, iar noi ne cufundăm în simpla nostalgie a unei nopţi de iubire, ca două bărci legate împreună pornind într-o călătorie înceţoşată de pericole mărunte. O fată frumoasă şi gingaşă din Texas într-o întâlnire la ceas de taină. Nimic nu ar putea fi mai plăcut, nimic nu ar putea garanta mai multă afecţiune. Nimic. Vă spune un om care ştie despre ce vorbeşte.

*

Înainte ca mariajul meu să ia sfârşit, dar după ce a murit Ralph, în acea perioadă de rătăcire care a durat doi ani, când mi-am cumpărat o Harley-Davidson, m-am dus la Buffalo, am predat la facultate, m-am cufundat în acea stare de visare din care am început să mai ies abia în ultima vreme şi am ajuns să mă desprind încetişor de X, fără măcar să bag de seamă alunecarea, cred că m-am culcat cu vreo optsprezece femei – un număr pe care eu nu îl consider mare sau prea scandalos ori şocant, ţinând seama de împrejurări. X, sunt sigur, a ştiut, iar privind retrospectiv constat că s-a străduit din răsputeri să se adapteze situaţiei, a încercat să nu mă facă să mă simt prea mizerabil, evitând să îmi pună întrebări, necerându-mi să-i povestesc amănunţit cum îmi petreceam zilele când plecam în deplasare pe la vreo mecca a sporturilor – un Denver sau un St. Louis –, sperând, am convingerea, că într-o bună zi mă voi dezmetici din starea asta şi voi ieşi la liman, aşa cum credea ea că făcuse deja (dar cum probabil în acest moment ar pune la îndoială, indiferent unde s-ar afla – teafără şi sănătoasă sper).

Până aici, nimic prea teribil, cred, dacă nu aş fi atins o fază în relaţia cu femeile cu care „mă vedeam", în care încercam să

simulez o abandonare completă – ceea ce oricine călătorește în interes de serviciu știe că e o idee proastă. Dar, când eram așa de deprimat, mi se întâmpla, bunăoară, să mă trezesc după vreun meci că eram singur în boxa presei, într-un palat american al sporturilor, construit din beton și oțel. De cele mai multe ori, mai era pe-acolo și câte o reporteriță, care tocmai termina ultima parte a articolului (aveam ochiul format pentru asemenea oițe rătăcite) și cu care ajungeam, în final, să beau câteva martini în vreun bar atmosferico-panoramic, după care plecam împreună în mașina mea închiriată spre suburbia unde ea locuia într-un apartament cu verandă închisă, iluminare periferică și carpete din trestie-indiană, unde o aștepta o fiică – o micuță Mandy sau Gretchen –, dar nici un soțior, și unde, până să mă dumiresc eu bine copilița dormea, muzica se auzea în surdină, vinul era în pahare, iar eu și reporterița ne trezeam în pat împreună. Și pe urmă *pac!* Dintr-odată îmi doream din tot sufletul să fac parte din acea viață, tânjeam să intru complet în existența ei măruntă, în calitate de participant cu normă întreagă (chiar dacă pe termen scurt), să împărtășesc iluziile, speranțele ei secrete. „Te iubesc", m-am auzit declarând de nenumărate ori unei Becky, Sharon, Susie sau Marge pe care o cunoșteam doar de *patru ore și cincisprezece minute*! Și fiind absolut convins că așa era; și, ca să demonstrez asta, dând drumul la un tir de întrebări-interogații de interes uman – cerând, cu alte cuvinte, să aflu cât mai multe răspunsuri la un număr cât mai mare de *cine, de ce, cum* din viața ei. Totul cu scopul de a mă putea integra mai bine *în* viața ei, de a elimina acea cumplită distanță care ne despărțea, iar pentru câteva ore trecătoare să închid ușa, să simulez intimitatea, interesul, anticiparea, ca apoi să le consum pe toate într-o idilă rapidă de o noapte. „De ce te-ai dus în Penn State, când ai fi putut să te duci la Bryn Mawr?" *Aha, înțeleg*. „În ce an a terminat armata fostul tău soț?" *Hmmm*. „De ce sora ta se înțelegea mai bine cu părinții, decât tine?" *Pare logic*. (Ca și cum, dacă aflam, s-ar fi schimbat ceva.)

Chestia asta, desigur, era de un cinism oribil și mișelesc. Nu tăvăleala zglobie prin pătulul cu fân, care nu ar trebui să deranjeze pe nimeni, ci pretenția de a ți se dezvălui totul, când

eu nu aveam nimic de dezvăluit în schimb şi nu mă interesa nimic, decât eventual speranţa (rizibilă) că vom putea „rămâne prieteni" şi ideea de a o şterge cât mai devreme cu putinţă a doua zi dimineaţă, ca să-mi văd de treburile mele şi să pornesc spre casă. Era, de asemenea, şi cea mai oribilă formă de sentimentalism – să compătimeşti o femeie pentru existenţa ei însingurată (exact ceea ce simţeam aproape întotdeauna, deşi nu aş fi recunoscut nici în ruptul capului), să transformi asta în patos, patosul în interes şi, într-un final, să transformi totul în sex. Este exact cum procedează cei mai incompetenţi cronicari sportivi, când îşi bagă nasul în mutra unuia care tocmai a încasat-o rău la ţeastă şi întreabă: „La ce te-ai gândit, Mario, în intervalul de timp din momentul când capul tău a început să arate ca o roşie storcită şi cel în care arbitrul a început să numere?"

Ceea ce făceam eu atunci, deşi nu mi-am dat seama de asta decât la mult timp după ce am stat trei luni la Berkshire College – trăind cu Selma Jassim, pe care nu o interesau dezvăluirile personale –, era o încercare de a rămâne închis în mine însumi pătrunzând cât mai mult cu putinţă în sufletul altei persoane. Nu este o nouă abordare a ideii de dragoste. Şi nu funcţionează. De fapt, duce la o cumplită stare de visare şi la cea mai oribilă formă de neatenţie şi izolare.

Cum îmi imaginam eu că aş putea intra în sufletul vreuneia ca Elaine, Barb, Sue sau Sharon, habar n-am, din moment ce nu eram capabil să fac asta cu X *în propria mea existenţă*. Oricum, bună întrebare! Deşi răspunsul este clar. Nu aş fi putut.

Bert Brisker ar spune probabil despre mine că în acea perioadă nu eram suficient de „flexibil din punct de vedere intelectual", întrucât ceea ce urmăream eu era iluzia desăvârşită, pe termen scurt şi delimitat. Şi ceea ce m-ar fi făcut fericit era fascinaţia simplă, elementară, pe care o femeie – orice femeie de care întâmplarea făcea să-mi placă – mi-o putea conferi, fără să pună întrebări, după care să mă fi putut duce acasă să gust aceleaşi plăceri pe care viaţa mi le oferise dintotdeauna. Deşi rar vezi un bărbat care să mai poată găsi cu adevărat o încântare în rutină, atunci când norocul s-a întors împotriva lui – ceea ce mi se întâmpla şi mie.

Când m-am întors acasă după cele trei luni cât predasem la facultate, adică spre sfârşitul acestei perioade de doi ani, îmi trecuse toată faza asta cu femeile. Dar X stătuse acasă cu Paul şi Clary, fără să comunice cu nimeni, începuse să citească *The New Republic*, *The National Review* şi *China Today*, ceea ce nu făcuse niciodată înainte, şi mi se părea distantă. Am picat imediat într-un fel de monogamie visătoare, care nu a avut decât efectul de a o face pe X să se simtă ca o proastă – mi-a zis ea asta în cele din urmă –, că mă suportase atâta timp, până când s-a trezit şi în ea incertitudinea. Eram acasă în fiecare zi, dar fără să fiu de folos nimănui, doar citind cataloage, minţind caritabil pentru a evita dezvăluirile complete, zâmbindu-le copiilor mei, simţindu-mă ciudat, vizitând-o săptămânal pe doamna Miller, reflectând ironic la diferitele răspunsuri pe care le-aş fi putut da la aproape orice întrebare mi se punea, uitându-mă la televizor – la sport şi la Johnny –, purtând pantaloni cu elastic în talie şi cămăşi în carouri pe care le cumpărasem de la L. L. Bean, ducându-mă odată pe săptămână la New York şi fiind un cronicar sportiv sârguincios, dar mediocru – în tot acest timp, trăsăturile lui X s-au estompat în mintea mea, iar vocea mi s-a făcut tot mai şoptită, din ce în ce mai şoptită, până când a ajuns aproape imperceptibilă, chiar şi pentru mine. Convingerea ei – cel puţin felul ei de a pune problema începând de atunci – era că nu merita să mai aibă încredere în mine, ceea ce nu mă surprinde, din moment ce probabil că aşa şi era, în ipoteza în care ea îşi dorea ca eu s-o fac fericită oferindu-i o viaţă cât mai sigură cu putinţă, ceea ce pentru mine părea mai puţin plauzibil decât dacă m-ar fi pus cineva să-mi iau zborul. Iar când a văzut că nu eram capabil să fac asta, a început imediat să aibă cele mai oribile bănuieli apropo de orice, dar nici pentru asta n-o învinuiesc, deşi aş zice că n-a fost deloc o idee prea bună. Consider că meritam destulă încredere pe atunci, indiferent ce se întâmplase – dacă ea ar fi putut să mă creadă, pur şi simplu, când îi spuneam că o iubesc, ceea ce era adevărat. (Viaţa conjugală presupune împărtăşirea misterelor, chiar şi atunci când faptele sunt cunoscute.) Mi-aş fi revenit cu certitudine în scurt timp şi aş fi fost fericit ca situaţia să rămână

neschimbată, sperând totodată să se îmbunătăţească în viitor. Chiar dacă îţi pierzi toate speranţele, e posibil să le şi recapeţi cândva.

Doar că nouă hoţii ne-au spart casa – fotografii detestabile au fost împrăştiate peste tot, scrisorile de la tipa din Kansas au fost descoperite, iar X şi-a dat seama parcă dintr-odată că între noi doi lucrurile merseseră prea departe, mai departe decât bănuiam noi, că viaţa părea efectiv să se fi împotmolit, conducând la despărţirea noastră, nu în mod brutal sau nici măcar tragic, ci doar ineluctabil, cum spun scriitorii adevăraţi.

O mulţime de lucruri ţi se pot întâmpla în viaţă, adunându-se şi devenind apăsătoare la jumătatea drumului: îţi mor părinţii (ai mei, totuşi, au murit mai demult), în căsnicie situaţia se schimbă, ajungându-se chiar la despărţire, ţi se poate prăpădi un copil, profesia poate începe să ţi se pară searbădă. Îţi poţi pierde orice speranţă. Iar un singur fleac ar fi de-ajuns ca să te debusoleze complet. Însă, tot la fel, e dificil de spus care este *cauza* cărui lucru, din moment ce, în mod esenţial, *orice* poate fi cauza oricărui alt lucru.

Aşadar, când toate astea sunt adevărate, cum pot spune că o „iubesc" pe Vicki Arcenault? Cum pot avea din nou încredere în instinctele mele?

Iată o întrebare interesantă, pe care nu am evitat însă să mi-o pun, de teamă să nu provoc şi mai mult haos în viaţa celorlalţi.

Iar răspunsul, ca majoritatea răspunsurilor temeinice, este unul compozit.

Am renunţat la o mulţime de lucruri. Am încetat să mă mai frământ din cauză că nu puteam pătrunde *complet* în sufletul altcuiva, din moment ce oricum nu se poate aşa ceva – un plăcut mister incontestabil a fost rezultatul. De asemenea, atitudinea mea nu mai este atât de sobră şi nici atât de „serioasă scriitoriceşte vorbind"; îmi fac mai puţine griji în privinţa complexităţii lucrurilor, contemplând viaţa într-o manieră simplă şi pragmatică. Am încetat, totodată, să analizez ce simt pentru a descoperi ce altceva aş mai putea eventual simţi. Cu toate acele optsprezece femei am fost atât de încrâncenat să creez şi să plăsmuiesc o iluzie complicată a vieţii, încât am scăpat din vedere care era de fapt

scopul – că ar fi trebuit să mă simt senzaţional de bine şi să uit de orice altceva.

Când eşti pătruns de sentimentele tale, când laşi să te captureze emoţiile simple, iar distanţa dintre ceea ce simţi şi ceea ce ai mai putea simţi *eventual* este anulată, înseamnă că te poţi baza pe instinctele tale. Este exact diferenţa dintre un om care îşi dă demisia de la serviciu pentru a deveni ghid pentru pescarii amatori de pe Lake Big Trout şi care într-o bună zi, când vâsleşte cu barca spre debarcader în amurg, se opreşte din vâslit ca să admire apusul de soare şi îşi dă seama cât de mult îi place să fie ghid pentru pescarii amatori pe Lake Big Trout; şi alt om care a luat aceeaşi decizie, s-a oprit din vâslit exact în acelaşi moment, a simţit cât de fericit era, dar s-a gândit totodată că ar putea probabil să fie ghid şi pe Windigo Lake, dacă ar vrea, unde ar avea poate posibilitatea să facă o afacere mai bună cu bărcile.

Un alt mod de a descrie acest lucru este de a face diferenţa dintre un om cu o atitudine pragmatică faţă de lume şi un altul cu o atitudine contemplativă. Constrânşi să rămână toată după-amiaza în aeroportul din Chicago, omului cu atitudine pragmatică îi va face plăcere să se uite la lume, în timp ce omul cu atitudine contemplativă nu se va putea abţine să nu se întrebe de ce are întârziere avionul care trebuia să sosească din Salt Lake şi să încerce să estimeze dacă, în acest caz, la bord li se va servi cina sau doar o gustare.

Şi, în sfârşit, când îi spun lui Vicki Arcenault „te iubesc", nu spun decât ceea ce este evident. Cui îi pasă dacă nu o voi iubi veşnic ? Sau ea pe mine ? Nimic nu e veşnic. O iubesc acum şi nu vreau să mă/o amăgesc. Ce alt sens ar mai trebui să aibă adevărul ?

*

La douăsprezece şi patruzeci şi cinci de minute, în toiul nopţii, mă trezesc din somn. Vicki doarme lângă mine, răsuflând încetişor, cu un plescăit moale în gâtlej. În camera de hotel persistă senzaţia apăsătoare, atemporală, pe care o ai când te culci pe întuneric, dar te trezeşti tot pe întuneric şi te întrebi

câte ore mai sunt până în zori: chiar, oare câte or mai fi? Mă va copleşi cumva disperarea pe neaşteptate? Ce-o să fac ca să-mi treacă timpul? De obicei – cum am mai spus – dorm neîntors, aşa că nu trebuie să-mi bat capul cu asemenea întrebări. Deşi sunt sigur că într-un fel problema mea de acum se datorează emoţiei banale de a mă afla aici, cu această femeie, liber să fac orice am chef – bine-cunoscutul strigăt *a venit vacanţa* după care tânjim cu toţii oricând. Ar fi momentul prielnic, în seara asta, să mă plimb de unul singur pe străzile întunecate ale oraşului, să-mi ridic gulerul de la haină, să mă gândesc la unele lucruri. Nu am la ce să mă gândesc.

Pornesc televizorul, cu sonorul oprit, exact cum fac adesea când plec în deplasare de unul singur, în timp ce răsfoiesc un anuar cu sportivi sau îmi cizelez unele însemnări. Îmi place enorm să mă uit la televizor în alte oraşe, certitudinea care mă cuprinde când ridic privirea din fotoliu într-o cameră străină şi văd pe ecran un crainic cunoscut, care vorbeşte în accentul lui citadin uzual din Nebraska, îmbrăcat într-un costum de haine urât, pe un fundal impersonal (niciodată nu ţin minte ştirile propriu-zise); sau când urmăresc un eveniment sportiv palpitant, dar anonim, care se desfăşoară pe un stadion acoperit, neimportant, sub acelaşi gen de luminaţie gălbuie, în acompaniamentul aceluiaşi zumzet difuz, la mulţi kilometri de orice loc unde faţa mea ar putea fi recunoscută. Toate astea implică un confort de care nu mi-ar plăcea să mă lipsesc.

Postul pe care l-am prins la televizor transmite în reluare un meci de baschet profesionist, pe care mă bucur să-l pot urmări. Detroit cu Seattle. (Reluările, apropo, sunt un bun prilej de a studia un meci pe toate părţile. Sunt cu mult mai interesante decât meciul real, transmis din locul în care se joacă în realitate, unde atmosfera e îndeobşte cam plictisitoare şi unde adesea uiţi complet ce cauţi de fapt acolo şi constaţi că încep să te intereseze cu totul alte lucruri.)

Mă duc să iau geanta de voiaj a lui Vicki, o deschid, scot o ţigară din pachetul de Merits şi o aprind. N-am mai fumat de pe puţin douăzeci de ani. De când eram în anul întâi de facultate şi făceam parte dintr-o confrerie de fumători, unde băieţii mai

mari îmi dădeau ţigări Chesterfield, iar eu stăteam în picioare, cu spatele lipit de perete, cu mâinile în buzunare şi încercam să arăt ca un băiat pe care oricine şi l-ar fi dorit de prieten: tânărul din sud, firav şi tăcut, cu ochi mai bătrâni decât anii lui, cu un aer cumva blazat, de om care a trecut prin multe la viaţa lui. Exact genul de care avem cu toţii nevoie.

Dacă tot am început să umblu prin geanta ei de voiaj, mă gândesc să sap mai adânc. Uite nişte mătănii (previzibil). Revista de prezentare de la United (şterpelită din avion). Un carton cu nasturi sidefii de rezervă (util). Cheile de la Dart, pe un inel mare de alamă cu o emblemă în formă de „V". Un tub început de bomboane mentolate – Velamints. Două jumătăţi de bilete, de la un cinematograf unde Vicki şi cu mine am văzut o parte dintr-o peliculă veche cu Charlton Heston (până eu am adormit). Poliţa de asigurare pentru zbor. Un roman în format de buzunar, *Ultima călătorie a dragostei*, de o autoare pe nume Simone La Noire. Şi un portofel maro, durduliu, pe care e ştanţat un cap de cal pe un medalion de piele perfect lucioasă.

În el – drept în faţă – este fotografia unui bărbat pe care nu l-am mai văzut niciodată, un tip cu mutră de macaronar, destul de şic, îmbrăcat cu o cămaşă albă descheiată la gât şi un pulover alb tricotat cu un model rustic. Tipul are sprâncene negre şi groase, e un brunet cu părul ondulat, aranjat într-o frizură complicată, dar strictă, cu ochii înguşti ca două fante, un surâs tăios afişat pe faţa oacheşă, şi un aer trufaş, zeflemitor şi ursuz. În jurul gâtului subţire ca un vreasc se vede o cruce de aur pe un lanţ. Este Everett.

Filfizonul din celălalt Big D este un fustangiu care rânjeşte tolănit pe o canapea într-un motel execrabil din Vegas; genul de individ care îşi poartă ţigările sub mâneca de la cămaşă, are braţe lungi, descărnate şi degete de oţel, şi bea din principiu cantităţi industriale de bere ieftină la orice oră din zi şi din noapte. L-aş recunoaşte oriunde. Lonesome Pines mişuna de asemenea inşi, proveniţi din cele mai bune familii cu putinţă, cu toţii capabili de cele mai josnice destrăbălări. Mare dezamăgire pentru mine să dau de o asemenea fotografie aici. Eram

stupefiat. Poate o fi vreun ţărănoi cumsecade, iar dacă ar fi să ne întâlnim vreodată (ceea ce nu se va întâmpla), am avea eventual înţelepciunea de a cimenta fundamentul unei comunicări, pornind de la care să ne putem exprima cu sârg opiniile diferite despre lume. (Sportul, de fapt, este o *lingua franca* perfectă pentru asemenea avansuri indirecte între iubiţi şi soţi succesivi, care altminteri ar putea ajunge să se caftească destul de urât.)

Dar, în realitate, nu-mi pasă câtuşi de puţin de atuurile lui Everett. Îmi vine să arunc naibii poza lui în veceu şi să trag apa, după care să mă ţin tare pe poziţie când va veni prima reclamaţie.

Supărat, trag cu nesaţ din ţigară şi încerc şmecheria aia dificilă cu suflatul fumului pe gură şi trasul lui înapoi pe nas, cum am văzut pe unul că a făcut odată la facultate. Dar fumul o ia înapoi pe gât în jos, şi nu în sus pe nări, aşa că mă apucă subit o senzaţie groaznică de sufocare şi trebuie să mă abţin să nu horcăi oribil. Clătinându-mă pe picioare, o zbughesc la baie, unde închid uşa ca să n-o trezesc pe Vicki cu tusea mea zgomotoasă şi răguşită, din cauza căreia mă fac stacojiu la faţă.

În oglinda din baie, văd mutra unui obsedat sexual nenorocit – ţigara care îmi atârnă dintre degete, pijamaua cu dungi albastre boţită toată, faţa lividă din cauza tusei, ochii care par mijiţi în lumina crudă, semănând cu ai lui Everett. Arăt oribil şi nu-mi place deloc să mă văd aşa. Mai bine ieşeam de unul singur pe străzi şi mă gândeam la ceva la care să mă gândesc. Sunt situaţii care îţi dictează ele singure cum să le exploatezi mai bine. Şi întotdeauna ar trebui să dai ascultare înţelepciunii populare în asemenea cazuri – de fapt, în toate cazurile. Întotdeauna urcă pe punte ca să vezi cum răsare soarele. Întotdeauna du-te să înoţi noaptea târziu, după ce gazdele sunt în pat. Întotdeauna fă o plimbare în pădurea de lângă cabana prietenilor tăi şi încearcă să găseşti o nouă potecă până la cascadă sau la un hambar vechi pe care să-l explorezi. Dacă nu ajută la nimic, măcar ai scăpat de riscul de a ceda unei curiozităţi mai personale şi de necazurile care se pare că decurg întotdeauna din aşa ceva. M-am trezit că scormonesc în continuare din reflex, deşi descoperisem tot ce era de descoperit pentru ca în clipa următoare să tăgăduiesc totul – o dovadă deprimantă a

amăgirii de sine, chiar mai deprimantă decât găsirea pozei lui Everett cap-fioros în portofelul lui Vicki, unde, în fond, avea tot dreptul să fie, spre deosebire de a mea.

Când ies din baie, Vicki este aşezată la masa de toaletă, fumând una dintre ţigaretele ei Merits, cu cotul pe spătarul fotoliului, cu televizorul stins; are aerul lasciv şi distant al unei dansatoare de cabaret. Poartă o cămaşă de noapte din mătase neagră, de genul celor care se ridică singure până la piept, şi papuci decupaţi în faţă şi asortaţi. Nu-mi place deloc ţinuta asta (deşi nu exclud posibilitatea ca, eventual, ceva mai devreme să fi avut altă părere), mai ales că sunt sigur că lui Everett i-ar plăcea, dacă nu o fi chiar un cadou de la el, un suvenir dulce la despărţire. N-aş suporta s-o mai văd nici un minut îmbrăcată aşa, dacă ar fi după mine, dar nu este.

— N-am vrut să te trezesc din somn, spun eu amărât şi mă furişez spre capul patului matrimonial, la jumătate de metru de genunchii ei suverani, apoi mă aşez. Răul a început să dea târcoale prin cameră, gata să atace cu ghearele lui reci. Inima începe să-mi bată cu putere, exact ca atunci când m-am trezit azi-dimineaţă, şi am senzaţia că vocea mea o să devină imperceptibilă.

M-a prins. Cu toate astea mi-aş dori să salvez clipa, să ne feresc pe amândoi de furie şi regrete, chiar şi de alte dezvăluiri, care sunt inamicul intimităţii. Aş vrea să pot dezvălui chiar acum un nou adevăr; că sufăr în taină de o tumoare la creier şi că uneori fac lucruri inexplicabile, despre care nu pot să discut după aceea; sau că urmează să scriu un articol despre baschetul profesionist şi trebuie neapărat să văd sfârşitul meciului cu Seattle, în care Seattle face o greşeală de apărare şi totul se reduce în final la o singură lovitură, aşa cum se întâmplă întotdeauna. Clipa salvată este adevărata artă a iubirii.

Zgâindu-mă, totuşi, la genunchii sculpturali, dar vag cărnoşi ai lui Vicki, devin confuz şi simt din nou cum totul îmi fuge de sub picioare, disperarea ameninţând să se abată cu forţa unui tunet asupra mea şi să-şi reia locul.

— Ce căutai de fapt în geanta mea? spune Vicki.

Încruntarea ei denotă un dispreţ concentrat cu totul asupra mea. Sunt studentul cel nesuferit, care a fost prins căutând catalogul cu note, în biroul profesorului. Ea este suplinitoarea cea amabilă, care ţine locul titularului doar o zi (deşi toţi ne-am dori ca postul să fie permanent al ei), dar care ştie când are de-a face cu o mostră de indisciplină de acest fel.

— Nu căutam nimic, zău. Nu căutam nimic.

Aiurea, bineînţeles că am umblat intenţionat în geanta ei. Se pare că am spus minciuna nepotrivită, deşi o minciună era imperios necesară. Prima mea mică încăierare cu faptele lasă de dorit. Vocea mea coboară cu zece decibeli. Nu e prima dată când mi se întâmplă.

— Eu nu am secrete, spune ea pe un ton plat. Presupun că tu ai, totuşi.

— Uneori, da.

Nu pierd nimic admiţând asta.

— Şi că minţi, de asemenea.

— Doar dacă este ceva absolut necesar. Altminteri, niciodată. (E mai bine decât să mărturiseşti.)

— Ca atunci când ai zis că mă iubeşti, presupun?

Inima unei fete drăguţe spune doar adevărul. Răul intervine subit cu o admonestare neaşteptată.

— Greşeşti, aici, spun eu, şi nimic nu ar putea fi mai adevărat.

— Hmpf, mormăie ea, adunându-şi sprâncenele peste ochişorii acuzatori. Poate mai vrei să te şi cred, nu? Vasăzică tu îmi răscoleşti prin lucruri şi îmi fumezi ţigările, iar eu doar am visat, aşa-i?

— Nu-i nevoie să crezi ca să fie adevărat, zic eu, rezemându-mi coatele de genunchi, în stilul onest al pieilor-roşii.

— Urăsc şerpii, zice ea, privind cu răceală la scrumiera de lângă ea, de parcă ar fi văzut un şarpe încolăcit acolo. Jur că aşa e. Şi mă feresc cât pot de ei. Fiindcă văd o mulţime, corect? Nici nu sunt greu de recunoscut, adaugă ea, întorcând brusc ochii spre uşa de la hol şi pufnind într-un râs trist. M-ai minţit tot timpul, aşa-i?

— Singura modalitate de a afla asta, presupun, este pur şi simplu să stai cuminte.

Din frigul de-afară se aude sirena unei maşini de poliţie tânguindu-se pe bulevarul larg şi întunecat, ca apoi să se piardă treptat în vuietul traficului. Sunt unii într-o situaţie şi mai proastă decât mine.

— Şi cum rămâne cu căsătoria? întreabă ea, pe un ton condescendent.

— E valabil ce ţi-am spus.

Are o grimasă de dezamăgire şi scutură din cap. Stinge cu grijă ţigara în scrumieră. Nu e prima oară când trece prin aşa ceva. Camere de motel. Ora două noaptea. Peisaje străine. Zgomote de sirene şi oraşe necunoscute. Bărbaţi mincinoşi, puşi pe distracţie, şi pe urmă repede înapoi acasă. Momente goale. Oricare om a avut dintr-astea cu sutele. Nici nu-i de mirare că misterul şi fragila lui frumuseţe răzbat al naibii de greu: sunt în inferioritate numerică şi fără dotările necesare, în general.

— Ei, bine, asta e, spune ea şi ridică din umeri, cu mâinile spânzurându-i între genunchi, resemnată în faţa fatalităţii.

Şi totuşi ceva a putut fi recuperat, o tragedie posibilă a fost evitată. Nici nu-mi dau seama măcar ce poate fi, din moment ce răul încă pluteşte în aer, prin colţurile camerei. Libaneza pe care am cunoscut-o la Berkshire College nu ar fi acceptat niciodată să se ajungă la aşa ceva, indiferent ce aş fi făcut eu ca să provoc asta, având în vedere că era oţelită pentru astfel de lucruri datorită unei vieţi întregi de dezinteres musulman. Şi nici X, deşi ea din alte motive, chiar mai întemeiate (avea pretenţii mai mari). Vicki este optimistă, fără să spere la prea mult însă, şi din această cauză e întotdeauna la un pas de deziluzie.

Oricum, cea mai proastă împăcare cu o femeie tot e mai bună decât cea mai bună reconciliere la care ai putea ajunge cu tine însuţi.

— Nu merită să furi nimic din geanta asta; nici măcar nu ai ce descoperi interesant prin ea, spune Vicki, plictisită, strâmbând din buze spre bagajul ei, ca şi cum tocmai l-ar fi recuperat dintr-un naufragiu, după ani de zile în care nici nu i-a simţit lipsa. Banii, continuă ea pe un ton molatic, îi ţin ascunşi într-un loc special. Ăsta e singurul meu secret. Degeaba încerci, că tot n-o să-l afli.

Îmi vine să-i îmbrăţişez genunchii, deşi mi-e clar că e mai bine să-mi ţin mâinile acasă. La cea mai mică mişcare greşită, risc să trebuiască să cer altă cameră prin telefon, pe alt etaj sau posibil chiar la Sheraton, adică la vreo patru străzi mai încolo şi să trec prin frigul de-afară, de unul singur şi fără nici o haină care să mă ferească de umezeala canadiană care luceşte peste oraş.

Vicki priveşte tăcută la geamul care acoperă suprafaţa mesei, la portofelul ei desfăcut lângă pachetul de ţigări. Din poză, cretinul de Everett rânjeşte în sus (s-ar putea să fie dificil, în fond, să deosebeşti moaca mea sumbră şi serioasă de a lui).

— Pentru mine, nu există decât şase oameni pe lume, spune ea, pe un ton îmbunat, holbându-se în jos la mutra lui Everett. Am crezut că ai putea fi unul dintre ei. O persoană importantă. Dar probabil că ai avut deja prea multe iubite. Poate că eşti iubitul alteia.

— S-ar putea să greşeşti. Pot încă să intru în rând.

Se uită la mine cu un aer sceptic.

— Ochii contează enorm la mine, OK? Sunt ferestre spre sufletul omului. Şi ochii tăi... am crezut într-un timp că pot vedea prin ei sufletul tău, înăuntru. Dar acum...

Scutură din cap, neîncrezătoare.

— Ce vezi?

Nu vreau să aud răspunsul. Iată o întrebare pe care eu nu m-aş încumeta să i-o pun nici doamnei Miller şi la care nici măcar doamna Miller nu şi-ar asuma vreodata riscul de a formula răspunsuri ipotetice. Nu lucrăm, în fond, cu adevăruri, ci doar cu potenţialităţi. Prea mult adevăr poate fi mai rău decât moartea şi, oricum, dăinuieşte mai mult.

— Nu ştiu, spune Vicki, cu o voce subţire şi confuză, ceea ce înseamnă că e preferabil să nu mai insist, fiindcă s-ar putea până la urmă să dea un verdict. De ce te interesează aşa de mult fratele meu vitreg? spune ea, uitându-se straniu la mine.

— Nu ştiam că e fratele tău vitreg, zic eu.

Vicki ia portofelul în mână şi întoarce spre mine fotografia, arătându-mi mutra oacheşă a şmecherului.

— El, adică, spune ea. Amărâtul ăsta de-aici, săracul de el.

Cât de imprevizibilă poate fi viaţa asta! Sute de explicaţii şi disculpări dau buzna spre limba mea, iar eu înghit cu noduri, ca să le înăbuş. Deşi, firește, nici nu am ce spune. Ca toate scuzele inutile, lămuririle nu merită osteneala. Totuşi, simt o stare de visare ameţitoare, vechea confuzie emoţională familiară care îmi înceţoşează subit percepţia asupra lucrurilor din jur. Ironia revine. Am senzaţia că, dacă aş încerca să vorbesc acum, gura mea s-ar mişca, dar n-ar ieşi nici un sunet. Şi amândoi ne-am speria îngrozitor. De ce, pentru numele lui Dumnezeu, nu e posibil ca ignoranţa să rămână ignoranţă?

— Bietul băiat e mort demult şi, probabil, sus în ceruri, spune Vicki, întorcând fotografia spre ea şi studiind-o cu interes. A murit într-un accident la Fort Sill, în Oklahoma. L-a călcat un camion militar. E fiul soţiei lui tăticu'. Era. Bernard Twill. Beany Twill, precizează ea, închizând brusc portofelul şi punându-l înapoi pe masă. Eu nici nu l-am cunoscut, de fapt. Lynette mi-a dat fotografia lui, să o pun în portofel, la moartea lui. Habar n-am de ce am păstrat-o atâta timp, spune ea, privindu-mă galeş. Nu fac pe nebuna. E doar un portofel vechi, fără nimic în el. Femeile au tot felul de ciudăţenii legate de poşetele lor.

— Mă bag la loc în pat, spun eu, într-o şoaptă stinsă.

— Ţie să-ţi fie bine, că în rest nimic nu contează. Bun motto, nu crezi?!

— Ba da, sigur. E nemaipomenit, zic eu şi mă bag în patul mare şi rece. Îmi pare rău pentru toată chestia asta.

Ea zâmbeşte şi continuă să se uite la mine, în timp ce eu îmi trag cearşaful până sub bărbie şi încep să mă gândesc că nici nu-i greu să-mi imaginez cum ar fi viaţa mea cu Vicki Arcenault. De fapt, cred că mi-ar plăcea destul de mult, atât cât e posibil să îţi placă orice fel de viaţă: o viaţă cu mici gesturi teatrale şi şervete de masă curate. O viaţă în care sexul joacă noaptea un rol mereu important – mai bine decât cu oricare dintre cele optsprezece femei pe care le-am cunoscut şi le-am „iubit" înainte. O viaţă în care contează istoria şi generaţiile ei. O viaţă de posibilă fidelitate, de mers la pescuit cu cel mai bun prieten; o existenţă în care să apară o mică Sheila şi un

mic Matthew, copiii noştri, în care să ne cumpărăm un automobil-rulotă – un monstru pe cinci roţi cu care să călătorim –, iar prin hublourile lui micuţe să vedem toată ţara. Paul şi Clarissa ar putea veni cu noi, integrându-se în banda noastră. Eu aş putea să vând casa, dar nu ca să mă mut în Pheasant Run, ci într-o casă veche şi simplă, construită solid din piatră, în Bucks County. Poate, după ce ne vom fi făcut datoria, un tur în Corpul de pace sau Vista – „pentru a face ceva cu viaţa noastră". N-ar mai fi nevoie să dorm îmbrăcat sau să mă trezesc dimineaţa pe podea. Aş putea uita de sentimentele care mă copleşesc şi nu mi-aş mai bate capul cu asemenea lucruri.

Pe scurt, o prelungire naturală a majorităţii atitudinilor mele actuale, continuată dincolo de ceea ce ştiu în prezent.

Şi ce e rău în asta? Nu e în fond ceea ce ne dorim cu toţii? Să privim în zare şi să vedem că la orizont se profilează un viitor luminos şi propice? Un loc de retragere atractiv?

Vicki porneşte televizorul şi priveşte fascinată la imaginile care se succed pe ecran. E patinaj pe gheaţă, la ora 2 a.m. (baschetul e o amintire). Austria, după cum arată. Cinzano şi Rolex decorează mantinela. Tai şi Randy conduc în clasament. El e domnul Eleganţă – piruete în aer cu aterizare pe un picior, dublu Salchow, şpagat şi sărituri. Ea e tot ce şi-ar putea dori un bărbat pe lume – vulnerabilă, şi totuşi focoasă, suplă ca o lebădă, în acest număr unic în viaţă pentru amândoi, executat perfect pentru un 10 impecabil. Împreună efectuează un dublu axel desăvârşit, două triplu-salturi înalte, o săritură Lutz cu rotaţie, iar apoi la final, Tai execută o spirală mortală pe gheaţa albă, susţinută de cavalerul ei magnific. Şi austriecii nu mai pot face nimic. Cei doi patinatori sunt la fel de buni ca perechea Protopopov; şi sunt americani! Ce mai contează dacă au pierdut la Olimpiadă? Ce mai contează dacă o fi adevărat că nu se pot suferi, aşa cum umblă zvonul? Ce mai contează dacă, văzută de aproape, Tai nu e chiar atât de frumoasă (de parcă ar fi cineva *vreodată*)? Oricum, are un aer exotic de berberă, cu coapse divine şi sâni bubuitori. Şi important e că au pus mult suflet amândoi în această execuţie excepţională, cum fac ei întotdeauna, aşa că nu e austriac, probabil, care să nu-şi dorească

să fie american fie şi pentru un minut măcar, ca să poată simţi liniştit că există, totuşi, o dreptate pe lumea asta.

— Oh, nu-i aşa că-i o pereche minunată? spune Vicki, care stă picior peste picior pe fotoliul ei, fumează o ţigară şi se zgâieşte la televizor, de parcă ar vedea acolo o viaţă de vis în culori.

— Sunt reuşiţi, da. Minunaţi, zic eu.

— Ce *mult* mi-aş dori uneori să fiu ca ea, spune Vicki, suflând fumul afară pe la colţul gurii. Pe cuvânt. Şi Randy, e ceva...

Mă întorc cu spatele, închid ochii şi încerc să dorm, în ropotul aplauzelor furtunoase, iar afară pe străzile reci din Detroit prima sirenă e urmată de altele, care se pierd în noapte. Şi, pentru o clipă, constat că e foarte simplu şi plăcut să nu ai habar ce urmează, ca şi cum sirenele ar răsuna afară în noaptea aceasta pentru nimeni altul decât mine.

6

Ninge. Până să mă ridic eu din pat, a nins liniştit şi o pătură de fulgi albi s-a aşternut peste malurile de beton ale râului, de la Cobo la Ren-Cen, apa continuând să curgă dezgustătoare şi maronie sub cerul parcă vătuit al Michiganului. S-a dus meciul meu în nocturnă. Primăvara a dispărut subit şi iarna şi-a intrat în drepturi. Sunt sigur că până mâine vremea asta va ajunge şi în New Jersey (acolo suntem cu o zi în urma Vestului Mijlociu, în materie de climă), deşi până atunci aici totul se va topi şi afară va fi iarăşi mai cald. Dacă nu-ţi place vremea, aşteaptă zece minute.

Vicki doarme încă în cămaşa ei de noapte din mătase şi, cu toate că mi-ar plăcea să o trezesc şi să avem un dulce tête-à- tête, noaptea trecută a lăsat un gust straniu, iar „noi doi" avem nevoie de o infuzie de optimism. Oricum, nu există nici o discuţie care să nu sufere amânare.

Fac un duş şi mă îmbrac la repezeală, îmi umplu buzunarele cu carneţele şi un mic reportofon, după care o şterg la micul dejun, iar de-acolo spre Walled Lake, unde trebuie să ajung. Las un bilet pe noptieră, în care îi spun că mă voi înapoia la amiază, iar că până atunci poate să se uite la un film la HBO şi să ceară să i se aducă în cameră un mic dejun copios.

În holul de la Pontchartrain predomină o atmosferă plăcută de sâmbătă, languroasă şi senzuală, în ciuda ninsorii recente, despre care băieţii de serviciu spun că e o „ciudăţenie" şi că va trece până la pârnz, deşi câţiva dintre clienţii hotelului au format deja un rând, aşteptând să plece spre aeroport. Negresa de la standul de ziare îmi vinde un exemplar din *Free Press*, zâmbind şi căscând în acelaşi timp.

— Nici nu-mi venea să mă dau jos din pat în dimineaţa asta, comentează ea cu un accent tipic şi râde. Pe stativ există şi un număr din revista mea, în care e publicat un articol scris de mine despre revirimentul campionatului de înot din Mexic – toată munca de documentare a fost făcută de personalul redacţiei. Sunt tentat să fac o remarcă apropo de asta, aşa în fugă, dar prefer să mă duc, totuşi, să iau micul dejun.

În La Mediterranée Room, comand două ochiuri fierte în apă, pâine prăjită şi suc de fructe, cerându-i ospătarului să se grăbească, în timp ce văd ce mai scrie la gazetă despre American League East – cine a coborât în clasament, cine urcă şi e tare pe poziţie. Secţiunea de sport a celor de la *Free Press* a fost întotdeauna preferata mea. Fotografii cu duiumul. O paginare clară şi aerisită, cu caractere mari, simple şi lizibile, plus un stil jurnalistic fără fasoane, pe placul oricui. Articolele sunt bine scrise, într-un stil literar, dar frazele sunt concepute mai degrabă pentru a fi citite cu uşurinţă, şi nu pentru a te pune pe gânduri: „Despre fostul performer de la Brother Rice, Phil Staransky, care a reuşit două lovituri excepţionale în cele două meciuri jucate miercuri, la scorul de trei-la-patru, o mulţime de experţi din Michigan şi Trumbull sunt gata să parieze deja că va mai rămâne în divizia a treia, întrucât va mai dura până clubul va declanşa prima aruncare spre vest. Antrenorul de baseball Eddie Gonzales spune că, indubitabil, jucătorul originar din Hamtramck « figurează în planurile de anvergură ale clubului, mai ales », remarcă Gonzales, « de când tânărul a renunţat să mai încerce să marcheze în toate situaţiile şi a început să îşi folosească şi capul »". Când eram în facultate, aveam un boboc care îmi aducea ziarul direct la pat în fiecare dimineaţă, iar când ne-am mutat iniţial în Haddam am avut chiar un abonament prin poştă la aceeaşi publicaţie. Din când în când, mă gândesc să plec de la revistă şi să vin la un ziar de aici, ca reporter. Deşi sunt sigur că e prea târziu pentru asta acum. (Băieţii de la publicaţiile de sport din provincie nu ne privesc cu ochi buni niciodată pe noi, autorii de articole de la revista naţională, fiindcă noi câştigăm mai bine decât ei. De fapt, am primit şi eu informaţii anapoda de la câţiva autori scoşi pe tuşă, pe care, dacă le-aş fi folosit, aş fi părut un tâmpit în ochii cititorilor mei.)

Am o senzaţie bizară în această dimineaţă, în ciuda anonimităţii inofensive a hotelului. Un zumzet distinct a început să-mi vibreze în stomac, o senzaţie deloc plăcută, dar insistentă. Câteva persoane pe care le-am văzut în hol mi-au amintit de oameni pe care-i cunosc, indiciul că se pregăteşte ceva ieşit din comun. Un bărbat care stătea la rând ca să predea cheia de la cameră mi-a amintit de – culmea! – Walter Luckett. Până şi vânzătoarea, deşi negresă, mi-a amintit de Peggy Connover, femeia din Kansas cu care am corespondat şi de la care aveam scrisorile care au făcut-o pe X să mă părăsească. Peggy, de fapt, era suedeză şi ar râde dacă ar şti că arată un pic a negroidă. Ca toate semnele, şi acestea pot fi bune sau rele, dar eu prefer să deduc din ele că viaţa, viaţa oricui, vreau să zic, nu este chiar atât de dezlânată şi aleatorie pe cât ar putea părea, şi că în adâncul fiinţei noastre fiecare dintre noi tânjeşte, ori de câte ori are ocazia, după un contact care să ne bucure şi să ne mulţumească.

Azi-noapte, după ce Vicki a adormit, am visat ceva straniu, un vis pe care nu l-am mai avut niciodată înainte şi pe care aş prefera nici să nu-l mai am vreodată. Ţin să precizez că, în general, nu prea visez şi că aproape întotdeauna am uitat deja ce-am visat în clipa în care încep să deschid ochii. Când ţin minte, totuşi, câte un vis, de obicei pun totul pe seama mâncării pe care am înghiţit-o după-amiază sau a unei cărţi pe care o citeam. Dar, în general, oricum visele mele nu conţin prea multe chestii care să-mi fie familiare.

În visul acesta însă, aveam de-a face cu un bărbat pe care îl cunoşteam, dar pe care îl uitasem, deşi nu complet, din moment ce în minte îmi străfulgerau crâmpeie de amintiri, pe care nu prea reuşeam să le organizez într-o imagine păstrată clar în memorie. Omul acesta menţionează – într-un mod atât de derutant, încât acum nici nu-mi mai amintesc ce spunea – ceva ruşinos despre mine, ceva incontestabil ruşinos, iar eu mă sperii că ar putea să ştie mai multe şi că eu uitasem despre ce era vorba, deşi n-ar fi trebuit. Toată chestia asta m-a şocat de-a binelea, dar nu într-atât încât să mă trezesc din somn. Când m-am trezit însă, la ora opt, mi-am amintit tot visul, clar ca un clinchet de clopoţel, deşi nu eram capabil să populez visul

cu nume, figuri sau cu sentimentul de ruşine pe care era posibil să-l fi resimţit.

Nu numai că nu sunt un bun colecţionar al viselor mele, dar nici nu prea cred în ele sau în ipotetica lor semnificaţie. Toate persoanele cu care am discutat despre vise – iar doamna Miller, sunt fericit s-o spun, are exact aceeaşi părere ca mine şi nu stă să asculte visele nimănui – consideră întotdeauna că visele lor denotă ceva neplăcut, vreo intenţie sinistră sau vreo dorinţă vinovată şi egoistă ascunse în adâncul subconştientului lor, de unde cu certitudine îşi vor exercita influenţa nefastă la un moment dat.

Pe când specialitatea *mea* este să uit. Uit vise, necazuri, metehne vechi – ale mele şi ale altora. Consider că nu poate exista speranţă decât dacă vom uita ce s-a spus şi s-a întâmplat înainte, iertând totul.

Şi tocmai de aceea visul acesta mă deranjează aşa de mult. Este un vis *despre* uitare, deşi există parcă totodată în el o trimitere clară la imposibilitatea de a ierta, de unde a izvorât şocul pe care l-am simţit chiar şi dormind profund, într-un oraş cunoscut în care mă simt confortabil ca un cazac la Kiev şi unde nu-mi doresc decât ca prezentul să fie fericit, iar viitorul – aşa cum se întâmplă întotdeauna – să-şi poarte singur de grijă. Aş fi preferat să-mi imaginez că toate semnele sunt bune, sau, dacă nu, să nu le mai dau nici o atenţie. Există suficiente semne rele în jurul nostru (citiţi *New York Times*), aşa că nu are nici un rost să te apleci în mod special asupra vreunuia. În cazul visului meu, nu-mi dau seama nici măcar din ce motiv ar trebui să fiu îngrijorat, din moment ce eu sunt plin de viaţă – chiar spre excelent. Iar dacă visul înseamnă cumva că sunt îngrijorat în vechiul sens existenţial perimat, declar din start că nici nu mă interesează.

Este, desigur, o ironie a ironiilor ca X să ajungă să mă părăsească din cauza scrisorilor lui Peggy Connover, deşi eu şi Peggy n-am comis niciodată nici cea mai mică necuviinţă.

Pe Peggy am cunoscut-o când zburam cu avionul de la Kansas City la Minneapolis, iar în intervalul de o după-amiază, un dejun şi o seară, am ajuns să ştiu despre ea atâta cât poţi afla despre cineva într-o asemenea perioadă de timp. Avea

treizeci şi doi de ani şi nu era nicidecum o femeie atrăgătoare. Era durdulie, cu dinţi mari albi şi o faţă ca o plăcintă. Îşi părăsea familia cu cei patru copii, care locuiau în oraşul Blanding, din Kansas, unde soţul ei vindea materiale izolante, şi se ducea să stea la sora ei, în partea de nord a Minnesotei, vrând să devină poetă. Era o femeie bună la suflet, care făcea gropiţe în obraji când zâmbea, iar în avion a început să-mi povestească viaţa ei – cum s-a dus ea la Universitatea din Antioch, unde a studiat istoria, a jucat hochei de câmp, a participat la marşuri pentru pace, a scris poezii. Mi-a povestit despre părinţii ei care erau imigranţi suedezi – un lucru de care i-a fost jenă mereu; cum visa uneori camioane uriaşe care cădeau de pe stânci în abis, iar ea se trezea din somn îngrozită; cum scria poezii pe care i le arăta soţului ei, Van, auzindu-l pe urmă cum râdea de ele, deşi mai târziu îi spunea că era mândru de ea. Mi-a povestit că era o tipă foarte sexy în facultate şi că se măritase cu Van, care era din Miami, statul Ohio, fiindcă îl iubea, dar că, intelectual, nu erau de acelaşi nivel, ceea ce nu contase atunci, dar conta acum, acesta fiind şi motivul pentru care simţea că trebuie să-l părăsească.

Când am coborât din avion m-a întrebat, la ce hotel urma să stau, iar când i-am spus *Ramada* mi-a zis că i-ar fi foarte simplu să meargă şi ea acolo şi că eventual am putea lua masa împreună, fiindcă îi plăcea să stea de vorbă cu mine. Şi, cum nu aveam nimic altceva de făcut, am zis OK.

În următoarele cinci ore am luat o cină tip bufet, iar după aceea am coborât în camera mea ca să bem o sticlă de vin german, pe care o cumpărase pentru sora ei; aşa că ea a continuat să vorbească, iar eu m-am mulţumit să mai adaug câte un cuvânt, din când în când. Mi-a povestit despre ruptura ei cu luteranismul, despre filozofia ei privind creşterea copiilor, despre teoriile ei legate de expresionismul abstract, satul global şi despre un curs universitar pe tema marilor cărţi, pe care ar fi vrut să îl poată preda, dacă i s-ar ivi vreodată ocazia.

La unsprezece şi cincisprezece minute, a tăcut, s-a uitat în jos la mâinile ei dolofane şi a zâmbit. „Frank", a zis ea, „vreau doar să-ţi spun că tot timpul până acum m-am gândit să mă

culc cu tine. Dar nu cred că ar fi bine." A scuturat din cap. „Știu că ar trebui să facem ceea ce ne dictează simțurile, iar tu mă atragi foarte mult, dar pur și simplu nu cred că ar fi corect, tu ce zici?"

Părea tulburată de aceste cuvinte, dar când s-a uitat la mine un zâmbet larg și optimist i s-a așternut pe buze. Am simțit atunci pentru ea o imensă nostalgie plină de înțelegere, fiindcă nu-mi dau seama de ce dar aveam impresia că știam exact cum se simțea, singură și la cheremul lumii, așa cum mă simțisem și eu când eram în armată și suferam de o boală necunoscută, fără ca nimeni să se intereseze de soarta mea, în afară de surorile medicale morocănoase și doctorii care mă consultau, și fusesem nevoit să mă gândesc că era mai bine să mor, deși eu nu asta voiam. Și în felul ăsta am ajuns să-mi doresc să fac dragoste cu Peggy Connover – mai mult, de fapt, decât îmi dorisem să fac dragoste cu cineva de o bună bucată de timp. Este posibil, dați-mi voie să o spun, să te simți atras subit de o femeie care, de fapt, nu ți se pare atrăgătoare; o femeie pe care nu te-ai gândi niciodată să o inviți la restaurant sau să o agăți la o petrecere, ori la care să te uiți și a doua oară într-un ascensor, doar că lucrul ăsta se întâmplă brusc, așa cum a fost cazul cu Peggy.

Dar ceea ce i-am spus a fost: „Nu, Peggy, nici eu nu cred că ar fi corect. Cred că ar cauza o mulțime de necazuri". Habar n-am de ce am zis asta sau de ce i-am spus-o așa, din moment ce nu era ceea ce îmi dictau *mie* simțurile.

Peggy s-a luminat la față de plăcere și, totodată, presupun, de uimire. (Acesta este întotdeauna cel mai vulnerabil moment în asemenea întâlniri. Exact în clipa în care te absolvi de orice intenție de a face rău, se întâmplă adesea să te arunci în brațele celuilalt. Deși noi n-am făcut așa.) În continuare, Peggy a venit lângă patul pe care ședeam eu, s-a așezat lângă mine, m-a strâns de mână, m-a pupat umed pe obraz și a continuat să se uite la mine zâmbind, ca și cum nu ar fi existat pe lume un bărbat mai minunat decât mine. Mi-a spus că avusese noroc să mă întâlnească pe mine, și nu vreun „alt tip", din moment ce era așa vulnerabilă în seara aceea, zicea ea, și de aceea probabil o „pradă ușoară". Am discutat un pic despre cum avea poate să

se simtă dimineaţa, după ce băuse atâta vin, gândindu-ne că vom înghiţi probabil multă cafea amândoi. Pe urmă, mi-a zis că, dacă nu mă deranja, i-ar face plăcere să citească ceva scris de mine, iar apoi mi-ar scrie ce părere a avut. Iar eu i-am spus că nu m-ar deranja deloc.

Apoi, ca la un semnal secret, a ocolit patul până în cealaltă parte, a tras la o parte cuvertura, s-a urcat în pat lângă mine şi a adormit imediat, sforăind. Am dormit toată noaptea lângă ea, complet îmbrăcat, peste aşternuturi, şi nu am atins-o nici măcar o dată. Dimineaţă, am plecat înainte ca ea să se trezească, fiindcă aveam un interviu cu un antrenor de fotbal, şi n-am mai văzut-o niciodată de atunci.

Cam după o lună, o scrisoare groasă – prima dintre cele primite de la Peggy Connover – a sosit acasă, plină de fleacuri despre copiii ei, remarci nostime despre bunăstarea ei, greutatea ei corporală, micile ei beteşuguri, despre Van, lângă care decisese să revină, despre planurile pe care le avea în viaţă; dar, de asemenea, conţinând opinii despre articolele mele pe care le citise în revistă (îi plăcuseră câteva, dar nu toate), totul pe acelaşi ton guraliv ca atunci când stătusem de vorbă, încheind de fiecare dată cu: „În fine, Frank, sper să ne revedem în curând. Cu drag, Peg". Mi-a făcut plăcere să aflu tot ce-mi scria ea, ba chiar i-am şi răspuns de vreo două ori, întrucât mă bucuram că, deşi între noi nu fusese niciodată decât o relaţie de prietenie, puteam rămâne buni amici şi că totul era OK.

Acestea, bineînţeles, au fost scrisorile pe care X le-a găsit în sertarul biroului meu, atunci când căuta săculeţul cu dolari de argint, pe care se temea că ni-l furaseră hoţii. Şi, de asemenea, tot din cauza acestor scrisori X a simţit că trebuia să ne despărţim şi că era imposibil ca noi doi să mai rămânem împreună (şi mie mi s-a părut imposibil să-i dau vreo explicaţie atunci, mai ales că atâtea alte lucruri mergeau deja prost între noi). X şi-a închipuit, presupun, când a citit scrisorile de la Peggy Connover, că, dacă aceste sentimente de amiciţie normale, sporovăite cu duioşie, erau ascunse în sertarul meu (dar bineînţeles că nu erau ascunse intenţionat), era foarte probabil să mai existe şi alte scrisori pline de acelaşi simţ practic şi umor dezinvolt

(şi avea dreptate). Şi că pentru ea aici, la noi acasă, nu exista nimic din toate astea. Iar atunci a început să creadă că dragostea, pentru mine, era doar o marfă transferabilă – ceea ce putea fi chiar adevărat –, or, ea nu putea accepta aşa ceva. Şi concluzia la care a ajuns dintr-odată a fost că ea nu voia sau nu era obligată să mai rămână măritată nici o secundă în plus cu cineva ca mine – ceea ce este exact ce s-a şi întâmplat.

Afară nu mai ninge, dar, din cauza poleiului care cred că s-a format pe străzi, e cam riscant să închiriez o maşină. Sejurul nostru în oraş mi se pare deja mult prea scurt, iar pe vremea asta urâtă chiar şi ideea cu grădina botanică începe să devină improbabilă – deşi am o bănuială că pentru Vicki nici nu va conta.

Regret totuşi că pierd ocazia de a şofa o maşină închiriată. Te simţi extraordinar în primele momente când te-ai urcat într-un Ford LTD sau Montego – un automobil mare, robust, rapid, cu kilometrajul verificat, rezervorul plin, scaunul reglat, portiera grea care se închide etanş, mirosul „nou" gâdilându-ţi nările – şi simţi că te afli la volanul unei maşini care este mai bună chiar decât maşina ta personală (şi chiar aşa şi e, din moment ce poţi să ceri imediat alta, dacă prima s-a paradit). Nimic nu-mi creează mai bine senzaţia de libertate-în-limite-raţionale, decât momentele când mă aflu într-un astfel de automobil. Nou, azi. Nou, mâine. Eterna reînnoire la o scară controlabilă.

Pornesc pe jos spre şirul de taxiuri ninse de pe Larned Street, dar, când ajung la colţul străzii îngheţate, un zgomot mă face să mă opresc brusc, pentru câteva clipe. În aerul geros al dimineţii de sâmbătă, un *hâşâit* difuz susură pe bulevardele oraşului, dinspre canale şi străzile laterale, ca şi cum un vânt rece ar fi suflat printre bălării într-o râpă din apropiere, iar aici lângă râu, într-o situaţie-limită, eu aş fi fost în primejdie. Din ce cauză, n-am idee. Deşi ceea ce ştiu, desigur, e că sunt angajat într-o competiţie perfidă cu moralul meu, bizuindu-mă pe faptul că entuziasmul meu va birui pericolele obişnuitului pragmatism al spiritului Vestului Mijlociu american, care te poate asalta rapid, învingându-te iremediabil şi făcându-te prizonier.

Şoferul taxiului meu este un negru uriaş pe nume Lorenzo Smallwood, care îmi aminteşte de actorul Sydney Greenstreet şi care conduce cu ambele braţe perfect întinse în faţă. Pe bord, are un întreg sortiment de mici fotografii înrămate înfăţişând copii mici, două perechi de pantofiori de bebeluş şi un covoraş cu franjuri albi, deşi nu este deloc genul vorbăreţ; ne strecurăm repede în traficul îngreunat de zăpada căzută, şerpuind pe lângă depozite sordide şi hoteluri vechi, spre Grand River, apoi ne îndreptăm către suburbiile din nord-vest. E mai rapid azi, spune domnul Smallwood zumzăind flegmatic printre dinţi, dacă o iei pe „străzile adevărate" şi eviţi „the Lodge", unde se circulă deja bară la bară, fiindcă toţi cretinii ăia se duc la cabanele lor din nord.

Strathmore, Brightmoor, Redford, Livonia, alt Miracle Mile. Gonim prin micile localităţi şi orăşele legate între ele, situate dincolo de oraşul interior, pe străzi unde casele au ferestre cu rame albe, trecând prin cartiere evreieşti cu clădiri din cărămizi roşii cimentate vertical, până când ieşim pe un bulevard larg cu centre comerciale şi multe semafoare; aici casele sunt mai noi şi construite pe loturi dreptunghiulare. Afară, toată lumea este „îmbrăcată de sărbătoare", locuitorii din Michigan mândrindu-se cu respectarea acestei tradiţii. O ninsoare ciudată de primăvară nu înseamnă nimic. Toţi au încă zăpadă pe automobilele lor Plymouth şi expresia senină a omului care ştie să se descurce şi pe vreme de iarnă. Michigan este locul unde orice bărbat se pricepe să mânuiască un cablu de baterie auto, un strung de metale şi o maşină de deszăpezire. Modul de funcţionare a oricărui lucru nu este niciodată o problemă aici. Exact asta îţi dă încredere şi te poate atrage într-o asemenea panoramă, altminteri cenuşie şi anostă.

Mai departe, pe aglomerata şosea Grand River, mă frapează puzderia de restaurante care împânzesc peisajul, ceea ce dovedeşte încă o dată cât de mult le place oamenilor să ia masa în oraş. Lumea nu are în cap decât maşini şi mâncare. Deşi toate aceste localuri au într-adevăr un mic farmec al lor, care îţi încântă inima – bodegi, berării, taverne, cârciumioare, cafenele de bună calitate toate. O parte din însăşi esenţa vieţii este aici.

Şi într-o după-amiază melancolică de primăvară, o incursiune rapidă în unul dintre aceste restaurante poate fi exact soluţia menită să facă suportabilă, pentru încă o noapte, orice singurătate nedorită. Din multe puncte de vedere, vă asigur, Michigan ştie exact ce face. Cunoaşte inamicul şi sorţii.

Domnul Smallwood opreşte în faţa unui *drive-in* vopsit într-un alb strălucitor – se numeşte *The Squatter* – şi mă întreabă dacă nu vreau o gogoaşă. Sunt sătul până în gât de la micul dejun, dar cât intră el în local, ies şi eu din maşină ca să dau un telefon la Pontchartrain. Mi-a mai revenit un pic entuziasmul – zumzetul din stomac s-a potolit – şi vreau să împărtăşesc noua mea bună dispoziţie cu Vicki, mai ales că nu am de unde să ştiu ce efect au avut asupra ei, la trezire, noua lume şi ambianţă din jur, ţinând seama de năzbâtiile de azi-noapte şi de peisajul alb şi straniu peste care a dat la lumina zilei.

— Ce să fac, stăteam întinsă aici şi mă uitam la televizor, zice ea pe un ton vesel. Vezi, sunt cuminte cum mi-ai spus tu să fiu în bileţelul dulce pe care mi l-ai lăsat. Am comandat deja un suc de roşii şi un corn cu miere. Nu e nimic la TV, deocamdată, dar parcă o să urmeze un film, ceva mai încolo.

— Te rog să mă ierţi pentru azi-noapte, zic eu încetişor, dar vocea mi-a pierit aproape complet, încât abia dacă mă mai aud eu pe mine în vuietul traficului de pe Grand River.

— Dar ce-a fost azi-noapte, iubiţel?

Aud televizorul şi zornăitul cuburilor de gheaţă în paharul cu suc de roşii. Ce sunet liniştitor şi cât de mult mi-aş dori să fiu şi eu acolo, ca să mă cuibăresc cu ea la căldurică, sub pătura groasă, şi să aşteptăm să vină filmul la televizor.

— N-am fost eu în cea mai bună formă, dar o să mă descurc mai bine, ai să vezi, zic eu, aproape în surdină.

Din sistemul de ventilaţie al bufetului *The Squatter* vine un miros apetisant de budincă de cartofi caldă, napolitane şi friganele, iar mie mi se face dintr-odată foame.

— Ai pe ce să cheltuieşti banii în hotelul ăsta, să ştii, spune ea, ignorându-mă complet.

— Păi, atunci, ce mai aştepţi?! Du-te şi cumpără-ţi ceva.

— Mă uit acum la ceva extrem de inteligent, spune ea, concentrată la televizorul din cameră. Arată cum guvernul retrage

săptămânal cincisprezece tone de bani uzaţi. În special hârtii de un dolar, care sunt un fel de „cal de povară" în materie de bancnote. O hârtie de o sută de dolari ţine ani de zile, nu însă şi în buzunarul meu, poţi să fii sigur. Extraordinar, problema lor ar fi să reuşească să facă şindrile din banii reciclaţi. Dar deocamdată nu au putut fabrica decât carneţele.

— Şi cum e, te simţi bine?

— Până acum, da, râde ea, fericită ca o fetişcană.

Îl văd pe domnul Smallwood, care iese din *The Squatter* pe uşa rotitoare din faţă, cu o punguliţă albă de hârtie în mâna lui gigantică şi jumătate de gogoaşă în gură. Zăpada care a început deja să se topească s-a transformat în zloată în rigolele de lângă trotuare.

— Te iubesc, nu uita, spun eu, dar brusc mă cuprinde o slăbiciune cumplită. Inima bate parcă de capul ei, ca o nicovală, şi am din nou senzaţia aceea de frison şi bufeu, când mi se pare că la următoarea răsuflare o perdea de roşu aprins mi se va lăsa peste ochi, iar eu mă voi prăbuşi în cabina telefonică de sticlă, încetând să mai exist. Te iubesc, mă aud eu murmurând iarăşi.

— Eu sunt OK, să ştii, dar tu eşti un prostovan, ascultă-mă pe mine, zice ea voioasă acum. Un prostovan şi jumătate, zău, dar îmi place de tine. M-ai sunat doar ca să-mi spui asta, zi?

— Las' că vezi tu când vin înapoi...

Dar nu ştiu de ce n-am mai încheiat fraza.

— Ţi-e dor de nevasta ta? spune Vicki, căznindu-se să pară veselă.

— Ai înnebunit sau ce?!

E limpede că nu s-a prins la ce m-am referit eu.

— Of, Doamne. Mare figură poţi fi, zău aşa, spune ea.

Aud clinchet de tacâmuri pe o farfurie, sunetul receptorului pe care şi-l îndepărtează de la ureche.

— Gata, hai repede înapoi şi lasă-mă acum să mă uit la televizor. Clic-clanc.

Peste zece minute ne aflăm în peisajul unduitor cu mici ferme şi vile acoperite cu zăpadă din apropierea lacurilor, dincolo de perimetrul adevăratelor suburbii din Detroit, noile

zone demografice întinzându-se tocmai până la Lansing. Odată ajunşi aici, domnul Smallwood îmi propune să oprim aparatul de marcaj şi să stabilim un tarif fix, iar când accept, începe să fluiere fericit, ba chiar îmi spune că m-ar putea aştepta, dacă vreau, până termin unde am treabă, ca să mă aducă tot el înapoi în oraş. Are prieteni, zice el, în localitatea Wixom, din apropiere, şi convenim să vină să mă ia pe la prânz. Îmi amintesc fugitiv de un băiat din Wixom, Eddy Loukinen, pe care îl ştiu din facultate, şi mă amuză să îmi imaginez, nu fără duioşie, ce-o mai fi făcând acum Eddy al meu – poate că are un magazin de automobile în oraşul lui natal sau s-o fi mutat la Royal Oak, unde şi-a deschis eventual o firmă de construcţii. Sau poate are un atelier de geamuri termopane în Upper Peninsula – îşi schimbă maşina în fiecare an, îşi verifică mereu acţiunile la bursă, s-a lăsat de fumat, se duce cu avionul în vacanţă în insule, îşi înşală nevastă de câte ori are prilejul. Acesta era genul de viitor care credeam cu toţii că ne aşteaptă în 1967. Şanse frumoase. Nu eram toţi radicali şi bezmetici. Şi cei mai mulţi din gaşca mea s-ar declara probabil fericiţi că le-au mai rămas pe puţin treizeci de ani buni în care să vadă ce surprize le mai rezervă viaţa. Posibilitatea unui sfârşit fericit. Nu sunt eu singurul care gândeşte aşa.

Oprim la două benzinării, până să nimerim locul unde stă Herb. Ambii pompişti susţin că îl cunosc şi că se ocupă de maşinile lui în exclusivitate. Şi ambii mă privesc cu suspiciune, de parcă aş fi de la fisc şi l-aş căuta pe marele Herb ca să-i fac rău şi să-i fur gloria. Şi, în ambele cazuri, eu şi domnul Smallwood plecăm de-acolo cu certitudinea că în urma noastră telefoanele zbârnâie deja, o comunitate protectoare coalizată în faţa unei ameninţări imaginare împotriva eroului ei căzut. Şi toate astea mă fac să-mi dau seama cât de des mi se întâmplă să fiu cu oameni pe care nu-i cunosc şi care nu mă cunosc, dar care ajung să mă cunoască pe mine – Frank Bascombe – doar în calitate de cronicar sportiv. Posibil să nu fie asta cea mai bună variantă de a exista pe lume, aşa cum îi explicam şi lui Walter acum două seri: fără nici un confident, fără nici un aliat real, doar cu nişte foşti aliaţi; fără nici o iubită, decât o Vicki Arcenault sau alta

ca ea. Deşi poate că aşa e cel mai bine pentru mine, având în vedere firea şi trecutul meu, care sunt oricum neconcludente. Aş fi putut avea parte de lucruri mult mai rele. Cel puţin aşa, ca străin pentru aproape oricine şi cronicar sportiv, pe deasupra, pornesc cu dosarul curat aproape în fiecare zi din viaţă, o şansă de a nu fi un personaj negativ, de a putea bate pe umăr o persoană necunoscută, de a recunoaşte curajul şi posibilitatea îmbunătăţirii lucrurilor acolo unde există, de a intra cu toate forţele în lupta cu cinismul şi de a învinge.

Afară, în faţa casei lui Herb, sunt întâmpinat de undeva de după colţ cu un răsunător „Hei, aici!", înainte să apuc să văd cine mă strigă. Domnul Smallwood se holbează afară prin geamul închis de la maşină. A auzit de Herb, mi-a zis el, deşi şi-a făcut o impresie greşită despre viaţa lui şi crede că e negru. În orice caz, vrea să-l vadă înainte de a o şterge la Wixom.

Casa lui Herb este pe Glacier Way, o străduţă cu multe curbe, la vreo sută de metri de localitatea Walled Lake propriu-zisă şi nu prea departe de parcul de distracţii, care este deschis doar vara. Am mai fost aici demult de tot, când eram în facultate, la o sală de dans dintr-o cârciumă mizerabilă şi dărăpănată, numită Walled Lake Casino. Pe vremea aceea, în Michigan se dansa în şir, nu pe perechi, iar eu şi cei doi prieteni ai mei am venit cu maşina din Ann Arbor cu gândul să agăţăm nişte femei, deşi, bineînţeles, nu cunoşteam pe nimeni pe o rază de şaizeci de kilometri, aşa că într-un final am ajuns să sprijinim pereţii de lemn scrijeliţi din şandramaua aceea, făcând comentarii sarcastice despre toată lumea şi bând cola cu whisky. De atunci însă, m-a informat domnul Smallwood, Cazinoul a ars până în temelii.

Casa lui Herb seamănă cu celelalte case din jur – o mică vilă albă, cu o mulţime de ferestre sub acoperiş şi cu o fereastră panoramică la faţadă. Genul de casă pe care ar putea să o deţină un fabricant de maşini-unelte – o construcţie sobră din anii 1950, cu o curte mică, un garaj pentru două maşini, în partea din spate, şi un microbuz pe aleea din faţă, cu plăcuţele de înmatriculare albastre pe care scrie HERB'S ca în Michigan.

Herb apare în căruciorul lui cu rotile, de după colţul casei, lăsând urme de cauciucuri în zăpada fleşcăită. În momentul

în care îşi face Herb apariţia, domnul Smallwood bagă în viteză şi porneşte fâşâind din anvelope pe strada udă, iar eu rămân singur în faţa curţii cu Herb Wallagher, ca un borfaş prins asupra faptului.

— Îmi imaginam că eşti mai mare, bubuie vocea lui Herb, care zâmbeşte arătându-şi strungăreaţa.

Întinde o mână mare spre mine, iar când o apuc cu toată palma, Herb mă trage cu putere, cât pe-aci să mă trântească la pământ.

— Şi eu îmi imaginam că *tu* eşti mai mic, Herb, spun eu, deşi e o minciună.

Herb e mult mai mic decât mă aşteptam. Picioarele i s-au micşorat iar umerii îi sunt osoşi. Doar capul şi braţele sunt relativ mari, dându-i o înfăţişare de cocostârc cu pliscul căscat, în spatele ochelarilor cu ramă groasă. S-a tăiat la bărbierit în două locuri şi s-a oblojit cu hârtie igienică; poartă un tricou de bumbac cu BIONIC pe piept, o pereche de bermude în carouri verzi, de sub care se ivesc nişte tenişi roşii. E greu să ţi-l imaginezi pe Herb ca sportiv.

— Îmi place să stau pe-afară într-o zi ca asta, Frank. E minunat, nu-i aşa?

Herb priveşte la cer, de jur împrejur – un om în colivie –, rotindu-şi capul ca pe un pivot.

— O zi superbă, Herb, într-adevăr.

Amândoi, deocamdată, am abordat accentul grosolan al ţăranilor din Kansas, deşi Herb se înşală amarnic în privinţa vremii. Am impresia că va ninge din nou şi că se va face din nou urât, până la amiază chiar.

— Ştii, în fiecare an la venirea primăverii, începeam să mă gândesc ce motociclete sau automobile trăsnet să-mi mai cumpăr. Am avut patru sau cinci maşini şi două sau trei motoare.

Herb priveşte în depărtare spre un punct de deasupra zidului casei de vizavi, o casă exact ca a lui, doar că are acoperişul bleu. Dincolo de ea, la câteva străzi distanţă, Walled Lake străluceşte metalic în golurile dintre curţi. Îmi pare rău să-l aud pe Herb vorbind despre viaţa lui la timpul trecut. Nu e un semn de optimism.

— Ei bine, Frank, cum vrei să procedăm, zi, spune Herb, aproape zbierând la mine, în acelaşi fals accent regional specific celor din Kansas. Zâmbeşte din nou crunt, după care trânteşte cu ambele palme în cotierele de plastic negre ale scaunului lui, ca şi cum nimic nu i-ar plăcea mai mult decât să sară de-acolo şi să mă strângă de gât.

— Vrei să intrăm în casă, să facem o plimbare la lac sau cum? Tu alegi.

— Hai să mergem la lac, Herb, zic eu. Obişnuiam să vin aici când eram student. Mi-ar face plăcere să revăd locurile.

— Clarice! rage Herb, încruntându-se spre uşa de la intrare şi sucindu-se în scaunul pe care încearcă să-l întoarcă în direcţia dorită de el.

Nu-l interesează trecutul meu, deşi nu-i nici o crimă în asta, din moment ce nici pe mine nu mă interesează prea mult.

— Clar-eeeece!

Uşa se deschide în spatele barometrului, iar o negresă drăguţă, zveltă, tunsă foarte scurt şi îmbrăcată în jeans iese pe jumătate afară, pe trepte. Îmi zâmbeşte vag.

— Clarice, el e celebrul Frank Bascombe. Vrea să încerce să facă un maimuţoi din mine, dar eu o să-i trag un şut în fund ca să-l învăţ minte. Ne ducem la lac. Fă bine şi dă-ne două costume de baie, fiindcă s-ar putea să tragem un înot. Herb râneşte la mine, în băşcălie.

— Mă ţin departe de el, doamnă Wallagher, îi spun eu, cu un zâmbet prietenos, pe măsura surâsului ei anemic de adineauri.

— Degeaba, Herb vorbeşte prea mult ca să mai şi înoate, zice Clarice, scuturând din cap răbdătoare, spre Herb, băiatul veşnic neascultător.

— OK, OK, nu o provoca, fiindcă nu se mai opreşte, mârâie Herb, după care râneşte.

E mica lor bufonerie, deşi pare ciudat să vezi aşa ceva la oameni atât de tineri, rase diferite. Herb nu poate avea mai mult de treizeci şi patru de ani, deşi arată de cincizeci. Iar Clarice a ajuns la acea etapă de mijloc din viaţă, lungă, difuză, incertă, în care anii pe care i-ai lăsat în urmă nu reprezintă un etalon fidel al vârstei. Posibil să aibă treizeci de ani, dar este soţia lui

Herb, iar realitatea aceasta a făcut ca orice altceva – rasă, vârstă, speranţe – să se estompeze. Sunt ca doi pensionari şi nici unul nu a obţinut ceea ce (el sau ea) şi-a dorit.

Când întorc capul, constat că Herb s-a deplasat cu căruciorul lui pe alee şi a ieşit deja în stradă. Flutur din mână spre soţia lui, care e aşa de drăguţă, ea îmi răspunde cu acelaşi gest, după care pornesc să-l prind din urmă pe Herb.

— OK, acum, Frank, cam ce-ar trebui să reiasă din maldărul ăsta de minciuni, zice Herb morocănos, în timp ce ne vedem de drum.

Urmează încă o stradă cu vile identice – unele cu rulote şi remorci pentru barcă parcate în faţă –, apoi o şosea mai largă care duce spre autostradă, iar dincolo de asta este lacul, pe malul căruia sunt înşirate cabane deţinute, în cea mai mare parte, sunt sigur, de persoane din oraş – poliţişti, comercianţi auto cu dever mare, profesori pensionaţi. Toate sunt închise şi cu obloanele trase pentru iarnă. Nu e un loc prea frumos, un sat de vară ponosit, cu bungalow-uri urâte. Nicidecum cartierul în care m-aş fi aşteptat să locuiască un fost sportiv profesionist celebru.

— Mă gândeam să fac un portret la zi al lui Herb Wallagher, Herb. Ce mai face el, care sunt planurile lui, cum îi merge în viaţă. Poate câte ceva despre tăria ta de caracter, ceva pozitiv care să-i mobilizeze pe nişte oameni care au şi ei problemele lor. Poate cu o doză de optimism care să dea „gust".

— *Perfect*, zice Herb. Super. Super.

— Ştiu că pe cititori i-ar interesa să afle mai multe despre slujba ta de mentor spiritual. Băieţii cu care ai jucat, învăţând de la tine cum să forţeze la final pentru a putea câştiga. Chestii de genul ăsta.

— Nu voi mai face treaba asta de-acum încolo, Frank, spune Herb, pe un ton lugubru, învârtind mai repede roţile scaunului. Intenţionez să mă retrag.

— Dar de ce, Herb? (Am impresia că am pornit cu stângul.)

— Fiindcă nu reuşeam să-mi fac treaba acolo, Frank. Prea multe porcării la mijloc.

O tăcere stânjenitoare coboară, în timp ce traversăm drumul spre Walled Lake. Zăpada s-a topit aproape peste tot aici şi a

mai rămas doar o crustă cenuşie pe dâmbul unde trecătorii şi-au azvârlit gunoaiele. Acum o sută de ani, ţinutul acesta era probabil împădurit, iar lacul arăta splendid. Locul ideal pentru un picnic. Dar acum casele şi maşinile au stricat totul.

Herb înaintează pe o rampă de beton dintre două cabane bătute în scânduri şi închise cu garduri, continuându-şi apoi cu furie drumul pe pontonul din scânduri. Pe malul celălalt al lacului este autostrada, iar lateral, dincolo de cabane, şina unui trenuleţ din parcul de distracţii şerpuieşte pe deasupra coroanei copacilor. Cazinoul o fi fost probabil prin apropiere, deşi nu văd nici o urmă.

— E ciudat, spune Herb, din locul de unde poate contempla lacul de la înălţime. Când te-am văzut iniţial, aveai o aureolă în jurul capului. O aureolă mare, aurie. Ai remarcat asta vreodată, Frank?

Herb sucește brusc capul şi îmi zâmbeşte, apoi priveşte din nou spre lacul pustiu.

— Nu, n-am remarcat niciodată, Herb.

Mă aşez pe balustrada din ţeavă de fier montată în lungul pontonului, la capătul căruia două bărci de aluminiu se leagănă în apa de mică adâncime.

— Nu? spune Herb. Mda, face el şi tace, cufundat în reverie. Mă bucur că ai venit, Frank, zice el, dar nu se uită la mine.

— Şi eu mă bucur că sunt aici, Herb.

— Ştii, Frank, uneori simt că înnebunesc. Fir-ar să fie, pur şi simplu, încep să fierb parcă.

Herb pocneşte cu palmele lui mari pe cotierele negre şi scutură din cap.

— Dar de ce simţi că înnebuneşti, Herb?

Nu am luat deocamdată nici o notiţă, bineînţeles, şi nici nu m-am atins de reportofon, ceea ce va trebui însă să fac, din moment ce am o memorie infectă. Mă implic întotdeauna prea mult în ceea ce se întâmplă şi nu mai pot fi foarte atent. Deşi simt că interviul nu a început încă. Eu şi Herb încercăm încă să ne cunoaştem ca persoane, ceea ce e un lucru bun, fiindcă am constatat că poţi să trânteşti la repezeală un interviu, în urma căruia să rămâi cu o impresie atât de falsă despre interlocutor,

încât nici măcar el nu s-ar mai recunoaşte în cuvintele tipărite – primul semn că un articol e prost scris.

— Frank, tu ai vreo teorie a ta despre artă? zice Herb, proptindu-şi ferm falca în pumn. Adică, vreau să zic, hm, crezi că există o legătură între ceea ce artistul vede şi ceea ce pune într-un final pe pânză?

— Nu prea cred, spun eu. Îmi place mult Winslow Homer.

— Exact, perfect. Bun. Bun de tot, zice Herb, zâmbind neputincios cu capul ridicat spre mine.

— Dacă ar fi pictat Walled Lake aici, sunt convins că ar fi arătat cam aşa cum îl vedem noi acum.

— Poate, sigur.

Herb priveşte în zare, la lac.

— Cât timp ai jucat fotbal profesionist, Herb?

— Unsprezece ani, zice Herb, nostalgic. Un an în Canada. Unul în Chicago. Pe urmă m-au luat aici. Şi am rămas. Ştii, Frank, l-am citit pe Ulysses Grant, zice el, dând din cap, cu un aer profund. Când era pe moarte, ştii, Grant a zis: „Cred că sunt un verb, nu un pronume personal. Un verb înseamnă a fi; a face; a suferi. Eu însemn toate aceste trei lucruri".

Herb îşi scoate ochelarii şi rămâne cu ei între degetele lui mari de sportiv, studiindu-le rama. Are ochii roşii.

— E ceva adevăr în chestia asta, Frank. Dar tu ce naiba crezi că o fi vrut el să spună cu asta? Un verb? repetă Herb, privindu-mă cu o expresie de profundă îngrijorare. Mă tot frământă întrebarea asta de câteva săptămâni.

— Nu-mi dau seama, Herb, pe cuvânt. Poate făcea doar un bilanţ. Uneori dăm lucrurilor mai multă importanţă decât au de fapt.

— Nu sună prea bine, să ştii, zice Herb, uitându-se din nou la ochelarii lui.

— E greu de spus.

— Ţi-a dispărut aureola, Frank. Ştiai? Ai devenit la fel ca restul oamenilor.

— Dar e OK, nu? Pe mine, nu mă deranjează.

Mi-e destul de clar acum că Herb suferă de o gravă labilitate psihică şi că e foarte probabil să fi uitat să-şi ia pastila

stabilizatoare de stare. Poate că asta e maniera lui de a discuta franc şi de a-şi dezgoli sufletul, dar nu cred că ar putea ieşi de aici un interviu prea bun. Se cheamă că un interviu e reuşit când un sportiv manifestă o atitudine de siguranţă faţă de lume şi e dispus să comenteze pe această temă.

— Îţi spun eu ce cred că înseamnă, zice Herb, mijind ochii, fiindcă oricum are vederea slăbită. A crezut, probabil, că el, ca persoană, va deveni doar un fapt. Mă înţelegi, Frank? Faptul de a muri.

— Aha, da.

— Şi e cumplit să vezi lucrurile aşa. Nu *să fii*, ci doar să faci.

— În fine, aşa vedea Grant lucrurile, Herb, atâta tot. A mai avut şi alte idei greşite. O mulţime, chiar.

— Fii serios, Frank, aici e vorba despre viaţa adevărată, omule! exclamă Herb, cu patos, ca apoi dintr-odată faţa lui să se golească de orice expresie. Citeam chiar deunăzi că americanii au mereu impresia că viaţa adevărată este în altă parte, mai încolo pe drum, după colţ, în fine, oriunde, dar nu acolo. Dar chestia asta e reală, există aici, declară Herb, pocnind din nou cu podul palmelor pe cotierele scaunului. Înţelegi unde vreau să ajung, Frank?

— Aşa cred, Herb. Încerc să înţeleg.

— Ce naiba, Frank! oftează Herb, cu năduf. Nici măcar nu ţi-ai notat ceva până acum.

— Înmagazinez totul aici, Herb, zic eu şi mă împung cu degetul în ţeastă.

Herb se holbează de jos la mine, cu un aer sumbru.

— Ştii ce-nseamnă, Frank, să nu-ţi mai poţi folosi picioarele?

— Nu, Herb, nu ştiu. Presupun că se vede de ce.

— Ţi-a murit vreodată cineva apropiat?

— Da.

N-ar fi exclus ca până la urmă Herb să mă supere de-a binelea.

— OK, spune Herb. Îţi amuţesc picioarele, Frank. Eu nu-mi mai aud picioarele.

Herb îmi zâmbeşte feroce, ca să-mi dea de înţeles că s-ar putea să mai existe o sumedenie de alte lucruri pe lume despre care eu să nu am habar. Oamenii, desigur, te înţeleg întotdeauna

greşit. Dacă vii să le iei un interviu, se gândesc automat că doar te foloseşti de ei pentru a confirma informaţiile deja cunoscute de opinia publică. Dar, în ceea ce mă priveşte, presupunerea e complet greşită. E adevărat că mă aşteptam ca Herb Wallagher să fie cu totul altfel decât constat că e în realitate: mi-l închipuiam voinic, semeţ, echilibrat, genul de om care ar fi în stare să salte cu braţele ditamai maşina, ca să te ajute să ieşi din încurcătură, dacă ar putea. Când colo, dau peste un tip visător ca o bufniţă de hambar. Dar nu e prima oară când trag această învăţătură. Nu poţi face lucrurile astea crezând că ştii ceea ce nu se poate şti. Asta ar trebui să fie regula numărul unu din orice manual sau curs de jurnalism; prea multe lucruri în viaţă, chiar şi când e vorba despre o viaţă pe care îţi închipui că o cunoşti, viaţa sportivilor, nu pot fi prevăzute.

Urmează o tăcere adâncă, acum, după ce Herb mi-a spus ce înseamnă să nu-ţi mai poţi folosi picioarele. Nu e un moment gol, cel puţin nu pentru mine, şi nu sunt descurajat. Vreau încă să cred că mai pot scoate o poveste interesantă din toate astea. Poate că, nemaifiind sub efectul medicaţiei, Herb îşi va veni până la urmă în fire, formulând câteva idei surprinzătoare şi interesante, ba chiar ajungând să turuie fără oprire. Situaţii de acest fel întâlneşti zilnic.

— Ţi-e dor vreodată să joci fotbal, Herb? spun eu, cu un zâmbet optimist.

— Ce?!

Herb se scutură din meditaţia pe care i-a inspirat-o lacul sticlos. Se uită la mine de parcă m-ar vedea pentru prima oară. Aud camioanele hurducăind pe şoseaua regională care duce la Lansing. Vântul s-a furişat înapoi acum şi din apa neagră se ridică un aer geros.

— Ţi-e dor vreodată să faci sport?

Herb se holbează la mine, cu reproş.

— Eşti un măgar, Frank, ştiai asta?

— De ce spui asta?

— Fiindcă nu mă cunoşti.

— Dar *exact* pentru asta am venit aici, Herb. Mi-ar *plăcea* să te cunosc mai bine şi să scriu un articol senzaţional despre

tine. Să te descriu aşa cum eşti. Fiindcă mie mi se pare că eşti o personalitate extrem de interesantă şi de complexă.

— Eşti un măgar, Frank, da-da, şi n-o să scoţi nici o pildă din viaţa mea, aşa să ştii. Am renunţat la tot. Nu vreau să mai fac frumos pentru nimeni, ceea ce te include şi pe tine. Mai ales pe tine, măgarule. Nu mai joc fotbal.

Herb smulge o bucăţică de hârtie igienică de pe obraz şi se zgâieşte la ea, ca să vadă dacă i-a mai curs sânge.

— Sunt dispus să renunţ la ideea de a face din experienţa ta un model de viaţă, Herb. Era doar un punct de pornire pentru discuţia noastră.

— Vrei să-ţi povestesc ce vis obsedant am avut de nenumărate ori?

Herb cocoloşeşte hârtia între degete, apoi se împinge cu căruciorul mai încolo, spre capătul pontonului. Eu stau pe balustrada de fier, privindu-l din spate. Umerii osoşi ai lui Herb sunt ca nişte aripi; gâtul e subţire şi smochinit; capul gălbejit şi un pic pleşuv. Nu cred că ştie unde sunt sau dacă sunt acolo, nici măcar unde este *el.*

— Mi-ar plăcea să aud despre visul tău, zic eu.

Herb priveşte lung spre lac, ca şi cum acolo ar fi îngheţat toate speranţele lui.

— Visez de fiecare dată trei bătrâne, care au rămas cu maşina în pană, pe un drum, noaptea. Două dintre ele o duc pe bunica lor, care e bătrână, dar bătrână de tot, înapoi la un azil. În fine, undeva. Să zicem în statul New York sau în Pennsylvania. Eu apar cu jeepul meu – *chiar* am avut odată un jeep –, opresc şi le întreb dacă au nevoie de ajutor. Iar ele spun că da. Nu a trecut nimeni pe-acolo de foarte mult timp. Şi îmi dau seama că sunt un pic speriate de mine. Una dintre ele scoate banii ca să mă plătească, deşi nici nu m-am apucat de treabă. Au avut o pană. Aprind faza lungă la jeep, îndreptând farurile spre maşina lor, şi o văd pe scaunul din faţă pe bunica bătrână, îngrijorată, cu bărbia în piept. Un gât subţire, de pui sfrijit. Celelalte două femei stau lângă mine, cât eu schimb roata. Iar în timp ce fac asta mă gândesc să le omor pe toate trei. Să le strâng de gât cu mâinile goale, iar apoi să plec de-acolo, fiindcă nimeni

nu va afla vreodată cine a fost făptaşul, din moment ce eu nu eram un ucigaş şi nici nu se ştia măcar că trecusem pe-acolo. Dar atunci mă uit în jur şi văd nişte căprioare holbându-se la mine dintre copaci. Cu ochii lor galbeni. Şi aici se termină. Mă trezesc din somn, încheie Herb, răsucindu-se cu căruciorul, cu faţa spre mine. Ei, ce zici de aşa un vis, Frank? Ce părere ai? Apropo, ţi-a apărut iarăşi aureola. Exact ca înainte. Ai o mutră de cretin.

Herb izbucneşte brusc în râs, huruind parcă din tot corpul, cu gura căscată ca un canion. Herb, îmi dau seama acum, e nebun de-a binelea, iar eu nu-mi mai doresc decât să plec cât mai repede de lângă el. Cu sau fără interviu, nici nu mai contează. Cu sau fără un model de viaţă, nici nu mă mai interesează. A lua un interviu unui ţicnit este o pierdere de timp pentru orice om care nu e şi el la fel de ţicnit. Şi mă bucur, de fapt, că Herb e imobilizat în scaunul lui cu rotile, fiindcă altminteri n-ar fi fost exclus să mă strângă de gât *pe mine*.

— N-ar strica poate dacă am porni înapoi, Herb.

Şi-a scos ochelarii şi s-a apucat să şi-i şteargă cu tricoul lui cu BIONIC. Dar râde în continuare.

— Sigur, OK.

— Am toate datele necesare pentru a scrie un articol bun. Şi, în plus, s-a cam răcorit afară.

— Mare trombonist eşti, Frank, zice Herb, zâmbindu-mi din celălalt capăt al pontonului pustiu.

Pe lac, două raţe zboară razant peste oglinda apei, repede şi drept. Fac apoi o întoarcere bruscă, se scufundă în apa lucioasă şi devin invizibile.

— Oh, Frank, zău, eşti un mare trombonist, repetă Herb, scuturând din cap, cu un aer uluit.

Herb înaintează în căruciorul lui argintiu, alături de mine, în timp ce ne deplasăm în tăcere, înapoi, pe Glacier Way. Totul a devenit confuz, deşi nu-mi pot da seama exact din ce motiv. E posibil ca eu să fi avut un efect nociv asupra lui. Uneori, când lumea îşi dă seama că, de fapt, cronicarii sportivi sunt şi ei tot oameni, apare un sentiment de ranchiună. (Oamenii îşi doresc adesea ca alţii să fie mai buni decât ei.) Însă, în aceste împrejurări, e practic imposibil să scrii un articol pentru o revistă

sau chiar măcar să faci efortul onest de a încerca lucrul acesta. Dimpotrivă, îţi vine mai degrabă să te sui în maşină şi să te duci la o farmacie, iar în New Jersey există o mulţime.

— N-am prea vorbit despre fotbal, spune Herb, gânditor.

Pare lucid şi reflexiv ca un sextant de pe timpuri.

— Probabil fiindcă nu mi s-a părut că subiectul acesta te preocupă prea mult, Herb.

— Chiar mi se pare ceva neînsemnat, acum, Frank. E ca un mic antrenament pentru viaţă, aşa am ajuns să cred.

— Da, dar eu tot cred că oamenii care au jucat fotbal au învăţat câte ceva din această experienţă: perseverenţă, muncă în echipă, camaraderie. Lucruri de genul ăsta.

— Dă-le naibii de prostii, Frank. Am toată viaţa în faţă, dacă ştiu să profit de ea. Mă aşteaptă o mulţime de planuri mari. Sportul e doar o amintire pentru mine.

— Te referi la facultatea de drept şi toată chestia asta.

Herb încuviinţează din cap, ca un cioclu.

— Exact.

— Ai mult curaj, Herb. Un om trebuie să aibă mult curaj ca să facă tot ce faci tu, eu aşa cred.

— Tot ce se poate, zice Herb, cântărind ideea. Uneori, mi-e frică, totuşi, Frank. Crede-mă, pe bune, sunt îngrozitor de speriat.

Acum, suntem exact ca doi oameni care sporovăiesc împreună. Aşa am şi sperat să fie, venind încoace. Poate că un interviu sincer, de modă veche, ar mai putea încă ieşi din discuţia noastră. Bâjbâi în buzunar după reportofon.

— Şi eu sunt speriat câteodată, Herb. E ceva tipic naturii umane, probabil.

— Aha, *perfect*, spune Herb, chicotind şi căznindu-se să pară că e de acord cu mine.

Văd taxiul galben Checker al domnului Smallwood, parcat în faţa casei lui Herb, când cotim pe stradă; se pare că vizita lui la Wixom a ieşit cam prost. Afară e mult mai frig decât atunci când am ajuns noi, iar cerul s-a înnorat. Diseară va ninge în draci, dar din fericire eu şi Vicki nu vom mai fi aici. Lucrurile au luat o întorsătură ciudată, cu totul alta decât mă aşteptam eu, dar, în acelaşi timp, recunosc că nici măcar nu sunt surprins.

În timp ce mergem pe stradă, un bărbat îmbrăcat cu o scurtă maro iese din casă, ţinând în mână un bidon cu ulei de motor. Casa lui are acelaşi stil arhitectural ca a lui Herb, deşi vecinul acesta a mai construit o încăpere pe locul unde se afla înainte aleea care ducea în spatele curţii. Bărbatul stă în picioare lângă maşina lui – un Oldsmobile nou, cu capota ridicată – şi flutură cu mâna spre Herb, mormăind un „cu'ma'me'ge".

— Trăsnet. Clasa-ntâia, îi răspunde Herb în gura mare, rânjind şi fluturând din braţ, de parcă ar fi trecut prin faţa unei mulţimi. Tipul ăsta îmi ia un interviu. L-am frecat de-am scos untul din el!

— Să nu înghiţi mizeriile nimănui, strigă bărbatul, aplecându-se cu trupul lui bondoc sub capota jegoasă a maşinii lui.

— Vecinii mai cred şi acum că eu joc în echipă, zice Herb în şoaptă, înaintând în căruciorul lui pe Glacier Way, spre nevasta şi casa lui.

— Cum aşa?

— Păi, am păstrat secretul în privinţa accidentului. Joacă un alt tip în locul meu. Cu numărul meu. Sper că n-ai să scrii despre asta ca să strici totul.

— Cum să fac eu aşa ceva, Herb, se poate?! Ai cuvântul meu, ce naiba.

Când ne apropiem de taxiul domnului Smallwood, Herb ridică privirea spre mine; pe faţa lui se citeşte uimirea.

— Cum de poţi să faci asta, Frank? Spune-mi adevărul.

— Cum de pot să fac *ce*, Herb?

Deşi ştiu dinainte ce va urma.

Nu ştiu de ce, dar am impresia că lui Herb îi e foarte greu să-şi ţină capul în loc. Tot timpul o ia razna.

— Nu pot să cred că îţi place sportul cu adevărat, Frank, zice el. Nu arăţi ca un tip pasionat de sport.

— Sunt sporturi care îmi plac mai mult decât altele.

N-a fost o întrebare chiar atât de neobişnuită, până la urmă.

— Dar n-ai prefera să discuţi despre altceva? spune Herb, clătinând din cap, tot mirat. Ca de pildă despre Winslow Homer?

— Mi-ar plăcea să vorbesc cu tine despre el, Herb. Oricând. A scrie despre ceva e cu totul altceva decât a face lucrul respectiv. Acum înţelegi?

Nu știu de ce, dar simt că diafragma mea, sau ceva din apropierea ei, a început din nou să tremure.

— Fooar-te interesant, Frank, spune Herb, dând din cap cu admirație. Nu știu dacă m-am mai lămurit, dar e interesant. Aici îți dau dreptate.

— E destul de dificil să îți explici propria viață, Herb.

Cu siguranță tremuratul meu e vizibil, deși poate nu pentru Herb, care are probabil senzația că lumea tremură tot timpul. Și acum are dificultăți să-și țină capul nemișcat.

— Cred că am vorbit destul. Și când te gândești că eu eram cel care ar fi trebuit să pună întrebări.

— Eu sunt un verb, Frank. Verbele nu răspund la întrebări.

— Nu mai gândi așa, Herb.

Diafragma mea pârâie. Nu cred că a trecut nici o oră de când stau cu Herb, dar impresia puternică pe care mi-o lasă omul acesta e că îi vine să strângă de gât pe *cineva*, fără să-i pese prea mult în gâtul cui și-ar înfige degetele. Când ți-ai petrecut atâta timp din viață pocnind oameni și rănindu-i, probabil că e greu să te oprești brusc și să stai cuminte. Ba chiar cred că îți vine greu să faci orice altceva decât să pocnești oameni în continuare. În orice caz, sunt foarte senin întotdeauna când am ieșirea asigurată. Simt că e ceva de evitat aici, așa că am de gând să o șterg repede.

— Voi încerca să scriu o poveste frumoasă, Herb, zic eu, furișându-mă spre portbagajul taxiului domnului Smallwood.

Clarice Wallagher a ieșit din casă și se uită la noi. Îl strigă pe Herb și zâmbește ostenită. Probabil că așa se întâmplă cu oricine vine aici: întrevederi încheindu-se în tăcere și stupoare, în fața casei; un taxi care așteaptă; Herb declarându-se verb. Am toată admirația pentru ea. Sperasem să schimb câteva cuvinte cu ea, pe tema eroismului-în-viață manifestat de Herb, dar am ratat momentul. Sper, pur și simplu, să-și găsească și ea o consolare, târziu, în întunericul nopții.

— Herb, spune Clarice cu o voce frumoasă, care se frânge în vântul rece din Michigan.

— OK, strigă Herb, eroic. Frank, gata, trebuie să plec. Să scrii povestea vieții mele, auzi?! O să scoți bani buni pe ea.

Ne dăm mâna şi, din nou, Herb îmi smuceşte cu putere braţul, vrând parcă să mă pună în genunchi. Simt acum un miros ciudat venind dinspre Herb, un miros metalic, de la scaunul lui cu rotile. Îi curge sânge din obraz, de-acolo de unde a smuls adineauri hârtia igienică lipită peste tăietură.

— Am vrut să-ţi pun să vezi câteva dintre meciurile vechi, înainte să pleci. Să fi văzut şi tu, Frank, cum îi făceam praf, efectiv. Nu te lăsa indus în eroare de scaunul ăsta.

— Facem asta data viitoare, Herb, îţi promit.

Domnul Smallwood porneşte motorul cu un hârâit zgomotos şi bagă în viteză, astfel încât toată caroseria se smuceşte cu un centimetru în faţă.

— Nu ştiu ce se întâmplă uneori, Frank.

Ochii albaştri şi trişti ai lui Herb se umplu brusc de lacrimi, iar el scutură din cap ca să-şi limpezească privirea. Regretul unei vieţi amăgitoare, pe care a întrezărit-o fugitiv şi a pierdut-o pe nedrept, apoi lupta de-o viaţă cu amarul zilnic. Milă, cu alte cuvinte, pentru el însuşi, câştigată pe drept ca un meci de fotbal. Doar că eu nu vreau să o simt şi nu o voi face. Seamănă prea mult a părere de rău, ca să risc să mă joc cu aşa ceva. Şi singurul lucru mai rău decât regretul cumplit este regretul cumplit nemeritat. Şi, din acest motiv, nu mă voi preta la aşa ceva, dimpotrivă, prefer să mă duc la fund cu corabia mea cu tot.

Fac rapid patru paşi îndărăt.

— Mă bucur că te-am cunoscut, Herb.

Herb se holbează la mine, cu faţa schimonosită de disperare.

— Da, sigur, spune el.

Şi iată-mă pe bancheta din spate, în taxiul Checker al domnului Smallwood, unde miroase un pic a mucegai. Demarăm şi pornim iute pe Glacier Way, fără măcar să-mi fi luat la revedere de la Clarice, lăsându-l pe Herb pe strada pustie, aşezat pe scaunul lui, fluturând din mână spre luminile de poziţie ale automobilului nostru; faţa lui tristă e scăldată la propriu de lacrimile neputinţei.

7

Domnul Smallwood se dovedeşte cel mai bun aliat cu putinţă în situaţia mea.

— După cum arăţi, ţi-ar prinde bine un întăritor, zice el, odată ce ne-am pus în mişcare, şi întinde spre mine o sticlă scoasă pe jumătate dintr-o pungă subţire de hârtie.

Iau o înghiţitură bună, mă mâzgălesc pe buze – e cu mentă, dulce ca un sirop de tuse, dar îmi prinde bine, aşa că mai trag o înghiţitură zdravănă.

— Ce *distracţie* o fi fost pe capul dumitale, zice domnul Smallwood, în timp ce taxiul fâşâie prin dreptul rămăşiţelor unei clădiri lungi, carbonizate, situată pe partea dinspre uscat a şoselei de pe malul lacului. Un şir dezmembrat de cabane se întinde vizavi. Clădirea mare a fost cândva o construcţie Quonset din prefabricate, cu un hambar în spate, dar acum zăpada s-a aşternut pe scândurile înnegrite din interior, dintre care una a fost cândva tejgheaua unui bar lung. Iarba a crescut înăuntru. Nimeni, din câte se pare, nu s-a gândit să-i găsească o altă utilitate terenului. Trecutul meu aflat în descompunere şi haosul mizerabil.

— Oamenii de pe-aici sunt smintiţi pe bune, anunţă domnul Smallwood, la modul general, şofând cu o mână pe butucul volanului, iar cu cealaltă întinsă pe spătarul scaunului. Indivizi sur-burbani, ascultă-mă pe mine. Case ticsite cu arme, toţi plini de furie mereu. Ar trebui să-i potolească cineva, pe cuvânt. Eu n-am mai trecut pe-aici de ani de zile, nici străzile nu le mai ştiu măcar. Şi când mă gândesc că într-o vreme veneam tot timpul aici.

Intrăm pe autostradă, pornind înapoi spre Big D, metropola pierind de-acum în norii verzi şi pâsloşi, care prevestesc ninsoare şi posibil un viscol care să ne ţintuiască în Detroit.

— Fii atent un pic, spune domnul Smallwood, prinzându-mi privirea în oglinda retrovizoare şi rezemându-se mai comod de spătarul scaunului. Câţi bani ai?

— De ce?

— Păi, pentru o sută de dolari aş putea da un telefon de-aici, de la o benzinărie, şi în doi timpi şi trei mişcări s-ar găsi cineva care să te facă să te simţi mult mai bine.

Domnul Smallwood rânjeşte fericit către bancheta din spate, iar mie îmi trece fugitiv prin minte imaginea unei curve de o sută de dolari, mă gândesc la binele pe care mi l-ar putea face, ca un medicament scump luat de la farmacie ca să te ajute să treci peste o noapte grea. Un sejur la izvoarele termale. Ceva fără cuvinte pentru a repara ţesutul cuvintelor inocente care fac posibilă o atitudine pozitivă faţă de viaţă. Prea multe vorbe serioase şi explicaţii despre tine însuţi, şi te-ai ras.

Ce i-ar trebui lui Herb, bineînţeles, dar nu poate avea, este să-şi lege două genunchiere şi să snopească pe careva în bătaie, ca să nu se mai frământe atâta cu teoriile despre artă. E un bărbat căruia îi lipseşte sportul, când exact de sport are nevoie. Dacă norocul ne-ar fi surâs, poate am fi reuşit să depănăm amintiri vii despre perioada când juca fotbal şi am fi văzut nişte meciuri înregistrate. Herb ar putea să-şi revină ca om, să se scuture de toată această alienare şi îndoială sinistră, să învingă durerea – să devină un model pentru alţii, aşa cum a fost sortit să fie pe acest pământ.

Îi spun nu, mulţumesc, domnului Smallwood, iar el se hlizeşte vesel şi zeflemitor. Pe urmă, o bucată de timp ne vedem de drum înapoi spre oraş fără să vorbim, luând-o pe Lodge de data asta, întrucât zăpada s-a dus, iar traficul s-a descongestionat, risipindu-se spre nord, părăsind autostrada cenuşie şi geroasă.

Vizavi de Tiger Stadium, domnul Smallwood opreşte la un magazin de băuturi, unde proprietar, zice el, e cumnatu-său, o construcţie ca un fort, cu plasă de oţel şi geamuri blindate. De cealaltă parte a bulevardului, imensul stadion se profilează ca o namilă albă şi inertă. Un mesaj de pe panoul de la intrare spune simplu: „Scuze, băieţi. Să vă fie de bine".

Domnul Smallwood intră în magazin şi cumpără încă o sticlă de jumătate de litru de şnaps, pe care insist să i-o plătesc,

aşa că, pe scurta porţiune de drum care a mai rămas până la Pontchartrain, sorbim amândoi din băutura spirtoasă care ne încălzeşte sufletul. Îmi povesteşte că este un fan al echipei Tiger şi că simte că a venit momentul să se gândească la urmaşi. Îmi mai spune că părinţii lui s-au mutat din Magnolia, Arkansas, în anii '40, şi că un timp a urmat cursurile universităţii Wayne State, dar că pe urmă s-a însurat şi s-a dus să lucreze la Dogde Main. A plecat de-acolo acum un an, zice el, exact la ţanc, înainte de concedieri, şi şi-a cumpărat taxiul. Iar acum e fericit să îşi organizeze timpul cum vrea el, să se ducă acasă la prânz, în fiecare zi, ca să mănânce cu nevasta, după care să se odihnească un ceas înainte de a ieşi din nou pe stradă, pentru orele de vârf ale după-amiezii. Speră ca într-o bună zi să se poată retrage în Arkansas. Nu mă întreabă nimic despre mine, fie din politeţe, fie fiindcă e prea preocupat de programul lui de lucru interesant şi de felul cum îşi poate petrece timpul. Are o viaţă frumoasă, o viaţă pe care ai putea-o invidia, dacă nu ai avea şi tu una la fel de bună. După calculele mele, nu cred că e cu mult mai mare ca vârstă decât mine.

La hotel, domnul Smallwood se apleacă peste scaunul din dreapta şi se uită la mine, care mă aflu pe trotuar şi tocmai pun banii înapoi în portofel. Pentru o clipă, mă gândesc că vrea să-mi strângă mâna, dar nu asta e în mintea lui. I-am achitat deja tariful convenit, iar sticla de şnaps e pe podea, lângă piciorul lui masiv. Cadou de la mine.

— E un restaurant bun, ceva mai încolo, pe Larned, zice el, cu o voce de ghid turistic şi cu un rânjet care mă face să mă întreb dacă nu cumva îşi bate joc de mine. Au nişte friptane uite-aşa de mari, zice el, ridicând două degete cărnoase la o distanţă de cel puţin zece centimetri unul de celălalt. Se poate ajunge pe jos de aici. Nu e periculos. O duc şi eu pe nevastă-mea acolo din când în când. Bei un vin, te simţi bine.

Nu ştiu de ce, dar domnul Smallwood a început să vorbească exact ca un suedez născut aici din părinţi emigranţi şi îmi dau seama că nu îşi bate joc de mine, ci doar încearcă să fie un bun ambasador pentru oraşul lui, adoptând tonul şi vocea pe care le-a deprins pentru a supravieţui aici.

— Ce grozav, spun eu, deşi nu aud chiar toate sfaturile acestea de cunoscător versat în ghidul restaurantelor, ciulind în schimb urechea la vântul care şuieră prin oraş.

A început iar să ningă.

— Vino din nou, când o să fie vreme mai frumoasă, zice el. O să-ţi placă mult mai mult.

— Şi asta când o să fie? zâmbesc eu, oferindu-i pe tavă replica tipică apropo de vreme, în Michigan.

— Peste zece minute, poate.

Şi afişează un rânjet larg şi ironic, exact ca atunci când mi-a propus o curvă-de-o-sută-de-dolari. Apoi, portiera galbenă se trânteşte la loc, iar el dispare în trafic, părăsindu-mă în vuietul străzii, singuratic ca un pustnic.

*

Dar nu pentru mult timp.

Sus, în cameră, televizorul funcţionează fără sonor. Draperia e trasă şi două tăvi cu farfurii sunt scoase afară. Vicki stă întinsă în pielea goală pe patul răvăşit, bând un 7-Up şi citind revista liniilor aeriene. Aerul din cameră este încins şi îmbâcsit; miroase altfel decât când m-am trezit după somnul dulce de azi-noapte. A mai rămas doar vechea şi trista senzaţie pe care o aveam în perioada mea de visare, după moartea lui Ralph: rătăcit într-un oraş străin, cu o fată pe care nu o cunosc suficient de bine şi pentru care habar n-am cum mi-aş mai putea redeştepta interesul (sau, spre binele ei, cum aş putea să găsesc un interes în mine însumi, ca o compensaţie). Este un sentiment în cheie minoră, care îţi lasă un gust amar, dorinţa vagă de a dobândi o convingere fermă printre atâtea incertitudini.

— Ah, ce bine-mi pare să *te* văd, zice ea, zâmbindu-mi fericită în pâlpâirile ecranului de televizor.

Stau în micul antreu întunecos, simţindu-mi picioarele ca două ancore grele, şi nu mă pot abţine să nu-mi compar viaţa cu o scenă de prost gust dintr-un roman erotic ieftin. *Big Sledge s-a îndreptat spre fată, iute ca un motan, încolţind-o acolo unde*

o râvnise, între valiza lui de vagabond prăpădit şi mormanul de lanţuri unsuroase pentru anvelope, în dosul atelierului de reparaţii auto. Va vedea ea acum ce poate el. Vor vedea amândoi.

— Cum au mers până la urmă lucrurile cu fostul tău fotbalist?

— Ca unse.

Mă duc la fereastră, trag la o parte perdeaua grea şi privesc afară. Ninge orbitor la doi centimetri de faţa mea, cu fulgi mari de nea care cad pe Jefferson Avenue. Râul s-a pierdut în alb, Cobo la fel. Pe stradă, girofarurile galbene intermitente semnalează primele pluguri de zăpadă. Am senzaţia că aud parcă hârşâitul şi huruitul lor, dar sunt sigur că nu e aşa.

— Nu-mi place deloc vremea asta. S-ar putea să trebuiască să ne modificăm planurile.

— Ah, OK, zice ea. Pentru mine, e o fericire să pot fi azi aici, cu tine. Pot să mă duc la acvariu sau în altă parte. Presupun că sunt toate la fel.

Îşi pune cutia de 7-Up pe burta dezgolită şi se holbează la ea, gânditoare.

— Voiam, totuşi, să-ţi ofer o vacanţă frumoasă. Aveam o mulţime de planuri.

— Nu-i nimic, păstrează-le, fiindcă eu m-am simţit excelent, să ştii. Mi-am comandat în cameră creveţi în aluat cu bere, cu care te saturi ca după o masă copioasă. M-am îmbrăcat, am coborât la parter şi m-am uitat prin magazine, care sunt drăguţe, deşi seamănă foarte mult cu cele din Dallas. Cred că l-am văzut şi pe Paul Anka, dar nu sunt sigură. E mic de tot, dacă el o fi fost, mai pricăjit decât ştiam eu că era.

Mă aşez în fotoliul de lângă măsuţa pentru cafea. În mod neaşteptat, frumuseţea ei nudă este exact stimulul de care aveam nevoie pentru a face tranziţia înapoi (familiarul poate surprinde încă şi o face). Goliciunea ei este absolut banală, curbura sânilor, coapsa durdulie, care continuă conic spre o gleznă elegantă, un zâmbet binevoitor, fără vreo intenţie specială – una peste alta, o bucăţică dulce pentru un tip singuratic într-un oraş străin, când nu ştie cum să-şi omoare timpul.

La televizor, faţa unui ştirist palid se agită dramatic fără sunet. *Trebuie să credeţi!* spun ochii lui. *Chestia asta este adevărul de la Dumnezeu. Este ceea ce vă doriţi cu toţii.*

— Tu crezi că o femeie şi un bărbat pot fi doar prieteni? spune Vicki.

— Presupun că da, după ce trece mirajul seducţiei. Deşi mie îmi place mirajul seducţiei.

— Da, şi mie la fel.

Cu un zâmbet larg, Vicki îşi încrucişează braţele peste sânii moi. Se vede că s-a lăsat furată de un gând, o întâmplare care îi place şi pe care vrea să mi-o împărtăşească. Are un suflet minunat şi ar putea fi o soţie extraordinară. Doar că, nu ştiu de ce, dar nu mai pare atât de plauzibil ca înainte că eu aş putea fi fericitul bărbat. Poate că vântul de astăzi i-a schimbat starea de spirit, iar acum e şi ea la fel de contrariată de toată situaţia, ca şi mine. Deşi nu e fraiera nimănui.

— L-am sunat pe Everett, spune ea şi se uită în jos la genunchii ei îndoiţi. Am folosit contul *meu* telefonic.

— Puteai să suni de la numărul ăsta.

— În fine, eu am utilizat contul meu, asta e.

— Şi ce mai face dragul de Everett?

Firește, nu l-am văzut în viaţa mea pe Everett, dar asta nu mă împiedică să fac şi eu ca frizerii, care sunt amici cu toţi clienţii, deşi habar n-au mare lucru despre ei.

— E OK. E în Alaska acum. Zicea că lumea are nevoie de covoare şi acolo. Mi-a mai zis că s-a ras în cap şi că e chel ca o bilă de biliard. Eu i-am spus că sunt într-un apartament de hotel, care dă spre spre un centru de artă renascentistă. Nu i-am zis unde.

— Şi el ce părere a avut?

— „Aşa-i lumea, se-nvârte", asta mi-a zis, ceea ce e relativ tipic pentru el. M-a întrebat dacă nu-i dau lui staţia stereo, care mi-a rămas mie la divorţ. Totul e la nişte preţuri exorbitante acolo, presupun, dar dacă vii cu ce-ţi trebuie, poţi s-o-ncepi binişor.

— N-a vrut să te duci şi tu cu el?

— Nu, n-a vrut. Şi nici nu m-aş fi dus. Cu unul ca Everett nu trebuie să te măriţi decât o dată în viaţă. De două ori, înseamnă moarte sigură. Oricum, precis are o tipă cu el.

— Şi-atunci, ce voia de fapt?

— Hei, ai uitat că eu l-am sunat?! exclamă ea, încruntându-se la mine. El nu voia nimic. Ţie nu ţi s-a întâmplat niciodată în viaţă să-ţi vină să te prosteşti?

— Doar când mi se face urât, iubito. N-am ştiut că ţie ţi-a fost urât.

— Exact, zice ea şi se uită la televizorul mut.

Detroit, îmi dau seama acum, nu a avut asupra ei efectul la care mă aşteptam eu, şi constat că a devenit circumspectă. În ce privinţă? E posibil ca în holul hotelului să fi văzut o persoană care i-a amintit prea mult de ea însăşi (e un lucru care li se întâmplă călătorilor neexperimentaţi). Sau, mai rău chiar. Poate că *nimeni* de-acolo nu i-a amintit de vreo persoană cunoscută. Ambele situaţii pot zdruncina un moral zdravăn, lăsând cale deschisă însingurării melancolice. Deşi a-ţi suna un fost iubit sau soţ poate fi antidotul perfect. Personajele de acest fel te fac să-ţi aminteşti imediat unde ai fost şi unde crezi că te duci. Şi, dacă ai noroc, oriunde ai fi în acel moment – în Motor City, în viscol – ţi se poate părea că e exact *locul* potrivit de pe această planetă. Deşi nu sunt sigur că Vicki a fost chiar atât de norocoasă. Poate a descoperit că vechea flacără mai ardea încă şi n-a ştiut cum să reacţioneze.

— Crezi că ţi-ai dori să fii prietenă cu Everett?

Încep cu cea mai nevinovată dintre întrebări şi mă îndrept spre cea mai sensibilă.

— Aiurea, exclus.

Se apleacă şi trage cearşaful peste ea. E şi mai circumspectă acum. Poate că vrea să-mi spună ceva şi nu găseşte cuvintele potrivite. Dar dacă soarta mea e să fiu azvârlit la coşul de gunoi al prieteniei, măcar să-mi fac datoria de prieten: să o las să fie ea însăşi. Deşi aş fi de o mie de ori mai fericit să mă cuibăresc sub cuvertură şi să tragem o zbenguială până vine ora să plecăm la aeroport.

— Când ai închis telefonul, ai avut senzaţia că vrei să fii prietenă cu *mine*? spun eu, zâmbindu-i.

Vicki se întoarce pe-o rână în patul acela mare şi rămâne cu faţa la perete, cu cearşaful alb strâns sus sub bărbie şi cu cuvertura rigidă de la hotel răsucită peste ea ca o spirală. Am

atins punctul vulnerabil. După o zi şi o noapte cu mine, până şi Everett pare bun. E nevoie de altceva, iar eu nu corespund cerinţelor, chiar dacă i-am oferit şampanie, un apartament la hotel, albăstrele şi o privelişte spre Canada. Poate că nici nu-i de mirare, în fond, dacă mă gândesc bine, din moment ce renunţând parţial la plăcerile mele e posibil să-i fi redus şi ei speranţele. Eu, totuşi, m-am învăţat să nu reacţionez urât la situaţii de acest gen. Un scriitor – fie el şi cronicar sportiv – suportă mai uşor o veste proastă decât o veste bună, având în vedere că e mult mai familiarizat, de fapt, cu veştile proaste.

— Nu vreau să fim prieteni. Nu *numai* prieteni, zice Vicki, cu un chiţcăit anemic de sub muntele de ţesături albe. Chiar am crezut că pot lua viaţa de la capăt alături de tine.

— Păi, ce-a intervenit atunci, care să te facă să-ţi schimbi părerea? Doar faptul că m-ai prins umblându-ţi în geantă?

— Vax, asta n-a contat, zice ea, cu un glăscior subţiratic. Ce-a fost a trecut, gata, asta e vorba mea. Nu te-ai putut abţine. Ieri n-a fost pentru tine tocmai cea mai senină zi din an, nu-i aşa?!

— Şi-atunci, ce s-a întâmplat?

Mă întreb, de fapt, de câte ori am spus asta sau ceva echivalent femeilor care s-au perindat difuz prin viaţa mea. *La ce te gândeşti? De ce-ai tăcut aşa? Pari dintr-odată altfel. Ce s-a întâmplat?* Adică, *iubeşte-mă*, asta vor să spună toate aceste întrebări. Sau, cel puţin, o variantă aproape la fel de bună: cedează. Ori, dacă nu, măcar zăboveşte un pic să mă desfeţi cu motivul pentru care nu vrei asta, şi poate până la urmă îţi va veni cheful.

Afară, pe lângă colţul hotelului, vântul vuieşte ca marea, năpustindu-se în frigul după-amiezii sordide care învăluie oraşul Detroit. Pe la cinci, s-ar putea foarte bine să plouă, pe la şase, însă, n-ar fi exclus să vedem stele pe cer, iar seara eu şi Vicki am putea chiar să facem o plimbare pe jos până la Larned, ca să mâncăm o friptură sau un grătar. Niciodată nu poţi conta pe ceva aici. Viaţa depinde de un vânt afurisit, care ar putea să înceteze brusc.

— În fine, uite, spune Vicki şi se întoarce cu faţa spre mine, privindu-mă din scorbura ei de perne şi cuverturi. Am coborât

la parter, ţi-am mai spus asta, când ai fost tu plecat, da? Am ieşit doar fiindcă voiam să fac parte din ceva. Nu aveam nevoie să cumpăr nimic. Şi am intrat în standul cu ziare de acolo, unde am luat în mână o carte, ca să mă uit la ea. *Cum să înfrunţi lumea*, de Doctor Barton. Aveam senzaţia că pentru noi doi – tu şi eu – urma să înceapă o nouă viaţă, cum ţi-am zis. Am stat acolo lângă etajeră şi am citit un capitol, care se chema „Exponenţii noului val". Era vorba despre genul de oameni care nu mănâncă niciodată cartofi prăjiţi din pungă, fac parte din grupuri unde se practică descoperirea de sine, beau apă minerală şi au discuţii literare în fiecare zi. Oameni care consideră că e mult mai uşor să îţi exprimi sentimentele şi să fii aşa cum eşti. Şi mie mi-a venit să plâng, atunci, fiindcă mi-am dat seama că exact aşa eşti şi tu, pe când eu sunt undeva pe cu totul altă traiectorie, unde lumea ronţăie cartofi prăjiţi şi nu se gândeşte niciodată să se analizeze pe dinăuntru. Poftim, am bătut amândoi atâta drum până aici, iar eu n-am fost în stare decât să mănânc creveţi, să mă uit la TV şi să plâng. Şi treaba n-a mers deloc bine. Şi-atunci m-am gândit că mai bine am putea fi prieteni, dacă eşti de acord. L-am sunat pe Everett, fiindcă ştiam că, dacă vorbesc cu el, o să-mi treacă starea asta şi n-o să mai plâng. Asta fiindcă ştiam că sunt într-o situaţie mult mai bună decât el.

O lacrimă mare, perfectă îi părăseşte ochiul, alunecă în jos pe nas şi dispare în pernă. Am reuşit performanţa de a face să plângă două persoane în nici două ceasuri. Ceva din ceea ce fac eu e greşit. Şi, totuşi, ce anume?

Cinismul.

Am devenit mai cinic decât faimosul Iago, ştiut fiind că nu există o mostră mai evidentă de cinism decât permanenta iubire de sine şi viziunea tip tunel, în care tu însuţi eşti tot ceea ce ne vede la capătul tunelului. Ce jenant! Tot la fel, dacă vrei să-l faci pe un om să se simtă un nimeni, lasă-l să creadă că există cineva care încearcă să-l ajute – chiar dacă nu e adevărat. Un reprezentant cinic al „noului val" sunt chiar eu, un ins introspectiv şi trist, care se fereşte de chipsuri şi are o mentalitate de o candoare scârboasă – deşi aş renunţa şi la bijuteriile

coroanei, doar ca să nu mai fiu aşa sau măcar ca să nu se mai creadă despre mine că aş fi aşa.

Singura mea speranţă acum este să tăgăduiesc tot – prietenie, deziluzie, jenă, viitorul, trecutul – şi să votez cu prezentul. Ce bine ar fi dacă s-ar putea să o ţin aproape în această după-amiază de tatonări „rece-cald", să o sărut şi să o îmbrăţişez cu ardoare risipindu-i îngrijorările, astfel încât, când soarele va apune şi vântul se va opri, iar seara de primăvară ne va îmbia duios, să o pot în cele din urmă iubi, şi ea, la fel, să mă iubească pe mine, iar toate astea să nu fi fost atunci decât consecinţa somnului insuficient într-un oraş străin, efectul şnapsului şi al lui Herb.

— Nu sunt un exponent al noului val, să ştii, îi spun eu şi, aşezându-mă pe marginea patului, o mângâi pe obrazul cald ca al unui bebeluş. Sunt doar un tip de modă veche, pe care lumea l-a înţeles greşit. Hai să ne prefacem că abia am sosit aici şi e noapte, târziu, iar eu te ţin în braţe ca să te iubesc, în stilul meu desuet.

— Oh, ce frumos, spune Vicki şi, timidă, mă bate uşor pe umăr. Precis tu crezi că din cauza mea s-a stricat totul, se smiorcăie ea. Că nici măcar nu sunt în stare, dacă mă amărăsc, să îmi iasă bine.

— Tu nu eşti făcută să suferi, asta e, remarc eu şi îmi las mâna să se aşeze greoaie peste sânul ei moale. Trebuie să înveţi să te bucuri de lucrurile frumoase, atunci când ai parte de ele. Nu-ţi mai fă griji mai mult decât trebuie.

— Nu trebuie să mai citesc, asta e problema. Îmi fac rău singură întotdeauna când citesc.

Întinde braţele, mă cuprinde pe după gât şi trage tare, atât de tare, încât simt din nou cum o durere sfâşietoare mă săgetează în jos, pe spinare, până la fese.

— Oh, spun eu, involuntar.

La TV, un schior se pregăteşte să facă o săritură pe o pantă mai lungă şi mai înaltă decât am văzut eu vreodată. Ninge acolo unde e el. N-aş face ce face el nici pentru un milion de dolari.

— Oh, ce bine e, spune ea, fiindcă am regăsit-o în lumina gălbuie din cameră. Oh, oh, oh.

— Ce fetiţă dulce şi scumpă eşti tu, spun eu. Cine n-ar vrea să te iubească?!

Afară, în oraşul rece, vântul vuieşte din nou, iar eu am impresia că aud cum fulgii groşi de zăpadă se izbesc de fereastră, umplându-i de groază până şi pe cei care au mai prins viscole urâte la Detroit. Las televizorul aprins, deoarece chiar şi acum, când ne tulbură intimitatea, mie tot mi se pare o prezenţă consolatoare.

Până la cinci după-amiaza, am şi făcut un drum cu taxiul pe Jefferson, până la Grădina Botanică din Belle Isle, şi am ajuns deja înapoi în cameră, unde, timoraţi, ne zgâim amândoi pe pereţi, ceea ce unui cronicar sportiv i se întâmplă frecvent. Parcă am fi rudele unui comis-voiajor, care l-au însoţit într-o deplasare, închipuindu-şi că vor avea parte de aventură şi distracţie, dar care constată că nu ştiu cum să-şi mai omoare timpul, cât are el încă treabă; prea multe străzi necunoscute care duc prea departe; prea puţine lucruri interesante în holul hotelului, ca să merite să stai să te uiţi.

La Grădina Botanică era frig şi domnea o atmosferă cumva ircală, deşi ne-am plimbat printre ferigi, plante suculente şi diferite specimene de floarea-pasiunii, până când Vicki a declarat că o doare capul. Din păcate, toate sălile interesante erau închise – în special, încăperea unde era amenajată o grădină de ierburi aromate, în stilul celor din Franţa secolului al optsprezecelea, unde ne-am uitat doar prin uşa de sticlă şi ni s-a părut ceva fascinant amândurora. Pe un anunţ atârnat la fereastră scria că municipalitatea din Detroit nu dovedea suficientă generozitate în materie de fiscalitate pentru a sprijini în mod adecvat acel secol. Şi aşa, în nici un ceas, am fost din nou afară, în frigul şi ninsoarea după-amiezii, pe treptele de beton unde sufla vântul. În faţa noastră se aşternea un teren de sport noroios, până spre portul cu ambarcaţiuni, dar râul mare rămânea nevăzut, dedesubt, în spatele unui crâng în formă de semilună, cu puieţi de plop. Uneori, locurile publice te pot dezamăgi, oricât de promiţătoare ţi s-ar fi părut iniţial.

Odată aduşi înapoi, în faţa hotelului, i-am propus să facem o mică plimbare pe jos până la „un restaurant cu fripturi formidabile, despre care am auzit eu". Dar, când am ajuns la Woodward, toţi oamenii de pe stradă au devenit dintr-odată negri şi vag ameninţători, taxiurile şi poliţia au dispărut în mod inexplicabil, iar Vicki a început să se atârne de mine, dârdâind din cauza vântului rece care se abătuse peste noi dinspre searbăda Canadă.

— Nu prea sunt îmbrăcată pentru asta, din păcate, a spus ea, cuibărită sub braţul meu, şi mi-a zâmbit abătută. Eu m-aş mulţumi şi cu o gustare la localul din colţ, dacă îţi convine şi ţie.

— Presupun că au mutat restaurantul, nu ştiu ce să zic, am mormăit eu, privind înainte în pustietatea de weekend de pe Woodward înspre Grand Circus unde, când eram student, Eddy Loukinen, Kirkland şi cu mine colindam teatrele de revistă şi birturile, iar apoi plecam înapoi cu maşina, vreo şaizeci de kilometri, în campusul unde locuiam, plini de mistica soldaţilor aflaţi la ultima lor permisie, înainte de a fi trimişi spre o soartă în faţa căreia orice zâmbet ţi-ar fi îngheţat pe buze. Mi se părea inadecvat, de fapt, că anul fusese 1963. Nu 1973 sau 1953. Uneori, uit chiar şi ce vârstă am, uit în ce an suntem, simţindu-mă ca la douăzeci de ani, un puştan abia păşind în viaţă – un novice, derutat de lume, aflat la început de drum.

— Nici oraşele nu mai sunt ce-au fost, a spus Vicki şi, intuind că mă dezorientase această tristă evoluţie, m-a prins de talie şi m-a strâns tandru lângă ea. Ce, parcă Dallasul a fost *vreodată* oraş, dacă stai să te gândeşti bine! E doar o suburbie care încearcă să găsească un loc pe unde să iasă la lumină.

— Ţin minte că aveau nişte vinuri excelente acolo, am zis eu, privind în continuare pe Woodward, spre restaurantul meu fantomatic, dincolo de anticul Sheraton şi mai încolo chiar, unde îţi poţi face de cap în sex-cluburi, localuri White Castle şi diverse *bibliothèques sensuelles*, care se întind până departe, unde ninsoarea formează o cortină.

— Mmm, parcă şi simt gustul bun de brânză, a zis Vicki, gândindu-se ce o să mănânce, dar vrând de fapt să îmi ridice moralul. Pun pariu că lângă hotelul nostru o să găsim un vin

la fel de bun, dar la jumătate de preţ. N-are nici un rost să mergi la un local scump, doar ca să cheltuieşti aiurea.

Şi a avut dreptate. Am făcut stânga-mprejur şi am pornit înapoi spre Pontch, atenţi unde puneam piciorul pe trotuarul acoperit de zăpadă, făcând paşi lungi, în zigzag, şi râzând ca doi politicieni serioşi, veniţi la un congres, care au terminat treaba şi au ieşit să-şi facă de cap în oraş.

Totuşi, pe la cinci, am eşuat din nou în cameră, goniţi de vremea urâtă şi de străzile neospitaliere ale acestui oraş. Am încercat să profităm la maximum de tot ce ne-a ieşit în cale: un dejun copios la Frontenac Grill, stropit bine cu o sticlă de beaujolais de Michigan. Un pui de somn în patul primenit, după care eu m-am postat la fereastră şi m-am uitat la altă barjă cu minereu, care a venit dinspre Lake Superior şi a înaintat pe apele râului, îndreptându-se prin ninsoare, ca şi aceea pe care am văzut-o aseară, spre Cleveland sau Ashtabula. E posibil să îi dau un telefon lui Herb, sau chiar Claricei, deşi nici nu ştiu ce le-aş putea spune, aşa că până la urmă nu-mi găsesc curajul necesar şi o las baltă. Aş putea, de asemenea, să o sun pe Rhonda Matuzak, ca să-i raportez că n-am aflat nimic interesant despre preliminariile de duminică seara. Colegii mei sunt la serviciu în acest weekend, deşi mă îndoiesc că se bazează careva pe vreo informaţie de la mine. Recunosc că, deocamdată, comportamentul meu de cronicar sportiv cam lasă de dorit.

— Am o idee grozavă despre ce-am putem face, zice Vicki, pe neaşteptate.

E aşezată la măsuţa de toaletă, unde îşi montează în urechi nişte cercei *navajo*, pe care şi i-a cumpărat din banii ei de la magazinul de suveniruri. Sunt micuţi, ca o gămălie de ac, drăguţi şi albaştri ca un safir.

— Te-ascult, dă-i drumul, spun eu, ridicând privirea din *Atracţiile oraşului*, o revistă pe care am citit-o de la un capăt la celălalt, fără să găsesc nimic interesant – nici măcar Paul Anka, deşi oricum a plecat mai departe în alt oraş. Chiar şi un drum cu taxiul la Tiger Stadium şi la un restaurant mexican pare cumva de mâna a doua.

— Hai să mergem la aeroport şi să încercăm să plecăm, acum, cu un avion înapoi. Nu circulă nimeni sâmbătă seara. Am văzut mai demult, când mă duceam să mă uit la avioane, de plăcere, că erau pasageri, cu bilete pentru alte zile, pe care îi lăsau să plece mai devreme, dacă era loc în avion. E o practică uzuală.

— Păi, eu mă gândeam să facem o seară festivă, am zis eu, cu jumătate de gură. Intenţionam să mergem în cartierul grecesc. Oricum, aici poţi să faci o mulţime de lucruri, să ştii.

— Dar pe tine nu te-apucă uneori ideea fixă că vrei să dormi în patul tău?! Oricum, i-am promis lui tăticu' că ajungem la ei mâine înainte de amiază. Dacă facem cum îţi zic eu, ne va fi mai uşor, nu crezi?

— Şi n-o să-ţi pară rău că ai ratat suvlakiul şi baclavaua?

— Nici măcar nu ştiu unde să le găsesc, aşa că nu văd de ce mi-ar părea rău că le-am ratat. Precis ar trebui să mergem cu maşina prin ninsoarea asta ca să ajungem acolo.

— Nu-mi dau seama de ce, dar eu n-am fost într-o formă prea grozavă în excursia asta. Nu ştiu ce s-a întâmplat.

— Nu s-a întâmplat nimic.

Privindu-se în oglindă, Vicki îşi aranjează după urechi câţiva cârlionţi întunecaţi, ca să vadă cum îi stă cu cerceii *navajo*, prinşi acum îndărătul obrajilor ei bucălaţi. Întoarce capul, ca să se poată admira mai bine, şi îmi zâmbeşte încurajator prin oglindă.

— Nu simt nevoia să cutreier tot oraşul ca să mă distrez. Pentru mine, ca să mă simt bine, contează cu cine sunt, nu ce fac. În ceea ce mă priveşte, totul a fost minunat, fiindcă te-am avut lângă mine, iar dacă nu pricepi atâta lucru, eşti greu de cap, pe cuvânt.

— Şi dacă aeroportul e închis?

— O să stăm acolo şi o să-ţi citesc articole din reviste de filme. Sunt lucruri mai rele pe lumea asta decât să-ţi petreci noaptea în aeroport. Uneori, sunt tentată să cred că mi-ar plăcea mai mult să fiu într-un aeroport decât într-o mulţime de alte locuri.

— Nu ar fi prea rău, nu-i aşa?

— Nu, cu siguranţă că nu. Te-aşezi într-un scaun în faţa unui TV, mănânci bine la restaurant. Te duci să-ţi lustruieşti

pantofii. Nici nu-ţi ajunge toată noaptea ca să epuizezi tot ce ţi se oferă acolo.

— Bine, gata, chem un băiat de serviciu, zic eu, ridicându-mă în picioare.

— Nici nu ştiu de ce-am pierdut atâta vreme, îmi zâmbeşte ea.

— Probabil fiindcă eu aşteptam să se întâmple ceva palpitant şi neobişnuit. Întotdeauna sper asta. Este o slăbiciune de-a mea.

— Trebuie să ştii totuşi când lucrul pe care îl aştepţi îţi spune: „Zâmbeşte, eşti la camera ascunsă". De-asta e bine să poţi zâmbi mereu.

Şi chiar îi zâmbesc, în timp ce iau telefonul ca să sun la recepţie. Un mic viitor se conturează luminos în faţa noastră, nu e ameninţător, ci obişnuit şi frumos. Şi, formând numărul, simt cum cerul se limpezeşte în jurul meu pentru prima oară în cursul acestei zile lungi, iar norii încep în sfârşit să se ridice.

La zece seara suntem în New Jersey, de parcă am fi călătorit miraculos în timp, revenind de pe meleagurile searbede ale Vestului Mijlociu în diversitatea ţinutului de la malul oceanului. Vicki a dormit iarăşi cât am survolat Lake Erie, după ce înainte îmi citise câteva fragmente din *Daytime Confidential*, la care am râs cu poftă, dar pe care ea le-a luat mai în serios şi care au pus-o parcă pe gânduri. Eu am citit destul de mult din *Ultima călătorie a dragostei*, care nu mi s-a părut rea deloc. Romanul nu avea genul acela de prolog care să presupună o îndelungată privire retrospectivă, peste care eşti nevoit să treci în cazul atâtor alte cărţi, iar scriitoarea a dovedit suficientă măiestrie narativă, încât de la pagina a doua simţeai că acţiunea a început să curgă frumos. Am trezit-o din somn doar când pilotul a înclinat avionul în vreme ce treceam peste ceea ce eu am estimat că era Red Bank, de unde Gotham (cu Statuia Libertăţii micuţă, dar distinctă, ca o păpuşă japoneză făcută după chipul şi asemănarea ei) şi întregul New Jersey se aşterneau ca un şorţ de nestemate sclipitoare, iar Atlanticul şi Pennsylvania se profilau întunecate ca Polul Nord.

— *Aia* ce e? a întrebat Vicki, holbându-se şi arătând sub noi spre carnavalul îndepărtat al luminilor civilizaţiei.

— Este Turnpike, autostrada principală. Uite, se vede unde se întâlneşte cu Garden State, la Woolbridge, pornind apoi spre New York.

— Ohoho, a exclamat ea.

— Mie mi se pare frumos de sus, de-aici.

— Treaba ta, a spus ea. Cine ştie ce-o să mai zici pe urmă că ţi se pare frumos! Şi un maidan cu gunoaie, presupun.

— Mi se pare că tu eşti frumoasă.

— Mai mult decât un maidan cu gunoaie. Un maidan cu gunoaie din New Jersey?

— Aproape.

O strâng tandru de braţ, pe care îl simt mic, dar puternic, aşa cum stă lipită de mine.

— Cu asta, ai cam zbârcit-o, a zis ea, îngustând ochii şi prefăcându-se jignită. Până acum, mi-a plăcut de tine. Dar nu cred că mai putem continua împreună.

— O să-mi frângi inima.

— Nu ar fi prima inimă pe care o frâng, nu crezi?

— Şi dacă eu sunt mai bun?

— „E cam târzior, drăguţă", a zis ea. Trebuia să te fi gândit la toate astea dinainte chiar să te naşti.

A scuturat din cap, ca şi cum ar fi vorbit foarte serios, apoi s-a rezemat de spătar şi a închis ochii, pregătindu-se parcă să doarmă, în timp ce aeronava noastră argintie îşi încheia coborârea spre pământ.

*

Pe la unsprezece şi cincisprezece minute am ajuns cu maşina mea în Pheasant Meadow. Noaptea era aici senină şi plină de stele, cu luna în descreştere, şi nu exista nici un semn că vremea din Detroit avea să ne ajungă mâine din urmă. Este exact genul de noapte care la un moment dat îmi creează o senzaţie de dezorientare şi ameţeală – o noapte ca atunci când am stat afară în curte, în timp ce X, înăuntru, îşi ardea lada de zestre, iar eu

căutam pe cer, înspre nord, Cassiopeea şi Gemenii, şi mă simţeam vulnerabil lângă rododendroni. De atunci, ca să fiu sincer, nu m-am mai simţit niciodată în largul meu când cerul e senin noaptea, ca şi cum l-aş vedea de pe acoperişul unei clădiri înalte şi mi-ar fi teamă să mă uit în jos. (Prefer norii, fie ei albicioşi sau cenuşii, decât o boltă cerească înstelată şi pură.)

— Nu-i nevoie să mă conduci până la uşă, zice Vicki, care a coborât deja din maşină şi a băgat capul înapoi pe geam.

Am oprit în spatele automobilului ei. Tipii cu căşti de protecţie, pe care i-am văzut ieri aici, au terminat mansarda falsă de vizavi, deşi nici una dintre clădirile finisate nu are acoperişul la fel. Firește, speram să mă invite înăuntru – un ultim pahar, înainte de culcare. Dar constat că speranţele mele pe acest front sunt slabe. A devenit rezervată acum, de parcă ar aştepta-o altcineva sus.

— Mâine este ziua când el a dat bolovanul la o parte şi s-a ridicat din mormânt, spune ea, cu toată seriozitatea, uitându-se fix la mine, ca şi cum misiunea mea ar fi fost să recit un psalm.

Are geanta de voiaj atârnată pe umăr şi cerceii *navajo* în urechi.

— S-ar putea să mă duc la slujba de dimineaţă, ca să ne meargă bine, la fel ca şi cu asigurarea, ştii tu. Sau e posibil să mă duc cu maşina la metodiştii din Highstown. E la fel de oficial şi acolo. Nu prea-mi vine să lipsesc. Te-aş invita să mă însoţeşti, dar ştiu că nu ţi-ar plăcea.

— Mi-ar plăcea să aud muzica.

— Atunci, vezi dacă ai chef, zice ea.

Am fost de-acum două zile împreună, am împărtăşit altă geografie, am dormit în acelaşi pat amândoi, am fost liniştiţi împreună şi am avut grijă să ne facem fericiţi unul pe celălalt şi să fim amabili unul cu altul, ca doi oameni căsătoriţi. Doar că acum se întrevede sfârşitul, şi nici unul dintre noi nu găseşte registrul potrivit pentru o despărţire frumoasă. Frivolitatea şi o vagă grosolănie este protocolul ei. Politeţea nepremeditată este manierismul meu. Combinaţia nu e fericită.

— Ne vedem mâine, da?

Sunt vesel, aplecându-mă să o văd şi zărind dincolo de ea rezervorul de apă albastru, venit parcă din cosmos, iar dincolo de acesta luna nopţii de Paşte.

— Ai grijă să nu întârzii. Lui tăticu', nu-i place deloc dacă nu mănâncă la timp. Iar până acolo ne ia pe puţin un ceas ca să ajungem.

— Abia aştept să mergem.

Afirmaţia mea nu e întru totul adevărată, dar reprezintă atitudinea mea oficială. În realitate, acest interval al zilei de mâine musteşte de o ambiguitate înfricoşătoare.

— Nici nu-l cunoşti măcar. Stai să vezi cum o să fie când o să dai ochii cu maică-mea vitregă. E o figură. Dacă o agreezi, înseamnă că nu eşti mofturos deloc. Dar tăticul e un om deosebit. E *preferabil* să îţi placă de el, deşi lui, probabil, nu îi va plăcea de tine. Sau cel puţin aşa va lăsa să se înţeleagă. Ce gândeşte el cu adevărat va ieşi la lumină abia mai târziu. Nu că asta ar conta prea mult, desigur.

— Dar tu mă iubeşti, da?

Când mă întind spre ea ca să mă sărute, se uită în jos la mine, cu un aer obraznic, analizându-mă parcă foarte atentă. Nu mă pot abţine să nu mă întreb dacă nu cumva se gândeşte chiar acum să plece într-o aventură în Alaska, la Everett.

— Poate. Dar de ce?

— Dacă mă iubeşti, o să mă pupi şi o să mă inviţi în noaptea asta la tine.

— Exclus, ai vrea tu! zice ea şi, teatral, îşi pupă mâna, cu care mă plesneşte tare peste obraz. Poftim, asta e ce meriţi. Semnat, parafat şi livrat, domnule dragă.

Şi apoi pleacă repede spre apartamentele întunecate, păşind pe peluza croită din economie, până la uşa luminată a imobilului, după care dispare înăuntru. Iar eu rămân singur în Chevroletul meu Malibu, zgâindu-mă la luna sclipitoare, ca şi cum ar fi făcută toată din mister şi speranţă, toate lucrurile pe care suntem fericiţi să le părăsim, dar şi mai fericiţi totuşi să le regăsim, proaspete, iarăşi.

8

În mod dubios, în salonaşul meu e lumină. Văd o maşină necunoscută parcată în dreptul trotuarului. La etajul trei, veioza de pe biroul lui Bosobolo este aprinsă, deşi a trecut de miezul nopţii. Paştele, neîndoielnic, presupune pentru el pregătiri speciale, posibil o predică la una dintre bisericile-satelit ale Institutului teologic, unde, din când în când, slujeşte şi el, pentru a-şi perfecţiona tehnicile de evanghelizare. A atârnat o coroniţă la uşa de la intrare, o decizie pe care am discutat-o cu câtva timp în urmă şi care a primit aprobarea mea. În toate casele de pe Hoving Road e linişte şi întuneric, ceea ce este ciudat pentru o seară de sâmbătă, când lumea se distrează, de obicei, şi ferestrele strălucesc de la luminile dinăuntru. Pe cerul senin de deasupra platanilor şi a tulipierilor nu văd decât licăririle gălbui din Gotham, care luminează zările la o distanţă de optzeci de kilometri, ca şi cum un mare eveniment ar avea loc acolo – o nerbare populară, să zicem, sau un mare incendiu. Şi sunt fericit că pot vedea asta, fericit că mă aflu atât de departe de animaţia de-acolo, pe partea ferită de agitaţie a ceea ce marea majoritate consideră a fi important.

La mine în casă se află Walter Luckett.

Mai precis, îl găsesc în camera pe care acum o folosesc drept birou personal, o fostă verandă laterală cu uşi duble şi sticlă până jos, ticsită cu mobilier estival, lămpi din alamă cu abajururi ilustrând diverse hărţi (cumpărate dintr-un catalog), rafturi cu cărţi până în tavan şi un covor persan roşu bordo, pe care l-am preluat odată cu casa. Este încăperea pe care în mod normal o consider *a mea*, deşi nu sunt chiar atât de inflexibil din acest punct de vedere. Dar chiar şi Bosobolo, care are acces peste

tot, ocolește zona, fără măcar să-l fi rugat eu. Este încăperea unde în cele din urmă am renunțat să mai lucrez la *Tanger*, unde îmi redactez în general cronicile sportive, unde mașina mea de scris stă pe masa mea de lucru. Iar când X m-a părăsit, tot aceasta a fost încăperea în care am dormit în fiecare noapte, până când am fost în stare să mă duc din nou sus. Toți oamenii care dețin o casă au asemenea locuri confortabile, care contează enorm pentru ei, or Walter Luckett stă postat acum chiar în mijlocul camerei mele preferate, cu un rânjet sec și autopersiflant, care o fi determinat-o probabil pe vreo fată mintoasă și ciupită de vărsat din Coshocton, de unde e el, să reflecteze: „Mda, poftim, o chestie nouă pe această planetă... Mai mult ca sigur că aparențele înșală", ca mai târziu să aibă nesăbuința de a deveni iubita lui.

Nu pot spune totuși că mă bucur să-l văd, din moment ce sunt obosit, iar acum nici douăsprezece ceasuri eram departe de tot, la Walled Lake, purtând o conversație cu un dement, fără măcar să pot scoate un articol publicabil din toată tevatura asta. Mi-aș dori, în schimb, să dau toate astea la spate și să bag cornu-n pernă. Întotdeauna există șansa ca *mâine* să fie o zi senzațională.

Walter ține în mână un catalog de prezentare pentru genți de voiaj și valize din pânză, iar când mă vede îl răsucește, formând un fel de mic megafon îngust.

— Frank. Majordomul tău mi-a dat drumul înăuntru, fiindcă alminteri n-aș fi putut să fiu aici la ora asta. Ai cuvântul meu de onoare că așa e.

— OK, Walter. Doar că nu e majordomul, ci chiriașul meu. Ce s-a întâmplat?

Pun jos valijoara cumpărată chiar prin intermediul catalogului pe care el l-a făcut pâlnie acum. Îmi place foarte mult această cameră, strălucirea ei alămie, caldă, tencuiala care se cojește nesemnificativ de pe ornamente, canapelele și fotoliile de piele, masa din scânduri rustice, toate aranjate într-un stil neglijent, nepretențios, care este extraordinar de îmbietor. Ce mult mi-aș dori să mă cuibăresc oriunde aici și să dorm ne-ntors vreo șapte-opt ore.

Walter poartă exact bluza de tenis albastră şi şortul cu care era îmbrăcat când am fost la barul Manasquan, acum două seri, pantofi uşori, fără şosete şi o scurtă cu fermoar şi căptuşeală în carouri (cum spuneam noi, în confreria noastră la facultate, *ţoală de papiţoi*). Foarte probabil să fie aceeaşi ţinută-pentru-timpul-liber pe care Walter o are din perioada când era la Grinnell. Doar că în spatele ramelor de baga ochii lui pari învinşi, iar părul slinos, cu o frizură de agent de vânzări, ar cam trebui spălat. Cu alte cuvinte, Walter arată ca moartea-n-vacanţă, deşi am senzaţia că a venit aici cu gândul să-mi împărtăşească şi mie din păţaniile lui.

— Frank, de trei zile n-am închis ochii, se repede Walter să-mi spună, făcând doi paşi spre mine. Adică de când am vorbit atunci cu tine, pe ţărmul apei.

Şi strânge tare catalogul Gokey, făcând din el un tubuleţ subţire.

— Hai să-ţi aduc ceva de băut, Walter, zic eu. Şi, mai bine, dă-mi mie catalogul ăla, până nu-l rupi de tot.

— Nu, mulţumesc, Frank, dar nu mai rămân.

— Ce zici de-o bere?

— Nu, nu vreau bere.

Walter se aşază pe un fotoliu mare în faţa scaunului meu, şi se apleacă în faţă, rezemându-şi antebraţele pe genunchi: poziţia din confesional, o chestie despre care noi, prezbiterienii, nu ştim mare lucru.

Walter şade sub o hartă înrămată, ilustrând Block Island, unde X şi eu am fost odată împreună. Harta a fost un cadou de la mine de ziua ei, dar la divorţ am revendicat-o. X a protestat, până când i-am spus că harta însemna enorm pentru mine, ceea ce a făcut-o să renunţe pe loc la orice pretenţie asupra ei – şi aşa şi este. Reprezintă o verigă de legătură cu vremuri mai înfloritoare, când viaţa era simplă şi lipsită de amărăciune. E ca o piesă de muzeu, şi tocmai de-asta mă deranjează să văd acum, sub ea, mutra necăjită a lui Walter Luckett.

— Frank, ai o casă nemaipomenită, pe cuvânt. Când am văzut că ai un majordom de culoare, cu accent britanic, nici n-am fost surprins, zău, spune Walter privind în jur, cu ochii mari,

admirativ. Spune-mi şi mie de cât timp o ai, zâmbeşte Walter, încântat, ca un puşti care tocmai a primit prima bicicletă adevărată din viaţa lui.

— De paisprezece ani, Walter.

Îmi torn în pahar o cantitate îndestulătoare de gin cald, dintr-o sticlă pe care o ţin în spatele volumului *Cărţile lumii*, care e al copiilor, şi sorb totul dintr-o înghiţitură.

— Mda, au fost ceva bani şi atunci. Plus zona. Plus ratele dobânzii din acea perioadă. Se adună toate. Am şi eu câţiva clienţi aici, bunăoară bătrânul Nat Farquerson. Eu locuiesc în cealaltă parte acum, în The Presidents, pe Coolidge Street. Nu e urât nici acolo, nu-i aşa?

— Soţia mea locuieşte pe Cleveland. Fosta mea soţie, cred că aşa ar trebui să spun.

— Soţia mea e în Bimini, desigur, cu Eddie Pitcock. Incredibil, pe cuvânt.

— Parcă mi-ai mai spus.

Walter mijeşte ochii şi se încruntă la mine, de parcă tocmai aş fi spus ceva pentru care meritam să fiu biciuit zdravăn. O tăcere adâncă învăluie camera, iar eu nu îmi pot înfrâna un căscat nepoliticos.

— Frank, dă-mi voie să trec direct la subiect. Scuză-mă, dar de când cu chestia aia de la Americana parcă s-a terminat totul pentru mine. Toată viaţa mea se zbate acum în jurul acestei întâmplări nefericite. Dumnezeule. Am făcut lucruri cu mult mai grave la viaţa mea, Frank, crede-mă. Odată am regulat o fată de treisprezece ani, când eu aveam douăzeci şi eram însurat, iar apoi m-am grozăvit în faţa prietenilor cu isprava mea. Am dormit ca un prunc. Ca un prunc! Ba au fost chestii şi mai oribile chiar. Şi totuşi mizeria asta de-acum nu-mi iese din cap, pe cuvânt. Am treizeci şi şase de ani, Frank. Şi totul mi se pare cumplit. E ca şi cum aş fi încetat să mai *devin*. Doar că asta s-a întâmplat la momentul nepotrivit.

Un zâmbet de uimire străbate chipul uluit al lui Walter, care acum scutură din cap. Are o mutră de veteran de război, obsedat de rănile trecutului. Doar că, în opinia mea, problema lui e strict personală, aşa că nu văd de ce altora ar trebui să le pese câtuşi de puţin.

— Tu la ce te gândeşti în clipa asta, Frank? întreabă Walter, plin de speranţă.

— Nu mă gândeam la nimic, de fapt.

Şi scutur din cap, ca să-i dau de înţeles lui Walter că şi eu sunt un veteran de război, marcat de trecut, doar că în realitate problema mea e că sunt într-un fel de ceaţă acum apropo de Vicki. Întrebându-mă dacă oare se aşteaptă să o sun, ca să ne împăcăm, întrebându-mă – bizar, nu?! – dacă o voi mai revedea vreodată.

Walter îşi apasă acum şi mai tare coatele de genunchi; pare să fie într-o dispoziţie mai degrabă macabră decât solemnă.

— Tu ce-ai gândit când ţi-am spus ce ţi-am spus acum două seri? Când ţi-am povestit iniţial? Că-i o tâmpenie, aşa-i?

— Nu mi s-a părut o tâmpenie, Walter. Orice e posibil. Asta am gândit eu atunci.

— Nu sunt ca un sadic care omoară copii, nu-i aşa, Frank?

— Mie nu mi se pare.

Walter face o mutră şi mai gravă chiar, ca un om care are în vedere noi frontiere. I-ar plăcea ca eu să-i pun întrebarea potrivită, una care, în fine, să-i dea posibilitatea să-mi povestească o mulţime de lucruri pe care eu nu vreau să le aflu. Dar, dacă am acceptat să ascult, am acceptat şi să nu pun întrebări. Aceasta este singura emblemă a unei prietenii adevărate, din punctul meu de vedere: să nu fi curios. E posibil ca planurile lui Walter să fie la fel de fanteziste ca ideea de a învăţa un pui de găină să şofeze, dar pe mine nu mă interesează toată atmosfera asta deprimantă. Oricum, s-a făcut prea târziu şi vreau să mă duc la culcare. Şi, în afară de asta, nu am deloc experienţă în chestiunile de acest gen. Nici nu-mi dau seama, de fapt, ce ar mai fi de spus în cazul lui – chiar dacă aş fi expert în aşa ceva –, decât eventual: „Ei bine, băiete, ia hai să mergem noi acum la spital şi să-i lăsăm pe flăcăii ăia să îţi facă o injecţie, ca să te pună la loc pe calea cea bună".

— Tu de ce eşti îngrijorat, Frank, dacă nu te deranjează că întreb?

Walter continuă să fie solemn ca un strigoi.

— Nu prea sunt, să ştii, Walter. Uneori, noaptea, am palpitaţii. Dar bătăile inimii revin la normal, dacă aprind lumina.

— Eşti un om cu convingeri ferme, Frank. Nu te superi că-ţi spun, nu-i aşa? Ai principii în privinţa multor lucruri importante.

— Nu mă supăr, Walter, stai liniştit, dar nu cred că am principii, zău, deloc. Mă străduiesc doar să fac cât mai puţin rău cu putinţă. Orice altceva pare prea dificil.

Îi zâmbesc placid lui Walter.

— Crezi că eu am făcut *rău*, Frank? Crezi că tu eşti mai bun decât mine?

— Cred că nici nu contează, Walter, ca să fiu sincer. Toţi suntem la fel.

— Ocoleşti subiectul, Frank, fiindcă să ştii că eu admir normele. În orice domeniu.

Walter se reazemă de spătar, încrucişează braţele şi mă studiază cu atenţie. E posibil ca Walter şi cu mine să ajungem să ne luăm la pumni, în scurt timp. Deşi eu sunt gata să o zbughesc oricând pe uşă, ca să scap. De fapt, simt că mă cuprinde o dulce buimăceală de la ginul de adineauri. Şi aş fi fericit dacă m-aş putea băga în pat imediat, profitând de starea aceasta propice somnului.

— Bun, Walter.

Mă zgâiesc cu fervoare la Block Island, încercând să găsesc locul unde am fost cu X, acolo, cu foarte mulţi ani în urmă. Sandy Point. Parcurg din priviri rafturile cu cărţi din spatele capului lui Walter, ca şi cum m-aş fi aşteptat să văd acele cuvinte scrise frumos pe cotorul unui tom.

— Dă-mi voie să te întreb, totuşi, Frank, tu ce faci când te frământi pentru ceva şi nu te poţi abţine s-o faci. Te căzneşti, încerci să nu mai fi neliniştit, dar tot degeaba, grijile persistă.

Ochii lui Walter s-au înveselit, ca şi cum şi-ar fi impus şi ar fi reuşit să scape de un pericol care ameninţa să îl ia pe sus cu totul.

— Păi, fac o baie fierbinte, uneori. Sau mă duc să mă plimb în toiul nopţii. Ori citesc un catalog cu produse diverse. Mă îmbăt. Alteori, presupun, mă bag în pat şi mă gândesc la porcării cu femei. Chestia asta mă face întotdeauna să mă simt mai

bine. Sau ascult ceva la radio. Ori mă uit la Johnny Carson. Dar de obicei nu am stări chiar atât de proaste, Walter.

Îi zâmbesc, ca să-i dau de înţeles că am vorbit cel puţin pe jumătate serios.

— Poate ar trebui să mi se întâmple şi mie mai des.

La etaj, îl aud pe Bosobolo care păşeşte pe hol, spre baie, aud cum închide uşa şi apoi cum trage apa la toaletă. E un zgomot intim şi plăcut – ca întotdeauna –, ultimul lui ritual înainte de culcare. Un pipi lung, satisfăcător. Habar n-are nimeni cât de mult îl invidiez.

— Ştii ce cred eu, Frank?

— Ce, Walter?

— Tu nu te comporţi deloc ca un om care ştie că va muri, asta cred eu.

Walter bagă capul între umeri, de parcă l-ar fi ameninţat cineva şi acum abia a reuşit să scape neatins.

— Probabil că ai dreptate.

În zâmbetul meu se poate citi o falsă compasiune. Deşi cuvintele lui Walter exercită un impact glacial asupra mea – primul bulgăre de ţărână răpăind pe coşciugul de brad, persoanele îndoliate urcându-se înapoi în Buick-urile lor, portierele trântindu-se la unison. Cine naiba are chef să se gândească la toate astea acum? Este ora unu în noaptea învierii şi a reînnoirii pentru lumea întreagă. Îmi arde mie acum să vorbesc despre moarte, la fel de puţin cum îmi vine să cânt o melodie cu fundul.

— Poate că ţi-ar prinde bine să râzi mai mult, Walter. Eu încerc să râd în fiecare zi. Ce i-a spus sutienul pălăriei?

— Nu ştiu. Ce i-a spus, Frank?

Walter nu se amuză prea tare, dar, asta e, nici el nu mă amuză pe mine.

— „Tu vezi-ţi de treabă, că pe-astea două le salt eu."

Mă holbez la el. Rânjeşte, dar nu râde.

— Dacă poanta asta nu ţi se pară nostimă, păcat de tine, Walter, zău, fiindcă e foarte amuzantă. De fapt, fac eforturi să nu izbucnesc în hohote de râs, deşi nivelul discuţiei impune un ton serios. Fără glume.

— Probabil că după părerea ta aş avea nevoie de un hobby sau ceva de genul ăsta, corect?

Walter continuă să rânjească, dar fără pic de amabilitate.

— Walter, tu ai nevoie să privești lucrurile din alt unghi, atâta tot. Nu ești deloc indulgent cu tine însuți.

Poate că o curvă de o sută de dolari i-ar crea o nouă perspectivă a utilității. Sau un curs de astronomie, la seral. Eu a trebuit să ajung la vârsta de treizeci și șapte de ani ca să aflu că o sumedenie de stele pot fi Steaua Nordului; a fost o surpriză enormă pentru mine, păstrând încă și acum o aură de uimire autentică.

— Știi care e adevărul, Frank?

— Care, Walter?

— Adevărul este, Frank, că atunci când ajungem să fim adulți, devenim cu toții dintr-odată lucrul privit, nu privitorul, cum am fost până atunci. Înțelegi ce vreau să spun?

— Cred că da.

Și efectiv înțeleg la ce se referă, cu claritatea unui țintaș. Dintr-un divorț, ai de învățat o sumedenie de mici lecții de acest fel, tipice grupurilor terapeutice. Dar să fiu al naibii dacă mă voi preta să fac schimb de epifanii cu Walter! Nu facem așa ceva nici măcar la Clubul Bărbaților Divorțați.

— Walter, sunt frânt de oboseală, am avut o zi lungă.

— Și am să-ți mai spun ceva, Frank, chiar dacă nu m-ai întrebat. Nu am de gând să fiu într-atât de cinic, încât să ignor acea întâmplare. Nu am de gând să îmi găsesc un hobby și nici să mă apuc să spun bancuri. Cinismul te face să te simți deștept, știu asta, chiar și când nu ești deștept deloc.

— Tot ce se poate. Oricum, nu ți-am sugerat să devii pescar amator.

— Frank, habar n-am în ce dracu' m-am băgat, așa că n-are nici un rost să fac pe deșteptul. N-aș fi ajuns în situația asta, dacă eram deștept. Mă simt parcă expus în vitrină, în toată porcăria asta, și mi-e o frică de moarte, recunoaște Walter, scuturând din cap cu un aer de perplexitate spășită. Iartă-mă pentru toată chestia asta, Frank. Intenționam să devin alt om, prin propriile mele puteri.

— E-n regulă, Walter. Nu sunt sigur însă că *poți* să devii alt om, să știi. Hei, ce-ai zice dacă am bea acum un pahar?

Pe neaşteptate, mi se face milă de Walter, omul care se străduieşte de unul singur să devină mai bun. Walter este adevăratul exponent al noului val, iar în realitate, eu şi el nici nu suntem prea diferiţi. Eu am făcut câteva descoperiri, pe care le va face şi el când se va calma, deşi a trecut de mult vremea când puteam sta treaz toată noaptea, incitat de vreo *chestiune de onoare* sau de un roman nou ori oferind sprijin vreunui amic, care trecea printr-o perioadă furtunoasă. Sunt prea bătrân pentru toate astea, fără măcar să fiu prea bătrân. Ziua care urmează – orice nouă zi – înseamnă prea mult pentru mine. Sunt prea anticipator din fire, cu gândul doar la lucrurile viitoare. Pot să-i ofer cel mult un ultim pahar cu băutură înainte de stingere şi o cameră, unde să doarmă cu lumina aprinsă, dacă vrea.

— Bine, Frank, o să beau ceva cu tine. E un gest frumos din partea ta. Pe urmă, o şterg dracului de-aici şi te las în pace.

— Ce-ar fi să dormi aici în noaptea asta?! Poţi să te culci pe canapea, există şi un pat suplimentar în camera copiilor. Ar fi perfect.

Am păstrat nişte pahare rotunde cu emblema echipei Baltimore Colts, pe care le-am cumpărat dintr-un catalog Balfour, când eram în facultate, pe vremea când Unitas şi Raymond Berry erau marile vedete. Mi se pare că acum e momentul ideal ca să le inaugurez. Sportul te ajută întotdeauna să uiţi de necazurile vieţii.

— Ce drăguţ din partea ta, Franko, spune Walter, uitându-se ciudat la albastrul cu care scrie *Colt* pe sticla strălucitoare şi bombată a paharelor de odinioară. Splendide pahare! zâmbeşte el, admirativ.

E limpede că Walter nu poate înţelege câteva lucruri la mine, deşi nici nu încearcă prea mult să le înţeleagă. De fapt, nici nu-l interesează persoana mea. Ba poate chiar intuieşte că nici pe mine nu mă interesează persoana lui şi că îmi fac doar datoria, ca un bun samaritean, aşa cum aş proceda faţă de oricine (de preferinţă faţă de o femeie), despre care intuiesc că nu va sfârşi prin a mă omorî. Totuşi, unele trăsături fundamentale ale caracterului meu continuă să îl şocheze. Cum ar fi paharele mele Colts. La el acasă, are pahare Waterfold, din cristal gravat

cu somoni, şi cupe mici din argint – doar dacă, desigur, nu i le-a luat Yolanda pe toate, ceea ce mă cam îndoiesc, din moment ce Walter e mai şmecher decât pare.

— *Salud*, spune Walter, pe un ton timorat.

— Noroc, Walter.

Pune imediat paharul jos şi bate darabana cu degetele pe braţul fotoliului, sfredelindu-mă cu privirea.

— E un tip ca oricare altul, Frank.

Walter inspiră zgomotos şi clatină violent din cap.

— Un analist financiar, exact pe Street, cu mine. Doi copii. O nevastă, Priscilla, în Newfoundland.

— Ce dracu' caută amândoi tocmai acolo?

— New Jersey, Frank. Newfoundland, New Jersey. Passaic County.

Locul unde obişnuiam să mergem duminica uneori – X şi eu –, cu maşina, ca să mâncăm la un restaurant cu meniuri tradiţionale. Un colţ bucolic din frumoasa Americă, în bazinul hidrografic din New Jersey, la o oră distanţă de Gotham.

— Nici nu ştiu ce ai putea spune despre noi, zice Walter.

— Nimic, cred că ar fi de-ajuns.

— Vreau să spun că tipul e OK. Pricepi?! spune Walter, împreunându-şi strâns palmele în poală şi privindu-mă un pic jignit. Am fost până la firma lui, ca să încasez câteva certificate pentru un client, şi nu ştiu cum, dar pur şi simplu am început să vorbim. Se ocupă şi el tot de tranzacţii directe, ca şi mine. Şi simţi atunci că ai despre ce vorbi. Se făcuse târziu, oricum, aşa că am decis să mergem la Funicular şi să bem ceva, până se mai descongestiona traficul. Şi, ca în orice conversaţie, de la un subiect se ajunge la altul, şi tot aşa. Adică, vreau să zic că am discutat despre orice, de la produsele petrochimice din industria containerelor pentru lichide până la fotbalul studenţesc. A absolvit Dickinson, am aflat până la urmă. Dar nici nu mi-am dat seama când s-a făcut nouă treizeci, ceea ce însemna că vorbisem timp de trei ore!

Walter îşi freacă faţa cu palmele – are trăsături frumoase –, în sus pe obraji, pe sub ochelari, până la orbite.

— Nu mi se pare nimic ciudat în asta, Walter. Aţi fi putut la fel de bine să vă daţi mâna şi să vă duceţi direct acasă. Asta face oricine, şi tu, şi eu. Este ceea ce fac mai toţi oamenii. (Şi s-ar cuveni să facă, evident!)

— Frank, ştiu asta!

Îşi potriveşte la loc ramele de baga, folosindu-şi degetele de la ambele mâini. Nici nu ştiu ce aş putea să-i mai spun. Walter se comportă ca un om într-o transă, iar a-l trezi, din păcate, ar însemna doar a-i agrava starea de confuzie şi a o perpetua la nesfârşit. Cu un pic de noroc, toate astea se vor isprăvi curând, iar eu o să pot să sar repede în pat.

— Vrei să auzi cum a fost, Frank?

— Nu vreau să aud nimic, dacă asta înseamnă să fiu pus într-o situaţie jenantă, Walter. Sub nici o formă. Nici nu te cunosc suficient de bine.

— Dar nu e jenant. Absolut deloc.

Walter se roteşte lateral şi se întinde să ia paharul, privindu-mă optimist.

— E acolo, uite.

Şi îi arăt sticla de gin.

Walter se duce şi îşi toarnă în pahar, apoi se prăvăleşte înapoi în fotoliu şi bea până la fund. A dat pe duşcă ginul din pahar, cum spuneam noi când eram în Michigan. Îmi dau seama brusc că, de fapt, aş fi putut *fi* în Michigan chiar în acest moment, că aş fi putut să o duc pe Vicki cu maşina la Ann Arbor şi să luăm cina, târziu, la Pretzel Bell. O fleică la grătar cu muştar iute şi garnitură de varză roşie. Am făcut o greşeală regretabilă, când am optat pentru această variantă.

— Ai auzit de Ida Simms, Frank?

Cu buzele strâns lipite, Walter se uită la mine, cu un aer judicios. Pare să vrea să spună că logica lui e imbatabilă – tot ce va urma de acum înainte se va baza doar pe fapte şi dovezi imbatabile. Nu există sentimentalisme extravagante pentru acest băiat.

— Mi se pare cunoscut numele, Walter. Dar nu ştiu de ce.

— Fotografia ei a fost în toate ziarele anul trecut, Frank. O doamnă mai în vârstă, coafată ca în anii 1940. Semăna cu un

fel de anunţ publicitar, ceea ce şi a fost într-un fel. Femeia care a dispărut pur şi simplu, mai ţii minte? S-a dat jos dintr-un taxi la Penn Station, cu doi căţeluşi în lesă, iar de-atunci n-a mai văzut-o nimeni. Familia a plătit pentru publicarea anunţurilor cu fotografia ei, rugând să fie sunaţi, dacă cineva putea să le dea vreo informaţie. O persoană dragă lor, care a ieşit efectiv din lume, subit. Bum!

Walter scutură din cap, deopotrivă consolat şi uimit de ciudăţeniile acestei lumi.

— Avusese probleme psihice, Frank, fusese internată în spital. Toate astea au ieşit la iveală. Rudele ar fi trebuit să ştie că şansele ei nu erau prea formidabile. Impulsul de a-ţi pune capăt zilelor devine probabil destul de puternic în asemenea circumstanţe.

Walter se uită la mine, cu ochii lui albaştri care strălucesc cu subînţeles, iar eu sunt nevoit să privesc din nou în sus, drept la harta cu Block Island.

—Nu poţi să ştii niciodată, Walter. Sunt oameni, care după ce au fost daţi dispăruţi timp de zece ani, se trezesc dintr-odată în St. Petersburg, pe Sunshine Skyway, teferi şi sănătoşi.

— Da, ştiu, e-adevărat, spune Walter, zgâindu-se în jos la pantofii din picioare. Am discutat despre toată povestea asta, Frank. Cu Yolanda. Ea considera că fotografia era un fals, o chestie mascată pentru vreun bordel sau ceva de genul ăsta. Dar eu n-am putut să cred aşa ceva. Evident, aveam exact aceleaşi informaţii ca şi ea. Doar că, înţelegi, Frank, vedeam fotografia acelei femei, care semăna cu mama oricărei persoane de vârsta noastră, a mea sau a ta, coafată cum era la modă în anii 1940, şi cu un surâs speriat pe faţă, de parcă ar fi ştiut că avea necazuri, aşa că mi-era imposibil să cred că toată treaba era o mistificare. I-am spus Yolandei să nu mai creadă că era un fals, fiindcă pur şi simplu se putea să nu fie. Înţelegi la ce mă refer?

— Cred că da.

Am văzut şi eu fotografia, de fapt, pe puţin de douăzeci de ori, presupun. Cine plătise ca să fie publicată avusese ideea genială de a o băga pe pagina de sport din *Times*, pe care eu

o citesc exact înainte de rubrica de decese. M-am întrebat şi eu dacă nu cumva Ida Simms era vreo frizerie unisex sau vreo linie erotică fierbinte, iar careva se gândise să folosească poza maică-sii pe post de reclamă. În cele din urmă, nu m-am mai gândit la asta şi am început să mă preocup de cumpărăturile de primăvară.

— Şi, cum îţi spuneam, într-o bună zi, continuă Walter, uitându-mă în ziar, am zis: „Mă tot întreb cine o fi femeia asta, săraca". Iar Yolanda, cu o reacţie tipică pentru ea, a zis: „Nu există nici o femeie, Walter. E doar un pretext pentru a atrage atenţia spre altceva. Dacă nu mă crezi, dau telefon şi, ca să te convingi, n-ai decât să asculţi convorbirea, de la celălalt aparat". I-am spus că nici nu concepeam să fac aşa ceva, fiindcă, chiar dacă ar fi avut dreptate, corect ar fi fost să nu aibă. Mă deranja ideea că, dacă aş fi fost în locul ei, cineva ar fi putut să creadă ceva greşit despre mine, înţelegi?!

— Şi ce s-a întâmplat mai departe?

— Yolanda a sunat, Frank. Şi i-a răspuns un bărbat. Yolanda a zis: „Cine-i la telefon?" Iar bărbatul, presupun, i-a răspuns: „Sunt domnul Simms. Aveţi vreo veste despre soţia mea?" Era o linie telefonică specială, firește. Şi Yolanda a zis: „Nu, nu am nici o veste. Dar aş vrea să ştiu dacă anunţul e autentic". Iar bărbatul a zis: „Da, este autentic. Soţia mea a dispărut în luna februarie şi noi toţi suntem înnebuniţi şi disperaţi pentru soarta ei. Putem oferi o recompensă". Yolanda nu a mai zis decât: „Îmi cer scuze. Eu nu ştiu nimic". Şi a închis telefonul. Asta s-a întâmplat cam cu şase săptămâni înainte de a-şi lua tălpăşiţa cu tipul ăla, Pitcock.

Walter mijeşte ochii, ca şi cum l-ar fi prins pe Pitcock în vizorul unei puşti de mare precizie.

— Şi ce are asta de-a face cu restul?

— Nimic, doar că e o mostră de cinism, atâta tot.

— Cred că eşti excesiv de pretenţios în toată chestia asta, Walter.

— Probabil. Deşi n-am putut să-mi scot din minte povestea asta. Biata femeie rătăcind Dumnezeu ştie pe unde — derutată, probabil. Dementă. Şi toată lumea presupunând că

fotografia ei era o reclamă mascată pentru ceva josnic, o glumă porcoasă. M-a dat gata disperarea întregii situaţii, neputinţa de a face ceva.

— Orice e posibil, Walter.

Nu-mi pot înfrâna un alt căscat.

Walter îşi lipeşte brusc palmele una de cealaltă între genunchii goi şi mă fixează cu o privire imploratoare.

— Ştiu că orice e posibil, Frank. Dar când i-am povestit asta lui Warren, a zis că lui i se părea o tragedie, absolut tot ce se întâmplase, mai ales fiindcă, din păcate, nimeni nu sunase familia bătrânei, cu vreo veste despre ea. Chiar şi informaţia că murise putea fi o uşurare pentru rudele femeii.

— Mda, eu n-aş prea crede.

— OK, e un punct de vedere. Toţi trebuie să murim până la urmă, fără ca asta să însemne cine ştie ce mare tragedie. Urât e, însă, să ai o atitudine de rahat, cinică şi insensibilă, cum a făcut Yolanda când i-a sunat pe oamenii aceia şi, pentru câteva minute, le-a transformat viaţa într-un infern, doar fiindcă nu s-a putut abţine să nu facă o glumă proastă din eventualitatea unui deces. Situaţii de acest fel sunt pretutindeni în jurul nostru...

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu!

— OK, Frank. Nu contează, gata. Dar tot vreau să-ţi povestesc restul, cel puţin partea care nu te va pune într-o situaţie jenantă, cum spui tu.

Şi totuşi, cum s-ar fi putut ca, ascultând povestea lui Walter despre micul său moment magic, să nu mă plictisesc la fel de copios ca în cazul în care ar fi trebuit să mă uit la un film despre pregătirea profesională în industrie sau să asist la o conferinţă despre tehnicile de ofensivă şi defensivă în fotbalul american. Ce putea el să-mi spună şi eu să nu-mi fi imaginat deja, dacă m-ar fi interesat subiectul? Problemele private ale unui bărbat nu mă amuză deloc (doar cele publice).

— A fost ca o prietenie, Frank, spune Walter, cu o mutră amărâtă, ca de cioclu. Dacă mă poţi crede. (Şi eu ce să mai spun la faza asta?) Nu ştiu dacă aş putea să explic efectiv ce simt, înţelegi? Ştiu doar ce a zis el. „Moartea nu e o tragedie", ceva

straniu, nu știu. Și atunci eu i-am spus „Hai să plecăm de-aici". Exact cum ai face cu o femeie de care crezi că ești îndrăgostit. N-am fost șocați, nici el, nici eu. Ne-am ridicat pur și simplu, am ieșit din Funicular pe Bowling Street, ne-am urcat într-un taxi și ne-am dus în centru.

— Dar cum ați ales hotelul Americana?

N-am absolut nici un motiv solid pentru a întreba asta, bineînțeles. Ce-mi vine să fac, de fapt, e să-l înșfac pe Walter de reverele scurtei lui și să-l arunc afară, în stradă.

— Firma lui are rezervate în permanență câteva camere acolo, Frank, pentru tipii care lucrează până târziu. Presupun că treaba asta ți se pare, probabil, un fel de ironie a sorții, nu-i așa?!

— Nu știu ce să zic, Walter, oricum tot trebuia să vă duceți undeva, mă gândesc.

— Până și mie mi se pare o tâmpenie. Doi tipi de pe Wall Street, care își fac de cap la Americana. Omul, uneori, cade în capacana propriei prostii, Frank, nu crezi?!

Arde de nerăbdare să-mi povestească toată porcăria naibii.

— Bun, Walter, și ce-o să se întâmple în continuare? O să te mai vezi cu Warren sau cum ziceai că-l cheamă?

— Frank, cine știe, deși mă cam îndoiesc. E un om fericit, acolo la el, în Newfoundland, presupun. Din punctul meu de vedere, căsnicia se întemeiază pe mitul perenității, iar eu cred că sunt foarte *însurat* cu ideea de aici și acum, în acest moment din timp, spune Walter, pufnind pe nări, într-un mod profesionist, deși habar n-am la ce naiba se referă, pe cuvânt.

În ceea ce mă privește, ar putea la fel de bine să recite Discursul de la Gettysburg în swahili.

— Warren nu simte la fel, din câte mi-am dat eu seama. Ceea ce e minunat. Oricum, eu nu cred că sunt făcut pentru a fi ca tipii aceia, Frank. Deși în viața mea nu m-am simțit mai aproape de cineva. Nici cu Yolanda. Nici chiar cu mami și tati, ceea ce e destul de șocant pentru un puști din Ohio, remarcă Walter, rânjind speriat ca un puști din Ohio. Am renunțat la toată schema aia cu perenitatea, care la urma urmei nu se bazează decât pe frica de moarte. Știi și tu asta, desigur. Este veșnica

idee fundamentală, mereu actuală. Mie nu mi-e teamă că aş putea muri subit, Frank, lăsând în urma mea un dezastru. Tu te temi de chestia asta?

— Sunt destul de stresat, da, Walter, recunosc.

— Tu ai face ce-am făcut eu, Frank? Spune adevărul.

— Cred că eu sunt încă destul de marcat de conceptul de perenitate. Şi sunt cam convenţional, oricum. Nu vreau să crezi că am o atitudine dezaprobatoare, Walter, fiindcă nu e aşa.

Walter ciuleşte urechile când aude asta. Nu se aştepta să audă o veste atât de bună, iar ochii lui albaştri şi trişti se îngustează, ca şi cum ar fi privit în lungul unui coridor, unde totul se vede din ce în ce mai neclar, ca tot ceea ce aparţine trecutului. Mă măsoară din priviri, prin lentilele ochelarilor, cam o jumătate de minut, poate. Şi ştiu exact ceea ce vede sau încearcă să vadă, întrucât din când în când mi s-a întâmplat şi mie să încerc cu asiduitate să văd acelaşi lucru – cu X, înainte de a mă părăsi definitiv.

Pe *el însuşi*, asta încearcă Walter să vadă! Dacă prototipul conservator şi convenţional al lui Walter Luckett ar putea fi recunoscut în prototipul convenţional şi iertător al lui Frank Bascombe, poate că situaţia nu ar mai fi atât de gravă. Walter vrea să ştie dacă poate scăpa de primejdia de a se pierde în apele sinistre şi neexplorate, unde i s-a întâmplat cumva să se rătăcească. (În ciuda neastâmpărului lui, Walter este în mod esenţial un conformist convins, şi nicidecum un căutător al lucrurilor necunoscute.)

— Frank, zice Walter, cu un zâmbet larg, foindu-se pe fotoliu şi scuturând dizgraţios din cap. (Pentru moment, a stârpit răul.) Tu nu ţi-ai dorit niciodată să vină cineva sau ceva care să te ia pe sus şi să te ducă departe, departe de tot?

— Ba da, de nenumărate ori. De-asta şi fac meseria asta. Pot să mă sui într-un avion şi exact aşa se întâmplă, cum spuneai tu. La asta mă referam când îţi povesteam acum două seri ce înseamnă să poţi călători.

— Ei bine, este exact ce-am simţit când am venit aici în seara asta, Frank – când băiatul, negrul acela al tău, m-a poftit înăuntru şi am putut să mă plimb în voie pe-aici aşteptându-te.

N-am avut senzaţia că mi-aş fi dorit să fiu undeva la capătul lumii, ca să scap dintr-o mare nenorocire, fiindcă totul era cumva din ce în ce mai prost, nu, deloc. Mai ţii minte cum ne simţeam când eram mici? Totul era o catastrofă, şters pur şi simplu de faţa pământului, fără să fie însă din vina noastră, mai ştii?

— Era extraordinar, Walter, nu-i aşa?!

De fapt, eu mă gândesc la confreria noastră studenţească. Ce minunat era! Whisky, cărţi de joc, fete.

— Înainte de a ajunge aici în seara asta, aveam impresia că totul era împotriva mea. Groaznic, pe cuvânt.

— Ai făcut bine că ai venit, atunci, Walter.

— Sigur. Chiar îmi este mai bine, mulţumită ţie. Poate a fost faptul că am putut schimba câteva idei amândoi. Mă simt ca şi cum mi se va ivi o nouă ocazie, cât de curând. Apropo, Frank, tu mergi vreodată să vânezi raţe?

Walter zâmbeşte cu toată gura.

— Nu.

— Aha, păi, *hai* să mergem la o vânătoare de raţe, Frank. Am tot felul de puşti. Chiar ieri mă uitam la ele, când le-am curăţat. Îţi împrumut eu una. Mi-ar plăcea să vii cu mine în Coshocton, de unde sunt eu, şi să-i cunoşti pe ai mei. Poate la toamnă. Dacă ai şti ce splendid poate fi ţinutul din apropierea râului Ohio! Când eram puştan, mă duceam la vânătoare în fiecare zi, pe toată durata sezonului. Ştii, de fapt, Ohio nu e chiar atât de departe pe cât pare. Un pic mai încolo, doar, pe Penn Turnpike. N-am prea mai fost pe-acolo în ultima vreme, dar am de gând să mă duc des de-acum înainte. Părinţii mei au îmbătrânit. Şi părinţii tăi, Frank, ei pe unde sunt acum?

— Au murit, Walter.

— Ah, mda, sigur. Se prăpădesc toţi, Frank, aşa e. Ce planuri ai?

— Pentru când?

— Pentru vara asta, să zicem.

Walter este de-a dreptul radios. De-ar pleca odată acasă!

— Mă duc cu copiii prin jurul Lacului Erie.

De ce-ar fi treaba lui să ştie care sunt planurile mele? Pentru el, situaţia e destul de clară acum.

— Ce idee excelentă!

— Walter, ştii, nu prea mai rezist. A fost o zi lungă pentru mine.

— Eram disperat când am venit aici, Frank. Parcă o bună parte din viaţă era de domeniul trecutului pentru mine. Dar acum nu mi se mai pare aşa. Ce pot să fac? Vrei să ieşim în oraş şi să mâncăm nişte ouă? Ştiu un local bun pe Route 1. Ce-ai zice de un mic dejun gustos?

Walter s-a ridicat în picioare, cu mâinile în buzunare, legănându-se pe călcâie.

— Cred că mai bine bag cornu-n pernă, Walter. Canapeaua îţi aparţine.

Walter se apleacă, ia paharul Colts, îl admiră, pe urmă mi-l dă mie.

— Cred că o să dau nişte ture cu maşina. În felul ăsta, o să mă liniştesc.

— Las uşa descuiată.

— OK, spune Walter, râzând impetuos. Frank, hai să-ţi dau o cheie de la locuinţa *mea*. Nu se ştie niciodată când vei avea chef să dispari şi tu un pic. Casa mea e a ta.

— Dar n-o să fii oricum şi tu acolo, Walter?

— Sigur, dar tot nu strică să ai o cheie. Ca o garanţie că poţi oricând să ieşi din peisaj, dacă vrei.

Walter îmi dă cheia. Habar n-am de ce Walter crede că aş avea nevoie vreodată să ies din peisaj.

— Ce drăguţ din partea ta.

Bag cheia în buzunar şi îi zâmbesc amabil lui Walter, sperând să-l văd plecat mai repede.

— Frank, zice Walter. Apoi, fără să mă aştept sau să am măcar posibilitatea să mă feresc sau să o iau la fugă, Walter mă prinde de obraji şi mă pupă! Iar eu rămân înmărmurit. Deşi nu pentru mult timp. Îi dau un brânci în spate şi, într-o convulsie a deznădejdii care m-a cuprins, urlu:

— Termină, Walter, nu vreau să fiu pupat!

Walter se face roşu ca o sfeclă şi pare stupefiat.

— Sigur, sigur, zice el. N-am înţeles poate prea bine ce-a vrut Walter cu asta, dar precis am înţeles de ce am reacţionat aşa,

asta e cert. Prefer să mă pup cu o cămilă, decât să-l las pe Walter să mă mai pupe pe obraz. Ce dacă se simte ca acasă – asta nu înseamnă că are dreptul să mă şi giugiulească!

Walter clipeşte des în spatele ramelor lui din baga.

— Ne pierdem controlul uneori, Frank, nu-i aşa?

— Du-te acasă, Walter.

Am deveni ţâfnos.

— Poate chiar o să mă duc, Frank. Mulţumită ţie.

Walter zâmbeşte din nou sobru, ca un veteran de război, şi iese pe uşă.

Peste câteva clipe, se aude motorul maşinii. De la fereastră, văd farurile pe stradă şi automobilul – este un MG – bâzâie trist, demarând. Walter claxonează scurt de două ori şi dispare după colţ. Sunt convins că mă va suna când va ajunge acasă; e stilul lui de licean entuziast. Şi, instalându-mă pe canapea, cum am început să fac după plecarea lui X, complet îmbrăcat, cu un catalog Gokey drept lectură de seară, scot din priză telefonul – o mică şi tăcută concesie făcută meseriei de a trăi. Nu mă suna, spune mesajul meu mut, fiindcă dorm. Şi visez frumos. Nu mă suna. Prietenia este o minciună a vieţii. Nu mă suna.

*

În primele şase luni după ce a murit Ralph, în perioada când mă cufundasem în cele mai adânci adâncuri ale celei mai urâte faze de reverie prin care am trecut, am început să comand cataloage pentru acasă, cu cât mai multe, cu atât mai bine. Cel puţin patruzeci, sunt sigur, veneau la fiecare trei luni. A trebuit, până la urmă, să arunc o cutie plină, ca să fac loc altora. Pe X nu părea să o deranjeze şi, de fapt, cu timpul ideea a prins-o la fel de mult ca pe mine, aşa că un număr destul de mare de cataloage soseau special pentru ea. În acea vreme – era vară –, se întâmpla să stăm cel puţin o seară pe săptămână tolăniţi în salonaşul cu ferestre largi sau aşezaţi în săliţa pentru mic dejun, răsfoind paginile colorate, bifând cu Magic Marker lucrurile pe care ni le doream, îndoind colţurile paginilor, completând cu numerele

cardurilor noastre bancare formularele de comandă (deşi pe cele mai multe nu le-am mai expediat niciodată) şi notându-ne la repezeală diverse numere de telefon importante cu apel gratuit, pentru a le avea la îndemână în eventualitatea în care am fi vrut vreodată să sunăm.

Aveam cataloage cu sunete de animale, care conţineau o înregistrare cu un pui de iepure muribund. Cataloage cu zgărzi de câini. Cataloage pentru genţi de voiaj confecţionate din pânză, care rezistau şi la o călătorie în Africa. Cataloage pentru expediţii în ţări străine, cu femei necăsătorite. Cataloage cu tot felul de haine pentru exterior, pentru orice ocazie, în orice climat. Aveam cataloage cu cărţi rare, cataloage de discuri, cataloage cu scule de mână bizare, cataloage din Italia pentru ornarea peluzelor, cataloage cu seminţe de flori, cataloage cu arme de foc, cataloage cu instrumente sexuale, cataloage pentru hamacuri, giruete, ustensile pentru barbecue, animale exotice, făcăleţe, filtre de aer. Aveam toate cataloagele cu putinţă, şi cum mai aflam de vreunul, scriam sau sunam ca să mi-l trimită şi mie.

X şi cu mine am ajuns să credem, pentru o bucată de vreme, că soluţia de a ne satisface toate nevoile de cumpărături din cataloage era exact modul de viaţă adecvat nouă şi situaţiei noastre; că făceam parte din categoria celor care preferă să cumpere din cataloage, decât să iasă în lume şi să piardă timpul în galerii comerciale sau să se ducă la New York, sau chiar pe străzile umbroase cu magazine din Haddam, pentru a găsi lucrurile de care aveau nevoie. O mulţime de oameni pe care îi cunoşteam în oraş procedau exact la fel, având convingerea că acesta era sistemul de achiziţie prin care puteai obţine cele mai bune şi mai neobişnuite mărfuri. Camionul de la UPS poate fi văzut şi azi pe strada noastră în fiecare zi, livrând hamacuri, afumătoare şi Dumnezeu mai ştie ce – pachete cu mănuşi pentru barbecue, cutii de scrisori în formă de cufere de piraţi şi chiar şi pavilioane de grădină.

Pentru mine însă, mai era şi altceva decât comoditatea propriu-zisă a unei modalităţi de cumpărare, în tot acest aranjament, în orele petrecute studiind paginile pentru a căuta cea mai fidelă şurubelniţă sau un anumit dispozitiv pentru recondiţionarea

capacelor de bere, care nu putea fi procurat decât tocmai de la o adresă de cutie poştală din Nebraska. Era faptul că viaţa descrisă în aceste cataloage părea fascinantă. Ceva în structura mea mentală mă făcea să iubesc belşugul lucrului esenţialmente comun şi pseudo-extravagant (care întotdeauna se dovedeşte comun, dacă îţi dai osteneala să plasezi comanda). Îmi plăcea ideea de marfă; şi îmi plăceau feţele acelea de americani cumsecade şi comuni reprezentaţi acolo, oameni purtând şorţuri din azbest pentru sudură, ţinând undiţe de pescuit, făcute din trestie, verificându-şi generatoarele cu noile lor şurubelniţe electrice, purtând aceiaşi bocanci pentru călărie, aceleaşi pijamale groase, lună după lună, anotimp după anotimp. În mine se cuibărea strania convingere că unele lucruri din afara vieţii mele erau OK încă şi că aceiaşi bărbaţi şi aceleaşi femei care stăteau în picioare lângă bine-cunoscutele lor şeminee din cărămidă sau lângă aceleaşi paturi cu baldachin confortabile, ţinând în mâini exact aceleaşi puşti, arzătoare, încălzitoare pentru cizme sau cutii cu surcele de foc, puteau să trăiască aceeaşi zi frumoasă pentru eternitate. Lucrurile erau accesibile, sigure-şi-rezistente. Pentru fiecare exact ceea ce avea nevoie sau putea obţine. O ilustrare perfectă a modului în care un lucru prozaic poate deveni oarecum misterios.

Nu o dată în unele seri, când X şi eu şedeam tăcuţi, neavând ce să ne spunem (deşi nu eram supăraţi sau nemulţumiţi), s-a dovedit că soluţia ideală era să pătrundem în acea existenţă abia întrezărită, dar întru totul comună – unde tot ce conta era ca tu să ai, până la Halloween, acea haină sport în carouri, sau să devii proprietarul celui mai minunat ştergător pentru picioare care se găsea de cumpărat, ori ca prietenii tăi să îl recunoască pe „Jacques", cockerul tău, de la mare depărtare pe timp de noapte, şi să poată să îl strige pe numele brodat pe zgarda lui, şi astfel să îl salveze de sub roţile camionului cu buşteni, care coboară năvalnic de pe coama dealului.

Toţi ne găsim alinarea unde putem. Iar *acolo* părea să fie un mod de viaţă – deşi nu aveam cum să-l comandăm din Vermont sau Wisconsin ori Seattle, dar oricum exista o viaţă – care era

mai bună decât visarea şi tăcerea într-o casă veche şi mare, unde moartea neprovocată îşi luase tristul tribut.

Toate astea au trecut cu timpul, pe măsură ce pe mine au început să mă intereseze tot mai mult femeile, iar X a făcut ceea ce a găsit ea de cuviinţă să facă pentru a se obişnui cu pierderea suferită. Peste luni de zile, după ce plecasem de-acasă pentru a preda la Berkshire College, am constatat într-o seară că eram singur în căsuţa profesorului de dans pe care colegiul o închiriase pentru mine în capătul de jos al campusului, lângă râul Tuwoosic, făcând ceea ce făceam în acele prime două săptămâni cu o perseverenţă ce excludea practic orice altceva – legumind un catalog. (Holul facultăţii era plin de ele, aşa încât căpătasem certitudinea că nu eram singur.) În cazul amintit, studiam broşura unui magazin scump cu haine de vânătoare, amplasat în West Ovid, New Hampshire, la poalele lanţului White Mountains, la doar 130 kilometri de locul unde stăteam eu în acel moment. Sus, pe coasta dealului, în acea seară, un grup de studenţi organiza o cântare (la care ar fi trebuit să particip şi eu), iar un miros de mere coapte, rece şi înţepător, plutea în aerul din New England şi năvălea pe fereastra mea deschisă, făcând ca posibilitatea de a mă duce acolo să devină la fel de îndepărtată ca planeta Neptun. Eram cufundat adânc în compararea mărimii unor coşuri de picnic elveţiene, împletite din răchită şi piele, când, răsfoind în urmă spre paginile alb-negru inserate la mijloc cu articole reduse, cu gândul la o lanternă uşor-de-aprins, botoşi până la glezne care să ţină cald în nopţile friguroase care aveau să urmeze, cutii de mâncare rezistente la rozătoare, ce mi-a fost dat să văd dintr-odată pe pagina 88: doi ochi foarte cunoscuţi.

După câţi ani? Scânteierea jucăuşă, printre pleoapele îngustate, aproape mijite, pe care o văzusem de sute de ori – deşi pe pagina 88 *doar* ochii erau vizibili în spatele unei cagule din mătase neagră, purtată de o femeie care prezenta o lenjerie de corp din mătase, de la Formosa.

Afară, în împrejurimile peste care se lăsa întunericul, sunetele cântecului „Scarborough Fair" se înălţau spre dealurile purpurii,

iar mirosul de lemn de ulm şi măr pătrundea pe fereastra mea deschisă, dar mie puţin îmi păsa.

Am răsfoit înainte şi înapoi. Şi, dintr-odată, am văzut-o pe Mindy Levinson pe aproape fiecare pagină: cu păr şaten lung şi un surâs timid, ţinând pe umăr o jachetă cu model suedez din lână de angora (şi fără să arate nicidecum a evreică); mai încolo, înapoi, stând lângă un hambar roşu în Vermont, îmbrăcată cu o scurtă comodă, din stofă ecosez de lână, şi părând mândră şi arogantă; pe interiorul copertei, cu o pălărie austriacă, dar căindu-se parcă pentru un pocinog nemărturisit; în altă parte, spre sfârşitul catalogului, foarte încântată într-o bucătărie din New Hampshire, pornind focul cu un aprinzător piezoelectric din alamă, fasonat în forma unui cap de raţă. Şi mai la spate chiar, adunând în cerc un grup de prichindei, toţi purtând căciuli din blană de iepure în formă de marionete amuzante.

La colegiu, în vremea când Mindy era prima mea iubire, obişnuiam să o ştergem împreună din campus, la casa din Royal Oak a părinţilor ei, unde ne-o trăgeam cu pasiune zile la rând. Mindy a fost cea cu care am călătorit împreună într-un circuit „Hemingway Country" şi am stat seara afară, pe o plajă la Walloon Lake, unde licuricii sclipeau în jur. A fost prima fată pentru care a trebuit să îl mint pe administratorul căminului. Mai târziu, desigur, s-a măritat cu un personaj slugarnic, expert în amenajarea teritoriului, pe nume Spencer Karp, cu care s-a stabilit în Hazel Park, o suburbie din Detroit, lângă părinţii ei, şi a făcut copii, până ca eu să fi apucat măcar să termin şcoala.

Dar nimic nu ar fi putut să mă uimească mai tare. Într-un prezent dezordonat şi nu prea primitor apărea un chip prietenos şi indulgent din trecut (o experienţă de care nu aveam parte prea des). O vedeam pe Mindy Levinson zâmbindu-mi de douăzeci de ori dintr-o existenţă strălucitoare, pe care aş fi putut să o am şi eu, cu condiţia să mă fi dus la facultatea de drept, să mă fi plictisit de moarte ocupându-mă de avocatură pentru firme, să fi lăsat totul baltă, să mă fi mutat în New Hampshire, să-mi fi pus firma la poartă şi să-i fi înfiinţat nevesti-mii un magazin de confecţii de damă pentru oraş-şi-vacanţă – o viaţă

drăguță, așezată și ademenitoare, aparent fără nici o fărâmă de alienare sau disperare care să-mi dea palpitații în miez de noapte. O viață de basm pentru adevărații adulți.

Dar *unde era* Mindy, mă întrebam eu? Unde era Spencer Karp? De ce nu mai arăta a evreică acum? Cum rămânea cu Detroitul?

Și-atunci, am pus imediat mâna pe telefon, am format numărul la care puteai suna gratis, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, și am vorbit cu o femeie, ceva mai în vârstă, după voce, și somnoroasă, pe care am dirijat-o la pagina din catalog cu prichindeii, comandându-i trei căciuli-păpuși. În timp ce îi citeam numărul cărții mele de credit, am remarcat, așa, ca din întâmplare, că femeia din acea fotografie mi se părea straniu de cunoscută, semănând cu sora mea, de care fusesem despărțit de către agenția de adopții. Cumva compania își recruta manechinele din rândul doamnelor din localitate? am întrebat eu. „Da", a venit replica stoică. Nu avea cumva idee cine ar fi putut fi doamna aceasta? A urmat atunci o pauză. „Eu nu știu nimic despre lucrurile de acest fel", a spus femeia, pe un ton bănuitor. „Asta e tot ce doriți să cumpărați?" a oftat ea, exasperată și somnoroasă. Am recunoscut că așa era, dar i-am explicat că mă hotărâsem totuși să nu mai cumpăr căciulile-marionete, după care femeia mi-a tăiat legătura.

Am stat nemișcat un timp și am privit îndelung afară, pe fereastra fără plasă de țânțari, spre valea luminată în galben unde se afla Berkshire College, cu arțari și stejari încă înfrunziți ca vara, ascultând cum „Scarborough Fair" se transformă în „Michael, Row the Boat Ashore", iar apoi în „Try to Remember", încercând într-adevăr să-mi amintesc, cât mai mult cu putință, de Mindy și zilele acelea de demult la Ann Arbor, presimțind atât misterul cât și coincidența și gândindu-mă la micul zbucium provocat în mine de cei doi ochi căprui din spatele cagulei negre și de zâmbetul neevreiesc de deasupra unei jachete tricotate.

Un anumit gen de mister necesită investigații, pentru ca un mister mai complicat și mai bun să se poate deschide ca o floare

exotică. Multe mistere nu sunt prea uşor de demolat şi opun rezistenţă în faţa unei cercetări elementare.

Strategia mea implica să mă scol a doua zi la revărsatul zorilor şi să conduc cei 130 kilometri până la West Ovid, unde să intru în magazinul aferent catalogului, pe care trebuia obligatoriu să îl am la mine, şi să o întreb de-a dreptul pe vânzătoare cine era această femeie în pantaloni de moleschin, având în vedere că semăna cu o persoană cu care fusesem coleg de liceu şi care se măritase cu cel mai bun prieten al meu din armată, de care fusesem despărţit într-un lagăr vietnamez pentru prizonieri de război, fără să mai ştiu nimic de soarta lui nici până în ziua de azi.

Casieriţa – o tipă bondoacă, roşie la faţă, din Hampshire – mi-a spus cu amabilitate că femeia respectivă era doamna Mindy Strayhorn, soţia doctorului Pete Strayhorn, care avea un cabinet dentar mai încolo, în centrul oraşului, aşa că tot ce îmi rămânea de făcut era să mă duc până acolo şi să văd dacă el era într-adevăr prietenul cu care pierdusem legătura de atâta vreme. Nu eram singura persoană, mi-a spus ea, care recunoştea vechi prieteni în catalog, deşi majoritatea, când ajungeau să verifice, constatau că făcuseră o confuzie.

N-am ştiut cum să ies mai repede pe uşă. Şi nu ca să mă duc la doctorul Strayhorn, inutil să mai spun. Ci glonţ la cabina telefonică din faţa magazinului cu jeepuri de vizavi, unde am găsit în cartea de telefon un Strayhorn pe Raffles Road şi am sunat-o pe Mindy, fără să-mi trag sufletul sau măcar să clipesc.

— Frank Bascombe? a zis ea, şi i-aş fi recunoscut vocea jucăuşă chiar şi într-un vagon aglomerat de metrou. Extraordinar. Dar cum ai reuşit să ne găseşti tocmai aici?

— Te-am văzut în catalog, i-am spus eu.

— Oh, da, sigur, a râs ea, cumva jenată. Nostim, nu?! Fac asta pentru reducerile de preţ de care pot beneficia la îmbrăcăminte, dar lui Pete nu i se pare prea grozav.

— Arăţi senzaţional, efectiv.

— Zău?

— Să fiu al naibii că da. Eşti mai frumuşică decât oricând. Mult mai frumuşică.

— Mda, mi-am făcut operaţie la nas după ce m-am măritat cu Spencer. Detesta nasul meu dinainte. Mă bucur că îţi place cum arăt.

— Dar unde *e* Spencer?

— Oh, Spencer. Am divorţat de el. Era foarte nesuferit, să ştii. (Ştiam, bineînţeles.) Locuiesc aici de mai bine de zece ani, Frank. Sunt măritată cu un bărbat drăguţ, care e medic stomatolog. Copiii noştri au o dantură perfectă.

— Excelent. O viaţă minunată, cum s-ar spune. Plus activitatea ta de manechin.

— Aşa-i că trăsnet? Ce mai faci tu, însă? Ce s-a mai întâmplat cu tine în aceşti şaptesprezece ani? O mulţime de lucruri, pun pariu.

— Da, destule, am spus eu. Dar n-am chef să discut despre asta.

— OK.

Serpentine de hârtie roşii şi argintii se învârteau afară, în faţa parcării magazinului de jeepuri. Două şiruri lungi de automobile Cherokee şi Apache se vedeau staţionate în soarele puternic al New Englandului. Iarna se pregătea să vină, iar la această latitudine munţii erau deja roşii şi galbeni, sus, pe culmi. Peste o zi urma să încep să le predau cursuri unor studenţi, pe care eram de pe-acum sigur că nu îi voi agrea, iar totul părea să pornească pe un făgaş nou şi periculos. Eram conştient totuşi că îmi doream să o mai văd măcar o dată pe Mindy Levinson Karp Strayhorn. Multe, foarte multe lucruri se schimbaseră, desigur, dar dacă ea încă mai era cine era, însemna că şi eu eram tot eu.

— Mindy?

— Ce?

— Mi-ar plăcea enorm să te văd, i-am spus, în timp ce un rânjet convingător mi se lăţea pe faţă.

— Şi când ai vrea să se întâmple asta, Frank?

— În zece minute? Sunt pe stradă acum. Tocmai eram în trecere prin oraş.

— Peste zece minute. Ar fi excelent. E destul de uşor să nimereşti adresa unde locuim. Hai să îţi explic cum poţi ajunge.

În continuare lucrurile s-au petrecut cu repeziciune, dar întocmai cum sperasem (deşi probabil nu aşa cum ar fi înclinaţi

să creadă alţii). Am condus până la ea acasă, o veche clădire de fermă, acum renovată şi reamenajată, cu un hambar, o sumedenie de acareturi şi un iaz plăcut, în care se reflecta cerul şi pe care înotau gâştele. Erau acolo un câine auriu şi o menajeră, care s-au uitat la mine cu suspiciune. Doi copii, care aveau probabil vreo zece şi, respectiv, opt ani, plus o fată mai înaltă, de vreo şaptesprezece ani, toţi trei stând în capătul celălalt al holului şi zâmbind la mine, când am plecat cu mama lor. Am făcut o plimbare cu Mindy în maşina mea, cu capota lăsată jos, îndreptându-ne spre Sunapee Lake şi punându-ne la punct cu ce se întâmplase de când nu ne mai văzuserăm. Eu i-am povestit despre X, Ralph, ceilalţi copii ai mei, cariera mea de scriitor şi de cronicar sportiv, planurile mele de a încerca să predau pentru o scurtă perioadă de timp, nimic din toate astea nepărând să o intereseze prea mult, dar oricum vădind amabilitate (nici nu mă aşteptasem la altceva). Ea mi-a povestit despre Spencer Karp, despre soţul şi copiii ei; mi-a spus cât de mult aprecia ea „exact atitudinea mentală generală" a oamenilor de aici din „nordul ţării", cum, după opinia ei, întreaga naţiune se schimba nu neapărat în bine, cât mai degrabă în rău, şi cum nimeni nu ar putea s-o convingă acum să se mai întoarcă la Detroit. La început, a fost precaută şi sfioasă, vorbea ca un ghid turistic, în timp ce înaintam repede pe şosea, stând mai mult lipită de portieră, ca şi cum s-ar fi temut să nu fiu cumva vreun sumbru distrugător venit să îi scufunde existenţa cu amintiri depăşite. După o vreme, totuşi, când s-a convins că eram atât de cuminte, de fapt, şi entuziasmat, că tot ce-mi doream era să mă pot afla în preajma vieţii ei măcar două ceasuri, fără pretenţii şi intenţionând doar să admir totul de la distanţă, nu să încerc să mă vâr „cu forţa" peste ea sau s-o bag în aşternut în vreun motel prăpădit aflat pe drumul spre Concord (exact cum obişnuiam să fac), i-a plăcut din nou de mine, a râs şi în continuare a fost fericită tot drumul. De fapt, până la urmă nu s-a putut abţine să nu mă pupe şi să nu mă strângă în braţe din când în când sau să-şi lase capul pe umărul meu, după ce ne-am îndepărtat mult de West Ovid, nemaiexistând riscul să o vadă vreun cunoscut. Ba chiar mi-a spus că nici nu avea de gând să-i

pomenească lui Pete de vizita mea, fiindcă aşa i se părea totul „şi mai delicios", ceea ce m-a făcut să o sărut din nou şi să o îmbrăţişez.

Şi apoi, pur şi simplu, am dus-o cu maşina înapoi acasă. Purta o rochie de culoarea mentei, strânsă în talie şi cu fusta înfoiată, exact ca în catalog, pe care şi-o ridica peste genunchii aceia superbi, când stătea în maşină. Şi era drăguţă ca în poze, exact cum o ţin minte şi cum mă gândesc la ea de fiecare dată când o văd, anotimp după anotimp, îmbrăcată mereu cu alt set de confecţii frumoase şi convenţionale, îndreptată din nou şi mereu spre un viitor perfect.

Şi, în timp ce şofam încet în acea seară, pe lungul drum de întoarcere spre orăşelul unde este amplasat Berkshire College, traversând Connecticutul şi înaintând mai departe în peisajul de carte poştală din Vermont, mă simţeam mai bine. Mai bine în toate modurile cu putinţă. X şi cu mine eram, până la urmă, prea moderni pentru acest gen de viaţă cristalizată şi perfectă – indiferent de ceea ce se alegea de existenţa noastră în acel moment. Dar întrezărisem o viaţă aproape perfectă, adică *textual* perfectă, cum promitea catalogul că ar putea fi. Şi făcusem asta într-o manieră dezinvoltă, degajată, acesta fiind şi motivul pentru care lui Mindy i-a plăcut din nou de mine, putând să mă sărute şi să mă îmbrăţiseze fără nici o ruşine. Nu luasem nimic cu mine de-acolo, nu distrusesem nimic (deşi, cu siguranţă, cu încă un sărut, aş fi putut s-o duc la motelul acela din Concord). Avusesem, în esenţă, un simulacru de fulgerătoare poveste de dragoste. Or, pentru mine era absolut suficient, la fel ca şi pentru orice bărbat care încerca să intre pe un făgaş mai bun şi mai drept, să vadă latura mai luminoasă a lucrurilor şi să pună capăt stării lui de reverie, care speram că era deja pe cale de dispariţie, deşi, fără îndoială, mă înşelam.

9

O pâclă cenuşie ca o coamă argintie sălăşluieşte în camera mea. Sunt întins pe podeaua dormitorului de vară de la etaj, complet îmbrăcat, având drept pernă duşumelele, care dimineaţa sunt reci şi alunecoase din cauza ceţii. În această poziţie aveam să mă trezesc din somn, adesea, luni la rând, după ce X a plecat. Adormeam citind cataloage, drept ca un far pe canapea, cum am făcut aseară, sau în patul meu ori în săliţa pentru micul dejun – dar de trezit mă trezeam întotdeauna pe aceste scânduri reci de brad, tot îmbrăcat şi ţeapăn ca o mumie, fără să-mi amintesc cum ajunsesem acolo. Nu ştiu nici azi ce să cred despre povestea asta. Pe-atunci nu mi s-a părut neapărat un semn rău, şi nu mi se pare nici acum. Şi, deşi un alean radiază parcă din dimineaţa răcoroasă, am totuşi o senzaţie de familiaritate liniştitoare şi sunt fericit să pot sta lungit cuminte şi să-mi ascult bubuiturile inofensive ale inimii. Este Paştele.

Ascult zgomotele tipice ale unei duminici. Cineva greblând frunzele rămase până în primăvară într-o curte din apropiere, terminând o muncă începută cu câteva luni în urmă; o singură şuierătură de locomotivă de la primul tren al dimineţii – mămici şi tătici treziţi devreme pentru slujba la Institut. Un ziar dolofan plesneşte trotuarul. Un freamăt de voci alături, la soţii Deffeyes, care se foiesc de colo-colo în întunecimea orei matinale. Aud scârţâind şi pârâind podeaua sub paşii lui Bosobolo în camera lui, unde radioul a rămas fixat, cu sonorul dat la mic, pe un post care transmite muzică gospel toată noaptea. Aud un om care face jogging pe strada mea, îndreptându-se spre oraş. Şi, departe de tot, în neclintirea dinaintea zorilor – hăt-departe, tocmai din cealaltă localitate adormită – aud clopote chemând

enoriaşii la slujba de Paşte. Şi mai aud, de asemenea, plânsete. Susurul gros al unei suferinţe sufleteşti reale, jelită undeva în cimitir, aproape de mine, în întuneric.

Mă duc la fereastră şi mă uit în jos, prin lumina difuză a aurorei, printre ramurile înfrunzite ale fagului roşu şi ale tulipierului, dar nu pot vedea nimic sub cerul pal, cu nori şi stele – doar umbrele culcate la pământ ale monumentelor albe şi ale copacilor. Nici un cerb nu priveşte în sus la mine.

Am mai auzit asemenea sunete şi altă dată. La primele ore ale dimineţii oamenii din cartierele mărginaşe îşi plâng amarul – la jumătatea traseului de trei kilometri când fac alergări, oprindu-se în drum spre serviciu sau în intervalul 7–11. N-am văzut niciodată vreo siluetă acolo, deşi de fiecare dată sunetele par să indice aceeaşi persoană, aproape întotdeauna o femeie, tânguindu-se de singurătate şi remuşcări. (De fapt, o dată am stat nemişcat şi am ascultat, iar după un timp cineva – un bărbat – a început să râdă şi să vorbească în chineză.)

Mă lungesc pe spate, în pat, şi ascult sunetele Paştelui – sărbătoarea optimistului, sărbătoarea croită pentru cartierele rezidenţiale, o zi pentru toţi cei cu o stare de spirit luminoasă şi o credinţă solidă în calea de mijloc, o sărbătoare micuţă şi ordonată, de care să-ţi aminteşti duios şi neclar, fiindcă se repetă invariabil la fel pe tot parcursul vieţii. Moartea, la urma urmei, este un mister cu care creştinii nu se pot împăca. E prea drastică şi neechivocă, o greşeală de adunare, considerăm noi. Şi vociferăm vehement împotriva ei, invocăm soarele rugându-l să rămână vesel, rostim cele mai stimulative predici. „Ei, bine, şi acum, haidem să ne unim forţele în jurul unui miracol *adevărat*, în timp ce vom însuma doi cu doi." (Un rânjet cunoscător, omiletic.) „Şi ia să vedem atunci dacă fizica plasmei, camerele cu bule şi quarcurile sunt în stare să explice *aşa ceva.*" (Enoriaşi rânjind, dând cu subînţeles din cap; soarele strălucind orbitor prin ferestre de sticlă permanent însorite, moderne, abstract-ecumenice. Oratoriu la orgă. Inimi săltând de bucuria triumfului.)

Singura mea dorinţă ar fi ca băieţelul meu dulce, Ralph Bascombe, să se poată trezi din somnul *lui* de-acolo, de-afară, şi să intre în casă pentru o trântă pe cinste cum obişnuiam noi

să tragem de Paşte, după care să plecăm la slujba religioasă care are loc o dată pe an. Ce zi extraordinară ar fi! Ce băiat minunat! Multe lucruri ar fi diferite. Multe lucruri nu s-ar mai fi schimbat niciodată.

X, ştiu sigur, nu îi duce la biserică pe Paul şi Clarissa, lucru care mă îngrijorează – nu fiindcă vor ajunge nişte atei (puţin îmi pasă mie de asta), ci fiindcă ea îi educă în aşa fel încât să scoată din ei nişte mici realişti şi acumulatori de informaţii perfecţi, care să nu manifeste nici o reverenţă specială sau vreun interes speculativ pentru ceea ce nu este cunoscut. Paştele nu li se va mai părea curând decât o datină populară bizară, pe care o vor uita complet până vor ieşi din pubertate. Un mit. Firește, nu era timp pentru religie în familia Dykstra, unde domneau faptele şi cifrele, deşi Irma îmi spune că ea a început să „testeze" secta penticostală radicală din Orange County, ceea ce mă face să mă tem că balanţa s-ar putea înclina şi pentru cei doi copii ai mei, odată ce vor ajunge la capătul a ceea ce poate fi dezvăluit în mod raţional, pragmatic – iar din acest punct extremismul stă deja la pândă. E posibil, în fond, să ştii teribil de mult şi să te trezeşti cu o pierdere enormă şi sfâşietoare, pe care să nu ai cum să o compensezi pe deplin. (Misiunea pe care Paul a dat-o porumbeilor lui acum trei seri este indiciul unei contraponderi încurajatoare.)

Se prea poate ca amândoi să ştie deja prea multe despre mama şi tatăl lor – nimic nefiind mai concret decât divorţul, unde atâtea trebuie să fie explicate şi rezolvate în mod inteligent (deşi ei au încercat să rămână neschimbaţi). Am remarcat că, adesea, acesta este momentul când copiii încep să le spună părinţilor pe numele lor mic, devenind uşor ironici faţă de greşelile părinţilor lor. Care părinte nu s-ar simţi părăsit şi singur, când propriul copil îl critică, adresându-i-se cu numele mic? Dar dacă ar fi nişte copii răutăcioşi sau, ştiind prea multe, *ar deveni* răutăcioşi? Întâmplările banale ale vieţii mele de unul singur i-ar putea face să mă sfâşie în bucăţi ca nişte menade.

Eu fac parte dintr-o generaţie în care pentru copii părinţii nu erau nişte oameni obişnuiţi, ca oricare alţii – ca Tom şi Agnes. Eddie şi Wanda. Ted şi Dorie – nediferenţiabili în raport cu

copiii lor, la fel de democratic precum niște buletine de vot în aceeași urnă. Nici măcar o dată nu mi-a trecut prin minte să îmi chem părinții pe numele lor mic, niciodată nu m-am gândit că viața lor – așa distantă cum era – era ca a mea, de fapt, temerile lor egale cu temerile mele, cele mai mărunte dorințe ale lor, oglinzi ale dorințelor oricărui om. Ei erau părinții mei – mai presus de orice, la modul absolut și incognoscibil. Nu știam cum își finanțau mașinile. Când făceau dragoste sau cum le plăcea să facă dragoste. La ce companie își aveau asigurările. Ce le spunea medicul între patru ochi (deși a sfârșit prin a le da amândurora vești proaste). Pur și simplu mă iubeau, iar eu îi iubeam pe ei. În rest, nu simțeau nevoia să trăncănească despre altele. Faptul că întotdeauna exista câte un lucru important pe care eu nu îl știam, dar despre care puteam să îmi pun întrebări, căruia puteam să-i dau târcoale, fără totuși să mă dumiresc vreodată a fost, în ceea ce mă privește, lecția și darul lor cel mai de preț. „Nu-i nevoie să știi asta", mi se spunea tot timpul. N-am idee ce era în mintea lor atunci când nu voiau să-mi spună. Probabil nimic. Poate se gândeau că voi ajunge la acele adevăruri (și fapte) pe cont propriu; sau eventual – și asta e ceea ce bănuiesc eu de fapt – se gândeau că nu voi afla niciodată și că așa voi fi mai fericit, fiindcă a nu afla toate astea ar fi în sine semnificativ și satisfăcător.

Și câtă dreptate aveau! Și cât de îmbucurătoare mi s-ar părea perspectiva ca și copiii mei, care mai trăiesc, să poată gusta câteva dintre misterele adevărate ale vieții, și nu să cadă pradă realismului cretin sau umilinței unor explicații nesfârșite. Dacă aș putea, i-aș feri de așa ceva. Desigur, divorțul și experiențele sinistre trăite ca părinte au făcut ca lucrul acesta să fie aproape imposibil, deși eu mă străduiesc din răsputeri în fiecare zi.

A obține un divorț într-un oraș de această mărime, aș înclina să spun, nu e nicidecum plăcut – deși e ceva ușor și sub atâtea aspecte orașul e făcut pentru așa ceva, orașul apreciază asta și știe cum să acționeze, punând la dispoziție „grupuri de sprijin" (o asociație pentru consilierea femeilor a sunat-o pe X în ziua pronunțării divorțului și a poftit-o la o gustare la bibliotecă). Totuși, te simți ciudat ca împricinat într-un proces care se

desfăşoară în clădirea unde ai venit să achiţi amenzile pentru parcare sau să recuperezi biciclete furate, unde stenodactilografele şi poliţaii de cartier te consideră un cetăţean destoinic. Rămâi cu un sentiment de ratare, din moment ce legea aici nu este făcută ca să te bage în seamă sau nici măcar ca să fie băgată în seamă, ci doar ca să te controleze în mod cuviincios şi dezinteresat. Din câte am auzit, divorţurile la Las Vegas sunt mult mai convenabile, având în vedere că nimeni nu bagă de seamă nimic.

Noi doi ne-am despărţit cum nu se poate mai amiabil. Am fi putut rămâne căsătoriţi, bineînţeles, aşteptând ca situaţia să se amelioreze, dar nu s-a întâmplat aşa. Alan, avocatul lui X, un ins mărunt care visează extaziat la o carieră prin care să se umple de bani şi să se distreze senzaţional – maşini sport seria XKE aşteptându-l la poartă, balerine cu ţâţe gigantice – şi-a pus capul la bătaie cu avocatul meu, un bărbos mătăhălos şi cu umerii căzuţi, originar din Middlebury, cândva membru al Forţelor de menţinere a păcii şi fost alcoolic, şi, la o masă din mahon în biroul lui Alan, au căzut la învoială într-un ceas. În principiu, eu renunţam la tot, deşi nici X nu voia prea multe. Eu am păstrat această casă, obligându-mă în schimb să o ajut să şi-o cumpere pe a ei, cu jumătate din economiile mele. Am cerut să îmi rămână mie harta cu Block Island şi alte trei sau patru lucruri, la care ţin enorm. Am convenit ca sintagma „diferenţe ireconciliabile" să fie tema cu care să ne prezentăm în instanţă, după care am traversat cu toţii strada şi ne-am aşezat în fundul sălii, sporovăind cu un aer jenat, până când cazul nostru a fost chemat la bară. Şi în nici o oră am fost „gata", cum se zice în Michigan. X a plecat cu avionul, împreună cu copiii, într-o vacanţă în Mackinac Island, unde urmau să îşi petreacă timpul jucând golf şi înotând, „ca să îşi lărgească perspectiva". Eu am şofat până acasă, m-am îmbătat criţă şi am plâns până s-a lăsat întunericul.

Ce altceva să fi făcut? Ritualul purificator cu fluide tari şi lacrimi fierbinţi, alinătoare, este tot ceea ce avem nativ în noi. Am căutat prin casă nişte poeme de Rupert Brooke sau un exemplar din *The Prophet*, dar n-am reuşit să le găsesc. Pe la opt, m-am lungit pe canapea, am pus o casetă video cu un meci

tare al NBA, am mâncat un sandvici cu brânză şi pastă de ardei, am început să mă simt mai bine şi am adormind uitându-mă la Johnny. Şi somnul din noaptea aceea, ţin minte, a fost adânc şi fără vise, cum rar am avut parte în viaţă –, până la opt şi jumătate a doua zi, când m-am trezit cu o foame de lup şi cu o încredere în viitor demnă de un schior orb.

Dar nu cumva eram alienat? Deprimat? Ruşinat? Avid de distracţii frenetice? Schizofrenic? La capătul nervilor? Răspunsul meu este nu, nu prea mult. Visător ca Tarzan, poate. Singuratic. Deşi, într-un fel, peste asta am reuşit să trec după o vreme. Dar nu victima hazardului, în nici un caz. Mi-am făcut de lucru după micul dejun, terminând analiza stilului de a marca de la baze practicat de cele şase echipe de baseball din liga principală, şi cât ai bate din palme eram din nou adâncit în miezul problemei. Aşa am şi rămas. Bert Brisker mi-a povestit că el, după divorţ, s-a ţicnit de tot, a intrat cu forţa în casa fostei lui soţii, în timp ce aceasta era în vacanţă, a aruncat cu cărămizi în ecranul televizorului, a dormit în patul ei şi i-a răsturnat excremente de pisică în toate sertarele. Dar eu nu am simţit nevoia să fac nimic din toate astea. Uneori, oamenii fac prea mult caz de nenorocirile lor.

*

Încă de când am făcut armata la puşcaşii marini (a durat doar şase luni), m-am învăţat să mă scol dimineaţa devreme, acela fiind momentul când mintea mi-e cea mai limpede. Obişnuiam să rămân timorat în pat, perfect treaz, aşteptând să se dea deşteptarea, şi îmi storceam creierii, croind planuri cum să mă descurc mai bine în ziua respectivă, pentru a-i face pe superiorii mei din Marine Corps să mă remarce şi să fie mândri de mine; să nu mai fiu victima depresiilor nervoase şi a contradicţiilor cu care se luptau colegii mei, candidaţi şi ei la statutul de ofiţer, să promovez repede în grad şi, în consecinţă, să contribui la ocrotirea vieţii subalternilor mei, odată ce vom fi trimişi în Vietnam, unde consideram că îi aşteptau o sumedenie de necazuri (cum ar fi riscul de a fi pulverizaţi

într-o explozie ucigaşă). Aveam avantajul studiilor superioare, mă gândeam eu, aşa că era de datoria mea să fiu ochi şi urechi pentru ei, peste şi dincolo de nivelul a ceea ce puteau vedea şi auzi singuri. Eram un idiot, bineînţeles, dar aşa se întâmplă când suntem tineri – greşim aproape întotdeauna.

Ceea ce mi-ar plăcea să fac, în timp ce stau lungit aici şi până ca ziua să îmbrace strălucirea sărbătorii de Paşte, ar fi să încropesc câteva idei utile despre Herb, doar unul–două detalii, care să funcţioneze ca nişte magneţi pentru orice îmi va veni în minte în zilele următoare, aceasta fiind reţeta unei bune cronici sportive. Puţin probabil totuşi să te poţi aşeza, pur şi simplu, şi să scrii articolul la rece, holbându-te la o foaie galbenă goală, în speranţa de a izbuti să redai de la bun început toate ideile bune care îţi trec prin cap pe moment. Ar fi ceva de groază dacă lucrurile s-ar petrece aşa. Dimpotrivă, ce poţi încerca să faci este să îţi onorezi impulsurile răzleţe, să te iei prin surprindere şi să scrii o frază sau un rând descriptiv insolit – felul cum mirosea văzduhul într-o anumită zi sau cum s-a pornit vântul, formând vălurele ciudate pe oglinda lacului, în fine, o însemnare din care, ulterior, s-ar putea naşte inevitabil povestea. Odată ce ţi-ai făcut aceste notiţe, le pui bine şi le laşi să producă singure o agendă a lor proprie, la care poţi recurge mai târziu, când îţi faci ordine printre hârtii, exact înaintea termenului de predare a articolului, şi a venit momentul să scrii.

Herb, totuşi, nu e un personaj pe care să-l poţi înţelege cu uşurinţă, din moment ce, evident, este la fel de înstrăinat ca şi Camus. N-ar fi stricat dacă aş fi consemnat câte o impresie sau aş fi notat vreun citat, dar atunci, ca şi acum, nu mai ştiam ce să spun sau să cred. Mirosul din aer sau felul cum bătea vântul ori ce melodie cânta la radio când am ieşit cu maşina în oraş nu mi se păreau lucruri relevante. Nu se poate spune că propoziţiile simple, declarative îl avantajează pe marele Herb. Totul este în cheie minoră, conjunctiv şi contingent. *Herb Wallager nu pierde viitorul din ochi în aceste momente* (cel puţin atâta vreme cât stabilizatorul psihic îşi face efectul). *Herb*

Wallagher a cunoscut ambele laturi ale vieții (și nu i se pare grozavă nici una). *Pentru Herb Wallager ar fi simplu să condamne viața* (asta dacă nu ar fi deja țicnit de-a binelea).

Artiștii din profesia mea, avizi de drame ieftine, ar rezolva-o rapid cu Herb, bineînțeles. Doar sunt specialiști în amușinarea faliților: insinuând că la un boxer picioarele devin dubioase imediat ce a sărit de treizeci de ani și a ajuns în floarea vârstei; raportând că încheieturile mâinilor unui baschetbalist sunt țepene, exact când acesta a învățat să treacă în cealaltă parte a terenului și să își ajute echipa devansând fundașii. Oamenii aceștia văd doar germenii înfrângerii în victorie, venalitatea în orice strădanie umană.

Cronicarii sportivi sunt, uneori, niște oameni foarte afurisiți și răi, creând imaginea unei vieți pline de minciuni și false tragedii. În cazul lui Herb, precis ar comanda o fotografie alb-negru cu aspect granular, în care Herb să fie luat cu obiectivul ochi-de-pește, în căruciorul lui cu rotile, îmbrăcat cu bluza BIONIC și cu pantofii de sport, arătând ca un agresor de minori băgat la pârnaie, prinzând în imagine suficient de mult din decorul mizerabil din jurul lui, pentru a reda „parfumul"; Clarice stând în picioare undeva în fundal, cu o mutră rătăcită și derutată, ca o sclavă părăsită care tocmai a ieșit din tomberonul de gunoi, după care să înceapă totul cu „Quo Vadis Herb Wallagher?" Ideea fiind de a ne face să ne înduioșăm de Herb sau de o anumită *imagine* a lui Herb, de a ne convinge că suntem, de fapt, cu toții la fel ca el și, de aceea, în mod tragic implicați nemijlocit, când în realitate nimic din toate astea nu e adevărat, din moment ce Herb nici măcar nu e un tip prea simpatic, iar cei mai mulți dintre noi nu suntem în scaune cu rotile. (Dacă eu aș fi patronul care le plătește salariile, indivizii de genul acesta s-ar trezi imediat aruncați în stradă, căutându-și un loc de muncă unde să nu mai poate face nici un rău.)

Deși ce-aș putea eu scrie mai bun decât ei? Nu prea știu. Sunt vieți care nu se pretează punctului de vedere din care scrie un cronicar sportiv. De ce să nu fie posibilă o abordare din ariergardă, pentru a căuta drama în conceptul de fortificație și a găsi esența supraviețuitorului în Herb – ceva ce câteva sute

de mii de oameni ar fi fericiţi să citească cu un martini sec alături, într-o după-amiază de duminică înainte de cină (toţi avem cititorii şi momentele noastre optime), ceva prin care urzeala vieţii trăite să devină mai deasă. Eu însă trebuie să insist asupra a ceea ce abia acum urmează. Deşi, în final, asta e tot ce vreau: să fac parte pentru scurt timp din viaţa altora la un nivel jos; să vorbesc cu o voce normală, spunând adevărul; să nu mă iau prea în serios; şi apoi să se termine odată. Din moment ce, în fond, una e să scrii cronici sportive, dar cu totul altceva să-ţi trăieşti viaţa.

*

Pe la nouă sunt în picioare, îmbrăcat cu hainele mele de lucru, şi ies în curtea laterală, amuşinând pe lângă straturile de flori, ca un dulău fără treabă. După reflecţiile despre Herb, am adormit din nou şi m-am trezit fericit şi vioi – mintea goală, soarele împestriţând pământul printre frunzele de fag şi, la orizont, nici cel mai mic indiciu de vreme urâtă ca la Detroit. Până la vizita la familia Arcenault, totuşi, mai rămân două ceasuri şi, cum mi se întâmplă câteodată în ultima vreme, nu prea am mare lucru de făcut. Unul dintre aspectele deplorabile ale existenţei de unul singur este că uneori devii excesiv de preocupat de felul în care sunt consumate anumite segmente de timp şi poţi începe să descoperi că viaţa îţi oferă şi plăceri care sunt iremediabil nuanţate de un alean.

Dincolo de gardul viu din arbuşti coniferi, în curtea de alături, Delia Deffeyes, încălţată cu tenişi albi, citeşte ziarul, aşa cum am văzut-o făcând de sute de ori. Ea şi Caspar şi-au jucat partida de tenis matinală, iar acum el s-a dus să tragă un pui de somn. Eu şi soţii Deffeyes aplicăm o tactică potrivit căreia simplul fapt că ne vedem unii pe alţii în curte nu constituie un motiv pentru a purta o conversaţie, aşa că în mod normal ne salutăm politicos fluturând din mână, ne zâmbim dând din cap şi ne vedem de treburile noastre. Deşi pe mine o conversaţie inopinată nu mă deranjează niciodată. Nu sunt genul de om care să ţină morţiş să nu fie deranjat niciodată,

iar dacă am ieşit în curte să împrăştii îngrăşământ la flori sau să-mi inspectez stânjeneii, înseamnă că implicit sunt disponibil pentru o întrevedere. Câteodată, eu şi Delia purtăm discuţii despre principiile fundamentale ale lumii editoriale, apropo de o carte pe care o scrie pentru o societate de istorie, despre tradiţiile europene în arhitectura din New Jersey. Experienţa mea datează de nişte ani buni, dar prefer să îmi prezint cunoştinţele în domeniu pe un ton normal, mizând pe simţul practic: „S-ar cuveni ca orice editor vrednic de profesia lui să aprecieze extraordinara atenţie faţă de detalii pe care dumneata ai disponibilitatea să o cultivi. O asemenea calitate nu se trece cu vederea, e tot ce ştiu". Şi chiar *este* tot ce ştiu, dar Delia pare dispusă să tragă învăţături din orice sfat. Are optzeci şi doi de ani, fiind născută într-o familie de oameni de afaceri americani cu un trecut ilustru, în Maroc, în timpul Protectoratului, şi se poate spune că a văzut toată lumea. Caspar a ieşit la pensie din corpul diplomatic, iar după aceea a venit la seminar pentru a preda etica. Nici lui, nici ei nu le-au mai rămas prea mulţi ani de trăit pe pământ. (Este, de fapt, o revelaţie să locuieşti într-un oraş unde există un seminar, având în vedere că, aidoma lui Caspar, seminariştii nu sunt nicidecum aşa cum s-ar crede. Cei mai mulţi dintre ei nu sunt deloc nişte indivizi pioşi, care să nu ştie decât litera Bibliei, ci tipi sportivi din Ivy League, liberali şi perspicace, în general însuraţi a doua oară cu neveste osoase, cu picioare lungi şi bronzate; pe scurt, oameni care sunt capabili să facă faţă la orice petrecere, bând whisky şi discutând despre casele lor de vacanţă din Telluride, deţinute în regim de coproprietate.)

Delia mă spionează din spatele structurii metalice verticale care este locul de joacă pentru copii, sucind între degete un boboc de trandafir care urmează să înflorească, şi vine, ca din întâmplare, spre gardul viu dintre curţi, scuturând din cap, deşi aparent se preface că citeşte în continuare. Este semnalul ei şi premisa vecinătăţii noastre – toate conversaţiile noastre sunt doar prelungiri ale ultimei discuţii avute, chiar dacă, adesea, au subiecte diferite şi se desfăşoară la intervale de câteva luni.

— Frank, uite, ai văzut asta?! ridică ea prima pagină din *Times*, ca să-mi arate ceva. Clopotele au început să bată la toate

bisericile din oraş. Pe toate străzile, familii întregi se îndreaptă spre şcoala duminicală, îmbrăcaţi toţi în haine sărbătoreşti nou-nouţe, pentru Paşte – maşinile au fost spălate şi lustruite ca să arate ca noi, orice dispute au fost suspendate.

— Ce părere ai despre ce le face guvernul nostru bieţilor oameni din America Centrală?

— N-am urmărit îndeaproape subiectul, Delia, îi zic eu dintre trandafiri. Ce se întâmplă acolo acum? mă interesez eu, zâmbindu-i radios şi venind spre gardul viu dintre noi.

Ochii ei albaştri şi umezi se fac mari şi sfidători. (Părul ei are exact nuanţa de albastru a ochilor.)

— Cum, păi au minat toate porturile din, cum se cheamă – (şi trage cu ochiul repede în ziar) – din Nicaragua. Striveşte ziarul deschis în jos, peste piept, şi mă priveşte clipind des. Delia e mărunţică, oacheşă şi zbârcită ca o iguană, dar are o mulţime de opinii ferme despre afacerile internaţionale şi modul în care ar trebui să fie soluţionate.

— Caspar este extrem de decepţionat din cauza asta. Crede că va fi un nou Vietnam. E în casă acum şi îşi sună cunoştinţele de la Washington, ca să încerce să afle ce se petrece de fapt. Îşi imaginează că ar mai putea avea o oarecare putere de influenţă, deşi eu nu văd cum ar fi posibil.

— Am fost plecat din oraş două zile, Dee.

Stau acolo şi admir cele două păsări flamingo din lut roz, pe care Dee şi Caspar şi le-au cumpărat din Mexic.

— Mda, Frank, eu nu văd de ce trebuie să ne minăm porturile unii altora. Nu crezi? Zău, nu crezi? Clatină din cap, dezamăgită în sinea ei de întregul nostru guvern, ca şi cum ar fi fost unul dintre guvernele ei preferate, dar subit ar fi devenit incomprehensibil. Pe moment totuşi, mintea mea e goală ca o cană; mă fascinează dangătul clopotelor care sună la seminar. „Haide, sufletul meu, e vremea să te trezeşti; acum peste pământ o nouă zi se revarsă." Constat că nu reuşesc să îmi aduc aminte numele sau faţa omului care este preşedinte, dar în schimb îl văd cu ochii minţii, în mod inexplicabil, pe actorul Richard Chamberlain, cu mantie şi o barbă edwardiană frumos tunsă.

— Presupun că depinde de motivul pentru care au făcut-o. Dar nu-mi sună bine nici mie.

Zâmbesc peste gardul viu, care a fost tuns egal în partea de sus. Trebuie să depun eforturi ca să mă comport ca un adevărat adult în preajma Deliei, întrucât, dacă nu am grijă, diferența de vârstă dintre noi – aproximativ patruzeci și cinci de ani – poate avea efectul de a mă face să mă simt ca la zece ani.

— Suntem niște ipocriți, Frank, dacă asta e politica noastră. Nu trebuie să uiți avertismentul lui Disraeli în privința guvernelor conservatoare.

— Nu mi-l aduc aminte, totuși.

— Spunea că sunt toate o formă organizată a ipocriziei, și nu greșea deloc, să știi.

— Mi-amintesc că Thomas Wolfe scria despre necesitatea de a face ca lumea să fie imună la ipocrizie. Dar nu-i același lucru.

— Caspar și cu mine suntem de părere că Statele Unite ar trebui să construiască un zid de-a lungul frontierei cu Mexicul, mare cât Zidul Chinezesc, pe care să îl apere cu oameni înarmați, explicându-le limpede acelor țări că avem și noi problemele noastre pe-aici.

— Bună idee.

— Și-atunci am putea măcar să ne rezolvăm și noi problema noastră cu negrul.

Nu știu exact ce gândesc Delia și Caspar despre Bosobolo, dar n-am de gând să întreb. Deși are principii anticoloniale, Delia vădește niște instincte coloniale destul de puternice.

— Oh, voi scriitorii, Frank. Mereu dispuși să vă dați după cum bate vântul.

— Vântul poate să bată în niște direcții interesante, Dee.

Spun asta în glumă, prefăcându-mă doar că vorbesc serios, având în vedere că Delia știe ce fel de om sunt.

— Am văzut-o pe soția ta la băcănie, dar nu mi s-a părut deloc fericită, Frank. Cu cei doi copilași, drăgălașii de ei.

— Sunt bine cu toții, Dee. Poate ai prins-o tu într-o zi proastă. Golful o cam epuizează, uneori. Și nici nu a reușit deocamdată să se lanseze spectaculos într-o carieră adevărată. Cred că încearcă să recupereze timpul pierdut.

— Și eu la fel, Frank.

Delia mişcă afirmativ din cap, cu faţa ei subţire ca pielea unei mănuşi vechi, apoi pliază ziarul, împăturindu-l frumos, cum ştiu să facă vânzătorii de gazete. Delia şi cu mine manifestăm o anumită compasiune unul faţă de celălalt, pentru problemele personale pe care le are fiecare, lucru de care suntem conştienţi amândoi, iar pentru mine asta e de ajuns. Câteva secunde, îl zăresc pe Frisker, motanul ei siamez, furişându-se în jurul hibiscusului de sub stâlpul de drapel al lui Caspar, holbându-se în sus la cutia cu mâncare pentru păsărele, unde s-a cocoţat un cintezoi. S-a tot întâmplat ca Frisker să umble noaptea pe acoperişul meu şi să mă trezească din somn, ceea ce m-a determinat să mă gândesc să îmi procur o praştie, dar deocamdată m-am abţinut.

— Omul n-a fost făcut să trăiască singur, Frank, spune Delia cu subînţeles, privindu-mă brusc cu atenţie.

— Există şi avantaje, Delia. Eu m-am adaptat binişor acum.

— Cât timp a trecut de când ai citit *Fiesta*, Frank?

— Destul de mult, oricum.

— Ar trebui să recitești cartea, spune Delia. Sunt nişte lecţii importante acolo. Omul ştia el ce ştia. Caspar l-a întâlnit odată la Paris.

— Întotdeauna s-a numărat printre preferaţii mei.

Nu e adevărat, dar ştiu că o minciună e ceea ce se aşteaptă de la mine. Nici nu mă mir că viziunea Deliei despre complexitatea lumii datează cam din 1925. De fapt, e foarte posibil ca vremurile de atunci să fi fost mai bune.

— M-am căsătorit cu Caspar când aveam amândoi vreo şaizeci de ani.

— N-am ştiut.

— Oh, da. Caspar a avut o nevastă grasă şi frumoasă, care a murit. Am cunoscut-o şi eu odată. Bineînţeles, şi bietul bărbatu-meu murise de câţiva ani. Am avut o relaţie extraconjugală cu Caspar, la Fez, în 1942, iar după aceea am păstrat legătura. Când am aflat că Alma, grăsana care era soţia lui, a murit, l-am sunat imediat. Pe-atunci eram cu o nepoată în Maine, dar în două luni m-am măritat cu Caspar şi am locuit împreună exact sub Mount Reconnaissance în Guam, ultimul post pe care l-a

ocupat în diplomaţie. Să ştii că nu m-am aşteptat niciodată la tot ceea ce mi-a oferit viaţa, Frank. Dar nici eu n-am stat cu mâinile în sân.

Surâde feroce, ca şi când ar putea să îmi vadă viitorul şi ar avea certitudinea că nu va fi prea minunat.

— Ce zi frumoasă, nu-i aşa, Dee?

— Ba da. E o vreme minunată. Ca de Paşte, întotdeauna.

— Parcă niciodată n-a fost aşa de splendid, nu?

— Aşa e, Frank, şi eu zic la fel. Treci pe la noi săptămâna asta, să bei un whisky cu Caspar. I-ar plăcea mult să mai discute cu tine, aşa, ca între bărbaţi. E destul de necăjit de toată povestea asta cu minele.

În cei paisprezece ani de când locuiesc aici, am fost în casa soţilor Deffeyes doar de două ori (în ambele dăţi, pentru a le repara ceva), iar Delia nu a făcut nimic rău lansând încă o invitaţie nesinceră. Am ajuns la limita firească a relaţiei noastre de vecini, deşi ea e prea politicoasă pentru a recunoaşte inevitabilitatea acestei situaţii, o trăsătură care îmi place mult la ea. Stând acolo în curte, ridic privirea spre cerul albastru al acestei liniştite dimineţi de Paşte şi, spre uimirea mea, văd un balon imens, purtat de curenţii văzduhului strălucitor, cu funiile de ancorare bălăngănindu-se dedesubt, cu o lună mare şi roşie, zâmbind radios pe aerostatul buhăit. Două scăfârlii minuscule, ca nişte gămălii de ac, privesc în jos din nacelă, arată cu mâinile spre noi, trag de un lanţ care produce un gâfâit îndepărtat.

Oare din ce loc s-au înălţat de pe pământ, mă întreb eu? De pe terenul unei companii internaţionale situate în apropiere? De la conacul unui bogătaş din Delaware? Până la ce distanţă pot vedea oamenii aceia din balon, pe vreme senină? Soarta lor e în siguranţă? Dar ei *se simt* în siguranţă?

Delia, care nu pare să fi observat nimic, aşteaptă răspunsul meu la invitaţie.

— Sigur că da, o să vin, Dee, zâmbesc eu. Spune-i şefului că o să trec pe la voi săptămâna asta. Vreau să-i spun un banc bun.

— În orice zi, în afară de marţi, precizează ea, cu un surâs afectat; asta e complicaţia obişnuită. Îi lipseşte compania bărbaţilor, din păcate.

Delia se retrage acum, cu ziarul ei, spre peluza însorită şi terenul de tenis, iar eu mă întorc la groapa mea de barbecue, la trandafiri, la ziua care a început ţintind în sus sub aproape toate aspectele, o zi pe care o voi pune bucuros în dosarul sărbătorilor de Paşte petrecute intens şi date apoi uitării.

Bang, răsună clopotele din oraş. Bang, bang, bang, bang, bang.

*

Exact înainte de ora zece, îi dau un telefon lui X, ca să le urez copiilor un Paşte fericit. A devenit acum o sărbătoare cu „felicitări", de data asta fiind şi prima oară când nu o petrec cu ei. Dar nu e nimeni acasă pe Cleveland Street. Mesajul înregistrat de X pe robotul telefonic spune că, dacă mă interesează să iau lecţii de golf, trebuie să-mi las numele şi numărul de telefon, pentru a fi sunat. În fundal, o aud pe Clary spunând „Mai târziu, cap sec" şi pufnind în râs. Vocea lui X a căpătat acum un timbru special, un fel de aroganţă tipică persoanelor cu bani şi mereu ocupate, lucru care îmi aminteşte de taică-său. Încep să mă întreb dacă familia mea n-a ieşit cumva să dea o tură prin Bucks County cu vreunul dintre prietenii lui X care lucrează în domeniul produselor software sau al afacerilor imobiliare, genul de individ cu braţe păroase, îmbrăcat probabil într-o scurtă sport de culoare verde şi pregătit să deconteze toate cheltuielile la firmă.

Decid să nu las nici un mesaj (deşi mi-ar plăcea să o fac).

Nu-mi dau seama de ce, dar formez numărul lui Walter Luckett şi las telefonul să sune de multe ori, deşi mi-era clar că nu-mi va răspunde nimeni, iar în timpul ăsta mă holbez afară la strada decorată pentru Paşte. Ia să ne gândim, în locul lui Walter, unde m-aş fi dus eu acum? În vreun bar deocheat din West Village? Să mă plimb cu maşina pe străzile insularului Newfoundland, cuprins de o furie turbată? Să fac câteva aruncări la coş, pe terenul de baschet al liceului, înainte de a vedea *Cămaşa lui Hristos* la Lost Bridge Mall? Nici măcar nu sunt sigur că vreau să aflu. Unii oameni nu sunt făcuţi să aibă

prieteni apropiaţi, iar eu s-ar putea să mă număr printre ei. Posibil ca Walter să intre şi el în această categorie, dar din motive cu totul diferite. De obicei, mă mulţumesc să am doar „cunoştinţe", aceasta fiind într-un fel şi cea mai importantă lecţie pe care am învăţat-o de la prietena mea libaneză, Selma Jassim, la Berkshire College, care avea convingerea că aproape orice fel de confidenţe reciproce nu sunt, în fond, decât nişte tâmpenii.

Am luat atunci hotărârea de a preda un curs la Berkshire College – ştiu asta acum –, pentru a scăpa de durerea regretelor cumplite, adică din acelaşi motiv pentru care am renunţat să mai lucrez la roman, acum câţiva ani, şi am început să scriu cronici sportive; acelaşi motiv pentru care cei mai mulţi dintre noi virăm la dreapta sau la stânga, când ajungem pe la jumătatea drumului, şi acelaşi motiv pentru care unii oameni pierd brusc controlul volanului şi nimeresc direct în şanţ.

Într-o după-amiază, la un an după ce Ralph a murit, eram acasă într-una dintre acele pauze lungi, de câte o săptămână, care intervin când lucrezi la o revistă, între două articole importante, şi când se presupune că te odihneşti şi reiei un simulacru de viaţă regulată. Şedeam în săliţa de mic dejun – era prin mai – şi citeam un teanc de reviste *Life*, când a sunat telefonul. Bărbatul care sunase mi-a spus că se numea Arthur Winston şi că era soţul lui Beth Winston, sora fostului meu agent literar, Sid Fleisher, de la care nu mai primisem nici o veste de când ne transmisese în scris condoleanţele lui. Arthur Winston mi-a spus că era şeful catedrei de engleză de la Berkshire College, în Massachusetts, şi că auzise de mine de la Sid, când fusese acasă la el în Katonah, că Sid îl reprezentase la un moment dat pe un autor care scrisese un volum de povestiri bune, dar care apoi renunţase complet la scris. Şi, tot aşa, din una-n alta, a spus Arthur, ajunsese să citească şi cartea mea, pentru care avea acum toată admiraţia. M-a întrebat dacă mai scrisesem vreo povestire de atunci, iar eu, nu-mi dau seama de ce, i-am dat un răspuns evaziv, din care ar fi putut deduce că da, mai scrisesem şi alte povestiri, şi că, eventual, cu un pic de persuasiune, aş putea fi determinat să mai scriu multe altele (deşi nimic din

toate astea nu era adevărat). Tot atunci mi-a spus că era într-o mare încurcătură. Scriitorul care preda îndeobşte la Berkshire, un bărbat mai în vârstă, de care eu nu auzisem, se ţăcănise brusc la sfârşitul semestrului de primăvară şi începuse să se bată cu diverse persoane – una dintre ele fiind o femeie –, ba chiar ajunsese să poarte un revolver sub haină, aşa că a trebuit internat în spital şi nu mai putea reveni la catedră, în toamnă. Arthur Winston a spus că ştia că şansele erau mici, dar că Sid Fleisher îi spusese despre mine că sunt un tip „destul de interesant", cu o viaţă „destul de neobişnuită", de când am renunţat la scris, şi că el – Arthur – consideră că poate un semestru în învăţământ ar fi exact remediul necesar pentru a-mi redeştepta pasiunea de a scrie, iar dacă eu eram dispus să accept propunerea lui, i-aş face un serviciu imens şi aş avea posibilitatea să aleg ce tematică voiam eu pentru viitorul curs. Şi eu i-am spus doar „Da, e minunat" şi că voi veni acolo în toamnă.

Nu prea-mi dau seama ce-a fost, de fapt, în capul meu. În viaţa mea nu mă mai gândisem să fac o chestie de genul ăsta, aşa că într-un fel părea o mare trăsnaie. Revista, desigur, nu are niciodată nimic împotrivă să acorde concedii pentru ceea ce poate trece drept o experienţă menită să-ţi lărgească orizontul. Dar când i-am spus lui X, a rămas încremenită acolo, în bucătărie, holbându-se afară pe fereastră la terenul de tenis al soţilor Deffeyes, unde Paul şi Clary se uitau cum Caspar juca un meci cu unul dintre prietenii lui octogenari – fiecare bătrân purta un pulover alb impecabil şi lovea în mingi portocalii strălucitoare, care zburau în voleuri înalte – şi a zis: Cu noi cum rămâne? Nu ne putem muta în Massachusetts. Eu nu vreau să stau acolo.

— Nu-i nici o problemă, am zis eu.

Mă şi imaginam îmbrăcat cu o robă purpurie, cu o tocă pleoştită pe cap şi un sceptru în mână, stârnind admiraţia întregii asistenţe la un examen de absolvire, într-un mic campus cu alură gotică.

— O să fac naveta, am continuat eu. Iar voi trei o să veniţi acolo, din două în două weekenduri. O să tragem la hanuri rustice şi o să bem din cidrul casei. Să vezi tu ce minunat va

fi. Simplu, pe cuvânt. Dintr-odată, ardeam de nerăbdare să ajung acolo.

— Ai înnebunit, sau ce te-a apucat?

X s-a întors şi s-a uitat la mine, de parcă ar fi putut vedea efectiv dacă înnebunisem, cum spunea ea. Mi-a zâmbit ciudat, ca şi cum şi-ar fi dat seama că se întâmpla ceva rău, dar nu avea puterea să schimbe nimic. (Asta se petrecea în cea mai urâtă fază a relaţiei mele cu alte femei, iar ea făcuse mari eforturi pentru a-şi păstra calmul.)

— Nu, n-am înnebunit, am zis eu, zâmbind vinovat. Mi-am dorit dintotdeauna să pot face asta. (Ceea ce era o minciună sfruntată.) Prezentul e tot ce contează, în fond, asta e părerea mea. Nu crezi?

M-am apropiat, vrând să o mângâi pe braţ, dar pur şi simplu mi-a întors spatele şi a ieşit afară în curte. Şi atunci a fost ultima oară când am mai discutat despre asta. Eu am început să aranjez cu cei de la facultate să-mi găsească o locuinţă. Am solicitat şi mi s-a şi acordat un concediu de la revistă (o bursă Breadth, cum au numit-o ei). Textele mele au fost expediate prin poştă, pe durata verii, iar eu m-am pregătit pentru curs aşa cum am crezut de cuviinţă. Pe urmă, la întâi septembrie, mi-am încărcat lucrurile în Chevy şi am plecat cu maşina acolo.

*

Ceea ce am descoperit, bineînţeles, când m-am trezit pe picioarele mele acolo, a fost că mă pricepeam să fiu profesor de facultate tot la fel de mult cât se pricepe o raţă să meargă pe bicicletă, sau, altfel spus, am constatat că, în ciuda străda-niilor mele, nu aveam *ce* să îi învăţ pe studenţi.

Rar se întâmplă, dacă ne gândim bine, ca vreun om să aibă ce să-i înveţe pe alţii, ştiut fiind că lumea asta e complicată ca un microcip şi că toţi îi deprindem rostul încetul cu încetul. Ştiam o mulţime de lucruri, cam tot ce aduni într-o viaţă întreagă. Dar totul era doar despre mine, fiind semnificativ numai pentru mine (dragostea este transferabilă; amplasarea nu e, în fond,

mare lucru). Dar nu mă interesa să-mi condensez experienţa personală în intervale de câte cincizeci de minute, folosind cuvintele şi tonul potrivite pentru o persoană de optsprezece ani. E periculos să procedezi aşa, existând totodată riscul de a-i descuraja şi a-i contraria pe studenţi – care nici măcar nu-mi plăceau –, deşi lucrul cel mai grav, poate, este să ajungi să te reduci *pe tine însuţi*, adică sentimentele tale, propriul tău sistem de valori – viaţa ta – la un subiect de curs interesant. Evident, tot acest raţionament este strâns legat de obsesia de a analiza totul, care pusese stăpânire pe mine atunci şi de care mă străduiam din răsputeri să mă eliberez. Când nu analizezi totul în jur, ai şanse să vorbeşti cu vocea ta şi să spui adevărul, aşa cum îl ştii tu, nu aşa cum şi-ar dori alţii să îl audă. Dar când *analizezi totul*, eşti dispus să spui orice – cea mai sinistră minciună sau cea mai caraghioasă tâmpenie care s-a pomenit vreodată –, dacă speri că în felul acesta vei putea face fericit pe cineva. Profesorii, opinez eu, sunt foarte susceptibili de a analiza totul şi pot practica această metodă cu cele mai urâte consecinţe posibile.

Eram capabil să împletesc armonios anecdote din sport, întâmplări din armată, glume din facultate, uneori să exploatez vreun poem uşor de Williams, să spun un banc în latină, să gesticulez spectaculos pentru a-mi dovedi entuziasmul. Dar toate astea erau doar pentru a face să treacă mai repede cele cincizeci de minute. Când se punea problema să predau cursul, însă, literatura mi se părea ceva vast şi nediferenţiat – nicidecum distilabil –, iar eu habar n-aveam de unde să încep. În general, mă postam în dreptul ferestrelor înalte, complet absent, în timp ce unul dintre studenţi vorbea despre vreo povestire interesantă pe care o descoperise pe cont propriu, iar eu meditam la ulmii bătrâni de afară, la iarba verde şi la drumul spre Boston, întrebându-mă cum arătase oare acel loc cu o sută de ani în urmă, înainte să apară noua bibliotecă, centrul studenţesc şi sculptura în formă de biplan, montată pe pajişte pentru a celebra era aviaţiei. Altfel spus, înainte ca totul să fie distrus de modernitatea care o luase razna.

Tipilor din departamentul meu, Dumnezeu mi-e martor, nu aveam ce să le reproşez. În mentalitatea lor, eu eram un „scriitor matur", care încerca să se pună la loc pe picioare după un „început promiţător", urmat de o perioadă nefertilă închinată „altor preocupări", iar ei erau dispuşi să garanteze pentru mine. Ca să nu-i dezamăgesc, am pretins că lucram atunci la un nou volum de povestiri bazate pe experienţa mea de cronicar sportiv, dar în realitate orice idee în această direcţie îmi zbura instantaneu din minte, de îndată ce păşeam în campus. Văzusem un exemplar din cartea mea în pe puţin şase locuinţe diferite, la tot atâtea petreceri diferite (acelaşi exemplar împrumutat de la bibliotecă şi dat din mână în mână, înainte de apariţia mea). Şi deşi nimeni nu a pomenit vreodată de carte, mi se dădea de înţeles că fusese citită cu atenţie şi comentată cu admiraţie de către nişte persoane a căror opinie conta. Într-o seară răcoroasă de octombrie, acasă la un specialist în Dickens, am sustras-o pe neobservate de pe măsuţa de cafea şi am aruncat-o în focul care ardea vioi, uitându-mă apoi cum era mistuită de flăcări (cu aceeaşi satisfacţie pe care o simţise, probabil, şi X când lada ei de zestre s-a ridicat sub formă de fum prin hornul casei), după care am luat parte la cină, am mâncat piept de pui la grătar şi m-am distrat de minune, discutând cu un accent pseudoenglezesc despre politica departamentului şi antisemitismul în opera lui T. S. Eliot. Tot în seara aceea, târziu, am eşuat într-un bar dincolo de graniţa statului New York, împreună cu Selma, care fusese invitată şi ea la petrecere; am conversat cu câţiva adepţi ai dreptului la muncă despre calităţile mişcării muncitoreşti americane şi scurta carieră a lui Emil Mazey, ca după aceea să dorm la un motel.

Colegii mei, trebuie să spun, erau foarte pasionaţi de sport, în special de baseball, fiind capabili să poarte conversaţii, bazate pe informaţii concrete, despre minciunile statisticilor, zonele de marcaj şi cine au fost cei mai mari antrenori ai tuturor timpurilor – discuţii dure, care puteau să se prelungească şi câte o jumătate de seară, uneori. Adesea, ştiau mai multe lucruri decât mine şi aveau chef să discute ore în şir despre ciudăţenii de aplicare a regulamentului, cine şi ce acoperă într-o acţiune

cu doi atacanți și „disputele" de pe terenul de joc. De multe ori, își abandonau accentul englezesc sau citadin, adoptând o intonație specifică sudului, un accent „sportiv", prostindu-se așa ceasuri întregi, ceea ce se întâmpla, de altfel, și la petrecerile noastre din Haddam. Mi s-a întâmplat chiar ca unii să-mi mărturisească nostalgici că și-ar fi dorit să fi făcut și ei ca mine, dar că nu avuseseră intuiția de a descoperi, la tinerețe, unde era „breșa" care îți dă posibilitatea să te gândești să te faci cronicar sportiv. Toți, bineînțeles, intraseră la facultate imediat după liceu, își luaseră rapid toate examenele și, pe cât posibil, obținuseră o slujbă, un loc la catedră și o existență aranjată pentru mai departe. Dacă avuseseră și ei vreo „breșă", nu voiau oricum să recunoască, din moment ce s-ar fi putut să aibă legătură cu vreun eșec personal – o notă proastă, un scor slab sau o recomandare dubioasă din partea vreunui profesor important, în fine, ceva ce e posibil să-i fi băgat în sperieți, așa că preferau să nu-și mai amintească nimic.

În orice caz, erau derutați, simțeam asta, fiindcă mie mi se întâmplase ceva și lor nu, că mă vedeau totuși în mijlocul lor, fără să fiu în fond un tip nerealizat, în timp ce viața lor părea deopotrivă perfectă și perfect obișnuită. Îmi zâmbeau și scuturau din cap, cu brațele încrucișate, dinții încleștați pe pipă, cravata aranjată la gât, și, dintr-un motiv pe care nu-l înțelegeam și pe care nu-l înțeleg nici acum, stăteau să mă asculte! (Cu toate că, unii pe alții, nu ar fi stat să se asculte nici o secundă măcar.) Eram dovada vie a faptului că viața, deși diferită de a lor, tot viață era, și se minunau de lucrul acesta.

Ideea de a scrie cronici sportive li se părea îmbietoare, exact cum mi se pare și mie; și, de asemenea, cumva exotică, dar, din cauza prozaismului ei, uneori se simțeau jenați, se speriau, le venea să râdă, încrucișând brațele, desfăcându-le iar, ca niște zulu.

Toți păreau dornici totuși să mă încurajeze să scriu din nou literatură adevărată. Aveau capacitatea să înțeleagă că un om își putea dori să facă asta, și totuși să dea greș în mod nobil. Respectau profund noblețea micilor eșecuri, din moment ce exact asta bănuiau că era valabil și în cazul lor. Deși, în opinia mea, se gândeau prea puțin la ei înșiși, fără să conștientizeze

că, de fapt, toţi suntem în aceeaşi barcă şi că, din păcate, barca aceasta este imperfectă.

Nu sunt adeptul vechii opinii potrivit căreia profesorii i-ar agrea pe scriitori, fiindcă ne pot vedea cum suferim eşecuri, în stil mai grandios, mai prostesc şi, prin urmare, mai neechivoc decât li s-a întâmplat lor. Dimpotrivă, le place să vadă cum cineva încearcă, renunţă la absolut tot pentru a putea lăsa o urmă permanentă. E posibil şi să îşi dorească să te vadă dând greş, dar în esenţă nu sunt nişte tipi cinici. Şi, cum eu nu încercam să las nici o urmă (pur şi simplu, *în mintea lor* era că eu asta voiam, iar din această cauză aveau şi o oarecare admiraţie pentru mine), probabil că am putut profita din plin de ceea ce oferea acel loc.

Singurele persoane cu care pot afirma cu certitudine că nu m-am înţeles erau „tinerii la început de drum", acei purtători de speranţă chinuiţi, amărâţi, veşnic cu buzele strâns încleştate. Nu mă puteau suferi. Semănam, probabil, prea mult cu ei – neprotejat în lume –, şi totuşi eram altfel, într-un mod care lor li se părea enervant, incriminator şi irelevant. Nimic nu poate stârni mai mult dispreţ decât să vezi pe cineva făcând altceva decât tine, descurcându-se totodată binişor şi fără să se plângă de ceea ce face (deşi în acea perioadă eram cum nu se poate mai plecat de-acasă). Mă priveau cu un dispreţ real şi, de obicei, nici nu vorbeau cu mine, ca şi cum anumite experienţe omeneşti ar fi fost sinonime cu eşecul rizibil, deşi, în acelaşi timp, şi de parcă ar fi dibuit ceva familiar în situaţia mea, care putea figura vag şi în viitorul lor, dacă până la urmă nu le mergea bine. Spânzurătoarea, îmi imaginez, este mai puţin înspăimântătoare în ochii condamnatului decât în ochii celor care nu şi-au primit încă pedeapsa.

Le-am spus fără ranchiună şi fără nici cea mai mică intenţie de a-i nelinişti că, dacă nu obţineau un loc la catedră, puteau oricând să se apuce serios de scris cronici sportive, aşa cum au făcut şi alţii în aceeaşi situaţie. Cu toate astea sfaturile mele nu au fost niciodată pe placul lor. Cred că îi deranja ideea de interşanjabilitate, şi nici unul dintre ei nu a venit să ceară un post, după ce n-au mai avut ce căuta la facultate.

În sfârşit, totuşi, ceea ce n-am putut eu suporta a fost altceva decât s-ar putea crede.

Nu mă deranjau rundele nesfârşite de şedinţe, pe care le suportam cu zâmbetul pe buze şi cu mintea goală. Nu îmi păsa nici cât negru sub unghie de „procesul de învăţământ" – cred că nici măcar nu înţelegeam ce putea însemna în limbajul lor –, din moment ce nu eram sub nici un chip în stare să-i fac pe studenţi să vadă lumea aşa cum o vedeam eu. Am ajuns, în final, să am remuşcări dureroase legate de băieţi, în special de cei fără aptitudini la sport, iar la fete nu mă gândeam decât când încercam să-mi imaginez ce culoare avea lenjeria lor de corp. Dar eram impresionat de profesionalismul colegilor mei: faptul că ştiau unde erau în bibliotecă toate „cărţile lor", cunoşteau pe de rost noile achiziţii, nu erau nevoiţi niciodată să piardă vremea ca să caute un indice la fişier. Mă amuza să mă ciocnesc de ei printre rafturile inferioare, bârfind şi dându-şi coate apropo de intelectul feminin, posturile permanente la catedră, împărtăşindu-şi vreun banc pe care îl auziseră sau comentând cine ştie ce scandal dat în vileag în *Times Literary Supplement* din acea săptămână. Acţiunile şi modul lor de viaţă întruchipau exact modelul pe care l-aş fi adoptat şi eu în locul lor – considerând lumea drept un lucru rizibil irelevant şi trăind o existenţă confortabilă ca într-un club masculin de elită. Nici măcar o dată n-am avut un sentiment de superioritate şi aş fi surprins dacă aş afla că aceeaşi afirmaţie nu era valabilă şi în cazul lor. Nu mă deranjau puloverele tricotate, pantofii de piele, pipele, îmbogăţirea vocabularului, şaradele, interminabila pălăvrăgeală de la petreceri despre „fraţi" şi „La Maz", consilii profesorale, tratamente experimentale pentru autism, discuţii făţişe despre lesbianism şi cine are dreptate în privinţa Insulelor Falkland (mie îmi plăcea Argentina). M-am obişnuit chiar şi cu genul de comunicare iniţiatică şi trufaşă între persoane cu care tocmai cinasem cu o seară înainte, dar care a doua zi dimineaţă mi se adresau cu mesaje scurte şi codificate, conţinând referiri criptoironice la ceea ce discutasem aseară: „... pune *acest* memo în *Cantos*, clar, Frank? Să vedem dacă bătrânul Ezra poate tălmăci asta. Hm!" Trăieşte, dar lasă-i şi pe alţii să trăiască, iată mottoul

meu. Mă descurc perfect cu majoritatea grupurilor de interes, chiar şi cu biroul de ombudsman de la revistă, pentru care fac uneori deplasări prin ţară, pentru a discuta cu diverşi cetăţeni despre filozofia de a-ţi forma singur personalitatea sau pentru a debita bancuri din sport „la pachet".

Dimpotrivă. Aceşti indivizi inocenţi, veşnic tineri, cu mâini moi şi umeri lăsaţi – împreună cu vreo două lesbiene vânoase – îmi conveneau de minune. Oricând li se putea întâmpla să îşi recapete comportamentul adolescentin autentic în prezenţa mea, un lucru pe care nevestele lor îl încurajau. Puteau renunţa la morga lor serioasă, chicotind şi copilărindu-se, dacă beau, ca tot omul, câteva pahare.

Şi, în sinea lor, cred că mă plăceau, fiindcă şi eu îi tratam ca pe nişte indivizi normali, chiar şi pe lesbiene, care apreciau acest lucru. Le-ar fi convenit să rămân mai mult timp acolo, poate pentru totdeauna, fiindcă altminteri nu văd de ce m-ar fi rugat să mai stau, când de fapt îşi dădeau seama perfect că ceva nu era în regulă cu mine, cu viaţa mea, că aveam motivele mele de a fi aşa melancolic, deşi toţi aveau grijă să nu pomenească niciodată nimic despre asta.

Ceea ce am detestat totuşi şi în cele din urmă m-a făcut să o şterg din oraş, seara pe întuneric, la sfârşitul trimestrului, fără să-mi iau la revedere de la nimeni şi fără măcar să predau la catedră calificativele acordate studenţilor mei, a fost faptul că, în afară de Selma, locul mustea de indivizi anti-mister până în măduva oaselor – bărbaţi şi femei deopotrivă –, toţi experţi în arta de a explica, a interpreta şi a diseca, prin aceste mijloace promovând permanenţa. Pe mine, chestia asta mă aducea la disperare, până când am simţit că nu mai suport să le văd mutrele şi rânjetele de profesori optimişti. Profesorii, ţin să vă spun, sunt nişte escroci de cea mai joasă speţă, din moment ce ceea ce vor ei de la viaţă este imposibil – o tinereţe eternă, care să existe în afara constrângerilor timpului. Lucrul acesta îi împinge la înşelăciuni cumplite şi la grave abateri de la adevăr. Iar literatura, fiind trainică, este paşaportul lor.

Totul în locul acesta era făcut să dăinuie – viaţa, în egală măsură cu cărămizile din pereţii bibliotecii şi cărţile de literatură,

în special văzute prin prisma temelor lor inerente: eterne întoarceri, dominaţia omului de către maşină, nesfârşita saga a alegerii unei vieţi mediocre în locul unei morţi picante, şi-aşa mai departe până la stupoarea colcăind de viermi. Misterul real – însăşi raţiunea de a citi (şi cu certitudine de a scrie) orice carte – era pentru ei ceva ce trebuia demontat, distilat şi aruncat în aer, formând mormane de moloz pe care ei să le poată tiraniza prin explicaţii jalnice, dar cumva mai permanente; monumente închinate lor înşişi, cu alte cuvinte. În opinia mea, toţi profesorii ar trebui să fie obligaţi să renunţe la învăţământ la vârsta de treizeci şi doi de ani şi să nu aibă voie să îşi reia acest gen de activitate înainte de şaizeci şi cinci de ani, astfel încât să-şi poată *trăi* viaţa, şi nu să şi-o consume predând de la catedră – să aibă o existenţă plină de ambiguitate, tranzienţă, regrete şi încântare, să li se ceară să nu explice nimic în public, decât abia când sfârşitul e foarte aproape şi când nu mai pot face nimic altceva.

E la fel de valabil pentru toată lumea, a da explicaţii înseamnă a avea parte de necazuri.

Adevărul e, desigur, că ei făceau exact ce făceam şi eu – ţineau regretele la distanţă, ceea ce e o atitudine înţeleaptă, dacă înţelegi cum trebuie situaţia. Dar ei stabiliseră cu toţii că nu voiau să mai regrete niciodată nimic! Şi nici să poarte răspunderea pentru ceva care nu era întru totul permanent şi consolator. O viaţă fără cusur. Ceea ce nu e deloc recomandabil, din moment ce în felul acesta reuşeşti cel mult să încerci să faci astfel încât regretele, pe care nu le poţi evita, să nu-ţi distrugă viaţa, înainte ca şansa de a începe ceva nou să se ivească la orizont.

În consecinţă, când oamenii de acest fel se confruntă subit cu o ambiguitate reală sau cu un regret real, un lucru simplu, cum ar fi bunăoară necesitatea de a-i spune unui coleg mai tânăr şi sensibil, care le e simpatic, probabil, şi cu care au luat masa de nenumărate ori, că trebuie să-şi caute de lucru în altă parte; sau o complicaţie neplăcută, cum ar fi dovada sfâşietoare a unei infidelităţi flagrante survenite chiar în familia lor (facultăţile sunt mizerabile, sub acest aspect) – îi vezi neajutoraţi, stupefiaţi, distruşi, fiindcă nu sunt capabili sau nu încearcă, nu vor să-şi explice cum a fost posibil aşa ceva; sau, mai rău chiar, preferă să nege toată harababura.

Sunt lucruri care nu se pot explica. Constaţi că există şi atât. Iar după un timp dispar, de obicei pentru totdeauna, sau devin interesante sub alt aspect. Consolările literaturii sunt întotdeauna temporare, pe când în viaţă reluările se produc rapid. Este preferabil nici să nu cauţi cu tot dinadinsul să obţii ceva, să renunţi la mania explicaţiilor. Niciodată nu resimt un disconfort psihic mai mare decât atunci când stau mult timp cu persoane care nu ştiu acest lucru şi care nu pot uita, oameni pentru care asemenea noţiuni nu sunt fundamentale în viaţă.

Parţial, drept rezultat, eu şi Selma Jassim am îmbrăţişat cea mai spumoasă formă de impermanenţă – am savurat-o, am înăbuşit regretele şi amintirea tristeţii, odată cu ele. (Musulmanii, ţin să vă spun, sunt oameni care înţeleg impermanenţa. Mai mult chiar decât cronicarii sportivi.)

O persoană flegmatică ar putea spune că tot ceea ce s-a petrecut între mine şi Selma – după cina noastră romantică din sala simandicoasă, cu şemineu, de la Vermont Yankee Inn, chiar în seara când i-am urcat în autobuz pe X şi pe copii – nu a fost decât o mostră a genului de mici intrigi sordide, de care vezi că au parte pompierii detaşaţi pe lângă mici colegii din New England, fiindcă nici nu ai ce face altceva acolo, de la o săptămână insipidă la alta, şi nici măcar nu te afli în vâltoarea vieţii. Şi răspunsul meu este că, atunci când te-a cuprins o reverie disperată, chiar şi cele mai neînsemnate conexiuni omeneşti suportă prezenţa unui martor care uneori poate chiar ameliora o viaţă ajunsă în impas. (Dincolo de asta, niciodată nu poţi pleda cu succes în favoarea propriilor tale pasiuni.)

X venise cu copiii în al doilea weekend de când eram acolo (tocmai mă văzusem cu Mindy Levinson). Mi-a adus două sfeşnice de alamă pentru mica mea locuinţă, a făcut ordine în toată casa, a asistat la unul dintre cursurile mele, a mers cu mine la câteva petreceri la facultate, două seri la rând, lăsând impresia că s-a simţit bine. A dormit până târziu dimineaţa şi, profitând de toamna frumoasă, a făcut o plimbare lungă cu mine, pe lângă Tuwoosic, un prilej pentru noi de a plănui o excursie cu maşina, împreună cu copiii, la primăvară, în Big Bend Country, despre care citise ea undeva. Dar, duminică dimineaţă, în timp ce

conduceam către Bay State Tavern, de unde urmau să ia toţi trei autobuzul spre casă, X s-a uitat la mine şi a zis: „Pe cuvântul meu, Frank, dacă eu înţeleg ce cauţi tu de fapt aici. Mie mi se pare totul o mare tâmpenie, aşa că te rog să-ţi dai demisia şi să vii acum acasă cu noi. Nu-i deloc grozav acasă fără tine, să ştii".

I-am spus, bineînţeles, că nu puteam să plec aşa, pur şi simplu. (Deşi, impresia mea e că, dacă aş fi făcut asta, probabil că aş mai fi fost şi acum însurat cu ea, mai ales că avea perfectă dreptate în privinţa şederii mele acolo; fiindcă, fără îndoială, vreun alt scriitor ratat s-ar fi furişat imediat, ca din senin, şi mi-ar fi luat locul în nici douăzeci şi patru de ore, iar Arthur Winston nu s-ar mai fi gândit niciodată la faţa mea „interesantă".) Simţeam totuşi că prezenţa mea acolo nu era întâmplătoare şi, chiar dacă poate părea ridicol, mă gândeam că trebuia să mă lămuresc ce mă adusese de fapt în acel loc – exact asta fiind ceea ce i-am spus şi lui X. În plus, îmi dădusem cuvântul de onoare. I-am spus, stângaci, că îmi doream să vină la mine în fiecare weekend, ba chiar că putea să-l retragă pe Paul de la şcoală şi să se mute toţi trei acolo, cu mine (ceea ce, inutil să mai spun, era chiar şi mai ridicol).

Când i-am zis toate astea, X şedea în maşină, cu ochii pironiţi pe autobuzul care aştepta în staţie; apoi a oftat şi a spus cu tristeţe: „Ń-am să mai vin niciodată aici, Frank. Atmosfera din campusul ăsta mă face să mă simt bătrână şi complet penibilă. Aşa că va trebui să te descurci singur".

Şi, acestea fiind zise, s-a dat jos din maşină, cu Paul şi Clary, şi a încărcat bagajul în autobuz. Când s-au urcat în autobuz, amândoi copiii au plâns (nu şi X); şi m-au lăsat în parcarea de la Bay State, singur şi bulversat, fluturând din mână în urma lor.

După aceea, pe o perioadă de treisprezece săptămâni până m-am întors acasă, în New Jersey, unde a urmat divorţul, mi-am împărţit sporadic existenţa cu Selma – o arăboaică acerbă, flegmatică, oacheşă şi frumoasă, care avea pe atunci treizeci şi şase de ani (exact vârsta mea), dar părea mai bătrână decât mine. Venise la Berkshire College, în acea toamnă, de la Paris, doar cu scopul de a obţine o viză (zicea ea), astfel încât să-şi poată

găsi apoi un „industriaș" american bogat, cu care să se mărite și să trăiască fericită într-o suburbie cu case de oameni înstăriți. (Știa că o viață ușoară și plăcută putea anihila aproape orice gen de nefericire.)

N-am mai fost deloc acasă până la sfârșitul semestrului, iar X nu m-a sunat și nu mi-a scris deloc. Ideea de amuzament, pentru mine și Selma, era să stăm tolăniți în pat, în mica mea locuință de lângă facultate, sau să ne plimbăm cu automobilul meu Malibu, oriunde puteam ajunge în intervalul de timp în care puteam lipsi din campus, discutând ore în șir despre diverse lucruri care ne preocupau – cred că în viața mea nu am avut parte de conversații mai interesante decât acestea, în primul rând, firește, fiindcă erau un fruct interzis. Ne-am dus cu mașina la Boston, mai sus în Maine, în cealaltă parte, în Westchester, până mai încolo în Vermont, ba chiar înspre vest, tocmai la Binghamton. Am stat la mici moteluri, am mâncat la diverse restaurante, ne-am oprit să bem în baruri cu nume de genul The Mohawk, The Eagle și The Adams – locuri întunecoase și retrase, unde lumea din afară pătrundea arareori, unde nu cunoșteam pe nimeni și nu atrăgeam atenția nimănui: o arăboaică înaltă, cu gâtul lung, îmbrăcată în mătase neagră lucioasă, fumând țigarete franțuzești, și un american comun, cu un pulover simplu, pantaloni lejeri din dril gros și o șapcă muncitorească, cu care începusem să mă fandosesc când am intrat la Berkshire. Eram turiști veniți de niciunde, în drum spre nicăieri.

Aproape că nici nu discutam despre literatură. Ea era o bună specialistă în teoria literară, dar, din câte îmi puteam da seama eu, nutrea un dispreț sumbru și plin de ironie față de tot ce însemna literatură. (Ca o glumă, născocise o schemă pentru a scoate toate pronumele la persoana întâi dintr-un roman al lui F. Scott Fitzegerald și ținuse un seminar despre asta, pe care toți colegii noștri l-au considerat „ingenios"). În schimb, discutam despre tot felul de lucruri mărunte – de ce o pădure de arțari, de pe o anumită costișă de deal, își schimba culoarea frunzișului la anumite date, eșalonat, și ce semnificație putea avea acest aspect în privința unor posibile boli; de ce șoselele din America treceau prin anumite localități, și nu prin altele; cum

era să şofezi la Londra (unde eu nu am fost niciodată şi unde ea făcuse facultatea); despre primul ei soţ, care era britanic; despre singura mea soţie; cariera de actriţă, pe care o abandonase; ce părere aveam eu despre obligativitatea stagiului militar, la diferite momente cruciale din viaţa mea – subiecte prea puţin importante, dar pe care ne plăcea să le abordăm, când se ivea prilejul, mai ales că nu implicau nici un fel de viitor (nu ne amăgeam deloc în această privinţă). Discuţiile de acest fel ne ajutau totuşi să ne petrecem ziua în mod acceptabil, înainte de a trebui să revenim în sala de curs, ceea ce pentru mine ajunsese un calvar. Am aflat o mulţime de lucruri despre ea de-a lungul timpului cât am stat împreună, deşi nu i-am pus niciodată întrebări şi se presupunea că, de fapt, nici nu ştiam nimic. Existau şi alte persoane în viaţa ei, am ştiut asta, destul de multe, bărbaţi şi femei deopotrivă, oameni care trăiau în alte ţări – unii posibil chiar în închisoare –, alţii cu care pierduse legătura, din nişte motive pe care, pur şi simplu, nu era dispusă să le discute. Timp de o săptămână am fost foarte ataşat de ea, în mintea şi în sufletul meu se învălmăşeau tot felul de idei romantice şi rupte de realitate, despre care *eu* nu i-am vorbit niciodată, ca apoi să renunţ complet la ele. De nenumărate ori i-am spus că o iubeam, de obicei pe un ton hazliu şi obraznic, ştiind cumva amândoi că de fapt mă prosteam, din moment ce ea lua în derâdere aproape orice fel de afecţiune constantă şi susţinea că dragostea era un sentiment care nu-i trezea nici un fel de curiozitate.

Avea o singură şi stranie pasiune – altruismul, despre care mi-a ţinut o lungă prelegere în prima dimineaţă după ce am dormit împreună, când se plimba în pielea goală prin locuinţa mea însorită, fumând şi zgâindu-se afară pe fereastră la Tuwoosic, de parcă ar fi fost Irrawaddy. Spunea că altruismul îi scotea din minţi pe arabi, fiindcă era întotdeauna „fals" (un cuvânt care îi plăcea). Se înfuria, când vorbea despre asta, zvârlea din cap, încolo şi încoace, ţipa, râdea, în timp ce eu stăteam, efectiv, în pat, admirând-o. Nu religia, nici economia nu alimentau flăcările urii în lume, considera ea, ci altruismul. Mi-a povestit în dimineaţa aceea, cu o expresie gravă, că până la

vârsta de optsprezece ani scăpase cu viaţă din două lungi perioade de dependenţă de droguri, o implicare „profundă" în acţiuni teroriste, lăsând să se înţeleagă că omorâse şi oameni; fusese răpită, violată, băgată la închisoare, cochetase cu o serie de *isme* sumbre, toate având darul de a-i stimula intelectul şi de a-i forma convingerea neştirbită că, în realitate, motivul pentru care oamenii făceau un lucru sau altul era fiindcă aşa le convenea lor, ceea ce a determinat-o să prefere să stea cât mai retrasă cu putinţă. Spunea că nu-i putea suferi pe membrii creştini ai corpului didactic din facultate (nu şi pe evrei, însă), şi nu din cauza mizeriei existenţei lor sordide, la care făcea aluzii ironice şi zeflemitoare (cauzate însă doar de sărăcia lor), ci deoarece creştinii se credeau altruişti, pretinzând că erau generoşi şi bine intenţionaţi. Singurul remediu pentru altruism, considera ea, era ori să fii foarte sărac, ori nemaipomenit de bogat. Iar ea ştia exact ce variantă îşi dorea.

Nici nu ştiu exact ce părere avea Selma despre mine. Ştiu doar că, în ceea ce mă priveşte, *ea* era într-adevăr o tipă senzaţională, deşi mă întreb dacă nu mă considera cam patetic, în ciuda admiraţiei pe care declara că o avea pentru mine, aşa cum i-ar plăcea oricărui american să insufle celor din jurul lui, atunci când călătoreşte în ţări îndepărtate, unde cultura e mai avansată. Uneori, mă apucau subit stări de agitaţie, când refuzam să mai comunic şi mă înneguram, ca un bolnav mintal, sau, invers, începeam să debitez remarci răutăcioase despre lucruri care mi-erau practic necunoscute – adesea, spre sfârşitul trimestrului, îmi căşuna de obicei pe vreun coleg, care mi se părea mie că mă persiflase, dar împotriva căruia nu aveam, de fapt, nimic şi pe care, de cele mai multe ori, nici măcar nu îl cunoşteam direct. Selma încerca să-mi intre în voie, când eram aşa, şi spunea că nu mai întâlnise în viaţa ei pe cineva ca mine; că eram o persoană realistă, perspicace şi practică, exact cum auzise ea că erau americanii adevăraţi (universitarii mediocri nu intrau în această categorie), dar că totodată aveam o latură de caracter vulnerabilă, profundă şi sinceră, ceea ce făcea din mine un intelectual strălucit şi original. Spunea că adoptasem o hotărâre judicioasă, renunţând să mai scriu literatură şi optând să devin

cronicar sportiv, o profesie despre care ea nu ştia practic nimic, dar în care vedea efectiv o modalitate de a-ţi câştiga existenţa uşor. La fel ca X, considera că prezenţa mea la Berkshire College era complet ridicolă, exact cum era şi prezenţa ei acolo. Deşi, în realitate, se gândea că eram la fel ca ea, amândoi dislocaţi şi distraşi din sistemul nostru de gândire, căutând modalităţi de a ne descurca în continuare. „Ai fi putut la fel de bine să fii musulman", mi-a spus de nenumărate ori, ridicând nasul lung şi ascuţit, cu un aer care, considera ea, merita tot respectul. „Şi tu erai făcută să fii cronicar sportiv", i-am spus eu. (Habar n-aveam ce voiam să zic prin asta, dar am râs amândoi de ne-am prăpădit.)

De la distanţă, s-ar fi putut crede că eu şi Selma trăiam pe cele mai frivole culmi ale cinismului. Deşi ar fi fost complet greşit, întrucât, ca să fii cu adevărat cinic (cum am fost eu când am făcut curte celor optsprezece femei în toate acele centre sportive majore ale acestei naţiuni), trebuie să te amăgeşti singur în privinţa propriilor tale sentimente. Iar noi ştiam exact ce făceam şi pe ce se baza relaţia noastră. Nu dragoste falsă, nici sentimentalisme sau interese prefăcute. Nici un fel de patos. Doar anticipare, ceea ce e un lucru la fel de bun ca oricare altul, incluzând aici şi iubirea. Selma înţelegea perfect că, atunci când obiectul anticipării devine preponderent, necazurile încep să pândească din umbră. Şi, cum ea nu voia nimic de la mine – nu eram industriaş şi aveam probleme cu duiumul; şi, cum nici eu nu voiam nimic de la ea, decât să o am lângă mine în maşină sau în pat, râzând şi colindând meleagurile pitoreşti din New England ca doi mari iubitori de natură, relaţia noastră era înfloritoare. (M-am gândit la asta ulterior, fără să fi discutat niciodată cu ea pe această temă.)

Din micile noastre anticipări, nimeni, desigur, nu ar fi putut împleti o viaţă completă şi de sine stătătoare, care să şi dăinuie. O plimbare seara cu maşina, pentru a lua cina la un local mai îndepărtat, prilej de a străbate păduri şi dealuri unde se simţea parfumul toamnei, ca apoi să ni se facă aproape frig până ajungeam înapoi acasă. Un telefon care ţârâie dintr-odată într-o seară de vară indiană, când insectele bâzâie, şi care te aşteptai să te sune. Un zgomot de maşină în faţa casei şi o portieră care

se trânteşte. Un sunet care devine o respiraţie adâncă şi familiară. Zgomotul fumului de ţigară suflat în receptor, zornăitul cuburilor de gheaţă în mijlocul unei tăceri mângâietoare. Susurul râului Tuwoosic pe care îl auzi prin somn, sentimentul plăcut, conturat încet, că poate nu e totul pierdut – urmat de bine-cunoscuta senzaţie de împlinire şi suspinele intimităţii împărtăşite. Selma ceda în faţa prozaismului în viaţă, dar în rest aproape nimic altceva nu o impresiona, iar din acest motiv misterul emana din ea ca o alarmă de incendiu. Iar fără complicaţii viaţa nu e mare lucru.

Aş putea spune că nimic din ceea ce se întâmpla între noi, nimic din ceea ce spunea oricare dintre noi nu ne marca viaţa pentru mai mult decât o clipă. Detaliile rămâneau banale, cum şi erau. Pentru amândoi, relaţia noastră era doar o variantă de viaţă efemer desăvârşită (deşi într-un fel mie lucrul acesta mi-a demonstrat ceva) şi cu asta se încheia.

În orice caz, ce îmi mai rămânea să aştept cu nerăbdare? Să îmi ţin cursul pe durata acelui semestru? Să mă amuz cu colegii mei, care zâmbeau mereu şi căutau explicaţii la orice? O existenţă tot mai ştearsă acasă, alături de X? Treptata fărâmiţare-amorţire dinainte de a ajunge la finiş? Nu ştiu. N-am ştiut nici atunci. Am descoperit, pur şi simplu, că nu poţi cunoaşte viaţa altei persoane şi că, în fond, nici nu merită să încerci. Şi, când totul s-a terminat (ne-am dus să bem ceva la Bay State şi ne-am luat la revedere, ca şi când tocmai ne întâlnisem), am părăsit campusul după lăsarea întunericului şi am pornit înapoi spre New Jersey, fără măcar să las la catedră calificativele acordate studenţilor (le-am expediat prin poştă), nerăbdător, dar temător ca un pelerin, însă fără nici o fărâmă de regret sau remuşcare. Toate şansele au fost anulate din start, aşa că nimeni nu a avut inima zdrobită, nici păreri de rău, nimeni nu s-a simţit nici măcar ofensat. Şi aşa ceva nu se întâmplă prea des într-o lume complexă, ceea ce merită ţinut minte, oricum.

În ziua când m-am decis brusc să plec de-acolo, şedeam în biroul meu, sus, în Biblioteca Old Mather, uitându-mă pe fereastră şi visând cu ochii deschişi, deşi ar fi trebuit să citesc nişte lucrări de examen şi să mă gândesc la nişte calificative,

când am auzit un ciocănit la uşă. (Cerusem să mi se dea un birou care să fie cât mai izolat cu putinţă, astfel încât, pretinsesem eu, să pot lucra la cartea mea, dar în realitate nu voiam ca studenţii să fi fost tentaţi să treacă mereu pe la mine, riscând să mă deranjeze tocmai când eram cu Selma.)

La uşă era soţia unui tânăr profesor asociat, un tip pe care abia dacă apucasem să-l cunosc şi care presupuneam că nu mă putea suferi, după atitudinea arogantă pe care o afişa. Cu nevasta lui însă, pe care o chema Melody, avusesem o conversaţie lungă şi amicală, la un cocteil de început de an, organizat de Arthur Winston (la care participase şi X); vorbisem despre *Pasărea de foc*, un balet pe care eu nu îl văzusem niciodată pus în scenă şi despre care nu ştiam nimic. După aceea, s-a comportat tot timpul ca şi cum aş fi fost un personaj interesant, proaspăt intrat în cercul lor, zâmbindu-mi drăguţ de fiecare dată când mă vedea. Era o femeie micuţă, cu păr cenuşiu, ochi căprui lăcrimoşi şi, mi se părea mie, o gură seducătoare, care probabil soţului ei nu-i plăcea, dar care pe mine mă fascina.

Acum, în faţa uşii mele, părea emoţionată şi cumva jenată, dornică să intre în cameră şi să rămână închisă cu mine acolo. Fiind în decembrie, se înfofolise bine din cauza ninsorii şi a gerului; purta, ţin minte, o căciulă peruană, cu clapete pentru urechi, ascuţite la vârf, şi un fel de cizme ca nişte jambiere de lână.

Când am închis uşa, s-a aşezat pe scaunul pe care stau studenţii când vin aici, şi-a scos imediat o ţigară şi a început să fumeze. M-am aşezat şi eu şi i-am zâmbit, cu spatele spre fereastră.

— Frank, a rostit ea brusc, ca şi cum cuvintele s-ar fi ciocnit prin capul ei şi ar fi nimerit afară cu totul întâmplător. Ştiu că noi doi nu ne cunoaştem prea bine. Dar, după minunata conversaţie pe care am avut-o cu tine, când am fost la Arthur, mi-am dorit mereu să te revăd. Pentru mine, a contat enorm discuţia noastră. Sper că ştii şi tu asta.

— Şi mie mi-a făcut plăcere, Melody. (Deşi nu-mi mai aminteam mare lucru, decât că Melody visase la un moment dat să se facă dansatoare, dar că tatăl ei se opusese cu fermitate, iar multe lucruri pe care le-a făcut după aceea în viaţă au fost ca o reacţie de sfidare la adresa lui taică-său şi a tuturor bărbaţilor.

Ţin minte că m-am întrebat dacă nu cumva vedea în mine altceva decât un simplu bărbat.)

— Mă pregătesc să înfiinţez o companie de dans, chiar aici în oraş, a spus Melody. Am primit şi sprijin local. Cred că vor face parte din ea şi unii studenţi de la Berkshire, aşa că e posibil ca şcoala să se implice şi ea. Iau lecţii din nou, la Boston, unde mă duc cu maşina de două ori pe săptămână. Seth are grijă de copii. E destulă tevatură, desigur, dar situaţia s-a schimbat enorm. Toată afacerea va fi pusă pe picioare abia la toamnă, cel devreme, însă să ştii că ideea mi-a venit în seara când am discutat cu tine despre *Pasărea de foc*, a spus ea, zâmbindu-mi foarte mândră.

— Extraordinar, mă bucur enorm, Melody, am zis eu. Am o mare admiraţie pentru tine. Ştiu că Seth e mândru de tine. Mi-a spus-o chiar el. (O minciună sfruntată.)

— Frank, viaţa mea s-a schimbat de fapt. În ceea ce priveşte relaţia cu Seth, mai ales. Nu l-am părăsit. Şi nici n-am de gând s-o fac – cel puţin nu deocamdată. Dar mi-am revendicat libertatea. Libertatea de a face tot ce vreau şi cu cine vreau eu.

— Bravo, am zis eu.

Dar nu eram prea convins că procedase bine. M-am rotit cu scaunul şi m-am uitat afară pe fereastră, la curtea acoperită de zăpadă, de dedesubt, unde nişte studenţi tâmpiţi construiau acum o cazemată de zăpadă, apoi m-am uitat la ceasul de pe perete, ca şi cum aş fi avut o întâlnire. Nu aveam.

— Frank. Nici nu ştiu cum să-ţi spun asta, dar trebuie să-ţi spun, fiindcă aşa stau lucrurile. Vreau să am o aventură cu un bărbat. Şi aş vrea să te rog să fii tu bărbatul acela.

Zâmbetul crispat pe care l-a afişat nu o avantaja deloc, iar buzele ei nu mai păreau deloc senzuale.

— Ştiu că eşti combinat cu Selma. Dar poţi să ai o relaţie sexuală şi cu mine, nu-i aşa? S-a descheiat la palton, lăsându-l să alunece în spate; pe dedesubt purta un maiou mulat, care pe o latură era roşu, iar pe cealaltă alb, culorile emblematice pentru Berkshire College. Pot fi atrăgătoare, a spus ea, trăgând în jos maioul, pe un umăr, şi dezgolind acolo, în biroul meu, un sân frumos, după care a început să tragă în jos şi de celălalt umăr, cel purpuriu.

— Stai un pic, Melody, i-am spus eu. Ce faci tu e foarte neobişnuit.

— Tot ce-am făcut a fost obişnuit, Frank. Am de gând să mă regulez mult acum. De ce n-aş face-o, nu-i aşa?!

— E o idee bună, da, am zis eu. Dar am să te rog să mă aştepţi aici un pic. Am ceva de făcut. Pune-ţi paltonul pe tine.

I l-am ridicat de pe jos, unde îl lăsase să cadă, şi i l-am pus peste umeri, aşa cum şedea acolo pe scaunul din biroul meu, cu sânii ei frumoşi dezgoliţi, cu buzele ei seducătoare cum vor fi probabil mereu şi cu maioul alb cu roşu împins în jos, spre talie. Şi am ieşit afară, pe hol, am închis uşa în urma mea, am coborât scara, mi-am luat haina din cuier şi am păşit în curtea interioară, îndreptându-mă spre maşină. Studenţii făceau ultimele finisaje la cazemata lor de zăpadă şi începeau deja să se bată cu bulgări şi să chiuie. Erau în vacanţă. Sesiunea de examene era încă departe, aşa că nu aveau motive să fie îngrijoraţi. E cea mai bună perioadă pentru a sta într-un campus studenţesc şi pentru a pleca, dacă vrei.

Când am ajuns pe la jumătatea curţii, cine altul putea să-mi iasă în cale, decât Seth Fairbanks, soţul lui Melody, care îşi târa picioarele prin zăpadă, spre sala de sport, cărând o geantă plină cu cărţi şi o rachetă de squash. Era un bărbat zvelt, musculos, cu o mustăcioară neagră; făcuse universitatea la New York şi predase la curs secolul al XVIII-lea, dar ţinuse şi câteva prelegeri despre romanul modern. Discutasem amândoi la un moment dat despre scriitorii mei preferaţi, dovedindu-se că detesta tot ceea ce-mi plăcuse mie vreodată şi avea argumente inflexibile de a lua în derâdere cărţile pe care eu le apreciam.

— Hei, încotro, profesore Bascombe, a zis Seth Fairbanks, cu un surâs zeflemitor. Te duceai la bibliotecă?

Întrebarea se voia un fel de aluzie glumeaţă, pe care eu nu am înţeles-o. I-am rânjit însă cu toată gura, gândindu-mă la nevastă-sa care dârdâia goală până la brâu în biroul meu, exact în spatele unei ferestre care se vedea din locul unde vorbeam noi acum (dacă doamna mai era încă acolo). Era ora cinci după-amiaza şi aproape se întunecase afară, aşa că oricum probabil nici nu ne-ar fi putut vedea.

— Nu, mă duceam acasă să corectez niște lucrări, Seth, i-am spus eu, pe un ton jovial. I-am pus să scrie despre Robbe-Grillet. (Altă minciună. Studenții își aleseseră singuri tematica, sugerând chiar și calificativele pe care se așteptau să le obțină.) Bun băiat, dragul de el.

— Mi-ar plăcea să văd cum ai formulat întrebările. Lasă-mi-le și mie în cutie, mâine dimineață. Poate mai învăț și eu ceva. Eu le-am predat *Voyeurul*, a zis Seth, abia abținându-se să nu pufnească în râs.

— Bravo ție, am zis eu.

Vedeam deja mașina, tapetată cu zăpadă, în timp ce coboram acum spre parcare. Pe cealaltă parte a drumului, luminile clădirii cafenii, în care se aflau sălile de sport, străluceau galbene în amurg. Se lăsa gerul, iar iarna se anunța lungă și grea.

— Mă pregătesc să predau un curs despre supranatural, Frank, doar în minisemestrul de iarnă, a spus Seth, iar răsuflarea lui se vedea ca un abur în frigul de-afară. Există o sumedenie de cărți cu elemente stranii și neobișnuite, care sunt de calitate, literatură adevărată. Am o mică teorie despre asta. Cărțile de genul acesta merită să fie citite, cu siguranță.

— Interesant, mi-ar plăcea să aud mai mult despre asta.

— O să-ți las un rezumat în cutia poștală. Am putea lua prânzul împreună săptămâna viitoare.

— Grozavă idee, Seth.

— Viața de-aici îți oferă de toate, Frank. Cred că n-ar strica dacă ai mai rămâne un semestru. Cronicile tale sportive mai pot aștepta, să știi. E posibil să constați că îți place aici și să vrei să mai stai, a zâmbit Seth.

Știam că nu era sincer, dar nu mă deranja să fiu amabil cu el.

— Merită să mă mai gândesc, într-adevăr, Seth, ai dreptate.

— Bine.

Seth a ridicat racheta, în semn de la revedere, când am ajuns lângă mașina mea, după care a pornit înspre sala de gimnastică, coborând panta în continuare. Eu am privit în sus, la fereastra biroului meu, unde fusese nevasta lui Seth, care probabil plecase de-acum acasă. Și asta mi s-a părut cea mai bună idee. Așa că m-am suit în mașină, am pornit motorul și m-am dus direct acasă și eu.

*

La zece şi jumătate sunt îmbăiat, bărbierit şi îmbrăcat cu costumul meu bun, din crep, pe care îl am de când eram în facultate. Pregătindu-mă să ies prin spate, îl văd pe Bosobolo intrând pe uşa din faţă. L-a lăsat pe Frisker să se furişeze înăuntru, aşa că acum străbate holul cu paşi iuţi, trecând pe lângă mine, până în bucătărie.

Mă opresc în pragul uşii şi, timp de o clipă, îl măsor din cap până în picioare, analizându-l cu un aer amuzat. E un bărbat care merită toată admiraţia, genul de african osos, cu o figură austeră şi, probabil, cu un penis lung, cum au toţi băştinaşii proveniţi de-acolo. Credem amândoi că avem acelaşi simţ al umorului, excentric şi discret, care nouă ni s-a părut unic întotdeauna, iar din acest motiv suntem vicleni şi respectuoşi unul faţă de celălalt. Îi convine că eu locuiesc singur, fără să par că-mi plâng de milă, şi că, uneori, Vicki rămâne la mine peste noapte. Eu îl respect fiindcă studiază opera lui Hobbes, ca un antidot la spiritualizarea excesivă de la Institutul teologic.

Poartă o pereche de pantaloni negri, ca un misionar, o cămaşă cu mâneci scurte, iar în picioare are sandale, dar la gât şi-a pus o cravată portocalie oribilă şi ţipătoare, pe care şi-a cumpărat-o pe 42nd Street, în ziua când a sosit din Gabon, şi chestia asta îl face să arate ca un bătrân cântăreţ de blues. De două ori, în ultima vreme, când eram în maşină, l-am văzut braţ la braţ cu o fată albă şi bondoacă, de la seminar, care are pe jumătate vârsta lui, plimbându-se amândoi prin locuri mai ferite. În mod evident, o idilă focoasă se coace sus în mica ei mansardă sau, posibil, chiar aici, la etaj.

Ce spectacol exotic trebuie că e! Un bătrân sălbatic, suficient de bătrân încât să-i poată fi şi tată, trăgându-i-o cu patos, ca un student zburdalnic.

Văzându-mă, Bosobolo se opreşte sub lampa de cristal, care atârnă din tavan, moştenită de X de la mătuşa ei, şi se zgâieşte la mine, în lungul holului, de parcă aş fi plasat la mare distanţă. I-ar plăcea, ştiu deja, să se ducă sus şi să pună banda cu Brother Jimmy Waldrup din Carolina de Nord, pe care el îl admiră profund, deşi se plânge că nu înţelege cum Brother Jimmy

poate să aibă în cap atâtea lucruri simultan şi să plângă atât de uşor. Am văzut în camera lui pagini cu notiţe şi observaţii. Educaţia lui în această privinţă este completă.

— Cum a fost la şcoala duminicală ? spun eu, neputând să-mi înăbuş un rânjet sec.

Totul între noi capătă un aer de infinită ironie.

— Ah, foarte bine, spune el, rezervat, dar destul de grav şi cumva aferat. Ţi-ar fi plăcut şi *ţie*. M-am întâlnit cu Grupul metodiştilor profesionişti. Le-am explicat originea mitului învierii, precizează el, cu un zâmbet superior. Omul de Neanderthal credea că ursul cavernelor a murit, dar pe urmă a descoperit că nu era aşa.

Pot, desigur, să ghicesc exact ce părere au avut profesioniştii aceia – agenţi de asigurări şi angajaţi importanţi ai unor sucursale de bănci – despre această informaţie. Precis comentează despre asta chiar acum, la Howard Johnson's.

— Mie mi se pare mult prea antropomorfic, Gus.

Gus, aşa îi spun profesorii de la Institut, fiindcă nu pot pronunţa prenumele lui adevărat, care este plin de consoane combative, deşi se pare că lui îi place să fie strigat „Gus".

— Scopul nostru este reconcilierea, zice el şi face un pas înapoi. Divinitatea intră pe unde poate. Cu alte cuvinte.

Ochii lui negri privesc fulgerător în sus, spre scări, şi înapoi. Mi-ar plăcea să îl tachinez şi să îl descos un pic despre mica lui aventură seminaristă, dar ştiu că s-ar indigna. E căsătorit, are nenumăraţi copii, aşa că nu prea-i arde de glumit pe tema noului lui aranjament. Iar eu n-am stofă de Fincher Barksdale, e clar.

Scutur din cap, chipurile serios.

— Părerea mea e că toată chestia asta nu are nici o noimă. Scuze. Discutăm fiecare dintr-un capăt al holului, o distanţă de la care nimeni nu poate fi prea serios.

— Einstein a crezut într-un Dumnezeu, zice el repede. Există o logică limpede, te asigur. Ar trebui să vii la discuţii.

Ţine în mână Biblia lui mare şi neagră, deşi degetele osoase întinse peste copertă ascund complet titlul.

— Mă tem că ar putea seca tot misterul.

— Nu ascultăm Bach acolo, zice el. E vorba despre credinţa noastră. Nu ai avea nimic de pierdut.

Îmi zâmbeşte, mândru de referirea la Bach, pe care ştie că îl admir şi despre care ştim amândoi că este epuizabil.

— Ai şi sceptici acolo, în grupul metodiştilor?

— Foarte mulţi. Eu nu ofer decât ceea ce a fost disponibil dintotdeauna. Într-o bună zi, vor muri toţi şi vor descoperi singuri totul.

— Sună groaznic de strict.

Un licăr de veselie şi fermitate se zăreşte în ochii lui Bosobolo.

— Când voi ajunge înapoi acasă, voi fi mai milos.

Arcuieşte sprâncenele şi se trage spre scară. Nu a pomenit nimic despre vizita lui Walter de azi-noapte. S-ar amuza, sunt sigur, dacă ar auzi că Walter l-a confundat cu majordomul. În aerul curat din această dimineaţă, aici în casă, simt mirosul lui de transpiraţie, care îmi intră adânc în nări şi emite o ameninţare vagă, dar înţepătoare: nu-i bine să-l subestimezi pe omul acesta. Religia nu e ca sportul pentru el.

— Cum rămâne cu Hobbes? întreb eu, nevrând totuşi să-l mai reţin. Discutaţi despre el?

— A fost creştin şi el. L-a interesat temporalitatea.

Cu alte cuvinte, îmi dă de înţeles că da, îi trage clopotele puicuţei bondoace de la seminar, şi nu, nu va tăgădui asta, dar că ar fi mai bine să-mi văd de treaba mea.

— Cred că ar trebui să treci pe-acolo.

— Am prea multe treburi lumeşti.

— Mda, păi, atunci, astăzi e ziua potrivită, zice el.

Flutură din mâna pe care o avea liberă şi urcă scara câte două trepte deodată.

— Dumnezeu îţi zâmbeşte astăzi, strigă el, din obscuritatea etajului de sus.

— Bine, zic eu. Îi zâmbesc şi eu lui.

Intru întâi înapoi în bucătărie, ca să-l caut pe Frisker, după care mă pun în mişcare.

*

Traversând oraşul, trec cu maşina pe Seminary Street, care se înfundă la intrarea în Institut şi la mica biserică prezbiteriană, cu turla ei albă ţintind spre nori. Piaţa este goală, fiindcă toată

lumea e în biserică (şi se văd o mulţime de maşini parcate). Un bărbat cu o jachetă portocalie, aşezat într-un scaun cu rotile, se zgâieşte în cofetăria închisă, iar unicul nostru poliţai negru stă postat pe trotuar, copleşit de greutatea echipamentului de poliţie. Minibuzul pentru De Tocqueville înaintează huruind în faţa mea şi dispare pe Wallace Road. În lumina apoasă a soarelui în ambele semafoare clipesc luminile verzi. Este momentul ideal pentru a da o spargere.

Virez spre sud, către Barnegat Pines, dar la prima intersecţie fac o întoarcere completă în stradă – „iau stânga tare", cum obişnuia Ralph să spună – şi opresc pe spaţiul rezervat handicapaţilor, de lângă biserica prezbiteriană.

Las motorul să meargă şi mă strecor înăuntru pe o uşă laterală, rămânând în spate. Uşieri roiesc printre oameni, ţinând în mână teancuri de pliante galbene, cu margini zimţate, tipărite special pentru serviciul divin de Paşte. Sunt oameni de afaceri locali, în costume maro şi cu ace la cravată, gata să mormăie un „mă-bucur-că-aţi-venit", de parcă te-ar cunoaşte de-o viaţă şi ţi-ar fi rezervat un loc în strană. Nu se stă jos cât durează rugăciunile, doxologiile şi sfânta împărtăşanie. Te strecori înăuntru la imnuri, anunţuri şi, fireşte, la chetă.

Acesta e locul meu preferat în biserică, în dreptul ultimei uşi din spate. E locul unde am stat cu mama, de câteva ori, când am mers la biserica din Biloxi. Nu sunt în stare să stau liniştit în strană şi întotdeauna simt nevoia să plec mai repede, ceea ce ar însemna să îi deranjez pe ceilalţi şi să mă simt jenat.

Tipul care mă salută poartă un ecuson pe care scrie „Al." Cineva a mai scris „Marele" înaintea numelui, cu un marker roşu. L-am mai văzut la magazinul de articole de fierărie şi la Coffee Spot. E într-adevăr un tip „mare", la vreo cincizeci şi ceva de ani, care poartă haine mari, miroase a Aqua Velva şi a ţigări. Când mă postez înăuntru lângă uşa lui, care e deschisă, lăsând să se vadă şiruri de credincioşi rugându-se, se apropie de mine, îmi pune o mână uriaşă pe umăr şi îmi şopteşte:

— Îţi facem loc imediat, undeva în faţă, aşteaptă doar un pic.

Mirosul de Aqua Velva mă învăluie. Marele Al are palma mare cât o scăriţă de şa; îmi strecoară un pliant şi îl aud hârâind

din plămânii îmbâcsiţi. Ceilalţi uşieri se roagă toţi, holbându-se crâncen la bombeul pantofilor şi la covorul roşu aprins, hotărâţi să-şi ţină ochii larg deschişi.

— Prefer să stau în picioare. Oricum, nu rămân decât un minut, şoptesc eu.

Suntem vechi prieteni, la urma urmei, amândoi prezbiterieni de-o viaţă.

— Sigur, Jim, s-a făcut. Stai aici, e bine.

Marele Al încuviinţează din cap, asigurându-mă că totul e în regulă, după care se duce înapoi lângă ceilalţi uşieri şi înclină capul, luându-şi o poză teatrală. (Nici nu mă mir că m-a confundat cu altcineva, din moment ce identitatea mea contează atât de puţin aici.)

Sanctuarul e scăldat în lumina permanentă întâlnită în orice biserică şi ticsit de capete şi pălării ornate cu flori, înclinate cu pioşenie, în rugăciune.

Pastorul, care parcă ar fi la un kilometru distanţă, este un tip guraliv, robust, grav şi pieptos, cu o barbă stufoasă şi un plastron episcopal – fără nici o îndoială, un profesor de la seminar. Cu un glas sonor de actor, se lasă copleşit de străvechea nedumerire, ridicând braţele ca nişte aripi negre de liliac deasupra altarului acoperit cu crini.

— Şi noi primim, oh, Doamne, această zi ca pe un măreţ dar. Făgăduiala că viaţa începe din nou. Iată-ne aici pe acest pământ... cu rosturile noastre de zi cu zi... Şi aşa mai departe, în mod previzibil. Ascult făcând ochii mari, ca şi cum aş auzi un nou mare secret revelat acum, un mesaj promis, pe care am menirea de a-l transmite unui oraş îndepărtat. Şi simt... ce, de fapt?

O bună întrebare de ecumenist, pentru un tip cu picioarele pe pământ, ca mine. Deşi răspunsul e banal şi simplu, fiindcă altminteri nici n-aş fi acum aici.

Simt exact ce am vrut să simt şi am ştiut că voi simţi când am luat stânga tare şi m-am întors glonţ în parcarea de aici – o înflăcărare hieratică şi suavă, o înălţare liberă deasupra moralului abătut, furnicături fierbinţi, leşinătoare, până în vârful degetelor de la picioare, ceva asemănător, presupun, cu emoţia

marinarilor, când preşedintele le vizitează vasul. Dintr-odată, sunt în elementul meu, fără teamă sau anxietate, fără nici măcar vreo reverenţă împovărătoare. Nu există pericolul de a mi-o lua altcineva înainte în materie de religie aici – nu e locul unde să se întâmple aşa ceva –, aşa că mă simt formidabil de încântat, atât de mine însumi, cât şi de semenii mei. Mă copleşeşte o superbă imanenţă, totul se retrage în faţa promisiunii unor lucruri pe care ochiul nu le poate vedea, deşi nu e, firește, decât o iluzie, care nu va dura decât până voi ajunge înapoi la maşină. Dar mai bine asta, decât nimic. Sau decât ceva mai rău. Tristeţea absurdă. Sau regretele. Sau să te simţi debusolat de certitudinea spinoasă că eşti singur.

Apoi, pe neaşteptate: „Sufletul meu înalţă-l şi aripile tale desfă-le, o soartă mai bună te aşteaptă; ridică-te din vremelnicie spre ceruri, locul ce ţi-a fost hărăzit..." Vocea mea ţâşneşte puternică şi neechivocă, odată cu glasul de bariton al Marelui Al, în spatele meu, în corul enoriaşilor spăşiţi şi încrezători. (Niciodată nu sunt în stare să mă gândesc la semnificaţia propriu-zisă a cuvintelor sau la substratul lor implicit.) Orga face să zbârnâie ferestrele, ridică acoperişul, gâdilă coastele, ne umple de emoţie stomacul – nouă, tuturor – lui Jim, uşierilor, predicatorului.

Şi apoi plec.

Un semn vioi către Marele Al, care mă înţelege, a înţeles totul perfect şi îşi împreunează palmele mari în faţă, simulând o strângere de mână masonică. A venit momentul pentru „Goana spre mormânt", iar eu nu am nevoie de mesaje, fiindcă am asimilat tot ce am vrut şi tot ce pot prelucra, m-am „mântuit" în singurul mod posibil pentru mine (*pro tempore*) şi sunt gata să pornesc mai departe spre sumbra temporalitate, fluturându-mi toate flamurile.

10

Sub parasolar am o hartă *Johnny Horizon*[1] – „Hai-să-facem-curat-în-America", tipărită pentru Bicentenar, iar pe bord mi-am lipit o pagină, pe care Vicki mi-a scris cum „se ajunge uşor" la Barnegat Pines. Pe 206-A până la 530-E, de-acolo la 70-S şi (cotind spre nord pe o mică porţiune) la o şosea regională nenumerotată, cunoscută doar sub porecla de „Drumul cu ghinion", care se presupune că te duce iute ca gândul acolo unde vrei să ajungi.

Îndrumările ei mă conduc pe lângă cele mai banale, dar totodată şi cele mai încântătoare privelişti din New Jersey, prin locurile acelea care îţi amintesc de alte meleaguri unde ai mai fost în viaţa ta, dar care în New Jersey sunt grupate ca piesele dintr-un puzzle. E momentul ideal pentru a decapota automobilul şi a şofa în bătaia vântului.

Multe dintre locurile pe unde trec arată exact ca oricare altă zonă *din acest stat*, mai ales că, din cauza curbelor strânse îţi vine destul de greu să păstrezi reperele punctelor cardinale. Deşi tu şofezi spre sud şi est, ai senzaţia că te îndrepţi spre sud şi vest, impresia fiind că te-ai rătăcit, iar uneori ţi se pare că nu mergi nicăieri. Pretutindeni se văd unităţi industriale nepoluante. Fabrici de supape. O uzină Congoleum. Baze auto U-Haul. O groapă de nisip şi pietriş în apropierea unei fabrici de sticlă. O canisă de Airedale. Căminul quakerilor pentru

1 *Johnny Horizon* a fost o mascotă utilizată de Biroul administraţiei teritoriale al SUA, în anii 1970 (dar la care s-a renunţat în prezent), cu precădere pentru campania antigunoaie, în anii dinaintea sărbătoririi Bicentenarului Statelor Unite ale Americii.

Prietenii-cu-probleme. Un mall cu specific nautic. Câteva indicatoare care spun AICI! Subit, cerul devine imens şi pal, de parcă ai fi în Florida, dar peste încă vreun kilometru şi jumătate e ca în delta fluviului Mississippi – civilizaţie omenească aşternută turtit sub linii de înaltă tensiune, pământul parcelat în mari zone vegetale, unde negrii pescuiesc de pe podeţe joase şi Muntele Holly se profilează ca o cocoaşă departe, în zare, exact înainte de Delaware. Iar şi mai încolo se află Maine.

Mă opresc în localitatea Pemberton, lângă Fort Dix, şi mai sun o dată la X, ca să îi transmit urările mele de Paşte. Robotul telefonic mi se adresează cu aceeaşi voce arogantă şi oficială, dar de data asta las un număr – de la familia Arcenault –, unde îi comunic lui X că mă poate suna. De asemenea, sun şi la Walter. M-am tot gândit la el astăzi, dar nici acolo nu răspunde nimeni.

În Bamber – un orăşel care nu înseamnă mai mult decât un oficiu poştal şi un mic lac dincolo de Route 530 – mă opresc să beau ceva într-un local confortabil, construit din lemn de brad aparent, cu lămpi joase, care dau o lumină galbenă, şi mese din scânduri groase. Sweet Lou's Sportsman's B'ar, unde proprietar este – toate afişele dinăuntru spun asta – un celebru mijlocaş central de la Giants, din 1956, Sweet Lou Calcagno. Jack Dempsey, Spike Jones, Lou Costello, Ike şi o mulţime de personalităţi au fost cu toţii buni prieteni ai lui Sweet Lou şi apar, în fotografiile de pe pereţi, îmbrăţişându-se cu o matahală de mardeiaş zâmbitor – tunsoare perie, cămaşă descheiată la gât şi o mutră de parcă ar putea înghiţi o minge de fotbal cu totul.

Sweet Lou nu e pe-acolo deocamdată, dar, când mă aşez la bar, o femeie trupeşă, la vreo cincizeci de ani, cu părul ca un stup de albine şi pantaloni din material supraelastic, apare pe o uşă batantă din spate şi începe să cureţe o scrumieră.

— Lou nu-i aici azi? întreb eu, după ce am comandat un whisky.

Mi-ar plăcea, de fapt, să îl cunosc, eventual să pun la punct o serie de articole pentru revistă – *Unde sunt ei azi*: „Fostul titan fotbalist Lou Calcagno a avut cândva un vis. Nu să marcheze golul decisiv într-un meci de fotbal sau să joace într-un campionat ori să intre în galeria celebrităţilor, ci doar să deţină un mic restaurant în Bamber, orăşelul lui natal din Jersey, un

local liniştit şi tradiţional, unde să vină toţi prietenii şi admiratorii lui, ca să îşi amintească împreună de vremurile glorioase de odinioară..."

— Lou şi mai cum? zice femeia, aprinzând o ţigară şi suflând fumul afară, prin colţul gurii.

— *Sweet* Lou, spun eu, cu un rânjet larg.

— Nu, e-acolo unde e. De când n-ai mai vorbit cu el?

— Cam de multişor, aş zice.

— Zici bine, face ea, mijind ochii. Poate o să-l vezi pe lumea cealaltă.

— Am fost un mare admirator al lui, zic eu.

Dar nu e adevărat. Nici nu ştiu măcar dacă am auzit vreodată de el. Ca să fiu sincer, mă simt ca un idiot.

— A murit. *E mort* de vreo treizeci de ani, cred. Asta, aşa, fiindcă ai întrebat dacă nu-i aici.

— Îmi pare rău să aflu asta, zic eu.

— Bine. Lou a fost un cretin, spune femeia, terminând de şters scrumiera. Cum ziceam, a fost un mare cretin. Iar eu m-am măritat cu el, adaugă ea, turnându-şi cafea într-o ceaşcă şi holbându-se la mine. Nu vreau să-ţi distrug visele. Dar, în fine, înţelegi?

— Dar cum s-a întâmplat?

— Păi, cum să se întâmple, zice ea. Au venit nişte gangsteri cu maşina aici, de la Mount Holly, l-au pus să iasă cu ei în parcare, acolo, ca nişte buni prieteni, şi l-au împuşcat de vreo douăzeci sau treizeci de ori. Asta s-a întâmplat.

— Dar ce naiba au avut cu el?

Femeia scutură din cap.

— Habar n-am. Eu eram exact aici, unde mă vezi şi-acum, în spatele barului. Tipii au intrat în local, trei erau, nişte şobolani nenorociţi. L-au chemat pe Lou afară, fiindcă voiau să discute cu el, iar când a ieşit, bum-bum! N-a mai venit nici unul înapoi ca să explice ce şi cum.

— Dar i-au prins?

— Nu, nici vorbă. Nu i-au prins. Au scăpat toţi. Oricum, eu şi Lou eram în divorţ. Dar lucram aici, la bar, după-amiaza.

Mă uit în jurul meu, prin barul întunecos, unde Sweet Lou se holbează în jos la mine din altă epocă şi viaţă, înconjurat de prietenii şi fanii lui zâmbitori, un sportiv care s-a lăsat de fotbal în plin succes, ca să ducă o existenţă prosperă în Bamber, care era neîndoielnic locul lui natal, sau foarte aproape de casa lui părintească, probabil, ca până la urmă să aibă, însă, un sfârşit tragic. Nicidecum aşa cum se întâmplă de obicei în cazuri asemănătoare şi, oricum, nici pe departe genul de poveste pe care să ai chef să o citeşti înainte de cină, cu un martini de la gheaţă în mână.

Văd că mai sunt şi alte persoane în bar: un bărbat cărunt, ceva mai în vârstă, îmbrăcat cu un costum gri, destul de scump, după cum arată, însoţit de o tânără în pantaloni roşii. Sunt aşezaţi în colţ, lângă fereastră, şi stau de vorbă. Deasupra lor e atârnat un uriaş cap de urs, cu o expresie fioroasă.

Plescăi din limbă şi mă uit la văduva lui Lou.

— Drăguţ din partea dumitale că ai păstrat localul aşa cum e.

— A cerut prin testament ca toate chestiile astea să fie păstrate intacte, fiindcă altminteri le-aş fi schimbat eu, imediat, ce crezi? Localul trebuie să rămână B'ar, de asemenea, şi să se aprovizioneze prin licenţă proprie. Dacă nu respect aceste cerinţe, pierd totul în favoarea verilor lui macaronari, din Teaneck. Prin urmare, îl ignor. Nici nu mă mai interesează cine e în pozele alea. Aşa-i plăcea lui, să dirijeze viaţa celorlalţi.

— Şi mai ai încă licenţa de distribuitor de băuturi?

— Da, dar e pe numele fiului meu din a doua căsătorie. I-a căzut ca o pleaşcă în braţe.

Pufăie, suflă fumul, se holbează afară pe gemuleţul uşii de la intrare, pe unde se filtrează lumina pală a zilei.

— E un noroc, într-adevăr.

— Da, e cel mai bun lucru pe care l-a făcut vreodată, presupun. Evident, după ce a ajuns sub pământ. Ceea ce îţi poate da de gândit.

— Numele meu e Frank Bascombe, apropo. Sunt cronicar sportiv.

Pun banii pe tejgheaua barului şi îmi beau restul de whisky din pahar.

— Eu sunt doamna Phillips, zice ea și îmi strânge mâna. Și celălalt soț al meu a murit.

Se zgâiește la mine, fără pic de interes, și desface un pachet cu saleuri, dintr-un coș cu alte pachete la fel, de pe bar.

— N-am mai văzut nici un confrate de-al dumitale pe-aici, de ani de zile, cred. Veneau pe vremuri să-i ia interviuri lui Grasu'. De la Philly. Îi făcea să se prăpădească de râs. Știa sute de bancuri. Lasă să cadă bentița roșie de la pachetul cu saleuri în scrumiera curată și rupe un saleu în două.

— Regret că nu l-am cunoscut.

M-am ridicat în picioare acum, zâmbitor, plin de compasiune, dar gata de plecare.

— Mda, iar eu regret că l-am cunoscut. Așa că suntem chit.

Doamna Phillips stinge țigara înainte de a mușca din saleu. Se uită la el ciudat, ca și cum l-ar studia din nou pe Lou Calcagno.

— Ba nu, retractez ce-am zis. Nu era chiar *atât* de groaznic tot timpul, spune ea cu un zâmbet acru. Poți să mă citezi. Ce zici de asta? Nu tot timpul. Se întoarce și pășește cu vigoare pe lângă bar, spre un TV care e stins. Ceilalți doi clienți s-au ridicat să plece, iar eu am rămas cu zâmbetul meu și cu nimic altceva de spus, decât:

— OK. Mulțumesc. Așa voi face.

Afară, în lumina albicioasă din parcare, se simte că vremea se va schimba – ca la Detroit –, deși soarele strălucește. Vântul umed care suflă dinspre lacul Bamber spulberă praful, înclină crengile brazilor ce străjuiesc cabanele goale de pe malul apei, face să se clatine firma de la Sportsman's B'ar. Bărbatul mai în vârstă și tânăra îmbrăcată în pantaloni se urcă într-un Cadillac roșu și pleacă spre vest, unde un strat de nori pufoși au apropiat cerul de pământ. Stau în picioare lângă mașina mea și mă gândesc întâi la Lou Calcagno, care și-a găsit sfârșitul tragic aici, unde am parcat eu, și mă mai gândesc că este exact locul potrivit pentru asemenea lucruri, un loc care a fost ceva cândva. Mă gândesc la oamenii din baloanele cu nacelă pe care le-am văzut în această dimineață și mă întreb dacă vor coborî și se vor ancora la sol, înainte ca vântul să înceapă să bată mai tare. Mă bucur că sunt plecat de-acasă azi, că mă aflu în mijlocul

unui ţinut necunoscut pentru mine, mă bucur că mă ciocnesc de o lume care nu este a mea, şi nici plăsmuită de mine. Există momente când viaţa nu pare prea grozavă, dar oricum te simţi bine, eşti fericit că trăieşti, chiar dacă nu te-a cuprins o stare de extaz.

Trag acum capota automobilului, fiindcă s-a răcorit mult afară. Într-un minut, am intrat pe şosea, lăsând în urmă searbăda localitate Bamber şi îndreptându-mă spre întâlnirea mea de pe Drumul-cu-ghinion.

*

Indicaţiile lui Vicki se dovedesc a fi exacte. O iei drept înainte prin Barnegat Pines, orăşelul de la malul mării, traversezi un pod basculant care trece peste braţul neguros al unui golf cu luciu metalic, şerpuieşti printre câteva bungalow-uri de închiriat, aproape de plajă, şi coteşti la dreapta pe o peninsulă artificială şi o stradă plăcută, cu multe sinuozităţi şi fără trotuar, pe care se află o serie de vile noi, în culori pastel, cu peluze verzi, utilităţi la subsol şi garaje anexate. Pădurile Sherri-Lyn, aşa se numeşte zona, şi există străzi identice pe alte peninsule paralele din apropiere, deşi păduri nu se zăresc nicăieri. Majoritatea caselor au mici pontoane, în partea din spate, cu câte o barcă, de un fel sau altul, legată la mal – o luntre de pescuit, cu cabină dreptunghiulară, sau o ambarcaţie motorizată, cu bordajul neted. Per ansamblu, pare o comunitate vag nautică, deşi toate casele de pe stradă au o alură californiană şi nonşalantă.

Casa familiei Arcenault, de pe Arctic Spruce, numărul 1411, seamănă cumva cu celelalte, deşi atârnată pe peretele faţadei, în locul unde cele două niveluri se îmbină în spatele tencuielii bej, se află figura în mărime naturală a lui Isus răstignit, ceea ce îi imprimă o trăsătură distinctivă. Isus în agonia lui suburbană. Ochii injectaţi de sânge. Corpul străveziu. Picioarele care au început deja să se înmoaie şi să simtă moartea. O expresie de redutabilă suferinţă şi calm. Este pictat într-o nuanţă de bej, mai deschisă decât tencuiala, şi pare tipic mediteraneean.

Familia Arcenault – scrie pe plăcuța care se leagănă afară, în față –, iar eu intru pe alee, exact înaintea vremii necruțătoare, și opresc lângă automobilul lui Vicki.

*

— Nu știu ce-a apucat-o pe Lynette să atârne statuia aia acolo, afară, șoptește Vicki, când nici n-am intrat bine înăuntru, unde mă aștepta, cu o mutră destul de bosumflată. N-am văzut în viața mea ceva mai de prost gust decât chestia asta, și nu uita că sunt catolică și eu. Apropo, ai întârziat treizeci de minute, să știi.

Arată senzațional, într-o rochie roz de jerseu, pantofi trandafirii cu toc, foarte cuminți, ciorapi de mătase care scârțâie, unghii purpurii, părul negru neondulat și pieptănat simplu, ca pentru o vizită în familie.

Toți, îmi spune ea, sunt împrăștiați prin casă pe toate nivelurile simultan, așa că fac cunoștință doar cu Elvis Presley, un pudel alb și micuț, care poartă o zgardă cu diamante, și cu Lynette, mama vitregă a lui Vicki, care apare în ușa bucătăriei purtând un șorț de mare bucătar, ținând o lingură în mână și intonând „Bună, bună". Este nevasta de-a doua a tatălui lui Vicki, o femeie drăguță și înfiptă, cu părul roșu strălucitor și șolduri cărnoase ce par să fie cu greu susținute de gleznele împodobite cu brățări. Vicki îmi șoptește că Lynette e din Lodi, West Virginia, și că e cam țărancă, deși cred că m-aș putea împrieteni cu ea, dacă Vicki nu s-ar supăra. Face friptură, așa că în casă se simte un miros aromat, de cuptor încins.

— Sper că îți place carnea de miel bine-bine-*bine* pătrunsă, Franky, spune Lynette, dispărând înapoi în bucătărie. Fiindcă așa-i place lui Wade Arcenault, să știi.

— Excelent. Exact așa îmi place și mie.

Mint, dar subit îmi dau seama nu numai că am întârziat, dar că nici măcar n-am adus cadouri pentru nimeni, nu tu o floare, o felicitare sau o bomboană de Paște. Sunt convins că Vicki a observat.

— Mie să-mi pui mult aspic de mentă în farfurie, zice Vicki, rostogolind ochii, cu un aer exasperat, după care îmi spune la ureche: Nici ţie nu-ţi place carnea bine făcută.

Mă aşez împreună cu Vicki pe o canapea de culoarea somonului, cu spatele la o fereastră largă, care dă spre Arctic Spruce Drive. Draperiile sunt trase la o parte şi o lumină de chihlimbar, ca înaintea furtunii, colorează camera, care are pe pereţi reproduceri după lucrări ale unor mari pictori – un Van Gogh, un peisaj marin de Constable şi „Băiatul în albastru"[1]. Un covor albastru pluşat (intuiţia îmi spune că aici a fost mâna lui Everett) acoperă podeaua dintr-un perete în celălalt. Casa îmi creează aceeaşi impresie ca şi apartamentul lui Vicki, dar mă simt – îmbrăcat cum sunt cu costumul meu de la tinereţe – de parc-aş fi profesorul care i-a dat o notă proastă lui Vicki la mijlocul trimestrului şi care a fost invitat duminică la cină, pentru a se convinge că are de-a face cu o familie solidă, înainte de examenele de sfârşit de an. Senzaţia nu e deloc dezagreabilă, iar când masa se va încheia sunt sigur că voi putea pleca repede.

Pe ecranul televizorului, un model mare cât un coteţ de câine, se vede un alt meci NBA, fără sonor. Ce fericit aş fi să îl pot urmări până la capăt, în această după-amiază, în timp ce Vicki ar citi *Ultima călătorie a dragostei*, renunţând amândoi la masa festivă.

— Uf, ce cald îmi e, ţie nu?! zice Vicki şi, brusc, sare în picioare, traversează încăperea şi răsuceşte drastic butonul termostatului.

Dintr-o fantă plasată sus, pe perete, mă învăluie aproape imediat un curent de aer rece. Vicki se foieşte prin cameră, arătându-şi poponeaţa apetisantă şi zâmbindu-mi fermecător. E complet diferită aici, acasă, nu încape nici o îndoială.

— Doar n-o să stăm să ne coacem aici înăuntru, nu-i aşa?!

Stăm un timp şi ne uităm în tăcere cum Knicks îi snopesc în bătaie pe Cavaliers. Cleveland aplică tactica obişnuită a echipei, cu un joc axat pe atac, agitat şi mobil, în timp ce Knicks

---

1 Tablou în ulei, de pictorul britanic Thomas Gainsborough (1727-1788).

parcă ar fi şontorogi şi stângaci ca nişte girafe, dar, în mod inexplicabil, marchează mai multe puncte, lucru care îi face să turbeze pe suporterii echipei din Cleveland. Doi negrotei uriaşi încep să bâjbâie după o minge liberă şi, aproape instantaneu, începe o încăierare urâtă. Jucătorii, negri şi albi, cad peste tot pe podea, ca nişte copaci doborâţi, iar meciul se transformă rapid într-o cafteală generală, pe care arbitrii nu o mai pot controla. Poliţiştii intră pe teren şi încep să înşface oameni, zâmbind cu mutrele lor mari de slovaci, iar situaţia e pe punctul de a se înrăutăţi şi mai mult. Este o strategie uzuală a celor din Cleveland.

Vicki stinge televizorul cu o telecomandă ascunsă între pernele canapelei, lăsându-mă cu ochii mari şi amuţit. Smuceşte de rochiţă în jos, peste genunchii acoperiţi de ciorapii lucioşi şi se aşază foarte dreaptă, ca o persoană venită să se angajeze la o firmă. Prin ţesătura supraelastică roz, disting conturul larg şi cuminte al sutienului (poartă un număr mare la cupă). Ce mult mi-ar plăcea să-mi strecor mâna spre unul dintre sânii ei şi să o lipesc de spătarul canapelei spre spate, pentru un sărut de Paşte, pe care nu l-am primit deocamdată. Mirosul de friptură învăluie toată casa.

— Ai citit *Parade* de azi? întreabă ea, trăgând încă o dată de jerseu şi zgâindu-se în cealaltă parte a camerei, la o orgă electrică lipită de perete, sub un tablou cu flori simple de Van Gogh.

— Nu, spun eu, deşi nici nu-mi aduc aminte ce-am făcut de fapt până acum.

Am aşteptat să ajung aici – unica mea ocupaţie pe ziua de azi.

— Bătrânul Walter Scott [1] spunea că o femeie s-a spălat pe cap cu un şampon cu miere şi, fiindcă a ieşit afară în curte, cu părul ud, au înţepat-o albinele şi a murit, zice ea, aruncându-mi o privire sceptică. Tu crezi că poate fi adevărat?

— Dar femeia care s-a spălat pe cap cu bere ce-a păţit? S-a măritat până la urmă cu un polonez?

Zvârle din cap într-o parte şi în cealaltă.

---

1 Pseudonimul lui Edward Klein, autorul unei rubrici săptămânale despre celebrităţi.

— Faci pe măscăriciul, aşa-i?!

Dincolo, în bucătărie, Lynette scapă pe jos o cratiţă, cu un zdrăngănit îngrozitor.

— Scuze, copii, strigă ea şi râde.

— Ţi-a căzut piatra de la inel? spune Vicki, în gura mare.

— Era să-ţi spun eu ce mi-a căzut, dar mă abţin, fiindcă e sărbătoare, răspunde Lynette.

— Hai, te rog, fă-mi o mică favoare, spune Vicki.

— *Chiar* am avut un inel aşa de mare odată, spune vocea prietenoasă a lui Lynette.

— Şi unde e acum *băiatul*? zice Vicki, privindu-mă cu subînţeles.

Ea şi Lynette nu se prea înghit. Mi-aş dori totuşi ca măcar în după-amiaza asta să se prefacă amândouă că sunt bune prietene.

— Săracul de el, a murit de cancer, până să apari tu în peisaj, zice Lynette, cu dezinvoltură.

— Asta a fost în perioada când te-ai şi convertit?

Chipul radios al lui Lynette răsare de după tocul uşii de la bucătărie, cu ochii ageri.

— La scurt timp după aceea, drăguţă, aşa e.

— Presupun că simţeai nevoia să fii ajutată şi îndrumată.

— La fel ca toţi oamenii, nu-i aşa, Vicki scumpă? Ca şi Franky, pun pariu.

— El e prezbiterian.

— Zău, i-auzi!

Lynette a intrat la loc în bucătărie, la plita ei de gătit.

— La noi acasă, în munţi, îi poreclisem pe prezbiterieni clubul de la ţară, deşi din câte înţeleg au devenit mai pioşi, de când cu Vatican II. Catolicii au scăpat mai uşor, dar pentru ceilalţi situaţia s-a înăsprit.

— Nu cred că totuşi catolicii au scăpat mai uşor, zic eu, deşi pentru asta Vicki mă bombardează cu o privire fioroasă de avertizare.

Lynette reapare subit, dând serioasă din cap spre mine şi luându-şi de pe tâmplă un cârlionţ de păr oranj şi umed. Mie tot mi se pare o persoană simpatică.

— Nici un om nu ar trebui să facă rabat de la stricteţea normelor, aşa cum se întâmplă acum pe lume, spune ea.

— Lynette lucrează la centrul catolic de criză, în Forker River, explică Vicki pe un ton cântat şi obosit.

— Aşa e, scumpo, ai dreptate, zâmbeşte Lynette, după care dispare din nou şi începe să amestece ceva într-un castron.

Vicki pare teribil de scârbită.

— De fapt, tot ce face ea acolo e să răspundă la telefon, şopteşte Vicki, dar destul de sonor. Iar ei numesc asta linie-de-criză, pufneşte ea şi, trântindu-se cu spatele de spătarul canapelei, îşi îngroapă bărbia între clavicule, holbându-se la perete. Cred că am asistat şi eu la vreo două crize. Un tip a apărut odată în Dallas cu toată *socoteala* lui ieşind afară din buzunarul prietenului, iar noi a trebuit să i-o coasem domnului la loc.

— Înstrăinarea nu a funcţionat, înţelegi, rosteşte energic Lynette din bucătărie. Exact asta se constată acum în facultăţi. Practic, o sumedenie de oameni vor să revină în lume acum. Iar eu nu încerc să le impun religia mea. Sunt capabilă să stau la telefon şi opt ore, la nevoie, cu un individ care nici măcar nu e catolic. Evident, după aceea sunt nevoită să zac la pat două zile. Toţi purtăm căşti la urechi.

Lynette se iveşte în pragul uşii, ţinând în braţe un castron mare de porţelan, ca o femeie de la ţară. Are un zâmbet cum nu se poate mai răbdător. Dar arată ca o persoană care vrea să înceapă ceva.

— Sunt şi crize care nu sângerează la suprafaţă, Vicki, dragă.

— Ohoho! exclamă Vicki, rostogolind ochii în cap.

— Înţeleg că eşti scriitor, aşa e?! spune Lynette.

— Da, doamnă.

— Extraordinar, ce interesant, spune Lynette, privind cu afecţiune în castronul ei, în timp ce meditează la această informaţie. Scrii uneori şi tratate religioase?

— Nu, doamnă, n-am scris aşa ceva niciodată. Eu sunt cronicar sportiv.

Oftând, Vicki apasă pe telecomandă şi porneşte televizorul. Pe ecran, un omuleţ cu pielea negricioasă se aruncă de pe o stâncă înaltă într-o strâmtoare îngustă cu valuri albe şi înspumate. „Acapulco", mormăie Vicki.

Lynette îmi zâmbeşte. Răspunsul meu, indiferent de conţinut, i-a fost de ajuns, iar acum vrea să profite de ocazie ca să mă studieze mai bine.

— Hei, Lynette, sper că n-ai de gând să te holbezi vreo două ceasuri la Frank! izbucneşte Vicki, aproape ţipând, şi îşi încrucişează braţele, furioasă.

— Vreau doar să-l văd mai bine, scumpo. Îmi place să mă pot uita o dată clar la un om. E metoda mea de a cunoaşte o persoană. Nu fac nici un rău. Frank îţi poate confirma că sunt bine intenţionată, nu-i aşa, Frank?!

— Absolut, zâmbesc eu.

— Bine că nu locuiesc aici, se răţoieşte Vicki.

— Tocmai de-asta şi ai apartamentul tău, spune Lynette, amabilă. Desigur, pe mine nu m-ai invitat niciodată acolo.

Intră în bucătăria plină de aburi şi miros de carne, lăsându-ne singuri pe canapea, cu înotătorii care săreau de pe stâncă.

— Noi doi avem ceva de discutat, spune Vicki, pe un ton aspru.

Ochii i s-au înroşit dintr-odată şi i s-au umplut de lacrimi. Aerul rece bate de sus pe noi, cu un suflu mecanic răcoros. Elvis Presley apare la uşă şi se uită la noi.

— Ieşi afară de-aici, Elvis Presley, spune Vicki. Elvis Presley se răsuceşte în loc şi pleacă în sufragerie.

— Da, despre ce? zâmbesc eu plin de speranţă.

— Despre nişte chestii.

Se şterge la ochi cu vârful degetelor, ceea ce o obligă să aplece capul.

— Despre noi doi?

— Da, spune ea, botoasă.

Şi din nou biata mea inimioară bubuie accelerat. Cine ştie de ce? Ca să mă salveze? Habar n-am, nici să mă pici cu ceară, ce am avea noi de discutat, dar dispoziţia ei sufletească nu prevesteşte o finalitate fericită.

Ah, de ce nu se poate ca totul să mai aştepte, măcar azi, de ce? Să mai aştepte o clipă doar. Lucrurile să continue la fel, fără să se schimbe, încă un pic. De ce nu e posibil ca fiecare dulce plăcere netranscendentă, pe care o ştim sau pe care credem că o ştim, să mai dăinuie încă puţin, fără ca sfârşitul să îşi impună

logica? Ghinionistul Walter Luckett a avut perfectă dreptate în privinţa mea. Nu concep ca un lucru sau altul să se termine, sau nici măcar să se schimbe. Moartea, ineluctabila soluţie, nu este pe gustul meu, şi nici nu va fi vreodată.

Deşi nu pot să ignor chestia asta, orice-ar fi, şi poate că nici nu vreau. Vicki e plină de surprize astăzi, toată fiinţa ei radiind parcă prefaceri şi transformări. Doar că nu e nevoie de aşa ceva, nu-i aşa? (*Bumf-ah, bumf-ah bumf*, pompează inima mea.) Nici măcar n-am stat la masă încă, nici n-am gustat din friptura de miel, care s-o fi uscat probabil ca o iască în cuptor. Mai am să fac cunoştinţă cu tatăl şi cu fratele ei. Nutrisem speranţa să mă împrietenesc cu tăticul ei, chiar dacă relaţia mea cu Vicki nu va ţine. Indiferent cum ar ieşi treaba până la urmă, eu şi el puteam rămâne prieteni oricum. Dacă ar avea o pană de cauciuc într-o seară ploioasă, în Haddam, Highstown sau orice altă localitate de pe raza prefixului meu telefonic, m-ar putea suna, eu m-aş duce cu maşina să îl iau, am bea un pahar cât timp anvelopa ar fi vulcanizată la Frenchy's, după care el şi-ar vedea de drum, prin întunericul nopţii, cu certitudinea că are un prieten de nădejde, care priveşte viaţa cam din acelaşi unghi ca el. Eventual ne-am putea duce cu fratele ei la pescuit în Manasquan (inutil să mai luăm şi femeile cu noi). Vicki s-ar putea mărita cu fiul vitreg al lui Sweet Lou Calcagno, din Bamber, şi ar avea o existenţă fericită ca soţie a unui distribuitor de bere şi mamă a unei liote de copilaşi. Iar eu aş putea fi prietenul lor de familie, omul de încredere, cu inima de aur. Aş renunţa la ranchiuna de pretendent respins, adoptând comportamentul unui bătrân unchi înţelept. Şi asta mie mi-ar fi de ajuns – experienţa firească a unui prezent plăcut.

Vicki se zgâieşte afară pe fereastră la casele de pe Arctic Spruce, cu braţul pe speteaza canapelei. Uneori, am impresia că văd pe chipul ei trăsăturile pe care le va avea la o vârstă mai înaintată, când se va mai împlini la faţă, bărbia i se va îngroşa, iar expresia ei va deveni mai gravă decât acum. Precis, odată cu anii va ajunge o femeie trupeşă, ceea ce nu este întotdeauna un semn de bun augur.

În lumina de culoarea ambrei, peluzele par verzi ca în Anglia. Pe aleile din faţa caselor de pe strada şerpuită şi fără trotuar se văd parcate automobile nou-nouţe – Chrysler, Oldsmobile, Buick –, maşini puternice toate, cumpărate pe bani grei. Ceva mai încolo, într-o curte laterală, se vede un autocar mare şi alb, amenajat pentru camping. Vălătuci de fum ies din aproape fiecare horn de cărămidă, deşi nu e chiar atât de frig afară. Pe unele uşi mai sunt încă atârnate coroniţele de la Crăciun. Vântul de pe drum m-a prins din urmă.

Constat că pe peluza din faţa casei soţilor Arcenault cineva a instalat nişte portiţe albe pentru crochet. Două jaloane vărgate sunt plasate faţă în faţă, dar mai aproape unul de celălalt decât indică distanţa regulamentară. Dacă tot s-au prevăzut câteva partide de crochet pentru astăzi, ce-ar fi să profit de ocazie acum, pentru a eluda momentul gol care simt că ne pândeşte.

— Hai afară să jucăm, spun eu, şi o strâng pe Vicki de braţ, ca un unchi bonom.

Nu înseamnă că recurg la vreun tertip, ci doar că încerc să întrerup tăcerea morocănoasă care riscă să ne sufoce.

Pare uluită, deşi nu e. A făcut ochii rotunzi ca două monede.

— Pe vântul ăsta, mai ales că vine şi ploaia?!

— Nu plouă încă.

— Măi-măi-măi, zice Vicki, pocnind din degete repede, de câteva ori. Până aici ţi-a fost, băiete.

Dar se ridică imediat de pe canapea şi urcă scara, la etaj, ca să aducă din vreo debara de acolo ciocanele de crochet.

La televizor, CBS încearcă să reia transmisiunea meciului de baschet, acum când situaţia este din nou sub control. Totuşi, de fiecare dată când arată ce se întâmplă pe teren, un bărbat scund, rubicond şi cu nasul borcănat, îmbrăcat cu un sacou sport în carouri stridente, apare în obiectiv, strigând „Ah, mama mă-tii" pe muteşte, la cineva din echipa de la New York, şi fluturând scârbit din braţul bont. Tipul ăsta, cu sacoul lui în carouri, îmi place la nebunie. E Mutt Greene, managerul general al echipei din Cleveland. I-am luat un interviu odată, imediat după ce mi-am schimbat viaţa şi am devenit cronicar sportiv. Era antrenor la Chicago pe atunci, dar în cele din urmă a optat

pentru o poziţie mai avantajoasă, în alt oraş, unde sunt sigur că îi merge mai bine. Mi-a spus atunci: „Rămâi prostit, Frank, când constaţi cât de cretini pot fi unii oameni". Fuma un trabuc gros şi scump, într-un birou ticsit, sub arena stadionului din Chicago, unde era antrenor. „Vreau să zic, nu ştiu dacă tu îţi dai seama cât de mult timp se pierde discutându-se despre porcăria asta?! Fapte tratate de parcă ar fi opinii, doar cu scopul de a sporovăi mai mult despre ele? Unora li se pare, poate, interesant, omule, dar ascultă-mă pe mine, e ca şi cum ai idealiza un pietroi nenorocit şi ai zice că e ditamai lanţul muntos, pricepi?! Oamenii irosesc enorm de mult timp preţios, pe care l-ar putea folosi în alte scopuri utile. E doar un meci, ce naiba. Îl vezi şi, gata, poţi să-l uiţi liniştit." După aceea, ne-am angrenat într-o conversaţie destul de animată despre seminţele de iarbă şi jalnicele soluţii pe care eşti constrâns să le adopţi, când te confrunţi pe terenul casei cu o pânză freatică aflată la mică adâncime şi cu un sistem de canalizare inadecvat, ceea ce nu era problema mea, dar era, în schimb, cazul locuinţei lui de pe Hilton Head.

Interviul nu a fost prea productiv în materie de „soluţii" pentru tacticile clasice privind perechile de jucători „înalt–scund", ceea ce mă interesa pe mine, de fapt. Dar îl consider plin de informaţii, deşi nu sunt de acord cu tot ce mi-a spus el. Oricum, lui i-a făcut plăcere să îi dea o lecţie de viaţă unui tânăr cronicar sportiv, cum eram eu. „Păstrează-ţi o perspectivă proprie asupra lucrurilor şi străduieşte-te sincer" sunt sfaturile cu care am plecat în seara aceea înapoi, la hotelul Sheraton Commander. Şi, când ai isprăvit cu asta, nu ezita să afli detalii despre vreo nouă sămânţă de iarbă sau vreun vechi disc cu Count Basie, pe care nu l-ai mai ascultat de mult; sau vezi dacă nu te interesează un catalog sau vreo ospătăriţă, ceea ce – ultima variantă, adică – este exact ce-am făcut şi eu şi nu mi-a părut deloc rău.

Pe teren, acum, jucătorii îşi aruncă priviri criminale şi împung ameninţător aerul cu degetele lor lungi şi osoase. Mai ales jucătorii negri par fioroşi, iar băieţii albi, palizi şi cu braţe subţiri, arată de parcă ar vrea să facă pe împăciuitorii, deşi în realitate încearcă doar să nu dea de bucluc. Antrenorul, un bărbat bondoc, cu o mutră îngrijorată, îmbrăcat în pantaloni albi, încearcă

să îl tragă pe Mutt Green pe un coridor, sub tribune. Dar Mutt se zbate ca apucatul. Pentru el, viaţa adevărată e aici, pe teren. Atitudinea lui nu e doar de faţadă. Nu mai are nici o perspectivă şi vrea să facă tărăboi pentru stilul de joc al celor de la Knicks. A coborât din tribune ca să demonstreze ce-i poate pielea, şi îl admir pentru asta. Sunt convins că îi lipseşte activitatea de antrenor pe care o desfăşura odinioară.

Brusc, imaginea pâlpâie şi pe ecran apare un alt înotător care se pregăteşte să sară de pe stâncă în apele înspumate de jos. Postul CBS s-a dat bătut.

Elvis Presley apare din nou în uşa bucătăriei, zornăind din zgarda lui micuţă cu diamante şi amuşinând aerul. Nu prea ştie ce e cu mine, dar cum să-i faci o vină din asta?

Lynette este exact în spatele lui, cu scânteieri în priviri şi o expresie ascunsă, dar altminteri foarte veselă.

— Elvis Presley dictează în familia asta, să ştii, spune ea şi îl loveşte uşor pe Elvis Presley cu vârful pantofului. E legat, desigur, aşa că nu trebuie să-ţi fie teamă că te înhaţă de picior. E un năpârstoc, dar noi îl iubim.

Elvis Presley stă în pragul uşii şi se holbează la mine.

— E grozav, spun eu.

— Nu ţi se pare că Vicki e un pic necăjită?

Vocea lui Lynette devine precaută. În ochii ei strălucitori se reflectă nedumerirea, în vreme ce îşi încrucişează cu încetineală braţele.

— Nu, deloc, mie mi se pare că e foarte bine.

— Mda, mă gândeam că poate s-a întâmplat ceva la Chicago, unde ştiu că aţi fost împreună.

Aha! Vasăzică toţi în casa asta, inclusiv Elvis Presley, ştiu tot şi vor să profite de situaţie în favoarea lor, indiferent cât de pasiv. O familie unde se fac dezvăluiri complete. Nu există secrete, decât dacă preferă careva să adopte această atitudine, riscând însă să se confrunte cu dezaprobarea generală. E limpede că Vicki a povestit ceva vag, dar suficient de aromat, încât Lynette să vrea acum completări. Lynette nu este, totuşi, aşa cum mi-ar fi plăcut mie; prin urmare, începând din acest moment, mă raliez întru totul cu Vicki.

— Nu, nici vorbă, totul e perfect, din câte ştiu eu.

Zâmbesc şi nu recunosc nimic.

— Oh, ce bine, mă bucur atunci, face Lynette, dând din cap fericită. Noi toţi ţinem la ea şi îi vrem numai binele. E atât de curajoasă, mititica.

Nu răspund. Nu „De ce e curajoasă" sau „Spune-mi, cum ţi s-a părut Everett?" ori „De fapt, da, *chiar* pare un pic ciudată, aşa, dintr-odată". Nu scoate nimic de la mine, în afară de „E o fată minunată" şi încă un rânjet.

— Da, aşa e, spune Lynette, radioasă, dar vrând parcă să mă prevină.

După aceea dispare din nou, lăsându-l pe Elvis Presley în pragul uşii, încremenit şi privind în gol.

Până ca Vicki să vină înapoi cu ciocanele de crochet, fratele ei, Cade, împinge uşa din faţă şi intră în casă. A fost afară, în spatele curţii, ca să probeze o prelată pe şalupa lui „Boston Whaler", iar când dau mâna cu el, îi simt palma rece şi tare ca o piatră. Cade are douăzeci şi cinci de ani, e mecanic de bărci în Toms Rivers, o localitate învecinată, şi are o constituţie de bătăuş. Poartă un tricou şi jeans. E pe „lista de aşteptare" la Academia de Poliţie, mi-a spus mie Vicki, şi a adoptat deja aerul flegmatic şi blazat al poliţiştilor, care nu mai găsesc nimic interesant la semenii lor.

— Eşti din Haddam, nu? mormăie Cade, când mâinile noastre s-au despărţit şi am rămas unul lângă celălalt, fără să avem ce să ne spunem.

După vorbă, nici nu s-ar zice că a crescut în Texas, iar acum arată ca un tânăr originar din Jersey, dar cu o aură de nu-se-ştie-de-unde/nu-se-ştie-de-când, care îl înconjoară ca o otravă. Se profilează lângă mine ca un catarg şi se holbează furios afară, pe fereastra din faţă.

— Am cunoscut odată o fată din South Brunswick. Mă duceam la patinaj cu ea, la un patinoar pe 130. Probabil că ştii unde vine asta, nu? Un rânjet dispreţuitor îi apare pe buze.

— Ştiu exact, da, zic eu şi îmi înfund mâinile adânc în buzunare.

Într-adevăr, am strâns în braţe balustrada de la patinoarul acela ore în şir, privindu-mi cu admiraţie cei doi copii (şi o dată pe al treilea, de asemenea) care patinau zglobii.

— Cred că acum s-a făcut un cinematograf acolo, spune Cade, privind în jurul lui în cameră, de parcă nu i-ar veni să creadă că ajunsese să poarte o asemenea conversaţie penibilă. S-ar simţi mult mai bine dacă ar putea să-mi prindă cătuşele şi să mă împingă, cu capul înainte, pe bancheta din spate a unei maşini de poliţie. În drum spre secţie ne-am putea relaxa amândoi, am deveni naturali, ba ar putea chiar să debiteze un banc sinistru, la care să râdem cu toţii – eu, el şi partenerul lui – *amigos* în rolurile noastre, cum ne-a lăsat Dumnezeu. În realitate însă, eu fac parte din altă lume, sunt prototipul cetăţeanului neajutorat, care deţine bărcile scumpe pe care le repară el; genul de incapabil neştiutor, nepriceput la mecanică şi pe care îl urăşte pentru felul cum are grijă de un bun pe care el nu şi-l poate permite. În mod normal, la ei la masă nu e poftit unul ca mine, iar lui îi vine destul de greu să se comporte omeneşte cu mine.

Sfatul pe care eu i l-aş da, dar pe care nu-l rostesc, este că ar trebui să se înveţe cu mine şi cu oamenii din lumea mea, din moment ce eu îi reprezint pe cei în slujba cărora va fi, mai devreme sau mai târziu, cetăţeanul mediu, pe care, dacă va îndrăzni să-l ridiculizeze pentru deprinderile şi moravurile lui riscă să aibă necazuri. Pot, de fapt, să îi fiu de folos, aş putea să îi dau informaţii instructive despre lumea din afară, dacă m-ar lăsa.

— Hm, dar pe unde e Vicki?

Cade arată dintr-odată de ca şi cum ar fi închis într-o cuşcă, cum priveşte prin cameră de parcă s-ar aştepa ca Vicki să se fi ascuns după un scaun. Simultan, desface pumnul gros şi lasă să se vadă în palmă o bucată de metal argintiu prelucrat.

— S-a dus să aducă de sus ciocanele pentru crochet, zic eu. Ce-i aia?

Cade se uită lung în jos la tubul metalic de cinci centimetri şi ţuguie buzele.

— Un distanţier, zice el şi tace un moment. Se face la nemţi. E cel mai bun din lume. Şi e o porcărie, de fapt, pe bune.

— Dar la ce foloseşte?

Mâinile mele au rămas nemişcate, în adâncul buzunarelor. Îmi impun să mă arăt preocupat de „distanţier", deocamdată.

— Pentru barcă, spune Cade, întunecat. Nu știu de ce nu fabricăm și noi chestii de-astea aici. Măcar ale noastre ar fi rezistente.

— Să știi că ai dreptate, zic eu. Mare păcat, într-adevăr.

— Adică, spune-mi și mie ce te faci dacă ești în largul oceanului și mizeria aia plesnește? Uite, ca asta.

Degetul lui unsuros arată o fisură de finețea unui fir de păr, pe peretele distanțierului, pe care eu nici nu o observasem. Pleoapele acoperă privirea neguroasă a ochilor lui Cade, trădând o agasare înăbușită.

— Te-apuci să-l chemi pe neamț, zi? Asta crezi că faci? Aiurea, domnule, îți spun eu ce mai poți face, dacă pățești așa ceva. Ridicând privirea, constată că mă zgâiesc ca prostul la distanțier, care mi se pare obscur și neimportant.

— Dacă vine furtuna, poți să-ți iei adio de la viață, să știi. Cade mișcă din cap, cu un aer sumbru, și își închide brusc palma mare, care pocnește ca o clemă. Toate sentimentele lui sunt foarte strâns poziționate în interiorul acestei trufii – cel mai solid lanț nu poate fi mai puternic decât cea mai slabă verigă a lui, iar el are ambiția să nu fie niciodată acea verigă în viața lui personală, unde *el* deține controlul. Acesta este elementul central al oricărei tragedii, deși din punctul meu de vedere nu merită să te agiți prea mult. El are o perspectivă de polițist, iar eu am una de cronicar sportiv. În opinia mea, o verigă slabă poate fi ținută sub observație, iar în cazul în care cedează e bine să ai la îndemână cu ce să o înlocuiești. Dar, între timp, ar putea fi interesant să vezi cum rezistă și cum încearcă să își facă treaba în anumite condiții proaste, dar totodată funcționând la cei mai buni parametri în celelalte zone, unde este puternică. Întotdeauna m-am imaginat ca un fel de verigă umană slabă, funcționând în ciuda restriștilor și a sorții, și nu am de gând să renunț la mine însumi. Cade, pe de altă parte, vrea să ne închidă pe noi, infractorii și verigile slabe, ca să nu mai vedem niciodată lumina zilei și să nu mai deranjăm pe nimeni. Nu știu dacă am putea fi vreodată buni prieteni, îmi dau seama acum.

— Ai mai fost de curând la Atlantic City? spune Cade, cu suspiciune.

— Nu, n-am mai fost de mult timp.

M-am dus cu X acolo în luna de miere, am stat la Hadden Hall, ne-am plimbat pe promenadă şi ne-am simţit excelent. De-atunci, n-am mai fost acolo decât o singură dată, la un meci de karate, când am ajuns cu avionul după lăsarea întunericului şi am plecat înapoi peste două ceasuri. M-ar mira ca pe Cade să-l intereseze chestia asta.

— A ajuns o ruină acum, spune Cade, scuturând din cap, uluit. Curve şi adolescenţi latino-americani peste tot. Şi ce frumos era. Nu e vorba c-aş avea idei preconcepute, să ştii.

— Auzisem şi eu că s-a schimbat mult.

— S-a *schimbat*?! zâmbeşte Cade, cu un aer superior, dar oricum e primul indiciu că ar putea să şi surâdă normal. Despre Nagasaki poţi să spui că s-a schimbat, pricepi diferenţa?!

Cade întoarce brusc capul spre bucătărie.

— Mi-e aşa de foame, c-aş putea mânca şi o cheie de piuliţe. Şi, în mod straniu, un zâmbet de fericire apare pe faţa lui tragică de mardeiaş. Mă împuşcă Lynette, dacă nu mă duc să mă spăl, adaugă el, scuturând din cap, cu un rânjet mulţumit.

Dintr-odată, totul e vesel şi frumos. Necazurile, dacă l-au amărât, acum au trecut oricum. Atlantic City. Verigile slabe. Distanţierele defecte. Puştii latino-americani. Criminalii pe care îi va aresta într-o bună zi şi cu care va vrea ulterior să glumească, pe parcursul lungului drum cu maşina până la secţia de poliţie. Au dispărut toate. Nu mă aşteptam ca structura lui mentală să aibă şi această trăsătură. E capabil să uite şi să fie fericit – cu adevărat, un punct forte. O masă gustoasă aşteaptă undeva. Un meci la TV. O bere. Vânt prielnic în pânze dincolo de linia geamandurii în viaţă. Nici nu e prea rău, dacă nu te gândeşti deloc.

*

În curtea din faţă, Vicki îmi face o demonstraţie excelentă a felului în care poţi lovi în mingea de crochet – lovitura printre picioare, ceea ce presupune că s-a postat cu picioarele de o parte şi de cealaltă a mingii, ţipând de plăcere când mingea zboară

din loc. De felul meu, prefer o abordare din lateral, fiindcă am jucat ceva golf la Lonesome Pines şi, de asemenea, după ce m-am însurat cu X, la început. Totodată, îmi place să lovesc prostia aia de minge vărgată cu o singură mână, deşi renunţ de fiecare dată la *impresia artistică*. Vicki îmi aruncă priviri sumbre şi impertinente când lovesc mingea, după care se crăcănează şi mai agresiv cu mingea ei verde, iar fusta i se ridică deasupra genunchilor, pentru a putea efectua o mişcare de pendulare perfectă. Ea a parcurs aproape jumătate din circuit, până ca eu să trec de prima portiţă, deşi sunt un pic cam visător acum, iar mintea nu-mi stă deloc la competiţia noastră.

Vremea de la Detroit a ajuns până la urmă şi aici, deşi nu viscoleşte ca acolo. Doar plouă cu câteva aşchii de gheaţă, vântul suflă în rafale, dar nici urmă de ninsoare violentă ca dincolo – o aversă torenţială, cel mult, deşi lumina a trecut de la culoarea caldă de ambră, de la prânz, la un acvamarin închis, odată cu lăsarea nopţii. De fapt, e minunat să putem sta afară şi departe de casă, chiar dacă jocul nostru se desfăşoară sub ochii unui Isus răstignit. Habar n-am pe unde poate fi tatăl lui Vicki. Să interpretez absenţa lui drept un semn sumbru, un gest inospitalier? Ar fi trebuit oare să întreb ce caut aici? În fond, am fost invitat, deşi, în mod inevitabil, mă simt ca un nomad.

— Ia zi, te distrezi? spune Vicki.

A reuşit să îşi aducă mingea ei verde vărgată suficient de aproape de mingea mea galbenă, încât să o poată lovi pe sub picior, trimiţând-o prin iarbă, pe stratul de flori, unde se pierde printre plantele de gura-leului.

— Mă *distram* destul de bine.

— Du-te-şi-ia-ţi-altă-minge. Ia una roşie – e mai norocoasă.

Stă ca un pădurar, cu ciocanul pe umăr. I-au mai rămas doar două portiţe, dar se preface că aş putea să o ajung din urmă.

— Abandonez, spun eu şi zâmbesc.

— Ce-ai zis?

— Aşa se spune la şah. Nu sunt de talia ta. Nu-ţi ajung nici până la gleznă.

— Şah, pe naiba. Tu ai vrut să joci, iar acum te dai bătut. Du-te şi ia-ţi o minge.

— Nu, nu vreau. Nu sunt bun la jocuri, n-am fost niciodată, de când eram mic.

— Oamenii fac pariuri pe jocul ăsta în Texas, unde e luat foarte în serios.

— De-asta nici nu sunt bun la aşa ceva.

Mă aşez pe treapta verandei ude, lângă pantofii ei roşii, şi admir lumina verzuie şi strada care coteşte frumos. Peninsula aceasta şerpuită este opera vreunui antreprenor, care a asanat terenul mlăştinos şi a construit cartierul de vile. Şi nu a fost deloc o idee rea. Dacă închizi un pic ochii, cum fac eu câteva clipe, îţi poţi imagina că eşti în Hyannis Port, să zicem.

Vicki revine la mingea ei verde vărgată, dar fără chef acum, lovind-o conform metodei mele, pentru a demonstra că mai mult se joacă.

— Când eram mică am văzut *Alice în Ţara Minunilor*, eu şi Cade. Ştii, nu?! Ridică privirea, să vadă dacă ascult.

— Atunci când îi arată că joacă crochet cu capete de struţ, sau ce-or fi fost păsările alea roz, am plâns de m-am umflat, fiindcă am crezut că le omorau aşa. De pe-atunci nu suportam să văd că o fiinţă se chinuie şi suferă. De-asta m-am şi făcut soră medicală.

— Flamingi, zic eu şi îi zâmbesc de sus.

— Asta erau? În fine, ştiu că am plâns pentru bietele păsări.

Toc-poc. Mingea ei verde se îndreaptă greoi spre jalonul vărgat, pe urmă îl ocoleşte prin stânga.

— Poftim, vezi, e din vina ta. Fir-ar să fie. A rămas postată în bătaie vântului, cu o mutră ţâfnoasă. O doresc teribil de mult. Bun, nu practici nici un sport, dar scrii despre meciuri şi jocuri sportive tot timpul. E cam pe dos, nu crezi?!

— Aşa-mi place mie.

— L-ai văzut pe Cade? Nu-i aşa că-i nemaipomenit?

— E un băiat de treabă.

— Dacă m-ar lăsa să-i aleg eu cu ce să se îmbrace, ar arăta de o mie de ori mai bine, te asigur. Cade are nevoie de o iubită. I-a intrat în cap să se facă poliţist.

Vine spre casă şi se aşază cu o treaptă mai jos decât mine, îşi încolăceşte braţele peste genunchi, strângându-i spre piept,

şi îşi adună fusta bine sub ea. Părul ei răspândeşte un miros dulce. Cât a lipsit adineauri, s-a parfumat bine cu Chanel No.5.

Aş prefera să nu discutăm despre Cade acum, dar n-am nici o idee cu ce să-l înlocuiesc. Pe Vicki nu o interesează tragerea la sorţi a echipelor din NFL, care urmează curând, nici faptul că Tigers sunt lideri de clasament în est, ori cine conduce acum în meciul cu Knicks, aşa că mă mulţumesc să stau pe verandă, ca un rentier leneş, să respir aerul sărat şi să privesc în sus la luna ce se profilează pe cer în plină ziuă. Te poţi entuziasma şi din aşa ceva la o adică.

— Ei, şi cum îţi place aici?

Vicki se uită peste umăr în sus, la mine, pe urmă din nou la casa de vizavi – o construcţie tot cu parter şi mezanin, dar cu o faţadă în stil oriental – cornişe ca un brâu răsucit, tencuială într-o nuanţă caldă de roşu.

— E extraordinar.

— Nu faci parte din peisaj, ştii asta.

— Am venit aici pentru tine. Nici n-am de gând să mă integrez.

— Probabil, zice ea, strângându-şi mai tare braţele în jurul genunchilor.

— Şi unde-i tăticul tău? Nu ştiu de ce, dar am senzaţia că parcă mă evită.

— Aiurea, José.

— Pot să dispar imediat, să ştii, dacă prezenţa mea aici deranjează cumva.

— Corect, de când ai venit ai creat numai necazuri – ai spart farfurii, ai vărsat mâncarea pe jos, l-ai bruftuluit pe bietul Cade. Poate că *ar fi* mai bine să pleci, da.

Se răsuceşte şi mă priveşte altfel, aşa cum te-ai uita la un om care vrea să rostească Tatăl Nostru pe limba păsărească.

— Zău, tu chiar nu-ţi dai seama că te comporţi prosteşte?! spune ea. Cum poţi să crezi că taică-meu s-ar preta la aşa ceva?! E în pivniţă, cu vreun hobby de-al lui. Probabil că nici nu a aflat că ai venit, spune ea, uitându-se furioasă spre cerul zbuciumat. Dacă tot a venit vorba că ar fi careva-n plus, atunci ştii tu la cine mă refer, aici, în casă. Dar nu vreau să discut despre asta. E otrava lui, n-are decât să şi-o bea singur.

— Aşa cum eşti tu pentru mine.

Ţâşnesc în jos cu o treaptă şi o îmbrăţişez strâns de după umeri. Aici, pe Arctic Spruce, poţi să faci tot ce-ţi trăsneşte prin cap, fiindcă nimănui nu-i pasă, spre deosebire de Michigan, unde trebuie să te fereşti de gura lumii. Senzaţia, pe strada asta, e că poţi să te strângi în braţe şi să te giugiuleşti până-ţi amorţesc mâinile, fiindcă nimeni nu se sinchiseşte, oricum.

Umerii ei saltă şi se cuibăresc în îmbrăţişarea mea de urs.

— Nu sunt eu chiar aşa de dulce, zice ea.

— Să nu-mi dai vreo veste proastă tocmai acum, da?!

— Mda, bine, spune ea, încruntându-se.

— Nu, e OK, pe cuvântul meu; orice-ar fi, poate să mai aştepte, să ştii.

În umezeala din aer, părul ei cald miroase a dulce.

— Da, dar vreau să-ţi spun ceva.

— Ştiu, numai că n-aş vrea să stricăm după-amiaza aceasta frumoasă.

— Poate că n-o să se întâmple aşa.

— Chiar trebuie neapărat să-mi spui?

— Eu zic că da, oftează ea. Mai ţii minte că ne-am întâlnit la aeroport, atunci, cu boşorogul ăla de chirurg libidinos? Când am venit eu şi m-am uitat urât la el, mai ştii?

— Nu mă interesează relaţia ta cu Fincher, îi spun eu. Ar fi într-adevăr ceva neplăcut pentru mine, în această zi. Insist să nu-mi povesteşti nimic niciodată.

Privesc spre cer prin verdele vegetaţiei de deasupra. Un mic avion Cessna traversează mormăind spaţiul nostru aerian, căutând, sunt sigur, un loc sigur de aterizare, în Manahawkin sau Ship Bottom, până nu se dezlănţuie furtuna. Nu mai am deloc senzaţia că e Paşte acum, ci doar o zi oarecare, care nu cere nici un fel de măsuri de precauţie. Deşi, cu cât ziua aceasta de aprilie e mai normală, cu atât mai bine pentru mine. Sărbătorile pot aduce, din păcate, mai multe dezamăgiri decât sunt eu în stare să suport.

— Uite ce e. Eu n-am fost niciodată cu individul ăla, aşa să ştii.

— OK, mă bucur să aud.

— Era vorba despre *fosta ta* nevastă, clar?! E combinată pe bune cu el. Ştiu sigur, fiindcă am văzut-o când a venit să-l ia de la spital de vreo trei sau patru ori. Umblă cu un Citation maro deschis, aşa-i?

— Poftim?!

— Asta e, zice Vicki. Dacă n-ar fi sărutat-o, m-aş fi gândit că e doar o chestie nevinovată. Dar nu-i nevinovată deloc. De-asta m-am purtat aşa de ciudat la aeroport. Mă gândeam că o să-l iei la bătaie.

— Poate că ai confundat-o cu altcineva. Există o sumedenie de maşini maro. G.M. a produs milioane de automobile de acest fel. Nişte maşini excelente.

— G.M., repetă ea, scuturând din cap, cu un aer dojenitor. Corect, dar nu cu nevasta ta la volan, asta e sigur.

Şi, subit, mintea mea pur şi simplu încetează să mai funcţioneze – ceea ce nu e ceva prea neobişnuit, deşi uneori nu există nici un remediu. Aşezat lângă patul lui Ralph, în clipa când asistenta medicală a intrat şi a spus: „Îmi pare rău, dar Ralph s-a prăpădit" (de fapt, era rece ca o stridie, când am pus mâna pe pumnişorul lui încleştat, fiindcă murise probabil de un ceas, oricum), în clipa când mi-am dat seama că era mort îmi amintesc că mintea mea s-a blocat. Nu am mai gândit nimic pe moment. Nici o asociere sau amintire nu s-au legat de acest fapt sau de ceea ce a urmat după aceea, indiferent ce-o fi fost. Nici un vers de poezie. Nici o epifanie. Camera a devenit ca o fotografie a unei camere, deşi mai verzuie şi mai neclară decât ar fi fost normal pentru acea oră a dimineţii, iar apoi s-a tot diminuat, devenind micuţă de tot – ca şi cum m-aş fi uitat la ea printr-un telescop ţinut invers decât trebuie. Am aflat ulterior că a fost vorba de un mecanism de protecţie al minţii şi că ar trebui să fiu fericit că mi s-a întâmplat aşa. Deşi sunt convins că fenomenul se explică în egală măsură prin starea de epuizare şi prin şocul durerii.

Nimic nu se micşorează acum din cauza acestei veşti neaşteptate, deşi aerul în jurul meu are tenta de verde-sticlă dinaintea furtunii. Vila orientală de vizavi a rămas intactă pe poziţie. Nu s-a produs nimic stupefiant. Nu fac decât să constat, pur şi simplu, stau cu ochii pironiţi pe cealaltă parte a străzii Arctic Spruce,

la un horn tencuit în alb, din care vântul în rafale trage fumul, pe o direcţie perfect perpendiculară cu tirajul. Toate draperiile sunt trase. Iarba din faţa casei este incredibil de verde. Dacă ai juca acolo golf, ai putea lovi încet mingea, ca pe un teren impecabil, fiind sigur că se va rostogoli exact în gaură.

Recunosc că sunt surprins; că imaginea pe care Vicki ar vrea să mi-o sugereze – X *sărutându-se* cu Fincher Barksdale pe scaunul din faţă al Chevroletului ei Citation, în dreptul uşii spitalului, la urgenţe – când el tocmai a ieşit din salonul canceroşilor, mirosind a boală şi a cadavre –, este la fel de dezgustător ca oricare altă imagine pe care aş putea să o plăsmuiesc şi singur. Că următoarea scenă, cea pe care ea nu mi-a descris-o încă, referitoare la locul unde au şters-o amândoi de-acolo, de fiecare dată, cu cine ştie ce planuri neastâmpărate or fi avut în minte, se înnegurează destul de rapid – cu ajutorul dezgustului instalat. În acelaşi timp, e adevărat că trebuie să lupt împotriva sentimentului de trădare, care îmi apare ca o gaură neagră – trădare faţă de mine şi faţă de nevasta lui Fincher, Dusty, deşi în ceea ce o priveşte reacţia mea este total nejustificată, din moment ce s-ar putea ca ei nici să nu-i pese măcar, ca să nu mai spun că probabil nici n-aş mai recunoaşte-o pe stradă, dacă aş întâlni-o. Chestia asta, la rândul ei, mă face să înţeleg mai bine cât de depravat e afemeiatul de Fincher, ceea ce mă umple şi mai mult de scârbă.

Dar un *gând* nu îl gândesc. Nici nu născocesc vreo explicaţie meschină care să sintetizeze poziţia mea faţă de ceea ce am auzit.

Cu alte cuvinte, propriu-zis nu reacţionez; doar îmi amintesc: *oamenii sunt imprevizibili.*

— Probabil că nu, spun eu, amabil, şi mă holbez în gol.

Vicki s-a răsucit în loc, întorcându-se spre mine, cu faţa deasupra orizontului despicat al genunchilor mei. Pare îngrijorată, dar dornică să schimbe această expresie pe una care să exprime fericirea.

— Bun, ia zi, la ce te gândeşti?

— La nimic.

Zâmbesc, dezgustul a pălit în mine, lăsându-mi doar un fel de moliciune. Bine că nu trebuie să stau în picioare. Cuvintele simple „Nu poţi" îmi vin în minte, dar nu ştiu cum se termină

fraza. „Nu poţi... să ce?“ Să dansezi? Să zbori? Să cânţi o arie? Să controlezi viaţa altora? Să fii fericit tot timpul?

— De ce a fost atât de important să-mi povesteşti chestia asta tocmai acum? întreb eu brusc, dar pe un ton afabil.

— Păi, ştii, eu nu pot să sufăr secretele. Iar secretul ăsta m-a obsedat tot timpul până acum. În plus, dacă mai aşteptam un pic, ai fi ajuns probabil să te simţi atât de bine, încât, dacă ţi-aş mai fi spus chestia asta, ţi-aş fi stricat poate toată ziua. Puteam să-ţi fi spus la Detroit, dar ar fi fost groaznic, pe cuvânt.

Dă din cap, cu un aer sobru, şi scoate bărbia în afară, ca şi cum ar fi aprobat singură ceea ce spusese.

— În felul ăsta, ai timp să-ţi treacă.

— Apreciez faptul că te gândeşti la binele meu, zic eu, deşi regret că eşti aşa mână spartă cu secretele.

— Tu eşti amicul meu, aşa-i?

Şi mă bate afectuos pe genunchi, zâmbindu-mi cum voia să-mi zâmbească de-atâta timp. Drăguţ, totuşi, din partea ei.

— Cum ai zis că sunt? Mai spune o dată!

— Amicul meu. Aşa îi spuneam şi lui tăticul, când eram o gâgâlice, explică ea, clipind des, cu ochii la mine.

— Eu credeam că sunt mai mult decât atât, sau că *am fost*, oricum. Şi încă mai vreau să fiu, să ştii.

Mă văd nevoit să îmi înăbuş o lacrimă cumplită, care îmi umple ochiul ca o cascadă.

În unele chestiuni sentimentale, nu ieşi niciodată în câştig. Vă spune cineva care ştie despre ce vorbeşte.

— Ah, sigur, nemaipomenit, zice Vicki. Dar nu putem fi şi prieteni? Eu o să vreau întotdeauna să fiu amica ta.

Şi plantează o pupătură zdravănă, dar ambiguă, pe obrazul meu rece. Sus, deasupra mea, cerul se învolburează şi se sfâşie, iar pe faţă simt prima picătură serioasă a furtunii care aşteaptă de-atâta timp să poată începe.

*

Wade Arcenault este un tip jovial, tuns foarte scurt, cu ochi rotunzi, o faţă pătrată de om de la şes, care râde din toată inima.

Îl recunosc imediat de la Ieşirea 9, unde l-am văzut de-atâtea ori când i-am achitat taxa de autostradă, dar el nu mă recunoaşte. Nu e un tip masiv, poate un pic mai înalt decât Lynette, deşi antebraţele, pe care i le pot vedea, fiindcă şi-a suflecat mânecile kaki pentru a se putea spăla la chiuvetă, sunt vânoase şi bronzate. Mă salută şi îmi strânge mâna, cu palma udă, după care continuă să se spele. Cu un surâs viclean şi secretos, îmi povesteşte că a fost „jos, în bârlogul lui", ca să repare rezistenţa electrică la o tigaie Sunbeam, în care Lynette vrea să facă clătite – desertul ei preferat pentru Paşte. Tigaia tronează acum, în stare perfectă, pe bufet.

Nu e deloc cum mă aşteptam eu. Îmi imaginasem un tip mărunt, slăbănog şi saşiu – cu o moacă de proprietar de magazin de arme, cu tatuaje pale înfăţişând femei pe bicepşii pirpirii, un ins cu o aversiune cruntă faţă de negrotei. Dar acela nu este decât întruchiparea unui stereotip greşit, în care cariera mea de scriitor s-a împotmolit, fiindcă aşa trebuia să se întâmple, probabil. Lumea este însă mult mai interesantă şi, totodată, mai puţin dramatică, decât îşi închipuie scriitorii. Iar, vreme de câteva clipe, eu şi Wade stăm pur şi simplu şi ne holbăm la aspectul drastic utilitar al tigăii, ca nişte surdomuţi, incapabili să găsim un subiect mai bun.

— Ia, s-auzim, Frank, cum a fost drumul până aici? zice Wade, cu o înflăcărare subită.

Simţi la el un fel de încordare dusă la limită, care te convinge pe loc că ai de-a face cu un om de nădejde şi plăcut, o persoană care îşi cunoaşte priorităţile, iar în ochii lui există o licărire permanentă care sugerează că se aşteaptă în orice moment să audă – de la mine, de la oricine, poate – un lucru care îl va face extrem de fericit. Nimic, de fapt, nu mi-ar face mai multă plăcere.

— Am venit prin Pemberton şi Bamber, Wade. E unul dintre traseele mele preferate. Mi-ar plăcea să fac o excursie cu barca în Rancocas, la un moment dat. Cred că în multe locuri din Africa este exact ca acolo.

— Păi, e ceva, Frank, nu-i aşa?!

Ochii lui Wade Arcenault se răsucesc în orbite, căutând ceva, habar n-am ce. E ciudat, dar nici Wade nu are accentul tipic de texan, ceea ce am constatat şi în cazul lui Cade.

— Avem şi noi mica noastră grădină a raiului aici, pe care vrem să o protejăm, ca nu cumva să ne-o strice cei din afară. De-asta nici nu mă deranjează să şofez optzeci de kilometri până la serviciu, să ştii. Deşi probabil că n-ar trebui să blocăm accesul încoace. În ochii lui limpezi scapără licăririle mărturisirii. Toţi provenim din alte părţi, în fond, Frank. Oamenii care s-au născut aici nici măcar nu vor să mai recunoască. Am stat de vorbă cu ei.

— Dar pun pariu că le place aici. Peninsula asta a fost o idee formidabilă.

— Avem o mică-*mică* problemă de eroziune totuşi, spune Wade, terminând să se şteargă pe mâini cu un şervet de bucătărie. Dar noroc cu constructorul nostru, un tânăr deştept foc, absolvent la Rutger, Pete Calcagno. (Iată un nume de care am mai auzit!) S-a pus pe treabă cu excavatoare şi saci de nisip, aşa că până la urmă o să-i vină de hac, părerea mea, spune Wade, zâmbind radios. Cei mai mulţi oameni sunt bine intenţionaţi, asta consider eu.

— Perfect de acord.

Şi chiar vorbesc serios! Fără îndoială, e valabil în ceea ce mă priveşte şi, de asemenea, în mod indiscutabil e valabil şi în ceea ce îl priveşte pe Wade Arcenault. El, la urma urmei, i-a cumpărat fiicei lui, care a divorţat, o casă plină cu mobilă nouă, având delicateţea de a sta deoparte şi de a o lăsa să-şi aleagă singură tot ce i-a dorit inima, ca apoi să semneze cecul aferent cumpărăturilor, pentru ca ea să poată păşi cu dreptul într-un nou mediu şi o nouă viaţă, undeva în nordul ţării. O mulţime de oameni ar vrea să facă la fel, dar puţini sunt în stare să-şi ducă gestul până la capăt.

Ochii albaştri ai lui Wade se sucesc poznaş spre uşa de la pivniţă. Nu ştiu ce i-am spus sau ce-am făcut, dar simt că a prins drag de mine, cel puţin în faza aceasta preliminară.

— Lynette, strigă el, ridicând ochii spre tavan. Crezi că am timp să-l duc pe băiatul ăsta până jos în bârlogul meu? îmi face cu ochiul strengăreşte şi priveşte iarăşi în sus. (Poate reuşim să plănuim o excursie la pescuit, indiferent cum o ieşi până la urmă cu Vicki.)

— Cred că nici Grant cu toată armata lui nu ţi s-ar putea pune în cale, aşa-i? zâmbeşte Lynette, prin oficiul care duce la sufragerie, scutură drăguţă din cap, mişcându-şi părul roşcat, şi flutură din mână, în semn că putem să ne ducem.

Pe furiş, pe uşa de la salonaş, îi zăresc înăuntru pe Vicki şi Cade, aşezaţi pe canapeaua de culoarea somonului şi purtând o discuţie intimă, după cum se pare. În mod neîndoielnic, garderoba lui Cade şi viaţa lui socială stupidă au fost luate în vizor.

Wade tropăie în jos pe treptele întunecoase de la pivniţă, cu mine păşind imediat în urma lui. Aproape instantaneu, în locul aerului încărcat de arome din bucătărie, simt mirosul înţepător de chimicale tipic subsolurilor din suburbii, unde proprietarul îşi face datoria şi menţine la zi contractul lui cu termitele. Este şi cazul meu, de altfel.

— Foarte bine, Frank, stai acolo, spune Wade, pierdut în întunericul din faţa mea, unde paşii lui răsună pe ciment. În spatele meu, braţul dolofan al lui Lynette închide uşa de la bucătărie.

— Ţin'te bine, acum, mă previne Wade, plin de entuziasm.

Şi mă ţin de o balustradă din lemn de 5x15 cm, neîncumetându-mă să mai fac nici un pas. Am sentimentul că în faţa mea se află ceva mare.

Wade bâjbâie printre nişte obiecte metalice, posibil abajurul vreunei lămpi utilitare, capacul de la un tablou de siguranţe, o cutie cu chei.

— Ahh, fir-ar să fie, bombăne el.

Brusc, o lumină pâlpâie şi se aprinde: nu o lampă utilitară, ci un tub de neon pe tavanul cu grinzi. Ceea ce văd iniţial la lumină nu este, presupun, ce trebuia să văd. Văd o fotografie mare a lumii luată din cosmos, prinsă de peretele din ciment cu zgură de deasupra bancului de lucru al lui Wade. În imagine, tot spaţiul extraterestru este albastru şi gol, iar America de Nord se vede clar ca într-un vis, de la nenumăraţi kilometri depărtare, albă şi perfect conturată în contrast cu oceanul întunecat din jur.

— Ce părere ai, Frank? spune Wade, cu mândrie.

Ochii mei încearcă să-l găsească, dar în schimb descoperă, drept în faţa mea, unde pot ajunge cu mâna, un automobil

negru şi mare – atât de aproape, încât nici nu îmi dau seama ce e exact, deşi precis e o maşină, cu mult crom şi un finisaj negru lucios. Deasupra grătarului ornamental din faţă scrie CHRYSLER.

— Dumnezeule, Wade, zic eu şi îl văd jos, lângă aripa laterală lungă, cu mâna pe vârful unei aripioare înalte de deasupra stopului roşu.

Rânjeşte ca un agent de vânzări pentru televizoare, care de data asta a venit cu ceva efectiv senzaţional, un obiect pe care gospodina şi-l va dori cu orice preţ, un lucru în care orice om întreg la minte va fi mândru să investească, din moment ce valoarea lui nu va putea decât să crească.

— Aşa ceva nu se mai fabrică în ziua de azi, Frank, spune Wade şi face o pauză, ca să dea mai multă greutate cuvintelor lui. Eu am restaurat-o, să ştii. M-a ajutat şi Cade un pic, dar s-a plictisit, după ce am pus motorul în funcţiune. Am cumpărat-o de la un grec din Little Egg, care vindea steatit. Ah, dacă ai fi văzut în ce hal arăta când am luat-o! Maro. Plină de găuri. Cromul era pe jumătate distrus. Ca un şvaiţer, pe-onoarea mea, aşa era.

Wade se uită la finisajul automobilului, de parcă l-ar fi auzit murmurând ceva. E răcoare în pivniţă, iar Chryslerul pare rece şi dur ca un diamant negru.

— Mai trebuie lucrat încă la jaluzelele pliabile dinăuntru, recunoaşte Wade.

— Dar cum ai băgat-o aici înăuntru?

Wade rânjeşte încântat. Abia aştepta să-i pun întrebarea.

— Mai există o intrare de-afară, cu uşi duble, pe care tu n-ai cum s-o vezi de-acolo. Camionul care a remorcat-o i-a dat drumul uşor înăuntru, pe-acolo. Făcusem cu Cade o rampă specială, din fier cornier. A trebuit să reînvăţ să sudez. Tu te pricepi la sudura cu arc electric, Frank?

— Nici un pic, fir-ar să fie, zic eu. Deşi ar cam trebui.

Mă uit din nou la fotografia cu Pământul. Prinde bine să ai aşa ceva, cred eu, ca să păstrezi proporţiile şi perspectiva, deşi în ambianţa comună de aici globul se potriveşte la fel de puţin ca o tapiserie, bunăoară.

— Nu neapărat, să ştii, spune Wade, sobru. Principiile sunt foarte clare. Rezistenţa e totul. Ai învăţa într-un minut, te asigur.

Şi Wade zâmbeşte, de parcă ar fi convins că într-o bună zi aş putea ajunge la o îndemânare de adevărat meseriaş.

— Şi ce-ai de gând să faci cu ea, Wade? spun eu, o întrebare care tocmai mi-a venit în minte.

— Nu m-am gândit la asta, zice Wade.

— Dar o conduci vreodată?

— Oh, da. Sigur. Pornesc motorul şi conduc treizeci de centimetri într-o direcţie şi încă vreo treizeci înapoi. Nu-i prea mult spaţiu aici, jos.

Îşi îndeasă mâinile în buzunare şi se sprijină cu şoldul de aripa maşinii, privind în sus şi în jur la grinzile joase, care intră adânc în zidurile din ciment cu zgură ale încăperii înguste. Deasupra noastră, aud sunetul înăbuşit al unor voci, un scârţâit de paşi de la bucătărie spre sufragerie. Îl aud pe Cade tropăind în altă direcţie, precis la etaj, ca să îşi pună alte haine. Aud ţăcănitul gheruţelor lui Elvis Presley pe pardoseala din bucătărie. Pe urmă, nimic. Eu şi Wade tăcem în faţa automobilului şi fiecare în faţa celuilalt.

Bineînţeles că situaţia asta ar putea duce la un dezastru, cum se întâmplă cu multe situaţii de acest fel. Teama de ceea ce ar putea să mă întrebe cu inocenţă acum sau teama şi mai mare că s-ar putea să nu am ce să-i răspund, rămânând acolo mut ca o momâie – iată ceea ce mă face să-mi doresc să fi fost mai bine sus, unde să mă uit la televizor cum Knicks îi bat pe Cavaliers de le sună apa-n cap, şi să schimb impresii despre meci cu bunul meu amic Cade. Sportul reprezintă o supapă de siguranţă clasa întâi, atunci când tu şi întregul tău sistem de valori deveniţi obiectul unei analize binevoitoare, dar neaşteptate.

„De fapt, ce-i de capul tău?" ar fi o curiozitate perfect naturală din partea lui. „Ce intenţii ai apropo de fiica mea?" („Nu prea ştiu" nu ar fi deloc răspunsul nimerit.) „Cine naiba te crezi, mă?" (Aş fi complet derutat.) Brusc, mi s-a făcut frig, deşi Wade nu pare să aibă deja pregătită nici o schemă. E un om cu principii, pe care îl respect şi care mi-ar plăcea să mă placă. Toate semnele bune, cu alte cuvinte, nu diferă chiar atât de mult de

cele rele. Wade pune vârful degetelor pe aripa automobilului ca un porţelan negru şi se holbează la ele. Cu siguranţă, dacă aş fi mai aproape, mi-aş vedea pe luciul de abanos fiecare trăsătură, clar ca într-o oglindă.

— Frank, zice Wade. Ţie îţi place peştele?

Şi se uită la mine aproape implorator.

— Ba bine că nu.

— Deci îţi place, da?

— Bineînţeles.

Wade se zgâieşte din nou în jos la suprafaţa neagră şi strălucitoare.

— Mă gândeam, ce-ar fi să mergem amândoi odată să mâncăm împreună la Red Lobster, într-o seară, dar fără femeile astea. Să stăm şi noi de vorbă ca oamenii. Ai fost vreodată acolo?

— Sigur că da. De nenumărate ori.

De fapt, la început, după ce am divorţat, nici nu m-am dus, practic, în altă parte. Ajunseseră să mă cunoască toate chelneriţele, ştiau că îmi place să mănânc cod la grătar, dar nu foarte prăjit, şi îşi dădeau toată silinţa să mă înveselească, deşi în mod normal exact pentru asta şi sunt plătite.

— Eu mă duc special pentru codul pe care îl servesc acolo, spune Wade. E foarte gustos. Eu îl numesc homarul săracului.

— Neapărat să mergem împreună. Ar fi nemaipomenit.

Mi-au îngheţat mâinile şi, discret, le strecor în buzunarele de la haină. Una peste alta, tot aş profita de ocazie, dacă s-ar putea, ca s-o şterg sus înapoi.

— Frank, părinţii tăi unde sunt? mă întreabă Wade, cu o privire gravă.

— Au murit amândoi, Wade, spun eu. Demult de tot.

— Şi ai mei, la fel, dă el din cap. S-au dus amândoi. Până la urmă toţi venim de nicăieri, aşa-i?

— Sincer să fiu, problema asta nu mă deranjează de fapt, spun eu.

— Corect, corect, corect, corect.

Wade şi-a încrucişat braţele şi s-a rezemat cu spatele de aripa automobilului. Se uită întâi drept la mine, apoi îşi prironeşte din nou ochii în spaţiul strâmt al pivniţei.

— Ce te-a adus în New Jersey? Eşti scriitor, nu-i aşa?

— E o poveste destul de lungă, Wade. Am fost căsătorit înainte. Am doi copii, care locuiesc la Haddam. Mi-ar lua ceva timp ca să-ţi explic toate astea.

Zâmbesc amabil, în speranţa că îl voi determina să nu insiste mai mult, deşi sunt convins că pe Wade nu-l interesează de fapt nici cât negru sub unghie cum e cu viaţa mea. Încearcă doar să fie drăguţ cu mine.

— Frank, mie îmi plac femeile. Şi ţie?

Wade roteşte capul spre mine şi zâmbeşte cu gura până la urechi, un zâmbet sincer şi amuzat, care se bazează pe vechea anticipare a plăcerii, sursa fericirii în optzeci la sută din cazuri. Pentru el, e la fel ca atunci când declară că îi place codul, deşi ceva mai interesant poate, fiindcă s-ar putea să fie şi un pic porcos.

— Păi, sigur că da, Wade, zic eu, cu un surâs larg.

Wade ridică bărbia, de parcă ar fi vrut să spună „ştiam eu", şi împinge în obraz pe dinăuntru, cu vârful limbii.

— Nu mi-am dorit în viaţa mea să pierd vreo noapte cu băieţii în oraş, Frank. Nu văd care ar fi distracţia, pe cuvânt.

— Da, nici eu, să ştii.

Şi mă gândesc la serile jalnice de la cursul „Înapoi, în acţiune", la Clubul Bărbaţilor Divorţaţi, la ieşirile noastre cu barca, plutind alandala pe apele reci din Mantoloking, ca o armată punând la cale un nou atac asupra plajelor vieţii trăite cu adevărat. Îmi jur în sinea mea să nu mai mă număr niciodată printre ei. Am terminat cu asta şi cu ei, gata. Viaţa a intrat totuşi pe un făgaş normal (deşi le doresc tot binele).

— Acum, Frank, te rog să nu mă înţelegi greşit, spune Wade, cu precauţie, continuând să se uite în gol, de parcă eu aş fi în altă parte. Nu vreau să mă bag între tine şi Vicki. E problema voastră, aşa că voi doi trebuie s-o rezolvaţi împreună.

— E destul de complicat.

— Ba bine că nu. E greu să ştii ce vrei la vârsta voastră. Apropo, Frank, tu câţi ani ai?

— Treizeci şi opt, îi spun eu. Dar tu, Wade?

— Cincizeci şi şase. Aveam patruzeci şi nouă de ani când nevastă-mea a murit de cancer.

— Tânăr, Wade, foarte tânăr.

— Locuiam în Irving, Texas, pe atunci. Eram petrolist la Beutler Oil, lucram la vreo doi kilometri de casă. Şi era casa mea pentru totdeauna. Aveam o fiică măritată. Îmi duceam fiul la meciuri, când jucau Cowboys. Aveam o viaţă frumoasă, să ştii. Şi pe urmă, bang, s-a întâmplat o nenorocire cumplită. S-a petrecut parcă peste noapte, aşa ni s-a părut. Vicki şi Cade au fost distruşi, efectiv. Aşa că poţi să fii sigur că ştiu cât de complicat poate fi.

Şi dă din cap, cu gândul la necazurile lui.

— Ştiu că a fost foarte greu, spun eu.

— Probabil că şi cu divorţul e cam la fel, Frank. Lynette a fost măritată cu un tip destul de cumsecade, să ştii, dar a divorţat până la urmă. Ăsta a fost al doilea soţ – primul i-a murit şi ei –, l-am cunoscut şi eu. E un tip cumsecade, dar nu ne-am împrietenit, evident. Nu s-au înţeles însă, asta e. Nu o spun cu răutate, să ştii. Şi ei i-a murit băiatul, într-un incident tragic, în Oklahoma.

Se pare că Vicki i-a povestit de Ralph, ceea ce pe mine nu mă deranjează, desigur. În definitiv, el face parte din dosarul meu public permanent. Moartea lui punctează şi explică existenţa mea de acum. Wade, mă bucur s-o spun, se străduieşte din răsputeri „să mă adopte ca individ", să se comporte cu naturaleţe şi să mă lase şi pe mine să fac la fel, să fie el însuşi, atâta cât se poate cu o persoană pe care nu o cunoaşte şi pe care, în fond, ar fi putut s-o deteste la prima vedere. Ar fi putut să mă supună la un interogatoriu sever aici, jos, aşa că mi-ar plăcea să îi dau de înţeles cât de mult apreciez că nu a procedat aşa – deşi nu prea ştiu cum să i-o spun. Prin faptul că a fost sincer şi direct cu mine, altfel spus invers decât m-aş fi aşteptat, m-a lăsat practic fără cuvinte.

— Wade, tu în ce parte a Texasului ai crescut? spun eu, zâmbind plin de optimism.

— Sunt din Nebraska, Frank, partea de nord-est. Oakland, Nebraska.

Se scarpină pe dosul palmei, gândindu-se probabil la lanurile de grâu.

— Am învăţat *carte* în Texas, să ştii. Am intrat la Universitatea A&M în 1953. Eram deja însurat. Vicki era „pe drum", cred. A durat o veşnicie până mi-am luat diploma, iar în tot acest interval am lucrat la sondele de ţiţei. Dar ce am vrut eu să-ţi spun apropo de femei, totuşi, era că atunci când prima mea soţie, Esther, a murit, mi-a fost teamă că n-o să mă mai intereseze femeile niciodată. Înţelegi? E posibil să nu te mai simţi atras de femei, Frank, să ştii. Nu mă refer la sensul fizic, al atracţiei propriu-zise. Ci la ce simţi aici, sus, la cutiuţă, spune Wade, uitându-se la mine şi împungându-se cu degetul drept în mijlocul frunţii. E ca şi cum ai fi pierdut contactul cu tine însuţi, adaugă el. Cu propriile tale nevoi. Aşa mi s-a întâmplat mie. Vicki poate să-ţi povestească exact cum a fost, fiindcă ea a avut grijă de mine.

Wade îşi roteşte ochii în cap, un gest ce pare ridicol în cazul lui, dar pe care l-am remarcat de nenumărate ori la Vicki; nu ar fi deloc exclus să-l fi învăţat de la ea şi el. E ceva tipic feminin, aşa că Wade pare cumva efeminat când face asta, ca şi cum viaţa i-ar fi servit câteva lecţii dure, pe care, ca bărbat, nu a fost pregătit să le suporte.

— Am făcut lucruri nebuneşti de-a dreptul, Frank, în perioada aceea, spune Wade şi zâmbeşte, ca şi cum el s-a absolvit oricum pentru faptele lui (un reprezentant al noului val nu ar gândi niciodată aşa, vă asigur). Am răpit un copilaş dintr-un centru comercial. O nebunie, nu-i aşa? Wade se uită la mine, cu un aer uluit. O fetiţă de culoare. Nici măcar nu pot explica de ce am făcut asta. La vremea respectivă, aş fi spus probabil că urmăream să ajung la închisoare, presupun. Jelind în pustiu. Aş fi ajuns să jelesc în celula condamnaţilor la moarte, probabil, dacă m-ar fi prins, te asigur. Şi să fiu al naibii dacă n-aş fi meritat-o din plin.

Wade dă din cap, cu o mutră solemnă, ca şi cum toate motivele lui sumbre ar fi întemniţate aici, în pivniţa întunecoasă, de unde nu l-ar mai putea prinde din urmă niciodată.

— Dar e teribil ce-ai putut să faci, Wade. Ce te-a împins la aşa ceva totuşi?

— A fost o situaţie îngrozitoare, efectiv, Frank. Noroc că am pus fetiţa la loc în cărucior. Dar o luasem deja în maşină

cu mine. Dumnezeu știe ce-aș fi făcut cu ea. Atunci a fost pentru mine momentul de declin cumplit.

— Poate că nu ți-ai dat seama ce faci. Faptul că te-ai oprit la timp e un argument în acest sens, după părerea mea.

— Știu și eu teoria asta, Frank. Dar hai să-ți povestesc ce s-a întâmplat pe urmă. M-am întâlnit absolut întâmplător cu un fost coleg de facultate, Buck Larsen. A fost la o reuniune în College Station. Cred că nu ne mai văzusem de pe puțin douăzeci și șase de ani. Cert e că tipul lucra la Autoritatea rutieră. Și am tot trăncănit noi amândoi așa, i-am povestit că Esther murise, în fine, i-am zis cum era cu ăia mici, necazuri, femei, pe scurt i-am spus că voiam să plec din Dallas. Nici nu mă gândisem până atunci la așa ceva, pricepi ? Știi cum e, doar ești scriitor, nu ?!

— Da, știu, presupun. (Bine măcar că el și Buck nu s-au dus împreună la un motel.)

— E destul de greu, de fapt, să-ți dai seama ce vrei cu adevărat, nu crezi ?

— Pare mult mai simplu în cărți, știu asta.

— Absolut, ce naiba! Am citit și noi ceva cărți la A&M. Nu chiar *atât* de multe, probabil.

În sfârșit, avem un motiv să rânjim amândoi.

— Tu unde ai făcut facultatea, Frank ?

— În Michigan.

— East Lansing, așa-i ?

— Nu, Ann Arbor.

— Bun. Ai citit mai multe cărți acolo decât mine la College Station, știu asta.

— Uitându-mă acum la toate astea, din jurul nostru, Wade, îmi dau seama că ai făcut o alegere corectă, Wade.

— Frank, așa zic și eu.

Cu vârful pantofului, împinge într-o gâlmă mică de ciment uscat, de pe pardoseală. Insistă până când se lămurește că nu o poate clinti din loc, apoi scutură din cap.

— Viața unui om se poate schimba în nenumărate feluri, te asigur, Frank.

— Știu și eu, Wade.

— M-am angajat la Autoritatea rutieră. L-am lăsat pe Cade la rudele lui Esther, în Irving, şi m-am mutat aici, unde timp de un an am dus o viaţă de burlac. Am încercat în felul ăsta să mă rup cât mai mult de existenţa mea dinainte. Şi aşa, din inginer petrolist în Texas, am ajuns taxator pe autostradă în New Jersey, în decurs de o săptămână. Am avut şi ajutor, desigur. Dar a fost un pas înapoi. Cu o reducere de salariu substanţială. Dar nu-mi păsa, Frank, fiindcă eram o epavă, efectiv. Nu credeam, dar exact asta eram, o epavă, şi a trebuit să o iau de la capăt din nou, să fiu acceptat într-un loc nou pentru mine, aşa fistichiu cum e ţinutul ăsta, desigur, dar nu contează. De felul meu, sunt un om care rezolvă toate problemele, Frank. Ca toţi inginerii, de altfel. Şi asta era problema mea. Americanii n-ar trebui să fie atât de susceptibili la ideea de a coborî pe scara socială, dacă e nevoie. Nu-i atât de rău, în fond.

— Nu pare prea uşor, totuşi. Prin comparaţie, problemele mele par destul de neînsemnate.

— Nu-mi dau seama dacă a fost uşor sau nu.

Pe fruntea lui se citeşte nedumerirea, ca şi cum ar vrea, ba chiar i-ar plăcea să poată vorbi şi despre asta, doar că i-a ieşit complet din minte – norocul lui.

— Să-ţi spun ceva, băiete. Ştiu un tip care lucrează la noi, la Ieşirea 9. Nu contează cum îl cheamă. Important e, însă, că în 1959, locuia undeva departe, în vest, lângă Yellowstone. Avea nevastă, trei copii, o casă şi o ipotecă. O slujbă, în fine, tot ce trebuie. Într-o seară, s-a dus la un bar, iar când a plecat de-acolo spre casă, o bucată întreagă dintr-un masiv muntos s-a prăbuşit peste localul unde fusese el. Omul s-a oprit în mijlocul drumului, mi-a povestit el asta mie, şi s-a uitat în spate, în lumina lunii, acolo unde fuseseră o mulţime de lămpi, care dispăruseră acum toate, din cauza uriaşei alunecări de teren care avusese loc. Au murit toţi, în afară de el. Ghici ce-a făcut atunci?

Wade a ridicat sprâncenele şi s-a uitat cruciş, în acelaşi timp.

— Cred că ştiu. (Cine n-ar şti de fapt într-o lume modernă?)

— Şi, precis, ai avea dreptate. Omul s-a suit în maşină şi s-a tot dus spre est, încotro a văzut cu ochii. Fusese ca şi când cineva tocmai i-ar fi zis: „Uite, Nick, ai şansa să iei viaţa de

la capăt. Vezi dacă nu o să-ţi iasă mai bine de data asta". Aşa că şi în momentul de faţă este considerat decedat acolo, în Idaho sau Wyoming, în fine unul dintre statele din zonă. Asigurarea a fost încasată. Cine ştie pe unde o mai fi familia lui, ce s-o fi întâmplat cu copiii?! Şi tipul lucrează exact lângă mine, pe Turnpike, un om cum nu se poate mai fericit. Nu l-aş da de gol niciodată, evident. Şi eu sunt mult mai norocos decât el. Amândoi am avut şansa unui nou început, împreună cu dorinţa şi fermitatea de a nu-i da cu piciorul.

Wade mă priveşte cu un aer grav, îşi freacă palmele delicat pe mânerul cromat al portierei de lângă el. Vrea să înţeleg că el a descoperit ceva important, mai târziu în viaţă, ceva de valoare, deşi foarte puţini oameni ajung să descopere vreodată ceva în toată existenţa lor. I-ar plăcea să le transmită şi altora măcar o parte din înţelepciunea dobândită prin experienţă, deşi nu mă pot abţine să nu mă întreb ce-ar zice nevasta prietenului lui, dacă ar trece pe la Ieşirea 9 exact în momentul potrivit. E foarte posibil, nu?!

— Frank, ai de gând să te recăsătoreşti?

— Nu ştiu.

— Îmi place răspunsul tău, zice Wade. Eu am crezut că n-o să mă mai însor niciodată. Nu mi se părea atât de rău să trăiesc de unul singur, după ce am fost căsătorit timp de douăzeci şi nouă de ani. Ce părere ai?

— Există şi avantaje, desigur, Wade. Tot acolo ai cunoscut-o şi pe Lynette?

— Nu, am întâlnit-o la un concert de rock, şi să nu mă întrebi ce căutam acolo, fiindcă n-aş putea să-ţi spun. Asta se întâmpla în Atlantic City, acum trei ani. Nu sunt o persoană sociabilă, iar când nu eşti o persoană sociabilă poţi nimeri în tot felul de locuri ciudate, doar ca să-ţi demonstrezi cât eşti de independent.

— Eu de obicei rămân acasă şi citesc. Deşi, uneori, mă sui în maşină şi şofez toată ziua. Seamănă cumva cu ceea ce spuneai tu.

— Nu-i prea grozav, după părerea mea.

— Sigur, nu e întotdeauna, nu.

— În fine, asta e. Acolo am cunoscut-o pe Lynette. E cam de vârsta ta, Frank. Văduvă, recăsătorită, divorţată, venise la

concertul acela cu un spaniol de vreo douăzeci şi cinci de ani. Tipul se ridicase pur şi simplu şi dispăruse, lăsând-o baltă acolo. N-are sens să-ţi povestesc toate detaliile oribile. Cert e că am nimerit împreună la Howard Johnson's, pe autostradă, unde am băut cafea şi ne-am destăinuit unul celuilalt, până la patru dimineaţa. Se dovedeşte că amândoi tânjeam să facem ceva util şi pozitiv în timpul care ne mai rămânea de trăit şi că nici nu eram nişte perfecţionişti, în sensul că am ştiut de la bun început că nu ne potriveam perfect, de fapt.

Wade încrucişează braţele, cu o privire aspră.

— Şi cât a trecut până v-aţi căsătorit, Wade? Nu prea mult, pun pariu, aşa-i?!

Îi zâmbesc poznaş, fiindcă ştiu că exact aşa va zâmbi şi el imediat, amintindu-şi de noaptea aceea înstelată, de pe şoseaua poluată de lângă Atlantic City, iar eu îmi doresc să îl încurajez. Probabil că senzaţia lor atunci a fost că eşuaseră pe o plajă neospitalieră şi pustie, dar că avuseseră mare noroc că erau acolo împreună. Nu e o poveste tristă, ba dimpotrivă, merită mii de zâmbete şi aplauze.

— Nu *prea* mult, într-adevăr, Frank, recunoaşte Wade, mândru, afişând exact surâsul necesar pentru a se transpune în atmosfera fermecată a acelor momente din trecut. Divorţul ei se încheiase, aşa că nu aveam de ce să mai amânăm căsătoria. Ea e catolică, ştiai, nu?! Divorţul îi picase oricum prost. Şi nu concepea să locuim împreună, ceea ce mie mi-ar fi convenit. În nici o lună, aşadar, m-am însurat şi am luat casa asta! Extraordinar!

Wade zâmbeşte şi scutură din cap, mirându-se de remarcabila ciudăţenie a neprevăzutului în viaţă.

— V-a mers din plin, s-ar zice.

— Păi, vezi tu, eu şi Lynette suntem două firi opuse. Ea e foarte categorică în privinţa tuturor lucrurilor, iar eu sunt mult mai puţin categoric, asta în prezent, oricum. Pentru ea, a fi catolică e ceva foarte serios – mai ales de când a murit fiul ei. Şi, într-un fel, la acest capitol o las să facă aşa cum vrea ea. M-am convertit, doar ca să-i fac pe plac, dar noi nu mergem la slujbă aici, Frank. Aş spune că ne-am asemănat în privinţa singurului

lucru care contează – nu suntem oameni bogaţi şi nici nu sunt sigur dacă ne iubim unul pe celălalt sau ar trebui s-o facem, dar ne dorim să fim o forţă bună într-o lume mică şi să realizăm câte ceva în timpul care ne-a mai rămas.

Wade se uită la mine, acolo unde stau, pe trepte, ca şi cum s-ar aştepta să îl judec şi să mă vadă coborând ca să-l bat prietenește pe umăr. Sunt convins că mi-a povestit toate astea – un subiect pe care probabil l-am fi putut aprofunda mai bine la Red Lobster, unde n-ar fi fost exclus ca eu să vorbesc cel mai mult – fiindcă vrea să-mi fac o idee despre ce înseamnă ideea de familie aici, la ei, pentru eventualitatea în care m-aş gândi să mă alătur lor. Şi e adevărat că soţii Arcenault sunt cu totul altfel decât mă aşteptam eu. Mai buni, adică. Wade a ştiut să vorbească despre el şi viaţa lui ordonată, cum nu se poate mai plăcut şi mai duios. Cum să nu-ţi doreşti să te lipeşti aici, lângă ei?! Aş putea să stabilesc un nou aranjament în Sherri-Lyn Woods (în weekendurile impare şi de sărbători). Ba, până la urmă, aş putea să mă împrietenesc cu Cade, să îi compun o scrisoare de recomandare la un colegiu bun; să îi trezesc interesul pentru tehnicile de marketing, în loc de munca de poliţist şi arme. Mi-aş cumpăra şi eu o şalupă Whaler şi aş ţine-o lângă ponton, în spatele casei. Aş avea o viaţă simplă, dar minunată, asta e cert.

Totuşi, nu ştiu de ce, mă simt agitat şi jenat. Am mâinile în continuare reci şi înţepenite, aşa că le îndes adânc în buzunarele de la pantaloni şi mă holbez la Wade, cu o expresie goală. Faptul că rămân reţinut tocmai într-un asemenea moment reprezintă, în ceea ce mă priveşte, un mare defect de caracter.

— Frank, spune Wade, devenit dintr-odată insistent şi cercetător. Vreau să aud părerea ta apropo de asta. Crezi că e prea modest să te mulţumeşti cu o asemenea existenţă – doar să încasezi taxa de la automobilişti, să ai o familie, să te ocupi de o maşină veche ca asta, să ieşi la pescuit de plăcere, cu fiul tău, pe ocean?! Poate chiar să-ţi iubeşti nevasta? Zi, tu ce crezi?

Şi, lăsând la o parte toată reticenţa, nu sunt în stare să răspund suficient de repede.

— Nu, spun eu, aproape țipând. Nu cred că e prea puțin. Mi se pare extraordinar, Wade, iar tu, ticălosule, ești al naibii de norocos că poți avea așa ceva (Sunt șocat că l-am făcut „ticălos" pe Wade.)

— E mai multă poezie, presupun, în ceea ce faci tu totuși, Frank. Eu nu prea apuc să mai văd lumea, din poziția mea, deși cred că mi-ajunge cât am văzut din ea, oricum.

— Probabil că viața mea și a ta seamănă mult mai mult decât ai înclina să crezi, Wade. Dacă nu te deranjează c-o spun, am impresia chiar că viața ta e mai bună decât a mea, să știi.

— Nici nu știi cât de mult poate însemna pentru mine o mașină veche ca asta, pe cuvânt, zâmbește Wade, mândru, fericit că a primit aprobarea mea. Sunt mici nuanțe care nu se pot reda în cuvinte. Cobor aici la patru dimineața, uneori, și meșteresc până se luminează de ziuă. Când vin înapoi acasă, de la serviciu, mă gândesc cu plăcere că voi ajunge și voi putea să mă ocup din nou de ea. Și vreau să-ți mai spun ceva, băiete. Ori de câte ori urc înapoi, în casă, sunt fericit ca pasărea cerului, fiindcă mi-am lăsat toți demonii aici, în temnița lor.

— E extraordinar, Wade.

— Și absolut tot ce fac eu aici se poate învăța de către oricine, băiete. Sârmulițe și șuruburi. Aș putea să-ți arăt tot, deși mi-e mai greu să explic în cuvinte. Cu siguranță că ai putea deprinde totul imediat.

Se uită la mine și scutură din cap, cu un aer uimit. Wade nu e genul de om care să-și deschidă complet sufletul, chiar dacă aparent ai zice că e altfel. Și, în cazul acesta, știu exact ce a descoperit, importanța și valoarea pe care lucrul acesta le poate avea pentru oricine. Deși, în mod straniu, în timp ce mă uit în jos la Wade care se uită în sus la mine, nu știu de ce dar mi-l imaginez singur, pășind pe un coridor de spital, lung și gol, ținând o valijoară în mână, oprindu-se la o ușă fără număr și uitându-se înăuntru – o încăpere goală, ordonată, unde patul este pregătit și lumina crudă a soarelui pătrunde pe fereastră, iar toate lucrurile sunt curate, la locul lor. *Analize*, pentru asta a venit el aici. Multe analize, enorm de multe. Și, odată ce a pășit în camera aceea, niciodată nu va mai fi cum a fost înainte.

Acesta este începutul sfârşitului şi, sincer să fiu, viziunea asta mă bagă în sperieţi şi mă face să mă cutremur cumplit. Mi-ar plăcea să îl îmbrăţişez acum, să îi spun să se ferească de spitale, să aştepte fatalitatea acasă. Dar nu pot. Şi-ar face o impresie greşită, iar tot ce s-a construit până acum între noi s-ar nărui, or ar fi păcat să fie aşa, fiindcă a început atât de bine.

Deasupra noastră, în activitatea intermitentă a casei, cineva a început să cânte primele acorduri joase din „What'd I Say", la orga electrică, acompaniamentul acela în ritm de jazz, sugerând sex-şi-dorinţă, dinainte ca bătrânul Ray să înceapă să se tânguiască. Zumzetul gros se infiltrează printre grinzi şi umple pivniţa cu o nouă atmosferă inevitabilă. Disperarea.

Wade ridică privirea spre tavan, cu o mutră de om foarte fericit. Parcă ar fi ştiut că va urma exact asta, interpretând sunetele muzicii drept un indiciu că totul în casa lui funcţionează splendid şi că toţi îl aşteaptă să-şi reia locul printre ei. Iată un om lipsit de orice subtext, un ins de un pragmatism desăvârşit.

— Ştii, Frank, am senzaţia că eu te-am mai văzut şi înainte. Mi-eşti foarte cunoscut. Ce ciudat, nu?!

— Probabil că vezi o mulţime de feţe, Wade, aşa că nici nu-i de mirare, zău.

— Cred că nu e om în New Jersey, pe care să nu-l fi văzut cel puţin o dată, zice Wade, afişând surâsul tipic al taxatorului de pe autostradă. Dar pe cei mai mulţi nici nu-i ţin minte. Faţa ta, totuşi, mi-o amintesc. Am remarcat asta de cum te-am văzut, să ştii.

Nu are rost să-i explic lui Wade că mi-a luat câte 1,05 $ de pe puţin patru sute de ori, când mi-a zâmbit şi mi-a urat să am „o zi super", în timp ce eu mă aruncam în lupta automobilistică de pe Route 1-South. Ar însemna să-i dau un răspuns prea banal, pentru o întrebare pusă cu tâlc, într-un moment atât de emoţional. Wade vânează misterul aici, iar eu n-am de gând să-i stric plăcerea. Ar fi ca şi cum domnul Smallwood din Detroit s-ar fi dovedit a fi un fost mecanic auto la Frenchy Montreux's Gulf, care îmi schimbase uleiul de nenumărate ori, doar că eu nu-l remarcasem, dar brusc l-am observat şi am ţinut să-i şi spun: misterul, întâi plăsmuit, apoi distrus de realitate. Prefer să rămân de partea semnelor de bun augur, să fac parte din ceea ce e inexplicabil, un neaşteptat vestitor pentru ceea ce

va urma. Discreţia, în mod cu totul bizar, este cea mai bună reacţie pentru un om cu reacţii întârziate.

În spatele meu, uşa de la bucătărie se deschide, iar când mă întorc văd chipul de majoretă al lui Lynette zgâindu-se în jos la amândoi, cu un aer amuzat – un sentiment de uşurare palpabil, deşi citesc pe faţa ei că toată această discuţie de la bărbat-la-bărbat a fost pusă la cale dinainte şi că ea a stat cu ochii pe ceasul de la bucătărie, aşteptând momentul prestabilit când să ne cheme sus, înapoi. Sunt subiectul norocos – dar nu şi victima – al uneltirii altor persoane, iar asta nu e rău niciodată. Dimpotrivă, te simţi cumva ocrotit, confortabil, chiar dacă nu prea îţi foloseşte la nimic.

Acordurile melancolice, religioase ale cântecului lui Ray Charles se aud acum mai tare, aici jos. Asta e opera lui Vicki, precis.

— Voi, bărbaţii, n-aveţi decât să discutaţi despre maşini vechi toată ziua, dacă vreţi, dar să ştiţi că lumea e gata să se aşeze la masă. Lui Lynette îi sclipesc ochii de nerăbdare şi antren. Şi-a dat seama că totul a fost OK aici, jos. Şi are dreptate. Nu suntem noi încă, poate, foarte buni prieteni, dar cu siguranţă vom deveni în curând.

— Ce-ar fi să mergem să mâncăm o bucată de oaie moartă, Frank? râde Wade, frecându-se pe burtă. Agnus dei, chicoteşte el, uitându-se în sus spre Lynette.

— Nu-i adevărat, spune Lynette şi-şi rostogoleşte ochii în cap, după cum e moda (am constatat) în familia Arcenault. Cine ştie ce e în stare să spună în continuare! Agnus Dei eşti *tu*, Wade, nu ceea ce mâncăm noi. Dumnezeule.

— Precis eu sunt prea aţos şi greu de mestecat, Frank, ascultă-mă pe mine. Ha-ha.

Şi ieşim sus, din pivniţa întunecoasă – toţi marinarii pe covertă –, în bucătărie unde e cald şi lumină de-afară, întregul echipaj Arcenault la datorie, pentru ritualul halelii de duminică.

*

Masa de Paşte este mult mai ceremonioasă decât mi-aş fi închipuit. Lynette a făcut din sufrageria ei o mică şi somptuoasă cutie de bijuterii – candelabru de cristal, cea mai bună argintărie,

feţe de masă şi şervete fine de in. În clipa în care ne aşezăm, ne pune pe toţi să ne unim mâinile împrejurul mesei ovale, astfel încât eu ajung să îi ţin de mână pe Wade şi pe Cade (nici un fel de împotrivire din partea lui Cade), în timp ce Vicki îi ţine de mână pe Wade şi pe Lynette. Şi nu mă pot abţine să nu mă gândesc – ţinând ochii închişi şi privind fără sunet în imaginara şi familiara minge de foc a morţii, din spatele căreia pândeşte abisul infinit, plin de suflete negre, în care m-aş putea rostogoli negreşit, dacă nu m-ar opri mâna lui Wade şi mâna lui Cade, aşa stânjenitoare cum sunt –, ce noroc straniu să fii în mijlocul acestor oameni, ca o rudă primită cu bucurie din Peoria. Deşi mă întreb, fără să vreau, unde sunt copiii mei în acest moment şi unde e X – speranţa mea fiind că nu sunt, fără tatăl lor, la vreo terasă pustie pe malul mării în Asbury Park, unde li se serveşte masa de Paşte, cu meniu fix, alături de Barksdale, care a venit special din Memphis, ca să-mi ia mie locul. Aş fi fericit să nu aflu aşa ceva, deşi nu poţi niciodată opri ceea ce ai provocat cu mâna ta. Îmi merit din plin soarta, de fapt, şi mă pot considera fericit că nu îmi petrec ziua bântuind prin vreun mall ca să-mi cumpăr o masă de Paşte la pachet – cum probabil face bietul Walter Luckett, rătăcit în sălbăticia feroce a civilizaţiei.

Binecuvântarea lui Lynette pentru aceste bucate este, din fericire, scurtă şi foarte ecumenică în detaliile ei – presupun că de dragul meu –, menţionând însemnătatea zilei şi vremurile tulburi în care trăim, dar omiţând Vaticanul II şi orice referiri bisericeşti pe care le are, precis, în minte – unde îşi au importanţa lor – şi pomenindu-l, în încheiere, pe fiul ei, Bean, îngropat într-un cimitir militar la Fort Dix, dar prezent în cugetul tuturor, inclusiv în al meu. (Flăcările curgând ca un râu de foc, în imaginaţia mea, se retrag în final pentru a dezvălui figura tăioasă a lui Beany, rânjind la mine din sanctuarul uitării.)

Wade şi Cade şi-au pus amândoi cravate înflorate, în culori stridente, şi sacouri sport, iar acum arată ca nişte actori de vodevil. Vicki se uită cruciş la mine, când îi zâmbesc şi încerc să mă comport dezinvolt în mijlocul familiei. Conversaţia se referă la vreme, în timp ce scobim toţi în miel, apoi, foarte pe

scurt, la politica statului; după aceea, trecem la şansele pe care le are Cade de a intra mai repede la academia de poliţie, punându-ne întrebarea dacă uniformele se distribuie din prima dimineaţă sau dacă va mai fi supus şi altor probe, ceea ce pentru Cade, se pare, ar fi destul de neplăcut. El e cel care iniţiază o discuţie despre ce înseamnă să şofezi cu nouăzeci de kilometri la oră, remarcând că e o viteză perfectă pentru oricine, cu excepţia lui. Urmează, apoi, munca lui Lynette la linia telefonică de criză, apoi munca lui Vicki la spital, ceea ce toţi convin că este un serviciu adus omenirii, deopotrivă dificil şi plin de satisfacţii – în mai mare măsură, implicit, decât munca lui Lynette. Nimeni nu pomeneşte de weekendul nostru în îndepărtatul Motor City, deşi eu am senzaţia că Lynette încearcă să găsească un loc pentru cuvântul Detroit în fiecare frază rostită, ca să ne facă să înţelegem că nu e ea chiar aşa de naivă cum ar putea părea, dar că nu face caz din asta fiindcă Vicki, ca oricare altă fată divorţată, poate să aibă grijă şi singură de prăvălia ei.

Cade mă momeşte cu un zâmbet şi mă întreabă cine îmi place mie mai mult din divizia de baseball American League East, la care îi răspund – Boston (echipa care îmi place cel mai puţin, de fapt). Eu, bineînţeles, ţin cu Detroit dintotdeauna şi ştiu că operând câteva schimbări cruciale şi aducând un nou antrenor senzaţional, băieţii aceştia ar fi practic de neoprit, în septembrie.

— Boston. Hm, se strâmbă Cade uitându-se în farfurie. Nu i-am văzut niciodată.

— Bine, aşteaptă şi vei vedea, zic eu, cu o siguranţă absolută. Sunt o sută şaizeci şi două de meciuri. Nu e exclus să facă o mutare inteligentă, la limită, după care să le meargă pe cinste.

— Tot Ty Cobb o să câştige, se hlizeşte Cade şi se uită umil la taică-său, cu gura plină de o chiflă.

Eu râd în hohote, în timp ce Vicki se uită iar urât la mine, fiindcă ştie că i-am întins o cursă lui Cade, pentru care dacă spui baseball, automat zici Ty Cobb.

Lynette surâde atentă şi manevrează pulpa de miel, mazărea şi aspicul de mentă, plasându-le unele lângă altele, pe farfurie.

Ştie să asculte, dar şi să pună întrebări directe; dacă ai suna pe linia telefonică de criză, cu vreo criză prostească, n-ai scăpa până nu te-ar descoase bine. Se pare că o obsedează persoana mea.

— Tu ai făcut armata, Frank? mă întreabă ea, amabilă.

— Da, la puşcaşii marini, dar m-am îmbolnăvit şi m-au lăsat la vatră.

Pe chipul lui Lynette, se citeşte o îngrijorare reală.

— Dar ce-ai păţit?

— Am avut un sindrom care mi-a afectat sângele, dar doctorii au crezut că o să mor de cancer. Nu era aşa, însă nimeni nu şi-a dat seama decât abia mai târziu.

— Ce noroc ai avut, nu-i aşa?

Lynette se gândeşte din nou la bietul Beany, care zace ţeapăn şi rece în sectorul catolic al cimitirului Fort Dix. Viaţa nu e dreaptă niciodată.

— Am fost demobilizat din armată în şase luni după aceea, ceea ce, presupun, înseamnă că am avut noroc, doamnă.

— Nu-i nevoie să-mi vorbeşti cu „doamnă", Frank, zice Lynette, clipind des şi privind în jur.

Surâde visătoare spre Wade, care îi răspunde printr-un surâs amintind de politeţea galantă practicată cândva în părţile sudice ale ţării.

— Fostul meu soţ a fost în Vietnam, cu unităţile din paza de coastă, spune Lynette. Nici nu s-a prea ştiut că paza de coastă a luptat acolo. Dar am scrisori cu ştampila poştei din Delta Mekongului şi din Saigon.

— Şi unde le-ai ascuns, mă rog? rânjeşte Vicki, sarcastic, spre toată lumea.

— Ce-a fost a fost, draga mea. Le-am aruncat pe toate, când l-am cunoscut pe acest domn, spune Lynette, dând din cap şi zâmbind spre Wade. Nu e nevoie să ne prefacem, consider eu. În fond, toţi de-aici am mai fost căsătoriţi, în afară de Cade.

Cade clipeşte din ochii lui negricioşi, ca un taur nedumerit.

— Băieţii ăia au avut de furcă pe front, nu glumă, spune Wade. Stan – fostul soţ al lui Lynette – mi-a povestit că numai el, probabil, a ucis vreo două sute de oameni, pe care nu i-a văzut niciodată, şi asta doar trecând prin junglă şi împuşcând

la întâmplare, zi de zi, noapte de noapte, zice Wade, scuturând din cap.

— E ceva, într-adevăr, spun eu.

— Exact, mârâie Cade, sarcastic.

— Şi nu-ţi pare rău că nu ai văzut cum e pe front? întreabă Lynette, întorcându-se spre mine.

— Las' că vede destul acum, zice Vicki, rânjind iar caustic. Mă ocup eu de asta.

Lynette îi zâmbeşte vag.

— Fii drăguţă, scumpo. Sau cel puţin încearcă oricum.

— Dar sunt perfectă, nu se *vede*?! ripostează Vicki.

— Aş mai vrea nişte miel, spun eu. Cade, nu mai vrei şi tu?

Cade îmi aruncă o privire perfidă, în timp ce eu prind o felie de miel pământiu şi îi pasez lui platoul.

Nu ştiu de ce, dar mintea mea nu e capabilă să dibuiască un subiect potrivit din domeniul sportului, deşi lucrează ca un computer. Nu-mi umblă prin cap decât date concrete. Statistici de performaţă în baseball. Calendarul competiţiilor. Capacitatea în materie de locuri a diferitelor terenuri de joc. Şansele primelor trei echipe clasate de a câştiga Super Bowl la fotbal, anul trecut (deşi nu reuşesc să-mi amintesc ce echipe au jucat de fapt). Uneori, sportul nu te ajută la nimic.

— Frank, m-ar interesa să aud opinia ta într-o chestiune, spune Wade, înghiţind o bucată mare de miel. Tu, ca jurnalist, ce crezi – ţara asta în momentul de faţă este într-o situaţie de pre-război sau de post-război? întreabă Wade, scuturând din cap, cu un aer sincer dezorientat. Probabil că pun prea mult la suflet tot ce se întâmplă, uneori. Mi-ar plăcea să-mi pese mai puţin.

— Wade, adevărul e că eu n-am dat prea multă atenţie politicii în ultimii câţiva ani. N-am avut niciodată senzaţia că opinia mea ar avea vreo valoare.

— Eu sper să fie repede un război mondial, până n-apuc să îmbătrânesc şi să nu mai pot lupta. Asta-i părerea mea, clar, spune Cade.

— Asta era şi părerea lui Beany, Cade, spune Lynette, încruntându-se la Cade.

— Mda, mormăie el cu ochii în farfurie, după ce câteva clipe a rămas mut şi încremenit.

— Nu, Frank, zău, acum, vorbind serios, cum poţi să stai izolat de evenimentele care se petrec la scară largă, asta e întrebarea mea.

Wade nu e pisălog. Doar că aşa face el când îl preocupă o idee.

— Wade, eu scriu despre sport. Dacă reuşesc să scriu un articol pentru revistă despre, să zicem, ce se întâmplă cu spiritul de echipă aici în America, şi să fac o treabă bună în felul ăsta, mă declar destul de mulţumit. Înseamnă, de fapt, că am fost patriot şi că nu m-am izolat de viaţă.

— Da, pare logic, încuviinţează Wade, mişcând din cap, cu un aer gânditor.

Se sprijină cu coatele de masă, aplecat deasupra farfuriei, cu mâinile încleştate una de cealaltă.

— Da, pot înţelege asta.

— Dar ce s-a *întâmplat* cu spiritul de echipă, întreabă Lynette, uitându-se pe rând la fiecare. Nici nu-mi dau seama măcar ce poate să însemne chestia asta.

— E ceva destul de complicat, nu-i aşa, Frank? zice Wade.

— Dacă stai de vorbă cu sportivii şi cu antrenorii, cum fac eu, altceva nici nu auzi, mai ales de la cei care practică sportul profesionist. Baseball, fotbal. Ideea e că fiecare trebuie să joace un rol, iar dacă cineva nu are chef să-şi joace rolul, înseamnă că nu are ce căuta într-o echipă.

— Mie aşa mi se pare corect, Frank, zice Lynette.

— Ba e un mare căcat, asta e, se burzuluieşte Cade chinuit, privindu-şi fix mâinile, pe care le ţine pe masă. Sunt nişte imbecili cu toţii. Puţin le pasă lor de binele echipei. Vor să facă toţi pe vedetele. Şi unde nu mai pui că jumate dintre ei sunt poponari.

— Inteligentă remarca ta, Cade, spune Vicki. Mulţumesc pentru strălucitul tău comentariu. Ce-ar fi să ne mai împărtăşeşti câte ceva din filozofia ta de viaţă?!

— N-a fost prea frumos din partea ta, Cade, zice Lynette. Frank avea cuvântul atunci.

— Pppptttt.

Cade ne oferă o ovaţie ca-n Bronx şi-şi rostogoleşte ochii în cap.

— Ce-a fost asta, un nou limbaj pe care l-ai învățat meșterind la bărci? spune Vicki.

— OK, acum serios, Frank.

Wade s-a proptit pe coate, ca un jurist. A nimerit un subiect destul de gras și are de gând să-l stoarcă bine.

— Eu cred că Lynette a remarcat un aspect foarte interesant. (Uitând pe moment opinia lui Cade.) Într-adevăr, de ce e așa o mare problemă să îți îndeplinești sarcina pe care o ai într-o echipă? Când lucram la foraj de țiței, exact așa se proceda. Și vă spun eu că treaba funcționa perfect.

— Mda, poate că nici nu e așa de important, de fapt. Doar că felul în care acești indivizi concep spiritul de echipă seamănă prea mult cu ideea de mașinărie, zic eu, Wade. Ceva de genul unei sonde petroliere, după părerea mea. Se omite, însă, contribuția jucătorului – care poate să joace sau nu; sau poate să joace bine ori mai puțin bine. Jucătorul care ar trebui să dea tot ce poate. Ceea ce indivizii ăștia înțeleg prin spirit de echipă se referă doar la rotițele mecanismului. Nu se ține seama de faptul că jucătorul trebuie să decidă să se implice în munca de echipă, în fiecare zi, din nou, fiindcă oamenii nu lucrează ca niște mașini. Nu, eu nu cred că e un subiect aiurea, Wade. Doar că intervine ideea aceea din secolul al XIX-lea – omul-mașină și toate gogorițele alea –, care mie nu-mi place deloc.

— Dar în final rezultatul e același, nu crezi? spune Wade, pe un ton grav. Echipa noastră câștigă, zice el, clipind des, cu ochii la mine.

— Dacă fiecare coechipier decide că asta vrea, da, așa e. Dacă au toți capacitatea de a fi suficient de eficienți, suficient de mult timp. Doar că pe mine mă frământă exact acest *dacă*, Wade. Plus puterea lor de *a decide*, presupun. Din păcate, suntem destul de superficiali pentru a lua prea multe lucruri de bune. Dacă, bunăoară, eu nu țin neapărat să câștig sau nu pot, eh?!

— Atunci, înseamnă că n-ai ce căuta în echipă, declară Wade, complet consternat (și nici nu-l pot blama). Poate că, în fond, suntem de aceeași părere, Frank, dar nu-mi dau eu seama, ce zici?

— Toți ăștia din echipe sunt niște cioroi! Au salarii babane și se-nfundă cu droguri, asta e părerea mea, dacă vreți să știți,

spune Cade. Cred că, dacă oamenii ar umbla înarmaţi, totul ar funcţiona mult mai bine.

— Oh, Isuse Hristoase!

Vicki azvârle jos şervetul, privind undeva în gol.

— Cine-i ăsta? face Cade, rămânând cu gura căscată.

— Ai permisiunea să te retragi, Cade Arcenault, anunţă Lynette, pe un ton înţepat şi foarte sigură pe ea. N-ai decât să te duci să trăieşti împreună cu ceilalţi oameni ai cavernelor. Spune-i şi tu lui Cade, Wade. Spune-i că poate să se ridice de la masă.

— Cade, zice Wade, aruncând o inconfundabilă privire de o indescriptibilă violenţă în direcţia lui Cade. Pune odată frână, domnule.

Dar Cade nu se poate abţine să nu rânjească batjocoritor, continuând să pândească ameninţător din scaunul lui, cu braţele vânjoase încrucişate la piept, strângând pumnii cu ură. Wade strânge şi el pumnii, aşezându-i binişor în faţa lui, în timp ce privirea i se îndreaptă din nou spre un punct situat la vreo cinci centimetri mai încolo pe câmpul alb al feţei de masă din in. Cugetă încă la echipe, la ce presupune o echipă şi ce nu. Aş putea bate câmpii despre asta până când ar veni momentul să plecăm acasă, deşi recunosc că întregul subiect a început să mă cam deranjeze şi pe mine.

— Înseamnă că, de fapt, Frank, deşi s-ar putea să fi înţeles eu totul complet anapoda, dar mie mi se pare – Wade arcuieşte sprâncenele şi îmi zâmbeşte cu un aer extatic – că ideea ta omite importanţa factorului uman. Am dreptate?

— E bine spus, Wade, încuviinţez eu din cap, arătându-mă perfect de acord.

Wade a pus acum problema în nişte termeni pe placul lui (şi, totodată, sub forma unui clişeu destul de versatil în lumea sportului). Iar eu sunt încântat ca un fiu cuminte şi mă bucur să îi cânt în strună. Ideea de echipă mă intrigă mult, Wade. Este vorba despre un eveniment, nu despre o stare de lucruri. Înseamnă timp, şi nu ceasornicul care îl măsoară. Nu o poţi reduce la ceva mecanic, şi nici la roluri.

Wade încuviinţează din cap, ţinându-şi bărbia între degetele mari şi arătătoare.

— Aşa, bine, cred că am înţeles.

— Felul în care lumea discută despre asta acum, Wade, elimină complet ideea de erou, la care eu, personal, nu prea sunt dispus să renunţ deocamdată. Ty Cobb nu ar fi putut fi niciodată un jucător limitat la un rol.

Întorc o privire optimistă spre Cade, dar ochii lui sunt grei şi plini de ură. Genunchii încep să-mi zvâcnească sub masă.

— Şi eu zic la fel, spune Lynette, cu ochii alarmaţi.

— Totodată, nu se poate explica de ce cei mai mari jucători, Ty Cobb sau Babe Ruth, nu au uneori performanţe extraordinare, aşa cum ar trebui. Şi nici din ce motive cele mai bune echipe pierd, iar echipele care nu ar trebui să câştige ies învingătoare. Asta presupune că treburile în cadrul unei echipe funcţionează altfel, după părerea mea, Wade. Nu se reduce totul la interpretarea unor roluri şi la un comportament mecanic, cum susţin o mulţime de inşi.

— Eu cred că am înţeles, Wade, spune Lynette, aprobând din cap. După cum spune el, sportivii şi toţi indivizii implicaţi în sport nu sunt chiar atât de deştepţi.

— Probabil că aşa se explică multe lucruri, iubito, cam asta e, de fapt, zice Wade, pe un ton sumbru. Câteodată, poate fi de ajuns. Câteodată, însă, nu.

Ţuguie buzele şi se holbează la ideea mea ca şi cum ar fi un vas de cristal suspendat în eterul rarefiat din mintea lui.

Eu mă holbez la farfuria din faţa mea, plină cu o a doua porţie de care nu m-am atins şi nici nu o voi face, mielul pământiu înţepenit şi tare ca o scândurică, mazărea din care n-am gustat şi bucheţelele de broccoli de lângă ea, reci ca vremea de Crăciun.

— Când am posibilitatea să atrag atenţia asupra acestui aspect într-unul dintre articolele publicate la rubrica « Opinia editorilor noştri », Wade, care ştiu că e citită de jumătate de milion de oameni, simt că am marcat un punct capital, pe cuvânt. Cum spuneai şi tu: evenimente la scară largă. Nici nu ştiu ce altceva ar mai rămâne de făcut, în fond, după aşa ceva.

— Asta contează cel mai mult în viaţă, consider eu, spune Lynette, deşi ea se gândeşte la cu totul altceva, iar ochii ei verzi

şi strălucitori cercetează masa pentru a vedea cine nu a terminat încă mâncarea din farfurie.

În bucătărie, un filtru de cafea electric intră în funcţiune cu un clic, împroaşcă, pufăie, apoi oftează ca un plămân artificial, şi dintr-odată pe la nas îmi adie un iz neaşteptat venind dinspre Cade, care miroase a lubrifianţi de motor şi a furie postadolescentină. Aproape că nici nu e vina lui aici. Scurta lui existenţă – de la Dallas la Barnegat Pines – nu a fost prea minunată până acum, ceea ce ştie şi el. Deşi, spre palidele mele regrete, n-am cum să-l ajut să îi fie mai bine, orice aş încerca eu să fac pe acest pământ pentru el. Viitoarea mea scrisoare de recomandare şi excursiile la pescuit în trei nu înseamnă mare scofală pentru el. Poate într-o bună zi mă va trage pe dreapta pentru exces de viteză, iar atunci vom putea avea discuţia pe care nu putem să o avem acum, vom reuşi să cădem de acord în privinţa unor chestiuni capitale – patriotism şi clasamentele finale în American League East, adică două subiecte care ne-ar face să ne luăm la bătaie într-o secundă în această după-amiază. Îi va merge mai bine în viaţă lui Cade, odată ce va îmbrăca uniforma de poliţist şi se va instala confortabil în maşina lui negru-cu-alb. Este un zbir înnăscut, dar e posibil să aibă un suflet bun. Dacă pe viitor vor exista lucruri mai bune în lumea asta, la fel de adevărat este că vor exista şi lucruri mai rele, însă. Cu mult mai rele.

Vicki se holbează în jos la farfuria plină de pe masă, dar ridică privirea la un moment dat şi se uită la mine pe sub sprâncene, cu o mutră acră, dezamăgită şi scârbită. Aşa cum bănuiam, necazul se profilează la orizont. Nu-i convine că am vorbit atât de mult şi, mai grav chiar, o deranjează că am spus ce nu trebuia. Iar mai rău decât atâta, am dat din gură ca un unchi boşorog şi afumat, cu o voce pe care ea nu a auzit-o niciodată, tonul acela tipic unui Norman Vincent Peale[1] laic, pe care îl am când adresez întrebări la conferinţele de presă şi care mă oripilează chiar şi *pe mine* uneori, când mă aud înregistrat pe bandă.

---

1 Norman Vincent Peale – preot protestant, autor al *Puterii gândirii pozitive*.

Pentru ea, toată chestia asta echivalează probabil cu o trădare, o devalorizare a intimității, o spulberare a iluziei, făcând ca din îndoială să înflorească aversiunea. Stilul discuțiilor noastre este întotdeauna glumeț-spiritual-ironic, permițându-ne să sărim fericiți peste „anumite lucruri" la alte „anumite lucruri" – intimitatea confortabilă, sexul și fascinația, care ne învăluie într-o clipită. Acum însă, e posibil ca eu să fi ieșit din zona care ei i se pare cunoscută și sigură, devenind un fel de Gildersleeve[1], pe care nu-l cunoaște, dar în care, instinctiv, nu are încredere. Nici o trădare nu se compară cu aceea resimțită în vocea cuiva, asta vă spun în mod sigur. Femeile urăsc asta. Uneori, X mă auzea spunând ceva – ceva complet nevinovat, cum ar fi faptul că pronunțam „Wis-sconsin", deși eu de obicei rostesc simplu „Wisconsin" – și se întorcea cu ochi de vultur la mine, plină de suspiciune, iar apoi bântuia prin casă vreo douăzeci de minute, într-o neagră melancolie. „Ai spus ceva atipic pentru tine", îmi zicea ea după o vreme. „Nu mai țin minte ce a fost, dar știu că tu nu vorbești niciodată așa." Eu, desigur, rămâneam perplex, neștiind ce să-i răspund, decât că, dacă eu vorbisem așa însemna că nu era atipic pentru mine.

Deși ar fi trebuit să știu că e cea mai mare prostie să faci sărbătorile în familie, doar dacă nu e vorba despre familia ta. Sărbătorile cu niște străini nu ies niciodată bine, decât în gări feroviare îndepărtate, în cabane de schi din Vermont sau în Bahamas.

— Cine vrea cafea? spune Lynette, pe un ton vioi. Am și decofeinizată.

Lynette adună frumos farfuriile de pe masă.

— Nexam, mormăie Cade, trântind tălpile pe podea și plecând de la masă, pleoștit.

— Ba nexam ție, Cade, spune Lynette, trecând printre ușile de la bucătărie, cu brațele încărcate.

Întoarce capul, încruntată, apoi dă cu ochii de Wade, care a rămas la locul lui, cu o expresie simpatică, de om distrat, pe

---

1 Aluzie la personajul omonim, Gildersleeve, guraliv și fanfaron, eroul unui celebru serial de televiziune al anilor 1940.

faţa lui colţuroasă, şi cu palmele lipite de faţa de masă, reflectând în continuare la conceptul de echipă şi la marea anvergură a lucrurilor. Lynette mimează ostentativ câteva cuvinte ca să-l pună la punct pe Cade Arcenault pentru această ieşire ţâfnoasă, fiindcă altminteri ar fi văzut el pe naiba, după care dispare pe uşă, înapoi, lăsând să pătrundă în cameră o nouă aromă de cafea tare.

Electrizat parcă, Wade zâmbeşte fals spre mine şi Vicki, iar când se ridică de pe locul lui, din capul mesei, pare mărunt şi stingher în sacoul sport, care atârnă larg pe el, şi cu cravata aceea urâtă la gât – indiscutabil un cadou oferit în glumă de familie sau de colegii de serviciu. Şi-a pus-o în semn de bună dispoziţie, dar deocamdată aceasta l-a părăsit complet.

— Cred că mai bine mă duc să rezolv câteva lucruri, spune el, amărât.

— Să nu te-apuci acum să te zbârleşti la băiatul ăla, susură Vicki, pe un ton ameninţător, mijind ochii feroce. Nici pentru el nu e totul numai lapte şi miere în viaţa asta.

Wade se uită la mine şi surâde neputincios, şi din nou mi-l imaginez trăgând cu ochiul într-un salon gol de spital, de unde nu va mai ieşi niciodată.

— Cade nu are nimic, surioară, spune el cu un zâmbet, după care dispare în căutarea lui Cade, care s-a retras în camera lui, probabil, undeva pe un coridor, la un alt nivel.

— O să fie bine, spun eu, cu o voce blândă şi sobră acum, menită să mă aducă înapoi pe calea spre intimitate. Problema e doar că au apărut prea multe persoane noi în viaţa lui Cade. Nici eu nu m-aş descurca mai bine, în situaţia asta, să ştii.

Zâmbesc şi dau din cap, cu un gest încrâncenat.

Vicki ridică o sprânceană – sunt un străin cu opinii neavizate referitoare la familia ei, adică exact ceea ce-i lipsea ei acum ca să pună capac la toate. Suceşte şi răsuceşte o lingură între degete, ca pe un şir de mătănii. Gulerul-bărcuţă al rochiţei ei de jerseu roz i-a alunecat un pic pe un umăr, dezvelind o porţiune din breteaua foarte albă a sutienului. Imaginea mă inspiră, făcându-mă să regret că nu în direcţia aceea se află treaba importantă pe care o avem acum amândoi, în loc de acest veşnic

frecuş grav şi deprimant, deşi simt că numai eu sunt de vină pentru asta. *Sic transit gloria mundi.* Când s-a întâmplat vreodată ca vechiul dicton să nu fie valabil?

— Tatăl tău e un tip nemaipomenit, zic eu, cu o voce din ce în ce mai blândă.

Mai bine aş tăcea din gură, luându-mi cu totul alt aer şi simulând vreun antagonism ascuns care să compenseze cumva animozitatea ei. Doar că nu sunt capabil de aşa ceva.

— Îmi aminteşte de un mare sportiv. Sunt sigur că un om ca el nu va avea niciodată o cădere nervoasă.

Lynette zdrăngăne în bucătărie cu farfuriile de desert şi cănile de cafea. Trage cu urechea la noi, iar Vicki ştie asta. Tot ce se spune acum e menit unui consum mai larg.

— Tati şi Cade ar trebui să locuiască aici singuri, spune Vicki îmbufnată. N-ar fi trebuit ca tati să se lege la cap cu tipa asta. Mai bine stăteau amândoi ca burlacii şi se distrau pe cinste.

— Mie mi se pare că e destul de fericit.

— Tu să nu-mi spui mie cum e taică-meu, clar, da?! Dacă *pe tine* am ajuns să te cunosc aşa de bine, atunci poţi să-ţi dai seama cât de bine îl cunosc *pe el*! exclamă ea, iar ochii îi scapără de supărare. Şi ce-a fost, mă rog, cu toate aberaţiile alea pe care le-ai debitat? Patriotism. Con-ceptul de echipă. Parcă erai un predicator. M-a apucat groaza, pe cuvânt.

— Sunt lucruri în care eu cred. Şi sunt mulţi oameni care gândesc la fel, te asigur.

— Atunci, fă bine şi ţine-ţi-le pentru tine. Eu nu suport aşa ceva.

În acest moment, Elvis Presley vine în salonaş şi se holbează în sus la mine. A auzit ceva ce l-a deranjat şi are de gând să afle dacă eu sunt vinovatul.

— Mie nici măcar nu-mi plac bărbaţii, spune Vicki, zgâindu-se războinică la lingura ei. Voi habar n-aveţi să fiţi fericiţi nici măcar zece minute la rând. Tu şi la fel Everett. Vă purtaţi ca nişte câini chinuiţi. Şi pe deasupra parcă v-o căutaţi cu lumânarea, pe cuvânt.

— Eu cred că nefericită eşti tu.

— Zău?! Dar de fapt nefericit erai tu, nu-i aşa? Tu care urăşti totul.

— Ba eu sunt destul de fericit, zic eu, arborând un zâmbet de zile mari, deşi e adevărat că mă doare sufletul. Tu mă faci să fiu fericit. Ştiu eu asta. Crede-mă, fiindcă ştiu ce spun.

— Ohoho, i-auzi la el. Iar începe! Mai bine nu-ţi spuneam de fosta ta nevastă şi de ăla, cum îl cheamă. De-atunci, ai stat mereu posac.

— Nu sunt deloc posac. Nici măcar nu-mi pasă de chestia asta.

— Aiurea! Dacă te-ai fi văzut ce mutră ai făcut când ţi-am povestit!

— Bun, atunci uită-te la mutra mea acum!

Rânjetul meu se lăţeşte de la o ureche la cealaltă, deşi e imposibil să pledezi în favoarea propriei tale bune dispoziţii, fără să nu o pierzi complet şi să nu te apuce turbarea. Lui Elvis Presley i-ajunge cât a văzut, aşa că se duce înapoi în spatele canapelei.

— De ce, în fond, să nu ne căsătorim? zic eu. Nu ţi se pare o idee grozavă?

— Fiindcă nu te iubesc suficient, de-aia.

Vicki întoarce privirea în altă parte. Alte farfurii zdrăngăne în bucătărie. Ceşcuţele se aşază gălăgios pe farfurioare. Departe, într-o cameră despre care eu nu ştiu nimic, un telefon zbârnâie încetişor.

— Bun, acum mai sună şi telefonul, remarcă Lynette, către nimeni în mod special, iar zbârnâitul încetează.

— Ba da, mă iubeşti, o contrazic eu, jovial. Astea-s prostii, ascultă-mă pe mine. Uite, acum mă aşez în genunchi, dacă vrei.

Şi chiar mă aşez în genunchi, deplasându-mă aşa în jurul mesei până la locul unde şade ea, cu coapsele încrucişate regeşte şi învelite în giulgiul strâmt şi transparent al ciorapilor de mătase.

— Un bărbat ţi-a căzut în genunchi la picioare şi te imploră să te măriţi cu el. Îţi jură că va fi credincios, că va duce el gunoiul, va spăla vasele şi va face de mâncare, sau măcar va angaja pe cineva pentru asta. Nu se poate să-l refuzi!

— Ba eu cred că se poate, zice ea, chicotind, jenată pentru mine dintr-un alt motiv.

— Frank?

Aşa mă cheamă. Sunt luat prin surprindere. Strigat de undeva din peştera nexplorată a casei. Vocea lui Wade. Probabil că el

şi Cade vor să mă duc sus, acolo, ca să vedem împreună sfârşitul meciului cu Knicks – din nou, totul se va decide în ultimele douăzeci de secunde. Dar nici cu macaraua nu m-ar putea urni cineva de-aici. Treaba e serioasă.

— Da, Wade, imediat strig şi eu, tot în genunchi în poziţia mea de pretendent la mâna împărătească a fiicei lui.

Încă un acces de implorare-gâdilare, şi amândoi o să pufnim în râs: Vicki va fi a mea. Şi de ce nu, în fond? La mine, *mereu* nu înseamnă neapărat pentru totdeauna. Sunt gata pentru salt, încordat ca un înotător care se va arunca în apă de pe o stâncă. Deşi, dacă în josul frânghiei treaba se împute, oricând putem să ne căţărăm înapoi pe stânci amândoi. Viaţa e lungă.

— La telefon, e pentru tine, insistă Wade. Poţi să vorbeşti de sus, de-aici, din camera mea şi a lui Lynette.

După voce, Wade pare grav şi îngrijorat, o prezenţă jalnică în capul scărilor. Cu un clic, o uşă se închide încetişor.

— Cine te caută? zice Vicki, ţâfnoasă, trăgând în jos de tivul rochiţei ei roz, de parcă am fi fost prinşi pipăindu-ne din greu. Breteaua de la sutien este dezgolită complet acum.

— Nu ştiu.

Deşi panica şi frica mă străpung până în adâncul oaselor, la gândul că am uitat poate ceva important şi că urmează să mă confrunt direct cu un dezastru. Vreun articol special pe care ar fi trebuit să-l scriu, eventual, dar pe care l-am neglijat complet, iar în redacţie, la New York, toţi se agită înnebuniţi, încercând să mă găsească. Sau, posibil, vreo întâlnire de Paşte, stabilită cu luni în urmă, de care am uitat complet, deşi nu cunosc pe nimeni atât de bine, încât să mă fi invitat la o asemenea ocazie. Nu reuşesc să ghicesc cine ar putea fi. Plantez rapid un pupic pe genunchiul lui Vicki, acoperit de ciorapul transparent, mă ridic în picioare şi pornesc în investigaţie.

— Să nu te mişti de-aici, îi spun eu. Exact când plec eu, uşa de la bucătărie începe să se deschidă.

La etajul de deasupra, un coridor scurt, întunecat şi acoperit cu o carpetă duce spre o baie, în capătul unde este aprinsă o lumină. Două uşi sunt închise pe o latură, dar pe cealaltă o uşă stă deschisă, iar dinăuntru se revarsă o lumină albăstruie. În

faţa mea, aud clicul unui termostat şi apoi fâşâitul aerului care începe să sufle.

Păşesc în sanctuarul nupţial al lui Wade şi al lui Lynette, unde o lumină albastră radiază de la o lampă de lângă pat. Albastru e şi patul cu baldachin şi volănaşe, imens şi lat ca un lac liniştit. Toate lucrurile de-acolo sunt la locul lor. Risipă de covoare. Sclipiri de vanitate. Nici urmă de lenjerie de corp sau şosete depozitate pe canapeluţa albastră de lângă fereastra care dă spre canalul navigabil unde suflă vântul. Uşa de la baie este închisă, denotând discreţie. Persistă un miros de pudră de faţă. Camera este ideală ca loc unde un musafir să poată fi chemat la telefon când îl caută cineva.

Telefonul este pe noptieră, unde veioza îşi face datoria luminând difuzând.

— Alo, rostesc eu, fără să am idee ce voi auzi, şi mă cufund în tăcerea molatică, printre volănaşele patului, aşteptând.

— Frank?

Vocea lui X, solemnă, inspirând încredere, sociabilă. Mă cuprinde imediat exuberanţa, auzind-o. Dar sesisez un ton adiacent, pe care nu-l înţeleg. Ceva dincolo de cuvintele propriu-zise, aşa explicându-se şi de ce ea este singura persoană care mă poate suna.

Simt un fior de gheaţă care mi se duce direct în picioare.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, spune ea. Toată lumea e bine. Toată lumea e bine aici. În fine, nu chiar toată lumea, de fapt. Un tip pe nume, stai să văd, da, Walter Luckett a murit, din câte se pare. Nu cred că eu îl ştiu. Mi se pare cunoscut, dar nu-mi dau seama de ce. Îmi spui şi mie cine e?

— Cum adică „a murit"? întreb eu, simţind cum consolarea ţâşneşte înapoi prin mădularele mele. M-am văzut cu el aseară, acasă. Nu se poate să fi murit.

X oftează în receptor, şi o tăcere adâncă se instalează pe fir. Aud glasul lui Wade Arcenault, blând şi sugestiv, vorbind cu fiul lui, pe cealaltă parte a coridorului, în spatele unei uşi închise. Un televizor mormăie în fundal, zgomotul înfundat al unei mulţimi şi fluierul îndepărtat al unui arbitru. „Acum în cea mai bună dintre lumile posibile..." se aude Wade spunând.

— Mda, spune X încetişor. Poliţia a sunat aici în urmă cu vreo treizeci de minute. Ei mi-au spus că a murit. Tipul a lăsat o scrisoare pentru tine.

— Cum adică? repet eu, şi sunt consternat. Din câte spui tu, rezultă că omul s-a omorât.

— S-a împuşcat cu arma de vânătoare, mi-a zis poliţistul.

— Oh, nu.

— Soţia lui e plecată din oraş, evident.

— E în Bimini, cu Eddie Pitcock.

— Hmm, face X. Bine.

— Bine, ce?

— Nimic. Îmi pare rău că te-am sunat. Tocmai am ascultat mesajul de la tine.

— Unde sunt copiii?

— Sunt aici. Sunt îngrijoraţi, dar nu e vina ta. Clary a răspuns la telefon, când a sunat poliţia. Eşti cu figura aia? (o expresie tipică din Michigan, denotând o indiferenţă studiată).

— Vicki.

Vicki Figura-aia.

— Mă întrebam şi eu, aşa.

— Walter a fost la mine aseară şi a stat până târziu.

— Păi, ce să zic, îmi pare rău. Era prieten cu tine, înseamnă?

— Cam aşa se poate spune.

Cineva în camera lui Cade bate tare din palme de trei ori, apoi fluieră.

— Tu eşti bine, Frank?

— Sunt şocat.

Realitatea e că mi s-au răcit vârfurile degetelor. Mă lungesc pe spate, peste cuvertura de mătase.

— Cei de la poliţie au zis să-i suni.

— Unde l-au găsit?

— La două străzi de aici. Pe Coolidge, la numărul 118. Poate chiar am auzit împuşcătura. Atât e de aproape.

Mă holbez în sus prin baldachinul deschis, spre tavanul de un albastru clar.

— Şi eu ce-ar trebui să fac? Ai spus şi tu asta parcă?

— Îl suni pe sergentul Benivalle. Te simţi bine ? Nu vrei să vin să ne întâlnim undeva ?

De dincolo de coridor, Cade scoate un râset zgomotos şi gutural.

— Extraordinar, spune tu dacă nu-i adevărat ! zice Wade, plin de voie bună. Jur că e adevărat, pe onoarea mea.

— Da, aş vrea să ne întâlnim undeva, rostesc eu în şoaptă. O să trebuiască să te mai sun, totuşi.

— Dar pe unde naiba eşti ? (Asta, aşa cum mă certa pe vremuri, când mă iubea : „Unde o să ţi se mai năzărească să te duci data viitoare ?“, „Pe unde naiba ai putut umbla ?“)

— În Barnegat Pines, zic eu, încetişor.

— Habar n-am unde vine asta.

— Pot să te mai sun ?

— Poţi veni până aici, dacă vrei. Bineînţeles.

— O să te sun imediat ce voi şti ce am de făcut.

Habar n-am ce mă apucase să vorbesc aşa, în şoaptă.

— Sună la poliţie, da ?

— Da.

— Ştiu că nu-i deloc plăcut să dai telefon acolo.

— Mi-e greu să mă gândesc la asta acum. Săracul Walter.

Mi-ar plăcea să descopăr ceva cunoscut pe tavanul bleu. M-aş mulţumi aproape cu orice.

— Sună-mă când ajungi aici, Frank.

Deşi, desigur, nu e nimic de văzut deasupra mea.

— Bine, zic eu. X închide telefonul fără să mai spună nimic, ca şi cum „Frank“ ar fi la fel cu „La revedere. Te iubesc“.

Sun la Informaţii ca să obţin numărul Poliţiei din Haddam, pe care îl formez imediat după aceea. În timp ce aştept, încerc să-mi amintesc dacă am mai dat ochii vreodată cu sergentul Benivalle, deşi mai mult ca sigur aşa e. Am văzut toată gaşca lor de macaronari la Village Hall. În îndeletnicirile normale ale vieţii, oamenii aceştia sunt inevitabili şi familiari ca bagajele.

— Domnul Bascombe, spune un glas, cu prudenţă. Am dreptate ?

— Da.

L-am recunoscut pe loc – un poliţai înalt, voinic, cu ochi mici, cu nişte cumplite cicatrice de la o acnee mai veche şi o tunsoare de sportiv. Are mâini groase şi moi, cu care, de fapt, mi-a luat amprentele când hoţii ne-au spart casa. N-am uitat moliciunea degetelor lui, deşi au trecut atâţia ani de-atunci. E un om bun, din câte reţin eu, deşi ştiu că e exclus ca el să-şi mai aducă aminte de mine.

Şi, de fapt, pentru sergentul Banivalle e ca şi cum ar vorbi cu o înregistrare. Moartea şi şansa de a scăpa cu viaţă au devenit ca pianele pentru un transportor de mobilă – piese grele, dar muncă de o zi, care se va încheia.

Îmi explică la telefon, cu o voce lipsită de interes, că ar vrea ca eu să îl identific pe „decedat". Nimeni dintre vecini nu vrea, iar eu accept fără tragere de inimă. Yolanda este de negăsit în Bimini, deşi se pare că pe el, oricum, nu-l deranjează chestia asta. Zice că va trebui să îmi dea o copie a scrisorii de la Walter, întrucât are nevoie să păstreze originalul ca „probă" la dosar. Având în vedere că Walter a mai a lăsat şi un bilet pentru poliţie, se exclude ipoteza unei fapte criminale. Walter s-a omorât, spune el, zburându-şi creierii cu o armă de vânătoare, iar momentul morţii a fost în jurul orei unu p.m. (Eu jucam crochet pe pajişte.) A ancorat puşca, spune sergentul Benivalle, de partea de sus a televizorului şi a improvizat un sistem de acţionare la distanţă, prin telecomanda aparatului, pentru a apăsa pe trăgaci. Televizorul funcţiona când oamenii au ajuns la faţa locului – meciul dintre Knicks şi Cavaliers, de la Richfield.

— Bun, domnule Bascombe, spune sergentul, vorbindu-mi cu vocea lui din afara orelor de serviciu.

Îl aud cum răsfoieşte printre hârtii, suflă fum în receptor. E aşezat, ştiu sigur, la un birou metalic, iar gândurile i-au fugit la alte infracţiuni, alte incidente mai importante. E Paştele şi acolo, la urma urmei.

— Pot să te întreb ceva personal?

— Ce?

— Ei, bine, zice el, hârtiile foşnesc, un sertar metalic se închide. Dumneata şi acest domn Lucket, ăăă, aţi fost, în fine, mă înţelegi?

— Mă întrebi dacă am fost certaţi, nu.

— Nu m-am referit, îîhmm, la o ceartă. Mă refer la o legătură amoroasă. Ar fi bine de ştiut.

— De ce ar fi bine de ştiut?

Sergentul Benivalle oftează, scaunul lui scârţâie. Suflă fumul în receptor din nou.

— Pentru a lămuri, ăăă, incidentul în chestiune. Nu-i mare lucru, de fapt. Dumneata, fireşte, nu eşti obligat să răspunzi.

— Nu, spun eu. Am fost doar prieteni. Făceam parte amândoi dintr-un club al bărbaţilor divorţaţi. Chestia asta mi se pare un amestec în viaţa personală.

— Cam de asta mă ocup eu aici, domnule Bascombe, să ştii.

Alte sertare se deschid şi se închid.

— Bine. Dar tot nu înţeleg de ce aspectul acesta contează aşa de mult.

— E-n regulă, mulţam, spune plictisit sergentul Benivalle. (Nu-mi dau seama nici ce-a vrut să spună cu asta.) Dacă nu sunt aici, cere copia de la ofiţerul de serviciu. Le spui cine eşti, ca să poţi, ăăă, să identifici persoana decedată. Bine? încheie el, cu o voce brusc înveselită, fără nici un motiv.

— Aşa voi face, zic eu, enervat.

— Mulţam, spune sergentul Benivalle. O zi frumoasă în continuare.

Închid telefonul.

*

Deşi *nu* este o zi frumoasă, şi nici nu are cum să mai fie. Paştele s-a transformat în ploaie, ciondăneală şi moarte. Nimic nu îl mai poate salva acum.

— Ceeee? zbiară Vicki, şocată şi uimită la aflarea veştii morţii unui om pe care nu l-a întâlnit niciodată; faţa i s-a boţit într-o grimasă de durere şi stupefacţie neparticipativă.

— Vai de mine şi de mine, exclamă Lynette din uşa bucătăriei, închinându-se repede de două ori, de parcă ar fi fugărit-o toţi dracii. Săracul om. Săracul om.

Le-am spus doar că un prieten de-al meu a murit şi că trebuie să plec acasă imediat. Clătitele şi cafeluţa fierbinte sunt

aşezate de jur împrejur, pe masă, deşi Wade şi Cade sunt încă sus, lămurind problemele.

— Păi, sigur, e normal să te duci, spune Lynette, compătimitoare. N-ar strica să pleci chiar acum.

— Vrei-să-merg-şi-eu-cu-tine? zice Vicki.

Nu ştiu de ce, dar ideea asta o face să rânjească.

Rău intenţionată, moartea a intervenit ofensiv. Miasmele ei cleioase mă cuprind. Le simt în nări.

— Nu, spun eu. Oricum nu ai avea ce să faci. Rămâi aici în continuare.

— În fine, aşa a vrut Dumnezeu, nu?!

Vicki se ridică şi vine lângă mine, în arcada uşii de la bucătărie, luându-mă de braţ cu un gest încurajator.

— Te conduc până afară, totuşi.

— Lynette... încep eu să spun, dar Lynette flutură deja o lingură spre mine, privindu-mă din celălalt capăt al mesei.

— Gata, nu-i nevoie să spui nimic acum, Frank Bascombe. Du-te imediat la prietenul tău, care are nevoie de tine.

— Spune-le lui Wade şi lui Cade că îmi pare rău.

Îmi doresc mai mult decât orice să nu plec, să mai zăbovesc pe-aici încă o oră ca să cânt „Edelweiss" şi să moţăi pe scaun, în timp ce Vicki îşi pileşte unghiile şi visează cu ochii deschişi.

— Pentru ce să-i pară rău? Ce se întâmplă aici?

Wade a auzit gălăgie şi a coborât imediat ca să vadă care e necazul. Este în capul scărilor, la jumătate de nivel deasupra noastră, aplecându-se peste balustradă ca şi cum s-ar pregăti să zboare.

— Lasă, tati, o să-ţi explic totul mai târziu, zice Lynette şi ridică degetele la buze.

— Presupun că voi doi nu v-aţi ciondănit, da? zice Wade, absolut stupefiat. Sper că nu e nimeni supărat. Tu de ce pleci, Frank?

— A murit cel mai bun prieten al lui, asta e tot, zice Vicki. Asta era şi cu telefonul pe care l-a primit.

Mi-e limpede că Vicki vrea să mă vadă plecat cât mai repede de-aici, fiindcă abia aşteaptă să bag cheia în contact, ca să-l sune pe cap-fioros ăla al ei din Texas.

Dar, în fond, cu ce-am greşit eu aşa de mult? Cum e posibil ca o viaţă la care ai visat enorm să se scufunde sub valuri, doar din cauză că un ton al vocii mele nu a fost prea apreciat? Cum e posibil ca nişte sentimente să fie atât de fragile? Ale mele sunt mai profunde.

— Wade, îmi pare groaznic de rău pentru asta.

Ajung la cele câteva trepte acoperite cu o carpetă şi ridic braţul ca să dau mâna cu el. Suntem amândoi încă perplecşi.

— Şi mie la fel, băiete. Sper să mai vii pe-aici. Noi nu plecăm nicăieri.

— O să mai vină, ciripeşte Lynette. O să aibă grijă Vicki de asta. (Vicki tace la acest subiect.)

— Spune-i la revedere lui Cade din partea mea, zic eu.

— O să-i spun.

Wade coboară şi vine să mă consoleze, punându-mi mâna pe umăr – într-un fel de îmbrăţişare bărbătească.

— Mai vino pe-aici şi o să ieşim împreună la pescuit. Wade râde piţigăiat şi jenat, iar dacă mă uit mai bine chiar pare un pic cherchelit.

— Aşa voi face, Wade.

Şi Dumnezeu ştie cât aş vrea. Deşi asta nu se va întâmpla nici peste o sută de ani, iar eu nu îi voi mai vedea faţa niciodată, în afara postului de taxare de pe autostradă. Nu vom intra niciodată, înfometaţi ca nişte urşi, într-un restaurant Red Lobster, nu vom fi niciodată prieteni cum sperasem eu – adică prieteni de-o viaţă.

Mi-am luat la revedere de la toţi.

*

Pe pajiştea din faţă, totul – inclusiv porţile noastre de crochet goale – s-a pierdut, e cenuşiu şi s-a dus naibii. Stau în bătaia vântului şi urmăresc cu privirea arcuirea nepopulată a străzii Arctic Spruce, până în punctul unde se face nevăzută, toată vegetaţia proaspătă şi tânără, casele cu mezanin, ca nişte triunghiuri isoscele perfecte. Wade Arcenault e norocos că locuieşte

aici, iar eu mă simt, în sinea mea, dezavantajat şi mic în prezenţa lui.

Vicki ştie că trag de timp şi tot dă târcoale încuietorii de la portiera maşinii mele până când, ca printr-o minune, reuşeşte s-o deschidă.

E nedumerită, nu are chef de cuvinte. Eu, desigur, aş fi în stare să vorbesc până la miezul nopţii, dacă aşa aş şti că îmi îmbunătăţesc şansele.

— Ce-ar fi să mergem la un motel chiar acum? zic eu, zugrăvindu-mi un rânjet pe faţă. Tot n-ai fost niciodată la Cape May. În plus, ne-am distra pe cinste.

— Şi tipul ăla care a murit? Herb? face Vicki, ridicând bărbia cu un aer semeţ. Cu el cum rămâne?

— Walter.

M-a făcut să mă simt un pic jenat.

— El nu pleacă nicăieri. Dar eu sunt încă în viaţă. Frank se numără printre cei vii.

— Mi-ar fi ruşine, spune Vicki, deschizând brutal portiera între noi. Vântul are acum o asprime geroasă. Frontul atmosferic s-a schimbat rapid şi ne-a lăsat în frigul cenuşiu al primăverii. Într-o jumătate de minut, Vicki o să plece. Este ultima şansă de a o iubi.

— Ei bine, mie nu mi-e ruşine, rostesc eu tare în vuietul vântului. Eu nu m-am omorât, să fie clar. Vreau să vii şi să mă laşi să te iubesc. Iar mâine o să ne căsătorim.

— Nici gând.

Se uită posomorâtă la vremea întunecată şi uscată care jupoaie cauciucul de la geamul amărât al amărâtei mele de maşini. Culege o fărâmă, cu unghia acoperită de ojă roşie.

— Dar de ce? zic eu. *Eu* vreau. Ieri, pe vremea asta, eram în pat ca doi miri. Eu eram unul dintre singurii şase oameni din lume atunci. Ce naiba s-a întâmplat? Ai înnebunit sau ce? Acum douăzeci de minute erai veselă ca o maimuţică.

— Asta s-o crezi tu că am înnebunit, José, zice ea, pe un ton grosolan.

— Pe mine nu mă cheamă José, ce naiba!

Arunc un ochi glacial spre falsul Isus bejuliu bătut în cuie pe zidul casei. Face viaţa un calvar atâtor persoane, dar niciodată nu o încasează pentru asta. Ar trebui să încerce chestia cu învierea în lumea complexă de azi. Ar cădea de pe Cruce drept în fund. N-ar putea să vândă nici ziare.

— Nu ne interesează aceleaşi lucruri, nici n-ar avea cum, spune Vicki aproape imperceptibil, bâjbâind cu degetul pe lângă unul dintre cerceii ei navajo albaştri. Mi-am dat seama de asta când stăteam la masă.

— Dar *pe mine* mă interesezi *tu*! zbier eu. Nu e de-ajuns?

Vântul se înteţeşte. Din spatele casei, se aude cum şalupa Boston Whaler a lui Wade se pocneşte de ponton. Cuvintele mi se frâng şi se împrăştie ca pleava.

— Nu şi pentru a te căsători, nu, spune ea, încleştând maxilarul cu fermitate. Una e să te prosteşti şi să-ţi faci de cap, cum s-a întâmplat cu noi. Dar cu asta nu rămâi împreună până la adânci bătrâneţi.

— Dar atunci cu ce? Spune-mi cu ce, şi aşa o să fac. Vreau să trăiesc împreună cu tine până la moarte.

Cuvintele, cel mai bun refugiu al meu şi cele mai vechi aliate, nu-mi mai folosesc dintr-odată la nimic, şi mă simt neputincios. Cu vântul acesta, de fapt, am senzaţia că nu-mi iese nici un cuvânt din gură. E ca într-un vis, în care prietenii se întorc împotriva mea şi pe urmă dispar – visul de Cezar al unui om amărât, un coşmar în sine.

— Uite, o să mă documentez despre munca de asistentă medicală. O să citesc cărţi despre asta şi o să putem discuta cât vrei tu despre îngrijirea pacienţilor.

Vicki încearcă să zâmbească, dar pare consternată.

— Nici nu ştiu ce să spun, zău.

— Spune da! Sau măcar ceva inteligent. S-ar putea să te răpesc.

— N-apuci!

Îşi răsfrânge buzele şi mijeşte ochii, cu o expresie pe care n-am văzut-o niciodată la ea şi care mă sperie. Nu are pic de frică, dacă lipsa de frică este ceea ce se cere. Poate cu condiţia să fie fără frică a mea.

— Degeaba, nu mă impresionezi, zic eu, îndreptându-mă spre ea.

— Problema e că nu te iubesc suficient încât să mă mărit cu tine, zice ea, trântind braţele în jos, exasperată. Nu te iubesc în felul potrivit. Aşa că mai bine pleacă. Eşti în stare să spui orice, iar mie nu-mi place asta.

Vântul îi face părul bici şi i-l încâlceşte.

— Nu există nici un fel potrivit de a iubi, zic eu. Iubeşti sau nu iubeşti, atât. Ai înnebunit.

— O să vezi tu, spune ea.

— Urcă imediat în maşină.

Trag la loc portiera. (A decis să nu mă iubească, fiindcă s-ar putea să o fac să se schimbe, dar nici nu-şi dă seama cât de mult se înşală. Eu sunt cel care abia aştept să mă pliez după ea.)

— Îţi închipui că îţi doreşti o existenţă modestă ca a lui Lynette, ca să ai de ce să te vaiţi, dar eu îţi voi oferi cea mai bună lume dintre toate. Habar n-ai tu cât de fericită vei fi.

Arborez un zâmbet larg cât un afiş şi fac un pas înainte ca să o cuprind cu braţele, dar ea îmi trage un pumn cu răutate, drept în gură, însă mă prinde în mişcare şi mă trânteşte în iarbă. Reuşesc să mă agăţ de portiera maşinii, pentru a-mi atenua căderea, dar lovitura fetei a fost cu stânga, cu elan din umăr, iar eu am venit direct spre ea, cu ochii larg deschişi.

— Bagă de seamă că *praf* te fac, zice ea furioasă, strângând pumnii cu degetul mare înspre interior, ca nişte mici ghiulele. Ultimul tip care a vrut să pună mâna pe mine a nimerit direct la chirurgie oftalmică.

Şi nu pot să nu zâmbesc. Totul s-a sfârşit, bineînţeles. Dar s-a sfârşit cum trebuie. Simt în gură gustul scârbos de sânge vâscos. (Sper că nu a văzut nimeni dinăuntru chestia asta ca să se simtă obligat să-mi sară în ajutor.) Când ridic privirea, văd că Vicki s-a tras înapoi cu jumătate de pas, iar în dreapta îndureratului Isus văd capul mare al lui Cade zgâindu-se în jos la mine, impasibil ca un Buddha. Deşi Cade nici nu contează în toată povestea asta, iar pe mine nu mă deranjează dacă mă vede înfrânt. Este o experienţă pe care deja o cunoaşte şi faţă de care s-ar arăta compătimitor, dacă ar putea.

— Scoală-te de-acolo şi du-te să-ţi vezi mortul, spune Vicki, cu o voce tremurândă şi precaută.

— OK.

Zâmbesc în continuare tâmp ca Joe Palooka[1]. Poate chiar mi-au ţâşnit steluţe şi morişti deasupra capului. Probabil că nu sunt încă perfect stăpân pe mine, dar în mod cert pot să şofez.

— Te simţi bine, da?

Nu vrea să se apropie nici măcar cu un pas, dar mă cercetează de la distanţă, mijind ochii. Precis sunt palid, ca un cartof crud, deşi nu mi-e deloc ruşine că am încasat-o de la o fată vânjoasă, care poate să răsucească în pat un bărbat în toată firea şi e în stare să-l bage şi să-l scoată dintr-o baie, în deplasare, cu o singură mână. De fapt, se confirmă tot ceea ce am crezut eu mereu despre ea. Poate că mai există încă şanse pentru noi doi. S-ar putea ca aceasta să fie exact iubirea pe care o căuta, dar în care nu a avut încredere, nefiind nevoie decât să mă caftească bine pe mine, ca să ajungem să înţelegem amândoi lucrul ăsta.

— Ce-ar fi să mă suni mâine? zic eu, întins ca o plăcintă pe coate. Începe să mă doară capul, dar zâmbesc în continuare ca un fraier.

— M-aş cam mira.

Şi îşi încrucişează braţele, ca Maggie din benzile desenate. Cine se potriveşte în pielea lui Jiggs, mai bine decât mine?[2] Cine e cel mai prost când vine vorba să înveţe ceva din experienţele trăite?

— Du-te mai bine înăuntru, spun eu. E nedemn de tine să mă vezi cum mă ridic în picioare.

— N-am vrut să te lovesc, spune ea, cu un aer autoritar.

— Ba pe naiba. Erai în stare să mă faci şi knockout, dacă ai fi ştiut cum să strângi pumnii bărbăteşte, nu ca o fată.

— Nu prea obişnuiesc să bat oamenii.

---

1 Aluzie la o serie de benzi desenate comice, foarte populare în SUA începând cu anul 1921, în care Joe Palooka este un boxer de categorie grea.

2 Maggie şi Jiggs, personajele comice ale unei serii de benzi desenate, renumite în SUA începând cu anul 1913.

— Haide, du-te, zic eu.
— Sigur te simţi bine?
— Nu vrei să mă suni mâine?
— Poate da, poate nu.

Aud efectiv scârţâitul ciorapilor de mătase, când, frecându-şi picioarele, se întoarce şi porneşte înapoi pe pajişte, prin vânt, legănându-şi braţele şi păşind cu vârful tălpii în jos, ca să nu se afunde în iarba udă. Nu priveşte înapoi – aşa cum nu ar trebui – şi dispare repede în casă. Cade s-a retras şi el de la fereastră. Şi pentru o vreme rămân acolo unde am căzut, lângă maşina mea, şi mă holbez în sus la ruperea de nori, încercând să fac ca lumea din jurul meu să îşi oprească înspăimântătoarea rotire. Totul mi se pare încurajator şi de bun augur, deşi nu sunt sigur dacă nu cumva viaţa a trecut brusc peste mine ca un trailer huruitor, lăsându-mă turtit aici, în drum.

11

Vântul mă zgâlţâie în drum spre casă şi mă împiedică să înaintez. De fapt, tot weekendul a fost mizerabil în materie de vreme, deşi cine ar fi crezut asta vineri dimineaţă, la mormântul fiului meu.

N-am fost deloc inspirat când mi-am ales ruta spre casă – prin Parkway, peisajul n-are deloc un rol consolator şi ai parte doar de brazi, de imaginea tristă a colinelor acoperite cu rogoz şi de liniile de înaltă tensiune desenate pe cer înspre Lakehurst şi emoţionantul Fort Dix. Firma unui comerciant de Pontiac sau acoperişul de plastic al unui teren de tenis se ivesc uneori deasupra coniferelor, dar sunt prea inconsistente şi abstracte ca să conteze cu adevărat. Mă aflu pe vechea muchie de cuţit a spaimei, fără o distanţă constructivă faţă de ceea ce va veni, şi văd doar orizontul lung şi gol, despre care mi-a povestit X, dar de care am fost prea idiot ca să mă tem.

Tot traficul vine dinspre Atlantic City şi plaje, în mare viteză, iar când ajung pe Autostrada 98 consult harta şi ies pe un drum secundar, sperând să răzbesc până la Autostrada 9 şi apoi, continuând pe lângă zona agricolă spre Freehold, să ajung şi acasă. Vremea rea a trecut, mutându-se mai încolo, iar la radio descopăr posturi neaşteptate cu ştiri neaşteptate – ce se poate servi la prânz mâine la Centrul seniorilor din South Amboy (minişniţele pane şi friganele); vremea din Kalispell şi Coeur d'Alene (mult mai estivală decât aici). La postul de radio feminist din New Brunswick, o femeie cu voce sexy citeşte pasaje porcoase din *Tropicul Cancerului* – solilocul lui Van Norden despre dragoste, în care compară orgasmul cu sfânta împărtăşanie, apoi se roagă pentru o femeie care să fie mai bună decât el.

„Găseşte-mi un vagin aşa, se poate?“ imploră Van Norden. „Dacă poţi face asta, al tău sunt.“ După aceea, femeia DJ îi trage o săpuneală bietului Miller pentru viziunile lui, urmată imediat de o ofertă-invitaţie la un club de sex, situat nu departe de serviciul meu. Rămân pe aceeaşi frecvenţă, până când cuvintele se pierd în vânt, iar eu rămân în gând cu ideea plăcută că o curvă de o sută de dolari mă aşteaptă probabil undeva, dacă aş avea curajul să o caut şi nu aş avea alte obligaţii pe cap. Neplăcute. De cel mai urât soi.

Rapid, în două minute înspăimântătoare, fac inventarul *tuturor* lucrurilor care ar putea eventual să se îmbunătăţească în următoarele douăzeci şi patru până la treizeci şi şase de ore, dar nu mă aleg cu nimic, în afară de pâlpâirea de miraj a unei amintiri cu Selma Jassim de acum câţiva ani, când stăteam până noaptea târziu, pe jumătate adormiţi şi pe jumătate beţi, foarte excitaţi amândoi, ea gemând într-o arabă neinteligibilă, iar eu gemând de poftă ca un animal (toate astea când ar fi trebuit să corectez eseurile studenţilor). Desigur, nu mai ţin minte absolut nimic din ce ne spuneam noi atunci şi nici nu mai ştiu cum am putut să ne trezim reciproc interesul pentru atâta timp, cu puţinul pe care îl aveam de oferit fiecare din franjurii vieţilor noastre răvăşite. Deşi orice este posibil, chiar şi vraja intensă a unui extaz unic, atunci când te simţi foarte singur şi la capătul bun-să-te-spânzuri-cu-el al funiei tale. Libertatea rebelă aşteaptă acolo pentru cei în stare să o suporte.

Ceea ce-mi amintesc, de fapt, sunt lungile suspine sinuoase din noapte şi clinchetul intermitent al cuburilor de gheaţă din pahare, fumul ţigării ei în întunericul localului şi aerul molcolm al acelui octombrie electrizat parcă de dor. Şi apoi, în ziua următoare, lunga ceaţă de după o noapte în care ai fost treaz şi activ, plus un sentiment de împlinire pentru faptul că ai reuşit să ieşi, totuşi, din noapte.

Nu regret nici o clipă din acea perioadă, aşa cum, să zicem, nu poţi să regreţi că ai devorat până la ultima firimitură plăcinta de mure pe care ai mâncat-o când ai rămas înzăpezit în decembrie pe o şosea rustică în Wyoming şi nimeni nu ştia că eşti acolo, iar soarele a apus peste tine pentru ultima oară. N-am

simţit nici un regret atunci, vă asigur (deşi faptul că am cunoscut-o a mărit indiscutabil distanţa dintre X şi mine în perioada aceea, făcându-mă în mod inoportun visător şi necomunicativ într-un moment crucial).

Dar nu sunt martirul nici unui trecut. Şi când ajung pe la jumătate cu traversarea oraşului Adelphia, New Jersey, pe Business 524, opresc într-o parcare goală de la un supermarket Acme şi dau un telefon la Providence, acolo unde cred că ar putea fi ea. Sunetul unei voci m-ar putea ajuta. Mai bine decât prostituatele de patru sute de dolari şi o excursie gratis la Coeur d'Alene.

În cabina telefonică, mă sprijin cu toată greutatea de plexiglasul rece, holbându-mă la un cărucior metalic pentru cumpărături, imobilizat în parcarea pustie, în timp ce operatoarea de la îndepărtata centrală 401 caută prin liste. La o oarecare distanţă, dincolo de trotuarul pe care mă aflu, undeva pe Easter e deschis un bufet unde se vând hamburgeri. *Ground Zero Burg* – o relicvă a localurilor foarte turtite din anii 1940, cu panouri glisante, ferestre de jur împrejur şi prelate în dungi. O maşină neagră e parcată cu botul sub prelată, iar o ospătăriţă aplecată înăuntru vorbeşte cu şoferul. Cerul este alb şi patinează spre ocean cu viteză maximă. Poţi păţi tot felul de lucruri. Ştiu asta. Răul pândeşte aproape peste tot, iar moartea este prea aspră pentru majoritatea leacurilor obişnuite. Am avut de-a face cu ele înainte.

La celălalt capăt al firul, telefonul sună, apoi cineva ridică brusc receptorul.

— Alooo.

— Selma?

Un nume inexplicabil, ştiu, dar se pronunţă altfel în arabă.

— Da?

— Bună, Selma, sunt Frank. Frank Bascombe.

Tăcere. Consternare.

— Oh. Da. Desigur. Şi ce mai faci? Fum de ţigară în receptor. Nimic surprinzător în asta.

— Bine. Sunt bine.

Mai rău decât acum nu cred că m-aş putea simţi, dar bineînţeles că nu o să recunosc asta. Şi pe urmă? Eu nu mai am altceva

de spus. Ce ne-am aştepta, în fond, să facă alţii pentru noi? Una dintre problemele mele este că eu nu sunt genul de om care să rezolve o problemă. Mă bizui pe alţii, chiar dacă îmi place să cred că nu e aşa.

—Aşa deci. Cât timp a trecut?

E frumos din partea ei, pe cuvânt, că încearcă să poarte o conversaţie cu mine, din moment ce eu par incapabil să o fac.

— Trei ani, Selma. Pare foarte mult.

— Ah, da. Şi mai scrii... despre ce scriai de fapt, fiindcă ştiu că mi se părea foarte amuzant?

— Sport.

— Sport. Da, într-adevăr. Acum mi-aduc aminte, spune ea şi râde. Nu romane.

— Nu.

— Bine. Te făcea atât de fericit.

Mă uit la semaforul de pe Route 524, care se face din galben roşu, şi încerc să-mi închipui camera în care stă ea acum. O casă în stil Regina Ana, cu tencuială albă sau albastră, pe College Hill, Angel Street sau Brown Street. Imaginea de la fereastră: o privelişte frumoasă cu ulmi şi străzi care coboară spre halele vechii fabrici, cu golful mare profilat în depărtare, în negurile de dincolo de uscat. Ce mult mi-aş dori să fiu acolo, în loc de parcarea asta din Adelphia! Aş fi cu sute de kilometri mai fericit. Noi perspective. Posibilităţi reale ridicându-se ca nişte munţi noi. Aş putea să mă conving într-o clipită că situaţia nu e chiar atât de gravă.

— Frank? spune Selma în tăcerea reflexivă de la capătul meu al firului.

Lansez un vas cu pânze în golf şi calculez direcţia vântului, starea mării. Populez o lume diferită.

— Ce e?

— Eşti sigur că te simţi bine? După voce, pari destul de ciudat. Mă bucur întotdeauna când aflu veşti de la tine. Dar am senzaţia că nu prea eşti în formă. Unde exact te afli acum?

— În New Jersey. Într-o cabină telefonică dintr-un oraş numit Adelphia. Nu sunt tocmai în apele mele. Dar e în regulă. M-am gândit la tine şi am simţit nevoia să îţi aud vocea.

— Foarte frumos, ce să zic. Dar ce-ar fi să-mi povesteşti ce s-a întâmplat?

Clinchetul familiar al unui singur cub de gheaţă (unele lucruri nu se schimbă niciodată). Mă întreb dacă e îmbrăcată cu burnuzul ei Al Fatah, cu care îi scotea din minţi pe colegii noştri evrei. (În particular, desigur, le plăcea enorm.)

— Tu ce faci în clipa asta? spun eu, holbându-mă vizavi, peste parcarea de la Acme.

Cineva a scrijelit numele „Shelby" pe sticla din faţa ochilor mei. O duhoare de urină rece pluteşte în jurul meu. La *Ground Zero Burg*, ospătăriţa scoate capul din maşină şi se îndreaptă de spate brusc, cu mâinile în şold, scârbită. Mocneşte supărarea pe-acolo. Habar n-au ei cât de bine le merge.

— Oh, da. Azi citesc, spune Selma şi oftează. Ce altceva aş putea face?

— Spune-mi ce. N-am mai citit o carte de nu mai ştiu când. Şi ce rău îmi pare. Ultima pe care am citit-o n-a fost prea grozavă.

— Robert Frost. Urmează să predau despre el la curs peste o săptămână.

— Ce minunat. Îmi place Frost.

— Minunat? Nu ştiu ce să zic.

Cling, cling.

— Da, mie mi se pare minunat. Stai să-ţi spun – o să scoţi toate „I-urile" din versuri, nu-i aşa?

— Ba da, cum să nu! râde ea. Ce aiureală era. Tipul e plictisitor, totuşi, pe cuvânt. Ca un copil răutăcios, care s-a apucat să scrie. Uneori e amuzant, presupun. Şi măcar e scurt şi la obiect, oricum. Am citit Jane Austen deja.

— Şi ea e minunată, să ştii.

Un fum alb-albăstrui irupe cu furie de sub pneurile maşinii negre, deşi nu se aude nici un zgomot. Ospătăriţa se întoarce şi păşeşte languros pe trotuar, neimpresionată. Maşina ţâşneşte în spate, se opreşte, apoi scârţâie din roţi înainte, direct spre ea, care nici măcar nu se sinchiseşte să se mişte când bara de protecţie năvăleşte înspre ea, dar încremeneşte la timp, înainte să o atingă. Ridică braţul şi mişcă din deget ameninţător spre şofer, iar maşina se năpusteşte în spate din nou, cu şi mai mult

fum alb, până tocmai în parcarea de la Acme, unde face o întoarcere de o sută optzeci de grade, ca-n filme. Cine o fi la volan, habar n-am, dar se vede că se pricepe. Mai ştii, poate că Adelphia e patria şoferilor de curse!

— Vasăzică, aşa. Eşti însurat acum, Frank?

— Nu. Dar tu? Ţi-ai găsit industriaşul la care visai?

— Nu.

Tăcere, urmată de un râs plin de cruzime.

— Bărbaţii mă tot cer în căsătorie... destul de mulţi, de fapt. Totuşi. Toţi sunt idioţi şi foarte săraci.

— Ce zici de mine?

În gând, arunc din nou o privire de la fereastra ei în pitorescul oraş şi golf Narragansett. O sumedenie de bărci cu pânze. Totul e atât de minunat.

— Ce să zic de tine? râde ea din nou şi soarbe din pahar. Eşti bogat?

— Sunt încă interesat.

— *Zău?*

— Ba bine că nu, pe cuvânt.

— Păi, asta e bine.

E amuzată – de ce n-ar fi? În general, atitudinea ei vizavi de lumea occidentală a fost amuzamentul. Fără nici un fel de rea intenţie, efectiv. Eu şi Frost nu suntem decât doi măscărici. Nici măcar nu mă deranjează să recunosc că mă simt un pic de tot mai bine. Şi ce-a costat asta în fond? Două minute de palavre taxate pe abonamentul meu telefonic de-acasă.

Dintr-un motiv oarecare, maşina din parcarea de la Acme s-a oprit. Este un Trans-Am lung, un automobil de la GM, cu alură de rechin şi o aripioară de vânt ca la maşinile de curse. Un cap mic se vede undeva mai jos în spatele volanului. Dintr-odată, un nou jet de fum alb e împroşcat de sub pneurile ridicate, deşi maşina nu se mişcă propriu-zis, ci pare doar că vrea să se mişte – şoferul ţine frâna apăsată, e presupunerea mea. Apoi, se aruncă efectiv înainte, ţâşnind cu fum ca un bolid din toate pneurile şi aripioarele de pe caroserie, de-a curmezişul parcării de la Acme (sunt convins că şoferului îi e al naibii de greu să păstreze direcţia), ratează la un milimetru unul dintre

stâlpii de iluminat, prinde aderenţă la sol, zboară ca săgeata pe lângă alt stâlp şi se înfige drept într-un cărucior gol pentru produse de băcănie, pe care îl spulberă în aer şi îl întoarce pe dos; rotiţele căruciorului se învârtesc, mânerele de plastic se crapă, plăcuţa roşie pe care scrie „Proprietatea firmei Acme" pluteşte înspre cerul alb, iar corpul propriu-zis al coşului vine rostogolindu-se ca o morişcă direct în cabina telefonică, unde eu vorbesc cu Selma, aflată pe Rhode Island, Ocean State.

Căruciorul hodorogit se izbeşte – BANG – de cabina telefonică, sparge panoul de jos din plexiglas şi zgâlţâie întreaga structură.

— Dumnezeule, urlu eu.

— Ce-a fost asta? întreabă Selma din Providence. Ce s-a întâmplat, Frank? Ai păţit ceva?

— Nu, e-n regulă.

— Parcă a fost o explozie pe frontul de luptă.

Zdruncinătura cabinei m-a umplut de praf, iar automobilul Trans-Am s-a oprit imediat după punctul în care a intrat în coşul pentru cumpărături; motorul pulsează, *ga-lug, ga-lug*.

— Un puşti a lovit cu maşina un cărucior pentru cumpărături, care a zburat până aici şi a aterizat drept în cabina telefonică. O bucată de geam a fost smulsă şi s-a spart. Ciudat.

Bucata de geam este rezemată acum de genunchiul meu.

— Mda, drept să-ţi spun nu înţeleg.

— E greu de înţeles, pe cuvânt.

Portiera şoferului de la Trans-Am se deschide şi un puştan negrotei, cu ochelari de soare, se dă jos şi se holbează la mine. Abia trece cu capul de partea de sus a geamului de la maşină. Pare să evalueze distanţa dintre noi. Nu ştiu dacă nu se gândeşte să continue acţiunea, năpustindu-se eventual în cabina telefonică.

— Stai o secundă.

Ies din cabină, ca să mă poată vedea. Flutur din mână şi el îmi răspunde la fel, pe urmă se suie în maşină şi dă în marş arier, lent, vreo douăzeci de metri – absolut fără nici o logică, din moment ce se află în mijlocul unei parcări pustii – şi porneşte încet, ocolind, spre ieşirea de la Ground Zero. Când

intră pe carosabil, o claxonează pe ospătăriţă, care din nou îl dojeneşte, mişcând din deget. Ea, bineînţeles, este albă.

— Ce se întâmplă de fapt? întreabă Selma. Vrea cineva să îţi facă rău?

— Nu. M-au ratat.

Cu piciorul, împing afară, prin fereastra spartă, colţul căruciorului. Simt o adiere de vânt la genunchi. În celălalt capăt al parcării, ospătăriţa discută cu cineva despre ce s-a întâmplat adineauri. Ar ieşi o secvenţă reuşită filmată cu camera ascunsă, deşi nu mi-este prea clar la cine s-ar referi poanta.

— Îmi pare rău că tocmai când te-am sunat s-a produs tot incidentul ăsta. Căruciorul scapă din gaura în care se înfipsese în cabina telefonică.

— Nu contează, zice Selma şi râde.

— Probabil că ţi-am creat impresia că viaţa mea e numai haos şi confuzie, zic eu, gândindu-mă la faţa lui Walter, pentru prima oară în această după-amiază. Îl văd viu, apoi mort şi ţeapăn, şi nu mă pot împiedica să nu mă gândesc că a făcut o greşeală cumplită, că aş fi putut poate să îl avertizez în această privinţă, dacă mi-ar fi venit ideea la timp.

— Mda, cam aşa pare, într-adevăr, recunoaşte Selma, din nou amuzată. Dar nu contează nici asta. S-ar zice că pe tine nu te deranjează.

— Ştii ce?! Ce-ar fi să mă sui în tren şi să vin la tine în seara asta? Sau aş putea şofa până acolo. Ce zici de idee?

— Nu. Nu ar ieşi deloc prea bine.

— OK.

Mă simt cam ameţit acum.

— Dar mai încolo, în timpul săptămânii? Nu sunt foarte ocupat în perioada asta.

— Poate aşa. Da. (Slab entuziasm faţă de acest plan, deşi cine să mă vrea pe mine ca musafir după miezul nopţii?) Nu cred că-i o idee prea bună să vii, pe cuvânt.

Vocea ei sugerează câteva lucruri, o sumedenie de opţiuni mai bune.

— OK, zic eu şi constat că mi-e uşor să mă mai înveselesc un pic. Mă bucur că am ajuns să vorbesc cu tine.

— Da, e foarte foarte plăcut. Întotdeauna e *foarte* plăcut să aflu ce mai faci.

Ce mi-ar plăcea să spun e: *Du-te dracului, nu ai prea multe opţiuni mai bune decât mine pe lumea asta. Uită-te în jur. Fă-ţi singură un serviciu.* Dar care bărbat ar fi în stare să spună aşa ceva?

— Ar trebui probabil să închid. Trebuie să mă întorc acasă.

— Da, în regulă, spune Selma. Ai grijă cum conduci.

— Du-te dracului, îi spun.

— Da, la revedere, zice Selma – casa stil Regina Ana, perspectivele strălucite, viaţa ordonată din cadrul facultăţii, străzile cu pomi înfrunziţi, învârtindu-se care încotro şi dispărând toate subit.

Ies dintre ruine în parcarea unde bate vântul; inima îmi bubuie în piept ca un motor de barcă. Câteva automobile se deplasează cu viteză de croazieră pe Route 524, deşi oraşul, aici, la marginea lui exterioară, zace cufundat în inerţia laică a duminicii pe care Paştele nu face decât să o înrăutăţească pentru singuraticii lumii. Şi nu ştiu de ce dar mă simt ca un prost. Puştiul de culoare trece pe lângă mine cu automobilul lui Trans-Am, se uită la mine şi nu mă recunoaşte, apoi se îndreaptă spre zona rurală, semnalizând înspre Point Pleasant şi plaje, cu gândul la alte fete albe. Bordul maşinii lui, pot vedea acum, este acoperit cu blană albă.

Tare aş vrea să ştiu cum am ajuns de fapt aici, ţinând seama că, de obicei, când mă trezesc în împrejurimi necunoscute, simt nevoia să fac un bilanţ, să analizez forţele care m-au condus aici şi să mă întreb dacă această traiectorie este tipică pentru ceea ce eu aş numi viaţa mea sau dacă este doar ceva ieşit din comun, nemeritând să mă frământ prea mult.

Quo vadis, cu alte cuvinte. Nu e o întrebare simplă. Şi deocamdată nu am răspuns.

— Ahnnn, văd că n-ai murit, aşa-i? mi se adresează o voce.

Mă întorc şi dau ochii de o fată uscăţivă, galbenă la faţă, cu şolduri vag diforme. Pe maioul fără mâneci e scris numele unei formaţii rock, THE BLOOD COUNTS, drept pe pieptul ei plat, iar jeanşii roz îi scot în evidenţă şi mai mult oasele

disproporţionate ale bazinului. E ospătăriţa de la *Ground Zero Burg*, fata care mişcă din deget ameninţător spre bărbaţi. A venit să se uite de-aproape la mine.

— Da, aşa presupun, zic eu.

— Mai bine ai chema poliţia să pună mâna pe pramatia aia, zice ea cu o voce afurisită care-ar trebui să sugereze ura, dar nu izbuteşte. Am văzut ce ţi-a făcut. Eu am trăit cu frate-său, Floyd Emerson, care nu e deloc aşa.

— Poate că n-a făcut-o intenţionat.

— Mda, zice ea, clipind des, cu ochii la cabina telefonică distrusă şi la căruciorul zdrobit, iar apoi uitându-se din nou la mine. Nu arăţi prea grozav, să ştii. Îţi curge sânge din genunchi. Cred că te-ai aranjat şi la gură. Eu aş chema poliţia, zău.

— La gură m-am lovit înainte, zic eu, uitându-mă la genunchi, unde ţesătura pantalonilor a fost sfârtecată şi sângele s-a îmbibat în dungile albastre. Nu mi-am dat seama că m-am rănit.

— Ia stai mai bine jos, până nu pici din picioare, zice ea. Arăţi de parcă acu' o să mori, pe cuvântul meu.

Mijesc ochii spre prelatele portocalii de la *Ground Zero*, care flutură ca nişte flamuri în vânt, şi mă simt slăbit. Fata, cabina telefonică spartă, căruciorul pentru cumpărături contorsionat mi se par, brusc, la mare distanţă de locul unde mă aflu. Inexplicabil de departe, toate. Un pescăruş ţipă în înaltul cerului alb, iar eu simt nevoia să mă sprijin de capota maşinii, ca să-mi ţin echilibrul.

— Nu văd de ce ar trebui să fie adevărat, zic eu cu un zâmbet, deşi nu sunt sigur că ştiu ce-am vrut să spun. Şi pentru scurt timp, din momentul ăla, nu îmi mai amintesc nimic.

*

Fata a plecat şi s-a întors. Stă lângă portiera maşinii mele şi întinde spre mine un pahar Humdinger înalt, maro cu alb. Eu sunt pe scaunul şoferului, dar cu picioarele rămase afară pe asfalt, ca un om şocat, care a fost victima unui accident.

Încerc să zâmbesc. Ea fumează o ţigară; are pachetul plin, vârât în buzunarul de la jeans, cum se vede după contur. Un miros greu de ulei de motor pluteşte în aer.

— Ce-i asta? întreb eu.

— Bea, e rece şi bună. Wayne ţi-a pregătit-o special.

— OK.

Iau paharul şi îmi înmoi buzele în spuma de deasupra. De la berea asta răcoritoare, dulce şi cremoasă mă dor dinţii, dar ce bună e.

— Minunat, spun eu, şi bag mâna în buzunar ca să scot banii.

— Noo, nu trebuie, e pe gratis, zice ea şi întoarce privirea. Încotro ai pornit?

Mai beau un pic din licoarea savuroasă.

— La Haddam.

— Unde vine asta?

— La vest de aici, dincolo de râu.

— Ahnnnn, râul, zice ea şi priveşte sceptică încolo, la strada lată.

Are poate vreo şaisprezece ani, dar nu-ţi poţi da seama cu exactitate. Mă enervează ideea că şi Clary ar putea ajunge să arate ca ea, deşi acum chestiunea asta nu prea mai depinde de mine. Nu m-ar deranja totuşi dacă şi Clary ar fi aşa de bună cum pare să fie fata asta.

— Cum te cheamă?

— Debra. Spanelis. Ţi-ai paradit urât genunchiul, remarcă ea, uitându-se cu scârbă la genunchiul meu rănit. Ţi-ar prinde bine un dezinfectant.

— Mulţumesc. Spanelis e un nume grecesc, nu-i aşa?!

— Ba da. Dar de unde ştii?

Priveşte în depărtare şi trage din ţigară.

— Am cunoscut nişte greci acum câteva seri, pe o barcă. Îi chema Spanelis. Nişte oameni minunaţi.

— E un nume comun, la greci, chiar comun, să ştii.

Apasă pe butonul încuietoarei de la portieră, apoi îl trage în sus la loc, aruncându-mi rapid o privire, de parcă aş fi o rară pasăre exotică.

— Am încercat să îţi aduc un pansament cu leucoplast, dar Wayne a renunţat să mai ţină aşa ceva.

Nu spun nimic, în timp ce ea se zgâieşte la mine.

— Bun, deci. Şi cu ce te ocupi? A adoptat un nou stil somnoros de a vorbi, ca şi cum nimic nu ar putea să o plictisească mai mult decât persoana mea. Din nou aud un ţipăt de pescăruş. Buza, unde m-a trosnit Vicki, îmi zvâcneşte ca un furuncul păcătos.

— Sunt cronicar sportiv.

— Aha, da. Îşi lipeşte un şold de ornamentul de la portieră şi se reazemă de el. Şi despre ce scrii?

— Păi, scriu despre fotbal, baseball, jucători.

Sorb o înghiţitură din băutura mea rece şi dulce. Mă simt mai bine, efectiv. Cine ar fi crezut că o bere ca asta ar putea să-ţi redea atât credinţa, cât şi sănătatea, sau că aş putea să o găsesc într-un oraş pe jumătate degenerat ca acesta, o localitate care nu se reduce la prea mult, în afară de câteva parcări auto, o librărie pentru adulţi, un cinematograf în aer liber, acum închis, amplasat ceva mai încolo pe drum – rămăşiţele unui început de expansiune înfloritoare, care nu s-a mai materializat niciodată. Din asta răsare o samariteană. O Debra.

— Şi, spune ea şi îşi plimbă din nou privirile pe şosea, mijind ochişorii cenuşii, ca şi cum s-ar aştepta să vadă pe cineva necunoscut trecând cu maşina pe-aici, ai şi tu o echipă preferată, nu?!

Afişează un surâs afectat, de parcă i-ar fi jenă de toată treaba asta.

— Îmi plac Tigers din Detroit, la baseball. Unele sporturi îmi displac de-a dreptul.

— Cum ar fi?

— Hocheiul.

— Corect. Nici vorbă. Odată-i vezi că se iau la încăierare şi meciul se duce de râpă.

— Asta-i şi părerea mea.

— Şi, ai fost şi tu un mare sportiv, pe vremea când erai tânăr?

— Îmi plăcea şi atunci baseballul, doar că nu mă pricepeam la lovituri şi nici la alergat.

— Îh, da. Valabil şi aici.

Trage din țigară îngrozitor de lung și suflă tot fumul pe gură, în aerul din zona centrului comercial.

— Și. Cum a ajuns să te intereseze? Ai citit despre baseball pe undeva?

— Am făcut o facultate. Pe urmă, când am mai îmbătrânit, am avut eșecuri în toate și n-am fost în stare să mai fac decât asta.

Debra se uită în jos la mine, iar îngrijorarea îi umbrește ochii. Ideea ei despre un mare succes presupune o poveste complet diferită, în care eroul nu mărturisește că a avut probleme la început. Pot să o învăț o lecție teribil de utilă în viață, apropo de asta.

— Nu sună prea extraordinar, zice ea.

— Ba *este* destul de extraordinar, să știi. O viață încununată de succes nu implică întotdeauna o traiectorie lină până în vârf. Uneori, lucrurile nu ies cum ar trebui, și atunci trebuie să îți schimbi modul de a le privi. Dar important e să nu te oprești și să nu te descurajezi, atunci când șansele tale par la pământ. Ar fi cel mai prost moment să faci asta. Dacă eu m-aș fi oprit când lucrurile au luat-o pe o pantă urâtă, acum aș fi un ratat.

Debra oftează. Ochii ei alunecă de la fața mea la genunchiul rănit și plin de sânge, la bombeurile pantofilor mei zgâriați și înapoi în sus, la paharul Humdinger, umed și moale, pe care îl țin cu amândouă mâinile. Nu sunt cum își imagina ea că ar trebui să fie un om celebru, dar sper să nu ignore ce i-am spus. O fărâmă din adevărul autentic își poate pune uneori o amprentă decisivă.

— Tu ce planuri ai? o întreb eu.

Debra trage din țigară, ridicând bărbia în aer.

— În ce sens?

— Mă refer la o facultate. Nu fiindcă ar fi ceva neapărat necesar. Era doar o idee pentru ceea ce ai putea face mai departe.

— Mi-ar plăcea să plec de-aici și să lucrez în Yellowstone Park, spune ea. Am auzit cum e acolo.

Se uită în jos la maioul ei cu BLOOD COUNTS.

Dar eu mă entuziasmez imediat.

— Ce idee nemaipomenită. Am vrut să fac și eu asta odată. De fapt, chiar m-am gândit la varianta asta, în timp ce meditam

la opţiunile pe care le aveam în viaţă după divorţ. Un ecuson albastru de plastic, pe care să scrie: FRANK – NEW JERSEY, mi s-a părut o soluţie bună la vremea respectivă. Mă gândeam că m-aş fi putut ocupa de magazinul de suveniruri din Old Faithfull Inn.

— Cam câţi ani ai tu, Debra?

— Optsprezece.

Se uită atentă la ţigară, de parcă ar fi observat vreun defect la ea. O să am, în iulie.

— Păi, sigur, e vârsta perfectă pentru Yellowstone. Probabil că vei absolvi liceul în primăvara asta, nu-i aşa?

— M-am lăsat de şcoală.

Lasă ţigară să cadă pe asfalt şi striveşte vârful aprins cu pantoful.

— Păi, chestia asta probabil că nici nu contează pentru oamenii de-acolo. Pe ei îi interesează orice persoană.

— Da...

— Uite, eu cred că e o idee bună. Sunt convins că îţi va deschide alt orizont.

Aş fi fericit să scriu o recomandare pentru ea pe hârtia cu antet a revistei: *Debra Spanelis nu este deloc genul de fată cu care vă întâlniţi în fiecare zi.* Ar lua-o acolo, cât ai bate din palme.

— Am un copil, spune Debra şi oftează. Mă îndoiesc că oamenii de la Yellowstone l-ar lăsa şi pe el să vină.

Se uită la mine, cu ochii inerţi, cu gura însprită, ca o femeie matură, apoi îşi mută privirea departe, spre *Ground Zero*, unde nu sunt maşini şi marginile prelatei fâlfâie în vânt.

Nu mai găseşte nimic interesant la mine, şi nici nu pot s-o învinovăţesc. Puteam la fel de bine să fi vorbit franceza de pe planeţa Pluto. Nu sunt genul de bărbat care să poată da răspunsuri.

— Probabil că nu, spun eu, vag.

Ochii Debrei se întorc înapoi spre mine, iar membrele ei mi se par neaşteptat de suple. Paharul meu Humdinger e moale şi cerat, iar noi doi nu prea mai avem ce să ne spunem. Sunt întâlniri care nu aduc nimic bun nimănui – un fapt de viaţă incontestabil. Şi există mici momente goale, care nu pot fi

evitate, indiferent cât de mult am încerca să le umplem cu bunăvoinţă şi speranţe.

— Şi cum te mai simţi acum?

Ca un avocat, îşi atinge bărbia cu degetul arătător.

— Mai bine. Mult mai bine. A contat enorm chestia asta.

Şi zâmbesc optimist la paharul meu Humdinger.

— Era doctorie înainte, presupun.

Îşi aruncă şoldul într-o parte şi se prinde cu degetele de geamul de la portieră.

— Crezi că e rău, dacă nu am încă nici un plan clar? Mă priveşte printre gene, încercând să ghicească răspunsul meu real, în eventualitatea în care m-aş decide să o mint.

— Nicidecum, zic eu. Va veni şi vremea planurilor, ai să vezi, cât de curând, spun eu şi îi fac cu ochiul, nesigur pe mine. Viaţa ta se va schimba în nenumărate moduri până vei împlini douăzeci şi cinci de ani.

— Fiindcă încep să îmbătrânesc, clar? Nu vreau să-mi irosesc toată viaţa.

Bate darabana cu unghiile pe geamul de la portieră, apoi renunţă. Nu mă pot abţine să nu mă gândesc la visul lui Herb Wallagher despre moarte şi ură. În fiecare zi, ai tot dreptul să fii fericit, dar uneori simţi că orice-ai face e zadarnic, nimic nu te poate ajuta.

— Nu îmbătrâneşti, spun eu. Ai toată viaţa în faţă.

Îi zâmbesc încurajator, cu gura până la urechi, deşi nu cred că schema asta are efect în cazul nostru.

— Da, bine.

Surâde pentru prima oară, un surâs de fată sfioasă, plin de politeţe şi îndoială.

— Trebuie să plec. Se uită spre *Ground Zero*, unde un automobil galben Corvette s-a strecurat sub prelată, clipind din lampa roşie intermitentă.

— Pot să te las undeva cu maşina?

— Noo, mă duc pe jos.

— Mulţumesc din suflet.

Se uită la cabina telefonică, unde căruciorul pentru cumpărături a rămas lângă construcţia metalică, iar receptorul atârnă

de fir în jos. Locul arată sinistru. Nu mi-ar plăcea deloc să dau un telefon de-acolo acum.

— Ţi-a plăcut vreodată să scrii despre schi ? spune ea şi scutură din cap, ca şi cum ar şti răspunsul înainte ca eu să-l rostesc. Vântul ridică praful şi ne împroaşcă feţele cu el.

— Nu. Nici măcar nu ştiu să schiez.

— Nici eu, spune ea şi zâmbeşte din nou, apoi oftează. Bun. OK. Îţi doresc o zi plăcută. Cum te cheamă, care ziceai că e numele tău ?

Se pregăteşte deja să plece.

— Frank.

Nu ştiu de ce, dar nu îi spun şi numele de familie.

— Frank, zice ea.

În timp ce mă uit în urma ei cum traversează parcarea spre *Ground Zero*, scormonind în buzunar după altă ţigară, cu umerii zgribuliţi la gândul unei brize reci care nu suflă, speranţele ei pentru o zi frumoasă, aş putea ghici, sunt la fel de mari ca ale mele, amândoi afară în bătaia vântului, aşteptând să se întâmple ceva, disponibili pentru o îmbunătăţire. Şi speranţele mele sunt că un pic de noroc se va ivi şi-n calea noastră. Lucrurile nu stau întotdeauna pe roze.

12

Este străfundul zilei, fântâna adâncă a umbrelor şi a luminii neguroase de primăvară când după-amiaza târzie devine amurg timpuriu şi toţi ne dorim să ne aşezăm într-un fotoliu de piele lângă o fereastră deschisă, să avem ceva bun de băut şi o persoană pe care o iubim sau o îndrăgim alături, să citim despre sport şi, eventual, să moţăim un pic, apoi se ne trezim înainte ca ziua să se fi stins cu totul, să ne plimbăm prin curţile noastre răcoroase şi să auzim trilurile suave ale păsărelelor de prin copaci în faptul serii. Exact pentru asemenea interludii de puritate au fost construite suburbiile noastre. Şi, dacă intrăm în ele cu prudenţă, ne pot fi de folos, indiferent de etapa din viaţă în care ne găsim, indiferent dacă dispunem sau nu de libertatea menţionată mai sus. Uneori, mi se întâmplă să tânjesc atât de mult după acest simplu echilibru al zilei şi al locului – când, să zicem, mă aflu singur în ceaţa din Spokane sau în frigul din Boston –, încât, în mod absurd, o lacrimă aproape mi se anină între gene. Este un fel de dor pastoral, desigur, dar tuturor ni se poate întâmpla să-l avem.

Lucrurile par să se mişte mai rapid acum.

Trec vâjâind prin Freehold, virez spre est în dreptul potecii pentru excursionişti, apoi hurui înainte spre Route 1, pe lângă Pheasant Run & Meadow. *O existenţă frumoasă te poate aştepta aici*, se poate citi pe cealaltă parte a panoului.

La postul de radio din Trenton, prezentatorul a lansat un concurs cu întrebări din sport, la care eu nu ştiu însă să răspund, deşi fac presupuneri bazate pe cultura mea în domeniu. Al cărui record l-a doborât Babe Ruth când a marcat şaizeci de puncte în 1921 ? Al lui Harry Heilmann, cred eu, deşi răspunsul era

„Propriul record". Care a fost cel mai valoros jucător în Junior Circuit, în 1941? George Kell, Săgeata din Newport, este varianta mea. Phil Rizutto, „Glendale Spaghetti", este răspunsul. Din multe puncte de vedere, sunt încântat că asemenea informaţii îmi sunt străine şi că, pentru mine, a scrie cronici sportive nu constituie o profesie reală, ci mai degrabă o stare de spirit plăcută, o *modalitate* de abordare a lucrurilor, şi nu neapărat o serie de lucruri pe care le faci sau le cunoşti exact. O presupunere logică este o sursă de plăcere, din moment ce mă face să mă simt ca unul din mulţime, şi nu ca un FORTRAN uman, scuipând statistici şi reducând sportul la o contabilitate dezgustătoare. Când sportul încetează să mai fie un subiect de reflecţie, fie ea şi neprofitabilă, inutilă, dezinformată, ceva a luat-o razna – indiferent ce crede Mutt Greene – şi înseamnă că e timpul ca tu să te laşi de meserie, iar statisticienii şi experţii de la Price Waterhouse să devină maeştri de ceremonii.

La intersecţia dintre autostrăzile 1 şi 533, mă îndrept spre sud, către locuinţa doamnei Miller. Aş vrea să îmi ofere consultaţia pe care am ratat-o marţi, eventual chiar o interpretare completă. Dacă, bunăoară, doamna Miller mi-ar spune că risc să fac o cădere nervoasă gravă, în cazul în care mă duc la morgă să identific cadavrul lui Walter, şi că s-ar putea ca în viaţa asta să nu-mi mai văd niciodată copiii, aş începe să mă gândesc să plec la pescuit de crabi în Alaska şi să mă uit o noapte întreagă la HBO într-un motel din zona Philadelphia, ca apoi să văd lucrurile altfel dimineaţa. De ce să strâmbi din nas când auzi o profeţie nefavorabilă?

Din păcate, mica fermă din cărămizi şi asfalt a doamnei Miller pare închisă şi ferecată complet. Nici un Buick prăfuit nu e parcat pe alee. Nici urmă de prezenţa dobermanului, care mârâie de obicei în curtea împrejmuită din spatele casei. Familia Miller (care o fi numele lor adevărat?) e plecată în vacanţă, iar eu am pierdut două consultaţii la rând – ceea ce nu e deloc un semn bun.

Opresc maşina pe alee şi stau acolo, aşa cum am făcut acum trei seri, holbându-mă la fanta dintre draperiile grele, ca şi cum, prin puterea voinţei, aş putea face să apară cineva acolo. Ating

„întâmplător" claxonul, care scoate un sunet scurt. Ce fericit aş fi să văd că fanta se lărgeşte, că uşa se întredeschide cu câţiva centimetri în spatele plasei metalice prăfuite, aşa cum s-a întâmplat ultima oară. M-aş mulţumi şi cu o nepoată drăguţă. Aş fi dispus să plătesc zece dolari ca să pot sporovăi un pic cu o femelă oacheşă, rudă prin alianţă cu doamna Miller. Nici nu ar fi nevoie să aibă puteri divinatorii. Oricum, ştiu că aş pleca de-aici simţindu-mă mai bine.

Dar nu a fost să fie aşa. Maşinile vâjâie pe autostradă în spatele meu şi nici o nepoată nu apare la semnal. Nici o uşă nu se crapă. Viitorul, cel puţin partea care mă priveşte din el, rămâne nesigur, iar eu va trebui să am mai multă grijă de mine însumi. Intru din nou pe autostrada 1 reluându-mi drumul spre casă, ratând din scurt un ditamai trailer care claxonează asurzitor în drumul lui spre sud. Falca îmi zvâcneşte şi acum de la scatoalca încasată de la Vicki, deşi au trecut două ore de atunci.

*

Intru în Haddam pe drumul de acces principal, şerpuind pe King George Road şi Bank Street, de-a lungul pajiştilor dinspre nord ale Institutului teologic, şi trecând prin Square. Cu toate astea, odată ce am ajuns în incinta localităţii, mă zăpăcesc şi nu ştiu ce să fac mai întâi; mă frapează ostilitatea oraşului, meschinăria de a nu-ţi oferi nici un indiciu pentru modul optim de abordare a lucrurilor – nu există priorităţi prestabilite, nici structuri monumentale care să determine o soluţie de mijloc viabilă, nici măcar o stradă principală care să pună lucrurile în ordine. Şi constat, din nou, cât de trist poate fi acest oraş, un oraş tăcut, un loc-unde-nu-se-întâmplă-nimic şi unde duminica stai retras în casă – biblioteca e închisă, obloanele verzi sunt trase. Frenchy's e abandonat. La Coffee Spot e pustiu (ediţia *Times* de duminică e împrăştiată peste tot, de la cei care au luat micul dejun aici). Institutul zace retras şi umbrit de copaci, o familie care întârzie după slujba de dimineaţă stă în Square cu fiul lor. În mod surprinzător,

senzaţia este de loc necunoscut, străin, la fel ca Moline şi Oslo; obişnuita ospitalitate neoficială aproape a dispărut, ca şi cum o teroare s-ar fi dezlănţuit peste tot; duhneşte înţepător a moarte, un iz complet diferit de mirosul de piscină cu care m-am învăţat.

Ajung acasă şi parchez pe alee, apoi intru ca să îmi pun alte haine. Hoving Road e o stradă somnolentă, cu umbre albăstrii şi plumburie ca o pânză de Bonnard. Furtunul cu stropitoare fâsâie în curtea soţilor Deffeyes, iar la câteva clădiri mai încolo judecătorul a montat o plasă de badminton pe pajiştea lungă din faţa casei. Un Ford Woody vechi e oprit pe aleea lui. De undeva de-aproape, aud zgomot de voci şi clinchet de pahare, dintr-o curte din spate, în stilul confortabil al cartierului nostru – tradiţionala vânătoare a ouălor de Paşte s-a încheiat, copiii au adormit, se aude zgomotul făcut de singurul înotător care se aruncă în piscină. Dar asta e tot ce poate oferi această zi petrecută acasă cu familia, până se lasă întunericul. Coronaţele au fost scoase de la toate uşile. Lumea a redevenit un loc cunoscut pentru noi.

Înăuntru, în casă, miroase straniu a local public, un miros care în orice altă zi nu m-ar deranja deloc, dar care astăzi mi se pare nesănătos. Sus, la etaj, îmi pun Merthiolate şi un pansament mare cu plasture pe genunchi; apoi mă îmbrac cu nişte pantaloni comozi şi o cămaşă roşie cu carouri pastel, pe care mi-am cumpărat-o de la Brooks Brothers în anul în care s-a publicat cartea mea. O ţinută neconvenţională îţi poate conferi, uneori, o detaşare faţă de lumea din jur.

Nu m-am gândit prea mult la Walter. Câteodată, faţa lui mi s-a ivit în gând, o faţă cu ochi trişti, aşteptând parcă să se întâmple ceva bun, tipul sobru şi lipsit de simţ practic, lângă care am stat rezemat de parapet, pe *Mantoloking Bell*, reflectând la viaţa de pe ţărm în care eram încastraţi amândoi, la felul diferit în care vedeam fiecare lumea, dar care, la urma urmei, nici nu avea prea multă importanţă.

Şi *asta* era tot ce conta pentru mine! Nu aveam nevoie să ştiu despre Yolanda şi Eddie Pitcock. Şi, în nici un caz, despre zburdălniciile lui de la Americana. Nu a fost nevoie ca relaţia

noastră să devină *consacrată*. Chestia asta nu e deloc specialitatea mea.

Nici un răspuns, când strig în sus, spre camera lui Bosobolo. Precis el şi duduia lui cuminte, absolventă de teologie, au fost invitaţi „acasă" la vreun profesor de cristologie, bătrân şi timorat, iar în clipa asta, probabil, e băgat în vreun colţ înţesat de rafturi cu cărţi, ţinându-se strâns cu palma de cotul lui de abanos, cu un pahar de vin alb în mână, în timp ce doctorul Cutărescu bate câmpii despre o cercetare hermeneutică menită să descopere secrete dubioase despre radicalul apostol Pavel din vechime. Bosobolo, sunt convins, are alte secrete dubioase în minte, dar învaţă să fie un american clasa întâi. Deşi putea să-i meargă şi mai rău. Cum ar fi fost, de pildă, să trebuiască să alerge încă prin junglă, îmbrăcat cu un tutu din frunze de palmier? Sau ce-ar fi făcut să fie acum în locul meu, obligat să se ducă la morgă şi să învingă o disperare apăsătoare!

Planul la care am ajuns pe moment este să o sun pe X, să mă duc să fac ce am de făcut la poliţie, posibil să mă văd cu X – acasă la ea (o şansă vagă de a-mi vedea şi copiii) –, după care să fac habar n-am *ce*. Planul nu bate prea departe, deşi posibilităţile efective s-ar putea să nu constituie altceva decât o sursă de îngrijorare.

Un „3" clipeşte tăcut pe robotul telefonic, când mă duc să o sun pe X. „1" este probabil de la Vicki, care vrea să ştie dacă am ajuns cu bine acasă şi să îmi dea întâlnire undeva în domeniul public, unde să putem pune capăt iubirii ca nişte adulţi – cu mai puţină stridenţă şi nu atâtea lovituri de stânga în bărbie –, o scânteiere finală a vechiului giuvaier.

Şi are dreptate, desigur. Bravo ei. Într-adevăr, nu avem în comun prea multe preocupări „majore". Eu sunt doar înnebunit după ea. Iar, în cel mai bun caz, sentimentele ei pentru mine nu sunt clare, ceea ce înseamnă că unde vom ajunge peste şase luni, de fapt? Oricum, eu n-aş putea niciodată să fiu de ajuns pentru o fată din Texas. Fascinaţia are limitele ei virtuoase. Ea are nevoie ca partenerul să acorde mai multă atenţie decât mine lucrurilor care o interesează pe ea: rubrica de mondenităţi din ziarul de duminică, ideea de a trăi în pas cu vremurile,

efortul de a crea un cuibuşor al dragostei, plus o sumedenie de lucruri de care mie nu-mi prea pasă, dar care ei îi înflăcărează imaginaţia. Drept urmare, mă voi rupe de ea, fără să mă vait (deşi mi-ar plăcea să mai petrec o noapte fericită în Pheasant Meadow şi, pe urmă, să pun punct definitiv).

Apăs pe butonul robotului.

Bip. Frank, sunt Carter Knott.

Mâine o şterg la Philadelphia, unde Cardinals joacă pe Veterans Stadium. Îl sun şi pe Walter. E duminică dimineaţă. Sună-mă acasă. *Clic*.

Bip. Hei, ticălos bătrân. Parcă ziceai că vii la unsprezece treizeci. Toţi suntem turbaţi de furie aici, aşa că mai bine că nu te-arăţi la faţă. Ştii cine e la telefon, aşa-i?! *Clic*.

Bip. Frank, Walter Luckett Jr. la telefon. Aici e douăsprezece punct, Frank. Tocmai aruncam nişte numere vechi din *Newsweek*, şi am găsit o fotografie cu avionul DC-10, care a căzut cam acum un an la Chicago. Aeroportul O'Hare. S-ar putea să-ţi aminteşti şi tu. Frank, în poză se văd capetele oamenilor în dreptul hublourilor, privind afară. E ceva extraordinar. Şi, pur şi simplu, nu pot să nu mă întreb la ce s-or fi gândit ei atunci, când *zburau* într-o bombă. O imensă bombă argintie. Nu-mi iese din cap, efectiv. Hmmmm. Rămâi cu bine. *Clic*.

Oare asta mi-ar fi spus şi mie, dacă aş fi fost aici ca să răspund? Halal urare de Paşte! Bucură-te şi tu, amice, de această felie de viaţă, în timp ce eu îmi regizez ieşirea explozivă în lumea de apoi. Un mesaj de dincolo de mormânt, *când tu erai plecat*. Ce rămâne să se mai întâmple?

Tot nu sunt în stare să mă gândesc coerent la Walter. Dar mă gândesc, în schimb, la bietul Ralph Bascombe, în ultimele *lui* ceasuri pe pământ, la doar patru străzi distanţă de aici, în Doctors Hospital, şi la depărtare de o viaţă acum. În ultimele lui zile de viaţă, Ralph s-a schimbat. Chiar şi la trăsături, mi se părea că semăna cu o pasăre, un albatros încordat, şi nu un băieţel de nouă ani, bolnav şi pe moarte, sătul de viaţa care

i se sfârşea lent. O dată a lătrat tare la mine ca un câine, ascuţit şi clar, pe urmă a ţopăit pe pat şi a râs. Apoi, a deschis ochii mari, privindu-mă arzător, ca şi cum m-ar fi cunoscut mai bine decât mă cunoşteam eu şi ar fi putut să-mi vadă defectele. Eram pe scaun, unde stăteam tot timpul, lângă pat, ţinându-i cana cu apă şi paiul flexibil – ceva groaznic! X era la fereastră, contemplând visătoare o parcare însorită (şi probabil cimitirul). Ralph mi-a spus tare: „Oh, nemernicule, ce stai aşa cu tâmpenia aia de pahar în mână? Îmi vine să te omor când te văd". Şi pe urmă a adormit din nou. Iar X şi eu ne-am zgâit unul la celălalt şi am început să râdem. E adevărat, am râs şi am râs, până ne-au dat lacrimile de atâta râs. Nu de frică sau de durere. Ce ne rămânea să mai facem, ne-am spus probabil în sinea noastră în tăcere, şi am convenit că un râs sănătos era în regulă în acel moment. Nu deranja pe nimeni. Nu râdeam de nimeni şi nimeni în afară de noi doi nu auzea că râdeam – nici măcar Ralph. Poate părea dur, dar am avut un asemenea moment. Şi cine ne-ar putea judeca pentru asta, din moment ce intimitatea funcţiona încă în cazul nostru? A fost unul dintre ultimele noastre momente de tandreţe pură pe lumea asta.

Deşi presupun că, amintindu-mi de suferinţa pricinuită de moarte, mă gândeam deopotrivă un pic şi la bietul Walter, mort pe nedrept, exact ca fiul meu, şi într-un mod la fel de absurd. Am încercat să nu mă implic. Dar de ce n-aş face-o? Toţi meritäm să fim compătimiţi şi jeliţi de către semenii noştri. Şi niciodată, poate, mai mult, decât atunci când am ieşit dincolo de locul unde mila şi tristeţea lor ne găsesc îndeobşte, fără să putem să ne mai întoarcem.

La X acasă nu răspunde nimeni. Poate s-a dus cu copiii la vreo prietenă. Va trebui oare să avem din nou o discuţie intimă, mă întreb. Voi fi receptorul altor veşti proaste? Cumva Fincher Barksdale o părăseşte pe Dusty şi are de gând să o bage pe X până la genunchi într-o crescătorie de nurci în Memphis? Care e firul subţire de care atârnă orice echilibru?

Las un mesaj anunţând că voi ajunge la ea curând, apoi plec la poliţie, ca să-l văd pe Walter, deşi am speranţa că vreun cetăţean responsabil – posibil unul dintre Bărbaţii Divorţaţi,

cu un radioreceptor pentru poliţie – şi-a făcut deja apariţia la morgă şi a îndeplinit acest serviciu în locul meu.

Secţia de poliţie ocupă o parte din noua clădire de cărămidă şi sticlă, cu alură de magazin auto, unde se află centrul cultural Village Hall. Pe-aici îmi făceam eu veacul în perioada dureroasă a divorţului. Village Hall este amplasat lângă câteva dintre reşedinţele mai frumoase din localitatea noastră, iar acum este închis, cu excepţia încăperilor luminate din spatele clădirii, unde se află sediul poliţiei. De afară, unde ajungi venind cu maşina pe aleea circulară, ultimele ceasuri de amorţeală ale sărbătorii de Paşte au îndulcit aspectul republican sever al construcţiei. Dar pentru mine, ori de câte ori pun piciorul înăuntru, rămâne un loc plin de primejdii, unde nu mă simt în largul meu.

Sergentul Benivalle, se dovedeşte, este încă la post, când mă prezint la ofiţerul de serviciu, un tânăr cu mutră de italian, tuns perie, purtând un pistol enorm şi un ecuson auriu pentru nume, pe care scrie PATRIARCA. Este într-o dispoziţie sarcastică, îmi dau seama, şi surâde misterios, ceea ce presupune că o serie de glume de prost gust au circulat probabil prin secţie toată ziua, iar dacă ne-am fi cunoscut cât de cât, m-ar fi pus şi pe mine la curent cu toată afacerea asta hilară. Surâsul meu însă nu denotă nici o dispoziţie glumeaţă, aşa că, după ce îmi scriu numele în registru, tipul dispare ca să îl caute pe sergent.

Mă aşez pe o bancă destinată publicului, lângă o hartă mare înrămată a oraşului, simţind în nări mirosul de pardoseală spălată cu mopul, tipic sălilor de aşteptare, sprijinindu-mă cu mâinile de genunchi şi privind afară, pe uşile de sticlă, dincolo de holul de la intrare – pajiştea cu ulmi, arbori ginkgo şi arţari. Afară e o lumină arămie acum, dar peste un ceas va reveni întunericul celest şi visător, iar încă o zi se va fi sfârşit. Şi ce zi! Nicidecum una tipică. Şi totuşi, se încheie la fel de molcom, în calm diafan şi susur catifelat, ca oricare alta. Moartea nu este o prezenţă compatibilă cu aceste împrejurimi, iar totul este de conivenţă – forţe municipale şi particulare deopotrivă – pentru a spune că nu este aşa; este doar o interpretare greşită, un zvon eronat ce trebuie dat uitării. Nu s-a întâmplat nici un rău. Acesta nu este

un loc unde să mori şi să fi băgat în seamă, deşi, dacă ne gândim bine, nu e neplăcut să trăieşti aici.

Doi biciclişti traversează perimetrul meu vizual. Un bărbat în faţă, o femeie în spate; un copil într-un scăunel pentru copii, bine ancorat de tăticul. Toţi trei au căşti albe. Fanioane roşii flutură în amurg. Toţi se îndreaptă spre casă, de la o adunare religioasă neoficială, care a avut loc undeva pe o stradă, la vreo biserică unitariană daneză modernă, unde fiecare se îmbrăţişează cu fiecare, unde cidrul curge la discreţie, iar *naiba* şi *dracul* sunt cuvinte permise – viaţa într-un continuu elan săptămână de săptămână. (Este efectul seminarului teologic din oraşul nostru.). Acum, au pornit spre casă, proaspeţi şi uniţi ca familie; luminile lor fragile, ochi-de-pisică, insinuează un culoar prin veşnicul întuneric. Păzea, vine familia Jamieson. Mark, Pat şi bebe Jeff. Păzea, vine viaţa. La o parte! Nimic nu ne poate opri acum.

Dar aceşti Jamieson greşesc, greşesc. Ar trebui să le spun. Viaţa veşnică este o minciună a suburbiilor – cea mai urâtă minciună a lor – şi un fapt pe care se cade să îl cunoşti, înainte de a te lăsa ameţit de parfumul unui vis prostesc. Întrebaţi-l pe Walter Luckett. El v-ar spune, dacă ar putea.

Sergentul Benivalle apare pe o uşă, dintr-un birou din spate; este exact cum mă aşteptam – un tip îngâmfat, tuns scurt, posac, cu cicatrice urâte de la o acnee şi nişte labe de mărimea unor mănuşi de protecţie. Probabil că maică-sa nu a fost macaronară, din moment ce el are ochii deschişi la culoare şi capul pătrat, impasibil şi nordic. (Burta totuşi este incontestabil italiană şi înveleşte catarama de la centură, strivind micul revolver argintiu prins în tocul de deasupra portofelului.) Nu e genul de om care să salute printr-o strângere de mână, dar se uită la semnul roşu IEŞIRE de deasupra capetelor noastre când ne întâlnim.

— Putem să stăm chiar aici, domnule Bascombe, zice el. Are vocea răguşită, mai plictisită decât mai devreme, când am vorbit la telefon.

Ne aşezăm pe banca lucioasă, în timp ce se uită într-un dosar de carton. Ofiţerul Patriarca se instalează pe un scaun în spatele ghişeului unde face de serviciu, îşi propteşte picioarele mai sus

şi începe să se uite printr-o revistă *Road & Track*, care are pe copertă o personalitate TV transformată în erou de circumstanţă pe fâşia neagră a unui circuit de curse.

Sergentul Benivalle oftează adânc şi foşneşte nişte hârtii. Tăcut ca un prizonier, îl aştept.

— Ahhh. OK, da. Am luat legătura cu familia... o soră... în... Ohio, parcă. Deci...

Ridică pentru scurt timp o foaie capsată şi dezvăluie o fotografie luminoasă, înfăţişând picioarele unui bărbat încălţat cu nişte sandale din sfoară, cu degetele mari ţintind în sus. Absolut, astea sunt picioarele lui Walter, ceea ce sper să fie suficent ca identificare. *Bascombe identifică decedatul dintr-o fotografie a picioarelor.*

— Deci, repetă sergentul Benivalle rar, lucrul acesta nu mai face necesar ca dumneavoastră să îl identificaţi pe, ăăă, decedat.

— Oricum, nici nu simţeam nevoia să fac asta, zic eu.

Citesc pe faţa sergentului Benivalle, când se uită la mine, că îl interesează prea puţin remarca mea.

— Mai rămâne să luăm amprentele, desigur. Doar că e mai simplu să obţinem o constatare pozitivă în acest fel.

— Înţeleg.

— Bun, spune el, răsfoind printre alte pagini. E surprinzător câte hârtii s-au strâns deja (Cumva Walter mai avea şi alte necazuri?) Bun, repetă el şi se uită la mine. Dumneavoastră sunteţi cronicarul sportiv, aşa-i?

— Exact, zâmbesc eu, anemic.

Sergentul Benivalle se uită înapoi în hârţoagele lui.

— Cine o să câştige în A L East anul ăsta?

— Detroit. Sunt foarte buni.

Oftează.

— Mda, aşa e. Tot ce se poate. Mi-ar plăcea să am timp să văd şi eu un meci. Dar sunt mereu ocupat. Îşi răsfrânge buza de jos, privind în pământ. Mai joc un pic de golf, o dată la o sută de ani.

— Soţia mea predă lecţii de golf, la Cranbury Hills, zic eu, deşi mă grăbesc să adaug – fosta mea soţie, adică.

— Zău? spune Benivalle, uitând complet de golf. Eu fac astm de la iarbă, spune el, iar cum la asta nu am nimic de adăugat, nu spun nimic.

— Aveţi cumva – şi face o pauză – idee ce l-a putut determina pe acest domn, ăăă, Luckett să îşi pună capăt zilelor, domnule Bascombe, aşa, fără să vă gândiţi prea mult?

— Nu. Presupun că a renunţat să mai spere. Atâta tot.

— Aha, aha.

Sergentul Benivalle citeşte din dosar. În interior, un formular a fost dactilografiat: RAPORT DESPRE OMUCIDERE.

— Chestiile astea se întâmplă de obicei mai mult de Crăciun. Nu prea mulţi fac aşa ceva de Paşte.

— Nu m-am gândit niciodată prea mult la asta.

Sergentul Benivalle hârâie când respiră, un mic piuit din adâncul pieptului. Răsfoieşte spre ultimele hârtii din dosar.

— N-aş putea niciodată să scriu, spune el, gânditor. Nu aş şti ce să spun. Probabil că e ceva foarte greu.

— Nu e chiar aşa de greu, de fapt.

— Îhî. Mda. Bun. Am această, ăăă, copie a scrisorii pentru dumneavoastră.

Scoate o foaie lucioasă de hârtie de fax de la spatele teancului din dosar, ţinând-o delicat de un colţ.

— Noi păstrăm originalul, pe care îl puteţi solicita peste trei luni, dacă patrimoniul este de acord să vi-l elibereze. Se uită la mine.

— OK.

Apuc foaia de alt colţ de hârtie unsuroasă. Este prost copiată, şters şi gri, şi are un miros oribil, ca de lichid de îmbălsămare. Textul e scris de mână, frumos şi mărunt, cu o semnătură în partea de jos a paginii.

— Aveţi grijă cu chestia asta, pătrunde în haine. Poliţaii miros aşa tot timpul. În felul acesta, se poate şti când suntem prin preajmă.

Închide dosarul, bagă mâna în buzunar şi scoate un pachet de Kools.

— O să citesc asta mai târziu, zic eu şi pliez hârtia în trei, apoi rămân cu ea în mână, aşteptând să se întâmple ceea ce se

presupune că trebuie să se întâmple. Am rămas amândoi interzişi de cât de simplu a fost totul.

Sergentul Benivalle îşi aprinde ţigara şi bagă chibritul ars în cutie, sub celelalte. Stăm amândoi acolo şi ne holbăm la harta galbenă cu străzile oraşului în care locuim – fiecare uitându-se, probabil, la strada pe care se află casa lui. Nu cred că locuim departe unul de celălalt. Probabil că el stă în The Presidents.

— Unde ziceaţi că era plecată nevasta tipului ? zice Benivalle, trăgând enorm de mult fum în plămâni.

Deşi arată pe puţin de cincizeci de ani, nu poate fi mai mare decât mine. Puţin probabil să fi avut o viaţă uşoară până acum.

— S-a dus la Bimini cu alt bărbat.

Suflă fumul, apoi strănută zgomotos de două ori.

— Ce căcat. Se sprijină de speteaza curbată a băncii, încleştând dinţii pe ţigară, gândindu-se la Bimini. Chiar să nu-ţi mai rămână decât să te omori, pentru aşa ceva ?! Doar nu e o nenorocire chiar atât de mare. Nu credeţi ? întoarce capul spre mine şi mă fixează cu ochii lui albaştri ca nişte fiorduri. Nici lui nu i-a plăcut deloc treaba asta cu Walter, iar acum şi-ar dori să-i spună cineva o vorbă bună, ca să-l ajute să nu se mai frământe atâta.

— Ba cum să nu, sigur, zic eu, mişcând aprobator din cap.

— Măi-măi-măi. Mmmmmff. Ce porcărie.

Întinde picioarele şi le încrucişează la glezne. Este felul lui de a propune o conversaţie între bărbaţi, deşi eu sunt blocat şi habar n-am ce să spun. E posibil să înţeleagă, dacă nu o să spun nimic.

— Credeţi că ar fi în regulă dacă m-aş duce până la Walter acasă ?

Mă mir şi eu de ceea ce am spus.

Sergentul Benivalle se uită ciudat la mine.

— Dar de ce vreţi să faceţi asta ?

— Doar ca să mă uit. Nici n-aş sta mult. Probabil că e singurul mod de a putea să mă obişnuiesc cu toată treaba asta. Mi-a dat o cheie de la casă.

Sergentul Benivalle mârâie, gândindu-se la rugămintea mea. Fumează şi se holbează la fumul pe care îl suflă.

— Sigur, spune el aproape cu indiferenţă. Doar să nu luaţi nimic de-acolo. Familia are dreptul la toate lucrurile. OK?

— N-o să iau.

Toată lumea are încredere în toată lumea aici. Şi de ce nu? Nici un om nu ar fi în stare vreodată de ceva care să facă rău altcuiva decât lui însuşi.

— Sunteţi căsătorit? întreb eu.

— Divorţat.

Aruncă o privire piezişă şi dură în direcţia mea, cu ochi crânceni şi suspicioşi.

— Dar de ce?

— Păi, câţiva dintre noi suntem toţi divorţaţi – există o mulţime ca noi în oraş în zilele noastre – ne mai întâlnim când şi când. Nu e nimic serios. Ne-adunăm să bem o bere la *August*, o dată pe lună. Mergem la un meci, uneori. Am fost la pescuit săptămâna trecută, de fapt. M-am gândit că, dacă ţi-ar plăcea şi dumitale, aş putea să te sun. E un grup destul de simpatic. Nimic oficial, evident.

Sergentul Benivalle ţine ţigareta Kool între degetul mare şi degetul arătător un pic îndoit, ca un francez din filme, şi cu un bobârnac scutură scrumul pe pardoseala lustruită.

— Sunt ocupat, zice el şi pufneşte. Munca de poliţist... începuse să spună mai mult, dar se opreşte. Am uitat ce voiam să zic. Se holbează la pardoseala de marmură.

L-am pus într-o situaţie jenantă, fără să vreau, aşa că mai bine aş pleca acum. E posibil ca sergentul Benivalle să nu fie decât un fel de Cade Arcenault peste câţiva ani; ar trebui să-l las să-şi vadă de munca lui de poliţist. Deşi nu strică niciodată să demonstrezi unui om că monumentalele lui griji şi problemele lui speciale sunt, în fond, la fel ca ale celorlalţi oameni. Toţi avem de făcut munca noastră de poliţist.

— Eu tot o să te sun, OK?

Şi rânjesc ca un comis-voiajor.

— Mă îndoiesc că voi putea ajunge, spune el, brusc absent.

— Mda, suntem destul de flexibili. Nici eu nu mă duc, uneori. Dar îmi place ideea de a merge acolo.

— Da, bine, spune sergentul Benivalle şi, din nou, îşi umflă buza de jos.

— Cred că o să plec, zic eu.

Clipeşte spre mine, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un vis.

— Dar cum se face că ai o cheie de la casa aia?

Nu poate să nu fie poliţist, ceea ce constat că îmi convine. Nu are pic de imaginaţie.

— Mi-a dat-o Walter. Nu ştiu de ce. Nu ştiu dacă avea prea mulţi prieteni.

— De obicei, oamenii nu-şi dau cheia de la casă altor persoane.

Scutură din cap şi plescăie din cerul gurii.

— Oamenii sunt în stare de lucruri ciudate, presupun.

— Da, tot timpul, zice el şi pufneşte din nou. Uite, poftim.

Bagă mâna în bunzunar, în spatele pachetului de Kools, scoţând de-acolo o cutiuţă de plastic plată şi albastră.

— Ia asta dacă te duci acolo.

Şi îmi dă o carte de vizită cu numele lui, funcţia şi emblema oraşului Haddam. „Gene Benivalle. Sergent de poliţie." Precis numărul lui de telefon, trecut la secret, este imprimat în partea de jos. Aş putea să-l sun pentru Clubul Bărbaţilor Divorţaţi, chiar la numărul acesta, aşa cum sunt singur că ştie şi el.

— OK, spun eu şi mă ridic în picioare.

— Ai grijă să nu iei nimic de-acolo, da? spune el răguşit, stând pe banchetă, cu teancul de hârtii în faţa burţii. Ar fi o greşeală.

Vâr cartea lui de vizită în buzunarul de la cămaşă.

— Poate o să te vedem într-o seară în mijlocul nostru.

— Noo, face el, strivind tare ţigara, cu talpa, şi suflând fumul peste genunchii lui mari.

— Eu probabil că o să te sun, oricum.

— Cum vrei, spune el, cu lehamite. Sunt tot timpul aici.

— La revedere, zic eu.

Dar lui nu-i place să spună la revedere, aşa cum nu obişnuieşte nici să strângă mâna în semn de salut. Îl las acolo unde şade, sub indicatorul roşu IEŞIRE din hol, holbându-se în urma mea prin uşa din sticlă, când plec.

*

Maşina lui X este parcată lângă a mea, afară, în faţa clădirii Village Hall, unde aproape s-a lăsat întunericul. X e rezemată de aripa din faţă şi le vorbeşte plină de însufleţire celor doi copii ai noştri, care fac roata pe pajiştea domeniului public şi chicotesc. Paul nu vrea să ridice picioarele suficient de sus în aer, încât să atingă un echilibru perfect, dar Clarissa este expertă, fiindcă s-a antrenat ore în şir; chiar şi îmbrăcată cu rochia ei retro în carouri, pe care o are de la mine, tot reuşeşte să „calce pe nori", iar chiloţeii de bumbac de dedesubt par uimitori în lumina pală a înserării. Pe bara de protecţie din faţă a maşinii lui X e lipită o etichetă, pe care scrie „Mie îmi place să joc golf".

— Le-am luat îngheţată ăstora doi şi poftim rezultatul, spune X, când mă proptesc de aripa caldă a maşinii, lângă ea.

Nu s-a uitat la mine, doar a considerat că sunt acolo, fiindcă mi-a văzut maşina.

— Se pare că a scos la iveală copilul mic din fiecare.

— Tati, strigă Paul din iarbă. Clary o să meargă la circ.

— *Te rog*, scuteşte-mă, spune Clary şi imediat se propteşte din nou în mâini.

Nu sunt surprinşi să mă vadă. Deşi observ că schimbă între ei o privire secretă. În general, viaţa lor e plină de secrete, iar faţă de mine simt amândoi, în secret, atât amuzament, cât şi compasiune. Ar fi fericiţi să ne apucăm să ne construim o colibă, acolo, pe iarbă, cum facem acasă, dar acum nu putem. Paul, probabil, are o nouă glumă, mai bună decât aceea de joi seară.

— E pricepută, nu-i aşa? strig eu spre ei.

— Am vrut să fie un compliment, bine?

Paul stă drept, cu mâinile în şolduri, ca o fată. Nici eu şi nici el nu suportăm ca lumea să ne înţeleagă greşit. Clary se lasă să cadă în fund şi râde. Seamănă cu bunicul ei, până şi la păr, care e aproape argintiu ca al lui.

— Mi se pare aşa ciudat că un oraş ca ăsta are o morgă, nu crezi? spune X, cu un aer meditativ. Poartă o scurtă largă din pânză groasă, verde cu roşu, şi o cămaşă de la Brooks, din tricot

de culoarea mentei, cum am şi eu. Afişează o înfăţişare distinsă şi selectă. Netezeşte ţesătura peste genunchi, lovind cu călcâiele în pneu. E într-o dispoziţie generoasă.

— Nu m-am gândit niciodată la asta, spun eu, privindu-mi copiii cu admiraţie. Dar presupun că e ceva surprinzător, într-adevăr.

— Tatăl unui prieten de-al lui Paul este medic patolog. Zicea că există dotări foarte moderne la subsol, aici, spune ea şi priveşte placid la faţada din cărămidă şi sticlă. Totuşi, nu au procuror. Omul vine cu maşina de la New Brunswick, într-un fel de circuit.

Pentru prima oară mă priveşte în ochi.

— *Tu* cum mai eşti?

Cât mă bucur să aud din nou tonul ei confidenţial.

— Sunt bine. O să treacă odată şi ziua asta.

— Îmi pare rău că a trebuit să te sun unde erai.

— E-n regulă. Walter a murit. Nu aveam cum să facem altfel.

— A trebuit să îl *vezi*?

— Nu. Vin rudele lui din Ohio.

— Suicidul e tipic pentru Ohio, să ştii.

— Probabil.

Atitudinea ei, ca de obicei, este tipică pentru Michigan. Acolo nimeni nu are răbdare pentru cei din Ohio.

— Şi nevasta lui?

— Au divorţat.

— Of, da. Săracul de tine, zice ea, mă bate afectuos pe genunchi şi mă surprinde, zâmbindu-mi scurt. Vrei să-ţi fac cinste cu un pahar? E deschis la *August*. Dau o fugă şi-i duc pe cei doi indieni acasă.

Priveşte în întunericul din faţă, unde copiii noştri s-au aşezat la o discuţie de taină pe iarbă. Se confesează unul celuilalt în toate chestiunile cruciale.

— Sunt OK. Ai de gând să te măriţi cu Fincher?

Se uită impasibilă la mine, apoi priveşte în altă parte.

— În nici un caz. Tipul e însurat, doar dacă nu s-a schimbat ceva în ultimele trei zile.

— Vicki zice că voi doi sunteţi un subiect fierbinte la Urgenţe.

— Vicki-pichi, spune ea şi oftează suflând aerul prin nări. I s-a părut. Nu pot să cred că te interesează aşa ceva.

— Tipul e un ticălos şi un lăbar, atâta tot. S-a dus în Memphis să se zgâiască la ferma lui de nurci, cu aer condiţionat. Asta ca să ştii ce fel de tip e.

— Am aflat.

— E adevărat.

— Adevărat?

X se uită la mine cu cruzime. Eu sunt ticălosul aici, bineînţeles, dar nu-mi pasă. Simt că e ceva în joc. Stabilitatea şi sanctitatea divorţului meu.

— Credeam că te interesează comercianţii de software.

— Mă mărit *şi mă regulez*, şopteşte ea teribil, cu cine vreau eu.

— Îmi pare rău, spun eu, dar mint.

Afară, pe Seminary Street, văd cum luminile pornesc anemic, clipesc o dată, apoi rămân aprinse.

— *Întotdeauna* bărbaţii cred despre alţi bărbaţi că sunt nişte ticăloşi, spune X, cu răceală. E uimitor cât de frecvent au dreptate.

— Fincher crede despre mine că sunt un ticălos?

— Îl intimidezi. Şi, oricum, tipul nu e chiar atât de rău. E destul de sigur în privinţa unor lucruri din viaţa lui. Doar că nu arată.

— Cum rămâne cu Dusty?

— Frank, o să duc copiii în Michigan şi n-o să-i mai vezi niciodată, decât două săptămâni pe vară, la Clubul montan Huron, cu tata pe post de însoţitor. Asta dacă nu ai de gând să mă laşi în pace imediat. Cum ţi-ar plăcea chestia asta, zi?

Nu vorbeşte serios şi e posibil, mă gândesc acum, ca Vicki să fi născocit toată tărăşenia asta fiindcă aşa i-a convenit ei, deşi aş prefera să cred că a fost doar o greşeală. X oftează plictisită.

— Îi dau lecţii de golf lui Fincher, fiindcă joacă într-un campionat la Memphis, cu prilejul unei reuniuni cu foştii colegi de facultate. Se jena să fie văzut, aşa că ne-am dus în Bucks County, la Idlegreen, şi ne-am antrenat câteva zile, l-am învăţat cum să ţină crosa şi să lovească mingea. Avea nevoie să îşi recapete încrederea în propriile forţe.

— Şi i-ai pus un pic de fier în crosă?

Mi-ar plăcea să o întreb de eventualul sărut, dar a trecut momentul.

S-a întunecat de-a binelea acum, iar noi suntem tăcuți și singuri în noapte. Mașinile murmură pe Cromwell Lane, măturând cu farurile înspre Institutul teologic, unde, neîndoielnic, are loc o „cântare de Paște" în seara asta. Clopotele de la St. Leo the Great răsună dojenitor, lansând o ultimă chemare. Trei polițiști în uniformă pășesc afară râzând, îndreptându-se spre cina de acasă. Îi recunosc pe ofițerii Carnevale și Patriarca, pe care, nu știu de ce, mi-i imaginez veri îndepărtați. Calcă în șir strâns, unul după altul, spre mașinile lor personale și nu ne dau nici o atenție. În suburbii e o seară nedefinită, mediocră și visătoare – nu cine-știe-ce ca distracție, doar viețile unor indivizi izolați în taina armonioasă a unui veac sumbru.

Nu pot nega că răsuflu ușurat în privința lui Fincher Barksdale, deși – o neînțelegere, asta sunt gata să cred, pe cuvânt.

— Tatăl tău a trimis un mesaj, zic eu.

— Oh?

Fața ei devine brusc sceptică.

— Mi-a zis să-i spun mamei tale că el are cancer la vezică.

— I-a spus și ea același lucru odată, când eram mică, dar el a uitat să o întrebe despre asta a doua zi și a plecat să se ocupe de afaceri. Doar că acum e altfel. E un mod de a-i face să se simtă pasionați. Ei o să i se pară hilar.

— Tatăl tău mi-a spus că pot să mă însor cu tine din nou, dacă vreau.

X pufnește, apoi se uită în palme, de parcă ar fi uitat ce avea acolo.

— Nu se poate abține să nu mă tot dea la o parte.

— E un tip drăguț, nu-i așa?

— Ba nu, nu e, mă contrazice ea, uitându-se la mine pe furiș. Îmi pare rău pentru prietenul tău. Era un prieten bun, drăguț?

Reflectoarele care luminează de jos tufișurile din jurul clădirii Village Hall se aprind toate de-odată. Un portar negrotei vine la ușa de sticlă și se zgâiește afară printre palme, apoi se duce înapoi, târând după el un mop cu coada lungă. S-a făcut răcoare afară. Un claxon răsună scurt. Luminile din spate ale autoturismelor polițiștilor dispar pe strada întunecată.

— Nu. Nu-l cunoșteam prea bine.

— Ce s-o fi întâmplat?

Îi aud pe copii chicotind în iarba jilavă, muzică suavă ce te îndeamnă să nu-ţi faci griji pentru lumea asta.

— Nu l-a mai interesat ce urmează, presupun. Nu ştiu. Încerc să nu mă alarmez, totuşi.

— Nu te frământi că poate a fost din vina ta?

— Nu mă gândisem la asta. Dar nu văd cum.

— Ai nişte relaţii îngrozitor de ciudate. Nici nu ştiu cum poţi să suporţi aşa ceva.

— N-am absolut nici un fel de relaţii.

— Ştiu asta. Dar *ţie* îţi place aşa.

Clarissa strigă poticnit din întunericul de pe pajişte: vrea să ştie cât e ceasul. Este 7:36. Începe să simtă că e ciudat să fie afară, ca şi cum ar exista riscul să se rătăcească brusc sau să fie abandonată.

— E devreme, şopteşte Paul.

— Mă duc acasă la Walter în seara asta. N-ai vrea să vii cu mine?

X se întoarce spre mine cu o mutră vădit uimită.

— Ce naiba te-a apucat? Avea ceva de la tine sau ce?

— Nu. Vreau doar să trec pe-acolo. Mi-a dat o cheie şi vreau să o folosesc. Poliţia nu are nimic de obiectat, dacă nu iau nimic.

— Dar e sinistru.

Rămân tăcut şi ascult sunetele sugestive din întuneric – şuieratul unui tren departe de tot, pe linia ferată principală, un camion cu remorcă ce duruie pe Route 1, venind tocmai din Arkansas, un mic aeroplan zumzăind pe cerul angelic al nopţii – orice ne-ar putea consola pe amândoi în aceste ultime clipe firave. Conversaţiile cu adevărat plăcute cu fosta nevastă sunt limitate de teritoriile tot mai mari ale intimităţii din care eşti exclus. Până la urmă, e OK, presupun.

— E bine, spun eu.

— Dar probabil că o să te duci oricum, nu-i aşa?!

X se uită la mine, apoi se holbează spre foaierul luminat al clădirii Village Hall, unde se află biroul fiscului, încadrat între pereţi din sticlă. Amândoi îl putem vedea pe portar, cu mopul lui, mişcându-se fără grabă.

— Aşa cred, zic eu. Dar efectiv e OK, crede-mă.

— De ce?

Se uită la mine mijind ochii, expresia ei de scepticism faţă de incertitudinile pământeşti, entităţi care ei nu prea i-au plăcut niciodată.

— Nu-i nevoie să spun. Bărbaţii simt lucruri pe care femeile nu le percep. Nu trebuie să mă dezaprobi pentru asta.

— Faci nişte lucruri atât de stranii, remarcă ea, zâmbindu-mi compătimitoare, dar şi profesoral. Eşti aşa de greu de înţeles uneori. *Chiar* te simţi bine, spune!? Mi s-a părut că erai palid, când încă mai era lumină afară.

— Nu mă simt *chiar* bine. Dar o să-mi treacă.

Aş putea să-i povestesc cum m-a pocnit Vicki, trântindu-mă la pământ, şi cum m-a izbit pe urmă căruciorul pentru cumpărături. Dar la ce bun, fir-ar să fie? Prea ar semăna cu genul de destăinuiri complete, or, nici unul dintre noi nu mai vrea aşa ceva, nici acum şi nici altă dată. Probabil că am avut parte de asta prea mult timp.

— Am ajuns să nu ne mai vedem decât în circumstanţe legate de moarte, spune X, pe un ton sumbru. Nu ţi se pare trist?

— Cei mai mulţi oameni divorţaţi nu se mai văd deloc. Nevasta lui Walter a plecat la Bimini, iar el nu a mai văzut-o niciodată de atunci. Aşa că, după părerea mea, situaţia noastră e destul de bună. Avem copii minunaţi. Nu locuim prea departe unul de celălalt.

— Mă mai iubeşti? spune X.

— Da.

— Mi-am pus problema, să ştii. Nu te-am mai întrebat de mult timp.

— Mă bucur întotdeauna să îţi pot spune, totuşi.

— N-am prea mai auzit lucrul ăsta de multă vreme, decât de la copii. Sunt sigură că tu ai auzit asta de câteva ori.

— Nu. (Deşi ar fi o minciună dacă aş spune că n-am auzit asta deloc.)

— Uneori, mă gândesc că ai de-a face cu tot soiul de oameni, despre care eu habar n-am, şi mi se pare aşa de ciudat. Nu-mi place senzaţia deloc.

— Am de-a face cu tot mai puţini oameni, să ştii.

— Şi ţi-e urât?

— Nu. Nicidecum.

Aripa caroseriei automobilului ei Citation s-a răcit pe întuneric. Cei doi copii ai noştri – sătul fiecare, în cele din urmă, de secretele celuilalt – s-au ridicat în picioare şi stau acolo pe întuneric ca propriile lor fantome sfioase, având chef să se simtă bine şi să se distreze. E ca pe timpuri, într-un fel. Stau postaţi acolo, nu prea departe de noi şi se zgâiesc, întrebându-se ce se întâmplă, nespunând nimic, exact cum ar face fantomele lor.

— Chiar vrei să merg cu tine acolo? spune X, clipind, dar dispusă să cedeze.

— Nu eşti obligată.

— Da. În fine, spune ea şi pufăie, râzând gutural. Pot să-i las pe-ăştia mici la familia Armentis, pentru o jumătate de oră. Le place acolo, oricum. Cine ştie ce ai putea păţi acolo de unul singur.

— Plătesc, dacă o să coste ceva.

X scutură din cap şi se dă jos de pe aripa maşinii.

— Plăteşti, ha?! Luna s-a ivit brusc peste ulmii înalţi – o lume eterică, vastă şi luminoasă deasupra noastră, iluminând copacii, peticele de stradă pustie şi vechile reşedinţe albe de mai încolo. X se uită la mine amuzată.

— Tu cine credeai că o să plătească? Şi râde.

— Am vrut doar să fiu un tip de treabă.

— Tu la ce ţii cel mai mult pe lume? Asta e întrebarea orei, presupun.

— La tine. Atâta tot.

X râde din nou şi deschide larg portiera.

— Eşti un tip de treabă, de-acord. Un original de treabă.

Îi zâmbesc în întunericul din parcul public. Copiii mei se îngrămădesc peste mine înăuntru. Portiera de la maşină se închide. Şi din nou am pornit la drum împreună.

*

Locuinţa lui Walter, de pe Coolidge numărul 118, este o clădire compactă cu două etaje şi mai multe apartamente, între două case mai vechi în stil colonial, ai căror proprietari, două

cupluri de tineri, au îngropat destui bani în ele şi sunt acasă în seara asta. N-am remarcat niciodată construcţia, deşi există un stâlp de iluminat public în faţă; în plus, strada pe care e situată se găseşte la două intersecţii de casa lui X şi seamănă mult cu strada ei, cu excepţia chiar a acestui imobil. Faţada fără ferestre a fost decorată cu fâşii de aluminiu, montate ca nişte jaluzele, având scris deasupra „The Catalina", cu vopsea, şi luminat pal din spate. Lămpile exterioare aflate în dreptul uşilor laterale luminează până în stradă. E genul de casă acceptabilă pentru nişte profesori săraci de la seminar sau nişte burlaci înrăiţi şi femei care se complac divorţate – persoane aflate într-o fază de tranziţie – şi nu e deloc, zic eu, un loc chiar atât de rău. Nu m-ar fi deranjat nicidecum să am aşa ceva în Ann Arbor, la mijlocul anilor 1960, să zicem, sau chiar şi astăzi dacă tocmai aş fi terminat facultatea de drept, vrând să-mi fac de cap un pic, înainte de a lua viaţa în serios şi de a-mi anexa o soţioară. Deşi nu e deloc genul de casă în care mi-ar plăcea să ajung la sfârşit sau în care eventual chiar să zăbovesc un pic, ca într-o haltă, în drum spre altceva în viaţa de adult. The Catalina ar fi prea nepromiţătoare pentru asemenea condiţii. Şi în nici un caz nu ar fi un loc pe care l-aş alege ca să mor. Văzând casa, încep să mă întreb ce fel de cuibuşor de îndrăgostiţi or avea, de fapt, Yolanda şi Eddie Pitcock, în Bimini. Sunt sigur că nu seamănă deloc cu chestia asta. Sunt sigur că acolo există prin apropiere un ocean albastru, brize răcoroase foşnind printre frunzele de palmier şi giruete care punctează languros după-amiezele cu clinchetul lor. Mai bine din toate punctele de vedere.

X parchează în spatele automobilului MG al lui Walter; pornim amândoi pe aleea betonată spre cutiile poştale, unde un singur glob plin de gângănii străluceşte difuz. Cartea de vizită a lui Walter a fost tăiată pe margini, ca să poată intra în spaţiul marcat 6-D. Trecem prin dreptul şirului de uşi, de unde se aude mormăitul unor televizoare.

— Ce *umed şi rece* e aici, spune X. N-am mai fost niciodată într-un loc despre care să pot spune că era umed şi rece. Nici tu?

— Ba da, în vestiare, la unele stadioane mai vechi.

— Presupun că nu ar trebui să mă mir atât, nu-i aşa?

— Mă îndoiesc că lui Walter i-o fi plăcut aici.

— Mda, dar el a rezolvat problema.

Lampa de la numărul 6-D este stinsă; o etichetă adezivă de un oranj strălucitor maschează uşa, spunând: INVESTIGAŢIE DESFĂŞURATĂ DE POLIŢIE. ACCES DOAR PE BAZĂ DE AUTORIZAŢIE. Răsucesc cheia şi deschid uşa care dă în întunericul dinăuntru.

O luminiţă verde şi cifrele 7:53 sclipesc din beznă. Am şi eu un ceas identic acasă.

— Mi se pare foarte-*foarte* neplăcut, spune X. Cred că omul ăsta s-ar supăra rău ştiind că am venit aici.

— Poţi să pleci, dacă vrei, zic eu.

Simt în cameră un miros care nu aparţine casei, un miros de doctorii, ca într-un cabinet medical închis pentru concediu.

— Nu putem aprinde lumina?

Pe moment nu reuşesc să găsesc întrerupătorul de pe perete, dar când dau de el constat că e defect.

— Întrerupătorul nu funcţionează.

Mă poticnesc la tot pasul prin încăperea întunecată, cu mobile masive ca nişte elefanţi. Mă frec de ceea ce am impresia că e o canapea de piele, lovesc cu piciorul într-o masă, bâjbâi cu mâna pe spătarul unui fotoliu, apoi undeva în mijlocul camerei ating gâtul unei lămpi suspendate şi trag de şnur.

X se profilează singuratică în cadrul uşii, cu faţa încruntată şi încrâncenată.

— Of, slavă Domnului, zice ea din nou.

— Vreau pur şi simplu să văd casa, spun eu, postat în mijlocul salonaşului lui Walter, unde văd pete luminoase.

Lampa atârnată în tavan proiectează peste tot o lumină galbenă fainâ, deşi într-adevăr camera e foarte drăguţă oricum. Pereţii sunt lambrisaţi şi o uşă dă într-un dormitor întunecat. O bucătărie lungă şi îngustă se află dincolo de un bufet intermediar; e ordine acolo şi toate lucrurile sunt puse la locul lor. Se văd o mulţime de piese de mobilier mari şi confortabile, care par noi – o canapea roşie de piele, vizavi de un televizor RCA 24, cu găuri de bolţuri pe partea de deasupra a carcasei, unde Walter şi-a prins puşca de vânătoare. Două

haltere sunt rezemate într-un colţ, pe câteva mese se află lămpi cu abajururi orientale interesante. Un mic secreter de mahon e lipit de un perete; pe el, foi albe de hârtie şi creioane înşirate fumos, ca şi cum Walter ar fi intenţionat să se apuce serios de scris.

Pe peretele de lângă uşa care dă în dormitor se află o galerie de fotografii înrămate, pe care abia aştept să le văd. Într-o poză, apare echipa de luptători de la Grinnell, 1966, îmbrăcaţi cu toţii în negru şi alb, cu Walter, lung şi deşirat, la vreo 65 de kilograme, aşezat în genunchi într-o sală de sport cu ferestre acoperite cu plasă de sârmă, ţinând mâinile strâns încrucişate la piept, sobru ca un indian. Sub asta este o fotografie, cu o fată blondă drăguţă, cu buza de sus un pic cam umflată şi cu ochii distanţaţi unul de celălalt – neîndoielnic Yolanda –, pozată într-o barcă cu vâsle, în bătaia vântului. Uite-i şi pe membrii frăţiei Delta Chi fotografiaţi pe nişte trepte; uite şi o poză cu două persoane mai în vârstă, cu expresie severă, un bărbat într-un costum de lână rigid, o femeie într-o rochie înflorată – mami şi tati Luckett în Coshocton, fără îndoială. Uite-l şi pe Walter cu piciorul în ghips, pe un pat de spital, lângă o asistentă medicală frumuşică, amândoi ridicând victorioşi degetul mare de la mână; şi Walter în costum de puşcăriaş şi cu tichie pe cap, lângă Yolanda, la o reuniune dansantă, fiecare rânjind satisfăcut. Walter şi-a înrămat scrisoarea prin care a fost admis la Harvard Business School, iar alături văd o fotografie cu un Walter mai tânăr aşezat la birou, cu un teanc de hârtii de serviciu în faţă, fumând o pipă din spumă de mare. În partea de jos şi spre surprinderea mea, este o fotografie cu Clubul Bărbaţilor Divorţaţi adunaţi în jurul mesei noastre circulare de la *August*. E de la una dintre întrunirile noastre de joi seara. Eu ţin în mână o halbă uriaşă de bere şi afişez un zâmbet tâmp, ascultând cu însufleţire ce debitează Knott Knot-head şi plictisindu-mă neîndoielnic îngrozitor. Knot-head e gata să izbucnească în hohote de râs, dar nu-mi aduc aminte nici în ruptul capului despre ce puteam noi să fi discutat atunci. Nici măcar nu ţin minte când s-a întâmplat asta, iar văzând imaginea simt că totul s-a întâmplat probabil doar în imaginaţia lui Walter.

Bag capul în dormitor şi aprind lampa din tavan. Aici e mai golaş decât în camera din faţă, dar destul de satisfăcător ca ambianţă. Un acvariu stă pe comodă, iar în lumina lui lividă se văd plutind peştişori negri catifelaţi. Pe patul lui Walter se află o cuvertură cu model geometric şi trei perne imense, iar pe noptieră văd un exemplar din cartea mea, *Toamna albastră*, întoarsă cu poza mea, ca autor, la vedere – ce slab şi ironic arăt acolo. În fotografia aceea, apar bând bere, rezemat cu coatele de tejgheaua unui bar în aer liber, în San Miguel Tehuantepec. Sunt tuns perie, fumez o ţigară şi nu cred că aş fi putut să am o mutră mai ridicolă decât aveam atunci. „Domnul Bascombe", scrie în biografia mea, „este un tânăr american care trăieşte în Mexic. S-a născut la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, a făcut armata la infanteria marină şi a urmat cursurile Universităţii din Michigan". Iau cartea în mână şi constat că este exemplarul de la Bilioteca publică din Haddam, de la care a fost scoasă supracoperta de plastic. (Walter a şterpelit-o de-acolo! Mi-a spus în barul Manasquan că avea un exemplar de la bibliotecă, dar nu l-am crezut.) A notat la repezeală mici plusuri şi zerouri în dreptul anumitor titluri pe pagina de cuprins. Mi-ar plăcea să mă uit mai bine la asta, eventual să iau cartea cu mine, dar ştiu că există un inventar în dosarul sergentului Benivalle. Pun cartea la loc, mă uit repede în jur – pantofi, şanuri de pantofi, un dulap îngust cu costume şi cămăşi, o cutie cu capac pentru diverse resturi de aruncat, un terminal de computer pe podea, în colţ, un aparat de aer condiţionat montat în zid pe exterior, un fanion de la Grinnell – rămăşiţele banale ale unei vieţi instabile.

X s-a aşezat pe marginea canapelei de piele, cu încheieturile mâinilor pe genunchi, uitându-se la un homar roşu de porţelan, care trage cu ochiul peste marginea unui castron mare verde, de pe măsuţa pentru cafea.

— Auzi? Şi se holbează mai de-aproape la ochii homarului. Vocea ei răsună cu ecou, ca într-un spaţiu gol.

— Ce?

— Casa asta mi-aduce aminte de sediul unei frăţii, camera unui membru al Phi Delt, la care obişnuiam să mă duc. Ron

nu-ştiu-cum. Ron Kirk. Era aranjată exact aşa, ca un cabinet stomatologic în care ar locui cineva. Doar lucruri oribile, de băiat. Pun pariu că există şi nişte reviste *Playboy*, undeva, pe aici. Am şi căutat deja un pic.

Scutură din cap, minunându-se. Pe podea, în faţa măsuţei de cafea, poliţia a pus o bandă oranj în jurul scaunului unde stătea Walter, un scaun care lipseşte. Două pete cafeniu închis s-au uscat pe unul dintre covoraşele agăţate pe perete, care au fost acoperite cu plastic transparent, fixat cu bandă adezivă. O porţiune de perete a fost, de asemenea, acoperită şi sigilată. X nu a pomenit nimic despre aceste lucruri.

— Dumnezeule, Frank, cât poţi fi de ciudat. Nu-mi dau seama, efectiv, cum tu sau oricare altul dintre voi reuşiţi să vă descurcaţi singuri. Clipeşte din ochi, spre mine, zâmbind, curioasă să ştie cine ar fi în stare să se omoare, dorindu-şi să primească o explicaţie de bun-simţ pentru un incident atât de bizar.

— Ce zici?

— Mă întrebam doar cum a făcut Walter ca să acţioneze butonul. Probabil că era expert la aşa ceva.

— Crezi că poţi înţelege toată chestia asta?

— Da, aşa cred.

— Vrei să-mi explici şi mie, atunci?

— Walter încerca să trăiască mereu în prezent, aici şi acum, dar la un moment dat s-a împotmolit. Atunci, presupun că a început să se ambaleze, dar nu a reuşit decât să îşi sentimentalizeze viaţa, ceea ce l-a făcut să regrete totul. Dacă ar fi izbutit să treacă de ziua de azi, cred că ar fi depăşit cu bine această fază.

Iau o cutie de chibrituri cu emblema *Americana* de pe bufetul din bucătărie şi încerc să reţin adresa şi numărul de telefon. Dedesubt e un număr din *Bimini Today*, având pe copertă fotografia unei lungi plaje argintii. Pun la loc cutia de chibrituri.

— Crezi că ar fi trebuit să îl ajuţi? spune X, continuând să zâmbească. Am senzaţia că era un om atât de convenţional. E suficient doar să vezi cum e totul aici.

— Ar fi trebuit să se ajute singur, este răspunsul meu, fiind de fapt şi ceea ce gândesc. Niciodată nu poţi fi îndeajuns de convenţional. Fiindcă exact lucrul acesta te poate salva.

Şi, pentru o clipă, brusc, mă cuprinde o amărăciune imensă; o amărăciune, presupun, pentru toate posibilităţile greşit interpretate, pentru consolările neacceptate (de aici, şi toată amărăciunea). Împărtăşesc, ştiu sigur, dar doar pentru o clipă, amărăciunea pe care bietul Walter, singur, a simţit-o probabil aici, deşi nu ar fi trebuit. Nu este o cameră tocmai plăcută. Aproape nimic din ce-i aici nu e propice pentru a face să pâlpâie un crâmpei de mister, speranţă sau anticipare – deşi nimic din ce-i aici nu pare atât de nefast sau atât de solitar, încât să devină de nesuportat. Aş putea hălădui pe-aici până aş reuşi să găsesc drumul cel bun, deşi mi-aş da seama că am ales în pripă.

— Ai o mutră de parcă ţi-ar fi murit cel mai bun prieten, iubitule, spune X.

Îi zâmbesc. O văd în picioare, în camera aceasta spectrală, unde miroase a moarte; pare mai înaltă decât credeam eu, umbra ei ridicându-se spre tavanul ondulat.

— Hai să mergem, spune ea, surâzând amical.

Mă gândesc o clipă la paharele pe care le avea Walter, probabil, în bufet, la faptul că în mod sigur nu m-am înşelat în privinţa lor, deşi nu am chef să verific.

— Ştii, zic eu. M-a apucat dintr-odată cheful să facem dragoste. Hai să închidem uşa aici şi să ne băgăm în pat.

X se holbează feroce la mine, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. (Văd că e îngrozită de idee şi mi-aş dori să îmi pot retrage cuvintele imediat, fiindcă a fost absurd din partea mea să îi propun aşa ceva, mai ales că nici nu am vorbit serios.)

— Noi nu mai facem chestia asta, ai uitat?! spunea X, cu amărăciune. Asta înseamnă să divorţezi. Eşti teribil, pe cuvânt.

— Îmi pare rău, spun eu.

Sergentul Benivalle ar înţelege asta şi ar găsi o strategie pentru a muşamaliza totul. În fond, ziua de azi n-a fost deloc fericită nici pentru el.

— Acum mi-am amintit de ce am divorţat.

X se întoarce cu spatele, ajungând la uşă din trei paşi neaşteptat de mari.

— Ai *devenit* efectiv oribil. Nu ai fost întotdeauna oribil. Dar acum eşti. Nu prea-mi mai place de tine, să ştii.

— Probabil că aşa sunt, spun eu şi încerc să zâmbesc. Dar nu trebuie să-ţi fie frică.

— Nu mi-e frică, spune ea şi râde forţat, pregătindu-se să iasă pe uşă, exact când un bărbat scund, îmbrăcat cu o cămaşă albă, se iveşte în prag.

X încremeneşte când îl vede.

În spatele ochelarilor groşi, ochii bărbatului par larg căscaţi; de fapt, îi blochează calea lui X, fără să vrea, şi se apleacă pe lângă ea ca să se uite la mine.

— Voi sunteţi sora şi fratele? spune el.

Mă aplec şi eu exact cum face el, încercând să-l văd şi să par amabil.

— Nu, zic eu. Sunt un prieten de-al lui Walter. Asta e singura explicaţie pe care o am, dar văd după expresia lui că nu e de ajuns. Arată cumva ca Frank Sinatra mai tinerel, palid, bucălat şi cârlionţat (posibil nici să nu fie atât de tânăr pe cât pare, mai ales că aduce un pic cu un bibliotecar înăcrit). Bănuieşte că se întâmplă ceva, totuşi, şi are de gând să lămurească pe loc dilema, folosindu-şi tocmai mutra asta oţetită. Prezenţa lui mă face să-mi dau seama cât de puţin mă priveşte, în fond, tot ce e aici, şi că X a avut dreptate. Ce noroc că nu ne-am băgat în pat.

— Nu aveţi ce căuta aici, spune tânărul.

E foarte înfierbântat, neştiind încă dacă să se înfurie de-a binelea. În mod logic, aş putea să-i arăt cartea de vizită a sergentului Benivalle.

— Dumneata eşti administratorul?

— Da. Ce vrei să furi? N-ai voie să iei nimic.

— Nu luăm nimic.

— Pardon, spune X şi, împingându-se pe lângă bărbat, iese în întunericul de-afară.

X nu mai are ce să-mi spună. Aud paşii ei îndepărtându-se pe alee şi mă simt groaznic.

Bărbatul clipeşte la mine în lumina din salonaş.

— Ce naiba *cauţi* aici? Să ştii că o să chem poliţia. O să...

— Poliţia ştie deja, spun eu, acru.

Acum ar fi momentul, desigur, să scot cartea de vizită a sergentului Benivalle, dar nu am curajul.

— De fapt, ce cauţi aici? spune bărbatul, pe un ton chinuit, rămânând blocat în cadrul uşii.

— Nu ştiu. Am uitat.

— Eşti ziarist sau ce?

— Nu. Am fost doar prieten cu Walter.

— Nimeni nu are voie să intre aici, în afară de familie. Aşa că ieşi afară imediat.

— Şi dumneata eşti tot un prieten de-al lui Walter?

Clipeşte de câteva ori, la auzul acestei întrebări.

— Am fost, spune bărbatul. În mod cert, am fost.

— Atunci, de ce nu te duci să îl identifici?

— Ieşi afară de-aici, spune bărbatul, cu un aer năuc.

— OK.

Mă pregătesc să sting lumina, dar mi-aduc aminte de cartea mea din dormitorul cufundat în beznă. Mi-ar plăcea să o iau cu mine ca să o returnez la bibliotecă.

— Îmi pare rău, spun eu.

— Sting eu lumina, spune bărbatul, cu bruscheţe. Dumneata pleacă odată mai repede.

— Mulţumesc.

Trec pe lângă el, frecându-mă de mâneca lui, apoi ies afară unde mă aşteaptă aerul nopţii, dulce, greu şi plin de lacrimi.

*

X e în automobilul ei Citation, sub felinarul din stradă, cu motorul funcţionând la ralanti, cu faţa luminată de luminile verzui de pe bord. M-a aşteptat să vin.

Mă aplec înăuntru prin geamul portierei din dreapta. În maşină e cald şi miroase a parfumul lui X.

— Nu înţeleg de ce a trebuit să intrăm acolo, spune ea, cu voce împietrită.

— Îmi pare rău că s-a întâmplat aşa. E vina mea. N-am vorbit serios atunci, înăuntru.

— Eşti *atât* de previzibil. Dumnezeule.

X scutură din cap, deşi e încă furioasă.

Este perfect adevărat ce spune ea, bineînţeles. Este adevărat, de asemenea, că am încercat să provoc pe furiş un fel de destăinuire completă, că am fost prins în flagrant delict, iar acum risc să mă trezesc că nu m-am ales cu nimic.

— Nu prea văd, de fapt, de ce ar trebui să ies în evidenţă, deşi sunt om în toată firea. Nu e nevoie să mai impresionez pe nimeni acum.

— Pe mine mă pui doar într-o situaţie jenantă. Dar merge şi-aşa.

Încuviinţează printr-o mişcare din cap, zgâindu-se nefericită în bezna nopţii.

— Voiam să îţi propun să vii acasă cu mine. Nu e caraghios ? Am lăsat copiii la familia Armentis.

— Aş veni. E o idee grozavă.

— Ei bine, nu.

X se răsuceşte şi îşi prinde centura de siguranţă peste minunatele ei coapse profilate prin fustă, apoi pune amândouă mâinile pe volan.

— Tipul ăla care a apărut la uşă mi s-a părut atât de ciudat. Era şi el prieten cu prietenul tău ?

— Nu ştiu. Nu mi-a pomenit niciodată de el.

Îşi face griji, probabil, la gândul că între mine şi Walter a existat poate o „legătură amoroasă".

— Poate că prietenului tău i-a fost scris să se omoare.

Îmi zâmbeşte cu prea multă ironie, prea multă, oricum, pentru doi oameni care se cunosc de atâta timp, ca noi, şi care au dormit împreună, au făcut copii, s-au iubit şi au divorţat. Ironia ar trebui proscrisă în situaţii de acest fel. Este o porcărie şi nu foloseşte nimănui. În mod regretabil, în ceea ce o priveşte este o reacţie tipică pentru cei din Vestul Mijlociu, atunci când se confruntă cu o dilemă umană complicată.

— Walter nu a ştiut să se aprecieze ca om. Nu trebuia să facă aşa ceva. Mie mi se pare că e preferabil ca fiecare să se cunoască mai bine pe sine. Am putea merge direct acasă acum. Nu e nimeni acolo.

— N-aş prea crede, spune ea, continuând să zâmbească.

— Dar eu tot vreau.

Şi îi zâmbesc larg prin fereastră. Simt mirosul gazelor de eşapament năvălind de sub mine şi vibraţia maşinii în spatele luminilor de poziţie din faţă. Tăviţa de pe consola dintre scaune, văd acum, e plină cu marcaje portocalii pentru golf.

— Nu eşti, de fapt, un om rău. Îmi pare rău. Nu cred că divorţul a făcut minuni în cazul tău.

X bagă în viteză, maşina zvâcneşte un pic, dar nu pleacă din loc.

— A fost o idee proastă de-a mea, atâta tot.

— Persoanele dragi sunt cele în care se presupune că poţi să ai încredere, spun eu. Cine ar mai putea fi, în rest?

Îmi zâmbeşte cu un aer trist şi solitar, din amurgul panoului de bord.

— Nu ştiu. Ochii i s-au împăienjenit de lacrimi.

— Nici eu nu ştiu. Începe să fie o problemă.

X ridică piciorul de pe frână, iar eu păşesc înapoi în iarbă. Maşina ei ezită, apoi pleacă fâşâind de lângă mine, în sus, pe Coolidge, pierzându-se în noapte. Rămân singur în tăcerea rece din curtea lui Walter care e mort, unde se află automobilul lui MG, o casă străină, cu multe apartamente, în spatele meu, un cartier unde nu sunt cunoscut, un bărbat care nu are unde să se ducă – lipsit, pe moment, de orice idee ingenioasă, la capătul trist al unei zile triste care într-o lume mai bună nici nu ar fi existat de fapt.

În fond, unde să se ducă unul ca mine?

Unde se duc cronicarii sportivi când ziua este, sub toate aspectele, terminată, iar posibilităţile par atât de limitate, încât nici binele, nici răul nu mai par o ameninţare? (Aş fi fericit să mă duc să dorm, dar se pare că nu mi-e dat.)

Totuşi, nu este un moment gol autentic şi, drept urmare, nu e nevoie să îl combat. Nu e nici măcar nevoie să îl evit sau să îl înfrunt cu prea multă cutezanţă. Nu este prologul unui cumplit regret. Un moment gol presupune deopotrivă o nostalgie reală şi înfrângerea ei, în final, de către forţele destinului. Or, eu nu am de spulberat asemenea speranţe. Pe moment, sunt

dincolo de orice speranţă, cam la fel cum eram în noaptea când X şi-a ars lada de zestre şi toate speranţele, în timp ce eu contemplam stelele.

Walter ar spune că nu am devenit nici văzătorul, nici lucrul văzut – la fel de invizibil cum era Claude Rains în film[1], deşi eu nu am duşmani cu care să mă răfuiesc, nici poliţe de plătit. Invizibilitatea, în fond, nu e ceva prea rău. Noi toţi ar trebui să încercăm să o cunoaştem mai bine, să o folosim în avantajul nostru, cum Claude Rains nu a făcut-o, din moment ce vine o vreme – ne place sau nu, asta e – când toţi devenim invizibili, desprinşi de trup şi obligaţii, lăsaţi să plutim în adierea nopţii, să facem cum avem chef, să dăm cu zarul pentru ceea ce ne-ar plăcea să fim când ne vom mai nimeri pe-aici data viitoare. Chestia asta, ascultaţi-mă pe mine, nu e un moment gol. Şi cu atât mai puţin nu poate induce un regret real. (Poate că pe Walter îl *interesa* persoana mea, dar cine ştie? Sau cui îi mai pasă?) Să te stingi dispărând ca o şoaptă odată cu vântul nu înseamnă să dobândeşti uşor libertatea, iar dacă avem norocul de a câştiga o asemenea eliberare, chiar dacă a fost cauzată de incidente urâte, ar trebui să profităm de ocazie, fiindcă aceasta este singura consolare apărută natural care ne este dată nouă, unică şi suverană, fără sprijinul sau toleranţa celorlalţi – printre care vreau să îl includ pe Dumnezeu însuşi, care nu ne lasă să rămânem invizibili prea mult timp, din moment ce îşi rezervă această stare pentru el.

Dumnezeu nu îi ajută pe cei care sunt şi ei invizibili.

*

Şofez, ca un om invizibil, prin străzile în pantă din Haddam, letargice acum după Paşte. Şi, aşa cum am intuit deja, constat că nu e un loc potrivit pentru moarte. Moartea este un intrus monstruos. O violare. O clădire care face notă discordantă cu

1 Aluzie la filmul *Omul invizibil* (1933), în care actorul Claude Rains a jucat rolul lui Jack Griffin.

celelalte. O enigmă la fel de mare ca sanscrita. Oraşele dezvoltate ştiu mult mai bine să îi facă faţă. Atât de multe alte lucruri îşi găsesc un loc acolo, încât o moarte minusculă ca a lui Walter s-ar integra confortabil, apoi ar primi condoleanţe profunde şi în cele din urmă ar fi dată uitării.

Haddam este totuşi un loc clasa întâi pentru invizibilitate – este, efectiv, făcut pentru ea. Trec agale cu maşina pe Hoving Road, prin dreptul casei mele, cuibărită în întunericul dintre fagi. Bosobolo nu s-a întors (e tot plecat prin tufişuri cu urâta lui Jane). Aş putea discuta cu el despre invizibilitate, deşi e posibil ca un african adevărat să ştie mai puţin decât unul dintre negroteii noştri locali, aşa că aş ajunge de fapt să-i explic eu întâi o mulţime de lucruri, deşi până la urmă ar recupera şi el – dedicat, cum e, celor nevăzute.

Intru cu maşina în cimitirul întunecat, unde fiul nostru îşi doarme somnul de veci şi unde invizibilul urlă efectiv la tine, strigă să fie linişte, linişte, mai multă linişte. Aş putea să mă aşez pe piatra mormântului lui Craig şi să stau, tăcut şi invizibil, cu Ralph, cum făceam noi cândva, sfătoşi. Dar în scurt timp m-aş revolta împotriva propriei mele realităţi greoaie, iar consolarea ar ajunge într-un punct mort.

Trec cu maşina prin dreptul casei lui X, unde se vede lumina aprinsă la toate ferestrele şi unde impresia e de forfotă şi tevatură în spatele uşilor închise, de parcă toată lumea s-ar pregăti să plece. Nu există nimic pentru mine aici. Singura mea speranţă ar fi să fac tărăboi, să le uşurez situaţia tuturor, să urlu şi să sparg o lampă. Iar eu – nu ar trebui să mai mire pe nimeni – nu am curajul nici pentru asta. Este ora nouă p.m. şi ştiu unde sunt copiii mei.

Unde să mă duc şi să fie distracţie, mă întreb eu ?

Trec cu maşina prin dreptul localului *August*, unde o lumină roşie încălzeşte fereastra din dreptul barului lateral şi unde, sunt sigur, vreun cetăţean care locuieşte aici de-o viaţă sau vreun bărbat divorţat stau, dorindu-şi o companie – un capitol la care eu sunt deficitar.

Pe Cromwell Lane, la Village Hall, o lumină arde încă în holul cu geamuri de sticlă – în biroul fiscului, portarul stă la

uşa din faţă şi se holbează afară, ţinând mopul ca o armă la picior. Undeva în depărtare şuieră un tren, apoi o sirenă cântă printre ulmii groşi din parcul Institului teologic. Prin pâlpâirea luminilor, aud în seara de primăvară sunetele stinse şi monotone ale tuturor suburbiilor patriarhale. Cineva ar putea spune că nimic nu creează senzaţia de însingurare mai mult decât o stradă dintr-o suburbie, seara, când eşti complet singur. Dar ce mult s-ar înşela! Din punctul meu de vedere, există o sumedenie de lucruri mult mai rele. Un loc la Bursa de valori din New York, bunăoară. O moarte silenţioasă în mare, fără ca nimeni să nu vadă că te duci la fund. Viaţa lui Herb Wallagher. Astea toate ar fi mult mai rele. De fapt, aş putea întocmi o listă cât toate zilele de lungă.

Cobor cu maşina pe drumul pietruit spre gară, unde, dacă nu greşesc, un tren va sosi în curând. Nu e deloc rău să stai undeva în întuneric şi să te uiţi cum navetiştii coboară în lumina farurilor de la maşini, păşind spre promisiunea unor îmbrăţişări generoase, apoi a unor camere răcoroase, cu pereţi tapetaţi, băuturi combinate, gheaţă în găleată, un ziar, o lungă seară netulburată, cu ştiri naţionale şi somn. Am început să vin aici la scurt timp după divorţ, ca să mă uit la oameni cunoscuţi când se întorceau acasă din Gotham, să văd cum sunt aşteptaţi la tren, îmbrăţişaţi, mângâiaţi, ajutaţi cu bagajele, apoi conduşi acasă. Şi aţi putea crede că eram invidios sau că eram deprimat, ori că umblam după vreun pretext ca să mă simt nedreptăţit. Dar mie mi se părea unul dintre cele mai optimiste şi mai valoroase lucruri, iar după un timp, când trenul pleca, iar gara rămânea din nou goală, după ce taxiurile porniseră înapoi spre centrul oraşului, mă duceam acasă aproape întotdeauna cu moralul ridicat. Este posibil să găseşti o satisfacţie în consolările celorlalţi, fie ele şi mărunte. Şi, mai mult decât atât: uneori, fir-ar să fie, chestia asta devine ceva necesar, când eşti destul de descurajat. Este nevoie de o tărie de caracter, noblеţe, răbdare şi voinţă, pentru a consimţi să faci un joc minunat, ştiind că nu vei fi niciodată un membru al echipei; sau ca unul care optează să nu sară în pat cu soţia frumoasă a celui mai bun prieten al lui. Walter Luckett ar mai fi trăit şi azi, dacă ar fi ştiut asta.

Dar am dreptate.

Din întunericul dens şi metalic al liniei ferate se aude huruitul ultimului tren, în această seară, din direcţia Philadelphia, cu destinaţia New York. Câţiva conductori se apleacă în afară de pe coridoarele argintii dintre vagoane, uitându-se la gara prin care trece trenul şi observând, cu indiferenţa tipică muncitorului în orele de serviciu, cele două maşini care aşteaptă. Nu mi-ar plăcea nici să am o viaţă ca a lor, deşi sunt dispus să cred că există şi momente de reală satisfacţie. Sunt sigur că aş acorda o atenţie deplasată pasagerilor mei, aş sta pe lângă ei ca să aud ce au în minte, să aflu încotro au plecat, să conversez cu ei pe tema călătoriei cu trenul în general, să culeg câte un număr de telefon de ici şi colo, dar nereuşind niciodată să compostez biletele la timp şi ajungând până la urmă să fiu concediat – la fel de nepriceput la asta, ca şi la sudura cu arc.

Trenul regional încetineşte şi opreşte în gară. Conductorii coboară pe peron, legănându-şi lanternele micuţe, cum fac poliţiştii, înainte chiar ca vagoanele să încremenească pe şine. Taxiul singuratic aprinde lumina oranj de pe acoperiş, iar cele două maşini care aşteptau pornesc motoarele la unison.

În vagoanele cu lumină gălbuie, chipuri palide şi visătoare se holbează afară în noaptea de Paşte. *Unde suntem acum*, par să întrebe. *Cine locuieşte aici? Poţi fi în siguranţă în acest oraş?* Trăsăturile lor amorţite sunt sticloase şi netede.

Pornesc spre peron, unde merg pe sub acoperiş, cu mâinile în buzunare, păşind vioi pe vârfuri, ca şi cum aştept pe cineva – o persoană dragă, o iubită, un bun prieten din facultate, pe care nu l-am mai văzut de mult. Cei doi conductori se uită cu ochi inerţi la mine şi încep o discuţie exclusivă, pe care au tot amânat-o. Dar eu nu mă simt exclus câtuşi de puţin, având în vedere cât de mult îmi place să fiu în preajma trenurilor şi să savurez grandiosul moment pe care îl creează sosirea lor, fâsâitul lor implacabil şi ţinta neabătută. Am citit undeva că este benefic, din punct de vedere psihologic, să stai lângă lucruri mai impozante şi mai puternice decât tine, astfel încât, prin comparaţie, să te simţi mic şi insignifiant. Făcând astfel, scria autorul, îţi eliberezi spiritul din legăturile care îl ţin captiv zi

de zi; tot aşa se explică şi de ce locuitorii din Montana şi şerpaşii, care trăiesc în preajma unor munţi uluitori, nu prea obişnuiesc să se plângă sau să recurgă la introspecţii supărătoare. Tot acolo scria despre felul în care putem „folosi" mai bine zgârie-norii, iar după opinia mea tipul avea perfectă dreptate. Complet singur acum lângă zumzetul vagoanelor de tren simt efectiv cum legăturile care mă ţin captiv slăbesc şi voi spune din nou, poate pentru ultima oară: există mister pretutindeni, chiar şi într-o gară provincială, vulgară şi cu miros de urină, ca aceasta. Nu trebuie decât să fii receptiv. Nu poţi şti niciodată ce va urma. Întotdeauna, există şansa să fie – ce miraculos c-o poţi spune – ceva ce-ţi doreai.

Din tren se dă jos o călugăriţă tânără şi pieptoasă, în cea mai neagră rasă ortodoxă cu putinţă, cărând o valiză lucioasă şi o umbrelă cât un picior de cocostârc. Are ochi luminoşi, obraji rotunzi, zâmbeşte şarmant şi, când trece, le spune „mulţumesc, la revedere" conductorilor, care salută cu mâna la chipiu şi surâd, dar se şi uită lung după ea, în clipa în care e deja cu spatele. Nu a venit nimeni să o aştepte la gară, aşa că trece veselă pe lângă mine, îndreptându-se, sunt sigur, spre seminarul teologic, unde are probabil ceva treburi ecleziastice cu prezbiterienii. Când ajunge în dreptul meu, îi adresez un zâmbet, fiindcă pot să o asigur că nu va întâlni nici o primejdie pe străzile noastre. Nici un posibil violator, nici o haimana jerpelită. Deşi, după cum arată, s-ar zice că e în stare să se uite în ochii primejdiei şi să o numească o farsă.

Urmează doi oameni de afaceri cu cravatele lărgite la gât, bagaj sumar şi genţi diplomat scumpe – avocaţi, fără îndoială, din Philadelphia sau din capitala naţiunii, veniţi să facă afaceri cu una sau alta dintre firmele internaţionale presărate în peisajul local. Amândoi sunt evrei şi amândoi par frânţi de oboseală, gata pentru un martini, o baie, aşternuturi curate şi un film de televiziune. Se urcă în taxi. Îl aud pe unul dintre ei spunând „The August" şi, în câteva clipe, au plecat murmurând în sus pe deal, cu taxiul care are stopurile roşii ca nişte trandafiri striviţi.

Două blonde ies grăbite din gară, se îmbrăţişează cu falsitate înainte să se despartă, apoi se urcă repede în cele două maşini

care aşteaptă în faţă – fiecare condusă de un bărbat – şi dispar. O clipă, am avut senzaţia că pe una dintre ele o cunosc, probabil de la vreo petrecere de pe timpuri. Vreo Laura sau Suzannah, măritată, urâcioasă, cu şolduri de băiat, pantaloni roşii de mătase şi o piele bătucită: o tipă cam de vârsta mea, pe care mai mult ca sigur am plictisit-o îngrozitor şi care era prea plictisită oricum ca să se oprească acum. Posibil, vreo prietenă de-a lui X, care ştie adevărul despre mine. Una dintre blonde, într-adevăr, mi-a aruncat un fel de privire feroce şi muşcătoare, înainte de a se sui în automobilul de Grand Prix, cu domnul care a venit să o ia de la gară. Înăuntru, un sărut lung, bine exersat, dar tipa nu părea să mă fi recunoscut. O mare problemă când divorţezi într-un oraş de această dimensiune este că toate femeile devin instantaneu prietene cu nevasta ta, indiferent dacă o cunosc sau nu. Şi asta nu e doar o impresie paranoică. A fi bărbat începe să fie din ce în ce mai greu.

Conductorii se despart şi pleacă înapoi spre vagoanelor lor. Lampa de semnalizare luminează linia ferată. Călătorii din tren au aţipit din nou. A venit timpul, aproape, să mă duc acasă. Şi să fac *ce*?

Din ultimul vagon argintiu apare o ultimă pasageră. O femeie blonduţă, micuţă, delicată şi destul de drăguţă, care nu e din acest oraş. Lucrul acesta e mai mult decât evident, în clipa în care pantofii ei – un model cu tocul mai jos decât bombeul – ating peronul. Poartă o rochie largă, deşi e subţire ca o aţă; are o expresie plăcută pe trăsăturile ei de pitulice cochetă, mai ales când încearcă să se orienteze, ridicând nasul ca şi cum ar vrea să testeze aerul din jur. Într-o mână, cară un coş de răchită, pe post de bagaj, peste care a legat un pulover voluminos. În cealaltă mână are un exemplar gros din ceea ce reuşesc să disting că se numeşte *Viaţa lui Teddy Roosevelt*, cu o mulţime de semne de hârtie ieşind dintre pagini în diferite locuri.

Adulmecă aerul de parcă ar fi coborât direct în Punjab şi, întorcând capul după un miros, se duce să schimbe o vorbă cu conductorul mai în vârstă, care o îndrumă în direcţia în care a plecat călugăriţa, în sus pe colină şi direct pe lângă mine, care

stau rezemat de o bară lângă falanga de chioşcuri de ziare, din ce în ce mai somnoros în această seară de primăvară.

Se rosteşte cuvântul „taxi" şi amândoi privesc spre spaţiile de parcare goale, scuturând din cap. Automobilul meu Malibu staţionează singur vizavi, cu botul înspre gardul viu şi prăfuit din zamoşiţă de Siria, plantat în spatele teatrului regional – ca o pată întunecată, abia detectabilă. Îi văd pe cei doi uitându-se din nou spre mine şi intuiesc că se face o conexiune.

— Poate că domnul acela va vrea să vă ducă până în oraş, spune unul dintre ei. Acesta este un oraş de oameni de treabă. Nu există riscul să vă omoare cineva.

În mod neaşteptat, sunt vizibil!

Femeia se întoarce cu privirea ei de pitulice care încearcă să se orienteze în spaţiu. Eu şi ea suntem din aceeaşi recoltă. Am învăţat să avem încredere în oameni străini în anii 1960 şi nu ne-a dat încă prin minte că s-ar putea să fi fost o greşeală (deşi un indiciu ar fi trebuit să fie propriile noastre perfidii).

Totuşi, cu mâinile băgate în buzunarele de la spate, sunt gata să fiu folosit; să dau o mână de ajutor, să dovedesc că sunt onest ca veşnicul Huck. S-ar putea, de fapt, să mă aştepte în ceas târziu o invitaţie la un cocteil, în chip de „mulţumesc frumos", o cină intimă în sala întunecoasă de la *August*, lângă avocaţii frânţi de oboseală. După aceea, cine ştie? Mai mult? Mai puţin?

În fundul buzunarelor, degetele mele ating o hârtie neconcludentă. Scrisoarea de la bietul Walter, îndoită în trei şi vârâtă în spatele portofelului, de care am uitat complet până în acest moment. Şi o căldură neeuforică mă năpădeşte sub bărbie, cu înţepături pe pielea urechilor şi pe cea a capului, sub păr.

Păi, femeia asta e sora lui Walter, clar! Coşul de răchită. Pantofii comozi. Biografia lui Roosevelt. A venit deja să îşi facă trista datorie, înarmată cu un simţ practic tenace, menit să risipească suferinţa, dar cu un efect dezastruos asupra cuiva oricum disperat. E o prăpădită de profesoară din Coshocton, unde aplică pedagogia Montessori. O femeie cu o listă de lecturi şi o agendă bine programată, cu prieteni în Corpul de Pace şi o revistă cu programul radio înfundată în coşul ei de voiaj. Vreo Pat sau Fran, cuminte, cu pieptul plat, care a făcut facultatea

la Oberlin sau Reed, unde a luat note mari. Inima mea palpită pentru blondina care acum a dispărut, gonind cu faimosul ei Grand Prix spre un restaurant italienesc, intim şi izolat, care a avut tăria să ţină deschis de Paşte. Tânjesc să fiu cu ea acolo. Aş face cinste. Cina, băuturile, bacşişul, în contul meu toate. Nu vreau să rămân pradă amărăciunii lucide, nu-mi doresc o seară de conversaţie banală. (Bineînţeles, nu sunt sigur că ea e, dar nici nu sunt sigur că nu e ea.) Femeia asta mi se pare soră cu necazurile, aşa că prefer să mă bizui pe intuiţie şi să nu mă leg la cap când nu mă doare.

— Scuzaţi-mă, vă rog, spune Fran/Pat, pe un ton înţepat şi formal, venind spre mine.

Precis are o strângere de mână ca o gheară de fier şi ştie că moartea e doar o cotitură în viaţă, când trebuie să încetineşti, dar să rămâi în picioare, chiar şi dacă e vorba despre fratele tău. Nici nu vreau să mă gândesc ce-ar mai putea avea în coşul ăla al ei.

— Mă întreb dacă nu v-ar deranja... Vorbeşte cu un accent fals, din vârful buzelor, cu nasul pe sus, uitându-se pe sub gene la mine, încât habar n-am dacă mă vede.

Trenul scoate un fâsâit gălăgios. Un clopot zbârnâie asurzitor pentru ultima oară.

„În vagoooaane", zbiară conductorul de pe coridorul lui întunecat. Trenul se urneşte din loc, iar în acea clipă, subit, mă urc şi eu, mă lovesc la genunchi, nu contează, pe neaşteptate sunt un călător, gata, am plecat.

— Îmi pare rău, spun eu, când trec cu faţa prin dreptul ei, dar a trebuit să prind trenul.

Femeia rămâne clipind pe peron, în timp ce eu mă îndepărtez; mişcă din buze, rostind cuvinte pe care nu va trebui să le aud, cuvinte la care nici măcar o tăvăleală prin fân nu ar putea fi un antidot.

O văd cum se micşorează – mistuindu-se, mică şi ştearsă – în lumina prăfoasă a gării, încremenită într-un moment când certitudinea a devenit nedumerire; nedumerită, printre alte lucruri, de faptul că oamenii se comportă atât de diferit aici, că oamenii sunt mai grosolani, mai puţin dispuşi să se angajeze

la ceva, mai puţin şcoliţi în privinţa manierelor de modă veche; nedumerită fiindcă nu pricepe cum e posibil ca o făptură a lui Dumnezeu să îi joace o festă unui semen de-al său, nevrând să-l ajute. Poate că Pat/Fran are dreptate. *Este* un motiv de nedumerire, deşi uneori – daţi-mi voie să spun – este preferabil să nu rişti. Există pericolul să te încumeţi la prea multe riscuri şi să te trezeşti, în final, că nu ţi-a mai rămas decât regretul pentru a-ţi ţine de urât de-a lungul unei nopţi care, pur şi simplu – orice-ai face –, nu se mai sfârşeşte.

13

Clonca-tranc, ne avântăm legănat înainte prin coridorul luminat lugubru al nopţii din Jersey. Sunt într-un vagon mai vechi, cu scaune tapiţate cu o ţesătură sintetică maro şi ferestre cu geamuri împutite. Un miros metalic de mâncare gătită umple coridoarele şi se lipeşte de plasele pentru bagaje, în timp ce lămpile uzate pâlpâie şi luminează anemic. Este o altă faţă a monedei bătute apropo de condiţiile oferite publicului călător.

Totuşi, nu e deloc rău să te afli în mişcare. Întorcând spre mine scaunul din faţă, mi-e simplu să mă instalez confortabil, cu picioarele ridicate, şi să privesc cum plutesc prin dreptul meu orăşelele siderale Edison, Metuchen, Metropark, Rahway şi Elizabeth.

Bineînţeles, nu am nici cea mai mică idee încotro am pornit sau ce aş putea face odată ce voi ajunge acolo. Evadările rapide din faţa unor forţe sinistre sunt uneori esenţiale, deşi ceea ce urmează poate fi consternarea. Nu am mai fost seara cu trenul *la* New York, sunt sigur, de când m-am dus cu X să vedem *Porgy şi Bess*, într-o noapte de iarnă când a nins. Cât timp a trecut de-atunci – cinci ani? Opt? Trecutul definit are tendinţa de a se amesteca, un fenomen care pe mine nu mă deranjează în mod deosebit. Iar astă-seară perspectiva de a mă da jos din tren la Gotham pare mai puţin înfricoşătoare decât de obicei. Metropola are un aer local, cu un dulce halo de lucru interzis, ca o femeie pe care abia dacă o cunoşti şi abia dacă o doreşti, dar care te acceptă oricum. Lucrurile se schimbă. Bine măcar că avem ce aştepta cu nerăbdare. De fapt, dacă m-aş fi dat jos în seara asta pe străzile oricăruia dintre aceste mici burguri cripto-patriarhale din Jersey, s-ar fi putut să mă copleşească o panică mai oribilă decât am simţit vreodată în New York.

Doar câţiva călători solitari împart acelaşi vagon cu mine. Majoritatea dorm; nu-mi amintesc să fi văzut chipul vreunuia dintre ei pe peron. Dar nu m-ar deranja deloc să depistez pe cineva cunoscut. Bert Brisker ar fi un tovarăş de drum bine-venit, gata să trăncănească, mult şi bine, despre cartea pe care o recenzează sau despre vreun interviu pe care i-l ia unui scriitor celebru. M-ar interesa să aud opinia lui despre viitorul romanului modern. (Duc dorul acestui gen de discuţii exclusiviste, în mijlocul mulţimii neavizate, ocazia de a te convinge că studiile tale universitare nu au fost chiar un dezastru pentru tine.) De obicei, când ne întâlnim în tren, Bert e prins de munca lui, iar eu de munca mea. Şi, odată ce părăsim peronul, unde cotcodăcim şi ciripim într-un limbaj codificat special, rar se întâmplă să mai schimbăm vreun cuvânt. Dar mi-ar plăcea acum o trăncăneală amicală. Nu am avut parte îndeajuns de aşa ceva; nu e deloc o soluţie să fiu mereu în compania unor sportivi şi a unor oameni pe care nu-i cunosc bine şi nici nu voi ajunge să-i cunosc temeinic vreodată, oameni cu care, fir-ar să fie, nici nu prea ai de discutat ceva interesant, în general. A fi cronicar sportiv – e trist s-o spun – înseamnă să trăieşti aproape tot timpul doar cu gândurile tale, ajungând eventual la marginea gândurilor celorlalţi. Exact acesta e motivul pentru care Bert a renunţat la această meserie, iar astă-seară stă acasă cu Penny, cu fiicele lui şi câinii lui ciobăneşti, urmărind un film după Shakespeare la HBO sau picotind cu o carte bună în braţe. Şi tot acesta e motivul pentru care eu sunt singur într-un tren personal gol şi urât mirositor, îndreptându-mă spre o împărăţie întunecată, de care mi-a fost frică întotdeauna.

Conductorul mai tânăr, cu ochi inerţi, intră în vagon şi îmi aruncă o privire bănuitoare, în timp ce îmi ia banii pe bilet şi lipeşte un tichet pe dosul spătarului de la scaunul meu. Nu-i convine că a trebuit să îmi cumpăr biletul în timpul călătoriei, şi nici că nu am vrut să o duc în oraş cu maşina pe sora lui Walter, în gara de unde am plecat, sau că port o cămaşă în carouri colorate, că par fericit şi atât de diferit de el, când restul lumii cunoscut de el – în uniforma lui de conductor, neagră şi lucioasă – ştie să îşi vadă lungul nasului. Nu cred că a împlinit

încă treizeci de ani. Îi zâmbesc frumos ca un client amabil, ca să-i dau de înţeles că totul e în regulă, efectiv. Nu sunt o ameninţare la adresa nici uneia dintre convingerile lui. De fapt, probabil că pe cele mai multe le împărtăşesc şi eu. Îmi dau seama totuşi, după ochii lui terni, că nu îi place noaptea cu tot ceea ce implică ea – inconstanţa, hărţuiala, urgia, ferocitatea de care trebuie să scape în burduful obligaţiei lui profesionale. Iar, cum şi eu tot din noapte m-am ivit pe neaşteptate, automat am devenit suspect. Cât poate de repede, bagă în buzunar compostorul, trece în revistă tichetele de pe spătarele celorlalte scaune, în lungul culoarului, şi mă abandonează, preferând vagonul restaurant, unde îl văd că începe o discuţie cu chelnerul negru.

Când am achitat costul biletului, am dat din nou cu degetele de scrisoarea de la Walter, iar în situaţia de faţă, nu am altceva de făcut decât să o citesc, ceea ce şi fac, începând în Rahway, cu ajutorul lămpiţei chinuite de deasupra capului.

Dragă Franko,

Astăzi când m-am trezit din somn, mi-a fost foarte clar ce trebuie să fac. Sunt extrem de sigur în privinţa asta. Voi scrie un roman! Habar n-am ce naiba voi face cu el, cine o să-l citească sau chestii de genul ăsta, dar m-a apucat pasiunea să scriu, şi dacă vrea careva să-l citească, foarte bine, iar dacă nu, puţin îmi pasă. Am trecut peste orice, şi ce bine mă simt!

Uite ce-am scris: „Eddie Grimes s-a trezit din somn în dimineaţa de Paşte şi a auzit şuieratul trenului departe, într-o gară provincială uitată de lume. Primul gând care i-a trecut prin minte în acea zi a fost: « Ai ajuns să pierzi controlul treptat-treptat »". Mie mi s-a părut un paragraf de deschidere excepţional. Este un roman despre mine, în care vreau să încorporez ideile, concepţiile şi credinţele mele personale. E greu să te gândeşti la temele mari ale vieţii tale. Aproape imposibil, aş spune. Mi-e mult mai simplu dacă vreau să fac asta apropo de viaţa ta, Frank. Sunt un om conservator, pasionat, ingenios şi corect – ca bancher de investiţii, ceea ce funcţionează extraordinar! Dar constat că e dificil să aşterni asta pe hârtie şi să tălmăceşti ideile

în formă de roman. Atenţia mi-a fost repede distrasă de la ce vreau să realizez.

Poate că un bun procedeu de a începe un roman este să introduci biletul de adio al unui sinucigaş. Ar fi ca un fel de cârlig încastrat în naraţiune. Ştiu că soluţia mea nu e inedită şi că s-a mai folosit, dar în fond mai există vreo idee nepusă încă în practică? A fost ceva nou pentru mine, de-acord? Nu-mi fac griji în această privinţă.

*

Am fost plecat şi m-am întors. Ideea cu biletul de adio al unui sinucigaş nu duce spre nimic interesant în materie de roman, Frank. Nici nu-mi dau seama cărui maestru capricios încerc să-i fac jocul astfel (ha-ha). Îmi cer scuze pentru mesajul despre avion, apropo. Încercam doar să îmi manipulez sentimentele, să îmi creez o stare de spirit propice scrisului. Sper că nu te-ai supărat pe mine. Acum te admir şi mai mult pentru opera pe care ai realizat-o. Eu tot te consider cel mai bun prieten al meu, chiar dacă nu ne cunoaştem prea bine, de fapt.

Am încercat să o sun pe Yolanda, mai înainte. Nu a răspuns nimeni, iar pe urmă era ocupat. După aceea, iarăşi nu a răspuns nimeni. Am lămurit, de asemenea, lucrurile cu Warren. Asta a fost o mişcare foarte inspirată, recunosc. Ar fi trebuit să am cu el doar o relaţie de prietenie. Dar n-a fost aşa. Ei, şi ce dacă, n-am dreptate? Nu m-a prins încă nimeni. Ai grijă de tine, Frank.

Oricum, dacă nu va putea fi un roman de succes, mi-ar plăcea măcar să iasă o scrisoare interesantă. Simt că ştiu exact ce fac acum. Nu e nici o prefăcătorie, pe cuvânt. Se presupune că trebuie să fii ţicnit ca să te omori. Asta e o aiureală, crede-mă. Numai un om întreg la mine poate fi în stare de asta.

Frank, acum urmează bomba, atenţie: am o fiică! Ştiu perfect la ce te gândeşti. Dar ăsta e adevărul. Fiica mea are nouăsprezece ani. Vlăstarul nelegitim al unei aventuri din adolescenţă, în Ohio, la începutul verii, în anul întâi de facultate, când şi eu aveam numai nouăsprezece ani! O cheamă

Susan – Suzie Smith. Locuieşte în Sarasota, Fla, cu mama ei, Janet, care trăieşte cu un marinar sau poliţist de la circulaţie, nu ştiu exact. Le mai trimit şi acum alocaţia prin cec. Mi-ar plăcea să mă duc acolo şi să fac un pic de lumină în toată povestea asta, pentru ea. Şi pentru mine, de asemenea. De fapt, n-am văzut-o niciodată. Au fost o mulţime de necazuri în acea vreme. Bineînţeles, aşa ceva nu s-ar mai întâmpla în ziua de azi. Dar mă simt foarte legat de ea. Iar tu eşti singura persoană care va putea să înţeleagă ceva din toată chestia asta, Frank. Sper că nu te deranjează dacă te rog să te duci până acolo şi să stai de vorbă cu ea. Îţi mulţumesc anticipat. Parcă aveai nevoie de o vacanţă, nu-i aşa?!

Nu am mai cumpănit lucrurile cu atâta limpezime de când eram în echipa de lupte de la Grinnel şi a trebuit să iau decizia de a trece la categoria de 69 de kilograme, renunţând pentru asta la categoria de 65 de kilograme, unde ieşeam mereu învingător, fiindcă brusc a apărut cineva acolo care era mai bun decât mine – un boboc, dacă poţi să-ţi închipui. Trebuia să renunţ sau să iau o hotărâre majoră. Până la urmă, am reuşit să câştig în competiţii şi la categoria mai grea, dar n-am mai fost niciodată la fel de bun ca înainte. Şi nici mândru de mine vreodată. Nu sunt mândru de mine nici acum, dar cred că am dreptul să fiu.

Toate cele bune,
Wally

Toate cele *bune*? Ca să vezi ce înseamnă să îţi pierzi orice autoritate! Toate cele bune, că eu *buum*-mă-duc-să-mi-zbor-creierii? Cum e posibil să ajungem să fim legaţi de nişte persoane pe care nici nu le cunoaştem măcar, iată întrebarea mea pentru omul-cu-răspunsurile. Aş da orice pe lume, în clipa asta, numai să nu-l fi cunoscut pe Walter Luckett Jr sau măcar să ştiu că e încă în viaţă, ca să-l pot scăpa din mână ca pe un cartof fierbinte şi ca el să nu fi avut cui să-i adreseze tâmpenia aia de scrisoare, fiind nevoit astfel să dibuiască singur marile răspunsuri pe care le voia. Poate că aşa ar fi putut să-şi termine şi

romanul. Într-un fel, dacă nu s-ar fi întâmplat ca eu să fiu prietenul lui, Walter ar mai trăi şi acum.

Care e omul care să aibă parte de mister în viaţă tot timpul, de fapt? Vreun astronaut, poate? Vreun campion la categoria grea? Membrul vreunui trib din Congo? Chiar şi Bosobolo mai are să-şi ia doctoratul la capitolul ăsta, şi oricum nici nu e ceva sigur, aşa explicându-se şi pasiunea lui în domeniu. Dacă Walter ar fi aici, l-aş zgâlţâi de i-ar suna apa în cap.

Putea să se fi dus la doamna Miller (dacă ar fi ştiut de existenţa ei); sau putea să fi citit cataloage noaptea; sau să îl urmărească pe Johnny la TV; sau să cheme o curvă de o sută de dolari, într-o vizită la domiciliu. Putea să fi vânat un motiv pentru a continua să respire. La ce e bună, în fond, lumea comună, dacă nu pentru a-ţi furniza motive de a nu te retrage prematur?

Problema survenită în privinţa lui Walter ar fi un bun argument pentru o excursie la Bimini, ca să-i reglez conturile, sau o excursie la Yellowstone, cu camping şi iahting pe uscat. Doar că acum nu am nici măcar răsfăţurile *astea*. Ceea ce am, în schimb, este realitatea unei morţi livide şi oribile, care odată ce începi să te gândeşti la ea nu va dispărea şi va persista în viaţa ta, ca duhoarea unui sconcs mort sub veranda casei.

Şi o fiică, pe deasupra? Exclus. Am şi eu fiica mea. Într-o zi, destul de curând probabil, va vrea şi ea să audă nişte explicaţii. Şi, sincer vorbind, asta e tot ceea ce mă interesează: răspunsurile cu care mă voi prezenta atunci. Ceea ce s-a întâmplat cu Walter pe acest pământ este doar problema lui Walter. Îmi pare groaznic de rău, dar a avut şi el şansa lui, la fel ca noi toţi.

*

Dintr-odată am traversat ţinutul de pajişti fertile, pline de ciocârlii, şi am intrat în lungul tunel care duce spre Gotham, unde luminile se sting şi nu mai vezi nimic dincolo de imaginea chipului tău reflectat în geamul prăfuit; am brusc senzaţia că o să cad din spaţiu şi o să intru într-un vis periculos – un vis, de fapt, care m-a chinuit adesea după divorţ (deşi sunt sigur

că de data asta e declanşat de Walter), în care se face că sunt în pat cu o persoană pe care nu o cunosc şi pe care nu pot – adică nu am voie – să o ating (o femeie, slavă Domnului), dar lângă care trebuie să stau ceasuri la rând, într-o stare de frică, excitare şi vinovăţie usturătoare. E un vis teribil, dar nu m-ar mira să aud că toţi bărbaţii îl au la un moment dat în viaţă. Sau de mai multe ori. Şi, într-adevăr, după ce avusesem mereu acest vis timp de şase luni, am ajuns să mă obişnuiesc cu el şi puteam să adorm la loc în cinci minute. Deşi, dacă nu eram deja pe podea, eram cel puţin pe marginea patului când mă trezeam, cu febră musculară şi înţepenit, de parcă m-aş fi agăţat toată noaptea de marginea unei bărci de salvare, pe o mare vastă şi tumultuoasă. La fel ca în cazul tuturor lucrurilor, bune sau rele, cu care ajungem să ne obişnuim şi de care scăpăm, oricum, odată cu vârsta.

Peste zece minute trenul trage la peron sub cupola gării Penn, iar eu cobor şi ies din tunelul încins, traversez holul strălucitor de deasupra, unde visul meu se stinge în gloata de vagabonzi şi emigranţi din Est, apoi păşesc afară în adierea vântului de pe Seventh Avenue şi spre largile perspective ale metropolei într-o seară călduroasă de Paşte. Este ora zece şi cincisprezece minute. Habar n-am ce aş putea să fac.

Deşi nu regret că sunt aici. Demoralizantul suflu incendiar, resimţit întotdeauna printre taxiurile care gonesc, luminile zdrobitoare şi vuietul de cucuvea al lumii citadine, nu m-a proiectat deocamdată în starea de panică apăsătoare provocată de învălmăşeală şi obscuritate, în care totul devine prea important şi prea periculos pentru a mai putea fi suportat. Aici, pe Seventh Avenue şi strada 34, simt o toropeală ciudată, o dezmierdare a lucrurilor ca după o partidă de amor în Vestul Mijlociu – văzduhul mereu amurgit, dar încă străveziu şi amăgitor, străzile însufleţite de fluxul sudat al roţilor unui trafic nesătul care se revarsă pe lângă mine şi se evaporă imediat.

Şi intuiesc, stând în mijlocul mulţimii care iese de la un spectacol cu Shaggy Crhysanthemum la Garden, privind vizavi la marchiza şi luminaţia nocturnă a vechiul Statler Hotel, că un om ar putea să se distreze şi să râdă aici, ba ar putea chiar

considera că veselia unei femei este eventual un amuzament suportabil, cu condiţia să fie în locul şi momentul potrivit. E posibil chiar ca un om să consimtă ca faptele lui să-l definească (fie şi pentru scurt timp) – ceea ce, înainte, aici, nu părea să se poată niciodată – şi efectiv să se preteze pentru un timp la vechile nelegiuiri lipsite de etică, până ca fuga să nu devină esenţială. Probabil că aşa se simt toţi provincialii, când suburbiile lor ajung să li se pară subit ciudate şi scârboase; pentru că nu e posibil ca totul să continue să se ducă de râpă la nesfârşit, fiind deja timpul ca o nouă epocă să se ivească imediat la orizont. Este jenant să fii atât de nesociabil şi timid la vârsta mea.

Şi totuşi? Ce-mi rămâne să fac în acest fragil armistiţiu? Dacă nu sunt dispus ca, pur şi simplu, să o zbughesc înapoi pe scări în jos, să-mi cumpăr biletul de întoarcere şi să dorm tot drumul până acasă, *ce* să fac, atunci?

Răspunsul, chiar dacă oraşul pare îmblânzit şi dispus să îmi satisfacă dorinţele cât de cât, nu face decât să demonstreze lipsa mea de experienţă în ceea ce priveşte viaţa complicată a adevăraţilor orăşeni. Sar în primul taxi care trece şi cer să mă ducă direct în centru, pe strada 56 şi în Park, unde îmi exercit meseria de cronicar sportiv. Nimic nu mi-ar plăcea mai mult să fac decât să probez câteva noi strategii asupra lui Herb şi să ameliorez substanţial acea emblemă a dezolării, chiar şi dacă asta înseamnă să mai distorsionez pe ici, pe colo, câte un fapt.

*

La etajul 22, tuburile de neon bâzâie, luminând şirurile de încăperi alveolare. Când ies din lift, aud gălăgie din birourile din spate, unde glasuri arţăgoase strigă: „Bii-ne... *Bi-ne* am zis!" Pe urmă: „Naaa-na, na, na, na. Ăsta e clei, tăticu'. Un dobitoc". Apoi: „*Nu* pot să cred aşa ceva! O să ai coşmaruri cu tipul ăsta, crede-mă. *Crede-mă*!" Sunt preliminariile la fotbal. Tragerile la NFL sunt peste zece zile, iar redacţia are o şedinţă extraordinară.

Mă îndrept spre încăperea mea, dar mă opresc şi bag capul în sala de conferinţe, unde e plin de lume. Înăuntru se află o

masă lungă înţesată de pungi galbene pentru hamburgeri, scrumiere şi pahare din carton pentru cafea, carnete groase verzi, cu spirale din sârmă, un ecran verde de computer arătând o listă de nume extrase la sorţi. O tablă de scris albă este rezemată de perete. Toată subredacţia de fotbal cu câţiva dintre băieţii mai tineri, care fac munca de jos la gazetă, se holbează cu ochi de vultur printr-un strat de fum la un televizor imens, care arată o echipă de fotbal pe un teren spaţios cu gazon artificial. Sunt meciurile de preselecţie, la care experţii noştri decid care vor fi primii patruzeci de jucători din echipele studenţeşti, care vor fi selecţionaţi pentru sportul profesionist şi în ce ordine. După selecţia pentru mondiale, acesta este cel mai important eveniment al anului. La tinereţe, am participat şi eu exact la genul acesta de şedinţe extraordinare, am molfăit un trabuc stins, am zbierat care erau preferaţii mei, la fel cum se comportă acum şi băieţii aceştia (e şi o tipă, mai în spate, cu o faţă vag familiară), iar experienţa s-a dovedit ulterior al naibii de valoroasă. Tinerii redactori, documentarişti şi absolvenţi de la Yale şi Bowdoin au posibilitatea să vadă cum îşi fac meseria aceşti monştri sacri, cum merg treburile în realitate. Redactorii mai bătrâni ar rezolva, în mod normal, acest gen de lucruri la o băută într-un local unde se mănâncă sushi, imediat după colţ. Dar pentru preliminariile la fotbal – şi spre lauda lor –, scot toată maşinăria la vedere şi organizează treaba ca şi cum ar fi ceva cu adevărat democratic. Mai târziu, vor ajunge toţi să se plimbe pe străzile oraşului noaptea târziu, încântaţi de ei înşişi, de fotbal şi de lumea largă în general, râzând şi înjurând, oprindu-se să bea unul sau două pahare la vreun bar trăsnet de pe Third Avenue. Uneori, rămân cu toţii în oraş până în zori, iar pe la nouă pot fi văzuţi în jurul automatului de cafea sau plutind înapoi spre birourile lor, cu mutre stoarse de oboseală, dar mulţumite, gata să aştearnă întregul eveniment pe hârtie, ca să îl dea la tipar.

De nenumărate ori am văzut scriitori, romancieri celebri şi eseişti, chiar şi poeţi, cu nume cunoscute şi cu o operă pe care eu o admir, bântuind prin aceste birouri, pentru un articol sau altul plătit pe bani grei. Am văzut expresia de însingurare şi anxietate din ochii lor de nevăstuică, i-am văzut aşezaţi la biroul

pe care li-l dăm într-o încăpere din fund, i-am văzut cum se instalează cu picioarele pe masă şi încep imediat să turuie gălăgios, cu glasul lor îmbietor, trombonist şi glumeţ, căznindu-se să pară că fac parte din redacţie, înconjurându-se de discipoli şi admiratori, comportându-se ca nişte tipi cumsecade, gata să dea sfaturi sau să ofere opinii despre orice şi oricui ar dori să le audă. Cu alte cuvinte, simţindu-se ca în al nouălea cer.

Şi cum să-i blamezi pentru asta? Scriitorii – toţi scriitorii – au nevoie să simtă că fac parte dintr-o comunitate. Doar că pentru scriitorii adevăraţi, din păcate, clubul lor este un club cu numai un membru.

Băieţii care urmăresc preliminariile la fotbal sunt în dilemă neştiind dacă să opteze pentru dexteritatea unei huidume de polonez din statul Iowa, care are viteză şi cutezanţă, sau pentru un negru cu mutră veninoasă, fundaş lateral la un mic colegiu baptist din Georgia, care e agil ca un tigru şi binecuvântat cu un talent înnăscut. Trabuce mari tremură între degetele încleştate ale privitorilor. Mormane de tabele printate la imprimantă sunt împrăştiate în jur. Toţi ochii rămân lipiţi de ecran când negrul – poreclit Tyrone Ucigaşul – într-un tricou albastru cu oranj, cu numărul 19, îi arde o lovitură unui mijlocaş alb firav, ceea ce în mod normal ar fi trimis pe orice om direct la reanimare. Amândoi jucătorii ţopăie ca nişte jucării, iar Tyrone îl bate amical pe fund pe băiatul alb, în timp ce fiecare se îndreaptă înapoi spre grămada lui.

— Ticălosul, păi asta, clar, era pasa Ucigaşului, zbiară un tinerel de la un colegiu numit Williams. Nemernicul a pornit târziu, a ratat momentul, dar tot a şutat ca un mărfar, pe bune.

Eddie Frieder, editorul-şef, cu dinţii încleştaţi pe o ţigară şi purtând o şapcă Red Sox, ridică din sprâncene şi încuviinţează din cap, apoi îşi reia calculele. El conduce treaba aici, dar nici nu s-ar zice. Consensul se propagă în valuri mici printre ceilalţi tineri, deşi e limpede că opiniile sunt încă scindate. Doi bărbaţi sunt nemulţumiţi de gestul Ucigaşului când l-a bătut amical pe celălalt cu palma, în partea posterioară. Au bănuiala ca profesioniştii ar putea interpreta acest lucru drept un instinct competiţional impur, în timp ce alţii consideră că este o dovadă

de bunătate din partea Ucigașului. „Băiatul ăsta nu urcă mai sus de opt în repriza a doua", pare să fie opinia lor unanimă.

— Tu ce părere ai, Frank? Eddie ridică privirea spre ușa unde eu stau pe jumătate ascuns, nevrând să fiu remarcat.

Toți ochii se ațintesc asupra mea – un bărbat zâmbitor, zvelt, un pic îmbujorat, îmbrăcat cu o cămașă în carouri și cu pantaloni comozi. Doi tineri pun jos creioanele și se holbează. Nu sunt specialist în materie de pronosticuri la preliminarii; Eddie, de fapt, știe că nici măcar nu-mi place fotbalul, deși probabil că într-un final tot eu voi ajunge să rescriu o mulțime din ceea ce se concepe aici, adăugând și o casetă despre teama care l-a măcinat dintotdeauna pe Ucigaș, că ar putea moșteni alcoolismul fatal al lui taică-său (ceea ce poate scădea ceva din instinctul competițional al unui sportiv).

— Am auzit lucruri bune despre puștiul ăsta din Hawaii, de la A&M Arkansas, spun eu. Duce vreo patru-cinci și știe să atace.

— Adjudecat deja! strigă patru persoane simultan.

Oamenii scutură din cap, clipesc din ochi. Fiecare se întoarce la tabelul lui. Cineva recapitulează jocul mortal al Ucigașului, iar oamenii scriu de zor, ceea ce mă face să-mi amintesc din nou că n-am aflat la Detroit nimic ce ar putea fi de folos aici.

— Denver l-a luat la schimb cu un jucător-care-va-fi-numit ulterior de la Miami. Nu are cum să rateze, zice Eddie Frieder pe un ton oficial, apoi se uită la notițele lui.

— Uite-l pe următorul nostru milionar, Mike, croncăne un tip.

— Voi sunteți experții, zic eu. Eu tocmai m-am întors din Altoona.

Flutur din mână spre Eddie, apoi mă fofilez afară, pe lângă șirul de încăperi, spre biroul meu.

*

Masa mea de lucru. Mașina mea de scris. Consola mea cu video. Agenda mea de birou rotativă. Cămașa mea de rezervă atârnată pe peretele modular. Telefonul meu cu trei linii.

Priveliştea mea îngustă de la fereastră în întunericul oraşului. Fotografiile mele: Paul şi Clary zâmbind sub o umbrelă, când ploua şi am rămas blocaţi la Mets. X şi Clary purtând tricouri Six Flags, fotografiate pe treptele din faţa casei, cu şase luni înainte de divorţul nostru (X pare fericită, denotând un spirit progresist). Ralph pe un ponei primit de ziua lui, în curtea din spate a casei noastre, cu o mutră plictisită. O fotografie pe hârtie lucioasă cu Herb Wallagher când juca la Detroit, cu casca pe cap, lângă altă fotografie cu Herb îmbrăcat într-un costum de haine, în scaunul lui cu rotile pe pajiştea de la Walled Lake. Zâmbeşte în cea de-a doua imagine, cu ochelarii curăţaţi, părul pieptănat – într-o stare de beatitudine. În prima imagine este un sportiv, şi atât.

Planul meu de atac este să scriu, pe un blocnotes cu foi galbene dictando, exact ce-mi trece prin minte – fraze, expresii, o reflecţie, un cuvânt sau un detaliu semnificativ. Când mă ocupam serios de scris, obişnuiam să zăbovesc ceasuri întregi asupra unei fraze – de cele mai multe ori o frază pe care nici nu o scrisesem încă şi, în general, fără măcar să am idee ce anume încercam să spun. (Lucrul ăsta ar fi trebuit să-mi dea de gândit.) Dar, în clipa în care am început să scriu despre sport, am constatat că, de fapt, nu conta prea mult cum ieşea fraza sau nici măcar dacă avea un sens, din moment ce altcineva – Rhonda Matuzak, de pildă – urma oricum să o prelucreze cum îi plăcea ei, înainte de a o da la tipar. Aşa că m-am învăţat să aştern pe hârtie orice îmi trecea prin gând, iar nu după mult timp s-a dovedit că adevărul despre majoritatea lucrurilor mă aştepta imediat dincolo de muchia gândului chinuit, astfel încât într-un final am ajuns să pot scrie fără, practic, nici un fel de editare ulterioară. Dacă voi mai scrie vreodată o povestire, am de gând să folosesc aceeaşi tehnică; aşa cum aş face dacă ar trebui să scriu despre un hocheist american, care ajunge un beţivan nenorocit, se reabilitează la AA, marchează patruzeci de goluri şi câştigă Stanley Cup, în postura de căpitan şi model motivaţional al echipei Nordiques Quebec.

În cazul lui Herb Wallagher, scriu: *Posibilităţi limitate.*

Mă gândesc câteva clipe, pe urmă, cum a fost când m-am dus prima oară la New York. Era în 1967. Toamna. Am plecat seara, din Ann Arbor, cu Mindy Levinson, în maşina unuia dintre camarazii din confreria mea, şi am şofat toată noaptea, ca să ajung la un interviu pentru facultatea de drept din cadrul Universităţii din New York. (A existat o scurtă perioadă după ce am ieşit din infanteria marină când mi-am dorit mai mult decât orice să mă fac avocat şi să lucrez pentru FBI.) Am stat împreună cu Mindy – ca soţ şi soţie – la vechiul hotel Albert Pick de pe Lexington Avenue, am mers cu metroul până în Greenwich Village, ne-am cumpărat câte o verighetă de alamă, ca să facem impresie bună, şi ne-am petrecut restul timpului în pat, zbenguindu-ne şi urmărind programe de sport la TV. Devreme, în dimineaţa următoare, m-am dus cu un taxi în Washington Square şi am participat la interviul programat. Am stat şi am discutat amiabil cu un tip cu mutră zeloasă, care nu ştiu dacă nu era cumva doar un student din ultimii ani, aflat în practică, dar care la vremea respectivă mi s-a părut un tânăr excentric şi genial, specialist în dreptul constituţional. N-am ştiut răspunsul la nici una dintre întrebările pe care mi le-a pus, probabil fiindcă nici nu mă gândisem vreodată la întrebările pe care le avea el în minte. Mai târziu, în aceeaşi zi, am predat camera de la hotel şi am plecat cu maşina împreună cu Mindy, pe George Washington Bridge, de unde am ieşit pe autostradă şi ne-am dus înapoi la Ann Arbor, eu având convingerea că răspunsesem mai mult decât corect la nişte întrebări care *ar fi trebuit* să fie importante, dar care nici măcar nu fuseseră formulate, şi că urma probabil să ajung să editez revista lor de drept.

Bineînţeles că nu am fost admis la Universitatea din New York şi nici la vreuna dintre celelalte facultăţi de drept la care am făcut cerere. Iar azi nu pot să nu trec prin Washington Square şi să nu mă gândesc la perioada aceea, fără nostalgie şi un mic regret. Ce s-ar fi putut întâmpla, iată ce mă întreb de obicei. Viaţa mea ar fi fost altfel oare? Şi sentimentul meu este, ţinând seama de natura imprevizibilă şi tumultuoasă a lumii, că totul ar fi fost exact cum s-a întâmplat efectiv, cu câteva mici modificări: divorţ. Copii. Schimbări în carieră. Viaţa într-un orăşel

gen Haddam. Constatarea pare cumva o consolare, deşi nu mă deranjează să spun că îmi creează şi o senzaţie stranie.

Revin la articolul despre Herb şi scriu: *Herb Wallagher nu mai joacă fotbal în prezent.*

Mă gândesc, pe urmă, pe cine aş putea suna la ora asta. E 10:45 p.m. Aş putea să sun din nou la Providence. Eventual pe X, deşi activităţile din casa ei mi-au lăsat impresia că a plecat probabil deja la Poconos sau în altă parte. Aş putea să o sun pe Mindy Levinson, în New Hampshire. Aş putea să o sun pe Vicki, la părinţii ei. Aş putea să o sun pe soacră-mea în Mission Viejo, unde nu e decât opt fără un sfert seara şi soarele abia a coborât în spatele Insulei Catalina pe oceanul dinspre răsărit. Aş putea să o sun pe Clarice Wallagher, având în vedere că e posibil să se culce târziu în majoritatea serilor, întrebându-se ce se întâmplă cu viaţa ei. Toate aceste persoane ar accepta să vorbească acum cu mine, ştiu asta cu certitudine. Dar sunt aproape sigur că, de fapt, nici una nu ar avea chef de aşa ceva.

Mă întorc încă o dată la Herb: *în opinia lui Herb Wallagher, viaţa adevărată se holbează la tine în fiecare zi. Nu e nevoie să te duci nicăieri ca să o găseşti.*

— Bună, spune din spatele meu o voce cu o intonaţie cântată.

Mă rotesc în loc şi, încadrată în dreptunghiul de aluminiu, văd o figură care ar putea salva de la moarte un om înecat. Un surâs luminos şi încrezător. Păr de culoarea mierii în două cozi împletite şi lăsate pe spate, în stilul practicat la un pension de fete. Pielea de claritatea unei lalele. Degete lungi. Pe braţ, un puf uleţ blond, pe care acum îl freacă uşor cu palma. Fustă-pantalon kaki. O bluză albă de bumbac ascunzând o pereche de grepfruturi considerabile.

— Bună, îi zâmbesc şi eu.

Se reazemă cu şoldul de cadrul uşii. Sub tivul fustei, picioarele ei sunt ferme şi lucioase, ca o şa de cavalerie. Nu prea ştiu exact unde să mă uit, deşi zâmbetul luminos spune: „Uită-te drept la ce-ţi place, omule. Aşa e lăsat de la Dumnezeu".

— Dumneata eşti Frank Bascombe, nu-i aşa? Fata continuă să surâdă, ca şi cum ştie ceva. Un secret.

— Da, eu sunt.

Simt o căldură plăcută în obraji.

Ochii îi scânteiază şi sprâncenele i se arcuiesc. O expresie de admiraţie, neimplicând nimic dubios – o regulă de politeţe formală, învăţată la cele mai bune şcoli cu internat din New England şi desăvârşită la vârsta adultă – simpla, dar provocatoarea dorinţă de a te face complet înţeles.

— Îmi cer scuze că am dat buzna aşa. Dar mi-am dorit să te cunosc, încă de când m-am angajat aici.

— Lucrezi aici?! întreb eu, cu falsă candoare, din moment ce ştiu cu certitudine că lucrează aici.

Am văzut-o pe un coridor acum o lună – ca să nu mai pomenesc că şi acum zece minute la preliminariile de fotbal – şi m-am uitat prin dosarul ei de angajare, ca să văd dacă întruneşte condiţiile pentru a se ocupa de documentare. E o studentă în practică, de la Dartmouth, o Melissa sau o Kate. Nu-mi amintesc exact pe moment, având în vedere că, îndeobeşte, de genul ei de frumuseţe se ocupă cu sârg vreun Dan cu ceafa groasă din Dartmouth, cu care fata împarte, probabil, o garsonieră pe Upper East Side, încercând să se dumirească dacă mariajul ar fi o decizie înţeleaptă în această etapă din viaţă. Mi-aduc aminte totuşi că familia ei este din Milton, Mass., tatăl ei fiind un politician la scară redusă, cu un nume pe care îl ştiu vag din echipa de sportivi de la Harvard (e amic bun cu un mahăr de la revistă). Pot chiar să-mi imaginez cum arată – scund, îndesat, legănându-şi umerii când merge, un boxer bătăuş care a intrat la Harvard cu note mari, ca apoi să se remarce în două sporturi, deşi nimeni din familia lui nu reuşise vreodată să ajungă la oraş. Un tip care, în mod normal, mi-ar fi simpatic. Şi în faţa mea se află acum fiica lui bronzată frumos, decisă să îşi pigmenteze CV-ul cu câteva materii suplimentare pentru facultatea de medicină, sau pentru când va intra în politica locală din Vermont/New Hampshire, când va fi la jumătatea procesului de divorţ cu Dan-din-Darmouth. În fine, ideea nu-i deloc rea.

Dar imaginea ei în cadrul uşii de la biroul meu, sănătoasă ca o caiacistă, vorbind ca în Boston, „experimentată" deja în lucruri la care poţi doar visa, e un balsam pentru ochi trişti. Poate că Dan-din-Dartmouth e plecat în croazieră cu barca lui tati, sau e încă în Hanover, tocind pentru examenele de la

economie. Sau poate că fata asta înduioşător de frumoasă nici măcar nu i se mai pare „interesantă" (o decizie pe care o va regreta) sau o consideră nepotrivită pentru cariera lui (care necesită o persoană mai scundă şi un pic mai docilă), sau socoteşte că nu e de familie suficient de bună ori că ar fi trebuit să ştie franţuzeşte. Asemenea greşeli se întâmplă încă. Dacă nu s-ar întâmpla, cum am mai putea noi, oamenii, să înfruntăm o nouă zi?

— Am fost la şedinţa pentru preliminariile la fotbal, spune Melissa/Kate.

Se apleacă pe spate, ca să privească afară, în lungul coridorului. Glasuri de bărbaţi se pierd înspre ascensor. Munca de prognozare s-a încheiat. Are părul retezat drept, spre urechiuşele elicoidale, aşa că şi-l poate flutura, exact cum a făcut acum.

— Mă cheamă Catherine Flaherty, spune ea. Fac practica aici, în această primăvară. Sunt din Dartmouth. Nu vreau să te deranjez, însă. Probabil că eşti foarte ocupat. Un surâs timid şi misterios, părul îi flutură iar.

— Nu prea reuşeam să mă concentrez, ca să fiu sincer.

Împing în spate scaunul rotativ pe care stau şi îmi împreunez palmele la baza craniului.

— M-aş bucura să-mi ţii un pic companie.

Alt surâs, un pic îngăduitor.

— Eşti un tip de treabă, denotă expresia ei, dar să nu mă înţelegi greşit. Îi zâmbesc şi eu, cu fermitate, dându-i de înţeles că n-o să mă hlizesc.

— De fapt, voiam doar să-ţi spun că am citit articolele dumitale din revistă, care merită toată admiraţia.

— Eşti amabilă, îţi mulţumesc, şi dau din cap, inofensiv ca bătrânul Unchi Gus. Încerc să iau foarte în serios slujba mea aici.

— *Nu* sunt deloc amabilă, scapără ea din priviri.

E genul de femeie care poate fi deopotrivă guralivă şi provocatoare. Sunt sigur că e capabilă să recurgă la ironie, de asemenea, când situaţia o cere.

— Da, n-am crezut nici o clipă că ai fi amabilă. De fapt, a fost drăguţ din partea ta să spui asta, chiar dacă tu, de felul tău, nu ţii neapărat să fii drăguţă.

Îmi proptesc falca, exact acolo unde m-a trosnit Vicki, în partea cărnoasă a palmei.

— Mda, corect.

Zâmbetul ei spune că sunt un tip destul de cumsecade, la urma urmei. Totul se calculează în zâmbete.

— Cum a fost la şedinţă? întreb eu, cu o vioiciune forţată.

— Păi, ce să zic, e destul de pasionant, spune ea. I-am văzut cum, într-un final, au aruncat cât colo toate statisticile şi graficile, bizuindu-se pe intuiţie. Abia atunci au început zbieretele cu adevărat. Mi-a plăcut.

— Păi, încercăm efectiv să luăm în calcul toate elementele insesizabile, spun eu. Când am început să lucrez aici, mi-a fost groaznic de greu să-mi dau seama cum de era posibil ca oamenii ăştia să aibă dreptate sau chiar de unde aveau atâtea informaţii.

Dau din cap, încântat de ceea ce este, desigur, un adevăr major al unei vieţi trăite, deşi nu am nici un motiv să cred că această Catherine Flaherty nu cunoaşte lucrul acesta de mult mai mult timp decât mine. Nu are decât douăzeci de ani, dar privirea ei tăioasă denotă că ştie mai mult decât mine, exact despre lucrurile la care eu ţin cel mai mult – ceea ce este rodul unei vieţi privilegiate.

— Te gândeşti să-ţi încerci mâna la aşa ceva, după ce termini şcoala? spun eu, sperând să aud: *Daaa, ba bine că nu!* Dar imediat devine gânditoare, ca şi cum nu ar vrea să mă dezamăgească.

— Păi, am dat deja la medicină; de asta m-am ocupat până acum. Ar trebui să mi se comunice rezultatul cât de curând. Dar am vrut să încerc şi asta. Mi s-a părut dintotdeauna o chestie fainã.

Îmi adresează un nou zâmbet luminos, dar ochii ei devin brusc serioşi, ca şi cum s-ar putea să mă simt jignit, dacă aş sesiza vreo licărire de glumă. Ce vrea ea, de fapt, este să audă un sfat bun şi competent, un vot într-o direcţie sau alta.

— Fratele meu a jucat hochei la Bowdoin, spune ea, deşi nu-mi dau seama de ce.

— Păi, ştii, spun eu fericit şi fără nici o fărâmă de sinceritate, cu profesia de medic nu poţi să dai greş niciodată.

Şi mă rotesc cu scaunul, chipurile plin de veselie, bătând darabana cu degetele pe cotiere.

— Medicina e o alegere excepţională. Te implici în mod util în viaţa oamenilor, ceea ce mie mi se pare extrem de important.

Deşi am credinţa că poţi face asta şi în calitate de cronicar sportiv – destul de bine, de fapt.

Un junghi mă săgetează până la os în genunchiul unde am fost rănit, un junghi regizat probabil de inima mea.

— Ce te-a determinat să vrei să devii cronicar sportiv? întreabă Catherine Flaherty.

Nu e genul de fată care să se lase prostită. A învăţat câte ceva de la taică-său.

— Ei, bine, mi-a propus cineva lucrul acesta, într-o perioadă când efectiv nu aveam nici o altă idee mai bună, ca să fiu sincer. Pur şi simplu, epuizasem toate ţelurile. Încercam să scriu un roman, pe atunci, dar treaba nu mergea deloc cum mi-aş fi dorit eu. Am renunţat bucuros şi am venit în redacţie. Şi n-am regretat nici o clipă gestul de atunci.

— Dar romanul l-ai terminat până la urmă?

— Nu. Presupun că aş fi putut să-l termin, dacă aş fi vrut asta. Din păcate, aveam senzaţia că, nefiind nicidecum un alt Cheever sau O'Hara, nimeni nu va vrea să citească vreodată ceva scris de mine, chiar dacă isprăveam romanul acela, lucru pentru care nu puteam băga mâna în foc. Pe când aşa, totuşi, am o mulţime de cititori şi pot în acelaşi timp să îmi dirijez atenţia spre chestiuni care contează pentru mine. Asta, adică, după ce am ajuns să-mi fac un renume.

— Mda. Ţin să-ţi spun că tot ce scrii dumneata pare să aibă scopul de a demonstra ceva important. Nu sunt sigură dacă aş putea face asta. S-ar putea să fiu prea cinică, spune Catherine.

— Dacă îţi faci griji că ai putea fi cinică, probabil că nu eşti. Asta e ceea ce am constatat eu. Mă frământ şi eu tot timpul în privinţa asta. O sumedenie de tipi din branşa asta nu se gândesc niciodată la aşa ceva. Iar unii dintre ei sunt nişte inşi riguros de exacţi. Dar părerea mea este că poţi învăţa cum să nu fi cinic – dacă lucrul acesta te preocupă suficient de mult. Ai putea învăţa de la cineva care sunt indiciile de avertizare. Probabil că şi eu te-aş putea învăţa asta în doi timpi şi trei mişcări.

Junghiuri în genunchi, palpitaţii la inimă: Haide, lasă-mă să fiu dascălul tău!

— Cum ar fi un indiciu de avertizare tipic? spune ea, rânjind şi scuturându-şi părul de culoare mierii, ca să stea frumos-cum-trebuie.

— Păi, a *nu* te frământa pentru asta este un indiciu. Iar tu deja faci asta. Un altul este să constaţi cu surprindere că ţi se face milă de cineva despre care scrii, asta fiindcă, după toate probabilităţile, următoarea persoană de care ţi se va face milă vei fi tu însuţi, iar atunci chiar ai încurcat-o. Dacă mi se întâmplă vreodată să simt că viaţa cuiva este o tragedie, sunt aproape sigur că fac o mare greşeală, şi-atunci o iau de la capăt. Nu prea cred că m-am simţit vreodată blocat sau alienat, procedând în felul acesta. Scriitorii adevăraţi se simt alienaţi tot timpul. Mulţi au recunoscut asta, am citit eu undeva.

— Crezi că doctorii se simt alienaţi?

Catherine pare îngrijorată (ca şi cum i s-ar putea întâmpla şi ei). Nu mă pot abţine să nu mă gândesc la Fincher şi la viaţa oribilă şi prostească, pe care o duce probabil. Deşi s-ar putea să fie mai rău.

— Nu îmi dau seama cum ar putea evita complet senzaţia asta, de fapt, este răspunsul meu. Doctorii asistă la oribil de multă suferinţă şi meschinărie umană. Ai putea încerca să vezi cum e la medicină, iar dacă ai să constaţi că nu-ţi convine, poţi să te gândeşti serios la meseria de redactor de sport. Probabil că ai putea să te întorci chiar aici, de fapt.

Îmi adresează cel mai frumos zâmbet al ei, cu scânteieri în ochi şi dinţii lungi cu reflexe de opal, ca în Beantown[1]. Acum, am rămas complet singuri aici. Birouri goale în lungi şiruri goale tocmai până la secretariatul gol şi la ascensoarele goale – un loc ideal pentru ca dragostea să înmugurească. Ţinem situaţia sub control şi avem o mulţime de lucruri de împărtăşit – admiraţia ei pentru mine, sfaturile mele pentru viitorul ei, admiraţia mea pentru ea, respectul ei pentru opinia mea (ceea ce ar putea rivaliza chiar cu taică-său). Să nu ne mai gândim că am de două ori vârsta ei, dacă nu chiar mai mult. Prea se face mult caz de vârstă în ţara asta. Europenii strâmbă din nas,

1 Poreclă americană pentru oraşul Boston, Massachusetts.

în spatele nostru, deşi abia aşteaptă să profite de viaţă cât mai au timp, înainte de moarte. Catherine Flaherty şi eu suntem doar doi oameni aici, cu o mulţime de lucruri în comun, o mulţime de idei în minte şi un dor năprasnic de a dărui-şi-primi.

— Eşti efectiv *nemaipomenit*! mă complimentează ea. Un optimist autentic. Ca taică-meu. Toate grijile mi se par acum nişte fleacuri, care se vor rezolva.

Zâmbetul ei spune că vorbeşte absolut serios, iar eu abia aştept să-i mai pasez câteva înţelepciuni.

— Îmi place să cred despre mine că sunt un *pragmatic*, spun eu. Tot ceea ce ni se întâmplă va fi prozaic atunci când se întâmplă. Încerc doar să aranjez lucrurile aşa cum mă pricep eu mai bine, potrivit capacităţilor mele.

Întorc privirea în spate, la biroul meu, ca şi cum tocmai mi-aş fi amintit şi aş fi vrut să mă refer la ceva important – un exemplar fantomatic din *Fire de iarbă* sau un roman de Ayn Rand, citit cu sârg. Dar nu văd decât blocnotesul meu galben, pe care am mâzgălit doar câteva tentative false de început, ca o listă veche de cumpărături.

— Cu condiţia să nu fi un calvinist convins, desigur, posibilităţile nu sunt în fond limitate deloc, spun eu, ţuguind buzele.

— În familia mea, toţi sunt prezbiterieni, zice Catherine Flaherty şi imită perfect expresia mea, cu buzele strâns lipite. (Aş fi putut paria pe bani grei că ai ei erau din echipa Papei.)

— E valabil şi în cazul meu. Dar eu am mai slăbit un pic legăturile. Deşi cred că e OK, probabil. Aproape că nu-mi văd capul de treabă în ultima vreme.

— Şi eu am multe de învăţat, presupun.

Şi vreme de câteva momente lungi domneşte o tăcere sobră, în timp ce tuburile de neon bâzâie încetişor deasupra noastră.

— Şi ce te-au pus să faci aici ca să capeţi experienţă? întreb eu, expansiv.

Chiar dacă mi-a venit o idee, o ţin încă ascunsă, şi nu am de gând să par calculat, ceea ce ar face-o să iasă de-aici cu o sută pe oră. (Îmi dau seama în acest moment că nici n-aş putea suporta să îl cunosc pe tatăl ei, deşi presupun că e un tip extraordinar.)

— Păi, am luat doar un interviu telefonic şi mi s-a părut destul de interesant. Antrenorul echipei din Princeton, acum

la pensie, a fost un transfug rus în anii cincizeci şi transmitea clandestin informaţii despre bombele atomice în timpul întâlnirilor sportive. Toată chestia asta a fost muşamalizată, presupun, iar guvernul îi pregătise deja postul la Princeton.

— Sună bine, zic eu.

Şi chiar aşa e. O intrigă de joasă speţă, cu care să-ţi poţi încerca mâna la început.

— Dar mi-a fost groaznic de greu să pun întrebări adecvate, spune ea şi se încruntă ca să demonstreze cât de preocupată e de competenţa ei profesională. Ale mele sunt prea complicate, fără să redea totuşi mare lucru.

— Nu e deloc de mirare, să ştii, o liniştesc eu. Important e ca întrebările să rămână simple şi să nu uiţi să le repeţi mereu pe aceleaşi, iar şi iar, uneori cu alte cuvinte. Cei mai mulţi sportivi abia aşteaptă, efectiv, să debiteze întregul adevăr. Nu trebuie decât să ai grijă să nu le stai în cale. Exact acesta şi e motivul pentru care o sumedenie de cronicari sportivi ajung îngrozitor de cinici. Rolul lor este mult mai mărunt decât credeau ei, iar chestia asta îi face să fie acri. Ceea ce au realizat totuşi este că au învăţat cum să fie buni în meseria lor.

Catherine Flaherty e rezemată de cadrul de aluminiu al uşii; ochii îi sclipesc, buzele îi zvâcnesc nesigur, iar ea nu spune absolut nimic în acest moment important, mişcă doar aprobator din căpşorul ei frumos. Da. Da.

Totul depinde numai de mine.

Clarul de lună din această noapte a înfipt o lină cocoaşă argintie deasupra orizontului meu întunecat, iar mie nu-mi rămâne decât să mă ridic în picioare, să îmi pun mâinile ferm pe piept, ca Sfântul Ştefan, şi să sugerez să mergem să ne plimbăm prin aerul răcoros de pe Park Avenue, poate să o cotim spre Second, pentru un sandvici şi o bere, la vreun local pe care ar trebui să îl ştiu (dar de care nu am auzit încă), apoi să las ca noaptea de vis să îşi urmeze cursul, iar noi la fel. Un cuplu. Cetăţeni regulamentari ai acestui oraş, braţ-la-braţ sub acea lună poleită, doi prieteni hoinărind pe străzile liniştite, meşteri vechi la noua îndeletnicire a iubirii.

Trag cu ochiul la ceasornicul de deasupra biroului lui Eddie Frieder, văd, de fapt, prin fereastra din încăperea lui, până afară prin noaptea strălucitoare, tocmai în clădirea de pe cealaltă parte a străzii. Ferestrele de acolo sunt luminate în galben de la o lampă de modă veche aflată înăuntru. Un bărbat masiv, în vestă şi cămaşă, stă în picioare la geam şi priveşte în jos spre bulevard. Spre ce? Ce e în mintea lui, nu mă pot abţine să nu mă întreb. O alternativă care nu-i surâde? O dilemă care i-ar putea consuma toată noaptea cu ipoteze? Un viitor mai negru decât noaptea însăşi? În spatele lui, o persoană pe care nu o pot vedea vorbeşte cu el sau îl strigă pe nume, iar el se întoarce cu spatele, ridică braţele cu un gest de acceptare şi pleacă din imagine.

Ceasul de perete al lui Eddie Frieder arată ora unsprezece punct. Noaptea de Paşte. În redacţie e linişte şi calm, cu excepţia zumzetului unui computer îndepărtat şi a ceasornicului, care se târăşte spre poziţia ce marchează următorul minut. Pluteşte o aromă dulce în aerul inodor – mirosul Catherinei Flaherty, un miros de dulapuri pline, de ştrengării secrete într-o şcoală privată, de întâlniri obscure (dar nu prea). Şi, pentru o clipă, încremenesc, fără să vorbesc sau să mă mişc, şi îmi imaginez exact cum îşi va asuma ea datoria de a mă iubi. Desigur, ştiu deja în ce fel, nu se poate să nu ştiu, dacă stau şi mă gândesc bine (iată un subiect care nu te mai surprinde, odată ce ai devenit adult). Va fi cel mai semiserios mod de a iubi cu putinţă. Nu modul în care l-ar iubi pe Dan-din-Dartmouth şi nici modul în care îl va iubi pe norocosul bărbat cu care e posibil să se mărite – vreun absolvent cu ochii mari de la Columbia, cu o firmă de avocatură – o afacere de familie, plină de succese. Ci ceva undeva la mijloc între aceste variante, un mod de a iubi care vrea să spună: Chestia asta este destul de serioasă, deşi o fac aşa, doar de dragul experienţei; aş fi cea mai uimită fetiţă din Boston, dacă s-ar dovedi că a fost totuşi ceva cât de cât important; va fi interesant, cu certitudine, iar într-o bună zi îmi voi aduce aminte cum a fost şi voi fi convinsă că am procedat cum trebuia, fără să fiu sigură însă de ce am impresia asta; cu toate pânzele sus, înainte!

Şi care e atitudinea mea? La un moment dat, nimic altceva nu mai contează, de fapt, *decât* atitudinea ta – speranţele, riscurile, sacrificiile tale, insulele tale potenţiale de regrete şi recompense – când ajungi să intri în faza care nu mai înseamnă decât experienţe infecte pe pământ.

Atitudinea mea, sunt fericit să spun, este cea mai bună posibil.

— Hei, zic eu pe un ton înviorător, cu mâinile pe piept. Ce-ar fi să ieşim de-aici şi să facem o plimbare? N-am mâncat nimic de la prânz şi cred că acum aş fi în stare să înghit şi o cheie de piuliţe cu totul. Hai să te tratez cu un sandvici.

Catherine Flaherty îşi muşcă o bucată din buza de jos, în timp ce zâmbeşte mai radios decât mine, iar culoarea înfloreşte în obrajii ei ca lalelele. Ce idee excelentă, dă ea de înţeles că ar vrea să spună, plină de însufleţire. (Deşi încuviinţează deja din cap, ca o femeie de afaceri, înainte de a rosti vreun cuvânt.)

— Sună *grozav*! Şi părul îi flutură decisiv. Cred că şi mie mi-e cam foame. Mă duc doar să-mi iau mantoul şi plecăm imediat.

— Bine, s-a făcut, zic eu.

Aud foşnetul tălpilor ei pe coridorul mochetat, aud cum uşa de la toaleta pentru doamne fâşâie când se deschide, fâşâie când revine la loc, se pocneşte când se închide (fata are simţ practic). Şi nu există moment mai frumos pe pământ decât acum – totul e verosimil, nimic nu s-a stricat, totul e posibil – exact polul opus faţă de cum mă simţeam când veneam cu maşina acasă acum două seri, când totul se dusese de râpă şi nu găseai la ce să visezi cu plăcere, pe o rază de pe puţin o mie de kilometri. Pentru asta merită în fond să trăieşti, dacă stai să te gândeşti bine.

Lumina de pe cealaltă parte a străzii s-a stins acum. Deşi în timp ce stau şi mă uit (nici nu mai simt genunchiul cu buba), aşteptând întoarcerea acestei fete irezistibile şi sentimentale, nu pot fi sigur dacă bărbatul pe care l-am văzut acolo – bărbatul masiv, în vestă şi cu cravată, surprins de sunetul subit al unei voci şi de propriul lui nume, un sunet la care nu se aştepta – nu pot fi sigur dacă nu e tot acolo, privind afară în noapte peste străzile unei metropole prietenoase, singur. Şi mă apropii de geam şi încerc să îl găsesc prin întuneric, mă holbez intens,

sperând să am măcar iluzia unei feţe, a unui om de-acolo urmărindu-mă pe mine aici. Departe, dedesubt, intuiesc zgomotul maşinilor şi al vieţii în mişcare. În spatele meu, aud uşa care se închide fâşâind şi paşi apropiindu-se. Şi înţeleg că nu e posibil să mai văd nimic acolo, deşi presupun că nimeni nu mă urmăreşte aici. Nimeni nu a observat prezenţa mea în picioare, aici.

Sfârşitul

Viaţa va fi întotdeauna lipsită de o încheiere convingătoare, naturală. Cu excepţia uneia.

Walter a fost îngropat în Coshocton, Ohio, chiar în ziua în care eu sunam goarna la împlinirea vârstei de treizeci şi nouă de ani. Nu m-am dus la înmormântarea lui, deşi am fost la un pas de a o face. (A mers Carter Knott.) În ciuda tuturor lucrurilor, n-am simţit că aş fi avut ce căuta acolo. Timp de o zi sau două, a fost depus la Mangum & Gayden, pe Winthrop Street, unde l-am dus şi pe Ralph acum patru ani, iar apoi a fost transportat înapoi în Vestul Mijlociu, într-un camion cu remorcă. Se dovedeşte că nu sora lui a fost persoana pe care am văzut-o pe peronul gării din Haddam, ci altă femeie. Sora lui Walter, Joyce Ellen, este o tipă bondoacă, ochelaristă, genul de membră în YWCA[1]; nu a fost niciodată măritată, poartă costume cu croială bărbătească şi cravate, dar e o persoană extrem de drăguţă, care nu a citit niciodată *Viaţa* lui Teddy Roosevelt. Am fost cu ea la o cafenea din New York, unde am avut amândoi o discuţie lungă şi amicală, atât despre scrisoarea lăsată de Walter, cât şi despre Walter în general. Joyce mi-a spus că Walter a fost o enigmă pentru ea şi pentru întreaga lor familie şi că nu mai luase legătura cu ei de o bună bucată de timp. Doar în ultima lui săptămână de viaţă, mi-a povestit ea, Walter sunase de câteva ori, ca să discute despre mersul la vânătoare şi despre posibilitatea de a se muta înapoi acolo, cu intenţia de a porni o afacere; a pomenit chiar şi de mine,

1 *Young Women Christian Association- Asociaţia tinerelor creştine*, o mişcare feministă din SUA.

prezentându-mă drept cel mai bun prieten al lui. Joyce mi-a spus că a sesizat ceva foarte ciudat la fratele ei şi că nu a fost chiar atât de surprinsă atunci când au primit vestea telefonic.

— Simţi într-un fel că e posibil să se întâmple aşa ceva, mi-a zis ea (deşi eu nu sunt de acord). Spera ca Yolanda să nu vină la înmormântare şi am bănuiala că dorinţa i s-a împlinit.

Cred că a putea spune că moartea lui Walter a avut asupra mea efectul care e de aşteptat ca moartea să îl aibă, acela de a-mi aminti de responsabilitatea mea faţă de o lume cumva mai largă. Deşi s-a produs într-o perioadă când nu prea aveam chef să mă gândesc la asta, şi nici acum nu îmi vine uşor să mă acomodez, mai ales că nu sunt complet sigur cam ce anume aş putea face altfel.

Povestea lui Walter despre faptul că ar fi avut o fiică nelegitimă, care acum s-a făcut mare şi locuieşte în Florida, se dovedeşte nu neadevărată, ci pur şi simplu o glumă duioasă. Ştia, cred, că nu mi-aş asuma niciodată riscul de a-l dezamăgi, şi avea dreptate. Am zburat cu avionul la Sarasota, unde am făcut destule investigaţii, inclusiv câteva convorbiri telefonice pentru informaţii legate de registrul naşterilor din Coshocton. Am sunat-o pe Joyce Ellen, ba chiar am angajat un detectiv particular, care m-a costat o groază de bani, dar nu a descoperit nimic şi pe nimeni. Şi am ajuns la concluzia că toată această vânătoare de himere a fost doar ultima lui tentativă de a nu face destăinuiri complete. O diversiune romanescă. Şi îl admir pe Walter pentru asta, întrucât pentru mine un asemenea gest frizează nevoia de mister, un element care a lipsit din viaţa lui Walter, deşi el s-a străduit să îl aibă. Mă gândesc că e posibil chiar ca Walter să fi ajuns la o concluzie importantă, înainte de a porni televizorul pentru ultima oară, deşi nu m-aş încumeta să vorbesc în locul lui. Dar nu e greu să crezi că unele dintre întrebările tale personale primesc un răspuns – doar e ceva în natura lucrurilor –, exact când anticipezi lovitura ciocanului.

Faptul că am venit în Florida a avut un efect bun asupra mea; am stat aici în ultimele luni – acum e septembrie –, deşi nu cred că voi rămâne pentru totdeauna. Faptul că ai venit în fundul ţării îţi provoacă o senzaţie plăcută, o certitudine

fierbinte că aici ţi se va întâmpla ceva. Toată regiunea vibrează parcă de speranţe moderate. Oamenii din Florida, am descoperit, sunt aici pentru a scăpa de tumult, pentru a căuta nesfârşirea vieţii; există o fermitate şi o corectitudine la aproape toate persoanele pe care le întâlnesc, ceea ce mie mi se pare agreabil. Nimeni nu încearcă să tragă pe sfoară pe altcineva, cum obişnuia să spună mama mea şi contrar oricăror zvonuri. Mulţi oameni au venit aici din Michigan, plăcuţele de înmatriculare albastre de pe maşinile şi camionetele lor dovedind din plin acest lucru. Nu e ca în New Jersey, dar nici rău nu e.

Timpul, din aprilie până acum, a trecut rapid, aproape în mod telescopic-tehnicolor – mult mai rapid decât mi se pare mie îndeobşte –, ceea ce s-ar putea să fie marea calitate a Floridei, în loc de vremea caldă, cum se spune: timpul trece rapid într-un mod atemporal perfect. Nicidecum ca în Gotham, unde ai senzaţia că simţi fiecare secundă din viaţă, dar cumva ratezi orice altceva.

Cu economiile mele bancare, am luat în leasing, pe bază de contract „Închis", un Datsun sport verde-ca-marea, lăsându-mi maşina şi casa în grija lui Bosobolo. Lucrul acesta i-a permis – după cum mi-a explicat într-o scrisoare – să şi-o aducă pe nevastă-sa din Gabon şi să aibă o viaţă conjugală autentică în America. Nu ştiu soarta fetei albe căreia i-a dat papucii. Posibil să o fi pus la păstrare, deşi e la fel de posibil să nu fie aşa. Şi, tot la fel, nu ştiu ce părere au vecinii mei de acest nou aranjament – văzându-l pe Bosobolo prin curtea mea, cercetând arbuştii spirea şi arborii tsuga, dezmorţindu-şi braţele lungi şi căscând ca un lord.

Am un apartament gata mobilat într-un imobil doar pentru adulţi, în Longboat Key, o localitate cu ieşire la plajă, şi mi-am luat concediu de la revistă, pe termen indefinit. Iar în aceste ultime luni am avut o viaţă de o diversitate agreabilă. Seara, câte un vecin pune adesea discuri cu muzică de jazz sau reggae, iar diverşi locatari, bărbaţi şi femei, se strâng în jurul piscinei, beau, dansează şi stau la taclale. Apar, firește, nenumărate fete în costume de baie şi rochii de plajă, iar din când în când una dintre ele consimte să petreacă noaptea cu mine, apoi a doua zi pleacă

înapoi spre ceea ce o interesa înainte: o slujbă, alt bărbat, călătorii. Locuiesc aici și câțiva homosexuali agreabili, precum și o mulțime de pensionari din marină – tipi din Vestul Mijlociu în majoritatea cazurilor, unii dintre ei de vârsta mea – plini de timp liber și energie, dar cu prea puține lucruri de făcut. Bărbații din marină povestesc întâmplări din Vietnam și Coreea, din care, puse laolaltă, ar ieși o carte grozavă. Iar când au aflat că îmi câștig existența din scris, vreo doi m-au întrebat dacă nu vreau să le scriu biografia. Deși, când toate astea încep să mă plictisească sau atunci când simt că n-am chef de nimic, fac o plimbare până la malul apei, imediat dincolo de zidul împrejmuitor, unde hoinăresc o vreme după-amiaza, când cerul este cu adevărat imens și alb, și privesc cum orizontul se întunecă spre Cuba, iar ultimul avion cu turiști, din acea zi, țâșnește în văzduh cine știe încotro. Îmi place golful ca un plex plat, la fel și senzația că există un vast și tulburător peisaj submarin, complet pierdut, din care nu a mai rămas decât uscatul definit, o prerie melancolică, turtită și tristă, care poate părea solitară, dar asta în mod plăcut. M-am dus cu mașina chiar și până la Sunshine Skyway, unde m-am gândit la Ida Simms și la seara când am discutat cu Walter despre ea și mi-a spus cât de mult însemna ea pentru el. M-am întrebat dacă ea s-a trezit din somn vreodată acolo sau în Seychelles ori în alt loc de acest fel și a simțit nevoia să se ducă acasă, la familia ei. Probabil că nu.

Conștientizez că am povestit toate astea fiindcă, pe neașteptate, în acea joi de acum câteva luni, m-am deșteptat dimineața cu sentimentul emoționant că enorm de multe lucruri aveau să se schimbe, să se rezolve, să ia sfârșit curând, și că s-ar putea să am de povestit ceva important, ba chiar și interesant. Iar acum sunt în faza în care din nou nu știu deznodământul lucrurilor, o stare de spirit care îmi convine. Simt că m-am confruntat cu un măreț moment gol din viață, dar fără să resimt cumplitul regret uzual – ceea ce, la urma urmei, m-a făcut să încep să descriu toate astea.

În unele zile, mă sui în automobilul meu Datsun și hoinăresc prin jurul terenurilor de baseball alocate echipelor din Grapefruit League, dar unde acum nu se antrenează nici un

lot. Tigers au prins măcar un număr magic şi, mie cel puţin, mi se par de neoprit. În jurul complexului sportiv, domneşte un fel de veselie stranie, neliniştită. Câteva promovări de jucători încep în toamnă în campionatele pregătitoare, nişte băieţi latini plus câţiva jucători mai în vârstă, aflaţi în degringoladă, dintre care pe unii îi cunosc de ani de zile. Bântuind pe-acolo pe cont propriu, fiecare speră să motiveze pe vreun puşti sau să suprime vreo atitudine negativă, impresionând astfel pe cineva care ar putea crede că au de-a face cu un bun antrenor sau selecţioner, poate chiar pe vreun tip care are un club rural prin Iowa, şi în felul acesta să ajungă să trăiască viaţa pe care şi-au ales-o. Viaţa e aspră aici, iar meciurile sunt aleatorii în cel mai bun caz, placide ca distracţie, şi toată lumea aşteaptă victoria. Din această lume mică s-ar putea scoate un bun articol de interes uman. De fapt, un fost prinzător a venit la mine şi mi-a mărturisit că are diabet şi că o să orbească, iar convingerea lui era că din nenorocirea lui ar ieşi o poveste instructivă pentru tinerii cititori. Dar eu nu voi scrie niciodată despre aşa ceva, exact la fel cum n-am mai scris, de fapt, nici despre Herb Wallagher, trebuind să mă declar învins, sub acest aspect. Uneori viaţa este doar viaţă, neconjugabilă, exact cum la unele întrebări nu există răspunsuri. Doar nimic de spus. I-am pasat povestea prinzătorului, împreună cu gândurile mele, Catherinei Flaherty, pentru eventualitatea în care planurile ei curente nu se vor concretiza.

Mi se întâmplă lucruri diferite acum, exact ca în cazul unui personaj la sfârşitul unei povestiri reuşite. Am cuvinte diferite pentru ceea ce văd şi anticipez, chiar şi gânduri, reacţii diferite, mai mature, care contează mai mult. Dacă aş putea scrie o povestire, aş face-o. Dar nu cred că aş putea şi nici nu intenţionez să încerc, ceea ce nu mă nelinişteşte deloc. Mi se pare suficient să mă duc la terenul de baseball, ca un bun fiu al Michiganului, să simt soarele pe faţă, în timp ce undeva în apropiere aud fâşâitul şi pocnetul mingii pe mănuşa de piele. Aşa ceva poate fi o viaţă de vis pentru un cronicar sportiv. Uneori chiar mă simt ca omul căruia viaţa i-a dispărut într-o alunecare de teren, cum mi-a povestit Wade.

Deşi nu e deloc adevărat că viaţa mea dinainte a fost măturată cu totul. De când am venit aici, surpriza este că am avut

ocazia de a intra în legătură cu rude oneste şi cumsecade, nişte veri de-ai lui taică-meu care mi-au scris la Gotham prin Irv Ornstein (fiul vitreg al maică-mii), ca să-mi spună cu un străunchi de-al meu, Eulice, a murit în California, şi că lor le-ar face plăcere să mă vadă, dacă voi trece vreodată prin Florida. Bineînţeles, eu nu îi cunoşteam şi mă îndoiesc că am auzit vreodată de numele lor. Dar acum mă bucur că i-am întâlnit, fiindcă efectiv oamenii aceştia sunt sarea pământului, iar eu am avut numai de câştigat că mi-au scris şi că mi-am făcut timp ca să ajung să îi cunosc.

Buster Bascombe a fost frânar la căile ferate, iar acum e la pensie şi are o boală gravă de inimă, din cauza căreia s-ar putea prăpădi la orice oră din zi sau din noapte. Iar Empress, soţia lui, are o alură de spiriduş şi convingeri de dreapta, citind cărţi cum ar fi *Maeştrii înşelăciunii*; e de părere că trebuie să restabilim etalonul în aur, să renunţăm să ne mai plătim impozitele, să abandonăm Yalta şi ONU, fumează Camel cu un kilometru pe oră şi scoate profit dintr-o mică proprietate imobiliară (deşi nu e chiar atât de rea, cum par adesea persoanele care se ocupă cu aşa ceva). Amândoi sunt foşti alcoolici şi reuşesc încă să creadă în majoritatea principiilor în care cred şi eu. Casa lor este un bungalou mare şi galben, lângă Nokomis, pe Tamiami Trail, unde am fost cu maşina de pe puţin patru ori şi am mâncat fripturi cu ei şi copiii lor adulţi – Eddie, Claire Boothe şi (spre surprinderea mea) Ralph.

Aceşti Bascombe din Florida sunt, în opinia mea, o familie extraordinară, de factură modernă, care cred cu tărie că lumea mai are încă în ea o serie de lucruri importante şi au convingerea că viaţa le-a dat mai mult decât s-au aşteptat sau au meritat vreodată, neexceptând nici faptul că tânărul Eddie este în prezent şomer. Mă mândresc cu statutul de nou membru al familiei lor.

Buster este un bărbat voinic, vesel, cu ochii umezi şi pielea palidă, care consultă o persoană specialistă în chiromanţie, pentru boala lui de inimă, şi se bucură când găseşte necunoscuţi ca mine ca să le poată face confidenţe.

— Tăticul tău era un om deştept, să nu îţi închipui altfel, mi-a spus el mie, pe veranda din spate, după cină, în aroma

dulceagă a arborilor de grepfrut şi a azaleelor. De tata, abia dacă-mi mai aduc aminte, aşa că informaţia lui e o noutate pentru mine, chiar şi prin faptul că *cineva* l-a cunoscut cândva. Se pricepea să facă previziuni de viitor ca nimeni altul, spune Buster şi râneşte. Buster nu a întâlnit-o niciodată pe mama. Iar, când admit că nu prea mai ţin minte pe nimeni, din perioada când eram mic, nu e deloc descumpănit. Ceea ce mi se întâmplă mie este doar o regretabilă eroare a sorţii, pe care el e dispus să încerce să o corecteze, spre binele meu, chiar dacă eu nu am ce destăinuiri interesante să-i fac în schimb. Şi, foarte adevărat, când mă întorc înapoi cu maşina pe Autostrada 24, exact când lumina cade dincolo de imobilul meu, în spatele largii alei cu curmali şi felinare, mă simt de obicei (fie doar şi momentan) bucuros că am un trecut, chiar dacă pare reprobabil şi îndepărtat. Chestia asta are un sens. Nu constituie o povară, deşi eu aşa am privit-o mereu. Nu pot spune că noi toţi avem nevoie de un trecut cum e la modă în literatură, sau că până la urmă un trecut e foarte folositor. Dar un mic trecut nu strică deloc, mai ales dacă trăieşti deja viaţa pe care ţi-ai ales-o.

— Prietenii ţi-i alegi, mi-a spus Empress când am sosit acolo prima oară, dar rudele, niciodată.

*

În final, ce-a mai rămas de spus? Nu e o treabă prea complicată, nu cred.

Inima mea încă bate, deşi adevărul e că nu cum bătea înainte.

Vocea mea e puternică şi plauzibilă, cum ţin minte dintotdeauna că a fost, şi nu mi-a jucat feste după ziua aceea de Paşte în Barnegat Pines.

Am păstrat o relaţie strânsă cu Catherine Flaherty, iar după cele două zile pe care le-am petrecut împreună în micul ei apartament dezordonat de pe East 5th Street, ne-am văzut destul de mult, până când eu mi-am făcut bagajele şi am venit aici. E o fată cu anumite convingeri, curioasă, minunată, ironică, exact cum bănuiam şi eu într-un fel, iar diverse chestiuni serioase

continuă să fie menţionate între noi. A început să studieze la facultatea de medicină din Dartmouth şi plănuieşte să vină cu avionul aici, de Ziua Recunoştinţei, dacă nu voi fi plecat deja, deşi nu există nici un motiv de a crede că aş face-o. Se dovedeşte că nu există nici un Dan-din-Dartmouth, ceea ce ar trebui să fie o lecţie pentru noi toţi: cele mai grozave fete rămân adesea nealese, poate tocmai fiindcă sunt cele mai grozave. Este suficient pentru mine să înţeleg asta şi pentru noi ca să ne comportăm ca doi puşti de liceu, vorbind la telefon până noaptea târziu, plănuind vizite în vacanţă, sperând în secret să nu ne mai vedem unul cu celălalt, niciodată. Mă îndoiesc că între noi există o iubire adevărată. Eu sunt prea bătrân pentru ea; ea e prea deşteaptă pentru mine. (N-aş avea niciodată tăria să îl cunosc pe tatăl ei, pe care îl cheamă „Punch" Flaherty şi care intenţionează să candideze pentru Congres.) Deşi, ca un post-scriptum, voi admite că m-am înşelat întru totul în privinţa atitudinii ei faţă de dragoste şi partidele de amor, şi că, de asemenea, mi-a făcut plăcere să descopăr că este o fată suficient de modernă, încât să nu-şi închipuie că eu aş putea să o fac mai fericită într-un fel sau altul, chiar dacă îmi doresc să fi putut.

De la Vicki Arcenault n-am mai auzit nici măcar un cuvânt, dar nu m-ar mira să aflu că s-a mutat în Alaska şi s-a împăcat cu primul ei bărbat, devenit noua ei iubire, Everett *skinhead*, şi că au devenit amândoi adepţi ai mişcării *New Age,* stând în băi fierbinţi, discutând despre ţintele şi dietele lor, abordând o lume rece prin prisma *Rapoartelor consumatorului*, siguri de cine sunt şi de ceea ce vor. Lumea va fi a ei, nu a mea. Eu aş fi putut amâna dezvoltarea ei, dar doar pentru un timp, iar în mod cert noi doi am fi ajuns în final la un divorţ amar. Presupunerea mea, din păcate, este că Vicki va descoperi într-o bună zi că nu-i plac bărbaţii şi că nu i-au plăcut niciodată (exact cum spunea ea), inclusiv taică-său, şi că va purta un banner în public, pe care vor fi scrise exact aceste cuvinte. Aşa se întâmplă cu toate lucrurile: dorinţe inversate în materie de sentimente; dragostea, o victimă a şansei şi a sorţii; lucrul pe care spunem că nu îl vom face niciodată este, de fapt, exact lucrul pe care dorim cel mai mult să-l facem.

Cred, acum, că mi-a spus o minciună în privinţa lui Fincher Barksdake şi a fostei mele soţii, deşi în final nu a fost o minciună nocivă. Poate că şi ei îi e jenă de toată chestia asta. Dar avea scopurile ei pe care le urmărea, deşi dacă eu nu aveam de gând să mă confesez ei (şi nu aveam de gând), nu exista nici un motiv ca ea să mi se confeseze mie. Nu m-a durut mai mult decât te poate durea o falcă pocnită, şi nici nu am rămas cu resentimente. Sailor-Vee[1], cum obişnuia ea adesea să spună.

În cele din urmă, mi-am dat demisia din Clubul Bărbaţilor Divorţaţi. Deşi, după moartea lui Walter, am avut senzaţia că pierise orice entuziasm. Clubul nu părea să-şi atingă scopul prea bine, iar ceilalţi bărbaţi, cred, se vor rezuma într-un final la o prietenie în stil tradiţional.

Cât despre copiii mei, ştiu că plănuiesc o vizită, deşi au tot promis să vină de-a lungul întregii veri, dar s-ar putea şi ca mama lor să aibă impresia că eu duc aici o viaţă dubioasă de burlac şi să nu vrea să-i lase. Cumva ceva pare veşnic să intervină. Au fost dezamăgiţi că n-am mai plecat toţi trei în excursia noastră în jurul Lacului Erie, dar vor mai fi şi alte ocazii, până vor creşte.

Mama lui X, Irma, s-a mutat înapoi în Michigan, cu Henry. Împreună din nou, după douăzeci de ani. Le este teamă, sunt sigur, să nu moară singuri. Spre deosebire de mine, ei pot simţi cum zboară timpul. În ultima ei scrisoare, Irma spunea: „Am citit în *Free Press*, Franky, că *nenumărate* personalităţi marcante – cu excepţia unei singure prezentatoare TV – citesc articole despre sport, în fiecare dimineaţă, devreme. Cred că e un lucru încurajator. Tu, nu?!" (Ba da.) „Cred că ar trebui să acorzi mai multă atenţie activităţii tale."

În ceea ce o priveşte pe X, pot doar să spun: cine ştie? Nu mă consideră un bărbat imposibil şi ăsta e un atu pe care cele mai multe căsnicii care rezistă în viitor nu îl au. Participă în ultima vreme la un campionat al cluburilor de golf profesionist din Estul Mijlociu, împreună cu alte grupuri de femei din Pennsylvania

---

1 Transcriere hazlie aproximativă a expresiei omofone: *C'est la vie* – *Aşa-i viaţa*, din franceză.

şi Delaware. Mi-a povestit la telefon că în viaţa ei nu a jucat golf atât de bine ca acum – lovituri fine şi precise, abilitate în mânuirea crosei, adică o dexteritate pe care nici nu crede că ar fi dobândit-o, dacă ar fi practicat golful competiţional în toţi aceşti ani. Mi-a mai spus, de asemenea, că există porţiuni din viaţă pe care şi-ar dori să le ia înapoi, deşi nu a precizat la ce anume se referea. Din păcate, cred că a devenit mai introspectivă acum, ceea ce nu este întotdeauna un semn îmbucurător. A pomenit de faptul că ar vrea să se mute, dar nu a spus unde. Mi-a zis că nu o să se mai mărite. Spunea că s-ar putea să ia lecţii de pilotaj. Nimic nu m-ar surprinde. Exact înainte să închidă telefonul, ultima oară când am vorbit, m-a întrebat de ce nu am consolat-o în seara când hoţii ne-au spart casa, cu ani în urmă; i-am spus că atunci totul mi s-a părut dintr-odată atât de prostesc, şi totuşi atât de inexplicabil, încât pur şi simplu n-am mai ştiut ce să zic, dar că îmi părea rău şi că fusese un mare neajuns din partea mea. (Nu am avut tăria să-i spun că eu vorbisem atunci, dar că ea nu mă auzise.)

Cum am spus, viaţa are doar o singură încheiere certă. Este posibil să iubeşti pe cineva, şi doar pe cineva, şi totuşi să nu trăieşti cu acea persoană sau nici măcar să nu te vezi cu ea. Orice sau oricine ar spune altfel este un mincinos ori un sentimental ori mai rău chiar. Este posibil să fii căsătorit, să divorţezi, apoi să te împaci cu fostul partener şi să fiţi din nou împreună, pe baza unui set de înţelegeri complet noi, pe care niciodată nu le-ai fi agreat sau nici măcar nu le-ai fi înţeles înainte în viaţă, dar care, spre surprinderea ta, acum ţi se par absolut perfecte. Singurul adevăr care nu va putea niciodată să fie o minciună, daţi-mi voie să vă spun, este viaţa însăşi – lucrul care se întâmplă.

Voi mai locui din nou, vreodată, în Haddam, New Jersey? N-am nici cea mai mică idee.

Voi mai fi vreodată din nou cronicar sportiv şi voi mai face acele lucruri pe care le-am făcut şi pe care mi-a plăcut să le fac când le făceam? Idem.

Am citit în *St. Petersburg Times* acum o săptămână că un băiat a murit în De Tocqueville Academy, fiul unui astronaut celebru, aşa explicându-se şi de ce informaţia a ajuns ştire, deşi

a murit liniştit. Bineînţeles că m-am gândit imediat la Ralph, fiul meu, care nu a murit deloc liniştit, ci urlând ca un nebun, cu vocea lui, nicidecum schimbată, împroşcând cu înjurături smintite, jigniri şi chiar glume. Şi mi-am dat seama că doliul meu pentru el s-a terminat în sfârşit – exact când doliul astronautului tocmai începe. Durerea adâncă, durerea sufletească *reală* este relativ scurtă, deşi doliul cu inima cernită poate fi lung.

Am ieşit din imobilul cu apartamente, pe plaja netedă şi lină, în această dimineaţă, şi am făcut o plimbare, în slipul de baie şi fără cămaşă pe mine. Şi m-am gândit că unul dintre efectele naturale ale vieţii este să te acopere cu un strat subţire de... ce? O peliculă? Un reziduu sau o piele din toate lucrurile pe care le-ai făcut şi le-ai întruchipat şi le-ai fost şi le-ai râvnit păcătuind? Nu sunt sigur. Dar *eşti* sub această crustă, şi pentru multă vreme, şi doar arareori îţi dai seama de asta, numai că dintr-o raţiune sau o ocazie neaşteptată ajungi să ieşi afară – pentru o oră sau chiar pentru un moment – dintr-odată te simţi atât de bine. Şi în această clipă magică conştientizezi că a trecut enorm de mult timp de când nu te-ai mai simţit aşa. Oare am fost bolnav, te întrebi. Este viaţa însăşi o boală sau un sindrom? Cine ştie?! Toţi ne-am simţit aşa, sunt convins, întrucât nu aş putea eu să simt ceea ce sute de milioane de alţi cetăţeni nu au simţit niciodată.

Doar că subit, atunci, ai ieşit de sub acea peliculă, acea piele a vieţii – ca atunci când erai copil. Şi te gândeşti: aşa probabil a fost *cândva în viaţa mea*, deşi nu ştiai atunci asta şi, de fapt, nici nu-ţi mai aminteşti – senzaţia că vântul îţi adie pe obraji şi pe braţe, că eşti eliberat, descătuşat, că pluteşti uşor. Şi, întrucât nu a mai fost aşa de multă vreme, îţi doreşti, de data asta, să dureze acest moment sclipitor, acest aer răcoros, această nouă trăire, astfel încât să poţi păstra senzaţia, deoarece când va mai veni din nou s-ar putea să fie prea târziu. S-ar putea să fii prea bătrân. Şi, într-adevăr, desigur, s-ar putea ca aceasta să fie ultima oară când te vei mai fi simţit vreodată aşa.

Richard Ford este unul dintre cei mai apreciați romancieri americani contemporani. Se naște în anul 1944, în Jackson, Mississippi, și studiază la State University Michigan, completându-și studiile cu un masterat în literatură la University of California. Publică inițial proză scurtă, în reviste precum *Esquire*, *The Paris Review* și *The New Yorker*, iar în 1976 îi apare primul roman, *A Piece of My Heart*, urmat de *The Ultimate Good Luck* (1981). ***Cronicarul sportiv*** (*The Sportswriter*, 1986), cel dintâi roman din trilogia având-l ca personaj principal pe Frank Bascombe, îl consacră drept șeful generației sale. Urmează romanele *Wildlife* (1990) și *Independence Day* (1995), singurul roman american care a primit deopotrivă Premiul Pulitzer și PEN/Faulkner Award for Fiction (1995). În 2006 apare romanul *The Lay of the Land*. Richard Ford este autorul unor volume de povestiri de succes (*Rock Springs*, 1987; *Women with Men: Three Stories*, 1997, și *A Multitude of Sins*, 2002), de asemenea premiate. E cunoscut și ca editor al unor prestigioase antologii: *Best American Short Stories* (1990), *Granta Book of the American Short Story* (1992), *Granta Book of the American Long Story* (1998) și *New Granta Book of the American Short Story* (2007).

Canalul HBO va ecraniza într-o miniserie cele trei romane al căror personaj central este Frank Bascombe (***Cronicarul sportiv***, *Independence Day* și *The Lay of the Land*). Romanele *Independence Day* și *The Lay of the Land* se află în curs de traducere și vor apărea în colecția „Raftul Denisei".

Carte tradusă în douăzeci de țări, nominalizată la PEN/Faulkner Award în 1987 și inclusă în 2005 de revista *Time* pe lista celor mai bune o sută de romane ale lumii

Pentru prima oară în limba română un mare scriitor american, Richard Ford, deținător al Premiului Pulitzer și al Premiului PEN/Faulkner, cu romanul ***Cronicarul sportiv***, cel dintâi volum al trilogiei care i-a impus eroul-fetiș, Frank Bascombe. Jurnalist sportiv și scriitor ratat, acesta este, alături de Harry Angstrom, zis Rabbit, al lui John Updike, unul dintre personajele emblematice ale romanului american.

„Richard Ford a reușit să scrie o minunăție de carte, un roman al melancoliei, cu o construcție strălucită."

Newsday

„Pentru Richard Ford, Frank Bascombe nu este un personaj alegoric, abstract, ci o voce care s-a întors să-i murmure la ureche de trei ori, pentru fiecare roman al trilogiei, o voce în același timp melancolică și blândă, feroce și plină de umor."

Le Magazine Littéraire

„O carte năucitoare... o lectură memorabilă."

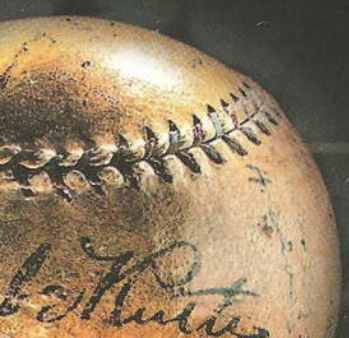
Observer

„În ***Cronicarul sportiv*** Richard Ford pune problema tradiției și a importanței ei, în maniera lui Faulkner din *Absalom, Absalom* sau din *Zgomotul și furia*."

The Guardian

„Cu o măiestrie unică, Richard Ford a creat un personaj pe care ni se pare că-l știm dintotdeauna și ale cărui inteligență și ironie îl fac inconfundabil."

The New York Times Book Review

ISBN 978-973-689-258-5